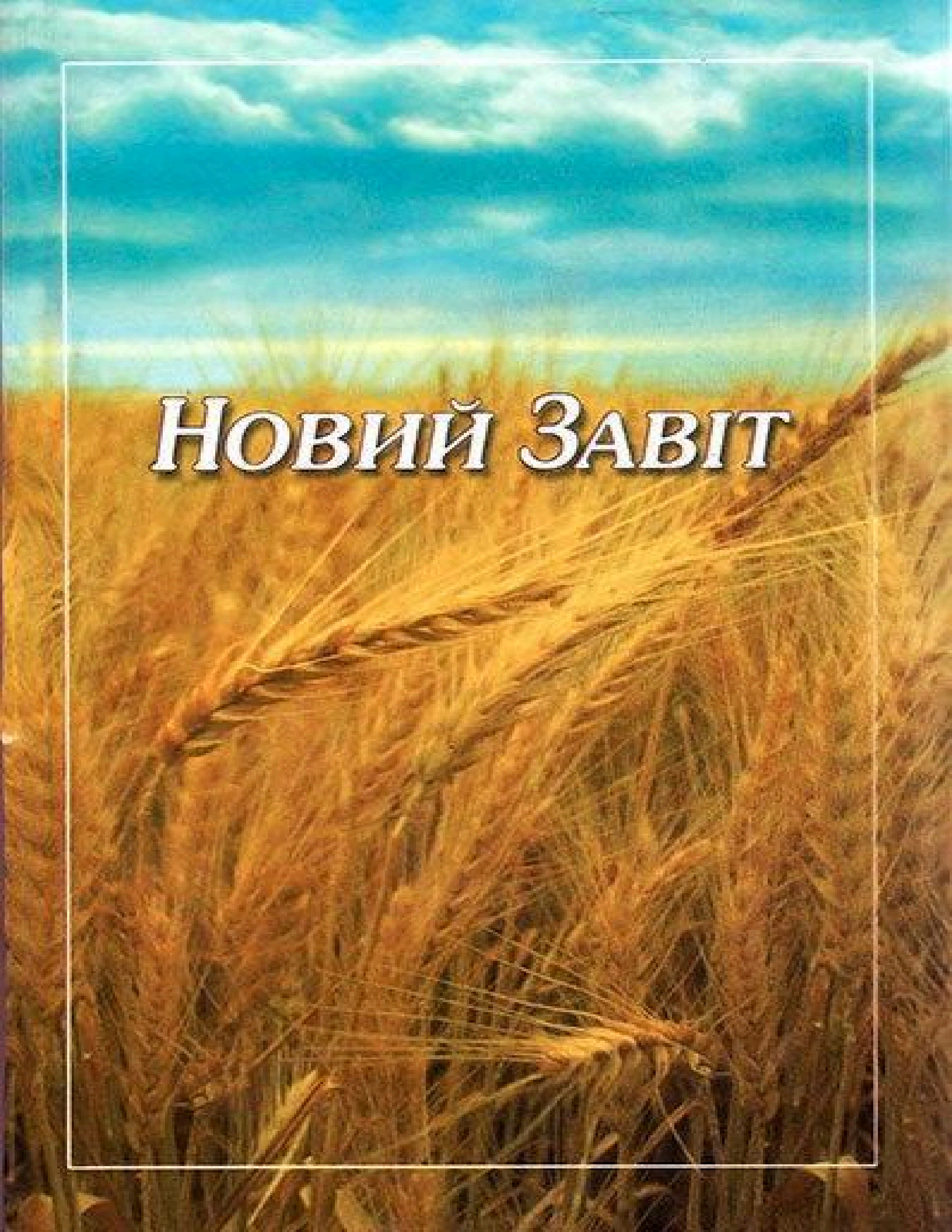
Новий Завіт

Table of Contents

Новий Завіт
Матвія
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
Марка
Луки
Івана
Дії
Римлян
1 Коринтян
2 Коринтян
Галатів

Ефесян
Филип’ян
Колосян
Солунян
2 Солунян
1 Тимофія
2 Тимофія
Тита
Филимона
Євреїв
Якова
1 Петра

Annotation

БІБЛІЯ Біблія (четвертий повний переклад з давньогрецької мови), переклад ієромонаха о.Рафаїла (Романа Турконяка). Українське Біблійне Товариство 2011р.

- Новий Завіт
  - Матвія
    - 1
    - 2
    - 3
    - 4
    - 5
    - 6
    - 7
    - 8
    - 9
    - 10
    - 11
    - 12
    - 13
    - 14
    - 15
    - 16
    - 17
    - 18

        - 19
        - 20
        - 21
        - 22
        - 23
        - 24
        - 25
        - 26
        - 27
        - 28
    - Марка
        - 1
        - 2
        - 3
        - 4
        - 5
        - 6
        - 7
        - 8
        - 9
        - 10
        - 11
        - 12

        - 13
        - 14
        - 15
        - 16
    - Луки
        - 1
        - 2
        - 3
        - 4
        - 5
        - 6
        - 7
        - 8
        - 9
        - 10
        - 11
        - 12
        - 13
        - 14
        - 15
        - 16
        - 17
        - 18

        - 19
        - 20
        - 21
        - 22
        - 23
        - 24
    - Івана
        - 1
        - 2
        - 3
        - 4
        - 5
        - 6
        - 7
        - 8
        - 9
        - 10
        - 11
        - 12
        - 13
        - 14
        - 15
        - 16

        - 17
        - 18
        - 19
        - 20
        - 21
    - Дії
        - 1
        - 2
        - 3
        - 4
        - 5
        - 6
        - 7
        - 8
        - 9
        - 10
        - 11
        - 12
        - 13
        - 14
        - 15
        - 16
        - 17

        - 18
        - 19
        - 20
        - 21
        - 22
        - 23
        - 24
        - 25
        - 26
        - 27
        - 28
    - Римлян
        - 1
        - 2
        - 3
        - 4
        - 5
        - 6
        - 7
        - 8
        - 9
        - 10
        - 11

- 12
- 13
- 14
- 15
- 16

- 1 Коринтян
  - 1
  - 2
  - 3
  - 4
  - 5
  - 6
  - 7
  - 8
  - 9
  - 10
  - 11
  - 12
  - 13
  - 14
  - 15
  - 16
- 2 Коринтян

        - 1
        - 2
        - 3
        - 4
        - 5
        - 6
        - 7
        - 8
        - 9
        - 10
        - 11
        - 12
        - 13
    - Галатів
        - 1
        - 2
        - 3
        - 4
        - 5
        - 6
    - Ефесян
        - 1
        - 2

        - 3
        - 4
        - 5
        - 6
    - Филип'ян
        - 1
        - 2
        - 3
        - 4
    - Колосян
        - 1
        - 2
        - 3
        - 4
    - Солунян
        - 1
        - 2
        - 3
        - 4
        - 5
    - 2 Солунян
        - 1
        - 2
        - 3

- 1 Тимофія
  - 1
  - 2
  - 3
  - 4
  - 5
  - 6
- 2 Тимофія
  - 1
  - 2
  - 3
  - 4
- Тита
  - 1
  - 2
  - 3
- Филимона
  - 1
- Євреїв
  - 1
  - 2
  - 3
  - 4
  - 5

- 6
- 7
- 8
- 9
- 10
- 11
- 12
- 13

- Якова
  - 1
  - 2
  - 3
  - 4
  - 5
- 1 Петра
  - 1
  - 2
  - 3
  - 4
  - 5
- 2 Петра
  - 1
  - 2
  - 3

- 1 Івана
  - 1
  - 2
  - 3
  - 4
  - 5
- 2 Івана
  - 1
- 3 Івана
  - 1
- Юди
  - 1
- Об’явлення
  - 1
  - 2
  - 3
  - 4
  - 5
  - 6
  - 7
  - 8
  - 9
  - 10
  - 11

- 12
- 13
- 14
- 15
- 16
- 17
- 18
- 19
- 20
- 21
- 22

Новий Завіт

Матвія

1

Родовід Ісуса Христа

1 Книга родоводу Ісуса Христа, Сина Давидового, Сина Авраамового.

2 Авраам породив Ісаака. Ісаак породив Якова. Яків породив Юду та братів його.

3 Юда породив Фареса і Зару від Тамари. Фарес породив Єсрома. Єсром породив Арама.

4 Арам породив Амінадава. Амінадав породив Наассона. Наассон породив Салмона.

5 Салмон породив Вооза від Рахави. Вооз породив Овида від Рути. Овид породив Єссея.

6 Єссей породив царя Давида. А [цар] Давид породив Соломона від дружини Урія.

7 Соломон породив Ровоама. Ровоам породив Авію. Авія породив Асафа.

8 Асаф породив Йосафата. Йосафат породив Йорама. Йорам породив Озію.

9 Озія породив Йоатама. Йоатам породив Ахаза. Ахаз породив Єзекію.

10 Єзекія породив Манасію. Манасія породив Амоса. Амос породив Йосію.

11 Йосія породив Єхонію та його братів під час вавилонського переселення.

12 А після вавилонського переселення Єхонія породив Салатиїла. Салатиїл породив Зоровавеля.

13 Зоровавель породив Авіюда. Авіюд породив Еліякима. Еліяким породив Азора.

14 Азор породив Садока. Садок породив Ахима. Ахим породив Еліюда.

15 Еліюд породив Елеазара. Елеазар породив Маттана. Маттан породив Якова.

16 Яків породив Йосифа, чоловіка Марії, від якої народився Ісус, названий Христом.

17 Усіх же поколінь, від Авраама до Давида, було чотирнадцять поколінь; і від Давида до вавилонського переселення — чотирнадцять поколінь; і від вавилонського переселення до Христа — ще чотирнадцять поколінь.

Народження Ісуса Христа

18 А народження Ісуса Христа відбулося так. Коли Його мати Марія була заручена з Йосифом, перш ніж вони зійшлися, виявилося, що вона мала в лоні від Духа Святого.

19 А Йосиф, її чоловік, будучи праведним і не бажаючи її ославити, вирішив таємно відпустити її.

20 Щойно він про це подумав, як ось Господній ангел з’явився йому вві сні, кажучи: Йосифе, сину Давидів, не бійся прийняти Марію, дружину свою, бо зачате в ній є від Духа Святого.

21 Вона ж народить Сина, і даси Йому ім’я Ісус , бо Він спасе Свій народ від його гріхів.

22Це ж усе сталося, щоби збулося Господнє слово, сказане через пророка:

23 Ось, діва матиме в лоні та народить Сина, і дадуть Йому ім’я Еммануїл, що означає: З нами Бог.

24 Прокинувшись від сну, Йосиф учинив так, як наказав йому Господній ангел, і прийняв свою дружину;

25 і не пізнав її, аж поки вона не народила Сина свого [первонародженого], і дав Йому ім’я Ісус.

2

Мудреці зі Сходу

1 Коли ж Ісус народився у Вифлеємі юдейському за днів царя Ірода, то до Єрусалима прийшли зі сходу мудреці,

2 запитуючи: Де Цар юдейський, Який народився? Бо ми побачили Його зорю на сході й прийшли поклонитися Йому.

3 Почувши це, цар Ірод занепокоївся, а з ним і весь Єрусалим;

4 тож зібравши всіх первосвящеників і книжників народу, він випитував у них, де б мав народитися Христос.

5 Вони ж сказали йому: У Вифлеємі юдейському, бо так написано пророком:

6 І ти, Вифлеєме, земле Юдина, нічим не менший серед інших володінь Юди, бо з тебе вийде Вождь, Який пастиме народ Мій, Ізраїля.

7 Тоді Ірод, таємно прикликавши мудреців, вивідав у них про час, коли з’явилася зоря,

8 і, пославши їх до Вифлеєма, сказав: Ідіть і докладно розвідайте про Дитя; коли ж знайдете, сповістіть мене, щоб і я пішов та поклонився Йому.

9 Вислухавши царя, вони пішли; і ось зоря, яку побачили на сході, ішла перед ними, доки не зупинилася над місцем, де було Дитя.

10 Побачивши зорю, вони зраділи дуже великою радістю.

11 І, увійшовши в дім, побачили Дитя з Його матір’ю Марією. Упавши на коліна, вони поклонилися Йому і, відкривши свої скарбниці, піднесли Йому дари — золото, ладан та миро.

12 Та, одержавши вві сні застереження не повертатися до Ірода, вони вирушили іншою дорогою до своєї країни.

Втеча до Єгипту

13 Коли вони відійшли, то Господній ангел з’явився вві сні Йосифові й сказав: Уставай, візьми Дитя та Його матір і втікай до Єгипту; будь там, доки я тобі не скажу, бо Ірод буде розшукувати Дитя, щоб убити Його.

14 Тож, уставши, він взяв уночі Дитя та Його матір і вирушив до Єгипту.

15 І був там, поки не помер Ірод, аби збулося сказане Господом через пророка, який говорив: З Єгипту покликав Я Мого Сина.

Наказ убивати немовлят

16 Тоді Ірод, побачивши, що мудреці поглузували з нього, дуже розлютився і послав повбивати всіх дітей, які були у Вифлеємі та в усіх його околицях, — від двох років і менше, — за часом, про який вивідав у мудреців.

17 Таким чином збулося сказане пророком Єремією, який говорив:

18 У Рамі чути крик, [плач і] ридання, і велике голосіння: це Рахиль оплакує своїх дітей і не хоче втішитися, бо їх немає.

Повернення в Назарет

19 Коли помер Ірод, Господній ангел з'явився вві сні Йосифові в Єгипті

20 й промовив: Уставай, бери Дитя та Його матір і йди в землю Ізраїльську, бо повмирали ті, хто шукав душі Дитяти.

21 І той, уставши, взяв Дитя і Його матір, та й прийшов до Ізраїльської землі.

22 Та, почувши, що в Юдеї замість свого батька Ірода царює Архелай, побоявся туди йти. Отримавши вві сні застереження, він пішов у Галилейські околиці,

23 а прибувши туди, поселився в місті, що має назву Назарет, аби збулося сказане пророками, що Він буде названий Назарянином.

3

Проповідь Івана Хрестителя

1 Тими ж днями приходить Іван Хреститель проповідувати в Юдейській пустелі

2 і каже: Покайтеся, бо наблизилося Царство Небесне!

3 Він є тим, про кого говорив пророк Ісая, промовляючи: Голос волаючого в пустелі: Приготуйте дорогу Господу, вирівняйте стежки для Нього!

4 Сам же Іван мав одяг з верблюжої шерсті й шкіряний пояс довкола своїх стегон; їжею його була сарана та дикий мед.

5 Тоді виходив до нього Єрусалим, і вся Юдея, і вся околиця Йордану,

6 і, визнаючи свої гріхи, були хрещені ним у річці Йордані.

7 А коли він побачив, що багато фарисеїв і садукеїв приходять на хрещення до нього, то сказав їм: Породжіння гадюче, хто підказав вам втікати від майбутнього гніву?

8 Тож принесіть плід, гідний покаяння,

9 і не пробуйте говорити: Маємо батька Авраама. Бо кажу вам, що Бог може із цього каміння пробудити дітей Авраамові.

10 Сокира вже лежить біля коріння дерев, — усяке дерево, яке не приносить доброго плоду, зрубують і кидають у вогонь.

11 Отже, я хрещу вас водою на покаяння, а Той, Хто прийде після мене, сильніший за мене; Йому я недостойний нести взуття; Він вас хреститиме Духом Святим і вогнем.

12 У Його руці лопата, і Він очистить Свій тік та збере Свою пшеницю в засіки, а полову спалить невгасимим вогнем.

Хрещення Ісуса

13 Тоді прийшов Ісус з Галилеї на Йордан до Івана, щоб у нього хреститися.

14 Іван же стримував Його, кажучи: Це мені потрібно від Тебе хреститися, а Ти йдеш до мене?

15 Відповідаючи, Ісус сказав йому: Облиш тепер, бо так належить нам виконати всю правду. Тоді Іван допустив Його.

16 Охрестившись, Ісус відразу вийшов з води. І ось відчинилися Йому небеса, і Він побачив Духа Божого, Який спускався, як голуб, та сходив на Нього.

17 І ось, почувся голос з неба: Це є Син Мій Улюблений, Якого Я вподобав.

4

Випробовування в пустелі

1 Тоді Дух повів Ісуса в пустелю, аби диявол Його випробовував.

2 І Він, постивши сорок днів та сорок ночей, зрештою зголоднів.

3 І підійшов до Нього спокусник, і сказав: Якщо Ти — Син Божий, скажи, щоби це каміння стало хлібом.

4 У відповідь Він сказав: Написано: Не самим хлібом житиме людина, але кожним словом, що виходить з Божих уст.

5 Тоді диявол узяв Його до святого міста і поставив на наріжнику храму,

6 та й каже: Якщо Ти — Божий Син, то кинься вниз, адже написано, що Своїм ангелам звелить, [щоб оберігали Тебе], і на руках піднесуть Тебе, щоб Ти не вдарив об камінь ногу Свою.

7 Відповів йому Ісус: Ще написано: Не спокушатимеш Господа, Бога свого.

8 Знову бере Його диявол на дуже високу гору, показує Йому всі царства світу та їхню славу

9 й каже: Усе це дам Тобі, якщо, упавши ниць, поклонишся мені.

10 Тоді Ісус відказує йому: Іди геть [від Мене], сатано! Адже написано: Господу, Богові своєму, поклонятимешся і Йому єдиному служитимеш!

11 Тоді залишив Його диявол; і ось ангели приступили й служили Йому.

Ісус поселяється в Капернаумі

12 Почувши, що Івана ув’язнено, [Ісус] відійшов у Галилею.

13 І, залишивши Назарет, Він прийшов і оселився в Капернаумі, що біля моря, в околицях Завулонових і Нефталимових,

14 щоби збулося сказане пророком Ісаєю, який сповіщав:

15 Земле Завулонова й земле Нефталимова, приморський шляху, по інший бік Йордану, Галилеє язичницька!

16 Народ, який сидів у темряві, побачив велике світло; і тим, хто сидить у країні смертної тіні, — їм засяяло світло.

Початок проповіді. Перші учні

17 Відтоді Ісус почав проповідувати, говорячи: Покайтеся, бо наблизилось Царство Небесне!

18 Коли Він проходив біля Галилейського моря, то побачив двох братів — Симона, який звався Петром, і Андрія, його брата, — які закидали сіті в море, оскільки були рибалками,

19 і каже їм: Ідіть за Мною, і зроблю вас ловцями людей.

20 Негайно ж, залишивши сіті, вони пішли за Ним.

21 І, відійшовши звідти, побачив інших двох братів: Якова Зеведеєвого та Івана, його брата; вони разом зі своїм батьком Зеведеєм лагодили в човні свої сіті, і Він покликав їх.

22 Залишивши човен і батька, вони відразу пішли за Ним.

Ісус проповідує і зціляє у Галилеї

23 Тож [Ісус] ходив по всій Галилеї, навчаючи в їхніх синагогах, проповідуючи Євангеліє Царства та зцілюючи всяку недугу і всяку хворобу в народі.

24 І розійшлася про Нього чутка по всій Сирії, і привели до Нього всіх хворих на різні недуги, знеможених стражданнями, біснуватих, лунатиків і паралізованих, — і Він оздоровив їх.

25 І за Ним ішло багато людей з Галилеї, з Десятимістя , з Єрусалима, з Юдеї і Зайордання.

5

Нагірна проповідь

1 Побачивши юрбу, Ісус вийшов на гору; коли Він сів, до Нього підійшли Його учні.

2 І, відкривши Свої уста, Він навчав їх, промовляючи:

3 Блаженні убогі духом, бо їхнє Царство Небесне.

4 Блаженні ті, хто плаче, бо вони будуть потішені.

5 Блаженні лагідні, бо вони успадкують землю.

6 Блаженні голодні й спраглі праведності, бо вони наситяться.

7 Блаженні милосердні, бо вони помилувані будуть.

8 Блаженні чисті серцем, бо вони Бога побачать.

9 Блаженні миротворці, бо вони синами Божими названі будуть.

10 Блаженні переслідувані за праведність, бо їхнє Царство Небесне.

11 Блаженні ви, коли будуть вас зневажати та переслідувати, і наговорюватимуть на вас усяке лукаве [слово], обмовляючи вас за Мене.

12 Радійте й веселіться, бо велика нагорода ваша на небесах, адже так само переслідували пророків, які були перед вами.

Ви — сіль землі та світло для світу

13 Ви — сіль землі. Якщо сіль втратить силу, то як зробити її солоною? Нінащо вона вже не буде більше придатна, хіба щоб викинути геть, аби топтали її люди.

14 Ви — світло для світу. Не можна сховати міста, що стоїть на горі.

15 І не запалюють світильника, аби поставити його під посудину, але ставлять на свічник, щоби світив усім, хто в домі.

16 Тож нехай сяє ваше світло перед людьми, щоб вони побачили ваші добрі діла й прославили Отця вашого, Який на небесах.

Ісус говорить про Закон і Пророків

17 Не думайте, що Я прийшов відмінити Закон або Пророків. Я не прийшов відмінити, але сповнити.

18 Запевняю вас: доки будуть існувати небо й земля, жодна йота, жодна риска із Закону не зникне, — усе збудеться.

19 Якщо хтось порушить одну із цих найменших заповідей і так навчить людей, — він найменшим назветься в Царстві Небесному, а хто виконає і навчить, той великим назветься в Царстві Небесному.

20 Тож кажу вам, що коли ваша праведність не перевищить праведності книжників і фарисеїв , то не ввійдете до Царства Небесного.

Про гнів

21 Ви чули, що було сказано прадавнім: Не вбивай, а коли хто вб’є, той підлягає суду.

22 А Я кажу вам, що кожний, хто гнівається на брата свого [безпідставно], підпадає під суд. Якщо хто скаже на свого брата: рака (виродок), — той підлягає верховному суду. А хто скаже: дурний, — той підпадає під вогняну геєну .

23 Отже, якщо принесеш свій дар до жертовника і там пригадаєш, що твій брат має щось проти тебе,

24 залиши там свій дар перед жертовником, піди спершу помирися зі своїм братом, а тоді вже приходь і принось свій дар.

25 Домовляйся швидко зі своїм противником, доки ти з ним на дорозі, щоби противник не видав тебе судді, а суддя [тебе не видав] слузі й не кинули тебе до в’язниці.

26 Запевняю тебе: не вийдеш звідти, доки не віддаси останнього кодранта .

Про перелюб і розлучення

27 Ви чули, що було сказано: Не чини перелюбу.

28 А Я кажу вам, що кожний, хто погляне на жінку, щоби пожадати її, той уже вчинив перелюб з нею у своєму серці.

29 Якщо ж твоє праве око спокушає тебе, — вийми його і кинь геть від себе, бо краще для тебе, щоби пропав один із твоїх членів, аніж щоб усе твоє тіло було вкинуте до геєни [вогняної].

30 І якщо твоя права рука спокушає тебе, — відрубай її і кинь геть від себе, бо краще для тебе, щоби загинув один із твоїх членів, аніж щоб усе твоє тіло було вкинуте до геєни.

31 Сказано було: Хто розведеться зі своєю дружиною, нехай дасть їй листа про розлучення.

32 А Я кажу вам, що кожний, хто розлучається зі своєю дружиною, — за винятком випадку, спричиненого розпустою, — той штовхає її на перелюб; і хто одружується з розлученою, той чинить перелюб.

Повеління не клястися

33 Знову, ви чули, що сказано було стародавнім: Не клянися неправдиво, а виконуй перед Господом клятви свої.

34 А Я кажу вам зовсім не клястися: ні небом, бо воно є Божим престолом,

35 ні землею, бо вона є підніжжям для Його ніг, ні Єрусалимом, бо це місто великого Царя;

36 не клянися і своєю головою, бо не можеш жодної волосини зробити ані білою, ані чорною.

37 Тож нехай же буде ваше слово «так» — так, «ні» — ні, а що більше цього, — те від лукавого.

Не противитися злу

38 Ви чули, що було сказано: Око за око і зуб за зуб.

39 А Я кажу вам не противитися злу; але якщо тебе хто вдарить у твою праву щоку, підстав йому й другу.

40 А тому, хто хоче з тобою судитися і забрати в тебе одяг, віддай йому й плаща.

41 Якщо хто примушуватиме тебе пройти одну верству, іди з ним дві.

42 Тому, хто просить у тебе щось, дай; і від того, хто хоче в тебе позичити, не відвертайся.

Любіть ваших ворогів

43 Ви чули, що було сказано: Люби ближнього свого і ненавидь свого ворога.

44 А Я кажу вам: Любіть ваших ворогів, [благословляйте тих, хто проклинає вас, робіть добро тим, хто ненавидить вас], і моліться за тих, які [кривдять і] переслідують вас,

45 щоби бути вам синами вашого Отця, Того, Хто на небі, Який Своєму сонцю велить сходити над злими і над добрими та посилає дощ на праведних і на неправедних.

46 Бо коли любите тих, хто вас любить, то яку нагороду від цього маєте? Хіба не те саме й митники роблять?

47 Коли вітаєте тільки ваших братів, то що особливого робите? Чи не так і язичники роблять?

48 Тож будьте досконалі, як досконалий Отець ваш Небесний.

6

Не робіть добрих учинків напоказ

1 Уважайте: не робіть ваших добрих учинків перед людьми, щоб вони вас бачили, бо не будете мати нагороди від вашого Отця, Який на небесах.

2 Отже, коли даєш милостиню, не сурми перед собою, як це роблять лицеміри в синагогах та на вулицях, щоб їх прославляли люди. Запевняю вас: вони вже одержують свою нагороду.

3 А як ти даєш милостиню, хай твоя ліва рука не знає, що робить твоя права рука,

4 щоби твоя милостиня була в таємниці, — і твій Отець, Який бачить таємне, віддасть тобі [явно].

Про молитву

5 І коли молитеся, не будьте, як ті лицеміри, котрі люблять молитися в синагогах і, стоячи на перехрестях широких вулиць, щоби показатися людям. Запевняю вас: вони одержують свою нагороду.

6 Ти ж, коли молишся, ввійди до своєї кімнати і, замкнувши свої двері, помолися до свого Отця в тайні, — і твій Отець, Який бачить і таємне, віддасть тобі [явно].

7 Молячись, не говоріть багато, як ті язичники, бо думають, що завдяки своїй багатомовності будуть вислухані.

8 Отже, не уподібнюйтеся їм, бо ваш Отець знає, чого потребуєте, перш ніж ви попросите в Нього.

9 Тому-то моліться так: Отче наш, Який на небесах, нехай святиться Ім’я Твоє,

10 нехай прийде Царство Твоє, нехай буде воля Твоя, як на небі, так і на землі;

11 хліб наш насущний дай нам сьогодні,

12 і прости нам провини наші, як і ми прощаємо винуватцям нашим,

13 і не введи нас у спокусу, але визволи нас від лукавого. [Бо Твоє є Царство, і сила, і слава навіки. Амінь].

14 Бо коли ви прощаєте людям їхні переступи, простить і вам ваш Небесний Отець;

15 якщо ж не прощаєте людям [їхніх переступів], то й ваш Отець не простить вам ваших переступів.

Як треба постити

16 Коли ж постите, не будьте такими, як лицеміри, які сумують, виснажують свої обличчя, щоби показати людям, що постять. Запевняю вас, що вони вже одержують свою нагороду.

17 Ти ж, коли постиш, намасти голову свою і вмий обличчя своє,

18 аби постити не напоказ людям, але таємно — своєму Отцеві; і твій Отець, Який бачить таємне, віддасть тобі явно.

Не збирайте собі скарбів на землі

19 Не збирайте собі скарбів на землі, де міль та іржа нищать, і де злодії підкопують і крадуть,

20 а збирайте собі скарби на небі, де ані міль, ані іржа не нищать, і де злодії не підкопують і не крадуть.

21 Адже де твій скарб, там буде і твоє серце.

22 Світильником для тіла є око. Тому, якщо твоє око буде чистим, усе твоє тіло буде світлим,

23 а коли твоє око буде лукавим, то й усе твоє тіло буде темним. Отже, коли світло, яке в тобі, є темрявою, то яка ж велика тоді темрява!

Передусім шукайте Царства Божого

24 Ніхто не може служити двом панам, оскільки, або одного зненавидить, а другого любитиме, або одного триматиметься, а іншим знехтує. Не можете служити Богові й мамоні.

25 Задля цього кажу вам: не журіться про своє життя, що будете їсти або що будете пити, ні про своє тіло, у що одягнетеся. Хіба душа не більша за їжу, а тіло — за одяг?

26 Погляньте на птахів небесних, які не сіють, не жнуть і в клуні не збирають, та ваш Небесний Отець годує їх; хіба ви не цінніші від них?

27 Хто ж із вас, турбуючись, може додати до свого росту хоч один лікоть ?

28 І чого про одяг турбуєтеся? Погляньте на польові лілеї, як вони ростуть: не працюють і не прядуть;

29 та кажу вам, що й Соломон у всій своїй славі не одягався так, як одна з них.

30 Якщо ж польову траву, яка сьогодні є, а завтра буде вкинута в піч, Бог так одягає, то чи не краще одягне вас, маловіри?

31 Тож не журіться і не говоріть: Що будемо їсти? Або: Що будемо пити? Чи: У що зодягнемося?

32 Адже цього всього язичники шукають. Бо ж знає ваш Отець Небесний, що цього всього потребуєте.

33 Шукайте перш за все Царства Божого і Його праведності, а це все вам додасться.

34 Отже, не журіться про завтрашній день, бо завтрашній день і сам про себе поклопочеться; вистачає дневі власних турбот.

7

Не судіть своїх ближніх

1 Не судіть, щоб і вас не судили,

2 бо яким судом судите, таким будуть судити і вас; і якою мірою міряєте, такою буде відміряно і вам.

3 Чому ж бачиш скалку, що в оці твого брата, а колоди, яка у твоєму оці, не відчуваєш?

4 Або, як скажеш своєму братові: Дай, витягну скалку з твого ока, коли ось колода у твоєму оці?

5 Лицеміре, спочатку вийми колоду зі свого ока, а тоді побачиш, як вийняти скалку з ока брата твого.

6 Не давайте святого псам і не кидайте ваших перлин перед свинями, щоб не потоптали їх своїми ногами і, обернувшись, не розшарпали вас.

Просіть — і дасться вам

7 Просіть — і дасться вам; шукайте — і знайдете; стукайте — і відчинять вам.

8 Адже кожний, хто просить, — отримує, а той, хто шукає, — знаходить; і тому, хто стукає, — відчинять.

9 Чи ж є з-поміж вас хтось такий, котрий, коли в нього син попросить хліба, подасть йому камінь?

10 Або, якщо попросить риби, подасть йому гадюку?

11 Тож якщо ви, будучи злими, умієте добрі дари давати вашим дітям, то наскільки більше ваш Небесний Отець дасть добра тим, які просять у Нього?

12 Отже, усе, що тільки бажаєте, щоби чинили вам люди, те чиніть їм і ви, бо в цьому Закон і Пророки.

До вічного життя — вузька дорога

13 Входьте вузькими воротьми, бо широкі ті ворота й широка та дорога, що ведуть до загибелі, — і багато є тих, які ними входять,

14 але вузькі ті ворота й тісна та дорога, що ведуть до життя, — і мало є тих, хто їх знаходить.

Лжепророків упізнають за їхніми плодами

15 Стережіться лжепророків, які приходять до вас в овечих шкурах, а всередині — хижі вовки.

16 За їхніми плодами впізнаєте їх. Хіба збирають виноград з тернини або смокви — з будяків?

17 Так усяке добре дерево родить добрі плоди, а погане дерево родить погані плоди.

18 Не може добре дерево поганих плодів родити, а погане дерево родити добрих плодів.

19 Кожне дерево, що не родить доброго плоду, зрубують і кидають у вогонь.

20 Тож за їхніми плодами пізнаєте їх.

Хто ввійде до Царства Небесного

21 Не кожний, хто каже Мені: Господи, Господи! — увійде до Царства Небесного, але той, хто виконує волю Мого Отця, Який на небесах.

22 Багато хто скаже Мені того дня: Господи, Господи, чи не Твоїм Ім’ям ми пророкували, чи не Твоїм Ім’ям бісів ми виганяли, чи не Твоїм Ім’ям численні чудеса творили?

23 Тоді скажу їм: Я ніколи не знав вас! Відійдіть від Мене ви, які чините беззаконня!

Притча про двох будівничих

24 Отже, кожний, хто слухає ці Мої слова та виконує їх, буде подібний до чоловіка розумного, який збудував свій дім на скелі;

25 і линув дощ, і ринули ріки, і здійнялися вітри, і обрушилися на той дім, та він не впав, бо був заснований на скелі.

26 А кожний, хто слухає ці Мої слова, та не виконує їх, буде подібний до чоловіка нерозумного, який збудував свій дім на піску;

27 і линув дощ, і ринули ріки, і здійнялися вітри, і обрушилися на той дім, і він упав; і великим було падіння його.

Велика сила Ісусового вчення

28 І коли Ісус закінчив промовляти, простий люд дивувався з Його вчення,

29 тому що навчав їх, як Той, Хто має владу, а не як їхні книжники [та фарисеї].

8

Очищення прокаженого

1 Коли Ісус зійшов з гори, за Ним пішов великий натовп.

2 І ось прокажений, прийшовши, кланявся Йому й говорив: Господи, коли хочеш, Ти можеш мене очистити.

3 [Ісус], простягнувши руку, доторкнувся до нього, кажучи: Хочу, стань чистим! — і він вмить очистився від прокази.

4 А Ісус йому каже: Дивися, нікому не розповідай, але йди, покажися священикові та принеси дар, який наказав Мойсей [у Законі] на свідчення їм.

Зцілення сотникового слуги

5 Коли ж Він увійшов у Капернаум, до Нього підійшов сотник, благаючи Його

6 і промовляючи: Господи, слуга мій лежить вдома паралізований, тяжко мучиться.

7 [Ісус] йому каже: Я піду й оздоровлю його.

8 У відповідь сотник сказав: Господи, я не достойний, щоб Ти ввійшов під мій дах, але тільки скажи слово, — і мій слуга одужає.

9 Тому що і я людина під владою, і в себе маю воїнів; кажу цьому: Іди! — і йде; іншому: Прийди! — і приходить; моєму рабові: Зроби це! — і робить.

10 А Ісус, коли почув, здивувався і сказав тим, які йшли за Ним: Запевняю вас: ні в кого в Ізраїлі не знайшов Я стільки віри.

11 Кажу вам, що багато хто прийде зі сходу й заходу і сяде з Авраамом, Ісааком та Яковом у Царстві Небесному,

12 а сини Царства будуть викинуті в навколишню темряву; там буде плач і скрегіт зубів.

13 А сотникові Ісус сказав: Іди, нехай буде тобі так, як ти повірив. І його слуга тієї ж миті одужав.

Зцілення Петрової тещі та інших

14 Коли Ісус прийшов до хати Петра, то побачив його тещу, яка лежала в гарячці;

15 Він доторкнувся до її руки, — і гарячка покинула її; вона встала й служила Йому.

16 А як звечоріло, привели до Нього багатьох біснуватих, і Він словом вигнав духів та зцілив усіх хворих,

17 щоби збулося сказане через пророка Ісаю, який говорив: Він узяв наші недуги і поніс хвороби.

Застереження послідовникам

18 Коли Ісус побачив навколо Себе багато народу, то наказав [учням] відплисти на другий бік.

19 Підійшов один книжник і сказав Йому: Учителю, я йтиму за Тобою, куди б Ти не йшов.

20 Ісус же йому каже: Лисиці мають нори, небесні птахи — гнізда, а Син Людський не має, де голови прихилити.

21 А інший з Його учнів сказав Йому: Господи, дозволь мені спершу піти й поховати свого батька.

22 Та Ісус каже йому: Йди за Мною і залиши мертвим ховати своїх мерців.

Ісус наказує вітрам і морю

23 Як увійшов Він до човна, за Ним пішли Його учні.

24 І ось здійнялася велика буря на морі, аж хвилі заливали човен, а Він спав.

25 Підійшовши, [Його учні] розбудили Його, кажучи: Господи, рятуй, гинемо!

26 А Він каже їм: Чого боїтеся, маловіри? Тоді Він устав і наказав вітрам та морю, — і настала велика тиша.

27 А люди дивувалися й говорили: Хто Він такий, що й вітри, і море Йому підкоряються?

Зцілення двох біснуватих

28 Коли Він прибув на той бік, у землю Гадаринську, зустріли Його два біснуваті, які вийшли з гробниць; вони були дуже люті, так що ніхто не міг перейти тією дорогою.

29 І ось, вони закричали, гукаючи: Що Тобі до нас, [Ісусе], Сину Божий? Чи не прийшов Ти сюди, щоби передчасно нас мучити?

30 На віддалі від них паслося велике стадо свиней.

31 Біси попросили Його: Якщо виганяєш нас, то пошли нас у стадо свиней.

32 І сказав їм: Ідіть! Вони ж, вийшовши, увійшли у свиней. І ось, усе стадо кинулося з кручі в море й потонуло у воді.

33 А пастухи втекли і, прибігши до міста, сповістили про все і про біснуватих.

34 І ось усе місто вийшло назустріч Ісусові й, побачивши Його, благали, щоб Він залишив їхні околиці.

9

Ісус має владу прощати гріхи

1 Сівши в човен, Він переплив назад і прийшов до Свого міста.

2 І ось, принесли до Нього паралізованого, який лежав на носилках. Побачивши їхню віру, Ісус сказав паралізованому: Кріпися, сину! Прощаються тобі твої гріхи!

3 Тут деякі з книжників заговорили між собою: Він Бога зневажає!

4 А Ісус, знаючи їхні думки, сказав: Чому думаєте лукаве у ваших серцях?

5 Що легше: сказати «прощаються твої гріхи», чи сказати «встань і ходи»?

6 Та щоб ви знали, що Син Людський має на землі владу прощати гріхи. Тоді каже паралізованому: Встань, візьми свою постіль і йди додому!

7 Підвівшись, [він узяв свої носилки і] пішов до своєї хати.

8 А люди, побачивши це, налякалися і прославили Бога, Який дає таку владу людям.

Покликання Матвія Не здорові потребують лікаря, а хворі

9 Відходячи звідти, Ісус запримітив чоловіка, який сидів на митниці і звався Матвієм, та й каже йому: Іди за Мною! Той підвівся і пішов слідом за Ним.

10 І коли Він сидів при столі в домі, прийшло багато митників та грішників, і посідали вони з Ісусом та Його учнями.

11 Побачивши це, фарисеї сказали Його учням: Чому це ваш Учитель їсть [і п'є] з митниками та грішниками?

12 Він же, почувши, відповів: Не здорові потребують лікаря, а хворі.

13 Ідіть же й навчіться, що то значить «хочу милосердя, а не жертви», адже Я прийшов закликати не праведних, а грішників [до покаяння].

Притча про бурдюки і про латки

14 Тоді підходять до Нього учні Івана й кажуть: Чому ми й фарисеї багато постимо, а Твої учні не постять?

15 А Ісус їм сказав: Чи можуть гості молодого сумувати, поки молодий з ними? Настануть дні, коли заберуть від них молодого, і тоді будуть постити.

16 Адже ніхто не пришиває латки з нової тканини до старого одягу, тому що латка збіжиться на одязі, і діра стане ще більша.

17 І не вливають нового вина до старих бурдюків, тому що бурдюки розірвуться — і вино розіллється, і бурдюки пропадуть, але вливають нове вино в нові бурдюки — і те й інше зберігається.

Жінка з кровотечею. Воскрешення дочки начальника синагоги

18 Коли Він це казав їм, підійшов один начальник, вклонився і сказав Йому: Моя донька щойно померла; прийди й поклади на неї Свою руку, — і вона оживе.

19 Тож Ісус та Його учні, вставши, пішли за ним.

20 І ось жінка, яка нездужала на кровотечу дванадцять років, підійшовши ззаду, доторкнулася до краю Його одягу,

21 бо говорила сама собі: Як тільки доторкнуся до Його одягу, стану здоровою.

22 Ісус же, обернувшись і побачивши її, сказав: Кріпися, дочко! Віра твоя тебе спасла. І жінка була оздоровлена тієї ж миті.

23 Прийшовши до дому начальника і побачивши сопілкарів та натовп, який голосив, Ісус

24 сказав: Відійдіть, бо дівчина не померла, а спить. Та з Нього почали глузувати.

25 Коли ж натовп вигнали, Він увійшов, узяв її за руку, — і дівчина встала.

26 Ця звістка розійшлася по всій тій землі.

Ісус відкриває очі двом сліпим

27 А як Ісус відходив звідти, за Ним пішло двоє сліпих, котрі голосно гукали: Помилуй нас, Сину Давидів!

28 Коли ж увійшов Він до хати, сліпі підійшли до Нього. Ісус сказав їм: Чи ви вірите, що Я можу це зробити? Вони відповіли Йому: Так, Господи!

29 Тоді Він доторкнувся до їхніх очей, промовивши: Нехай вам станеться за вашою вірою!

30 І їхні очі відкрилися. Ісус суворо наказав їм: Глядіть, щоб ніхто не довідався!

31 Вони ж, вийшовши, розголосили про Нього по всій тій землі.

Зцілення німого

32 А як вони виходили, то привели до Нього німого чоловіка, біснуватого.

33 Коли був вигнаний біс, німий заговорив. І здивувалися люди, перемовляючись: Ніколи не було такого в Ізраїлі.

34 А фарисеї говорили: То князем бісівським виганяє Він бісів.

Жнива великі, а женців мало

35 Ісус обходив усі міста й села, навчаючи в їхніх синагогах, проповідуючи Євангеліє Царства й зцілюючи всяку недугу і всяку хворобу [в народі].

36 Побачивши ж юрби, Він змилосердився над ними, оскільки були втомлені та розпорошені, наче вівці, які не мають пастуха.

37 Якось каже Ісус Своїм учням: Жнива великі, а женців мало.

38 Тож благайте Господаря жнив, щоби послав робітників на Свої жнива.

10

Ісус посилає апостолів на служіння

1 Прикликавши дванадцятьох Своїх учнів, Ісус дав їм владу над нечистими духами, щоб виганяти їх і зціляти всяку хворобу й усяку недугу.

2 Ось імена дванадцятьох апостолів: перший — Симон, прозваний Петром, і Андрій, його брат; Яків Зеведеїв та Іван, його брат;

3 Филип і Вартоломій; Хома і митник Матвій; Яків Алфеїв і Тадей;

4 Симон Кананіт і Юда Іскаріотський, який зрадив Його.

5 Цих дванадцятьох послав Ісус і заповів їм, кажучи: На дорогу язичників не йдіть і до міста самарійського не входьте,

6 а йдіть радше до загиблих овець дому Ізраїля.

7 Ідіть і проповідуйте, кажучи, що наблизилося Царство Небесне.

8 Хворих оздоровляйте, прокажених очищайте, мертвих воскрешайте, бісів виганяйте; даром отримали — даром давайте.

9 Не беріть ні золота, ні срібла, ні мідяків у ваші пояси,

10 ні торб у дорогу, ні двох одежин, ні взуття, ні палиці, бо робітник вартий свого утримання.

11 А коли ввійдете в якесь місто чи село, розпитайте, хто там є достойний; і там
залишайтеся, доки не вийдете.
12 Входячи ж до дому, вітайте його, [кажучи: Мир цьому дому!]
13 І якщо дім буде достойний, нехай зійде ваш мир на нього; якщо ж не буде
достойний, ваш мир нехай повернеться до вас.
14 І як хто не прийме вас і не послухає ваших слів, то, виходячи з дому чи з того міста,
обтрусіть пил з ваших ніг.
15 Запевняю вас: легше буде землі Содомській і Гоморрській у день суду, ніж тому
місту.
Апостолів будуть переслідувати
16 Ось Я посилаю вас, як овець поміж вовків. Тому будьте мудрі, як змії, і невинні, як
голуби.
17 Та стережіться людей, бо видаватимуть вас на суди і по своїх синагогах будуть вас
бичувати;
18 поведуть вас заради Мене до володарів і царів для свідчення і їм, і язичникам.
19 Коли ж видаватимуть вас, не журіться, що і як казати: дасться вам у ту хвилину, що
казати,
20 бо не ви будете говорити, а Дух Отця вашого, Котрий говорить у вас.
21 Брат брата видаватиме на смерть і батько дитину; і повстануть діти проти батьків, і
вбиватимуть їх.
22 Вас будуть усі ненавидіти за Моє Ім’я, але хто витерпить до кінця, той спасеться.
23 Коли ж будуть вас переслідувати в тому місті, втікайте до іншого. Запевняю вас: не
встигнете обійти ізраїльських міст, як прийде Син Людський.
Не бійтеся тих, хто вбиває тіло
24 Учень не вищий за вчителя, а раб — за свого пана.
25 Досить учневі стати таким, як його вчитель, а рабові — як його пан. Коли Господаря
дому назвали Вельзевулом , то наскільки більше говоритимуть на Його домашніх!
26 Тож не бійтеся їх, бо немає нічого прихованого, що не відкриється, і нічого
таємного, що не стане відомим.
27 Те, що кажу вам у темряві, кажіть при світлі; і те, що на вухо почуєте, проповідуйте
на дахах.
28 Не бійтеся тих, хто вбиває тіло, душі ж убити не можуть; бійтеся більше того, хто
може і душу, і тіло погубити в геєні.
29 Хіба два горобці не продаються за асарія ? Проте жодний з них не впаде на землю
без волі вашого Отця.
30 А у вас усе волосся на голові пораховане.
31 Не бійтеся, бо ви кращі за багатьох горобців.
32 Кожного, хто визнає Мене перед людьми, визнаю і Я його перед Моїм Отцем, Який
на небесах,

33 а хто відречеться від Мене перед людьми, відречуся його і Я перед Отцем Моїм, Який на небесах.

Ісус — понад усе

34 Не думайте, що Я прийшов принести мир на землю; не мир прийшов Я принести, а меч.

35 Адже Я прийшов розлучити сина з його батьком, дочку з її матір'ю і невістку з її свекрухою;

36 вороги людини — її домашні.

37 Хто любить батька або матір більше, ніж Мене, той недостойний Мене; і хто любить сина або дочку більше за Мене, той недостойний Мене.

38 І хто не бере свого хреста і не йде слідом за Мною, той недостойний Мене.

39 Хто зберігає душу свою, той втратить її, а хто втратить душу свою заради Мене, той знайде її.

40 Хто вас приймає, той Мене приймає; хто приймає Мене, приймає Того, Хто послав Мене.

41 Хто приймає пророка в ім'я пророка, дістане нагороду пророка; і хто приймає праведного в ім'я праведника, одержить нагороду праведного.

42 Якщо хто напоїть одного із цих малих чашкою холодної води тільки в ім'я учня, запевняю вас, — не втратить своєї нагороди.

11

Посланці від Івана Хрестителя

1 Коли Ісус закінчив наставляти своїх дванадцятьох учнів, то пішов звідти, щоб навчати й проповідувати в їхніх містах.

2 Іван же, почувши у в'язниці про діла Христа, послав своїх учнів

3 запитати Його: Чи Ти є Той, Хто йде, чи нам чекати іншого?

4 А Ісус у відповідь сказав їм: Ідіть і сповістіть Іванові, що чуєте й бачите:

5 сліпі прозрівають, криві ходять, прокажені очищаються і глухі чують, мертві встають, убогим звіщається Євангеліє;

6 щасливий той, хто не спокуситься через Мене.

Свідчення Ісуса про Івана Хрестителя

7 Коли ті відходили, Ісус почав говорити людям про Івана: На що ви ходили подивитися в пустелю? На тростину, яку хитає вітер?

8 Або що ходили побачити? Людину, вдягнену в м'які шати? Та ж ті, хто носить м'який одяг, живуть у царських палацах.

9 Кого ж ви вийшли побачити? Пророка? Так, кажу вам: більше, ніж пророка!

10 Це той, про кого написано: Ось Я посилаю Мого ангела перед Твоє обличчя, який приготує Тобі дорогу перед Тобою.

11 Запевняю вас: не було між народженими від жінок більшого за Івана Хрестителя, але найменший у Царстві Небесному більший від нього.

12 Від днів Івана Хрестителя і дотепер Царство Небесне здобувається силою, і ті, хто застосовує силу, здобувають його.

13 Адже всі Пророки й Закон пророкували до Івана;

14 і коли хочете знати, він — Ілля, який має прийти.

15 Хто має вуха, нехай слухає.

До кого подібний цей рід

16 З ким Мені порівняти цей рід? Він подібний до дітей, які сидять на майданах і гукають до інших,

17 кажучи: Ми грали вам на сопілці, та ви не танцювали; ми голосили, та ви не ридали.

18 Бо прийшов Іван, який не їсть, не п'є, а вони кажуть: Біса має.

19 Прийшов Син Людський, Який їсть і п'є, а вони кажуть: Ось ця людина ненажера і п'яниця, друг митників та грішників. Тож виправдалася премудрість власними ділами.

Ісус докоряє невірним містам

20 Тоді почав [Ісус] докоряти містам, в яких сталося найбільше Його чудес, за те, що вони не покаялися:

21 Горе тобі, Хоразине! Горе тобі, Витсаїдо! Бо якби в Тирі й Сидоні сталися ті чудеса, які сталися у вас, вони давно покаялися б у волосяниці та в попелі.

22 Однак кажу вам: Тиру й Сидону буде легше в день суду, ніж вам.

23 І ти, Капернауме, хіба до неба піднесешся? До аду провалишся, бо коли би чудеса, що сталися в тобі, відбулися в Содомі, він існував би донині.

24 Тож кажу вам, що землі Содомській легше буде в день суду, ніж тобі.

Заклик до втомлених і обтяжених

25 Того часу, відповідаючи, Ісус сказав: Славлю Тебе, Отче, Господи неба й землі, що втаїв Ти це від премудрих та розумних і відкрив те немовлятам.

26 Так, Отче, бо то було Тобі до вподоби.

27 Усе передав Мені Мій Отець, і ніхто не знає Сина, тільки Отець; ані Отця ніхто не знає, лише Син — і той, кому тільки бажає Син відкрити.

28 Прийдіть до Мене всі втомлені та обтяжені, — і Я заспокою вас!

29 Візьміть Моє ярмо на себе і навчіться від Мене, бо Я лагідний і покірний серцем, — і знайдете спокій своїм душам.

30 Адже Моє ярмо любе, і Мій тягар легкий.

12

Милосердя хочу, а не жертви!

1 Того часу проходив Ісус у суботу засіяними ланами. Учні Його зголодніли й почали зривати колосся та їсти.

2 А фарисеї, побачивши те, сказали Йому: Поглянь, Твої учні роблять те, що не годиться робити в суботу.

3 Та Він відповів їм: Хіба ви не читали, що зробив Давид, коли зголоднів сам і ті, котрі були з ним?

4 Коли ввійшов до Божого дому і їв хліби покладання, які, за винятком лише священиків, не годилося їсти ні йому, ні тим, котрі з ним були!

5 Або хіба ви не читали в Законі, що в суботу священики в храмі порушують суботу, та є невинні?

6 Я ж кажу вам, що тут є щось більше, ніж храм.

7 Коли б ви збагнули, що це значить: Я милосердя хочу, а не жертви, — то ніколи не осуджували б невинних.

8 Адже Син Людський є Володарем і суботи.

Ісус зціляє в суботу

9 І вирушивши звідти, Він прийшов до їхньої синагоги;

10 там був чоловік, який мав суху руку. І щоб Його звинуватити, запитали, кажучи: Чи годиться в суботу оздоровлювати?

11 А Він відказав їм: Чи є хтось з-поміж вас, хто має одну вівцю, і коли вона в суботу впаде в яму, то не візьме, та й не витягне її?

12 А наскільки ціннішою за вівцю є людина! Тому годиться і в суботу робити добро.

13 Тоді каже чоловікові: Простягни свою руку. Той простягнув, — і вона стала здоровою, як і друга.

14 А фарисеї вийшли і вчинили проти Нього змову — як Його погубити.

15 Ісус же, довідавшись про це, пішов звідти.

Надламаної тростини Він не доламає

За Ним пішло багато людей, і Він оздоровив їх усіх,

16 але застеріг їх, щоб не виявляли Його,

17 аби збулося сказане через пророка Ісаю, який промовляв:

18 Ось Мій Слуга, Якого Я обрав, Мій Улюблений, що Його вподобала душа Моя; Я покладу Духа Мого на Нього, і Він сповіщатиме суд народам.

19 Він не буде змагатися, не буде кричати, ніхто не почує на майданах Його голосу.

20 Надламаної тростини Він не доламає і тліючого ґнота не загасить, доки не доведе правосуддя до перемоги.

21 І на Його Ім’я будуть надіятися народи!

Хто не збирає, той розкидає

22 Тоді привели до Нього біснуватого: сліпого та німого, — і Він зцілив його, так що сліпий [і німий] заговорив і став бачити.

23 Дивувалися всі люди й говорили: Чи не є це [Христос], Син Давидів?

24 Фарисеї ж, почувши це, сказали: Він виганяє бісів не інакше, як Вельзевулом, князем бісівським!

25 А Ісус, знаючи їхні думки, сказав їм: Кожне царство, що розділилося саме в собі, запустіє, і кожне місто чи дім, що розділилися самі в собі, не встоять.

26 І коли сатана виганяє сатану, він сам у собі розділився. Як же встоїть його царство?

27 Коли Я Вельзевулом виганяю бісів, то ким тоді виганяють ваші сини? Тому вони будуть вам суддями.

28 Коли ж Я Божим Духом виганяю бісів, то прийшло до вас Царство Боже.

29 Або як може хтось увійти в дім сильного й пограбувати його майно, коли раніше не зв'яже сильного? І лише тоді його дім пограбує.

30 Хто не зі Мною, той проти Мене, і хто зі Мною не збирає, той розкидає.

Зневага Святого Духа

31 Тому кажу вам, що кожний гріх і кожна хула будуть прощені людям, але хула на Духа не буде прощена.

32 І коли хто скаже слово проти Сина Людського, проститься йому, а хто скаже проти Духа Святого, не проститься йому ні в цьому віці, ні в майбутньому.

Від переповнення серця промовляють уста

33 Виростіть добре дерево, то й плід його добрий, а виростіть погане дерево, то й плід його поганий, бо дерево пізнається по плодах.

34 Роде гадючий, як ви можете добре говорити, будучи злими? Адже чим переповнене серце, те промовляють уста.

35 Добра людина з доброго скарбу виносить добро, а погана людина зі злого скарбу виносить зло.

36 Кажу ж вам, що за кожне пусте слово, яке люди скажуть, відповідатимуть судного дня,

37 бо за словами своїми будеш виправданий, і за словами своїми будеш осуджений.

Фарисеї та книжники вимагають ознаки

38 Тоді озвалися деякі з книжників і фарисеїв, кажучи: Учителю, хочемо від Тебе бачити ознаку.

39 А Він у відповідь їм сказав: Лукавий і перелюбний рід шукає ознаку, та ознаки не буде дано йому, хіба лише ознака пророка Йони.

40 Адже так, як Йона був у череві кита три дні й три ночі, так буде Син Людський у серці землі три дні й три ночі.

41 Мужі ніневійські встануть на суд із цим родом і засудять його, бо вони покаялися через проповідь Йони, а тут — більше, ніж Йона.

42 Цариця півдня підніметься на суд із цим родом і засудить його, бо вона прийшла з краю світу, щоби послухати мудрість Соломона, а тут — більше від Соломона.

Покоління, яке покорилося нечистому духові

43 Коли нечистий дух виходить з людини, то блукає безводними місцями, шукаючи відпочинку, та не знаходить.

44 Тоді каже: Повернуся до свого дому, звідки вийшов. І, повернувшись, він знаходить його порожнім, заметеним і прибраним.

45 Він тоді іде, бере із собою сім інших духів, гірших від себе, і вони, ввійшовши, живуть там; і кінець тієї людини буває гірший від початку. Так буде і цьому злому родові.

Хто є рідними Ісуса

46 Коли Він ще промовляв до людей, то Його мати й брати стояли надворі, намагаючись поговорити з Ним.

47 Хтось сказав Йому: Ось Твоя мати і Твої брати стоять надворі, бажаючи з Тобою розмовляти.

48 Він же відповів тому, хто говорив до Нього: А хто Моя мати і хто Мої брати?

49 І, вказавши Своєю рукою на Своїх учнів, промовив: Ось Моя мати і Мої брати.

50 Адже хто чинитиме волю Мого Отця, Який на небі, той є Моїм братом, і сестрою, і матір'ю!

13

Притча про сіяча

1 Того дня Ісус вийшов з дому і сидів біля моря;

2 і зібралося біля Нього безліч людей; Він увійшов у човен і сів, а всі люди стояли на березі.

3 І Він багато розповідав їм притчами, кажучи: Ось вийшов сіяч сіяти.

4 І коли сіяв, одне зерно впало при дорозі, і прилетіли птахи та визбирали його.

5 Інше впало на кам'янистий ґрунт, де не було багато землі, і швидко зійшло, бо не мало глибокої землі,

6 а як піднялося сонце, — зів'яло і, не маючи кореня, засохло.

7 Інше впало в терня, а терня виросло й заглушило його.

8 А інше впало на добру землю і давало плід: одне в сто, одне в шістдесят, одне в тридцять разів.

9 Хто має вуха [щоби слухати], нехай слухає!

Чому Ісус говорив притчами?

10 Підійшовши, учні запитали Його: Чому Ти говориш до них притчами?

11 А Він у відповідь сказав їм: Бо вам дано пізнати таємниці Царства Небесного, а їм не дано.

12 Адже хто має, тому дасться, і матиме понад міру, а хто не має, то й те, що має, буде забране від нього.

13 Я тому говорю до них притчами, що, дивлячись, вони не бачать, а слухаючи, — не чують і не розуміють;

14 і збувається щодо них пророцтво Ісаї, в якому говориться: Слухом будете чути, та не зрозумієте, і вдивляючись, будете дивитися, та не побачите.

15 Адже серце цього народу огрубіло, і вухами недочувають, і очі свої замружили, аби
не побачити очима і не почути вухами; та й серцем не зрозуміли і не навернулися, щоб Я
зцілив їх.

16 Ваші ж очі та ваші вуха блаженні, бо бачать і чують.

17 Запевняю вас, що багато пророків і праведників бажали бачити те, що ви бачите, але
не бачили; і чути хотіли те, що ви чуєте, але не чули.

Пояснення притчі про сіяча

18 Отже, послухайте притчу про сіяча.

19 До кожного, хто слухає слово про Царство, та не розуміє, приходить лукавий і
викрадає посіяне в його серці; це те, що посіяне при дорозі.

20 А посіяне на кам'янистому — це той, хто слухає слово і відразу з радістю його
приймає,

21 але, не маючи в собі кореня, він є непостійний, і коли настають труднощі або
переслідування за слово, він відразу спокушується.

22 Посіяне в тернях — це той, хто слухає слово, але клопоти віку та омана багатства
заглушають те слово, і воно залишається без плоду.

23 А посіяне в добру землю — це той, хто слухає слово і розуміє, тому приносить плід
— один родить у сто разів, інший — у шістдесят, а ще інший — у тридцять.

Притча про кукіль

24 Іншу притчу подав їм, кажучи: Подібне Царство Небесне до людини, яка посіяла
добірне насіння на своєму полі.

25 Коли люди спали, прийшов ворог, посіяв кукіль серед пшениці, та й пішов.

26 А як зійшло збіжжя і дало колос, тоді ж з'явився і кукіль.

27 Тож прийшли слуги господаря і сказали йому: Пане, хіба не добірне насіння ти сіяв
на своєму полі? Звідки ж узявся кукіль?

28 А він сказав їм: Людина-ворог це зробила. І кажуть йому раби: Хочеш, щоб ми
пішли й випололи його?

29 Він же сказав: Ні, щоб ви часом, виполюючи кукіль, не повиривали разом з ним і
пшениці.

30 Залиште, щоб і те, і друге разом росло до жнив, а під час жнив скажу женцям:
зберіть спершу кукіль та пов'яжіть його в снопи, аби спалити його, а пшеницю зберіть до
моєї клуні.

Притча про гірчичне зерно і про закваску

31 Іншу притчу подав їм, кажучи: Царство Небесне подібне до зерна гірчиці, що його
людина взяла, та й посіяла на своєму полі;

32 воно, хоч і найменше з усіх зерен, та коли виросте, стає більшим за всю городину і
стає деревом, так що прилітають птахи небесні й гніздяться на його гілках.

33 Іншу притчу навів їм: Царство Небесне подібне до закваски, що її жінка взяла й
поклала до трьох мірок борошна, поки все вкисло.

34 Усе це промовляв Ісус людям у притчах, а без притчі нічого їм не говорив,

35 щоби збулося сказане через пророка, який говорив: Відкрию уста Мої в притчах, виявлю сховане від початку світу!

Пояснення притчі про кукіль

36 Відпустивши натовп, Він прийшов у дім. І підійшли до Нього учні Його, кажучи: Роз'ясни нам притчу про польовий кукіль.

37 Він же, відповідаючи, сказав: Той, Хто сіє добірне насіння, — це Син Людський,

38 а поле — це світ; добірне ж насіння — це сини Царства; кукіль — це сини лукавого;

39 ворог, що його посіяв, — це диявол; жнива — це кінець світу, а женці — це ангели.

40 Отже, як збирають кукіль і палять у вогні, так буде при кінці світу:

41 Син Людський пошле Своїх ангелів, які зберуть з Його Царства всі спокуси й тих, хто чинить беззаконня,

42 і вкинуть їх у вогняну піч; там буде плач і скрегіт зубів.

43 Тоді праведні засяють, як сонце, у Царстві Отця Свого. Хто має вуха, нехай слухає.

Притчі про скарб, перлину та невід

44 Царство Небесне подібне до скарбу, схованого в полі, який людина, знайшовши, ховає і з тієї радості йде та продає все, що має, і купує те поле.

45 Ще Царство Небесне подібне до людини, — до купця, який шукає гарних перлин;

46 знайшовши одну дорогоцінну перлину, іде, продає все, що має, і купує її.

47 Царство Небесне подібне також до закинутого в море невода, який назбирав усякої всячини,

48 а коли він наповниться, його витягнуть на берег та, сівши, виберуть усе добре до посудин, а непридатне викинуть геть.

49 Так буде при кінці віку: вийдуть ангели і відділять злих з-поміж праведних,

50 і їх повкидають у вогняну піч; там буде плач і скрегіт зубів.

51 [Каже їм Ісус]: Чи зрозуміли це все? Відповідають Йому: Так.

52 Він же сказав їм: Тому-то кожний книжник, котрий навчений про Царство Небесне, подібний до людини-господаря, яка витягає зі своєї скарбниці нове і старе.

Ісуса не приймають на батьківщині

53 Коли закінчив Ісус ці притчі, Він пішов звідти.

54 Прийшовши на Свою батьківщину, Він навчав їх у їхній синагозі, так що дивувалися вони й говорили: Звідки в Нього ця мудрість і сила?

55 Хіба Він не син теслі? Хіба не Його мати зветься Марією, а брати Його — Яків, Йосиф, Симон і Юда?

56 Хіба Його сестри не всі між нами? Тож звідки у Нього це все?

57 І вони спокушувалися Ним. Ісус же сказав їм: Пророк не буває без пошани, — хіба тільки на своїй батьківщині та у своєму домі.

58 І не зробив там багатьох чудес через їхнє невірство.

14

Ув’язнення і смерть Івана Хрестителя

1 На той час тетрарх Ірод почув про Ісуса

2 і сказав своїм слугам: Це Іван Хреститель; він воскрес із мертвих, і тому чудеса діють у ньому!

3 Оскільки Ірод, схопивши Івана, зв’язав його й посадив до в’язниці через Іродіяду, дружину свого брата Филипа,

4 бо Іван говорив йому: Не годиться тобі її мати!

5 За ці слова Ірод хотів вбити його, та боявся народу, тому що Івана вважали пророком.

6 Коли був день народження Ірода, дочка Іродіяди танцювала серед гостей і сподобалася Іродові;

7 він з клятвою пообіцяв їй дати те, чого тільки не попросить.

8 Вона ж, намовлена своєю матір’ю, сказала: Дай мені тут на полумиску голову Івана Хрестителя!

9 Цар засмутився, але через клятву й тих, які сиділи, наказав дати,

10 тож послав стяти голову Іванові у в’язниці.

11 Голову принесли на полумиску та подали дівчині, а вона віднесла своїй матері.

12 І прийшли його учні, взяли тіло, поховали його та пішли й сповістили Ісуса.

13 Почувши це, Ісус відплив звідти човном у безлюдне місце й усамітнився; довідавшись про те, багато людей пішло за Ним пішки з міст.

14 Вийшовши, [Ісус] побачив багатьох людей, змилосердився над ними і оздоровив їхніх хворих.

Нагодування п’яти тисяч

15 А як звечоріло, підійшли до Нього учні, та й кажуть: Тут місце пустинне і година вже пізня; відпусти людей, щоби пішли у села купити собі їсти.

16 Ісус же відповів їм: Не треба їм іти, ви дайте їм їсти!

17 Та вони говорять Йому: Маємо тут лише п’ять хлібів і дві риби.

18 А Він сказав: Принесіть їх Мені сюди.

19 І, звелівши людям посідати на траві, узяв п’ять хлібів та дві риби, звернув погляд до неба, поблагословив і, переломивши, дав хліб учням, а учні — людям.

20 І всі їли й наїлися, і назбирали залишків дванадцять повних кошиків.

21 А тих, які їли, було близько п’яти тисяч чоловіків, не рахуючи жінок і дітей.

Ісус іде по воді

22 І зараз же звелів [Ісус Своїм] учням сісти в човна й плисти раніше за Нього на інший бік, а Він тим часом відпустить людей.

23 Відпустивши народ, піднявся Сам на гору, щоб молитися. Як звечоріло, Він залишався там на самоті.

24 Човен уже був далеко від берега; його кидали хвилі, бо дув супротивний вітер.

25 У четверту сторожу ночі [Ісус] попрямував до них, ідучи по морю.

26 А учні, побачивши, що Він іде по морю, жахнулися, кажучи, що це привид, і зі страху закричали.

27 Зараз же сказав їм Ісус: Кріпіться, це Я, не бійтеся!

28 Петро, озвавшись до Нього, сказав: Господи, коли це Ти, накажи, щоб я пройшов до Тебе по воді!

29 Він же сказав: Іди! І, вийшовши із човна, Петро пішов по воді, щоб іти до Ісуса.

30 Та, побачивши сильний вітер, злякався, почав тонути і закричав, гукаючи: Господи, спаси мене!

31 І зараз Ісус, простягнувши руку, схопив його, та й каже йому: Маловірний, чому ти засумнівався?

32 Коли вони ввійшли до човна, вітер стих.

33 А ті, які були в човні, поклонилися Йому, кажучи: Ти насправді є Божий Син!

Великі зцілення у Генісаретському краї

34 Перепливши, ступили на землю Генісаретську.

35 Упізнавши Його, люди цієї місцевості сповістили всю околицю, принесли до Нього всіх хворих

36 і благали Його, щоб тільки доторкнутися до краю Його одягу; і ті, хто доторкався, — одужували.

15

Божі заповіді та перекази старших

1 Тоді підходять до Ісуса фарисеї і книжники з Єрусалима й питають:

2 Чому Твої учні порушують передання старших: не миють своїх рук, коли їдять хліб?

3 А Він у відповідь сказав їм: Чому ж і ви порушуєте Божу заповідь через ваші передання?

4 Адже Бог сказав: Шануй батька і матір. І ще: Хто зневажає батька або матір, хай смертю помре.

5 А ви кажете: Хто скаже батькові чи матері: Добро, яким я міг би допомогти вам, є мій дар для Бога,

6 то може й не шанувати свого батька [чи матері]? Так і ви — задля ваших передань скасовуєте Слово Боже.

7 Лицеміри, добре пророкував про вас Ісая, кажучи:

8 Цей народ [наближається до Мене своїми устами], губами шанує Мене, серце ж їхнє далеко від Мене;

9 та даремно поклоняються Мені, навчаючи людських заповідей.

Що опоганює людину

10 Покликавши людей, Він звернувся до них: Слухайте й розумійте:

11 не те, що входить в уста, опоганює людину, а те, що виходить з уст, опоганює людину.

12 Тоді учні, підійшовши, кажуть Йому: Чи знаєш, що фарисеї, почувши ці слова, спокусилися?

13 А Він у відповідь сказав: Кожна рослина, яку не посадив мій Небесний Отець, буде викоренена.

14 Залиште їх: це сліпі проводирі сліпих. А коли сліпий веде сліпого, то обидва впадуть у яму.

15 У відповідь Петро попросив Його: Поясни нам цю притчу.

16 [Ісус] же відповів: Невже й досі ви не розумієте?

17 Не можете збагнути, що все, що входить в уста, іде в шлунок і виходить геть?

18 А те, що виходить з уст, виходить із серця — воно опоганює людину.

19 Адже із серця виходять лукаві думки, вбивства, перелюб, розпуста, злодійство, неправдиві свідчення, богозневага.

20 Це те, що опоганює людину; їсти ж немитими руками не опоганює людини.

Віра жінки-ханаанки

21 І вийшовши звідти, Ісус відійшов до околиць Тира й Сидона.

22 Жінка-ханаанка з тих околиць вийшла й кричала, гукаючи: Господи, Сину Давидів, помилуй мене, бо мою доньку тяжко мучить біс!

23 Але Він не відповів їй ані слова. Підійшли Його учні та почали просити Його, кажучи: Відпусти її, бо вона кричить нам услід.

24 У відповідь Він сказав: Я посланий тільки до загиблих овець з дому Ізраїля.

25 Вона ж підійшла, поклонилася Йому й каже: Господи, допоможи мені!

26 А Він у відповідь промовив: Не годиться брати хліб у дітей і кидати щенятам.

27 Вона сказала: Так, Господи, але й щенята їдять крихти, які падають зі столу їхніх панів.

28 Тоді Ісус сказав їй у відповідь: О жінко, велика твоя віра! Нехай буде так, як ти хочеш! І видужала її дочка тієї ж миті.

29 Відійшовши звідти, Ісус наблизився до Галилейського моря і, піднявшись на гору, сів там.

30 І прийшло до Нього багато людей, маючи із собою кривих, сліпих, калік, німих і багатьох інших; їх поклали до Його ніг, а Він зцілив їх.

31 Тож люди дивувалися, коли бачили, що німі говорять, каліки здорові, кульгаві ходять, і сліпі бачать, — прославляли Бога Ізраїлевого.

Нагодування чотирьох тисяч

32 А Ісус, покликавши Своїх учнів, сказав: Жаль Мені цих людей, бо вже три дні перебувають зі Мною і не мають що їсти. Не хочу відпустити їх голодними, щоби часом не ослабли в дорозі.

33 Та учні кажуть Йому: Звідки нам у пустелі взяти стільки хліба, щоб нагодувати таку юрбу?

34 А Ісус запитує: Скільки хлібів маєте? Вони відказали: Сім і декілька рибин.

35 Звелівши людям сісти на землі,

36 Він узяв сім хлібів і рибу та, віддавши подяку, переломив і давав учням, а учні — людям.

37 Усі поїли й наситилися. І зібрали кусків, що залишилися, сім повних кошиків.

38 А тих, які їли, було чотири тисячі чоловіків, не рахуючи жінок і дітей.

39 Відпустивши народ, Ісус сів у човен і прибув до околиць Магдалинських.

16

Фарисеї та садукеї вимагають ознаки з неба

1 Підійшли фарисеї та садукеї і, випробовуючи Його, попросили показати їм ознаку з неба.

2 А Він у відповідь сказав їм: Як вечір настає, кажете: Буде погода, бо червоне небо.

3 А вранці: Буде негода, бо червоне небо захмарюється. Отже, вигляд неба ви пояснити можете, а ознак часу — не здатні?

4 Лукавий і перелюбний рід шукає ознаку, але ознаки йому не дасться, хіба що ознака Йони. І залишивши їх, Він відійшов.

Застереження від фарисейської закваски

5 А переправившись на другий бік, учні забули взяти хліба.

6 Ісус же сказав їм: Будьте обережні та стережіться фарисейської та садукейської закваски.

7 Вони ж роздумували над цим і казали, що не взяли хліба.

8 Знаючи це, Ісус промовив: Чому міркуєте між собою, маловіри, що не маєте хліба?

9 Чи й досі не розумієте? Невже не пам'ятаєте п'ятьох хлібів на п'ять тисяч, і скільки кошиків ви зібрали,

10 ні сімох хлібів на чотири тисячі, та скільки кошиків ви зібрали?

11 Як ви не розумієте, що не про ті хліби кажу Я вам? Але стережіться закваски фарисейської та садукейської.

12 Тоді зрозуміли, що Він сказав їм стерегтися не хлібної закваски, а фарисейської та садукейської науки.

Учні визнають Ісуса Месією

13 Прийшовши в околиці Кесарії Филипової, Ісус звернувся до Своїх учнів, запитуючи: За кого люди вважають Сина Людського?

14 Вони відповіли: Одні — за Івана Хрестителя, другі — за Іллю, інші — за Єремію або за одного з пророків.

15 Каже їм [Ісус]: А ви Мене за кого вважаєте?

16 У відповідь Симон-Петро промовив: Ти є Христос, Син Бога Живого!

17 А Ісус відповів йому і сказав: Блаженний ти, Симоне, сину Йонин, бо не тіло і кров тобі це відкрили, а Мій Отець Небесний.

18 І Я тобі кажу, що ти є Петро; і на цій скелі Я збудую Свою Церкву, і брами аду не переможуть її.

19 Я дам тобі ключі Царства Небесного: і те, що ти зв’яжеш на землі, буде зв’язане на небесах; і те, що ти розв’яжеш на землі, буде розв’язане на небесах.

20 Тоді наказав [Ісус Своїм] учням нікому не казати, що Він — Христос.

Попереду страждання, смерть і воскресіння

21 Відтоді Ісус почав виявляти Своїм учням, що Йому потрібно йти в Єрусалим та багато постраждати від старших, первосвящеників і книжників, бути вбитим і третього дня воскреснути.

22 Петро, відкликавши Його вбік, почав перечити Йому, кажучи: Змилуйся над Собою, Господи! Хай з Тобою цього не станеться!

23 А Він, обернувшись, сказав Петрові: Відійди від Мене, сатано, ти спокушаєш Мене, бо думаєш не про Боже, а про людське!

Душа — дорожча за все

24 Тоді Ісус сказав Своїм учням: Коли хто хоче йти за Мною, нехай зречеться самого себе, візьме свій хрест і йде за Мною.

25 Бо коли хто хоче спасти свою душу, той погубить її, а хто погубить свою душу заради Мене, той знайде її.

26 Тому що яка користь людині, коли вона весь світ здобуде, а свою душу занапастить? Або що дасть людина взамін за свою душу?

Син Людський прийде у славі

27 Адже Син Людський має прийти в славі Свого Отця з ангелами Своїми, і тоді Він віддасть кожному згідно з його ділами.

28 Запевняю вас, що деякі з тих, котрі стоять тут, не зазнають смерті, доки не побачать Сина Людського, що йде у Своєму Царстві.

17

Преображення Ісуса

1 Через шість днів Ісус бере Петра, Якова та його брата Івана і виводить їх самих на високу гору.

2 І Він преобразився перед ними: обличчя Його засяяло, немов сонце, одяг став білий, немов світло.

3 І ось з’явилися їм Мойсей та Ілля, які розмовляли з Ним.

4 Озвавшись, Петро сказав Ісусові: Господи, добре нам тут; коли хочеш, поставлю тут три намети: один Тобі, один Мойсеєві та один Іллі.

5 Поки він говорив, ясна хмара оповила їх, і з хмари пролунав голос: Це є Мій Улюблений Син, Якого Я вподобав; Його слухайте!

6 Почувши це, учні попадали долілиць і дуже злякалися.

7 Ісус підійшов, доторкнувся до них і сказав: Підійміться й не бійтеся.

8 Підвівши свої очі, учні не побачили нікого, крім одного Ісуса.

9 Коли вони сходили з гори, Ісус наказав їм, говорячи: Нікому не розповідайте про видіння, доки Син Людський не воскресне з мертвих.

10 І учні запитали Його, кажучи: Чому книжники говорять, що спочатку має прийти Ілля?

11 А Він, відповідаючи їм, сказав: Ілля справді прийде і все приготує.

12 Проте кажу вам, що Ілля вже прийшов, та його не впізнали, але зробили з ним те, що хотіли. Так і Син Людський має від них постраждати.

13 Тоді учні зрозуміли, що Він говорив їм про Івана Хрестителя.

Ісус оздоровляє сновиду

14 Коли вони прийшли до людей, то до Нього підійшов один чоловік і, упавши Йому до ніг,

15 каже: Господи, помилуй мого сина, бо він — сновида і тяжко страждає: часто кидається у вогонь і часто у воду.

16 Я привів його до Твоїх учнів, та вони не могли його оздоровити.

17 А Ісус сказав у відповідь: О роде невірний і розбещений, доки буду з вами? Доки терпітиму вас? Приведіть Мені його сюди!

18 І погрозив йому Ісус, і біс вийшов з нього: тієї ж миті юнак одужав.

Про силу віри

19 Тоді учні, прийшовши до Ісуса, Який був на самоті, запитали: Чому ми не змогли його вигнати?

20 Він сказав їм: Через ваше маловір'я. Запевняю вас: коли будете мати віру, як гірчичне зерно, то скажете цій горі: Перейди звідси туди! — і вона перейде; і нічого не буде для вас неможливого.

21 [Цей же рід не виходить інакше — тільки молитвою і постом].

Ісус нагадує про Свою смерть і воскресіння

22 Коли вони зібралися в Галилеї, Ісус сказав їм: Син Людський буде виданий у руки людям,

23 і вони Його вб'ють, але третього дня Він воскресне. І учні дуже засмутилися.

Ісус платить данину

24 Коли вони прибули в Капернаум, наблизилися збирачі дідрахм до Петра і запитали: А ваш Учитель заплатить дідрахму?

25 Він відповідає: Так. А коли ввійшов до хати, випередив його Ісус, промовивши: Як тобі здається, Симоне, з кого земні царі беруть данину чи податок: зі своїх синів чи із чужих?

26 Коли той відповів: Із чужих, — то Ісус сказав йому: Отже, сини вільні.

27 Але, щоб ми не спокусили їх, піди до моря, закинь вудку, візьми рибу, яка першою попадеться, і, відкривши їй рота, знайдеш статир ; візьми його і дай їм за Мене та за себе.

18

Хто ввійде в Царство Небесне

1 На той час підійшли до Ісуса учні й кажуть: То хто найбільший у Царстві Небесному?

2 [Ісус] покликав дитину, поставив її серед них

3 і сказав: Запевняю вас: якщо не навернетеся і не станете, як діти, не ввійдете в Царство Небесне.

4 Отже, хто умалиться, як ця дитина, той буде найбільшим у Царстві Небесному.

5 Хто приймає таку дитину в Моє Ім'я, той Мене приймає.

6 А хто спокусить одного із цих малих, які вірять у Мене, тому краще повісити млинове жорно на шию і втопити в морській глибині.

7 Горе світові від спокус, бо повинні прийти спокуси; однак горе тій людині, через яку спокуси приходять.

8 Коли твоя рука або нога тебе спокушає, відрубай її і кинь геть від себе; краще тобі ввійти в життя кульгавим або кволим, ніж, маючи дві руки та дві ноги, бути вкинутим у вогонь вічний.

9 Коли твоє око тебе спокушає, вийми його й кинь від себе; краще тобі однооким увійти в життя, ніж, маючи два ока, бути вкинутим у вогняну геєну .

10 Стережіться, щоб ви не погордували жодним із цих малих, бо кажу вам, що їхні ангели на небі повсякчас бачать обличчя Мого Небесного Отця.

11 [Адже Син Людський прийшов знайти і спасти те, що загинуло].

Притча про заблудлу вівцю

12 Як ви вважаєте? Коли в якогось чоловіка буде сто овець і одна з них заблукає, чи не покине він дев'яносто дев'ять у горах і не піде шукати заблудлої?

13 І коли станеться, що знайде її, запевняю вас, що радітиме нею більше, ніж дев'яноста дев'ятьма, які не заблукали.

14 Так само немає бажання в Отця вашого Небесного, щоби загинув один із цих малих.

Як ставитися до провин брата

15 Якщо згрішить твій брат проти тебе, піди й докори йому віч-на-віч. Коли послухає тебе, ти придбав свого брата,

16 а коли не послухає, візьми із собою ще одного або двох, щоб устами двох або трьох свідків підтвердилося кожне слово;

17 коли не послухає їх, скажи Церкві, а коли й Церкви не послухає, нехай буде тобі як язичник і митник.

18 Запевняю вас: усе те, що зв'яжете на землі, буде зв'язане на небі; і все те, що розв'яжете на землі, буде розв'язане на небі.

19 Знову запевняю вас: коли двоє з вас на землі погодяться просити про будь-яку річ, яку лише просять, буде їм дано від Мого Отця Небесного.

20 Адже де двоє або троє зберуться в Ім’я Моє, там і Я серед них!

21 Тоді, підійшовши до Нього, Петро сказав: Господи, якщо згрішить мій брат проти мене, чи маю йому прощати до семи разів?

22 Відповів йому Ісус: Не кажу тобі до семи разів, але до сімдесяти разів по сім.

Притча про немилосердного боржника

23 Тож Царство Небесне подібне до чоловіка-царя, який хотів розрахуватися зі своїми рабами.

24 Коли почав він розраховуватися, привели до нього одного, котрий був винен десять тисяч талантів .

25 А як той не мав чим віддати, пан наказав продати його, жінку, дітей і все, що має, і віддати борг.

26 Тоді раб, упавши ниць, кланявся йому й благав: Потерпи ще мені — і все тобі віддам.

27 І пан того раба, змилосердившись, відпустив його, а борг йому простив.

28 Коли вийшов той раб, він зустрів іншого раба, який був винен йому сто динаріїв , схопив його, почав душити, проказуючи: Віддай те, що винен!

29 А той другий раб, упавши, благав його, кажучи: Потерпи мені, я все тобі віддам.

30 Він же не забажав і вкинув його до в’язниці, доки не віддасть борг.

31 Побачивши, що сталося, інші раби дуже засмутилися, пішли й розповіли своєму панові про все, що трапилося.

32 Тоді його пан покликав його та каже йому: Лукавий рабе, весь той борг я тобі простив, бо ти вблагав мене.

33 Хіба не слід і тобі було змилосердитися над своїм співрабом, як я змилосердився над тобою?

34 І його пан, розгнівавшись, передав його катам, доки не віддасть увесь борг.

35 Так і Мій Отець Небесний чинитиме з вами, якщо не простите від вашого серця кожний братові своєму [його переступів].

19

1 Після того, як Ісус закінчив ці слова, Він вийшов з Галилеї і прибув до юдейських околиць, що за Йорданом.

2 За Ним пішло багато людей, і Він оздоровив їх там.

Що Бог поєднав, людина хай не розлучає

3 Підійшли до Нього фарисеї і, випробовуючи Його, запитали: Чи годиться чоловікові розлучатися зі своєю дружиною з будь-якої причини?

4 А Він у відповідь сказав: Хіба не читали ви, що Творець на початку створив їх чоловіком і жінкою?

5 І сказав: Тому залишить чоловік батька й матір і пристане до своєї жінки, і обоє будуть одним тілом.

6 То вже буде не два, а одне тіло. Отже, що Бог поєднав, людина хай не розлучає.

7 Кажуть Йому: А чому ж Мойсей звелів дати листа про розлучення і її відпустити?

8 Він каже їм: Мойсей через вашу жорстокість дозволив вам розлучатися з вашими дружинами, але спочатку так не було.

9 Кажу ж вам, що кожен, хто розлучається зі своєю дружиною, — за винятком випадку, спричиненого розпустою, — і одружується з іншою, чинить перелюб, [і хто одружується з розлученою, чинить перелюб].

10 Його учні кажуть Йому: Коли така справа чоловіка з жінкою, то краще не одружуватися.

11 Він же сказав їм: Не всі розуміють це слово, а лише ті, кому дано.

12 Бо є євнухи, які такими народилися з лона матері; є євнухи, яких оскопили люди, і є євнухи, які задля Царства Небесного оскопили самі себе. Хто може збагнути, нехай збагне.

Ісус благословляє дітей

13 Тоді привели до нього дітей, щоб руки поклав на них і помолився, а учні заборонили їм.

14 Та Ісус сказав: Облиште дітей і не забороняйте їм приходити до Мене, бо для таких є Царство Небесне.

15 І, поклавши на них руки, Він пішов звідти.

Ісус і багатий юнак

16 І ось один, підійшовши, сказав Йому: Учителю [добрий], що доброго я маю робити, аби мати вічне життя?

17 Ісус сказав йому: Чому питаєш Мене про добре? Добрий тільки Один Бог. Як хочеш увійти до життя, дотримуйся заповідей.

18 Той питає Його: Яких? Ісус відповів: Не вбивай, не чини перелюбу, не кради, не свідчи неправдиво,

19 шануй батька та матір і люби ближнього свого, як самого себе.

20 Каже Йому юнак: Це все зберіг я [змалку], чого ще мені бракує?

21 Ісус відповів йому: Якщо хочеш бути досконалим, піди та продай своє майно, роздай бідним і матимеш скарб на небесах, а тоді приходь і йди за Мною.

22 Почувши ці слова, юнак із сумом відійшов, бо мав великі маєтки.

23 А Ісус сказав Своїм учням: Запевняю вас, що важко багатому ввійти в Царство Небесне.

24 І ще додам: легше верблюдові пройти через вушко голки, ніж багатому ввійти в Царство Боже.

25 Почувши це, учні дуже здивувалися і сказали: То хто ж тоді може спастися?

26 Поглянувши на них, Ісус промовив: Для людей це неможливо, а для Бога все можливе.

Нагорода тим, хто пішов за Христом

27 Тоді Петро, звернувшись до Нього, сказав: Ось ми залишили все й пішли за Тобою, то що нам буде?

28 А Ісус відказав: Запевняю вас, що ви, які пішли за Мною, у новому бутті, коли сяде Син Людський на престолі Своєї слави, сядете й ви на дванадцятьох престолах, щоб судити дванадцять племен Ізраїля.

29 І кожний, хто задля Мого Імені залишить дім або братів, або сестер, або батька, або матір, [або дружину], або дітей, або поля, той отримає в сто разів більше і матиме у спадок вічне життя.

30 Багато перших будуть останніми, а останні — першими.

20

Притча про робітників у винограднику

1 Царство Небесне подібне до господаря, який вийшов якось вранці найняти робітників до свого виноградника.

2 Домовившись з робітниками по динарію за день, він послав їх до свого винограднка.

3 Вийшовши о третій годині , побачив інших, які стояли без діла на ринку,

4 і сказав їм: Ідіть і ви у виноградник — і дам вам по справедливості.

5 Вони пішли. Далі, вийшовши о шостій та о дев’ятій годинах, зробив так само.

6 Коли вийшов об одинадцятій годині, знайшов інших, які стояли, і каже їм: Чому ви стоїте тут без діла цілий день?

7 Кажуть йому: Бо нас ніхто не найняв. Він каже їм: Ідіть і ви у виноградник [мій — і одержите, що вам належить].

8 Коли настав вечір, каже господар виноградника до свого управителя: Поклич робітників і дай їм платню, почавши від останніх і аж до перших.

9 Ті, хто прийшов об одинадцятій годині, одержали по динарію.

10 А коли підійшли перші, то думали, що одержать більше, але й вони отримали по динарію.

11 Відтак, одержавши, нарікали на пана,

12 кажучи: Оці останні попрацювали одну годину, а ти прирівняв їх до нас, які винесли тягар дня і спеку.

13 А він у відповідь сказав одному з них: Друже, не кривджу тебе; чи не за динарія домовився ти зі мною?

14 Візьми своє і йди. Я хочу й цьому останньому дати так само, як і тобі;

15 хіба не можна мені зробити з моїм те, що я бажаю? Чи твоє око лукаве через те, що я добрий?

16 Так останні будуть першими, а перші — останніми, [бо багато є покликаних, а мало вибраних].

Ісус нагадує про Свою смерть і воскресіння

17 Прямуючи до Єрусалима, Ісус узяв дванадцятьох учнів окремо і дорогою сказав їм:

18 Ось, ідемо до Єрусалима, і Син Людський буде виданий первосвященикам і книжникам; і засудять Його на смерть,

19 і видадуть Його язичникам на наругу, на катування та розп'яття, а третього дня Він воскресне.

Прохання матері щодо своїх синів

20 Тоді підійшла до Нього мати синів Зеведеєвих зі своїми синами, кланяючись і просячи щось у Нього.

21 Він запитав її: Чого бажаєш? Вона відповідає Йому: Звели, щоби двоє моїх синів сіли — один праворуч Тебе, а другий — ліворуч у Твоєму Царстві.

22 У відповідь Ісус промовив: Не знаєте, чого просите. Чи можете пити чашу, яку Я маю пити? [Або хреститися хрещенням, яким Я хрещуся?] Кажуть Йому: Можемо.

23 Він говорить їм: Отже, чашу Мою будете пити [і хрещенням, яким Я хрещуся, будете хреститися], але щоб сісти по правиці й лівиці від Мене, не Моє це давати, а лише кому приготував Мій Отець.

24 Почувши це, десятеро обурилися на двох братів.

Як стати великим

25 Ісус же, покликавши їх, сказав: Ви знаєте, що князі народів володіють ними, а сильні світу панують над ними.

26 Не так буде у вас: бо хто хоче між вами стати великим, той нехай буде вашим слугою,

27 і хто лише хоче між вами бути першим, нехай буде вашим рабом;

28 так само і Син Людський — прийшов Він не для того, щоби служили Йому, а щоби послужити й віддати Свою душу як викуп за багатьох!

Ісус відкриває очі двом сліпим

29 Коли вони виходили з Єрихона, за Ним пішов великий натовп.

30 І ось двоє сліпих, які сиділи при дорозі, почувши, що Ісус наближається, закричали: Помилуй нас, Господи, Сину Давидів!

31 Натовп втихомирював їх, щоби замовкли, а вони ще дужче кричали, гукаючи: Помилуй нас, Господи, Сину Давидів!

32 Ісус зупинився, покликав їх і промовив: Що хочете, щоб Я зробив для вас?

33 Вони кажуть Йому: Господи, аби відкрилися наші очі.

34 Ісус, змилосердившись, доторкнувся до їхніх очей — і вони враз стали зрячими й пішли за Ним.

21

Славний в'їзд Ісуса в Єрусалим

1 Коли вони наблизилися до Єрусалима і прийшли у Витфагію, до Оливної гори, Ісус послав двох учнів,

2 повелівши їм: Ідіть у село, що перед вами; відразу знайдете ослицю на прив'язі й осля з нею; відв'яжіть і приведіть до Мене.

3 А коли хтось вам щось скаже, то відповісте, що Господь потребує їх і що відразу ж їх поверне.

4 Сталося це, щоби збулося сказане пророком, який промовляв:

5 Скажіть сіонській дочці: Ось, твій Цар іде до тебе — лагідний і верхи на ослиці та осляті, яке народжене від під'яремної!

6 Учні пішли і зробили так, як звелів їм Ісус:

7 привели ослицю та осля, поклали на них одяг, і Він сів на них.

8 І багато людей стелили свій одяг по дорозі, інші зрізували гілля з дерев і клали на шляху.

9 Люди, які йшли перед Ним і слідом за Ним, вигукували, проголошуючи: Осанна Синові Давидовому! Благословенний Той, Хто йде в Ім'я Господнє! Осанна на висотах!

10 Коли Він увійшов у Єрусалим, захвилювалося ціле місто, питаючи: Хто це Такий?

11 А натовп відповідав: Це — Пророк Ісус, Той, Котрий із Назарета галилейського.

Ісус звільняє храм від торговців

12 Ісус увійшов у храм і вигнав усіх, хто продавав і купував у храмі, перекинув столи міняльників грошей і ослони тих, які продавали голубів,

13 і каже їм: Написано: Мій дім буде названий домом молитви, ви ж робите його печерою розбійників.

14 Підійшли до Нього сліпі та кульгаві в храмі, і Він оздоровив їх.

15 Первосвященики та книжники, побачивши чудеса, які Він чинив, і дітей, які вигукували в храмі: Осанна Синові Давидовому! —

16 обурилися і сказали Йому: Чи чуєш, що вони кажуть? А Ісус відповів їм: Так! Хіба ви не читали ніколи, що з уст немовлят і тих, які ссуть, Ти приготував хвалу?

17 Залишивши їх, Він пішов геть з міста до Витанії і замешкав там.

Усе, що попросите в молитві з вірою, — одержите

18 Уранці, повертаючись до міста, зголоднів.

19 Побачивши одну смоківницю при дорозі, Він підійшов до неї і нічого на ній не знайшов, крім самого листя, тож сказав їй: Хай довіку не буде від тебе плоду! І смоківниця враз усохла.

20 Учні, коли побачили це, здивувалися і кажуть: Як швидко ця смоківниця засохла!

21 У відповідь Ісус сказав їм: Запевняю вас: якщо матимете віру і не будете сумніватися, то не лише зробите те, що сталося зі смоківницею, але коли й цій горі скажете: Піднесися і кинься в море! — так і станеться.

22 І все, що попросите в молитві з вірою, — одержите.

Питання про Ісусову владу

23 Коли Він увійшов у храм, до Нього, як Він навчав, підійшли первосвященики та старші народу і запитали: Якою владою Ти це робиш? І хто Тобі дав цю владу?

24 У відповідь Ісус сказав їм: Задам і Я вам одне запитання. Якщо на нього відповісте Мені, то і Я вам скажу, якою владою Я це чиню:

25 Хрещення Іванове звідки було? З неба чи від людей? Вони ж міркували між собою: Якщо скажемо: З неба, Він відкаже нам: То чому ви не повірили йому?

26 Якщо ж скажемо: Від людей, то боїмося народу, бо всі вважають Івана за пророка.

27 Тож у відповідь вони Ісусові сказали: Не знаємо! Тоді й Він промовив до них: І Я не скажу вам, якою владою Я це чиню!

Притча про неслухняних синів

28 Як вам здається? Один чоловік мав двох синів. І прийшовши до першого, сказав: Сину, іди попрацюй сьогодні у винограднику!

29 Той же у відповідь сказав: Не хочу! Та пізніше, розкаявшись, пішов.

30 Підійшовши до другого, сказав так само. А той у відповідь промовив: Я іду, пане, — але не пішов.

31 Котрий із двох виконав волю батька? Кажуть: Перший! Промовляє до них Ісус: Запевняю вас, що митники й розпусниці випереджають вас до Царства Божого.

32 Бо прийшов до вас Іван дорогою праведності, та ви не повірили йому, а митники й розпусниці повірили йому; ви ж, побачивши це, не покаялися, щоб хоч потім повірити йому!

Притча про злочинних робітників

33 Слухайте іншу притчу. Був чоловік-господар, який насадив виноградник, обгородив його огорожею, викопав у ньому виноградну давильню , збудував башту, найняв робітників і відійшов.

34 Коли ж достигли плоди, послав він своїх рабів до робітників, щоб узяти свою частку врожаю.

35 Та робітники, схопивши його рабів, кого побили, кого вбили, кого закидали камінням.

36 Тоді він послав інших рабів, більше, ніж перед тим, але й з ними вчинили так само.

37 Нарешті послав до них свого сина, кажучи: Посоромляться мого сина.

38 Робітники ж, побачивши сина, заговорили між собою: Це спадкоємець; ходімо, вб'ємо його і одержимо його спадщину.

39 І схопивши його, викинули геть із виноградника і вбили.

40 Тож коли прийде господар винограднка, то що він зробить тим робітникам?

41 Кажуть йому: Злих люто вигубить, а виноградник передасть іншим робітникам, які будуть вчасно віддавати його частку.

42 Каже їм Ісус: Хіба ви не читали ніколи в Писаннях: Камінь, який будівничі відкинули як непридатний, саме він став наріжним. Від Господа це сталося, і це дивовижне в очах наших?

43 Тому й кажу це вам, що буде забране від вас Царство Боже і дане народові, який буде приносити його плоди.

44 І хто впаде на цей камінь, розіб'ється, а на кого він упаде, того розчавить.

45 Почувши його притчі, первосвященики та фарисеї зрозуміли, що Він говорить про них,

46 і намагалися Його схопити, та побоялися людей, котрі вважали Його за пророка.

22

Притча про весілля царського сина

1 У відповідь Ісус знову заговорив до них у притчах, кажучи:

2 Схоже Царство Небесне на одного чоловіка — царя, який справив весілля своєму синові.

3 Він послав своїх рабів покликати запрошених на весілля, але ті не захотіли прийти.

4 Тоді знову послав інших рабів, кажучи: Скажіть запрошеним: Ось, я приготував мій бенкет; моїх волів і годовану худобу зарізано, і все готове; приходьте на весілля!

5 А вони, знехтувавши, відійшли: один — на своє поле, другий — на свій торг;

6 інші ж, схопивши його рабів, познущалися над ними й повбивали.

7 Цар розгнівався, послав своє військо, вигубив убивць і спалив їхнє місто.

8 Тоді каже своїм рабам: Оскільки весілля готове, а запрошені виявилися недостойними,

9 то йдіть на роздоріжжя і кого тільки зустрінете, кличте на весілля.

10 Вийшовши на дороги, ті раби зібрали всіх, кого знайшли, — і злих, і добрих; і наповнилася весільна світлиця гістьми.

11 Цар прийшов подивитися на тих, які зібралися, і побачив чоловіка, не вбраного у весільний одяг,

12 і каже йому: Друже, як ти ввійшов сюди без весільного одягу? Той же мовчав.

13 Тоді сказав цар слугам: Зв'яжіть йому ноги й руки та викиньте в зовнішню темряву: там буде плач і скрегіт зубів.

14 Адже багато запрошених, та мало вибраних!

Кесареве — кесареві, а Боже — Богові!

15 Тоді фарисеї пішли і зібрали раду, щоби зловити Його на слові.

16 І послали до Нього своїх учнів з іродіянами , кажучи: Учителю, знаємо, що Ти є праведний, правдиво навчаєш Божої дороги і не зважаєш ні на кого, бо не дивишся на обличчя людей.

17 Тож скажи нам, як Ти вважаєш: чи належить давати податок кесареві, чи ні?

18 Знаючи їхнє лукавство, Ісус сказав: Навіщо випробовуєте Мене, лицеміри?

19 Покажіть Мені податкову монету! Вони принесли Йому динарій .

20 А Він каже їм: Чий це образ і напис?

21 Відповідають: Кесаря! Тоді Він каже їм: То кесареве віддайте кесареві, а Боже — Богові!

22 Почувши це, ті здивувалися і, залишивши Його, відійшли.

Ісус говорить про воскресіння мертвих

23 Того дня підійшли до Нього садукеї, які твердять, що не існує воскресіння, і запитали Його,

24 кажучи: Учителю, Мойсей сказав: коли хто помре, не маючи дітей, то нехай його брат візьме його дружину і воскресить нащадків брата свого.

25 Було в нас семеро братів: і перший, одружившись, помер, не маючи дітей, залишив свою дружину своєму братові;

26 так само другий і третій — аж до сьомого.

27 Після всіх померла й жінка.

28 Тож котрого із семи буде вона дружиною у воскресінні? Адже всі мали її!

29 У відповідь Ісус сказав їм: Помиляєтеся, не знаючи ані Писання, ані сили Божої,

30 бо по воскресінні не одружуються і не виходять заміж, а є мов ангели на небі.

31 Щодо воскресіння з мертвих, то хіба ви не читали Слова Божого, яке говорить:

32 Я є Богом Авраама, Богом Ісаака, Богом Якова, — Богом не мертвих, а живих.

33 І почувши це, люди були в захопленні з Його вчення.

Найбільша заповідь

34 А фарисеї, почувши, що Він закрив уста садукеям, зібралися разом,

35 і один з них, законовчитель, запитав, випробовуючи Його:

36 Учителю, яка заповідь найбільша в Законі?

37 Він же сказав йому: Любитимеш Господа Бога свого всім своїм серцем, і всією своєю душею, і всією своєю думкою!

38 Це — перша і найбільша заповідь.

39 Друга — подібна до неї: Любитимеш свого ближнього, як самого себе!

40 На цих двох заповідях тримається весь Закон і Пророки.

Чий Син Христос?

41 Коли зібралися фарисеї, Ісус запитав їх, кажучи:

42 Що ви думаєте про Христа? Чий Він Син? Вони Йому відказали: Давидів.

43 Він каже їм: То як же Давид у Дусі називає Його Господом, говорячи:

44 Промовив Господь до мого Господа: Сядь праворуч Мене, доки не покладу Твоїх ворогів під Твої ноги?

45 Отже, якщо Давид називає Його Господом, як Він може бути йому сином?

46 І ніхто не міг відповісти Йому ні слова, тож від того дня ніхто більше не наважувався Його запитувати.

23

Ісус викриває лицемірство

1 Тоді Ісус промовив до натовпу і до своїх учнів,

2 кажучи: На сидіння Мойсея посідали книжники та фарисеї.

3 Усе, що лише скажуть вам, робіть і виконуйте, але так, як вони, не чиніть, бо вони кажуть і не роблять.

4 Вони в'яжуть важкі, непосильні тягарі й кладуть на плечі людей, а самі пальцем своїм не хочуть їх поворухнути.

5 Усі свої вчинки вони роблять так, щоб їх бачили люди. Роблять ширшими свої філактерії та побільшують китиці,

6 люблять почесні місця на бенкетах і перші місця в синагогах,

7 і вітання на майданах, щоб їх кликали люди: Учителю!

Хто себе звеличує, буде понижений

8 Ви ж не називайте себе вчителями, бо один є у вас Учитель, а всі ви — брати.

9 І не називайте нікого на землі отцем, бо є один у вас Отець — Небесний.

10 Не називайтеся і наставниками, бо є один у вас Наставник — Христос.

11 Найбільший з вас нехай буде вам слугою.

12 Тому що хто буде себе підносити, буде принижений, а той, хто буде принижувати себе, буде піднесений.

Горе лицемірам

13 Горе ж вам, книжники та фарисеї, лицеміри, тому що ви зачиняєте Царство Небесне перед людьми: і самі не входите, і тим, які йдуть, не дозволяєте ввійти.

14 [Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, тому що ви поїдаєте хати вдовиць і про людське око довго молитеся, — за це отримаєте дуже тяжкий осуд].

15 Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, які обходите море і суходіл, аби здобути бодай одного новонаверненого, а коли це станеться, то робите його сином геєни — вдвічі гіршим за вас.

16 Горе вам, проводирі сліпі, які говорите: Хто клянеться храмом, то це нічого, а хто клянеться золотом храму, той винний.

17 Безумні й сліпі! Бо що є більше: золото чи храм, який освячує золото?

18 І: Хто клянеться жертовником, то це нічого, а хто клянеться даром, що на ньому, той винний.

19 [Нерозумні й] сліпі! Що більше: дар чи жертовник, який освячує той дар?

20 Отже, хто клянеться жертовником, клянеться ним і тим, що є на ньому;

21 і хто клянеться храмом, клянеться ним і Тим, Хто живе в ньому;

22 і хто клянеться небом, клянеться Божим престолом і Тим, Хто сидить на ньому.

23 Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, бо даєте десятину з м'яти, кропу й кмину, а занедбали найважливіше в Законі: суд, милосердя та віру; і це належить робити, і того не залишати.

24 Проводирі ви сліпі, які відціджуєте комара, а верблюда ковтаєте.

25 Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, бо очищаєте чашу й миску ззовні, а всередині вони повні здирства та ненаситності.

26 Фарисею сліпий, очисти спершу чашу всередині, щоб і ззовні вона стала чистою.

27 Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, бо ви подібні до гробів побілених, які ззовні видаються гарними, а всередині повні мертвих кісток і всякої нечистоти.

28 Так і ви ззовні видаєтеся людям праведними, а всередині повні лицемірства й беззаконня.

29 Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, бо будуєте гробниці пророкам і прикрашаєте пам'ятники праведникам,

30 і кажете: Коли б ми жили у дні наших батьків, то не були б їхніми спільниками в пролитті крові пророків!

31 Отак свідчите самі собі, що ви є синами тих, хто вбивав пророків.

32 Тож виповніть міру беззаконня ваших батьків.

33 Змії, породдя гадюче! Як втечете від суду геєни?

34 Тому Я посилаю до вас пророків, мудреців та книжників; з них деяких уб'єте і розіпнете, а деяких будете бичувати у ваших синагогах і гнати з міста до міста,

35 щоб упала на вас уся кров праведників, пролита на землі: від крові праведного Авеля до крові Захарії, сина Варахіїного, якого вбили ви між храмом і жертовником.

36 Запевняю вас: це все прийде на цей рід.

Любов Ісуса до Єрусалима

37 Єрусалиме, Єрусалиме, що вбиваєш пророків і побиваєш камінням посланих до тебе! Скільки разів хотів Я зібрати твоїх дітей, як квочка збирає своїх курчат під крила, та ви не захотіли!

38 Ось, залишається вам ваш дім порожнім.

39 Кажу вам: не побачите Мене відтепер, доки не скажете: Благословенний, Хто йде в Ім'я Господнє!

24

Ісус говорить про зруйнування храму

1 Вийшовши, Ісус пішов від храму; Його учні підійшли до Нього, щоби показати Йому будівлі храму.

2 А Ісус у відповідь сказав їм: Чи не бачите все це? Запевняю вас: не залишиться тут каменя на камені, який не буде зруйнований.

Ознаки Другого приходу

3 Коли Він сидів на Оливній горі, до Нього на самоті підійшли учні, кажучи: Скажи нам, коли це буде і яка ознака Твого приходу та кінця віку?

4 У відповідь Ісус сказав їм: Стережіться, щоби хтось вас не ввів у оману,

5 бо багато хто прийде під Моїм Ім'ям, кажучи: Я — Христос! — і багатьох зведуть.

6 Ви почуєте про війни і про чутки воєнні. Глядіть, не жахайтеся, бо має так статися; але це ще не кінець.

7 Бо повстане народ проти народу, і царство піде на царство, і буде голод, [і пошесті], і землетруси в різних місцях,

8 та це все — лише початок страждань.

9 Тоді видаватимуть вас на муки і вбиватимуть вас, і зненавидять вас усі народи через Моє Ім'я.

10 І тоді багато хто спокуситься, і одне одного будуть видавати, і зненавидять одне одного;

11 і повстануть численні лжепророки, і зведуть багатьох;

12 і через поширення беззаконня охолоне любов багатьох.

13 А той, хто вистоїть до кінця, буде спасенний.

14 І це Євангеліє Царства буде проповідуватися по всьому світі на свідчення всім народам, — і тоді прийде кінець.

15 Отже, коли побачите гидоту спустошення, що знаходиться на святому місці, провіщену пророком Даниїлом, — хто читає, нехай розуміє, —

16 тоді ті, хто в Юдеї, хай втікають у гори;

17 хто на даху, хай не сходить узяти те, що в його домі,

18 і хто на полі, хай не повертається назад узяти свій одяг.

19 Горе ж вагітним і тим, хто годуватиме грудьми в ті дні.

20 Тож моліться, щоб ваша втеча не сталася взимку або в суботу.

21 Адже тоді буде велике горе, якого не було від початку світу дотепер, і не буде.

22 Коли б не були ті дні вкорочені, то не спаслася б жодна людина. Але заради вибраних ті дні будуть вкорочені.

23 Тоді, коли хто вам скаже: Ось тут Христос! Або: Там! — не вірте.

24 Бо постануть лжехристи та лжепророки і будуть чинити великі ознаки й чудеса, щоби звести, якщо вдасться, навіть і вибраних.

25 Ось я попередив вас!

26 Отже, коли вам скажуть: Ось Він у пустелі! — не виходьте; Ось Він у потайних кімнатах! — не вірте,

27 адже як блискавка виходить зі сходу і з'являється аж на заході, таким буде й прихід Сина Людського;

28 бо де буде труп, там зберуться орли.

Прихід Сина Людського

29 Відразу по тих днях горя сонце померкне, і місяць не дасть свого світла, і зорі падатимуть з неба, і небесні сили захитаються.

30 І тоді з'явиться ознака Сина Людського на небі, і заголосять усі племена землі, і побачать Сина Людського, Який іде на хмарах небесних з великою силою і славою;

31 і з гучною сурмою Він пошле Своїх ангелів, і зберуть Його вибраних із чотирьох вітрів, з одного кінця неба до другого.

32 Від смоківниці навчіться притчі: коли вже її бруньки стають м’якими і випускають листя, знаєте, що близько літо;

33 так і ви, коли все це побачите, знайте, що близько, вже при дверях.

34 Запевняю вас: не мине цей рід, як усе це збудеться.

35 Небо і земля проминуть, а Мої слова не проминуть.

Важливо бути готовими

36 Про той же день і годину не знає ніхто: ані небесні ангели, ані Син, а тільки один Отець.

37 Адже так, як було за днів Ноя, таким буде прихід Сина Людського.

38 Бо так, як у ті дні перед потопом їли й пили, одружувалися і виходили заміж — аж до того дня, коли Ной увійшов у ковчег,

39 і ніхто не знав, аж ось прийшов потоп і забрав усіх, — таким буде і прихід Сина Людського.

40 Тоді двоє будуть у полі: один буде забраний, а один залишиться;

41 дві будуть молоти на жорнах: одна буде забрана, а одна залишиться.

42 Отже, пильнуйте, бо не знаєте, якого дня прийде ваш Господь.

43 Тож пам’ятайте, що коли б господар знав, в яку сторожу приходить злодій, він пильнував би і не дав би підкопати свого дому.

44 Тому й ви будьте готові, бо Син Людський приходить тієї години, про яку й не думаєте.

Про вірного і злого раба

45 Хто ж є вірним і мудрим рабом, якого поставить пан над своєю челяддю, щоби вчасно давати їм їжу?

46 Блаженний той раб, якого пан, коли прийде, знайде, що він так робить.

47 Запевняю вас, що він поставить його над усім своїм маєтком.

48 А коли той злий раб скаже у своєму серці: Мій пан запізнюється! —

49 і почне бити своїх товаришів, а їсти й пити з п’яницями,

50 то прийде пан того раба в день, в який не сподівається, і в годину, якої не знає;

51 розітне його навпіл і визначить його долю з лицемірами; там буде плач і скрегіт зубів.

25

Притча про десятьох дів

1 Тоді Царство Небесне буде подібне до десятьох дів, які, взявши свої каганці, вийшли назустріч молодому.

2 П’ять із них були нерозумні, а п’ять — мудрі.

3 Нерозумні, взявши свої каганці, не взяли з собою олії.

4 А мудрі разом зі своїми каганцями в посудинах взяли олію.

5 Оскільки молодий запізнювався, усі задрімали й поснули.

6 А опівночі пролунав крик: Ось молодий, виходьте йому назустріч!

7 Тоді всі ті діви встали і приготували свої каганці.

8 Нерозумні сказали мудрим: Дайте нам вашої олії, бо наші каганці гаснуть!

9 А мудрі у відповідь сказали: Щоби часом не забракло і нам, і вам, краще підіть до продавців, та й купіть собі.

10 Коли вони пішли купувати, прийшов молодий, і ті, які були готові, пішли з ним на весілля, і за ними замкнули двері.

11 Потім приходять й інші діви, та й кажуть: Пане, пане, відчини нам!

12 А він у відповідь сказав: Запевняю вас, я вас не знаю!

13 Тож пильнуйте, бо не знаєте ні дня, ні години, [коли Син Людський прийде].

Притча про таланти

14 Подібно, як один чоловік, відходячи, покликав своїх рабів і передав їм своє майно;

15 одному дав п’ять талантів , другому — два, а третьому — один, кожному згідно з його спроможністю, і відійшов.

16 Той, хто одержав п’ять талантів, негайно пішов, пустив їх в обіг і заробив ще п’ять;

17 так само той, хто взяв два, заробив ще два.

18 А той, хто одержав один, пішов і закопав у землю гроші свого пана.

19 Через тривалий час приходить пан тих рабів і розраховується з ними.

20 Підійшов той, який одержав п’ять талантів, — приніс ще п’ять талантів і каже: Пане, п’ять талантів ти мені передав. Ось іще п’ять талантів я придбав!

21 Сказав йому його пан: Гаразд, рабе добрий і вірний! У малому був ти вірний, над великим тебе поставлю. Увійди в радість свого пана!

22 Підійшов і той, який одержав два таланти, і сказав: Пане, два таланти ти мені передав. Ось іще два таланти я заробив!

23 Сказав йому пан: Гаразд, рабе добрий і вірний! У малому був ти вірний, над великим тебе поставлю. Увійди в радість свого пана!

24 Підійшов і той, який одержав один талант, і сказав: Пане, знав я тебе, що ти жорстока людина: жнеш, де не сіяв, і збираєш, де не розсипав.

25 Я, побоявшись, пішов і сховав твій талант у землю. Ось, бери своє!

26 У відповідь його пан сказав йому: Злий і лінивий рабе! То ти знав, що я жну, де не сіяв, і збираю, де не розсипав?

27 Треба тобі було віддати мої гроші торговцям, і тепер я взяв би своє з прибутком.

28 Тож візьміть у нього талант і дайте тому, хто має десять талантів.

29 Адже кожному, хто має, дано буде, і матиме ще більше, а від того, який не має, буде забране і те, що має.

30 А нікчемного раба викиньте в зовнішню темряву; там буде плач і скрегіт зубів! [Це сказавши, закликав: Хто має вуха, щоби слухати, нехай слухає]!

Дві долі

31 Коли прийде Син Людський у Своїй славі й усі ангели з Ним, тоді сяде на престолі Своєї слави;

32 і зберуться перед Ним усі народи, і відділить їх одне від одного, як пастух відділяє овець від козлів;

33 і поставить овець праворуч, а козлів — ліворуч.

34 Тоді Цар скаже тим, які праворуч: Прийдіть, благословенні Мого Отця, успадкуйте Царство, приготоване вам від створення світу!

35 Бо голодував Я, і ви дали Мені їсти; спраглим був, і ви Мене напоїли; чужинцем був Я, і ви Мене прийняли;

36 не мав одягу, і ви Мене одягнули; хворів, і ви Мене відвідали; у в'язниці був Я, і ви прийшли до Мене!

37 Тоді озвуться до Нього праведні, кажучи: Господи, коли ми бачили Тебе голодним і нагодували, або спраглим і напоїли?

38 Коли ми бачили Тебе чужинцем і прийняли, або нагим і одягнули?

39 Коли ми бачили Тебе хворим, або у в'язниці, і прийшли до Тебе?

40 Цар у відповідь скаже їм: Запевняю вас: те, що зробили одному з Моїх найменших братів, ви зробили Мені.

41 Тоді скаже й тим, які ліворуч: Ідіть від Мене, прокляті, у вічний вогонь, приготований дияволові та його ангелам!

42 Бо голодував Я, а ви не дали Мені їсти; спраглим був Я, а ви не напоїли Мене;

43 чужинцем був, а ви не прийняли Мене; нагим був, а ви не одягнули Мене; був хворим і у в'язниці, а ви не відвідали Мене.

44 Тоді озвуться і ті, кажучи: Господи, коли це ми бачили Тебе голодним, або спраглим, або чужинцем, або нагим, або хворим, або у в'язниці й не послужили Тобі?

45 Тоді у відповідь скаже їм: Запевняю вас: коли ви не зробили цього одному з найменших, то не зробили й Мені.

46 І підуть ті на вічне покарання, а праведні — на життя вічне.

26

Ісус нагадує про Свою смерть

1 Коли Ісус промовив усі ці слова, то сказав Своїм учням:

2 Ви знаєте, що через два дні буде Пасха, і Син Людський буде виданий на розп'яття.

Змова вбити Ісуса

3 Тоді зібралися первосвященики, [книжники] та старші народу у дворі первосвященика на ім'я Каяфа

4 і змовилися підступом схопити Ісуса та вбити.

5 Однак вони казали: Не у свято, щоб не сталося заколоту в народі!

Дорогоцінне миро для Ісуса

6 І ось, коли Ісус був у Витанії, у домі Симона прокаженого,

7 до нього підійшла жінка, яка мала алебастрову посудину з дорогоцінним миром, і, коли Він сидів, вилила Йому на голову.

8 Побачивши це, учні обурилися і сказали: Навіщо така даремна трата?

9 Адже це можна було дорого продати і роздати бідним!

10 Зрозумівши, Ісус сказав їм: Навіщо ви докоряєте жінці? Вона зробила Мені добре діло;

11 бідних ви завжди маєте із собою, а Мене не завжди маєте.

12 Виливши миро на Моє тіло, вона вчинила це на Мій похорон.

13 Запевняю вас: де тільки буде проповідуватися це Євангеліє в усьому світі, буде розповідатися і про те, що вона зробила, — на згадку про неї.

Юда погоджується видати Ісуса

14 Тоді один із дванадцятьох, якого звали Юда Іскаріотський, пішов до первосвящеників

15 і сказав: Що ви дасте мені, і я видам Його вам? Вони ж заплатили йому тридцять срібних монет.

16 І відтоді він шукав слушної нагоди, щоб Його видати.

Вечеря Господня

17 Першого дня Опрісноків до Ісуса підійшли учні й запитали: Де хочеш, щоб ми приготували Тобі спожити пасху?

18 Він відповів: Ідіть у місто до одного чоловіка й скажіть йому: Учитель каже: Мій час близько, у тебе справлю Пасху зі Своїми учнями.

19 Учні зробили так, як звелів їм Ісус, і приготували пасху.

20 Коли настав вечір, Він сів до столу з дванадцятьма [учнями]

21 і, як вони їли, сказав: Запевняю вас, що один із вас Мене видасть.

22 Дуже сумуючи, кожний почав говорити Йому: Чи не я, Господи?

23 А Він у відповідь сказав: Той, хто вмочить зі Мною рукою в мисці, — Мене видасть.

24 Син Людський іде, як написано про Нього, але горе тій людині, яка зрадить Сина Людського. Краще було б тій людині не народитися!

25 Озвався і Юда, зрадник Його, і сказав: Чи це не я, Учителю? Відповів йому: Ти сказав.

26 Коли ж вони їли, Ісус, узявши хліб і поблагословивши, переломив, дав учням і сказав: Прийміть, їжте, це — тіло Моє.

27 Потім узяв чашу і, віддавши подяку, подав їм і сказав: Пийте з неї всі,

28 бо це кров Моя [Нового] Завіту, що за багатьох проливається на відпущення гріхів.

29 Та кажу вам, що віднині не питиму із цього плоду виноградного аж до того дня, коли його новим питиму з вами в Царстві Мого Отця.

Ісус говорить про відречення учнів

30 Заспівавши, вони вийшли на Оливну гору.

31 Тоді каже їм Ісус: Ви всі спокуситеся Мною цієї ночі, бо написано: Уражу пастиря — і розсіються вівці отари.

32 А після Мого воскресіння Я випереджу вас у Галилеї.

33 У відповідь Петро сказав Йому: Навіть якщо всі спокуситься в Тобі, то я ніколи не спокушуся!

34 Ісус промовив до нього: Запевняю тебе, що цієї ночі, перш ніж заспіває півень, ти тричі від Мене відречешся.

35 Каже Йому Петро: Якби мені навіть треба було померти з Тобою, не відречуся від Тебе! Так само сказали і всі учні.

Ісусова молитва в Гетсиманії

36 Тоді Ісус приходить з ними до місця, яке зветься Гетсиманія, і каже їм: Посидьте тут, поки Я піду і там помолюся.

37 І, взявши Петра та двох Зеведеєвих синів, почав сумувати й тужити.

38 Тоді каже їм: Смертельним смутком охоплена душа Моя. Залишайтеся тут і пильнуйте зі Мною!

39 І, пройшовши трохи далі, упав долілиць, молячись і кажучи: Отче Мій, якщо можливо, нехай Мене обмине ця чаша; однак не як Я хочу, а як Ти.

40 Повертається до учнів і знаходить, що вони сплять, і каже Петрові: То не змогли ви й однієї години попильнувати зі Мною?

41 Пильнуйте та моліться, щоб не потрапити у спокусу, бо дух бадьорий, а тіло немічне.

42 Знову відійшов; удруге почав молитися, промовляючи: Отче Мій, якщо ця чаша не може обминути, щоб Я не пив її, нехай буде Твоя воля.

43 Повернувшись, побачив, що вони знову спали, бо їхні очі стали важкими.

44 Залишивши їх, Він відійшов, знову помолився і втретє повторив ті самі слова.

45 Тоді приходить до учнів і каже їм: Ви все ще спите й відпочиваєте? Ось наблизилася година, і Син Людський видається в руки грішників.

46 Устаньте, ходімо, бо наблизився Мій зрадник!

Юдина зрада

47 Він ще говорив, як прийшов Юда, один із дванадцятьох, а з ним велика юрба з мечами та киями від первосвящеників і старших народу.

48 А той, хто видавав Його, подав їм знак, кажучи: Кого я поцілую, то Він. Схопіть Його!

49 Він відразу підійшов до Ісуса і сказав: Радій , Учителю! — та й поцілував Його.

50 Ісус запитав його: Друже, для чого ти прийшов? А ті підступили, наклали руки на Ісуса й схопили Його.

51 І ось один із тих, які були з Ісусом, простягнувши руку, вихопив свого меча і вдарив раба первосвященика й відтяв йому вухо.

52 Тоді каже йому Ісус: Поверни свого меча на його місце, бо всі, хто бере меч, від меча загинуть.

53 Чи ти думаєш, що Я не можу вблагати Мого Отця, аби Він дав Мені понад дванадцять легіонів ангелів?

54 Як же тоді збудуться Писання, що так має статися?

55 У той час Ісус промовив до юрби: Немов на розбійника ви вийшли з мечами й киями, щоб Мене схопити; щодня Я перебував у храмі, навчаючи, і ви не схопили Мене.

56 Це ж усе сталося, аби збулося Писання пророків. Тоді всі учні, залишивши Його, втекли.

Суд у первосвященика Каяфи

57 Ті, котрі схопили Ісуса, повели Його до первосвященика Каяфи, де зібралися книжники та старші.

58 Петро ж ішов за Ним віддалік до двору первосвященика і, увійшовши всередину, сів зі слугами, щоби побачити, чим то закінчиться.

59 А первосвященики [та старші] і весь синедріон шукали фальшивого свідчення проти Ісуса, щоби Його вбити,

60 але не знаходили, хоч виступало багато лжесвідків. Нарешті прийшло двоє

61 і кажуть: Він говорив: Я можу зруйнувати Божий храм і за три дні відбудувати.

62 Первосвященик устав і сказав Йому: Нічого не відповідаєш на те, що вони проти Тебе свідчать?

63 Але Ісус мовчав. І первосвященик сказав Йому: Заклинаю Тебе Богом Живим, щоб Ти сказав нам: Чи Ти Христос — Син Божий?

64 Ісус йому відповів: Ти сказав! Однак Я кажу вам: відтепер ви побачите Сина Людського, Який буде сидіти праворуч Сили та прийде на хмарах небесних!

65 Тоді первосвященик роздер свій одяг, кажучи: Він сказав богохульство! Яких ще потребуємо свідків? Ось, тепер ви чули богохульство!

66 Як ви вважаєте? Вони ж у відповідь сказали: Він повинен померти!

Знущання над Ісусом

67 Тоді плювали Йому в обличчя та били Його, а інші били по щоках

68 і приговорювали: Пророкуй нам, Христе, хто Тебе вдарив?

Петро тричі відрікається від Ісуса

69 Петро сидів ззовні у дворі; до нього підійшла одна служниця, кажучи: І ти був з Ісусом галилейцем!

70 Але він відрікся перед усіма, промовивши: Не знаю, що ти кажеш!

71 Коли ж він вийшов до брами, побачила його інша й каже тим, які там були: Цей був з Ісусом Назарянином!

72 І знову відрікся з клятвою: Я не знаю Цієї Людини!

73 Дещо згодом підійшли ті, які там стояли, і сказали Петрові: Та ти справді один з них, бо і твоя говірка тебе виявляє!

74 Тоді він почав зарікатися і клястися, що не знав Цієї Людини. І враз заспівав півень.

75 Тож згадав Петро слова, які сказав Ісус: Перше ніж півень заспіває, ти тричі відречешся від Мене. І, вийшовши геть, він гірко заплакав.

27

Ісуса ведуть до Пилата

1 Коли ж настав ранок, усі первосвященики і старші народу скликали раду проти Ісуса, щоб убити Його;

2 і, зв'язавши Його, повели й передали правителеві Пилату.

Каяття Юди

3 Тоді Юда, який Його видав, побачивши, що Він засуджений, розкаявся і повернув тридцять срібних монет первосвященикам і старшим,

4 кажучи: Я згрішив, видавши невинну кров. Вони ж сказали: А що нам до того? Сам дивися.

5 Тоді він кинув срібняки в храмі, пішов геть і повісився.

6 А первосвященики, узявши срібняки, сказали: Не годиться класти їх до скарбниці, бо це ціна крові.

7 Порадившись, вони купили на них гончарське поле, щоб хоронити там чужинців.

8 Тому те поле досі зветься Полем крові.

9 Тоді сповнилося сказане через пророка Єремію, який говорив: І взяли вони тридцять срібняків — вартість Оціненого, — Того, Кого оцінили сини Ізраїля,

10 і дали їх за гончарське поле, як наказав мені Господь.

Суд у Пилата

11 Ісус же став перед правителем. Правитель запитав Його: Чи ти юдейський Цар? Ісус відповів: Ти кажеш!

12 Коли первосвященики і старші Його звинувачували, Він нічого не відповідав.

13 Тоді Пилат каже Йому: Хіба не чуєш, скільки проти Тебе свідчать?

14 Але Він не відповідав йому на жодне слово, так що правитель дуже дивувався.

15 На кожне свято правитель мав звичай відпускати народові одного в'язня, якого бажали.

16 Був же тоді відомий в'язень, якого звали Вараввою.

17 Коли вони зібралися, Пилат сказав їм: Кого хочете, щоб я відпустив вам, Ісуса Варавву чи Ісуса, Котрий зветься Христос?

18 Адже знав, що через заздрощі видали Його.

19 Коли ж він сидів на судилищі, послала до нього його дружина сказати: Не май нічого до Того Праведника, бо я багато натерпілася нині вві сні через Нього!

20 А первосвященики й старші підмовили людей, аби просити за Варавву, а Ісуса щоб убити.

21 Правитель озвався і сказав їм: Кого з двох хочете, щоб я відпустив вам? Вони сказали: Варавву.

22 Пилат їм відповів: А що я маю зробити з Ісусом, Який зветься Христос? Усі закричали: Нехай буде розп'ятий!

23 Він же сказав: А який злочин Він скоїв? Та вони ще дужче кричали: Нехай буде розп’ятий!

24 Побачивши, що нічого не вдіє, а заколот дедалі посилюється, Пилат узяв воду, вмив руки перед народом і сказав: Невинний я в крові Цього Праведника! Дивіться самі!

25 У відповідь весь народ закричав: Кров Його на нас і на наших дітях!

26 Тоді відпустив їм Варавву, а Ісуса після бичування видав на розп’яття.

Знущання над засудженим Ісусом

27 Тоді воїни правителя, взявши Ісуса до преторію , зібрали через Нього весь підрозділ.

28 І, роздягнувши Його, накинули на Нього багряницю

29 та, сплівши вінок з тернини, поклали Йому на голову, а тростину дали в праву руку і, упавши на коліна перед Ним, глузували з Нього, кажучи: Радій, Царю юдейський!

30 І плювали на Нього та, взявши тростину, били Його по голові.

Дорога на Голгофу

31 А коли наглузувалися з Нього, стягли з Нього багряницю, надягли на Нього Його одяг і повели на розп’яття.

32 Виходячи, зустріли чоловіка з Киринеї на ім’я Симон, якого примусили нести Його хрест.

33 Коли прийшли на місце, яке зветься Голгофа, що в перекладі означає Череповище,

34 дали Йому випити вина, змішаного з жовчю, але Він, покуштувавши, не схотів пити.

35 А ті, які розіп’яли Його, кидаючи жереб, поділили Його одяг

36 і, посідавши, стерегли Його там.

37 Над Його головою прибили напис Його провини: Це Ісус — Цар юдейський.

38 Тоді розіп’яли з Ним двох розбійників: одного — праворуч, другого — ліворуч.

Глузування над розп’ятим Ісусом

39 А ті, хто проходив повз Нього, лихословили Його, похитуючи своїми головами

40 і кажучи: Ти, Котрий руйнуєш храм і за три дні відбудовуєш, спаси Себе Самого! Якщо Ти є Син Божий, то зійди з хреста!

41 Так само й первосвященики з книжниками та старшими, глузуючи, говорили:

42 Інших спасав, а Себе Самого не може спасти?! Він, Цар ізраїльський, нехай зійде тепер з хреста — і повіримо в Нього.

43 Він покладав надію на Бога; нехай тепер Його визволить, якщо хоче, бо Він сказав: Я — Божий Син!

44 Так само і розбійники, розп’яті з Ним, насміхалися з Нього.

Ісусова смерть

45 Від шостої години по всій землі тривала темрява — аж до дев’ятої години.

46 А о дев’ятій годині Ісус скрикнув гучним голосом, кажучи: Елі, Елі, лема савахтані? Тобто: Боже Мій, Боже Мій, чому Ти Мене покинув?

47 Деякі з тих, які там стояли, почувши це, говорили, що Він кличе Іллю .

48 І зараз же один із них, підбігши, взяв губку, наповнив її оцтом, настромив на очеретину і дав Йому пити.

49 Інші ж казали: Облиш, подивимося, чи прийде Ілля Його спасати.

50 Ісус же, знову голосно скрикнувши, віддав духа.

51 І ось завіса храму роздерлася надвоє — згори додолу; земля затряслася, скелі порозпадалися,

52 гроби повідкривалися, багато тіл померлих святих устали

53 і, вийшовши з гробів після Його воскресіння, ввійшли до святого міста і явилися багатьом.

54 А сотник і ті, які з ним стерегли Ісуса, побачивши землетрус і те, що сталося, дуже злякалися й говорили: Справді, Він був Божий Син!

55 Було ж там багато жінок, які дивилися здалека; вони йшли за Ісусом з Галилеї, прислуговуючи Йому.

56 Поміж ними була Марія Магдалина, Марія — мати Якова та Йосифа, мати Зеведеєвих синів.

Поховання Ісуса

57 Коли настав вечір, прийшов заможний чоловік з Ариматеї на ім’я Йосиф, який і сам був учнем Ісуса;

58 він прийшов до Пилата й попросив тіло Ісуса. Після чого Пилат наказав дати.

59 Взявши тіло, Йосиф обгорнув Його чистим полотном

60 і поклав Його до своєї нової гробниці, яку висік у скелі, та, прикотивши до отвору гробниці великий камінь, відійшов.

61 Була ж там Марія Магдалина і друга Марія, які сиділи напроти гробу.

Сторожа біля гробниці

62 Наступного дня, що після п’ятниці , зібралися первосвященики та фарисеї до Пилата

63 і кажуть: Пане, ми пригадали, що той обманщик сказав ще за життя: Через три дні Я воскресну!

64 Тож накажи стерегти гробницю до третього дня, щоби часом Його учні, прийшовши вночі, не викрали Його та не сказали народові: Він воскрес із мертвих! — бо буде цей останній обман гірший від першого.

65 Пилат сказав їм: Маєте варту, ідіть і забезпечте, як знаєте.

66 Вони пішли й забезпечили гробницю: опечатали камінь і поставили варту.

28

Ісус воскрес із мертвих

1 Після суботнього вечора, як розвиднялося першого дня тижня, прийшла Марія Магдалина й інша Марія, щоб навідатися до гробу.

2 І ось стався великий землетрус, бо Господній ангел, зійшовши з неба, підійшов і відкотив камінь від отвору гробниці та сів на ньому.

3 Був же його вигляд, мов блискавка, а його одяг — білий, мов сніг.

4 Зі страху перед ним затремтіла варта і стала, наче мертва.

5 Та ангел озвався і сказав жінкам: Не бійтеся, бо знаю, що ви шукаєте Ісуса розп'ятого!

6 Немає Його тут, бо Він воскрес, як сказав. Ідіть, подивіться на місце, де Він лежав.

7 Швидше ідіть та скажіть Його учням, що Він устав із мертвих; Він чекатиме вас у Галилеї, там Його і побачите. Ось, я сказав вам!

Ісус з'являється жінкам

8 Вони з поспіхом відійшли від гробниці — зі страхом та великою радістю; побігли, щоби сповістити Його учнів.

9 [Коли ж вони йшли сповістити Його учнів], ось Ісус зустрів їх, кажучи: Радійте ! Вони ж підійшли, обняли Його ноги й поклонилися Йому.

10 Тоді каже їм Ісус: Не бійтеся, ідіть, сповістіть Моїм братам, щоб ішли до Галилеї, — там Мене побачать.

Підкуп сторожі

11 Коли вони йшли, дехто з вартових, прийшовши до міста, сповістив первосвященикам про все, що сталося.

12 Зібравшись зі старшими та скликавши раду, дали достатньо грошей воїнам

13 і сказали: Говоріть, що Його учні, прийшовши вночі, викрали Його, коли ми спали.

14 А як почує це правитель, ми переконаємо його, і він вас не буде турбувати.

15 Тож вони, взявши гроші, зробили так, як їх навчили. І це слово розійшлося між юдеями — аж до сьогодні.

Послані на проповідь Євангелія

16 А одинадцять учнів пішли до Галилеї на гору, куди вказав їм Ісус,

17 і, побачивши Його, поклонилися, а деякі засумнівалися.

18 Та Ісус, підійшовши, промовив до них: Дана Мені вся влада на небі й на землі.

19 Тож ідіть і навчіть усі народи, хрестячи їх в Ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа,

20 навчаючи їх зберігати все, що Я заповів вам. І ось Я з вами по всі дні аж до кінця віку! [Амінь].

Марка

1

Проповідь Івана Хрестителя

1 Початок Євангелія Ісуса Христа, Сина Божого.

2 Як написано в пророка Ісаї: Ось, Я посилаю Мого ангела перед обличчя Твоє, який приготує дорогу Твою [перед Тобою].

3 Голос того, хто кличе в пустелі: Приготуйте дорогу Господню, вирівняйте стежки Його!

4 З'явився Іван Хреститель, хрестячи в пустелі та проповідуючи хрещення для покаяння, для прощення гріхів.

5 І приходили до нього з усієї Юдейської землі та всі мешканці Єрусалима, і, визнаючи свої гріхи, були хрещені ним у річці Йордані.

6 Іван був одягнений в одяг з верблюжої шерсті, мав шкіряний пояс на стегнах своїх і їв сарану та дикий мед.

7 І він проповідував, кажучи: Слідом за мною йде сильніший за мене, Якому я не достойний, нахилившись, розв'язати ремінця Його взуття.

8 Я хрестив вас водою, а Він буде хрестити вас Духом Святим!

Хрещення Ісуса

9 Сталося, що тими днями прийшов Ісус із Назарета галилейського і був хрещений Іваном у Йордані.

10 І тут же, виходячи з води, Він побачив, що розкрилися небеса і що Дух, як голуб, сходив на Нього;

11 і голос пролунав з неба: Ти — Син Мій Улюблений, Якого Я вподобав!

Сорок днів у пустелі

12 І відразу Дух веде Його в пустелю.

13 І був Він у пустелі сорок днів, спокушуваний сатаною; і перебував серед звірів, і ангели служили Йому.

Ісус починає проповідувати

14 А після того, як був виданий Іван, Ісус прийшов до Галилеї і проповідував Радісну Звістку [Царства Божого].

15 Він казав: Сповнився час, і наблизилося Царство Боже. Покайтеся і віруйте в Євангеліє!

Покликання перших учнів

16 А коли проходив біля Галилейського моря, то побачив Симона й Андрія, Симонового брата, які закидали невід у море, оскільки були рибалками.

17 Тож сказав їм Ісус: Ідіть за Мною, і Я зроблю вас ловцями людей.

18 І негайно, покинувши сіті, вони пішли за Ним.

19 А пройшовши дещо далі, Він побачив Якова Зеведеєвого та його брата Івана, які були в човні та лагодили сіті,

20 і відразу покликав їх. Залишивши свого батька Зеведея в човні з наймитами, вони пішли за Ним.

Перші чудеса в Капернаумі

21 І прийшли вони в Капернаум, і тут же в суботу, увійшовши в синагогу, Він почав навчати.

22 І дивувалися з Його вчення, тому що Він навчав їх як Той, Хто має владу, а не як книжники.

23 І якраз був у їхній синагозі біснуватий чоловік, і він закричав,

24 запитуючи: Що Тобі до нас, Ісусе Назарянине? Ти прийшов вигубити нас? Знаю, хто Ти є — Святий Божий!

25 А Ісус погрозив йому, промовивши: Замовкни і вийди з нього!

26 Тоді затряс ним нечистий дух і, закричавши гучним голосом, вийшов з нього.

27 І жахнулися всі, так що запитували одне одного, говорячи: Що це? Нове вчення з владою! Навіть нечистим духам наказує, і вони слухають Його!

28 І враз розійшлася чутка про Нього всюди, по всій Галилейській околиці.

29 Незабаром, залишивши синагогу, Він з Яковом та Іваном прийшов до дому Симона й Андрія.

30 А Симонова теща лежала в гарячці; тож Йому негайно сказали про неї.

31 Він підійшов і, взявши за руку, підвів її — і гарячка залишила її, і вона почала прислуговувати їм.

32 А як звечоріло, коли вже зайшло сонце, поприносили до Нього всіх хворих і біснуватих.

33 І все місто зібралося перед дверима.

34 Тож Він оздоровив багатьох хворих на різні недуги, і вигнав численних бісів, але бісам не давав говорити, бо знали Його, [що Він — Христос].

Ісус проповідує по всій Галилеї

35 А вставши вранці, ще вдосвіта, Він вийшов і попрямував у пустинне місце й там молився.

36 І поспішили за Ним Симон і ті, хто з ним,

37 і знайшли Його, та й кажуть Йому: Усі Тебе шукають!

38 А Він відповів їм: Ходімо в інші місця, до сусідніх сіл [та міст], щоб і там проповідувати, адже на те Я і прийшов.

39 І Він пішов, проповідуючи в їхніх синагогах по всій Галилеї та виганяючи бісів.

Оздоровлення хворого на проказу

40 І приходить до Нього прокажений, благає Його і, упавши на коліна, каже Йому: Якщо хочеш, Ти можеш очистити мене!

41 Змилосердившись, Він простягнув руку, доторкнувся до нього, та й каже йому: Хочу, — стань чистим!

42 І вмить зійшла з нього проказа, і він очистився.

43 Суворо попередивши, відразу відіслав його,

44 наказавши: Дивись же, нікому нічого не кажи, але піди й покажися священикові та принеси за своє очищення те, що велів Мойсей, — їм на свідчення!

45 А той, вийшовши, почав багато розповідати й розголошувати про ту справу, тож більше не міг Він відкрито ввійти в місто, але перебував поза містом, у безлюдних місцях, та до Нього приходили звідусіль.

2

Зцілення паралізованого

1 А коли через декілька днів Ісус прийшов знову в Капернаум, поширилася чутка, що Він удома.

2 І зібралося багато людей, так що не вміщалися навіть біля дверей, а Він виголошував їм слово.

3 І прийшли до Нього, несучи паралізованого; несли його четверо.

4 Не маючи змоги через натовп пробратися до Нього, вони розкрили покрівлю над місцем, де Він був, і, зробивши прохід, опустили носилки, на яких лежав паралізований.

5 Побачивши їхню віру, Ісус каже паралізованому: Сину, прощаються твої гріхи!

6 Були там деякі книжники , які сиділи й міркували у своїх серцях:

7 Чому Він так каже? Він зневажає Бога! Хто ж може прощати гріхи, крім самого Бога?

8 І тут же Ісус, узнавши Своїм Духом, що вони собі так міркують, каже їм: Що це ви думаєте в серцях ваших?

9 Що легше: сказати паралізованому «прощаються тобі гріхи», чи сказати «встань, візьми свою постіль і йди»?

10 Але щоб ви знали, що Син Людський має владу прощати гріхи на землі. Говорить паралізованому:

11 Кажу тобі: встань, візьми постіль свою та йди до свого дому!

12 І той, узявши постіль, тут же встав і вийшов перед усіма, так що всі дивувалися і славили Бога, кажучи: Ніколи такого ми ще не бачили!

Покликання Левія (Матвія). Не здорові потребують лікаря, а хворі

13 Ісус пішов знову до моря; і весь народ ішов до Нього, а Він навчав їх.

14 І, проходячи, побачив Левія Алфеєвого, який сидів на митниці, та й каже йому: Іди за Мною! Той устав і пішов за Ним.

15 І коли Він сидів за столом у його домі, багато митників і грішників сиділи з Ісусом та з Його учнями, бо було їх чимало, і вони ходили за Ним.

16 І книжники з фарисеїв , побачивши, що Він їсть з митниками та грішниками, говорили Його учням: Чому Він їсть з митниками та грішниками?

17 Почувши це, Ісус сказав їм: Не здорові потребують лікаря, а хворі. Я прийшов кликати не праведних, а грішників.

Чому учні Ісуса не постять?

18 Учні Іванові та фарисеї постили. Тож вони приходять і кажуть Йому: Чому учні Івана та учні фарисеїв постять, а Твої учні не постять?

19 Ісус сказав їм: Хіба можуть весільні гості постити, коли з ними молодий? Доки мають із собою молодого, не можуть постити.

20 А прийдуть дні, коли заберуть від них молодого, тоді, у ті дні, і будуть постити.

Притча про бурдюки та латки

21 Ніхто не пришиває латки з невибіленого полотна до старого одягу, інакше нове відірветься від старого, і діра стане ще гірша.

22 І ніхто не вливає молодого вина в старі бурдюки, бо інакше вино порве бурдюки — і тоді й вино пропаде, і бурдюки, але молоде вино вливають у нові бурдюки!

Субота для людини, а не навпаки

23 Як проходив Він у суботу через засіяні ниви, Його учні почали на ходу зривати колоски.

24 А фарисеї казали Йому: Поглянь, чому вони роблять у суботу те, чого не годиться?

25 А Він каже їм: Чи ви ніколи не читали, що зробив Давид, коли мав потребу, бо ж зголоднів сам і ті, котрі були з ним?

26 Коли ввійшов до Божого дому — за первосвященика Авіятара — і хліби покладання, які не можна було їсти нікому, крім священиків, сам їв і дав тим, котрі з ним були?

27 І сказав їм: Суботу встановлено для людини, а не людину для суботи,

28 тому Син Людський є Володарем і суботи.

3

Ісус зціляє в суботу

1 І Він прийшов знову до синагоги. А там був чоловік, який мав суху руку.

2 Тож стежили за Ним, чи зцілить його в суботу, щоб Його звинуватити.

3 І каже чоловікові, який мав суху руку: Стань посередині.

4 А їх запитує: У суботу годиться робити добро чи робити зло, душу спасти чи погубити? Вони ж мовчали.

5 І, глянувши на них з обуренням, засмучений закам’янілістю їхніх сердець, Він каже чоловікові: Простягни руку! Той простягнув — і його рука стала здоровою.

6 І вийшли фарисеї, і відразу ж разом з іродіянами зібрали раду проти Нього, як Його погубити.

Великий натовп супроводжує Ісуса

7 А Ісус відійшов зі Своїми учнями до моря, і багато людей пішло за Ним з Галилеї та з Юдеї,

8 з Єрусалима та з Ідумеї, із Зайордання, з Тира й Сидона. Великий натовп, почувши, що робив Він, зібрався до Нього.

9 І сказав Своїм учням приготувати човен, щоб народ не тіснив Його;

10 бо Він оздоровив багатьох, тож ті, хто мав недуги, кидалися до Нього, аби до Нього доторкнутися.

11 І нечисті духи, коли бачили Його, падали долілиць перед Ним і кричали, вигукуючи: Ти — Син Божий!

12 Та Він суворо наказав їм, щоб не виявляли Його.

Дванадцять апостолів

13 Ісус вийшов на гору і закликав тих, кого Сам хотів, і вони прийшли до Нього.

14 Він призначив дванадцятьох, яких назвав апостолами, аби були з Ним, і щоби посилати їх проповідувати,

15 і щоб вони мали владу виганяти бісів.

16 Він призначив дванадцятьох і дав Симонові ім'я Петро,

17 а Якову Зеведеєвому та Іванові, братові Якова, дав ім'я Воанергес, тобто сини грому;

18 і Андрія, і Филипа, і Вартоломія, і Матвія, і Хому, і Якова Алфеєвого, і Тадея, і Симона Кананіта,

19 і Юду Іскаріотського, який і видав Його.

Суперечка про Ісусову владу

20 І приходить додому; і знову збирається натовп, тож не мали вони змоги навіть хліба попоїсти.

21 Коли Його рідні почули, то вийшли, щоби забрати Його, бо говорили, що Він не в Собі.

22 А книжники, які поприходили з Єрусалима, казали, що Він має Вельзевула і що бісівським князем бісів виганяє.

23 Покликавши їх, Він промовляв їм у притчах: Як може сатана сатану виганяти?

24 І коли царство саме в собі поділиться, не зможе встояти те царство;

25 і коли дім сам у собі поділиться, не зможе встояти той дім;

26 і коли сатана повстав проти себе самого й поділився, не може він устояти, але то йому кінець.

27 Ніхто не може пограбувати майно сильного, удершись до його дому, якщо спершу не зв'яже сильного, — і лише тоді пограбує його дім.

28 Запевняю вас, що всі гріхи й богозневага простяться людським синам, хоч скільки б вони не зневажали,

29 а хто буде зневажати Святого Духа, той не матиме прощення довіку, а підпаде під вічний осуд.

30 Оскільки вони казали: Він має нечистого духа!

Мати та брати Ісуса

31 Його мати та Його брати прийшли і, стоячи надворі, послали по Нього, щоби покликати Його.

32 А довкола Нього сидів натовп. І переказували Йому: Ось, Твоя мати, Твої брати і Твої сестри надворі шукають Тебе.

33 А Він у відповідь їм каже: Хто Моя мати та Мої брати?

34 І, поглянувши довкола Себе на тих, які сиділи, каже: Ось Моя мати та Мої брати!

35 Адже хто виконує Божу волю, той Мені брат, і сестра, і мати.

4

Притча про сіяча

1 І знову почав Ісус навчати біля моря. І зібралося до Нього багато людей, так що Він Сам, увійшовши в човен, перебував на морі, а весь натовп був край моря, на землі.

2 І Він навчав їх багато притчами, і казав їм у Своєму навчанні:

3 Слухайте! Ось вийшов сіяч сіяти.

4 І коли сіяв, одне зерно впало край дороги, і налетіли птахи та визбирали його.

5 А друге впало на кам'янистий ґрунт, де не було достатньо землі, і відразу зійшло, бо земля була неглибока.

6 А як сонце піднялося, — зів'яло і, не маючи коріння, засохло.

7 А інше впало між терня; тож виросло терня і заглушило його, і воно не дало плоду.

8 Ще інше впало на добру землю, зійшло, дало паросток та росло; і принесло врожай: одне — в тридцять, одне — в шістдесят, а одне — в сто разів.

9 І сказав: Хто має вуха, щоби слухати, нехай слухає!

10 А коли Він залишився Сам, ті, які були з Ним разом з дванадцятьма, запитали Його про ці притчі.

11 І Він відповів їм: Вам дарована таємниця Царства Божого, а тим, зовнішнім, усе роз'яснюється в притчах,

12 щоб, дивлячись, бачили — і не побачили; слухаючи, чули — і не зрозуміли; щоб вони не навернулися, аби [їхні гріхи] були прощені!

13 І каже їм: Невже ви не зрозуміли цієї притчі? А як же зрозумієте всі притчі?

14 Сіяч сіє слово.

15 Ось ті, які при дорозі, де сіється слово; як тільки почують, негайно приходить сатана і забирає слово, посіяне в них.

16 А ті, котрі на кам'янистому ґрунті посіяні, коли почують слово, то відразу з радістю приймають його,

17 але не мають у собі кореня і нестійкі; коли настануть утиски або переслідування за слово, вони відразу спокушуються.

18 А інші є ті, які посіяні в тернях: вони чують слово,

19 але приходять клопоти віку й омана багатства та інших бажань, заглушують слово — і воно залишається без плоду.

20 А ось ті, які посіяні в добру землю: вони чують слово та приймають, і приносять урожай: один — у тридцять, один — у шістдесят, а один — у сто разів!

Не закривайте світла

21 І казав їм: Хіба приносять світильник, щоби поставити під посудину чи під ліжко? Чи щоби поставити на свічнику?

22 Тому що немає нічого захованого, що не виявилося б, і немає таємного, яке б не розкрилося.

23 Якщо хто має вуха, щоби слухати, нехай слухає!

24 І Він говорив їм: Зважайте на те, що чуєте: якою мірою міряєте, такою й вам відміряють, і додасться вам.

25 Адже хто має, тому дасться, а хто не має, то й те, що має, буде забране від нього!

Притча про ріст пшениці

26 І казав: Таким є Царство Боже, як той чоловік, який посіє насіння в землю;

27 і чи спить, чи встає, вночі чи вдень, а насіння сходить і росте, але як, — він не знає.

28 Сама по собі земля родить: спершу стебло, потім колос, а тоді — повно пшениці в колосі.

29 Коли ж доспіє врожай, він негайно посилає женців із серпом, бо настали жнива!

Притча про гірчичне зерно

30 І Він казав: До чого уподібнимо Царство Боже? Або до якої притчі прирівняємо його?

31 Воно — як зерно гірчиці; коли сіється в землю, воно є найменшим з усього насіння, що на землі,

32 та коли посіяти, виростає і стає більшим від усякої городньої рослини, і пускає таке велике гілля, що в його затінку можуть гніздитися птахи небесні.

33 І багатьма подібними притчами Він говорив їм слово, наскільки його вони могли сприйняти;

34 без притчі ж не говорив їм, а Своїм учням окремо все пояснював.

Вітер і море підкоряються Ісусові

35 А як настав вечір того дня, Ісус каже їм: Переправимося на той бік.

36 Відпустивши натовп, вони взяли Його, тому що Він був у човні. Й інші човни були з Ним.

37 Та здійнялася сильна буря з вітром; і хвилі заливали човен, так що човен вже наповнювався водою.

38 А Він був Сам на кормі — спав на подушці. І будять Його, і кажуть Йому: Учителю, хіба Тобі байдуже, що ми гинемо?

39 Уставши, Він наказав вітрові й звелів морю: Перестань, ущухни! І вітер перестав, і настала велика тиша.

40 І Він сказав їм: Чому ви такі лякливі? Невже не маєте віри?

41 А вони дуже сильно злякалися і говорили один одному: Хто ж Він такий, що і вітер, і море Йому підкоряються?

5

Зцілення гадаринського біснуватого

1 Вони перепливли на другий бік моря, до землі Гадаринської.

2 А як Він вийшов із човна, зненацька перестрів Його біснуватий чоловік з гробниць.

3 Жив він у тих гробницях, і ніхто не міг його скувати навіть ланцюгами,

4 бо часто в'язали його путами й кайданами, та він розривав кайдани і нищив пута, і ніхто не міг його приборкати;

5 і завжди, вночі та вдень, він перебував у гробницях і в горах, кричав і бився об каміння.

6 Та коли він здалека побачив Ісуса, то прибіг і поклонився Йому.

7 І, закричавши гучним голосом, каже: Що Тобі до мене, Ісусе, Сину Бога Всевишнього? Заклинаю Тебе Богом, не муч мене!

8 Оскільки Він говорив йому: Нечистий духу, вийди з людини!

9 Ісус запитав його: Яке твоє ім'я? Той каже Йому: Легіон моє ім'я, — бо нас багато!

10 І дуже благав Його, щоб не виганяв їх із цієї околиці.

11 Паслося ж там на горі велике стадо свиней.

12 І просили Його, кажучи: Пошли нас у свиней, щоб у них увійшли ми!

13 І Він дозволив їм. Тож повиходили нечисті духи, увійшли у свиней, і кинулося стадо — десь зо дві тисячі — з кручі в море та втопилося в морі.

14 А ті, хто їх пас, втекли й сповістили в місті та в селах. І люди вийшли побачити, що сталося.

15 І приходять до Ісуса, і бачать, що біснуватий — той, хто мав легіон, — сидить одягнений і при своєму розумі; і вони злякалися.

16 Розповіли ж їм очевидці, що сталося з біснуватим, і про свиней.

17 І почали благати Його покинути їхню околицю.

18 І коли Він сідав у човен, то просив Його біснуватий, щоби бути з Ним.

19 Та Він йому не дозволив, але сказав йому: Іди до свого дому, до своїх, і сповісти їм, що для тебе Господь зробив, як змилосердився над тобою!

20 Тож пішов він, та й почав проповідувати в Десятимісті про те, що зробив для нього Ісус, і всі дивувалися.

Жінка з кровотечею. Воскресіння дочки Яіра

21 А як Ісус переплив човном знову на другий бік, зібрався великий натовп довкола Нього, і Він перебував біля моря.

22 Прийшов один зі старших синагоги на ім'я Яір і, побачивши Його, упав Йому до ніг

23 і дуже просив Його, кажучи: Донечка моя помирає. Прийди і поклади на неї руки, щоб видужала й жила!

24 І Він пішов з ним. За Ним ішов великий натовп і тіснив Його.

25 А жінка, яка страждала від кровотечі дванадцять років

26 та багато натерпілася від численних лікарів, — витратила все своє майно й жодного полегшення не мала, але стало їй ще гірше, —

27 почувши про Ісуса, підійшла в натовпі ззаду й доторкнулася до Його одягу.

28 Вона говорила: Якщо лише доторкнуся до Його одягу, — одужаю!

29 І враз припинилася її кровотеча, і вона відчула в тілі, що видужала від хвороби.

30 Тієї ж миті Ісус відчув у Собі, що сила вийшла з Нього. Обернувшись до натовпу, Він запитав: Хто доторкнувся до Мого одягу?

31 А Його учні говорили Йому: Ти ж бачиш, що натовп Тебе тіснить, і запитуєш: Хто доторкнувся до Мене?

32 І оглядався, щоби побачити ту, яка це зробила.

33 А жінка злякалася і тремтіла, знаючи, що сталося з нею; прийшла і впала перед Ним, і сказала Йому всю правду.

34 Він же промовив до неї: Дочко, віра твоя спасла тебе! Іди з миром і будь здоровою від своєї недуги.

35 Коли Він ще говорив, прийшли від старшого синагоги, та й сказали: Донька твоя померла, навіщо ще турбувати Вчителя?

36 Ісус, почувши сказані слова, говорить старшому синагоги: Не бійся, тільки вір!

37 І Він не дозволив, щоби з Ним хтось пішов, за винятком Петра, Якова та Івана — брата Якового.

38 Вони прийшли в дім старшого синагоги, і Він побачив метушню та тих, які дуже плакали й голосили.

39 Увійшовши, сказав їм: Чому ви метушитеся й плачете? Дитина не померла, а спить!

40 І почали сміятися з Нього. Він же, випровадивши всіх, взяв батька й матір дитини та тих, хто був з Ним, і ввійшов туди, де лежала дитина.

41 І, взявши дитину за руку, промовив до неї: Таліта кум, — що в перекладі означає: Дівчино, кажу тобі, встань!

42 І вмить підвелася дівчина й почала ходити, бо мала дванадцять років. І жахнулися всі відразу від великого потрясіння.

43 Та Він суворо наказав їм, щоб ніхто не довідався про це. І звелів дати їй поїсти.

6

Холодна зустріч у Назареті

1 Ісус вийшов звідти і попрямував до свого рідного краю, а за Ним йшли слідом Його учні.

2 А коли настала субота, Він почав навчати в синагозі. І багато хто слухав і дивувався, кажучи: Звідки в Нього це? І що за мудрість дана Йому? І що за чудеса творяться Його руками?

3 Хіба Він — не тесля, не син Марії та не брат Якова, Йосії, Юди і Симона? Хіба не Його сестри серед нас? І вони спокушалися через Нього.

4 А Ісус їм відповідав, що пророк буває без пошани лише у своєму рідному краї, серед своїх рідних і у своєму домі.

5 І не міг Він там жодного чуда зробити, тільки оздоровив декількох недужих, поклавши на них руки.

6 І дивувався їхньому невірству. Тож обходив довколишні села, навчаючи.

Ісус посилає апостолів на проповідь

7 Покликавши дванадцятьох, Він почав посилати їх по двох, наділяючи їх владою над нечистими духами.

8 І сказав їм, щоб нічого не брали в дорогу — тільки одну палицю: ні хліба, ні торби, ні мідяків у пояс,

9 але щоби взули сандалі й не одягалися у дві одежини.

10 І Він говорив їм: Куди тільки ввійдете в дім, там перебувайте, доки не вийдете звідти.

11 І коли б у якомусь місці не прийняли вас і не послухали вас, то, виходячи звідти, обтрусіть пил з ніг — як свідчення проти них. [Запевняю вас: легше буде Содому й Гоморрі в день судний, ніж місту цьому].

12 І, вийшовши, вони проповідували, щоб люди покаялися,

13 і виганяли численних бісів, а багатьох недужих помазували олією і зціляли.

Смерть Івана Хрестителя

14 І почув цар Ірод, оскільки відоме стало Його Ім’я, і люди говорили, що це — Іван Хреститель устав з мертвих, тому й такі чудеса здійснюються Ним.

15 Інші ж казали, що це — Ілля, ще інші вважали, що це — пророк або один із пророків.

16 А Ірод, почувши, сказав: Той Іван, якому я відтяв голову, це він воскреснув!

17 Адже Ірод, пославши воїнів, схопив Івана і посадив його у в’язницю через Іродіяду, дружину свого брата Филипа, бо одружився з нею.

18 А Іван сказав Іродові: Не годиться мати тобі жінку твого брата!

19 Тож Іродіяда таїла злобу на нього й бажала його вбити, та не могла.

20 Бо Ірод боявся Івана, знаючи його як чоловіка праведного та святого, і оберігав його, а слухаючи, дуже непокоївся, але слухав з насолодою.

21 Як настав слушний день, коли Ірод з нагоди дня свого народження влаштував бенкет для своїх вельмож, тисяцьких, галилейських старшин,

22 увійшла дочка Іродіяди і, танцюючи, догодила Іродові й тим, які з ним сиділи при столі. Цар же сказав дівчині: Проси в мене, чого тільки хочеш, і дам тобі!

23 І він поклявся їй: Чого тільки попросиш у мене, дам тобі, хоч би й півцарства мого.

24 І вона, вийшовши, запитала в матері: Що попросити? Та ж сказала: Голови Івана Хрестителя!

25 І, повернувшись відразу з поспіхом до царя, вона попросила, кажучи: Хочу, щоб негайно дав ти мені на полумиску голову Івана Хрестителя!

26 І цар сильно засмутився, але через клятву й тих, які сиділи при столі, він не захотів їй відмовити.

27 Тож відразу цар послав свого охоронця, наказавши принести голову Івана. Той пішов, відтяв його голову у в'язниці

28 та приніс його голову на полумиску, дав дівчині, а дівчина віднесла її своїй матері.

29 А коли його учні почули, то прийшли, взяли тіло і поховали його в гробниці.

Необхідний відпочинок

30 І посходилися апостоли до Ісуса та сповістили Йому про все: що зробили і чого навчили.

31 А Він каже їм: Ви підіть самі подалі в пустинне місце та відпочиньте трохи! Бо так багато було тих, які приходили й відходили, що навіть не було їм коли попоїсти.

32 Тож вони самі відпливли човном до відлюдного місця.

33 Та побачили їх, як пливли, і багато хто впізнав їх. І пішки люди збіглися туди з усіх міст і прибули раніше за них.

Чудо нагодування п'яти тисяч людей

34 Вийшовши, Ісус побачив великий натовп; і змилосердився над ними, бо вони були, як ті вівці, які не мають пастуха, і почав їх багато навчати.

35 І коли минуло чимало часу, учні, підійшовши до Нього, говорили: Це місце пустинне, а пора вже пізня,

36 тож відпусти їх, щоби пішли до навколишніх хуторів і сіл та купили собі щось їсти.

37 Він же у відповідь сказав їм: Дайте ви їм їсти! А вони відповідають Йому: Чи нам піти купити на двісті динаріїв хліба і дати їм їсти?

38 Він же каже їм: Скільки хлібів маєте? Ідіть подивіться. І довідавшись, кажуть: П'ять і дві рибини.

39 І звелів їм посадити всіх групами на зеленій траві.

40 Посідали група за групою: по сто та по п'ятдесят.

41 Узявши п'ять хлібів та дві рибини і звернувши погляд до неба, Він поблагословив, розломив хліби і давав учням Своїм, щоби клали перед ними, і обидві рибини всім розділив.

42 І всі вони поїли й наситилися,

43 а з того, що залишилося, та з риб зібрали дванадцять повних кошиків.

44 А тих, які споживали хліб, було зо п'ять тисяч чоловіків.

Ісус іде по воді

45 І негайно Він змусив Своїх учнів сісти в човен і раніше за Нього пливти на той бік, до Витсаїди, а Він тим часом відпустить людей.

46 І, відпустивши їх, Він пішов на гору помолитися.

47 А як настав вечір, човен був серед моря, а Він Сам-один на суходолі.

48 Побачивши, що втомилися від веслування, — бо вітер дув супроти них, — близько четвертої сторожі ночі Він підійшов до них, ідучи по морю, і хотів їх минути.

49 Вони ж, побачивши, що Він іде по морю, подумали, що то привид, і закричали,

50 бо всі Його побачили і занепокоїлися. І тут же Він заговорив до них, і сказав їм: Кріпіться, це Я, не бійтеся!

51 Він увійшов до них у човен — і вітер ущух.

52 А в собі вони все ще були сповнені жаху, тому що не зрозуміли чуда з хлібами, бо їхнє серце було закам'янілим.

Зцілення хворих у Генісаретському краї

53 І, перепливши, вони прибули до Генісаретської землі й причалили.

54 Коли вони вийшли з човна, люди відразу, упізнавши Його,

55 оббігли всю ту околицю і почали на носилках приносити хворих — скрізь, де б Він не з'явився.

56 І куди б Він не входив, — до сіл, міст, хуторів, — скрізь на майданах клали недужих і благали Його, щоб хоч до краю Його одягу доторкнутися, а ті, хто торкався до Нього, зцілялися.

7

Божа Заповідь і перекази старших

1 Зібралися до Нього фарисеї та дехто з книжників, які прийшли з Єрусалима.

2 І помітили, що деякі з Його учнів їли хліб нечистими, тобто немитими, руками.

3 Адже фарисеї і всі юдеї не їдять, якщо добре не вимиють рук, дотримуючись передань старших.

4 І, повернувшись з торгу, поки не помиються, не їдять. Є і багато чого іншого, що вони прийняли, щоби дотримуватися: миття чашок, глечиків, мідного посуду, лежаків.

5 І запитують Його фарисеї та книжники: Чому Твої учні не дотримуються передань старших і немитими руками їдять хліб?

6 А Він відповів їм: Добре Ісая пророкував про вас, лицемірів, як написано: Цей народ устами шанує Мене, серце ж їхнє далеко від Мене.

7 Та даремно поклоняються Мені, навчаючи людських заповідей.

8 Залишивши Божу заповідь, ви тримаєтеся людських передань: [миєте глечики, чашки й робите багато чого іншого, подібного до цього].

9 І Він говорив їм: Ви вміло відкидаєте Божу заповідь, аби лише зберегти передання ваші.

10 Адже Мойсей сказав: Шануй свого батька і свою матір; і ще: Хто лихословить батька або матір, нехай смертю помре.

11 Ви ж кажете: Якщо хто скаже батькові або матері: корван, тобто дар Богові є те, що ви мали б одержати від мене,

12 то після цього вже дозволяється нічого не робити для батька чи для матері, —

13 усуваєте Боже Слово оцим вашим переданням, яке ви ж і встановили. І робите багато інших подібних речей!

Що опоганює людину

14 І, покликавши знову людей, казав їм: Послухайте Мене всі та зрозумійте.

15 Нічого немає поза людиною, що входило б у неї і робило б її нечистою, але те, що виходить із неї, — те людину опоганює.

16 [Якщо хто має вуха, нехай слухає].

17 І коли від людей Він увійшов до оселі, то учні запитали Його про притчу.

18 А Він сказав їм: Невже й ви такі нездогадливі? Хіба не розумієте, що все, що ззовні, входить у людину, не може зробити її нечистою,

19 бо воно не йде до серця, а в шлунок, і потім виходить — так очищується всяка їжа?

20 Він продовжував: Що виходить з людини, те її робить нечистою.

21 Адже зсередини, з людського серця виходять злі думки, розпуста, крадіжки, вбивства,

22 перелюб, захланність, лукавство, обман, безсоромність, заздрість, богозневага, гордощі, безумство.

23 Усе це зло зсередини виходить і людину опоганює!

Велика віра жінки-язичниці

24 Вирушивши звідти, Він попрямував у землі Тирські [і Сидонські]. І, ввійшовши в дім, Він хотів, щоб ніхто не довідався про Нього, але Він не зміг утаїтися.

25 Як тільки почула про Нього жінка, дочка якої мала нечистого духа, вона прийшла й припала до Його ніг;

26 жінка була грекиня, родом із Сирофінікії; вона благала Його, щоб вигнав біса з її дочки.

27 А Він сказав їй: Хай спершу наситяться діти, бо недобре забрати хліб від дітей і кинути щенятам.

28 А вона у відповідь каже Йому: Так, Господи, але ж і щенята під столом їдять крихти після дітей!

29 І Він сказав їй: За ці слова — іди; біс уже вийшов з твоєї дочки.

30 Коли вона повернулася додому, то побачила, що дитина лежала на ліжку, і біс вийшов з неї.

Чудесне зцілення глухонімого

31 Залишивши околиці Тира й Сидона, Ісус знову прийшов до Галилейського моря, на територію Десятимістя.

32 І привели до Нього глухонімого, і просили Його, щоби поклав на нього руку.

33 Відвівши його вбік від натовпу, Він вложив Свої пальці в його вуха і, плюнувши, доторкнувся до його язика,

34 та, звернувши погляд до неба, зітхнув і каже йому: Еффата! тобто: Відкрийся!

35 І враз відкрилися його вуха, і розв’язалися пута його язика, і він заговорив виразно.

36 Ісус звелів їм, аби нікому про це не говорили. Та чим більше Він їм забороняв, тим більше вони розголошували.

37 І надзвичайно дивувалися, кажучи: Він добре все робить: глухим дає слух, а німим — мову.

8

Чудо нагодування чотирьох тисяч людей

1 У ті дні, як знову зібралося дуже багато людей і не мали що їсти, Він покликав учнів і каже їм:

2 Жаль Мені людей, бо вже три дні перебувають зі Мною, і не мають що їсти;

3 якщо Я відпущу їх голодними додому, вони ослабнуть у дорозі, бо деякі з них прийшли здалека.

4 Та Його учні відповіли Йому: Звідкіля в цій пустелі хтось зможе їх нагодувати хлібом?

5 А Він запитав їх: Скільки маєте хлібів? Вони ж відповіли: Сім.

6 І звелів Ісус людям посідати на землю і, взявши сім хлібів, віддав подяку, переломив і дав Своїм учням, щоб роздавали. І роздали людям.

7 Мали вони також трохи риби. Він її поблагословив і сказав також роздати.

8 І вони поїли й наситилися; і зібрали сім кошиків залишених кусків.

9 А було їх близько чотирьох тисяч. І Він відпустив їх.

10 І відразу, сівши з учнями в човен, Він прибув до Далманутської землі.

Фарисеї вимагають ознаки з неба

11 Вийшли фарисеї і почали сперечатися з Ним, вимагаючи ознаки з неба, щоб випробувати Його.

12 Зітхнувши Своїм духом, Він каже: Чому оцей рід ознаки шукає? Запевняю вас, що не буде дано цьому родові ознаки!

13 Залишивши їх, Він сів знову [в човен] і вирушив на другий бік.

Застереження від фарисейської закваски

14 Та забули вони взяти хліб і, крім однієї хлібини, не мали нічого із собою в човні.

15 І Він застерігав їх, кажучи: Глядіть, стережіться закваски фарисейської та закваски Іродової.

16 А вони почали перемовлятися між собою, що хліба не мають.

17 Знаючи це, Він каже їм: Чому думаєте, що хліба не маєте? Хіба й досі не збагнули, чи ще не розумієте? Чи ваше серце все ще скам’яніле?

18 Маючи очі, не бачите, маючи вуха, не чуєте? Хіба не пам’ятаєте,

19 коли п’ять хлібів Я розділив на п’ять тисяч, то скільки повних кошиків кусків зібрали? Кажуть Йому: Дванадцять.

20 А як сім — на чотири тисячі, то скільки повних кошиків кусків зібрали? І вони кажуть: Сім.

21 Тоді Він каже їм: Ви ще не розумієте?

Чудо зцілення сліпого

22 І приходять вони до Витсаїди. І приводять до Нього сліпого, благаючи, щоби доторкнувся до нього.

23 І, взявши сліпого за руку, Він вивів його за село, послинив йому очі, поклав руки на нього й запитав: Щось бачиш?

24 Поглянувши, той каже: Бачу людей… бачу, мов дерева ходять.

25 Потім Він знову поклав руки на його очі — і тоді той прозрів, одужав і побачив усе виразно.

26 І Він відіслав його додому, кажучи: До села не заходь, [не розповідай нікому в селі].

Учні визнають Ісуса Месією

27 І пішов Ісус з учнями до сіл Кесарії Филипової і дорогою розпитував Своїх учнів, говорячи їм: За кого Мене люди вважають?

28 А вони у відповідь сказали, що одні — за Івана Хрестителя, інші — за Іллю, ще інші — за одного з пророків.

29 І ще запитав їх: А ви ж за кого Мене вважаєте? Обізвався Петро, та й каже Йому: Ти — Христос.

30 Тоді суворо наказав їм, щоб нікому не розповідали про Нього.

Ісус говорить про Свої страждання, смерть і воскресіння

31 І Він почав їх навчати, що Людському Синові треба буде багато постраждати, і відцураються від Нього старші, первосвященики та книжники; і вб'ють Його, але через три дні Він воскресне.

32 І слово говорив Він відверто. А Петро відкликав Його вбік і почав перечити Йому.

33 А Він, обернувшись і поглянувши на учнів Своїх, докірливо сказав Петрові: Іди геть від Мене, сатано, бо не думаєш про те, що Боже, а про те, що людське!

Узявши хреста, іди за Христом

34 І, покликавши людей та Своїх учнів, сказав їм: Хто хоче йти за Мною, нехай зречеться себе самого, візьме свій хрест і йде за Мною.

35 Адже коли хто хоче душу свою спасти, той погубить її, а хто погубить свою душу задля Мене і Євангелія, той спасе її.

36 Бо яка користь людині, якщо придбає весь світ, але занапастить душу свою?

37 Або що дасть людина взамін за душу свою?

38 Бо коли хто посоромиться Мене і Моїх слів перед цим перелюбним і грішним родом, того і Син Людський посоромиться, коли прийде в славі Свого Отця з ангелами святими!

9

Преображення Господнє

1 Ісус промовив до них: Запевняю вас: деякі з тих, які стоять отут, не зазнають смерті, доки не побачать Боже Царство, що прийшло в могутності.

2 А через шість днів Ісус бере Петра, Якова та Івана і виводить тільки їх самих на високу гору. І Він преобразився перед ними.

3 Одяг Його став блискучим і таким білосніжним, що жодний білильник на землі не зміг би так вибілити.

4 І з'явився їм Ілля з Мойсеєм, які розмовляли з Ісусом.

5 І озвався Петро, і сказав Ісусові: Учителю, добре нам тут бути. Зробімо три намети: один Тобі, один Мойсеєві та один Іллі!

6 Однак він не знав, що говорив, — так вони були налякані.

7 І з'явилася хмара, яка оповила їх, і пролунав голос із хмари: Це Син Мій Улюблений, Його слухайте!

8 І враз, озирнувшись навколо, не побачили біля себе вже нікого, крім одного Ісуса.

9 А коли вони сходили з гори, Він наказав їм, щоб нікому не розповідали про те, що бачили, доки Син Людський не воскресне з мертвих.

10 І вони зберегли те слово для себе, допитуючись: Що то значить — з мертвих воскреснути?

11 І запитували Його, мовлячи: Чому книжники кажуть, що спершу потрібно прийти Іллі?

12 Він же пояснив їм: Ілля прийде раніше і приготує все. Тож написано про Сина Людського, що Він має багато постраждати і бути зневаженим.

13 Та кажу вам, що Ілля прийшов, але зробили з ним те, що хотіли, як написано про нього.

Вигнання німого духа. Сила молитви й посту

14 Повернувшись до учнів, вони побачили безліч людей довкола них та книжників, які сперечалися з ними.

15 Як тільки ці люди побачили Його, зніяковіли і, підбігши, привітали Його.

16 А Він запитав їх: Про що сперечаєтеся між собою?

17 І відповів Йому один із натовпу: Учителю, я привів до Тебе свого сина, який має німого духа.

18 Як тільки де схопить його, то кидає ним, і він піну пускає, скрегоче зубами, ціпеніє. Просив я Твоїх учнів, щоб вигнали його, але вони не змогли!

19 А Він у відповідь каже їм: О роде невірний, доки Я буду між вами? Доки Я буду терпіти вас? Приведіть його до Мене!

20 І його привели до Нього. Дух, побачивши Його, відразу затряс хлопцем. Упавши на землю, той качався, пускаючи піну.

21 Ісус запитав його батька: Скільки часу, як це сталося з ним? Той відповів: З дитинства.

22 Часто кидає його у вогонь і воду, щоби погубити його. Якщо можеш, допоможи нам, змилосердься над нами!

23 А Ісус сказав йому: Щодо «якщо можеш», то все можливе віруючому!

24 Тут батько дитини, скрикнувши, [зі сльозами] вигукнув: Вірю! Допоможи моєму невірству!

25 Зауваживши, що збігається натовп, погрозив нечистому духові, кажучи йому: Духу німий і глухий, Я тобі наказую: вийди з нього і більше не входь у нього!

26 Закричавши, дух сильно затряс ним і вийшов, а хлопець став як мертвий, так що деякі говорили, що він помер.

27 А Ісус узяв його за руку, підвів його, і той устав.

28 Коли Він зайшов у дім, учні наодинці стали запитувати Його: Чому ми не змогли його вигнати?

29 А Він сказав їм: Це поріддя нічим не можна вигнати, хіба що молитвою [і постом].

Ісус нагадує про Свою смерть і воскресіння

30 Вийшовши звідти, вони пішли через Галилею. Та Ісус не бажав, щоби хтось довідався.

31 Він навчав Своїх учнів і говорив їм, що Син Людський буде виданий у руки людей, і вб'ють Його, і, будучи вбитий, Він через три дні воскресне.

32 Вони не розуміли цих слів, але боялися Його запитати.

Найбільший у Царстві Небесному

33 Прибули вони в Капернаум. А коли Він був у домі, то запитав їх: Що це дорогою ви обговорювали?

34 Вони ж мовчали, бо сперечалися один з одним дорогою, хто з них більший.

35 Сівши, Він покликав дванадцятьох і каже їм: Якщо хто хоче бути першим, нехай буде між усіма найменший і всім слугою.

36 І, взявши дитину, Він поставив її посеред них, обійняв і сказав їм:

37 Якщо хто ось таку одну дитину прийме в Моє Ім'я, той Мене приймає, а хто Мене приймає, той не Мене приймає, але Того, Хто Мене послав.

Хто не проти нас, той за нас

38 Іван Йому відповів: Учителю, ми бачили одного, [який не ходить з нами], котрий Твоїм Ім'ям виганяв бісів; і ми заборонили йому, бо він не ходить з нами.

39 А Ісус сказав: Не забороняйте йому. Бо немає такого, хто зробив би чудо в Моє Ім'я і зміг би відразу Мене лихословити;

40 бо хто не проти нас, той за нас.

41 І коли хто напоїть вас чашкою води в [Моє] Ім'я, — адже ви Христові, — то правду кажу вам, що не втратить він своєї нагороди.

Спокуси треба побороти

42 А коли хто спокусить одного із цих малих, які вірять у Мене, то краще йому було би прив'язати жорновий камінь на свою шию і кинутися в море.

43 І якщо тебе спокушає твоя рука, відрубай її; краще тобі калікою ввійти до життя, ніж, маючи обидві руки, потрапити до геєни, у невгасимий вогонь,

44 [де черв'як не гине, і вогонь не гасне].

45 І якщо твоя нога спокушає тебе, відрубай її; краще тобі ввійти до життя кульгавим, аніж з обома ногами бути вкиненим до геєни,

46 [у вогонь невгасимий, де черв'як не гине, і вогонь не гасне].

47 І якщо твоє око спокушає тебе, вибери його; краще тобі з одним оком увійти до Божого Царства, ніж, маючи двоє очей, бути вкиненим у геєну,

48 де їхній черв'як не гине, і вогонь не гасне.

49 Бо кожний вогнем буде посолений, [і всяка жертва посолиться сіллю].

50 Сіль — добра річ; якщо ж сіль стане несолоною, то чим посолите її? Майте сіль у собі та зберігайте мир між собою.

10

Про розлучення

1 Вийшовши звідти, Він приходить на територію Юдеї, що на другому боці Йордану. Збирається знову до Нього натовп, і Він, за звичаєм, знову їх навчає.

2 Підійшли фарисеї та, випробовуючи Його, запитували Його, чи можна чоловікові розлучатися з дружиною.

3 Він же у відповідь сказав їм: Що вам заповів Мойсей?

4 А вони промовили: Мойсей заповів написати листа про розлучення і відпустити.

5 Ісус же сказав їм: Він вам написав цю заповідь через ваше жорстокосердя.

6 Але від початку творіння [Бог] створив їх чоловіком і жінкою.

7 Ось тому залишить чоловік свого батька й матір і з'єднається зі своєю дружиною,

8 і будуть двоє одним тілом, так що вони вже не двоє, а одне тіло.

9 Отже, що Бог поєднав, те людина хай не розлучає!

10 Вдома учні знову розпитували Його про це.

11 І Він каже їм: Якщо хто розлучиться зі своєю дружиною та одружиться з іншою, той чинить проти неї перелюб;

12 і якщо вона розлучиться зі своїм чоловіком і вийде заміж за іншого, то й вона чинить перелюб.

Будьте, як діти

13 І приносили до Нього дітей, щоби доторкнувся до них. А учні забороняли їм.

14 Побачивши це, Ісус обурився і сказав їм: Пропустіть дітей, хай приходять до Мене, і не забороняйте їм, бо таким належить Царство Боже.

15 Запевняю вас: якщо хто не прийме Божого Царства, як дитина, той не ввійде до нього!

16 Він обійняв їх і, поклавши на них руки, благословив.

Багатому важко ввійти в Царство Боже

17 А як Він вирушав у дорогу, один підбіг, упав на коліна й запитав Його: Учителю добрий, що маю робити, аби успадкувати вічне життя?

18 Ісус сказав йому: Чому називаєш Мене добрим? Ніхто не є добрим, один лише Бог.

19 Знаєш заповіді: Не вбивай, не чини перелюбу, не кради, не свідчи неправдиво, не кривди, шануй свого батька та матір?

20 Той сказав йому: Учителю, усе це я зберіг з малих літ!

21 Поглянувши на нього з любов'ю, Ісус сказав йому: Одного бракує тобі: піди і все, що маєш, продай та роздай бідним, — і будеш мати скарб на небі. А тоді приходь, [бери свій хрест] і йди за Мною!

22 Він же, засмутившись від сказаного, відійшов пригнічений, бо мав велике багатство.

23 І, поглянувши навколо, Ісус каже Своїм учням: Як важко тим, хто має багатство, увійти в Царство Боже!

24 Учні були вражені тими словами. А Ісус знов у відповідь каже їм: Діти, як важко [тим, які надіються на багатство], увійти в Царство Боже!

25 Легше верблюдові пройти крізь вушко голки, ніж багатому ввійти в Царство Боже!

26 Вони ще більше дивувалися, говорячи між собою: Хто ж тоді може спастися?

27 Поглянув на них Ісус, та й каже: Для людей це неможливе, але не для Бога, бо для Бога все можливе.

Нагорода тим, хто слідує за Христом

28 Тут Петро почав говорити Йому: Ось ми залишили все й пішли за Тобою.

29 Ісус промовив: Запевняю вас: немає нікого, хто залишив би дім, або братів, або сестер, або матір, або батька, [або дружину], або дітей, чи поля — заради Мене й заради Євангелія —

30 і при цьому не одержав би в сто разів більше вже тепер, у цей час, в умовах переслідувань, — і домів, і братів, і сестер, і матерів, і дітей, і поля, а в майбутньому віці — вічне життя!

31 Багато перших стануть останніми, а останні — першими.

Попереду — страждання, смерть і воскресіння

32 Вони ж були в дорозі, прямуючи до Єрусалима. Попереду йшов Ісус. А учні, ідучи слідом, були дуже здивовані та охоплені страхом. Покликавши знову дванадцятьох, Він почав їм говорити про те, що має з Ним статися:

33 Ось ми йдемо до Єрусалима, і Син Людський буде виданий первосвященикам і книжникам, і засудять Його на смерть, і видадуть язичникам;

34 і будуть глумитися з Нього, і оплюють Його, і бичуватимуть Його, і вб'ють, а через три дні Він воскресне.

Як стати великим

35 Підійшли до Нього Яків та Іван — Зеведеєві сини, і сказали Йому: Учителю, хочемо, щоб Ти нам зробив те, про що попросимо Тебе.

36 Він сказав їм: А що ви хочете, щоб Я зробив для вас?

37 Вони ж сказали Йому: Зроби нам так, щоб ми — один праворуч Тебе, а інший ліворуч — сиділи у славі Твоїй.

38 Ісус же сказав їм: Ви не знаєте, чого просите. Чи можете ви пити ту чашу, котру Я п'ю, і хреститися хрещенням, котрим Я хрещуся?

39 Вони сказали Йому: Можемо! Ісус же відповів їм: Чашу, котру Я п'ю, ви будете пити, і хрещенням, котрим Я хрещуся, будете хрещені.

40 Але щоб сісти праворуч Мене чи ліворуч, — давати не Мені, це тим, кому приготовлено.

41 Коли це почули десятеро учнів, то обурилися на Якова й Івана.

42 А Ісус, покликавши їх, каже їм: Ви знаєте, що ті, кого вважають володарями народів, панують над ними, а їхні вельможі гноблять їх.

43 Але не так буде між вами: якщо хтось між вами хоче бути великим, нехай буде вам слугою.

44 І якщо хтось між вами хоче бути першим, нехай буде для всіх рабом.

45 Адже й Син Людський не прийшов, щоб служили Йому, але щоби послужити і душу Свою віддати як викуп за багатьох!

Ісус зціляє сліпого Вартимея

46 І прийшли вони в Єрихон. А коли Він зі Своїми учнями і великим натовпом виходив з Єрихона, то син Тимея, Вартимей, сліпий жебрак, сидів край дороги.

47 Почувши, що це Ісус Назарянин, він почав кричати, гукаючи: Сину Давидів, Ісусе, змилуйся наді мною!

48 І багато погрожували йому, щоби замовк. Та він ще дужче кричав: Сину Давидів, помилуй мене!

49 А Ісус, зупинившись, сказав: Покличте його! Вони закликали сліпця і сказали йому: Кріпися, вставай, Він кличе тебе!

50 Той скинув свого плаща, підскочив і прийшов до Ісуса.

51 І у відповідь Ісус промовив до нього: Що ти хочеш, щоб Я зробив для тебе? Сліпий відказав Йому: Учителю, щоб я прозрів!

52 Ісус же сказав йому: Іди, віра твоя спасла тебе! І він відразу прозрів і пішов дорогою за Ним.

11

Славний в'їзд у Єрусалим

1 Коли вони наблизилися до Єрусалима, до Витфагії та Витанії, до гори Оливної, Він послав двох Своїх учнів

2 і сказав їм: Ідіть до села, що перед вами, і як тільки ввійдете до нього, знайдете прив'язаного молодого осла, на якого ще ніхто з людей не сідав; відв'яжіть його і приведіть.

3 А коли хто запитає вас: Навіщо це ви робите? — то скажіть: Господь потребує його, — Він відразу ж відішле його назад.

4 І вони пішли, знайшли осля, прив'язане до воріт ззовні на узбіччі, і почали відв'язувати його.

5 Дехто з тих, які там стояли, говорили їм: Що це ви робите? Навіщо відв'язуєте осля?

6 А вони відказали їм так, як звелів Ісус; тоді відпустили їх.

7 І привели осля до Ісуса, поклали на нього свої плащі, і Він сів на нього.

8 Багато хто стелив свій одяг на дорозі, інші ж різали гілки на полях [і стелили по дорозі].

9 І ті, які йшли попереду, і ті, які йшли слідом за Ним, вигукували: Осанна! Благословенний, Хто йде в Ім'я Господнє!

10 Благословенне прийдешнє царство батька нашого Давида! Осанна на висотах!

11 Ісус увійшов у Єрусалим — до храму. Оглянув усе. Та оскільки була вже пізня година, Він пішов з дванадцятьма до Витанії.

Неплідна смоківниця

12 Наступного дня, як вони вийшли з Витанії, Він зголоднів.

13 І, побачивши здалека смоківницю, вкриту листям, Він підійшов: може, щось знайде на ній. Але, наблизившись до неї, Він нічого не знайшов, окрім листя, бо не була ще пора на смокви.

14 Озвався і промовив Він до смоківниці: Хай з тебе ніколи більше ніхто плоду не їсть! І чули те Його учні.

Ісус звільняє храм від торговців

15 І вони прийшли в Єрусалим. А ввійшовши до храму, Він почав виганяти тих, які продавали й купували в храмі, поперекидав столи міняльників грошей і ослони тих, які продавали голубів,

16 та не дозволяв, щоб носили речі через храм.

17 І Він навчав їх, кажучи їм: Хіба не написано, що дім Мій назветься домом молитви для всіх народів? А ви його зробили печерою розбійників!

18 І почули про це книжники та первосвященики, і шукали нагоди, як би то Його погубити, але боялися, бо весь народ захоплювався Його вченням.

19 А як ставало пізно, вони виходили за межі міста.

Майте віру Божу

20 Проходячи вранці, вони побачили смоківницю, яка вся аж від кореня всохла.

21 І, згадавши, Петро каже Йому: Учителю, дивися: смоківниця, яку Ти прокляв, усохла!

22 У відповідь Ісус промовив до них: Майте віру Божу!

23 Запевняю вас, що коли хто цій горі скаже: Зрушся і кинься в море, — і не буде сумніватися у своєму серці, але буде вірити, що станеться згідно зі сказаним, — то так і буде йому.

24 Тому Я кажу вам: Усе, про що молитесь і просите, — вірте, що одержите, і сповниться вам.

25 І коли ви стоїте на молитві, прощайте, коли маєте щось проти когось, щоб і ваш Отець Небесний простив вам ваші провини.

26 [Коли ж ви не прощаєте, то й ваш Отець Небесний не прощатиме вам ваших провин].

Питання про Ісусову владу

27 І знову вони прийшли до Єрусалима. Коли Він ходив у храмі, підійшли до Нього первосвященики, книжники і старші,

28 та й кажуть Йому: Якою владою Ти все це робиш? Або хто дав Тобі владу чинити оце?

29 А Ісус відповів їм: Запитаю вас [і Я] дещо. Якщо відповісте, то і Я скажу вам, якою владою це чиню.

30 Хрещення Івана було з неба чи від людей? Дайте мені відповідь!

31 Вони міркували між собою, говорячи: Якщо скажемо, що з неба, то запитає: Чому ж ви йому не повірили?

32 А якщо скажемо, що від людей… Вони боялися народу, адже всі вважали Івана за справжнього пророка.

33 Тому у відповідь сказали Ісусові: Не знаємо! А Ісус їм каже: То і Я не скажу вам, якою владою це чиню!

12

Притча про злочинних винарів

1 Ісус почав промовляти до них у притчах. Один чоловік насадив виноградник, зробив огорожу, зладнав виноградну давильню, збудував башту і, передавши все винарям, від'їхав.

2 У певний час він послав раба до винарів узяти від винарів частину з врожаю виноградника.

3 А вони, схопивши його, побили й відіслали ні з чим.

4 І він знову послав до них іншого раба, — і цьому побили голову та зневажили.

5 І він послав ще одного, а того вони вбили. Отак і інших: деяких били, інших убивали.

6 Ще мав він єдиного улюбленого сина. Нарешті він послав його до них, вважаючи: Мого сина вони пошанують!

7 Але ті винарі вирішили між собою: Це ж спадкоємець! Давайте його вб'ємо — і спадщина буде наша!

8 І, схопивши, вони вбили його й викинули з виноградника.

9 Отже, що зробить господар виноградника? Він прийде і вигубить винарів, а виноградник віддасть іншим.

10 Хіба не читали ви цього Писання: Камінь, що його відкинули будівничі, наріжним каменем став!

11 Від Господа сталося це, і воно є дивним в очах наших!

12 І вони шукали нагоди Його схопити, бо зрозуміли, що цю притчу сказав Він про них, але боялися юрби. Тож, залишивши Його, відійшли.

Кесареве — кесареві, а Боже — Богові

13 І вони послали до Нього деяких з фарисеїв та іродіян, щоб ті впіймали Його на слові.

14 Ті підійшли, та й кажуть Йому: Учителю, знаємо, що Ти справедливий, ні на кого не зважаєш, на людське обличчя не дивишся, а правдиво навчаєш доріг Божих. Чи годиться давати податок кесареві, чи ні? Давати нам чи не давати?

15 Він же, знаючи їхнє лицемірство, сказав їм: Чому ви Мене випробовуєте? Принесіть Мені динарій, щоб Я його побачив.

16 І вони принесли. А Він каже їм: Чий це образ і напис? І вони відповіли Йому: Кесаря.

17 Тоді Ісус сказав їм: Кесареве віддайте кесареві, а Боже — Богові! І вони дивувалися з Нього.

Питання про воскресіння з мертвих

18 І прийшли до Нього садукеї , — ті, які кажуть, нібито немає воскресіння, — і запитують Його, кажучи:

19 Учителю, Мойсей написав нам, що коли в когось помре брат і залишить дружину, а дітей не залишить, то нехай візьме брат дружину померлого, та й відновить потомство своєму братові.

20 Було сім братів. Перший узяв дружину, але помер, не залишивши дітей.

21 Другий узяв її, і він помер, не залишивши дітей; і третій також.

22 І [взяли її] так семеро, — і не залишили по собі потомства. Після всіх померла й жінка.

23 У воскресінні, коли вони воскреснуть, кому з них буде вона дружиною? Адже семеро її мали за дружину!

24 Ісус сказав їм: Хіба не тому ви помиляєтеся, що не знаєте ні Писання, ні Божої сили?

25 Адже коли воскреснуть із мертвих, то не одружуються і не виходять заміж, але є такими, як ангели на небі.

26 А про мертвих, які воскресають, хіба ви не читали в книгах Мойсея про те, що сказав йому Бог біля куща: Я — Бог Авраама, і Бог Ісаака, і Бог Якова?

27 Він — Бог не мертвих, а живих! [Отже], ви дуже помиляєтеся!

Дві найбільші заповіді

28 А один із книжників, почувши їхню суперечку і побачивши, як добре Він їм відповів, підійшов і запитав Його: Яка заповідь є першою з усіх?

29 Ісус відповів: Перша є: Слухай, Ізраїлю: наш Господь Бог — єдиний Господь.

30 І ще: Любитимеш Господа, Бога свого, усім серцем своїм, і всією своєю душею, і всім своїм розумом, і всією своєю силою. [Це перша заповідь].

31 [І друга, подібна до неї]: Любитимеш свого ближнього, як самого себе! Іншої, більшої заповіді від цих немає.

32 І сказав Йому книжник: Добре, Учителю, по правді відповів Ти, що Бог є один і немає іншого, крім Нього,

33 і що любити Його всім серцем, усім розумом, [усією душею], усією силою, і що любити ближнього, як себе самого, — це більше за всякі всепалення та жертви.

34 А Ісус, побачивши, що він розумно відповів, сказав йому: Ти недалеко від Божого Царства! І ніхто не наважувався Його більше запитувати.

Чий Син Христос?

35 І у відповідь Ісус, навчаючи в храмі, сказав: Як можуть книжники говорити, що Христос є Син Давидів?

36 Сам Давид промовив під впливом Святого Духа: Промовив Господь до мого Господа: Сядь праворуч Мене, доки не покладу Твоїх ворогів під Твої ноги.

37 Сам Давид називає Його Господом, то як же Він може бути його сином? І багато людей слухали Його з насолодою.

Стережіться книжників

38 І Він казав у навчанні Своєму: Стережіться книжників, які люблять проходжуватися в довгих шатах, приймати вітання на майданах,

39 перші місця в синагогах та почесні місця на бенкетах;

40 які поглинають доми вдовиць, але довго напоказ моляться, — вони дістануть найсуворіший присуд!

Дар вдови — найбільший

41 Сівши напроти скарбниці, Він дивився, як люди кидають мідяки до скарбниці. Численні багатії вкидали чимало.

42 І підійшла одна бідна вдова, і вкинула дві лепти, тобто кодрант.

43 І, покликавши Своїх учнів, Він сказав їм: Запевняю вас, що ця бідна вдова вкинула більше за всіх тих, які кидали тут до скарбниці,

44 бо всі кидали з надлишку, а вона дала зі своєї убогості все, що мала, весь свій прожиток.

13

Храм буде зруйнований

1 Коли Ісус виходив з храму, один з Його учнів сказав Йому: Учителю, поглянь, яке каміння, які будівлі!

2 А Ісус сказав йому: Чи бачиш ці великі будівлі? Не залишиться тут каменя на камені, котрий не був би зруйнований!

Ознаки наближення кінця світу

3 Коли Він сидів на Оливній горі напроти храму, запитували Його на самоті Петро, Яків, Іван та Андрій:

4 Скажи нам, коли це буде і яка ознака, коли все те має здійснитися?

5 Ісус почав їм говорити: Стережіться, щоб хтось вас не ввів в оману,

6 бо багато хто прийде під Моїм Ім'ям, мовлячи, що це Я. І багатьох введуть в оману.

7 Коли почуєте про війни, воєнні чутки, то не лякайтеся, бо має так статися, але це ще не кінець.

8 Адже повстане народ проти народу, царство проти царства; будуть місцями землетруси, буде голод [і розруха]. Це початок страждань.

9 Стережіться ж самі. Видаватимуть вас на суди, і в синагогах будуть вас бити, і станете перед правителями та царями через Мене, їм на свідчення.

10 Але спершу Євангеліє має бути проповідуване між усіма народами.

11 І коли поведуть вас видавати, не журіться наперед, що маєте говорити. Бо те, що буде вам дано тієї години, це й говоріть, — адже не ви будете говорити, але Дух Святий.

12 І видаватиме на смерть брат брата, батько — дитину; повстануть діти проти батьків і вбиватимуть їх.

13 І всі будуть ненавидіти вас за Моє Ім'я. А той, хто витримає до кінця, буде спасенний.

14 Коли ж побачите гидоту спустошення, що встановлена там, де не слід, — хто читає, нехай розуміє, — тоді ті, хто в Юдеї, хай утікають у гори,

15 а хто на даху, хай не спускається [в дім], навіть хай не входить узяти щось зі свого дому.

16 І хто на полі, хай не вертається назад, щоб узяти свій одяг.

17 Горе ж вагітним і тим, які годуватимуть грудьми у ті дні.

18 Моліться ж, щоб [ваша втеча] не сталася зимою,

19 бо тими днями буде таке горе, якого не було від початку світу, що його створив Бог, і аж донині, і більше не буде!

20 І коли б Господь не вкоротив тих днів, то не спаслася б жодна людина. Але заради вибраних, яких Він вибрав, Він укоротив ті дні.

21 Якщо тоді хто скаже вам: Ось тут Христос! Он там! — не вірте.

22 Адже постануть лжемесії та лжепророки й чинитимуть ознаки та чудеса, щоби звести, якщо вдасться, і вибраних.

23 Ви ж стережіться! Я все сказав вам наперед.

Прихід Сина Людського

24 Але в ті дні, після того горя, сонце померкне, і місяць не дасть свого світла,

25 і зорі падатимуть з неба, і небесні сили захитаються.

26 І тоді побачать Сина Людського, Який іде на хмарах з великою силою і славою.

27 І тоді Він пошле ангелів, збере Своїх вибраних із чотирьох вітрів, від краю землі — до краю неба.

Навчіться від смоківниці

28 Навчіться притчі від смоківниці. Коли вже її гілки стають м’якими і випускають листя, то знаєте, що близько літо.

29 Так і ви, коли побачите, що це збувається, то знайте, що близько, вже при дверях.

30 Запевняю вас, що не мине рід цей, як усе це збудеться.

31 Небо й земля проминуть, а Мої слова не проминуть.

Будьте готові, бо часу кінця світу ніхто не знає

32 Про той же день або годину не знає ніхто: ні ангели на небі, ні Син, а тільки Отець.

33 Стережіться, пильнуйте [і моліться], бо не знаєте, коли той час настане.

34 Як той чоловік, який, відходячи, залишив свій дім, дав своїм рабам владу, кожному його діло, а сторожеві наказав пильнувати.

35 Тому пильнуйте, бо не знаєте, коли господар повернеться: увечері, опівночі, чи як заспіває півень,

36 чи вранці, щоб коли несподівано прийде, не знайшов вас сплячими.

37 А що Я вам кажу, кажу всім: Пильнуйте!

14

Змова проти Ісуса

1 Через два дні була Пасха й Опрісноки. Первосвященики та книжники шукали, як би Його підступом схопити та вбити.

2 Але, казали, щоб не на свято, аби не сталося якогось заколоту в народі.

Добре діло жінки

3 Коли був Він у Витанії в домі Симона прокаженого і сидів за столом, прийшла жінка, яка мала алебастрову посудину чистого дорогоцінного нардового мира. Надбивши алебастрову посудину, вона вилила миро на Його голову.

4 Деякі обурювалися між собою [і говорили]: Навіщо така трата мира?

5 Це миро можна продати більше ніж за триста динаріїв і роздати бідним! Тож докоряли їй.

6 А Ісус сказав: Облиште її. Навіщо завдаєте їй болю? Вона добре діло зробила Мені!

7 Ви завжди маєте бідних біля себе і будь-коли можете робити їм добро; Мене ж не завжди ви маєте.

8 Що вона могла — те й зробила: заздалегідь намастила Моє тіло перед похороном.

9 Запевняю вас: де тільки буде проповідуватися [це] Євангеліє в усьому світі, — те, що вона зробила, буде сказано в її пам’ять!

Юда погоджується видати Ісуса

10 Юда Іскаріотський, один з дванадцятьох, пішов до первосвящеників, щоб видати їм Його.

11 А як вони це почули, то зраділи й обіцяли йому срібняків дати. І він шукав, як би Його в слушний час видати.

Ісус споживає зі Своїми учнями пасху

12 Першого дня Опрісноків, коли приносили пасхальну жертву, Його учні говорять Йому: Де Ти хочеш, щоб ми пішли приготувати пасху, аби Ти спожив?

13 Він посилає двох Своїх учнів і каже їм: Ідіть до міста, зустріне вас чоловік, який буде нести в глечикові воду, — ступайте за ним.

14 Куди він увійде, скажіть господареві того дому, що Вчитель каже: Де Моя світлиця, в якій Я буду споживати з Моїми учнями пасху?

15 І він вам покаже велику кімнату: прибрану, готову; там ви і приготуйте для нас.

16 І відійшли учні, і прийшли в місто, і знайшли так, як Він сказав їм, — і приготували пасху.

17 А коли настав вечір, Він прийшов з дванадцятьма.

18 І як вони сиділи за столом та їли, Ісус сказав: Запевняю вас, що один з вас, який їсть зі Мною, видасть Мене.

19 Вони почали сумувати й один за одним запитували Його: Чи не я? [І інший: Чи це не я?]

20 Він же сказав їм: Один з дванадцятьох, хто вмочає зі Мною в одній мисці.

21 І хоча Син Людський іде так, як написано про Нього, та горе тій людині, через яку Син Людський буде виданий. Краще було б тій людині не народитися!

22 Коли вони їли, [Ісус] узяв хліб, поблагословив, переломив, подав їм і сказав: Прийміть, [споживайте], це тіло Моє!

23 І взявши чашу, Він віддав подяку, подав їм — і всі пили з неї.

24 І Він промовив до них: Це кров Моя [Нового] Завіту, яка проливається за багатьох.

25 Запевняю вас, що більше не буду пити з плоду виноградного аж до того дня, коли його буду пити новим у Божому Царстві!

26 І, заспівавши, вони вийшли на Оливну гору.

Усі учні спокусяться

27 І каже їм Ісус: Усі ви спокуситеся, бо написано: Вражу Пастиря — і розбредуться вівці.

28 Але потім, коли Я воскресну, то випереджу вас у Галилеї.

29 А Петро сказав Йому: Хоч і всі спокусяться, але не я!

30 Та Ісус йому сказав: Запевняю тебе, що ти нині, цієї ж ночі, перш ніж двічі заспіває півень, тричі відречешся від Мене!

31 Однак він ще сильніше запевняв: Хоч мав би я померти з Тобою, — все одно не відречуся від Тебе! Так само говорили й усі інші.

Ісус молиться в Гетсиманії

32 І прийшли вони до місця, що зветься Гетсиманія; Він каже Своїм учням: Посидьте тут, поки Я помолюся.

33 Він узяв із Собою Петра, Якова та Івана і почав сумувати й тривожитися,

34 та казати їм: Смертельним смутком охоплена душа Моя, — залишайтеся тут і пильнуйте!

35 Відійшовши трохи, Він упав на землю і молився, щоб, коли це можливо, оминула Його ця година.

36 І Він казав: Авва, Отче! Для Тебе можливе все! Забери цю чашу від Мене! Але хай буде не те, що Я хочу, але те, що Ти!

37 Він приходить і знаходить, що вони заснули, і каже Петрові: Симоне, ти спиш? Чи не міг ти попильнувати однієї години?

38 Пильнуйте й моліться, щоб не потрапити в спокусу, бо дух бадьорий, а тіло немічне!

39 І Він пішов знову, помолився, промовивши ті самі слова.

40 А повернувшись, знайшов, що вони знову спали, бо очі їхні стали важкими, — та й не мали що відповісти.

41 Він приходить утретє і каже їм: Ви ще спите й відпочиваєте? Досить, прийшла година: і ось, Син Людський видається в руки грішників.

42 Уставайте, ходімо! Вже підійшов Мій зрадник!

Схоплення Ісуса

43 Він ще говорив, як ураз з'явився Юда, один із дванадцятьох, і з ним юрба з мечами та киями, — від первосвящеників, книжників і старших.

44 Той, хто зрадив Його, дав їм знак, кажучи: Кого я поцілую, то є Він; схопіть Його та уважно ведіть!

45 І прийшовши, він відразу підійшов до Нього і каже: Учителю! — і поцілував Його.

46 Вони ж наклали свої руки на Нього і схопили Його.

47 Один із тих, які стояли, вихопив меча і вдарив раба первосвященика й відтяв йому вухо.

48 Ісус сказав їм у відповідь: Як проти розбійника ви вийшли з мечами та киями, щоб Мене схопити.

49 Щодня був Я з вами, навчав у храмі, однак ви не схопили Мене. Але нехай збудеться Писання!

50 І, залишивши Його, усі учні втекли.

51 А один юнак ішов за Ним, обгорнувшись по нагому в покривало. Вони схопили і його.

52 Та він, залишивши покривало, втік [від них] голим.

Суд над Ісусом у первосвященика

53 А Ісуса повели до первосвященика. Там зійшлися всі первосвященики, старші та книжники.

54 Петро ж віддалік йшов слідом за Ним — аж у двір первосвященика. І він сів зі слугами, та й грівся біля вогню.

55 А первосвященики і весь синедріон шукали свідчення проти Ісуса, щоб Його вбити, та не знаходили.

56 Багато хто неправдиво свідчив проти Нього, але ті свідчення не збігалися.

57 Деякі вставали і лжесвідчили проти Нього так:

58 Ми чули, як Він говорив, що зруйнує цей рукотворний храм і за три дні збудує інший, нерукотворний!

59 Але й це їхнє свідчення не підтвердилося.

60 Тоді первосвященик, ставши посередині, запитав Ісуса, кажучи: Не відповідаєш нічого на те, що проти Тебе свідчать?

61 Але Він мовчав і не відповідав нічого. Знову первосвященик запитав Його і каже Йому: Чи ти є Христос, Син Благословенного?

62 А Ісус сказав: Я є, і ви побачите Сина Людського, Який сидітиме праворуч Сили та йтиме на хмарах небесних!

63 Первосвященик роздер на собі одяг і сказав: Навіщо потрібні нам ще свідки?

64 Ви чули хулу. Як ви вважаєте? І всі вони присудили, що Він повинен померти.

65 Деякі почали плювати на Нього, закривати Його обличчя, бити по щоках, ще й приказувати Йому: Пророкуй! І слуги також били Його в обличчя.

Зречення Петра

66 Петро був унизу на подвір'ї. Прийшла одна зі служниць первосвященика,

67 побачила Петра, який грівся, глянула на нього й каже: І ти був з Ісусом Назарянином!

68 Але він відрікся, кажучи: Я не знаю і не розумію, про що ти говориш! І вийшов геть у переддвір'я. І тут заспівав півень.

69 Служниця, побачивши його знову, почала говорити присутнім, що він — один з них.

70 Він знову відрікся. Невдовзі присутні почали говорити Петрові: Справді, ти з них, бо ти — галилеєць [і мова твоя подібна].

71 А він почав зарікатися і клястися, що не знає того Чоловіка, про Якого вони говорять.

72 І тут вдруге заспівав півень. І згадав Петро слова, які йому сказав Ісус: Перш ніж півень двічі заспіває, ти тричі зречешся Мене! І, згадавши, він почав плакати.

15

Ісус перед Пилатом

1 Рано-вранці первосвященики зі старшими, книжниками та всім синедріоном учинили раду; зв'язавши Ісуса, повели й передали Пилатові.

2 І запитав Його Пилат: Ти — Цар юдеїв? А Він у відповідь мовив йому: Ти кажеш!

3 А первосвященики дуже Його звинувачували.

4 Пилат знову запитав Його, кажучи: Ти нічого не відповідаєш? Дивись, як багато Тебе звинувачують!

5 Та Ісус більше нічого не відповідав, тож дивувався Пилат.

6 На кожне свято він відпускав їм одного в’язня, за якого просили.

7 Був же один, котрий звався Вараввою, ув’язнений з бунтівниками, які під час заколоту вчинили вбивство.

8 Натовп підійшов і став просити, щоби поступив, як і завжди.

9 Пилат у відповідь сказав їм: Чи хочете, щоб я відпустив вам Царя юдеїв?

10 Тому що він знав, що через заздрощі первосвященики Його видали.

11 Первосвященики ж підбурили юрбу, щоби краще відпустив їм Варавву.

12 Пилат знову сказав їм у відповідь: То що хочете, щоб я вчинив з Тим, Якого ви називаєте Царем юдеїв?

13 Вони ж знову закричали: Розіпни Його!

14 А Пилат запитав їх: Тож яке зло вчинив Він? Та Вони ще сильніше закричали: Розіпни Його!

15 І Пилат, бажаючи догодити людям, відпустив їм Варавву, а Ісуса після бичування видав на розп’яття.

Знущання над засудженим Ісусом

16 Воїни повели Його до середини двору, тобто в преторій, і скликали весь підрозділ.

17 Зодягли Його в багряницю, поклали на Нього сплетеного тернового вінка

18 і почали вітати Його: Радій, Царю юдейський!

19 Били Його по голові тростиною, плювали на Нього і, падаючи на коліна, поклонялися Йому.

20 А коли наглумилися над Ним, скинули з Нього багряницю і зодягли в Його одяг. І повели, щоб розіп’яти Його.

Розп’яття Ісуса

21 Примусили одного перехожого — Симона Киринейського, який повертався з поля, батька Олександра та Руфа, — взяти Його хреста.

22 Привели Його на Голгофу, місце, що в перекладі означає Череповище.

23 Давали Йому [пити] вино зі смирною, але Він не взяв.

24 І розіп’яли Його, і розділили Його одяг, кидаючи жереб, хто що візьме.

25 Була третя година, як розіп’яли Його.

26 І написали Його провину так: Цар юдейський.

27 З ним розіп’яли двох розбійників: одного праворуч, а другого ліворуч від Нього.

28 [Збулося Писання, що говорить: Його зараховано до злочинців].

29 Перехожі лихословили Його, похитуючи своїми головами й кажучи: Овва, Ти, Який руйнуєш храм і за три дні відбудовуєш!

30 Спаси Себе Самого — зійди з хреста!

31 Так само й первосвященики між собою говорили й глузували разом із книжниками: Інших спасав, а Себе не може спасти!

32 Христос, Цар Ізраїлю, нехай зійде тепер з хреста, щоб ми побачили і повірили [в Нього]! Розп’яті з Ним також насміхалися з Нього.

Ісусова смерть

33 Коли настала шоста година , темрява оповила всю землю — до дев’ятої години.

34 А о дев’ятій годині Ісус закричав гучним голосом: Елої, Елої, лама савахтані! Що означає в перекладі: Боже мій, Боже мій, чому ти Мене покинув?

35 Деякі з тих, які там стояли, почувши те, казали: Дивися, кличе Іллю!

36 А один, побігши, наповнив губку оцтом, прикріпив її до тростини і дав Йому пити, примовляючи: Чекайте, подивимося, чи прийде Ілля Його зняти!

37 Ісус голосно скрикнув — і віддав духа.

38 І завіса в храмі роздерлася надвоє — згори додолу.

39 Сотник, який стояв напроти Нього, побачивши, як Він віддав духа, промовив: Справді, Ця Людина була Божим Сином!

40 Були і жінки, які здалека дивилися: між ними — Марія Магдалина, Марія — мати Якова молодшого та Йосії і Соломія.

41 Коли Він був у Галилеї, вони ходили за Ним і прислуговували Йому; і було багато інших, які прийшли з Ним до Єрусалима.

Поховання Ісуса

42 Коли звечоріло, а була п’ятниця, яка є перед суботою, —

43 прийшов Йосиф, котрий з Ариматеї, — шанований радник, який сам очікував Божого Царства, — і наважився піти до Пилата й просити тіло Ісуса.

44 Пилат здивувався, що Він уже помер; викликавши сотника, запитав Його, чи давно помер?

45 Довідавшись від сотника, дав тіло Йосифові.

46 Той купив полотно, зняв Його тіло, обгорнув полотном і поклав Його до гробниці, яка була висічена в скелі, і до входу в гробницю привалив камінь.

47 Марія Магдалина і Марія, Йосієва мати, дивилися, де Його поховали.

16

Ангел сповіщає жінок про воскресіння Ісуса

1 Коли минула субота, Марія Магдалина, Марія, мати Якова, і Соломія купили пахощів, щоби піти й намастити Його.

2 І на світанку першого дня тижня, як зійшло сонце, вони приходять до гробниці.

3 І говорили вони між собою: Хто відвалить нам камінь від входу в гробницю?

4 Та, придивившись, бачать, що камінь відвалений, хоча був дуже великий.

5 Увійшовши до гробниці, вони побачили зодягненого в білий одяг юнака, який сидів праворуч, і жахнулися!

6 А він каже їм: Не лякайтеся! Ви шукаєте Ісуса Назарянина, розіп’ятого? Він воскрес — нема Його тут! Ось місце, де поховали Його!

7 Ідіть і скажіть Його учням та Петрові, що Він випередить вас у Галилеї. Там ви Його побачите, як і сказав вам!

8 І, вийшовши, вони побігли від гробниці, бо їх охопили тремтіння і жах; та нікому нічого не сказали, бо боялися.

Ісус з’являється Своїм учням

9 А як воскрес Він уранці першого дня тижня, то з’явився найперше Марії Магдалині, з якої вигнав сім бісів.

10 Пішовши, вона сповістила тим, які з Ним були. Вони плакали й ридали,

11 а дізнавшись, що Він живий і що вона бачила Його, не повірили.

12 Після цього Він з’явився в іншому вигляді двом перехожим, які йшли до села.

13 А ті вже сповістили іншим, але і їм не повірили.

14 Нарешті Він з’явився одинадцятьом, коли вони були за столом. Він докоряв їм за невірство і твердосердя, тому що не повірили тим, які побачили Його воскреслого.

Вознесіння Ісуса на небо і проповідь учнів

15 І Він сказав їм: Ідіть по цілому світі й усьому творінню проповідуйте Євангеліє.

16 Хто повірить і охреститься, буде спасенний, а хто не повірить, осуджений буде.

17 І такі ознаки будуть супроводжувати тих, хто повірив: Моїм Ім’ям виганятимуть бісів, говоритимуть новими мовами,

18 братимуть у руки зміїв; і хоча щось смертоносне вип’ють, їм не зашкодить; будуть покладати руки на хворих, і вони ставатимуть здоровими.

19 Після того, як Господь Ісус промовив до них, Він вознісся на небо і сів праворуч Бога.

20 Вони ж пішли і проповідували всюди, а Господь допомагав і стверджував слово чудесами, які його супроводжували. [Амінь].

Луки

1

Передмова

1 Оскільки багато хто брався складати розповіді про події, що відбулися в нас,

2 і як нам передали їх ті, які з самого початку були очевидцями й служителями Слова,

3 то задумав і я, дослідивши пильно все від початку, написати за порядком тобі, високоповажний Теофіле,

4 щоб ти переконався в достовірності науки, якої навчився.

Видіння Захарії

5 У дні Ірода, царя Юдеї, був один священик на ім’я Захарія, з денної черги Авії, та його жінка з дочок Аарона, а ім’я її — Єлизавета.

6 Вони обоє були праведні перед Богом, бездоганно виконували всі Господні заповіді й настанови.

7 Та не мали вони дитини, бо Єлизавета була неплідна; обоє постаріли в днях своїх.

8 Одного разу, коли він за своєю денною чергою служив перед Богом,

9 за звичаєм священства випало йому ввійти до Господнього храму, щоб кадити.

10 А весь народ під час кадіння молився знадвору.

11 І з’явився йому Господній ангел, який стояв праворуч кадильного жертовника.

12 Захарія, коли побачив, жахнувся, його охопив страх.

13 Та ангел промовив до нього: Не бійся, Захаріє, тому що молитва твоя почута! Твоя дружина Єлизавета народить тобі сина, і даси йому ім’я Іван.

14 І буде тобі радість та потіха, і багато хто зрадіє з його народження.

15 Бо він буде великий перед Господом; ні вина, ні п’янкого напою не питиме; і наповниться Духом Святим ще з лона своєї матері.

16 І наверне він багатьох ізраїльських синів до їхнього Господа Бога;

17 і він ітиме перед Ним у дусі та силі Іллі, щоб навернути серця батьків до дітей, а непокірних — до мудрості праведних, щоби приготувати Господу підготовлений народ.

18 І промовив Захарія до ангела: Із чого я про це дізнаюся? Адже я старий, та й дружина моя постаріла в днях своїх.

19 У відповідь ангел сказав йому: Я Гавриїл, — той, хто стоїть перед Богом; мене послано говорити з тобою і благовістити тобі це.

20 І ось ти будеш мовчати і не зможеш говорити до того дня, поки це збудеться, за те, що ти не повірив моїм словам, які сповняться свого часу!

21 Люди чекали на Захарію і дивувалися, чому він затримувався у храмі.

22 Коли він вийшов, то не міг говорити до них, і вони зрозуміли, що він бачив видіння в храмі, а він говорив до них знаками й залишався німим.

23 І коли закінчилися дні його служіння, він пішов до свого дому.

24 А після тих днів його дружина Єлизавета зачала й таїлася п’ять місяців, кажучи:

25 Так мені вчинив Господь у ці дні, коли зглянувся, щоби зняти мою ганьбу перед людьми.

Ангел сповіщає діві Марії про народження Сина

26 А на шостому місяці посланий був ангел Гавриїл від Бога до галилейського міста, названого Назаретом,

27 до діви, зарученої із чоловіком на ім’я Йосиф, із дому Давида, а ім’я діви — Марія.

28 І, прийшовши до неї, сказав: Радій , сповнена благодаті! Господь з тобою, [благословенна ти між жінками].

29 Вона стривожилася від цих слів і міркувала, що означало б це привітання.

30 Та ангел сказав їй: Не бійся, Маріє, бо ти знайшла благодать у Бога.

31 І ось, ти зачнеш в утробі й народиш Сина, і даси Йому ім’я Ісус.

32 Він буде великий і Сином Всевишнього буде названий, і дасть Йому Господь Бог престол Його батька Давида,

33 і довіку царюватиме в домі Якова, і Його царюванню не буде кінця!

34 І озвалася Марія до ангела: Як станеться це, коли я чоловіка не знаю?

35 У відповідь ангел сказав їй: Дух Святий зійде на тебе, і сила Всевишнього тебе огорне; тому й Святе, Котре народиться, назветься Сином Божим.

36 Ось і твоя родичка Єлизавета, хоч звуть її неплідною, і та зачала сина у своїй старості; вона вже на шостому місяці;

37 тому що жодне слово не буває у Бога безсилим!

38 А Марія промовила: Ось, я раба Господня, нехай буде мені за словом твоїм! І ангел відійшов від неї.

Марія відвідує Єлизавету

39 Тими днями Марія, вставши, поспішно пішла в гірську місцевість, до міста Юдиного.

40 Вона ввійшла в дім Захарії і привітала Єлизавету.

41 Коли ж почула Єлизавета привітання Марії, заворушилося немовля в її утробі. Єлизавета сповнилася Святим Духом

42 і вигукнула гучним голосом, промовляючи: Благословенна ти між жінками і благословенний плід твоєї утроби!

43 І звідки ж мені це, щоби до мене прийшла мати мого Господа?

44 Бо як почула я твоє привітання, то з радощів заворушилася дитина в моїй утробі.

45 Блаженна ж та, яка повірила, що здійсниться сказане їй Господом!

Марія величає Господа

46 А Марія промовила: Величає душа моя Господа,

47 і радіє дух мій у Бозі, Спасителі моїм,

48 бо Він зглянувся на покору раби Своєї. Ось, віднині блаженною зватимуть мене всі роди,

49 бо зробив мені велике Сильний! І святе Ім’я Його,

50 і милість Його з роду в рід для тих, хто боїться Його.

51 Він показав силу руки Своєї, розсіяв гордих думками сердець їхніх,

52 скинув сильних з престолів і підняв покірних,

53 голодним дав достаток, а багатих відіслав ні з чим.

54 Пригорнув Ізраїля, слугу Свого, щоби згадати милість,

55 як і проголосив нашим батькам — Авраамові та роду його аж до віку!

56 Тож Марія перебула в неї якихось три місяці й повернулася до свого дому.

Народження Івана Хрестителя

57 А Єлизаветі настав час родити; і вона народила сина.

58 Почули сусіди та її родина, що Господь щедро злив Свою милість на неї, і раділи разом з нею.

59 Сталося, що восьмого дня прийшли обрізати дитя і хотіли назвати його ім’ям його батька — Захарією.

60 Та озвалася його мати й сказала: Ні, хай буде названий Іваном!

61 А їй сказали, що нікого немає в її родині, хто б називався цим ім’ям.

62 Тож знаками питали його батька, як хотів би його назвати.

63 Попросивши дощечку, написав слова: Його ім’я — Іван! І всі здивувалися.

64 У ту мить відкрилися його уста та його язик, і він став говорити, благословляючи Бога.

65 І страх напав на всіх їхніх сусідів; і по всій гірській околиці Юдеї розповідали про всі ці події.

66 Усі, хто почув це, брали до свого серця, запитуючи: Ким же буде ця дитина? Бо Господня рука була з нею!

Пророцтво Захарії

67 Його батько Захарія наповнився Духом Святим і став пророкувати, промовляючи:

68 Благословенний Господь, Бог Ізраїля, бо Він відвідав і викупив Свій народ,

69 Він підніс нам ріг спасіння у домі Свого слуги Давида,

70 як заповідав устами святих Своїх відвічних пророків,

71 що спасе нас від наших ворогів і з руки всіх, хто ненавидить нас,

72 щоб виявити милість нашим батькам і згадати Свій святий Завіт,

73 Який дотримає клятву, котру Він дав нашому батькові Авраамові,

74 щоб ми визволилися з руки ворогів і без страху

75 служили Йому у святості й праведності, доки будемо жити.

76 І ти, дитино, будеш названа пророком Всевишнього, бо ти йтимеш перед Господом, щоби приготувати Йому дорогу;

77 щоби дати пізнати Його народові спасіння через прощення їхніх гріхів;

78 аби через превелике милосердя нашого Бога, в якому нас відвідає Схід з висоти,

79 освітити тих, які перебувають у темряві та в смертній тіні, і спрямувати наші ноги на дорогу миру!

80 А дитина росла й міцніла духом, перебуваючи в пустелях до дня свого з’явлення перед Ізраїлем.

2

Народження Ісуса

1 І сталося тими днями, що вийшов указ кесаря Августа переписати всю землю.

2 Цей перепис уперше відбувся, як Сирією володів Кириній.

3 І йшли всі записатися, кожний до свого міста.

4 Пішов і Йосиф з Галилеї, з міста Назарета, до Юдеї, до міста Давидового, що зветься Вифлеємом, — бо був він з дому та з роду Давидового, —

5 записатися з Марією, зарученою з ним [жінкою], яка була вагітна.

6 І сталося ж так, що коли вони були там, сповнилися дні, щоб їй народити.

7 І вона народила свого Первістка — Сина, сповила Його й поклала в яслах, оскільки в гостиниці не було для них місця.

8 А в тій місцевості були пастухи, які вночі перебували в полі та стерегли свою отару.

9 Аж [ось] Господній ангел став між ними, і слава Господня осяяла їх, і вони були охоплені великим страхом.

10 Та ангел сказав їм: Не бійтеся, бо я звіщаю вам велику радість, яка буде для всього народу:

11 для вас сьогодні в місті Давида народився Спаситель, Який є Христос Господь.

12 А ось вам ознака: знайдете сповите Немовля, Яке лежить у яслах.

13 І раптом з'явилася біля ангела сила-силенна небесного війська; вони хвалили Бога і проголошували:

14 Слава Богові на висоті, а на землі — мир у людях доброї волі!

15 І сталося, що коли ангели відійшли від них на небо, пастухи почали говорити один одному: Ходімо у Вифлеєм і погляньмо, що там сталося, про що Господь сповістив нам!

16 Поспішаючи, вони прийшли та знайшли Марію, Йосифа й Немовля, Яке лежало в яслах.

17 Побачивши, вони розповіли про те, що було сказано їм про цю Дитину.

18 І всі ті, які чули, здивувалися зі сказаного їм пастухами.

19 Марія ж зберігала всі ці слова, беручи до свого серця.

20 А пастухи повернулися, славлячи й вихваляючи Бога за все, що чули та бачили, як їм було сказано.

Обрізання Ісуса. Симеон і пророчиця Анна

21 Як виповнилося вісім днів, — коли мали обрізати Його, — то дали Йому Ім'я Ісус, як проголосив ангел ще перед Його зачаттям в утробі.

22 І коли, згідно із Законом Мойсея, минули дні очищення, то принесли Його до Єрусалима, щоби поставити перед Господом,

23 як то записано в Господньому Законі: кожне немовля чоловічої статі, яке є первородним, назветься святим для Господа.

24 І щоб скласти жертву, згідно зі сказаним у Законі Господнім, — дві горлиці або два молодих голуби.

25 В Єрусалимі був один чоловік на ім'я Симеон, людина праведна й побожна, який очікував утіхи Ізраїля, і Святий Дух був на ньому.

26 І було йому обіцяно Духом Святим, що він не побачить смерті, доки не побачить Христа Господнього.

27 І привів його Дух до храму. Коли батьки внесли Немовля Ісуса, щоби зробити з Ним за законним звичаєм,

28 він узяв Його на руки, віддав хвалу Богові, та й сказав:

29 Нині відпускаєш Свого раба, Владико, згідно зі Своїм словом, у мирі,

30 бо мої очі побачили Твоє Спасіння,

31 яке Ти приготовив перед обличчям усіх народів:

32 Світло відкриття для язичників і славу Твого народу Ізраїля!

33 І Його батько та мати дивувалися тим, що говорилося про Нього.

34 А Симеон поблагословив їх і сказав Марії, Його матері: Ось, Цей поставлений на падіння і на піднесення багатьох в Ізраїлі, як ознака суперечок;

35 і тобі самій меч прошиє душу, щоб відкрилися думки багатьох сердець!

36 І була тут Анна — пророчиця, дочка Фануїла з роду Асира; вона дожила до глибокої старості, а з чоловіком прожила сім років від дівоцтва свого;

37 вдова вісімдесяти чотирьох років, яка не відходила від храму, служачи вдень і вночі постом та молитвами.

38 Прийшовши в той час, вона прославляла Господа і говорила про Нього всім, хто чекав на викуплення Єрусалима.

39 А як виконали все за Законом Господнім, вони повернулися до Галилеї, до свого міста Назарета.

40 Дитина ж росла й міцніла, сповнюючись мудрості, і благодать Божа була на Ній.

Дванадцятилітній Ісус у храмі

41 Його батьки щороку ходили в Єрусалим на свято Пасхи.

42 І коли виповнилося Йому дванадцять років, вони за звичаєм пішли на свято [в Єрусалим].

43 А як закінчилися дні свята, вони поверталися, а Хлопець Ісус залишився в Єрусалимі; та не знали того Його батьки, [Йосиф і мати].

44 Вони думали, що Він десь у натовпі. Пройшли день дороги і стали шукати Його поміж родичами та знайомими;

45 і, не знайшовши, вони повернулися до Єрусалима й там шукали Його.

46 І сталося, що через три дні знайшли Його в храмі; Він сидів серед учителів, слухав їх та розпитував.

47 Усі, які слухали, дивувалися з Його розуму та відповідей.

48 Побачивши Його, вони здивувалися; і мати Його сказала Йому: Дитино, чому Ти нам таке вчинив? Ось Твій батько і я, страждаючи, шукали Тебе.

49 А Він відповів їм: Чому ж ви шукали Мене? Хіба ви не знали, що Мені треба бути при справах Мого Отця?

50 Та вони не зрозуміли тих слів, які Він їм сказав.

51 І пішов Він з ними, і прибув у Назарет, і слухався їх. А Його мати зберігала всі ті слова у своєму серці.

52 А Ісус набував мудрості, віку та благодаті — у Бога і в людей.

3

Проповідь Івана Хрестителя

1 На п’ятнадцятому році панування кесаря Тиверія, коли Юдеєю володів Понтій Пилат, а Ірод був тетрархом Галилеї, його брат Филип — тетрархом Ітуреї та Трахонітського краю, а Лисаній — тетрархом Авілинії,

2 за первосвящеників Анни й Каяфи, було Боже слово в пустелі до Івана, сина Захарії.

3 Він пройшов усю околицю Йорданську, проповідуючи хрещення покаяння для прощення гріхів,

4 як ото написано в книзі пророцтва пророка Ісаї: Голос того, хто кличе в пустелі: Приготуйте дорогу Господню, вирівняйте стежки Його!

5 Хай кожна долина наповниться і кожна гора та кожний пагорб понизиться! Нехай криві стежки стануть прямими, а вибоїсті — гладкими дорогами;

6 і кожна людина побачить Боже спасіння!

7 Іван казав людям, які приходили хреститися до нього: Роде гадючий, хто навчив вас утікати від майбутнього гніву?

8 Тож принесіть плоди, гідні покаяння, і не намагайтеся казати собі: Маємо батька Авраама! Бо кажу вам, що Бог може із цього каміння підняти дітей Авраамові.

9 Адже вже й сокира лежить біля коріння дерев; кожне дерево, яке не приносить доброго плоду, зрубують і вкидають у вогонь!

10 Запитували його люди, кажучи: Що ж маємо робити?

11 У відповідь він сказав їм: Хто має дві сорочки, нехай дасть тому, хто не має, а хто має їжу, так само нехай робить!

12 Прийшли й митники хреститися і запитують його: Учителю, а що нам робити?

13 А він сказав їм: Нічого більше від того, що встановлене вам, не вимагайте!

14 Питали його й воїни, кажучи: А ми що маємо робити? І він їм відповів: Нікого не кривдьте, не обмовляйте і задовольняйтеся своєю платнею.

15 Коли народ чекав, і всі роздумували у своїх серцях про Івана, чи він часом не Христос ,

16 Іван відповідав усім, кажучи: Я хрещу вас водою, але йде дужчий від мене, Якому я не гідний розв’язати ремінців Його взуття; Він буде хрестити вас Духом Святим і вогнем.

17 У Його руці лопата, щоб очистити Свій тік і зібрати пшеницю до засіків, а полову спалити вогнем невгасимим.

18 Багато ще й іншого, потішаючи, він благовістив народові.

19 А тетрарх Ірод, якому Іван докоряв за Іродіяду, дружину його брата, і за все зло, яке зробив Ірод,

20 до всього додав ще й те, що замкнув Івана у в’язниці.

Хрещення Ісуса

21 Сталося ж, коли хрестився весь народ, і коли Ісус, також хрестившись, молився, — розкрилися небеса,

22 і Дух Святий у тілесному вигляді, як голуб, зійшов на Нього, і почувся голос із неба: Ти — Мій Улюблений Син, у Тобі Моє вподобання.

Родовід Ісуса

23 А Сам Ісус, розпочинаючи, мав років зо тридцять, будучи, як вважали, сином Йосифа, сина Іллі,

24 сина Маттата, сина Левія, сина Мелхії, сина Янная, сина Йосифа,

25 сина Маттатія, сина Амоса, сина Наума, сина Еслія, сина Нангея,

26 сина Маата, сина Маттатія, сина Семія, сина Йосиха, сина Йоди,

27 сина Йоанана, сина Рисія, сина Зоровавеля, сина Салатиїла, сина Нирія,

28 сина Мелхія, сина Аддія, сина Косама, сина Елмадама, сина Іра,

29 сина Ісуса, сина Еліезера, сина Йорима, сина Маттата, сина Левія,

30 сина Симеона, сина Юди, сина Йосифа, сина Йонама, сина Еліякима,

31 сина Мелея, сина Мени, сина Маттата, сина Натама, сина Давида,

32 сина Єссея, сина Овида, сина Вооза, сина Сали, сина Наассона,

33 сина Амінадава, сина Админа, сина Арнія, сина Есрома, сина Фареса, сина Юди,

34 сина Якова, сина Ісаака, сина Авраама, сина Тари, сина Нахора,

35 сина Сируха, сина Рагава, сина Фалека, сина Евера, сина Сали,

36 сина Каїнама, сина Арфаксада, сина Сима, сина Ноя, сина Ламеха,

37 сина Матусала, сина Еноха, сина Ярета, сина Малелеїла, сина Каїнама,

38 сина Еноса, сина Сита, сина Адама — сина Бога.

4

Диявол спокушає Ісуса в пустелі

1 Ісус, сповнений Духа Святого, повернувся з-над Йордану, і Дух повів Його в пустелю;

2 сорок днів він був спокушуваний дияволом. І не їв нічого в ті дні, і коли вони скінчилися, Він зголоднів.

3 І сказав Йому диявол: Якщо Ти — Син Божий, скажи цьому каменеві, щоби став хлібом!

4 Та Ісус йому відповів: Написано, що не самим хлібом житиме людина, [але кожним Божим словом].

5 І [диявол], повівши Його [на високу гору], показав Йому на мить усі царства світу,

6 і сказав Йому диявол: Я дам Тобі всю оцю владу та їхню славу, бо мені це передано, і я, кому тільки хочу, тому й даю її;

7 отже, коли Ти поклонишся переді мною, то все це буде Твоїм!

8 А Ісус у відповідь сказав йому: [Іди геть від Мене, сатано!] Написано: Господу, Богові своєму, поклонятимешся і Йому одному служитимеш!

9 Повів Його в Єрусалим, і поставив на краю храмового даху, та сказав Йому: Якщо Ти — Син Божий, кинься звідси додолу,

10 бо написано: Своїм ангелам накаже про Тебе, щоби берегли Тебе,

11 і вони на руках понесуть Тебе, аби Ти часом не спіткнувся об камінь Своєю ногою!

12 А Ісус у відповідь промовив йому: Сказано: Не спокушуватимеш Господа, Бога Свого!

13 Закінчивши всі спокушування, диявол залишив Його до часу.

Початок проповіді в Галилеї

14 Ісус повернувся в силі Духа до Галилеї. Чутка про Нього розійшлася по всій околиці.

15 Він навчав у їхніх синагогах, і всі Його прославляли.

Холодна зустріч у Назареті

16 І прибув Він у Назарет, де був вихований, увійшов за Своєю звичкою в день суботній до синагоги та встав, щоби читати.

17 Дали Йому книгу пророка Ісаї. І, розгорнувши книгу, Він знайшов місце, де було написано:

18 Дух Господній на Мені, бо Він помазав Мене благовістити убогим, послав Мене [зціляти розбитих серцем], проповідувати полоненим визволення, сліпим — прозріння, і пригноблених відпустити на волю;

19 звіщати рік Господнього помилування!

20 Згорнувши книгу, Він віддав її слузі, та й сів, а очі всіх у синагозі пильно стежили за Ним.

21 І Він почав говорити до них: Сьогодні, коли ви чуєте, виконалося це Писання.

22 Усі були свідками Йому, дивуючись словам благодаті, які линули з Його уст. Тож вони казали: Хіба це не син Йосифа?

23 А Він промовив до них: Напевно, скажете Мені цю приказку: Лікарю, оздоров самого себе! Зроби й тут, на Своїй батьківщині, те, що, чули ми, сталося в Капернаумі.

24 І Він промовив: Запевняю вас, що жодний пророк не приймається на своїй батьківщині.

25 Запевняю вас, що багато вдів було у дні Іллі в Ізраїлі, коли небо замкнулося на три роки й шість місяців, і був тоді великий голод по всій землі.

26 Та до жодної з них Ілля не був посланий, тільки в Сарепту Сидонську — до жінки-вдови.

27 І багато було прокажених за пророка Елісея в Ізраїлі, але ніхто з них не очистився, тільки Неєман — сирієць!

28 Почувши це, усі в синагозі сповнилися гнівом.

29 І, вставши, вигнали Його геть з міста, і повели Його на край гори, на якій було збудоване їхнє місто, щоб Його з неї скинути;

30 та Він, пройшовши поміж ними, віддалився.

Зцілення біснуватого в Капернаумі

31 І прийшов Він у Капернаум, місто галилейське, і навчав їх щосуботи.

32 І дивувалися з Його вчення, бо слова Його мали владу.

33 А в синагозі був чоловік, який мав нечистого духа — демона. І він закричав гучним голосом:

34 Облиш! Що Тобі до нас, Ісусе Назарянине? Чи Ти прийшов вигубити нас? Я знаю, хто Ти, — Святий Божий!

35 Та Ісус заборонив йому, кажучи: Замовкни й вийди з нього! І демон, кинувши його на саму середину, вийшов з нього, зовсім не заподіявши йому шкоди.

36 І всіх охопив жах. І вони говорили одне одному, кажучи: Що це за вчення, яке владою і силою наказує нечистим духам, і вони виходять?

37 І розходилася чутка про Нього по всіх місцях околиці.

Зцілення тещі Петра та інших

38 Вийшовши із синагоги, Він увійшов у дім Симона. А Симонова теща була у великій гарячці. І Його просили за неї.

39 Ставши над нею, Він наказав гарячці, і вона залишила її. Відразу ж, уставши, вона служила їм.

40 Коли ж заходило сонце, усі, які мали хворих на різні недуги, приводили їх до Нього, а Він, покладаючи на кожного з них руки, оздоровляв їх.

41 З багатьох виходили біси, викрикуючи й гукаючи: Ти — Син Божий! Та Він їм забороняв і не давав говорити, бо вони знали, що Він Христос.

Ісус проповідує по всій Юдеї

42 Коли ж настав день, Він вийшов і пішов у пустинне місце. А люди шукали Його, і коли знайшли, стримували Його, щоб Він не залишав їх.

43 Та Він сказав їм: І іншим містам Мені належить благовістити Боже Царство, бо на те Я посланий.

44 І Він проповідував по юдейських синагогах.

5

Покликання перших учнів

1 Сталося так, що коли натовп, аби слухати Боже слово, тіснив Його, а Він стояв біля Генісаретського озера,

2 то побачив два причалені до берега човни. Рибалки, відійшовши від них, полоскали сіті.

3 Увійшовши до одного із човнів, який належав Симонові, велів йому трохи відплисти від берега. Він сів і навчав людей із човна.

4 Коли ж перестав навчати, Він промовив до Симона: Відпливи на глибину і закинь сіті для риболовлі!

5 А Симон у відповідь сказав [Йому]: Наставнику, цілу ніч ми трудилися, але нічого не піймали, та за словом Твоїм закину сіті!

6 І, зробивши це, вони наловили дуже багато риби, аж їхні сіті почали рватися.

7 Тож вони дали знак друзям у другому човні, щоби прийшли їм допомогти. І вони прийшли й наповнили обидва човни, так що ті стали потопати.

8 Побачивши це, Симон-Петро припав до колін Ісуса, промовляючи: Відійди від мене, бо я грішний чоловік, Господи!

9 Бо від кількості риби, що вони наловили, жах охопив його й усіх, хто був з ним,

10 також і Якова, і Івана, синів Зеведеєвих, які були спільниками Симона. І сказав Ісус Симонові: Не бійся — відтепер ти будеш ловити людей!

11 І, витягнувши човни на землю, вони залишили все і пішли за Ним.

Оздоровлення прокаженого

12 І сталося так, що коли Він був в одному з міст, то ось чоловік, весь у проказі, побачивши Ісуса, упав долілиць і благав Його, кажучи: Господи, коли хочеш, то можеш мене очистити!

13 Простягнувши руку, Він доторкнувся до нього й промовив: Хочу, стань чистим! І враз проказа зійшла з нього.

14 І велів йому нікому про це не казати.

— Але йди, — промовив Він, — покажися священикові, принеси за своє очищення так, як наказав Мойсей, — для свідчення їм!

15 Однак чутка про Нього розійшлася далеко, і сходилося багато людей, щоби послухати й оздоровитися [в Нього] від своїх недуг.

16 А Він відходив у пустинні місця і молився.

Зцілення паралізованого

17 І сталося одного дня, коли Він навчав, сиділи фарисеї і законовчителі, які поприходили з усіх сіл галилейських і юдейських та з Єрусалима; і сила Господня була в Ньому, щоб оздоровляти.

18 І ось люди принесли на носилках чоловіка, який був паралізований, і намагалися внести його й покласти перед Ним.

19 І, не знайшовши, як пронести його крізь натовп, вони вилізли на дах, та й крізь черепицю опустили його з носилками на середину перед Ісусом.

20 Побачивши їхню віру, Він сказав: Чоловіче, прощаються тобі твої гріхи!

21 І книжники та фарисеї почали міркувати, кажучи: Хто ж Він, що говорить таку богозневагу? Хто може прощати гріхи, крім Самого Бога?

22 Пізнавши їхні думки, Ісус сказав їм у відповідь: Що ви роздумуєте у ваших серцях?

23 Що легше: сказати «прощаються тобі твої гріхи», чи сказати «встань і ходи»?

24 Але щоб ви знали, що Син Людський має на землі владу прощати гріхи! І сказав паралізованому: Кажу тобі, встань, візьми свою постіль і йди до свого дому!

25 І враз уставши перед ними, він узяв те, на чому лежав, і пішов до свого дому, прославляючи Бога.

26 А всіх охопив жах; вони славили Бога, сповнені страхом, кажучи: Неймовірне ми бачили сьогодні!

Покликання митника Левія. Нарікання фарисеїв

27 Після цього Він вийшов і побачив митника на ім’я Левій, який сидів на митниці, та й сказав йому: Іди за мною.

28 Залишивши все, той устав і пішов слідом за Ним.

29 Левій справив для Нього велику гостину у своєму домі; була там велика група митників та інших, які сиділи з Ним при столі.

30 А книжники та фарисеї нарікали на Його учнів, кажучи: Чому ви їсте і п’єте з митниками та грішниками?

31 А Ісус у відповідь їм сказав: Лікаря потребують не здорові, а хворі.

32 Я прийшов закликати до покаяння не праведних, а грішних.

Притча про бурдюки та латки

33 Вони ж відказали Йому: Учні Івана часто постять і моляться, учні фарисеїв також, а Твої їдять і п’ють!

34 Він промовив до них: Чи можете ви змусити постити весільних гостей, доки молодий з ними?

35 Але прийдуть дні, коли молодого заберуть від них, тоді в ті дні й поститимуть!

36 І Він розповів їм притчу, що ніхто, відірвавши кусок нового одягу, не пришиває до старого одягу, бо і нове порве, і до старого не згодиться латка з нового.

37 І ніхто не вливає молодого вина в старі бурдюки, бо молоде вино прорве бурдюки — і само виллється, і бурдюки пропадуть.

38 Але молоде вино треба вливати до нових бурдюків, [тоді те і друге збережеться].

39 І ніхто, покуштувавши старого, не схоче молодого, бо скаже: Старе краще!

6

Питання про суботу

1 Сталося так, що в суботу Він ішов через засіяні лани, і Його учні зривали колосся та, розтираючи руками, їли.

2 А деякі фарисеї запитали: Чому робите те, чого не годиться [робити] в суботу?

3 У відповідь Ісус сказав їм: Хіба ви не читали про те, що зробив Давид, коли зголоднів сам і ті, хто був з ним?

4 Як увійшов він до Божого дому, то взяв хліби покладання, яких не годиться їсти, хіба тільки самим священикам; він сам їв і дав тим, котрі були з ним?

5 І додав: Син Людський є Володарем [і] суботи!

Ісус оздоровляє в суботу

6 І сталося іншої суботи, коли ввійшов Він до синагоги й навчав, був там чоловік, який мав суху праву руку.

7 Книжники й фарисеї стежили, чи в суботу Він буде оздоровляти, аби знайти звинувачення проти Нього.

8 А Він знав їхні думки й сказав чоловікові, який мав суху руку: Підведися і стань посередині. Той підвівся і став.

9 Ісус же промовив до них: Запитаю вас: що годиться в суботу — добро робити чи зло робити, душу спасти чи погубити?

10 Поглянувши на них усіх, сказав йому: Простягни свою руку! Той зробив, і рука його стала [здоровою, як і друга].

11 А вони сповнилися люттю і змовлялися один з одним, що ж зробити з Ісусом.

Покликання дванадцятьох апостолів

12 Сталося тими днями, що Він вийшов на гору помолитися і провів цілу ніч у молитві до Бога.

13 А коли настав день, Він покликав Своїх учнів, вибравши з них дванадцятьох, яких і назвав апостолами:

14 Симона, якого назвав Петром, і Андрія, брата його, Якова й Івана, Филипа й Вартоломія,

15 Матвія і Хому, Якова Алфеєвого й Симона, званого Зилотом,

16 Юду Якового та Юду Іскаріотського, який став зрадником.

Ісус навчає і зціляє

17 Зійшовши, Він став з ними на рівному місці; також була велика юрба Його учнів та безліч народу з усієї Юдеї і Єрусалима, і з приморського Тира й Сидона,

18 які посходилися послухати Його й зцілитися від своїх недуг, а також ті, хто страждав від нечистих духів, — і оздоровлялися.

19 І кожний з натовпу намагався доторкнутися до Нього, бо з Нього виходила сила й оздоровляла всіх.

Принципи щасливого життя

20 А Він, поглянувши на Своїх учнів, почав говорити: Блаженні вбогі, бо ваше є Царство Боже.

21 Блаженні голодні тепер, тому що ви насититеся. Блаженні ви, котрі плачете тепер, бо ви втішитеся.

22 Блаженні ви, коли люди ненавидітимуть вас, коли відлучать вас і ганьбитимуть, коли знеславлять ваше ім’я через Сина Людського.

23 Радійте того дня і веселіться, бо ось нагорода ваша велика на небі, адже так само чинили пророкам їхні батьки.

24 Та горе вам, багатії, бо ви вже маєте вашу втіху.

25 Горе вам, ситим тепер, тому що будете голодні. Горе вам, котрі смієтеся тепер, бо ви будете ридати і плакати.

26 Горе, коли будуть хвалити вас усі люди, адже так само робили з лжепророками їхні батьки.

Любіть своїх ворогів

27 Але вам, хто слухає, кажу: Любіть ворогів ваших; добро робіть тим, які ненавидять вас;

28 благословляйте тих, які проклинають вас; моліться за тих, які кривдять вас.

29 Тому, хто б’є тебе по щоці, підстав і другу, а від того, хто забирає в тебе одяг, не борони й сорочки.

30 Кожному, хто просить у тебе, — дай, а від того, хто забирає твоє, — не домагайся.

31 Як хочете, щоби чинили вам люди, — чиніть [і ви] їм так само.

32 А коли любите тих, хто любить вас, то яка вам благодать? Адже й грішники люблять тих, які їх люблять.

33 І коли добро чините тим, хто вам робить добро, яка вам благодать? Адже й грішники те саме чинять.

34 Коли позичаєте тим, від яких сподіваєтесь одержати, яка вам благодать? Грішники також позичають грішникам, щоб одержати стільки ж.

35 Тож любіть ворогів своїх, робіть добро, позичайте, нічого не очікуючи, — і буде вам велика нагорода: ви будете синами Всевишнього, тому що Він є добрий і до невдячних, і до злих.

36 Будьте милосердними, як і ваш Отець милосердний.

Не судіть

37 Також не судіть — і не будете суджені; не осуджуйте, щоб не бути осудженими. Прощайте — і проститься вам;

38 давайте — і дасться вам; міру добру, натоптану, струснуту й переповнену дадуть вам у поділ. Бо якою мірою ви міряєте, такою ж відміряється вам.

39 І Він розповів їм притчу: Чи може сліпий сліпого водити? Чи не впадуть обидва в яму?

40 Учень не вищий за вчителя, але, вдосконалившись, кожний стане, як його вчитель.

41 Чому бачиш скалку, яка в оці брата твого, а колоди, яка у твоєму оці, не помічаєш?

42 [Або] як можеш сказати братові своєму: Брате, дозволь я вийму скалку з твого ока! — а не бачиш тієї колоди, яка у твоєму оці? Лицеміре, вийми спочатку колоду з власного ока, а тоді побачиш, як вийняти скалку з ока брата твого.

Чим переповнене серце, те промовляють уста

43 Адже немає доброго дерева, яке родило б поганий плід, ані поганого дерева, яке родило би добрий плід.

44 Бо кожне дерево пізнається зі свого плоду; з терену не збирають смокви, а з глоду не збирають винограду.

45 Добра людина з доброго скарбу [свого] серця виносить добро, а погана — зі злого [скарбу свого серця] виносить зло, бо чим переповнене серце, те промовляють уста!

Будьте виконавцями Божого Слова

46 Чому Мене кличете: Господи, Господи! — а не робите того, що Я кажу?

47 Кожний, хто приходить до Мене і слухає слово Моє та виконує його, — скажу вам, до кого він подібний:

48 він подібний до людини, яка будує дім, котра викопала, поглибила і поклала основу на скелі; коли сталася повінь, підступила ріка до цього дому, та не змогла зрушити його, бо він був добре збудований.

49 А той, хто почув і не виконав, подібний до людини, яка збудувала дім на землі — без основи. І підступила до нього ріка, дім відразу завалився, — велика стала з нього руїна!

7

Зцілення раба сотника

1 Коли Він закінчив усі Свої слова до людей, які слухали Його, то пішов у Капернаум.

2 Раб одного сотника, яким той дорожив, тяжко занедужав і вмирав.

3 Коли почув про Ісуса, послав до Нього юдейських старших, благаючи, щоби прийшов і врятував його раба.

4 Прийшовши до Ісуса, вони благали Його ревно, кажучи: Він гідний того, щоб Ти йому це зробив,

5 бо любить наш народ і синагогу нам збудував.

6 Ісус пішов з ними. Коли вже був недалеко від дому, сотник послав [до Нього] друзів, щоб сказали йому: Господи, не трудися, бо я не достойний, щоб Ти зайшов під мій дах;

7 тому я не вважав себе гідним прийти до Тебе. Але скажи слово — і видужає мій слуга.

8 Адже і я людина підвладна, і воїнів маю підлеглих; кажу одному: Іди, — і він іде, а іншому: Прийди, — і він приходить, а рабові своєму: Зроби це, — і він робить.

9 Почувши це, Ісус здивувався і, обернувшись до натовпу, який ішов за Ним, промовив: Кажу вам: навіть в Ізраїлі Я не знайшов такої віри!

10 Коли посланці повернулися додому, знайшли [хворого] раба здоровим.

Ісус воскрешає сина вдови

11 Після цього Він пішов до міста, яке зветься Наїн. І сталося, що з Ним ішли [численні] Його учні та багато людей.

12 Коли Він наблизився до міської брами, виносили мертвого — єдиного сина в матері, яка була вдовою; було з нею багато людей з міста.

13 Побачивши її, Господь змилосердився над нею і сказав їй: Не плач!

14 Підійшовши, Він доторкнувся до мар; ті, які несли, стали. І Він сказав: Юначе, кажу тобі: встань!

15 Мертвий підвівся і почав говорити. Тож Ісус віддав його матері.

16 А всіх охопив страх. І вони прославляли Бога, кажучи: Великий пророк з’явився між нами, і Бог відвідав Свій народ!

17 І розійшлася ця мова про Нього по всій Юдеї та по всій країні.

Посланці від Івана Хрестителя

18 І сповістили Івана його учні про все це. Тож покликавши двох зі своїх учнів, Іван

19 послав їх до Господа запитати: Чи Ти Той, Хто має прийти, чи нам чекати на іншого?

20 Прийшовши до Нього, мужі сказали: Іван Хреститель послав нас до Тебе запитати, чи Ти Той, Хто має прийти, чи нам чекати на іншого?

21 Саме тоді Він оздоровив багатьох від недуг та мук і від злих духів, і багатьом сліпим повернув зір.

22 Тож Він сказав їм у відповідь: Ідіть і сповістіть Іванові, що ви побачили й почули: сліпі прозрівають, криві ходять, прокажені очищуються, глухі чують, мертві воскресають, бідним звіщається Євангеліє;

23 блаженний той, хто через Мене не спокуситься!

Свідчення Ісуса про Івана Хрестителя

24 А коли Іванові посланці відійшли, Він почав говорити про Івана до натовпу: На що ви ходили дивитися в пустелю? На колиханий вітром очерет?

25 То на що ж ви ходили дивитися? Може, на людину, вдягнену в м'які шати? Але ті, котрі одягаються пишно та розкішно, живуть у царських палацах.

26 На що ж ви ходили дивитися? На пророка? Так, кажу вам, — навіть більше, ніж на пророка!

27 Він той, про кого написано: Ось Я посилаю ангела Мого перед обличчя Твоє, який приготує Твою дорогу перед Тобою!

28 Кажу вам, що з-поміж народжених від жінок немає більшого від Івана, але найменший у Царстві Божому більший за нього!

29 Весь народ і митники, почувши, визнали правоту Бога й охрестилися Івановим хрещенням,

Нерозсудливість фарисеїв і законників

30 а фарисеї та законники відкинули задум Божий для них — не були хрещені ним.

31 Тож з ким порівняю людей цього роду? До кого вони подібні?

32 Подібні вони до дітей, які сидять на майданах і гукають одне одному, кажучи: Ми вам грали, а ви не танцювали; ми голосили, а ви не плакали!

33 Прийшов Іван Хреститель, який не їсть хліба і не п'є вина, а ви кажете: Він біса має.

34 Прийшов Син Людський, Який їсть і п'є, а ви кажете: Цей Чоловік ненажера і п'яниця, приятель митників і грішників.

35 Тож виправдалася мудрість усіма своїми дітьми.

Ісус у домі фарисея Симона

36 Один із фарисеїв просив Його, щоб Він поїв з ним. Увійшовши до дому фарисея, Він сів до столу.

37 А жінка, яка була в місті, грішниця, довідавшись, що Він сидить при столі в домі фарисея, принесла в алебастровій посудині миро;

38 вона ззаду припала до Його ніг і, плачучи, почала обмивати Його ноги слізьми та обтирати волоссям своєї голови, і цілувала Його ноги та мастила миром.

39 Побачивши це, фарисей, котрий запросив Його, міркував собі й казав: Коли б Він був пророком, то знав би, хто і яка ця жінка, яка доторкається до Нього, — що вона грішниця!

40 Ісус у відповідь промовив до нього: Симоне, маю тобі щось сказати. А той промовив: Кажи, Учителю!

41 Були в одного лихваря два боржники: один був винен п’ятсот динаріїв, а другий — п’ятдесят.

42 Оскільки вони не могли віддати, то обом подарував. Отже, котрий з них більше любитиме його?

43 У відповідь Симон сказав: Думаю, що той, якому більше подарував. І Він сказав йому: Правильно ти розсудив.

44 Обернувшись до жінки, Він сказав Симонові: Чи ти бачиш цю жінку? Я ввійшов до твого дому, а ти води на Мої ноги не дав, а вона слізьми полила Мені ноги й волоссям своїм обтерла.

45 Поцілунку Мені ти не дав, а вона, відколи ввійшов Я, не перестає цілувати Мої ноги.

46 Голови Моєї ти олією не намастив, а вона миром намастила Мої ноги.

47 Через те кажу тобі: Прощаються її численні гріхи, бо дуже вона полюбила, а кому мало прощається, той мало любить!

48 А до неї Він промовив: Прощаються твої гріхи!

49 Ті, хто сидів при столі, почали міркувати собі: Хто ж Він, що й гріхи прощає?

50 Він же сказав жінці: Твоя віра спасла тебе; іди в мирі!

8

Жінки прислуговують Ісусові

1 І сталося, що після того Він проходив містами й селами, проповідуючи і звіщаючи Царство Боже. А з Ним було дванадцять

2 та деякі жінки, які були оздоровлені від злих духів і хвороб: Марія, звана Магдалиною, з якої вийшло сім бісів,

3 Іванна, дружина Хузи, прибічника Ірода, Сусанна і багато інших, які служили Йому зі свого майна.

Притча про сіяча

4 Коли ж зібрався великий натовп і з усіх міст поприходили до Нього, Він розповів притчу:

5 Вийшов сіяч сіяти своє зерно. Коли сіяв його, одне впало при дорозі й було витоптане, і птахи небесні визбирали його.

6 А друге впало на каміння та, зійшовши, всохло, бо не мало вологи.

7 Інше впало серед терня, і як виросло терня, то заглушило його.

8 Ще інше впало в добру землю і, зійшовши, дало врожай у сто разів. Кажучи це, Він наголосив: Хто має вуха, щоб слухати, — нехай слухає!

9 Учні ж запитували Його, [кажучи]: Що означає ця притча?

10 А Ісус відказав: Вам дано пізнати таємниці Божого Царства, а іншим — у притчах, щоби дивилися — і не бачили, щоби слухали — і не розуміли.

11 Ось що означає ця притча: Зерно — то Слово Боже.

12 А що при дорозі, — це ті, які почули, та потім приходить диявол і забирає Слово з їхнього серця, щоб не повірили й не спаслися.

13 А що на камені, — це ті, хто тільки почує, з радістю приймає Слово; але вони кореня не мають, до часу вірять, а під час випробування відступають.

14 А що в терня впало, — це ті, які почули, але, обтяжені клопотами, багатством та життєвими насолодами, відходять і не дозрівають.

15 А те, що на добрій землі, — це ті, хто, почувши Слово щирим і добрим серцем, бережуть і приносять плід у терпінні.

Притча про світильник

16 Запаливши світильник, ніхто не накриває його посудиною і не ставить під ліжко, але ставить на свічник, щоб ті, які входять, бачили світло.

17 Адже немає прихованого, що не стане явним, і немає таємного, що не стане відомим і не виявиться.

18 Тож уважайте, як ви слухаєте: бо хто має, тому дасться, а хто не має, то й те, що начебто має, забереться від нього!

Мати та брати Ісуса

19 Прийшли ж до Ісуса Його мати й брати та не могли доступитися до Нього через натовп.

20 І сповістили Йому: Твоя мати і Твої брати стоять осторонь і бажають побачити Тебе.

21 А Він у відповідь сказав їм: Моя мати й Мої брати — це ті, котрі слухають Слово Боже й виконують.

Втихомирення бурі на морі

22 Сталося, що одного дня Він та Його учні ввійшли до човна, і Він сказав їм: Перепливімо на другий бік озера! І вони відпливли.

23 Коли вони пливли, Ісус заснув. І здійнялася на озері буря з вітром; вода заливала їх, і вони були в небезпеці.

24 Тож вони підійшли й розбудили Його, кажучи: Учителю, Учителю, ми гинемо! А Він, підійнявшись, наказав бурі й хвилям, — і вони стихли, і настала тиша.

25 Він же сказав їм: Де ваша віра? Злякавшись, вони дивувалися і говорили один одному: Ким же є Він, що й вітрам наказує, і воді, а вони слухають Його?

Герасинський біснуватий

26 І припливли вони до землі Герасинської, яка напроти Галилеї.

27 А коли Він ступив на суходіл, зустрів їх один чоловік із міста, якого впродовж багатьох років мучили демони: він не носив одягу і мешкав не в домі, а в гробницях.

28 Побачивши Ісуса, він вигукнув, припав до Нього і гучним голосом прокричав: Що Тобі до мене, Ісусе, Сину Бога Всевишнього? Благаю Тебе, не муч Ти мене!

29 Бо Ісус наказав нечистому духові вийти з того чоловіка. Тривалий час він хапав його, — його в'язали залізними ланцюгами й путами, стерегли, але він розривав кайдани, будучи гнаний бісом по пустелях.

30 Ісус його запитав, [кажучи]: Як тебе звати? Той відповів: Легіон! Бо багато бісів увійшло в нього.

31 І просили Його, щоб не наказував їм іти до безодні.

32 А було там велике стадо свиней, яке паслося на горі. І вони благали Його, щоб наказав їм увійти в них. І Він дозволив їм.

33 Біси ж, вийшовши із чоловіка, перейшли у свиней. І кинулося стадо з кручі в озеро, і утопилося.

34 А пастухи, побачивши те, що сталося, повтікали й сповістили в місті й по селах.

35 І люди вийшли побачити те, що сталося; вони прийшли до Ісуса і знайшли чоловіка, з якого вийшли біси: він сидів одягнений, при розумі, біля ніг Ісуса — і налякалися,

36 бо ті, які бачили, розповіли їм, як зцілився біснуватий.

37 І попросили Його всі люди Герасинської землі відійти від них, бо були охоплені великим страхом. Він увійшов до човна й повернувся.

38 Той же чоловік, з якого вийшли біси, просив Його, щоби бути з Ним. Та Він відіслав його, кажучи:

39 Повернися до свого дому й розкажи, що для тебе зробив Бог. І він пішов, розголошуючи по всьому місту, що зробив для нього Ісус.

Дочка Яіра і жінка з кровотечею

40 Коли ж Ісус повернувся, натовп зустрів Його, бо всі чекали на Нього.

41 І ось прийшов чоловік на ім'я Яір, який був старшим у синагозі. Він, припавши до ніг Ісуса, благав Його зайти до його дому,

42 бо мав єдину дочку, років зо дванадцять, і вона помирала. Коли Він ішов, натовп тіснив Його.

43 А жінка, яка хворіла на кровотечу дванадцять років, котра віддала лікарям усе майно, однак ніхто не міг її вилікувати,

44 підійшовши ззаду, доторкнулася до краю Його одягу. І вмить спинилася її кровотеча.

45 А Ісус запитав: Хто доторкнувся до Мене? Коли ж усі відмовлялися, Петро [і ті, хто з ним], сказали: Наставнику, люди товпляться навколо Тебе і тіснять, [а Ти питаєш: Хто той, який доторкнувся до Мене?]

46 Ісус же сказав: Доторкнувся до Мене хтось, бо Я відчув, як сила вийшла з Мене.

47 А жінка, побачивши, що не втаїться, з тремтінням підійшла і впала перед Ним, розповідаючи перед усім народом, чому вона доторкнулася до Нього і як умить стала здоровою.

48 Він же сказав їй: Дочко, віра твоя спасла тебе; іди в мирі!

49 Коли він ще говорив, прийшов хтось від старшого синагоги, кажучи [йому]: Твоя дочка померла; не турбуй Учителя!

50 А Ісус, почувши це, відповів: Не бійся, тільки віруй, і вона буде здорова!

51 Прийшовши в дім, Він нікому не дозволив з Ним увійти, тільки Петрові, Іванові, Якову та батькові й матері дитини.

52 Усі плакали й голосили над нею. Він же сказав: Не плачте, вона не померла, але спить!

53 Та вони почали глузувати з Нього, бо знали, що вона померла.

54 А Він, [вигнавши всіх і] взявши її за руку, сказав: Дівчино, встань!

55 І повернувся до неї дух, і вона вмить воскресла. І звелів Ісус дати їй їсти.

56 Її батьки були сильно вражені, та Він наказав нікому не розповідати про те, що сталося.

9

Ісус посилає апостолів на проповідь

1 А коли покликав дванадцятьох, то дав Він їм силу і владу над усіма бісами та оздоровляти від хвороб.

2 І послав Він їх проповідувати Боже Царство й оздоровляти недужих.

3 І сказав Він їм: Нічого не беріть у дорогу: ні палиці, ні торби, ні хліба, ні грошей, ні двох одежин не майте.

4 І в який лише дім увійдете, там залишайтеся й звідти відходьте.

5 А як хто не прийме вас, то, виходячи з того міста, обтрусіть пил з ваших ніг — на свідчення проти них.

6 Розійшовшись, вони ходили по селах, звіщаючи Євангеліє та оздоровлюючи всюди.

Збентеження Ірода

7 Ірод, тетрарх, почув про все, що сталося [через Нього], і бентежився, бо дехто казав, ніби це Іван устав із мертвих;

8 інші — що це Ілля з’явився; ще інші — що воскрес один із давніх пророків.

9 Тоді Ірод сказав: Іванові я відтяв голову; хто ж такий Оцей, про Кого я чую таке? І намагався побачити Його.

Повернення апостолів. Нагодування п’ятитисячного натовпу

10 Повернувшись, апостоли розповідали Йому, що вони зробили. Забравши їх, Він усамітнився [у відлюдному місці] біля міста, що зветься Витсаїда.

11 Люди, довідавшись, пішли за Ним. І прийнявши їх, Він розповідав їм про Боже Царство й оздоровляв тих, котрі потребували оздоровлення.

12 День уже почав згасати. Дванадцятеро, підійшовши, сказали Йому: Відпусти людей, щоби пішли і розійшлися по довколишніх селах та по хуторах і знайшли їжу, бо ми тут у безлюдному місці!

13 А Він сказав їм: Дайте ви їм їсти! Вони відповіли: Немає в нас нічого, крім п’яти хлібів та двох рибин; хіба підемо та купимо їжу для всього цього народу.

14 Було ж чоловіків десь близько п’яти тисяч. Та Він сказав Своїм учням: Розсадіть їх рядами по п’ятдесят!

15 І зробили так, і розсадили всіх.

16 Узявши п’ять хлібів та дві риби, Він звернув погляд до неба, поблагословив їх, поламав і давав учням, щоби поклали перед людьми.

17 І вони поїли, і наситилися всі, а із залишених кусків назбирали дванадцять кошиків.

Учні визнають Ісуса Месією

18 І сталося, коли Він молився на самоті й з Ним були учні, Він запитав їх, кажучи: За кого Мене вважають люди?

19 Вони у відповідь сказали: Деякі — за Івана Хрестителя, інші — за Іллю, а ще інші — за одного з давніх пророків, який воскрес.

20 Він же запитав їх: А ви за кого Мене вважаєте? Петро ж у відповідь сказав: За Христа Божого!

21 Та Він, заборонивши їм, наказав нікому не розповідати цього,

Ісусові доведеться багато постраждати

22 пояснивши, що Син Людський має багато постраждати, і буде відкинений старшими, первосвящениками й книжниками, і буде вбитий, і воскресне третього дня.

Як праведно слідувати за Христом

23 А до всіх Він промовив: Коли хто хоче йти за Мною, нехай зречеться самого себе, бере свій хрест щоденно й іде слідом за Мною.

24 Бо хто хоче душу свою спасти, той погубить її, а хто погубить душу свою заради Мене, той спасе її.

25 Адже що з того скористає людина, коли придбає весь світ, а погубить або знищить саму себе?

26 Бо хто посоромиться Мене й Моїх слів, того Людський Син посоромиться, коли прийде у Своїй славі, у славі Свого Отця і святих ангелів.

27 Запевняю вас, що деякі з присутніх тут не зазнають смерті, доки не побачать Божого Царства!

Чудесне преображення Ісуса

28 Через вісім днів після цих слів Він узяв Петра, Івана і Якова та піднявся на гору помолитися.

29 І сталося, що під час молитви вигляд Його обличчя змінився, а Його одяг став білим та блискучим.

30 І ось, два мужі розмовляли з Ним: були то Мойсей та Ілля,

31 котрі з’явилися у славі й говорили про відхід Його, який мав статися в Єрусалимі.

32 Петро й інші були зморені сном, а прокинувшись, побачили Його славу та обох мужів, які стояли з Ним.

33 І сталося, коли відходили ті від Нього, Петро сказав Ісусові: Наставнику, добре нам тут бути! Поставимо три намети: один Тобі, один Мойсеєві, один Іллі! Він не знав, що говорить.

34 Коли він ще говорив, з'явилася хмара й оповила їх; вони ж злякалися, як ті увійшли в хмару.

35 І почувся голос із хмари, який промовляв: Це Син Мій Вибраний — Його слухайтеся!

36 Коли залунав цей голос, Ісус залишився Сам. А вони мовчали й нікому в ті дні нічого не розповідали про те, що побачили.

Зцілення біснуватого хлопця

37 Сталося наступного дня, як зійшли вони з гори, зустрів Його великий натовп.

38 І ось чоловік з натовпу закричав, гукаючи: Учителю, благаю Тебе зглянутись на мого сина, бо одинак він у мене!

39 А ото дух хапає його, він раптово кричить, кидається з піною. І, вимучивши його, насилу відходить від нього;

40 благав я учнів Твоїх, щоб вигнали його, але не змогли!

41 У відповідь Ісус сказав: О, роде невірний і розбещений, доки Я буду з вами й терпітиму вас? Приведи сюди свого сина!

42 Коли він ще йшов, кинув його і затряс ним біс. Та Ісус пригрозив нечистому духові, оздоровив дитину і віддав батькові.

43 І всі дивувалися з величі Божої.

Ісус говорить про Свої страждання

Коли ще всі захоплювалися тим, що робив Ісус, Він сказав Своїм учням:

44 Вкладіть до своїх вух такі слова: Людський Син має бути переданий у руки людей!

45 Вони не розуміли цього, бо були закритими ці слова, щоби збагнути їх. Та боялися запитати Його про ці слова.

Шлях до справжньої величі

46 І спало їм на думку: Хто з них був би найбільший?

47 А Ісус, знаючи задум їхнього серця, взяв дитину, поставив її коло Себе

48 і сказав їм: Хто прийме цю дитину в Моє Ім'я, той і Мене приймає, а як хто Мене прийме, той приймає Того, Хто Мене послав, бо хто найменший між вами, той великий!

Хто не проти вас, той за вас

49 У відповідь Іван сказав: Наставнику, бачили ми одного, хто Твоїм Ім'ям виганяв бісів, а ми забороняли йому, бо він не ходить з нами.

50 Та Ісус сказав йому: Не забороняйте, бо хто не проти вас, той за вас!

Ісус докоряє учням за жорстокосердість

51 І сталося, що коли наближалися дні Його відходу, Він твердо постановив іти в Єрусалим.

52 І Він послав вісників перед Собою. І, вирушивши, вони прибули до самарійського села, щоби приготувати Йому ночівлю.

53 А ті не прийняли Його, бо Він ішов до Єрусалима.

54 І, побачивши це, учні Яків та Іван сказали: Господи, хочеш, ми скажемо, щоб вогонь зійшов з неба і знищив їх [так, як зробив Ілля]?

55 Та, повернувшись до них, Він заборонив їм [і сказав: Не знаєте, якого ви духа, адже Людський Син прийшов не губити людські душі, а спасати їх].

56 І Він пішов до іншого села.

Слідування за Христом

57 А в дорозі, коли вони йшли, один сказав Йому: Я піду за Тобою, куди тільки Ти підеш, [Господи]!

58 Та Ісус відповів йому: Лисиці мають нори, а птахи небесні — гнізда; Син же Людський не має де й голови прихилити.

59 До іншого Він промовив: Іди за мною. А той відповів: Господи, дозволь мені спочатку піти й поховати свого батька.

60 Та Він сказав йому: Залиши мертвим ховати своїх мерців, а ти йди та сповіщай Боже Царство!

61 А інший сказав: Я піду за Тобою, Господи, але спочатку дозволь мені попрощатися з домашніми.

62 Ісус же відповів йому: Жодний з тих, хто поклав руку на плуг і озирається назад, не годиться для Божого Царства.

10

Ісус посилає сімдесят двох апостолів

1 Після того призначив Господь інших сімдесят двох і послав їх по два попереду Себе до кожного міста й місцевості, куди Сам мав іти.

2 І Він промовив до них: Жниво велике, а женців мало; тож благайте Господаря жнив, щоби послав робітників на Свої жнива.

3 Ідіть: Я посилаю вас, як ягнят між вовків!

4 Не беріть ні торби, ні палиці, ні взуття, і нікого в дорозі не вітайте.

5 До якого тільки дому ввійдете, спочатку кажіть: Мир цьому дому!

6 І коли буде там син миру, спочине на ньому мир ваш; коли ж ні, — до вас повернеться.

7 У тому ж домі перебувайте, їжте й пийте, що там є, бо робітник гідний своєї платні. Не переходьте з дому в дім.

8 І в яке тільки місто ввійдете, і де приймуть вас, їжте те, що покладуть вам;

9 оздоровляйте недужих, які там є, кажіть їм: Наблизилося до вас Боже Царство!

10 А коли в якесь місто прийдете і вас не приймуть, вийдіть на вулицю його, та й скажіть:

11 Навіть пил із вашого міста, що припав нам до ніг, струшуємо. Але знайте: наблизилося [до вас] Боже Царство!

12 Кажу вам, що жителям Содома того дня буде легше, ніж тому місту.

Доля невірних міст

13 Горе тобі, Хоразине, горе тобі, Витсаїдо: бо якби в Тирі й Сидоні сталися чудеса, які сталися у вас, вони вже давно покаялися б, сидячи у волосяниці та в попелі.

14 Однак Тиру й Сидону на суді буде легше, ніж вам.

15 А ти, Капернауме, хіба до неба піднесешся? До аду зійдеш!

16 Хто слухає вас, — той Мене слухає, а хто гордує вами, — Мною гордує; хто ж гордує Мною, — гордує Тим, Хто послав Мене.

Повернення сімдесяти двох апостолів

17 Повернулися сімдесят два з радістю, кажучи: Господи, навіть біси коряться нам через Твоє Ім'я!

18 А Він сказав їм: Бачив Я сатану, який, наче блискавка, з неба впав.

19 Ось дав Я вам владу наступати на зміїв і скорпіонів, на всю ворожу силу, — і ніщо вам не пошкодить.

20 Однак не радійте з того, що вам підкоряються духи, але радійте, що імена ваші записані на небесах!

Ісус прославляє Отця

21 Тієї години [Ісус] звеселився Святим Духом і сказав: Прославляю Тебе, Отче, Господи неба і землі, бо приховав Ти це від премудрих та розумних і відкрив це немовлятам. Так, Отче, бо так було Тобі до вподоби!

22 [Звернувшись до учнів, Він сказав]: Усе передав Мені Мій Отець; і ніхто не знає, Хто Син, — один тільки Отець; і Хто Отець, — один тільки Син, — і кому Син захоче відкрити.

23 Звернувшись до учнів наодинці, Він сказав: Блаженні очі, які бачать те, що ви бачите.

24 Кажу вам, що численні пророки й царі бажали бачити те, що ви бачите, але не побачили, і почути те, що ви чуєте, але не почули!

Що робити, аби осягнути вічне життя

25 І ось, один законник підвівся і сказав, випробовуючи Його: Учителю, що маю зробити, аби осягнути вічне життя?

26 Він же відповів йому: Що в Законі написано? Як читаєш?

27 Той у відповідь сказав: Люби Господа Бога свого всім серцем своїм, і всією душею своєю, і всією силою своєю, і всією думкою своєю, і ближнього свого, як самого себе.

28 Сказав же йому: Правильно ти відповів. Роби це, — і житимеш!

Притча про милосердного самарійця

29 А той, бажаючи виправдати себе, запитав Ісуса: А хто є моїм ближнім?

30 У відповідь Ісус промовив: Один чоловік ішов з Єрусалима в Єрихон і потрапив до рук розбійників, які його пограбували й завдали йому ран, та відійшли, залишивши його ледь живим.

31 Та випадково тією дорогою проходив один священик і, побачивши його, обминув;

32 так само і левіт, прийшовши на те місце, поглянув — і оминув.

33 А якийсь самарієць, проходячи, підійшов до нього і, побачивши, змилосердився.

34 Він підійшов, перев'язав його рани, поливши на них олії та вина, посадив його на худобину, привіз до гостиниці й подбав про нього.

35 А другого дня, [як відходив], вийняв два динарії, дав власникові гостиниці та сказав: Подбай про нього, а якщо більше витратиш, то віддам тобі, коли повертатимуся.

36 Кого з цих трьох ти вважаєш ближнім тому, який попався розбійникам?

37 Він відповів: Того, хто змилосердився над ним! Тож сказав йому Ісус: Іди і ти чини так само.

Ісус у домі Марти і Марії

38 А коли вони подорожували і Він Сам увійшов до якогось села, то одна жінка на ім'я Марта прийняла Його [до свого дому].

39 Мала вона сестру, котра звалася Марією, яка, сівши біля ніг Господа, слухала Його слова.

40 А Марта клопоталася різним приготуванням; тож спинившись, сказала: Господи, чи Тобі байдуже, що моя сестра залишила мене саму служити? Скажи їй, щоб мені допомогла!

41 У відповідь Господь сказав їй: Марто, Марто, ти журишся і клопочешся багато чим,

42 а потрібне — одне. Марія ж вибрала кращу частку, яка не відбереться від неї!

11

Ісус вчить Своїх учнів молитися

1 І сталося, що Ісус молився в одному місці, а коли закінчив, то один з Його учнів сказав Йому: Господи, навчи нас молитися, як і Іван навчив своїх учнів.

2 Він же промовив до них: Коли молитеся, то кажіть: Отче [наш, Який на небесах], нехай святиться Ім'я Твоє; нехай прийде Царство Твоє; [нехай буде воля Твоя — як на небі, так і на землі].

3 Хліб наш насущний дай нам кожного дня,

4 і прости нам гріхи наші, як і ми самі прощаємо кожному боржникові нашому, і не введи нас у спокусу, [але визволи нас від лукавого].

Просіть — і дасться вам

5 І сказав їм: Хто з вас, маючи друга, піде до нього опівночі та скаже йому: Друже, позич мені три хліби,

6 бо приятель мій прийшов до мене з дороги, і не маю що йому дати!

7 А той зсередини у відповідь каже: Не турбуй мене! Вже двері замкнені й діти мої зі мною на ліжку; не можу встати й дати тобі!

8 Кажу вам, якщо він не встане і не дасть йому заради дружби, то через його настирливість устане і дасть йому, скільки той потребує.

9 І кажу вам: просіть — і дасться вам; шукайте — і знайдете; стукайте — і відчинять вам.

10 Бо кожний, хто просить, — одержує; і хто шукає, — знаходить, а тому, хто стукає, — відчиняють.

11 Коли в когось з вас, батьків, попросить син [хліба, то невже подасте йому камінь? Або] риби, — чи замість риби подасте йому змію?

12 Або коли попросить яйце, чи подасте йому скорпіона?

13 Отже, якщо ви, будучи злими, умієте добрі дари давати вашим дітям, то наскільки більше Небесний Отець дасть Святого Духа тим, які в Нього просять?

Суперечка про владу Ісуса

14 Якось Він виганяв біса, який був німий. Сталося так, коли біс вийшов, німий заговорив, — а люди дивувалися.

15 Деякі ж з них сказали: Вельзевулом, князем бісівським, Він бісів виганяє!

16 А інші, випробовуючи, вимагали від Нього ознаки з неба.

17 Знаючи їхні думки, Він сказав їм: Кожне царство, яке саме в собі розділилося, запустіє; і дім, який розділився сам у собі, впаде.

18 Коли ж сатана сам у собі розділився, то як встоїть його царство? Ви ж кажете, нібито Я Вельзевулом виганяю бісів.

19 Коли Я Вельзевулом виганяю бісів, то ким сини ваші виганяють? Тому вони будуть вам суддями.

20 Коли ж Я перстом Божим виганяю бісів, то Боже Царство вже прийшло до вас.

21 Коли сильний, озброївшись, стереже свій двір, — його майно в безпеці.

22 Коли ж хто дужчий від нього нападе й переможе його, то забере всю його зброю, на яку покладався, і розділить свою здобич.

23 Хто не зі Мною, той проти Мене; і хто не збирає зі Мною, той розкидає.

Про повернення нечистого духа

24 Коли нечистий дух виходить з людини, то блукає безводними місцями, шукаючи спокою, і не знаходить. Тоді каже: Повернуся до свого дому, звідки я вийшов!

25 І, прибувши, знаходить його заметеним і прибраним.

26 Тоді йде, бере сім інших духів, лукавіших за себе, і, ввійшовши, живуть там. І стає останнє тій людині гіршим від попереднього.

У чому полягає блаженство

27 Сталося, коли говорив Він це, якась жінка з натовпу, підвищивши голос, сказала Йому: Блаженна утроба, яка носила Тебе, і груди, які Ти ссав!

28 А Він відказав: Дійсно блаженні ті, які слухають Боже слово і бережуть його!

Лукавий рід шукає ознаки

29 А коли збиралися люди, почав говорити: Цей рід — лукавий: він ознаки шукає, та ознаки не буде дано йому, — хіба що ознака [пророка] Йони.

30 Бо як Йона став ознакою для ніневійців, таким буде й Син Людський для цього роду.

31 Цариця Півдня підніметься на суд з мужами цього роду і засудить їх, бо вона прийшла з кінця світу, щоби послухати мудрість Соломона. А ось тут — більше від Соломона.

32 Мужі ніневійські встануть на суд із цим родом і засудять його, бо вони покаялися після проповіді Йони, а ось тут — більше від Йони.

Око — світильник тіла

33 Запаливши світильник, ніхто не ставить його ні в сховок, ні під посудину, але на свічник, щоб ті, які входять, бачили світло.

34 Світильником тіла є твоє око. Якщо твоє око буде чисте, то й усе твоє тіло буде світле; коли ж воно буде лукаве, то й твоє тіло буде темне.

35 Отже, пильнуй, щоби світло, яке в тобі, не було темрявою.

36 Бо коли все твоє тіло у світлі, і воно не має жодної темної частини, то і все буде світле, наче світильник осяяв тебе промінням!

Лицемірство книжників і фарисеїв

37 Коли Він говорив, один фарисей запросив Його до себе на гостину. Він прийшов і сів до столу.

38 Фарисей, побачивши, що перед обідом Він не зробив обмивань, здивувався.

39 А Господь промовив до нього: Тепер ви, фарисеї, чистите ззовні чаші та миски, а ваше нутро повне здирства і лукавства.

40 Нерозумні, чи не Той, Хто створив зовнішнє, створив і внутрішнє?

41 Тож те, що всередині, дайте як милостиню, і все для вас буде чисте.

42 Горе вам, фарисеям, бо ви даєте десятину з м’яти й рути та всякого зілля, але обминаєте суд і Божу любов; і це належить робити, і того не залишати!

43 Горе вам, фарисеям, бо ви любите перші місця в синагогах і вітання на майданах.

44 Горе вам, [книжники і фарисеї — лицеміри], бо ви, наче невидимі гроби: люди по них ходять і не знають того!

Ісус докоряє законникам

45 У відповідь один із законників каже Йому: Учителю, кажучи так, Ти ображаєш і нас.

46 А Він сказав: Горе й вам, законникам, бо ви накладаєте на людей тягарі, які важко носити, а самі й одним пальцем своїм не доторкуєтеся до тягарів.

47 Горе вам, бо будуєте пам’ятники пророкам, яких батьки ваші повбивали.

48 Отже, свідчите і схвалюєте вчинки своїх батьків, бо ті вбивали їх, а ви будуєте [їм надгробки].

49 Через те й Божа мудрість сказала: Пошлю до них пророків та апостолів, і з них декого вб’ють і будуть переслідувати,

50 щоб від цього роду домагатися крові всіх пророків, що пролита від створення світу;

51 від крові Авеля до крові Захарії, який загинув між жертовником і храмом; так, кажу вам, вимагатимуть звіт за це в цього роду!

52 Горе вам, законникам, бо ви взяли ключ пізнання, та самі не ввійшли, і тим, які входять, перешкодили!

53 А коли Він виходив звідти, книжники і фарисеї почали сильно нападати й дуже випитувати Його,

54 сподіваючись упіймати Його на слові, [щоб Його звинуватити].

12

Відкиньте лицемірство

1 Коли довкола них зібралися тисячі людей, які аж напирали одне на одного, Він почав говорити насамперед Своїм учням: Стережіться закваски фарисейської, якою є лицемірство.

2 Адже немає нічого прихованого, що не відкрилося б, ані таємного, яке не стало б явним.

3Тому все, що сказали ви в темряві, — при світлі почується; що на вухо прошепотіли ви в кімнатах, — буде проголошено з дахів.

Не бійтеся!

4 Кажу вам, друзям Моїм: не бійтеся тих, хто вбиває тіло, а після цього не можуть більше нічого зробити.

5 Скажу вам, кого боятися: бійтеся того, хто має владу, вбивши, ще й у геєну вкинути. Так, кажу вам: того бійтеся!

6 Чи не п’ять горобців продають за два асарії? І жодний з них не забутий перед Богом.

7 Адже навіть волосся на вашій голові все полічене. Не бійтеся: ви кращі за багатьох горобців.

Переваги відкритого визнання

8 Кажу вам: кожного, хто визнає Мене перед людьми, Син Людський визнає перед Божими ангелами,

9 а хто відрікся від Мене перед людьми, від того Він відречеться перед Божими ангелами.

Зневага Святого Духа

10 Кожному, хто скаже слово проти Людського Сина, проститься, а тому, хто зневажить Святого Духа, не проститься.

11 Коли приведуть вас до синагог, до правителів, до влади, — не журіться, що або як треба відповідати, чи що сказати,

12 бо Святий Дух саме в ту мить навчить вас, що треба сказати.

Остерігайтеся зажерливості

13 Озвався до Нього хтось із натовпу: Учителю, скажи моєму братові, щоб він поділився зі мною спадщиною!

14 Та Він відповів йому: Чоловіче, хто Мене поставив суддею або розподілювачем над вами?

15 І промовив ще до них: Глядіть і стережіться всякої зажерливості, бо не від надміру багатства залежить життя людини!

16 І Він розповів їм притчу, кажучи: В одного багатого чоловіка рясно вродила нива.

17 Тож думав він, говорячи сам до себе: Що робити, коли не маю куди зібрати врожаю?

18 І сказав: Зроблю так: розвалю свої клуні, збудую більші, зберу туди все [моє] збіжжя та моє добро

19 і скажу своїй душі: Душе, маєш вдосталь добра, зібраного на багато років: спочивай, їж, пий, веселися…

20 А Бог до нього промовив: Нерозумний, цієї ночі душу твою зажадають від тебе! А те, що ти приготував, кому воно буде?

21 Так буває з тим, хто збирає для себе, але не багатіє для Бога.

Про життєві турботи

22 Своїм же учням Він додав: Тому кажу вам: не журіться про душу, що будете їсти, ні про тіло, у що одягнетеся.

23 Бо душа є більша від їжі, а тіло — від одягу.

24 Дивіться на ворон, які не сіють, не жнуть, не мають ні комори, ні клуні, а Бог годує їх. Наскільки ж більше за птахів ви варті!

25 Хто з вас, журячись, зможе додати до свого росту хоч [один] лікоть?

26 Якщо ви навіть такого найменшого не можете, то чому про інше журитеся?

27 Дивіться на лілії, як вони ростуть: не прядуть і не тчуть. Але скажу вам, що й Соломон у всій своїй славі не вдягався так, як одна з них.

28 І якщо траву, яка нині на полі, а завтра вкидають до печі, Бог отак одягає, то наскільки більше одягне вас, маловіри?

29 І не шукайте, що будете їсти й пити, і не журіться.

30 Цього всього прагнуть народи світу; ваш же Отець знає, що цього і ви потребуєте.

31 Але шукайте Царства Його, а це все вам додасться.

32 Не бійся, мале стадо, бо вподобав ваш Отець дати вам Царство.

Збирайте скарби на небі

33 Продайте ваші маєтки, роздайте милостиню, зробіть собі гаманці, які не старіють, — невичерпний скарб на небесах, де злодій не підкрадається, де міль не точить,

34 адже де є скарб ваш, там буде й ваше серце.

Будьте готові до Приходу Христа

35 Хай будуть підперезані ваші стегна і хай горять ваші світильники.

36 Тож будьте подібні до людей, які очікують свого пана, коли той повернеться з весілля; як прийде він і постукає, то відразу ж відчинять йому.

37 Блаженні ті раби, пан яких, прийшовши, застане їх на сторожі; запевняю вас, що підпережеться, посадить їх і, підійшовши, буде служити їм.

38 І якщо прийде і в другу, і в третю сторожу, і знайде їх так само, то блаженні вони.

39 Знайте, що якби господар знав, о котрій годині підкрадеться злодій, то [пильнував би і] не дав би вдертися до своєї хати.

40 Тож і ви будьте готові, бо саме тієї години, у котру не сподіваєтеся, прийде Син Людський!

41 Озвався Петро: Господи, чи цю притчу розповідаєш лише нам, чи всім?

42 А Господь сказав: Хто є вірним, мудрим управителем, якого пан поставив над своєю челяддю, щоби давав своєчасно мірку пшениці?

43 Блаженний той раб, якого пан, коли прийде, знайде, що чинить так.

44 Правду кажу вам, що такого над усім своїм володінням він поставить.

45 Якщо ж скаже раб той собі в серці: Затримується мій пан прийти! — і почне бити слуг та служниць, їсти, пити й упиватися,

46 то прийде пан того раба в день, в який не сподівається, і в годину, котрої не знає, і розітне його навпіл, і визначить йому долю разом з невірними.

47 Той же раб, який знав волю свого пана, але не приготувався і не вчинив згідно з його волею, буде тяжко битий;

48 той же, який не знав, але зробив щось гідне покарання, буде мало битий. У кожного, кому дано багато, від того будуть і багато вимагати; і кому багато довірено, від того і вимагатимуть більше.

Христос приніс на землю не мир, а поділ

49 Я прийшов вогонь кинути на землю; і як же Я прагну, щоб він уже розгорівся!

50 Я маю хреститися хрещенням; і як важко Мені, поки звершиться!

51 Чи думаєте, що Я прийшов мир принести на землю? Ні, кажу вам, — поділ!

52 Бо відтепер будуть п’ятеро в одному домі поділені: троє проти двох і двоє проти трьох.

53 Розділиться батько із сином і син з батьком; мати — з дочкою, а дочка — з матір’ю; свекруха — зі своєю невісткою, а невістка — зі [своєю] свекрухою.

Як розпізнати ознаки часу

54 Говорив Він і до натовпу: Коли ви побачите хмару, яка надходить із заходу, одразу кажете, що насувається дощ, — і стається так.

55 А коли вітер південний віє, кажете, що буде спека, — і збувається.

56 Лицеміри, вигляд землі й неба ви вмієте розпізнавати, чому ж ви не вмієте розпізнати часу цього?

Про примирення

57 Чому самі від себе не судите, що є справедливе?

58 Коли ти йдеш зі своїм обвинувачем до правителя, то доклади в дорозі зусиль звільнитися від нього, щоби часом він не притягнув тебе до судді, а суддя не видав тебе судовому виконавцеві, а виконавець не вкинув тебе до в’язниці.

59 Кажу тобі, що не вийдеш звідти, доки не віддаси останньої лепти.

13

Якщо не покаєтеся, то загинете

1 Тим часом прийшли деякі й розповіли Йому про галилейців, кров яких Пилат змішав з їхніми жертвами.

2 У відповідь [Ісус] сказав їм: Чи ви думаєте, що ці галилейці, які так постраждали, були більш грішні від інших галилейців?

3 Ні, кажу вам; але якщо не покаєтеся, то всі так само загинете.

4 Або ті вісімнадцять, на яких упала силоамська вежа і побила їх, чи думаєте, що вони були більше винні від усіх людей, які проживають в Єрусалимі?

5 Ні, кажу вам; але якщо не покаєтеся, то всі отак загинете!

Притча про неплідне фігове дерево

6 І Він розповів таку притчу: Один чоловік мав у своєму винограднику смоківницю і прийшов шукати на ній плоду, але не знайшов.

7 Тож сказав він виноградареві: Ось уже третій рік, як приходжу шукати плоду на цій смоківниці й не знаходжу; тому зрубай її, — нащо землю даремно займає?

8 А той у відповідь каже йому: Пане, залиш її ще на цей рік, доки обкопаю довкола неї та підсиплю гною,

9 то, може, наступного року зродить плід, а коли ні, зрубаєш її!

Оздоровлення скорченої жінки

10 І навчав Ісус в одній із синагог у суботу.

11 Була там одна жінка, яка вісімнадцять років мала духа хвороби: була скорчена й зовсім не могла випростатися.

12 Побачивши її, Ісус покликав і сказав їй: Жінко, ти звільнена від своєї недуги!

13 Він поклав на неї руки — і враз випросталася, і стала прославляти Бога.

14 У відповідь старший синагоги, обурений тим, що Ісус оздоровив у суботу, промовив до натовпу: Є шість днів, в які належить працювати; тож приходьте тоді оздоровлятися, а не суботнього дня.

15 Та Господь відповів йому і сказав: Лицеміри, хіба кожний з вас не відв'язує у суботу вола або осла від ясел і не веде напувати?

16 А цю дочку Авраама, яку зв'язав сатана ось уже вісімнадцять років, чи не годиться звільнити від цього пута в суботній день?

17 І коли Ісус це говорив, стало соромно всім, які противилися Йому, і весь натовп радів усьому тому славному, що Він чинив.

Притча про гірчичне зерно та про закваску

18 А Він промовив: До кого подібне Боже Царство, і до чого його прирівняю?

19 Подібне воно до зерна гірчиці, яке людина взяла і кинула у свій город. І воно виросло і стало [великим] деревом, і птахи небесні оселилися в його гілках.

20 І знову сказав: До чого прирівняю Боже Царство?

21 Подібне воно до закваски, яку бере жінка, кладе в три мірки борошна, доки не вкисне все!

Силкуйтесь увійти через вузькі двері

22 І проходив Ісус містами й селами, і навчав, ідучи в Єрусалим.

23 Сказав Йому хтось: Господи, чи мало є тих, які спасаються? Він відповів їм:

24 Силкуйтесь увійти через вузькі двері, бо багато хто, кажу вам, буде намагатися ввійти, та не зможе.

25 Коли ж устане Господар і замкне двері, ви станете знадвору й будете стукати у двері, кажучи: Господи, [Господи], відчини нам! А Він у відповідь скаже вам: Я не знаю вас, звідки ви є!

26 Тоді почнете казати: Ми їли й пили перед Тобою, і Ти навчав на наших площах.

27 А Він відповість вам і скаже: Я не знаю вас, звідки ви! Відступіть від Мене всі, які чините беззаконня!

28 Там буде плач і скрегіт зубів, коли побачите Авраама, Ісаака, Якова й усіх пророків у Царстві Божому, а себе — вигнаними геть.

29 І прийдуть зі сходу, із заходу, з півночі, з півдня і сядуть у Царстві Божому.

30 І ось, є останні, які будуть першими, і є перші, які будуть останніми!

Намір Ірода вбити Ісуса

31 У той час підійшли деякі з фарисеїв і сказали Йому: Виходь і йди звідси, бо Ірод хоче Тебе вбити.

32 А Він відповів їм: Ідіть і скажіть цьому лисові: Ось Я виганяю бісів і оздоровляю сьогодні й завтра, а третього дня закінчу.

33 Усе ж таки сьогодні та завтра, а наступного дня Мені треба йти, бо неможливо, щоби пророк загинув поза Єрусалимом.

34 Єрусалиме, Єрусалиме, що вбиваєш пророків і камінням побиваєш посланих до тебе! Скільки разів хотів Я зібрати твоїх дітей, як квочка збирає своїх курчат під крила, — та ви не захотіли!

35 Тому залишається вам дім ваш [порожнім]. Кажу вам, що не побачите Мене, аж поки не станеться, що ви скажете: Благословенний, Хто йде в Ім’я Господнє!

14

Зцілення в суботу

1 І сталося, що коли в суботу Ісус увійшов у дім якогось начальника з фарисеїв, щоб їсти хліб, то вони стежили за Ним.

2 І ось, перед Ним був один чоловік, хворий на водянку.

3 Озвавшись, Ісус сказав до законників і фарисеїв: У суботу годиться оздоровляти чи ні?

4 Вони ж мовчали. А Він, доторкнувшись, оздоровив його й відпустив.

5 І сказав Він їм: Коли в когось із вас син або віл упаде в криницю, хіба не витягнете відразу ж — у день суботній?

6 Та вони не могли дати відповіді на це.

Хто підноситься, буде понижений

7 А як Він помітив, що вони вибирали собі перші місця, розповів запрошеним притчу, кажучи їм:

8 Коли хто запросить тебе на весілля, не сідай на перше місце, аби часом хтось поважніший від тебе не виявився між запрошеними,

9 і щоб той, хто тебе та його запросив, не прийшов і не сказав тобі: Поступися йому місцем. І тоді, засоромлений, станеш займати останнє місце.

10 Але коли будеш запрошений, прийди, сядь на останнє місце, щоб той, хто запросив тебе, підійшов і сказав тобі: Друже, сядь вище! Тоді буде тобі честь перед усіма запрошеними з тобою.

11 Бо кожний, хто підноситься, буде понижений, а хто понижується, буде піднесений!

Про благодійність

12 Говорив же Він і до того, хто запросив Його: Коли ти справляєш обід або вечерю, не запрошуй своїх друзів, ані своїх братів, ані своїх родичів, ані багатих сусідів, щоб і вони тебе колись запросили, — і в цьому буде тобі винагорода.

13 Але коли влаштовуєш гостину, клич бідних, слабких, кривих, сліпих, —

14 і будеш блаженний, бо не мають чим тобі віддати; віддасться ж тобі у воскресінні праведних!

15 Почувши це, один з тих, які сиділи при столі, сказав Йому: Блаженний той, хто їстиме хліб у Божому Царстві!

Притча про велику гостину

16 Він же сказав йому: Один чоловік справляв велику гостину і запросив багатьох;

17 і послав свого раба в час гостини, щоби сказав запрошеним: Ідіть, бо вже [все] готове!

18 І враз усі почали відмовлятися. Перший сказав йому: Поле купив я, потрібно мені піти й побачити його; благаю тебе, вважай мене за виправданого.

19 А другий сказав: Купив я п’ять пар волів і йду випробувати їх; благаю тебе, вважай мене за виправданого.

20 Ще один сказав: Я одружився і через те не можу прийти.

21 Повернувся раб і розповів це своєму панові. Тоді пан, розгнівавшись, сказав своєму рабові: Мерщій виходь на площі та вулиці міста і приведи сюди вбогих, калік, сліпих, кривих!

22 І сказав раб: Пане, сталося так, як наказав ти, і ще є місця.

23 Та пан рабові сказав: Вийди на шляхи, на загороди і змушуй увійти, щоб наповнився мій дім.

24 Кажу вам, що жодний з тих раніше запрошених мужів не скуштує Моєї вечері. [Бо багато покликаних, та мало вибраних].

Вимоги до учнів Христа

25 Ішло за Ним багато людей. Обернувшись, Він сказав їм:

26 Якщо хто приходить до Мене і не зненавидить свого батька та матері, дружини й дітей, братів і сестер, та ще й душу свою, той не може бути Моїм учнем.

27 Хто не несе свого хреста і не йде слідом за Мною, не може бути Моїм учнем.

28 Бо хто з вас, бажаючи збудувати вежу, спочатку не сяде й не полічить коштів, чи вистачить для завершення,

29 щоб, коли покладе основу й не зможе докінчити, усі, які побачать, не почали сміятися з нього,

30 кажучи, що цей чоловік почав будувати й не спромігся закінчити.

31 Або який цар, ідучи на бій проти іншого царя, спершу не сяде порадитися, чи під силу йому з десятьма тисячами війська зустріти того, хто йде з двадцятьма тисячами проти нього?

32 Коли ні, то як той ще далеко, шле до нього посланців і просить примирення.

33 Так ото й кожний з вас, хто не відречеться від усього свого майна, не може бути Моїм учнем.

Притча про сіль

34 Отже, сіль — добра річ, але коли сіль звітріє, чим посолите?

35 Ні на землю, ні на добриво вона не придатна — її висипають геть. Хто має вуха, щоб слухати, нехай слухає!

15

Притча про заблудлу вівцю

1 Підходили до Ісуса всі митники та грішники, щоби послухати Його.

2 І нарікали фарисеї та книжники, говорячи, що Він грішників приймає і з ними їсть.

3 А Він розповів їм ось таку притчу, кажучи:

4 Який чоловік із вас, маючи сто овець і загубивши одну з них, не лишає дев’яносто дев’ять у пустелі та не йде за тією, що загубилася, доки не знайде її?

5 І, знайшовши, бере на свої плечі, радіючи,

6 і, прийшовши до хати, він скликає друзів і сусідів, кажучи їм: Радійте зі мною, бо я знайшов мою вівцю, яка загубилася!

7 Кажу вам, що за одного грішника, який кається, радість на небі буде більша, ніж за дев’яноста дев’ятьма праведниками, які не потребують покаяння.

Притча про загублену драхму

8 Або яка жінка, маючи десять драхм, якщо загубила одну драхму, не запалює світильника і не замітає хати, шукаючи пильно, доки не знайде?

9 А знайшовши, скликає приятельок і сусідок, кажучи: Радійте зі мною, бо я знайшла драхму, що загубилася!

10 Такою, кажу вам, буває радість у Божих ангелів за одного грішника, який кається.

Притча про блудного сина

11 І Він розповів: Один чоловік мав двох синів.

12 І молодший з них сказав батькові: Батьку, дай мені належну частину майна! І він поділив між ними майно.

13 А через декілька днів, забравши все, молодший син подався до далекого краю і там розтратив своє майно, живучи розпусно.

14 Як витратив усе, настав великий голод у тому краї, і він став бідувати.

15 Пішов він, та й пристав до одного з громадян тієї землі, а той послав його на свої поля пасти свиней.

16 І бажав він насититися стручками, які їли свині, але ніхто йому не давав.

17 Опам'ятавшись, він сказав: Скільки наймитів мого батька мають у надлишку хліба, а я тут гину з голоду…

18 Устану, піду до свого батька і скажу йому: Батьку, я згрішив перед небом і перед тобою

19 і вже не гідний зватися твоїм сином; прийми ж мене як одного з твоїх наймитів!

20 Тож він, підійнявшись, пішов до свого батька. Коли він був ще далеко, батько побачив його й змилосердився; побігши, кинувся йому на шию і поцілував його.

21 А син сказав йому: Батьку, я згрішив перед небом і перед тобою; я вже не гідний зватися сином твоїм!

22 Та батько сказав своїм рабам: Негайно принесіть найкращий одяг і зодягніть його, дайте перстень йому на руку і взуття на ноги;

23 приведіть відгодоване теля та заколіть; будемо їсти й веселитися,

24 бо цей син мій був мертвий — і ожив, пропав — і знайшовся! І почали веселитися.

25 А його старший син був на полі. Коли, ідучи, наблизився до хати, почув співи й танці.

26 Закликавши одного зі слуг, він запитав: Що це таке?

27 Той сказав йому: Твій брат повернувся, і твій батько заколов відгодоване теля, бо здоровим його прийняв.

28 Тож він розгнівався і не хотів увійти. Його батько вийшов і вмовляв його.

29 Та він у відповідь сказав своєму батькові: Ось, стільки років я тобі служу, ніколи не переступав твоєї заповіді, а ти мені не дав і козеняти, щоб я повеселився з моїми друзями.

30 Коли ж цей син твій, який розтратив твоє майно з блудницями, повернувся, ти заколов йому відгодоване теля!

31 А той відказав йому: Сину, ти завжди зі мною, і все моє — твоє.

32 Тут треба таки веселитися і радіти, бо цей брат твій був мертвий — і ожив, пропав — і знайшовся!

16

Притча про нечесного управителя

1 Говорив же Він і до учнів: Був один багатий чоловік, котрий мав управителя, якого звинуватили, нібито він розтрачує його майно.

2 Покликавши його, сказав йому: Що це я чую про тебе? Дай звіт за своє управління, бо більше не зможеш керувати!

3 Став міркувати собі управитель: Що маю робити, — мій пан позбавляє мене управління? Копати не маю сили, жебракувати соромлюся.

4 Знаю, що зроблю: коли буду усунений від управління, то хай приймуть мене до своїх домів!

5 І, покликавши кожного з боржників свого пана, запитав першого: Скільки винен ти моєму панові?

6 Той відповів: Сто мірок олії. І сказав він йому: Візьми свою розписку, швидко сідай і напиши: п’ятдесят!

7 Потім запитав другого: А ти скільки винен? Той відказав: Сто мірок пшениці. Каже йому: Візьми свою розписку й напиши: вісімдесят.

8 І похвалив пан нечесного управителя, бо той мудро вчинив. Адже сини цього світу мудріші від синів світла у своєму роді.

9 І Я вам кажу: Набувайте собі друзів з мамони неправди, щоб коли вона зникне, прийняли вас до вічних осель.

10 Вірний у найменшому — і у великому вірний; несправедливий у найменшому — і у великому несправедливий.

11 Тож коли в неправедному багатстві ви не були вірні, то хто вам довірить справжнє?

12 І коли в чужому ви не були вірні, то хто вам дасть ваше?

Неможливо служити Богові й мамоні

13 Жодний раб не може двом панам служити: або одного буде ненавидіти, а другого любитиме; або одного буде триматися, а другим нехтуватиме. Не можете служити Богові й мамоні!

Ісус викриває грошолюбство фарисеїв

14 Чули все це фарисеї, які були грошолюбами, і насміхалися з Нього.

15 А Він сказав їм: Ви вдаєте із себе праведних перед людьми; Бог же знає ваші серця, бо те, що серед людей високе, — огидне перед Богом.

16 Закон і пророки були до Івана. Відтоді благовіститься Боже Царство, і кожний його здобуває силою.

17 Швидше небо й земля проминуть, ніж пропаде хоч одна риска із Закону.

Роз’яснення про розлучення

18 Кожний, хто залишає свою дружину й бере іншу, чинить перелюб; і хто одружується на розлученій із чоловіком, — також чинить перелюб.

Притча про багатого й Лазаря

19 Один чоловік був багатий, одягався в багряницю та вісон і розкішно бенкетував щодня.

20 А другий — бідний, на ім’я Лазар, лежав перед його воротьми в струпах

21 і бажав насититися тим, що падало зі столу багатого; приходили пси й лизали його рани.

22 Сталося, що бідний помер, і віднесли його ангели на лоно Авраама; помер же й багатий, і його поховали.

23 І, терплячи муки аду, він звів свої очі й побачив здалека Авраама та Лазаря на його лоні,

24 й закричав, гукаючи: Батьку Авраме, змилосердься наді мною і пошли Лазаря, щоби змочив кінчик свого пальця у воді й охолодив мій язик, бо мучуся в цьому полум’ї!

25 Та Авраам промовив: Сину, згадай, як ти одержував своє добро за свого життя, а Лазар — одне лихо. А тепер він тут втішається, ти ж — мучишся.

26 І, крім усього цього, між нами й вами лежить велика безодня, щоб ті, які бажають перейти звідси до вас, не змогли, і щоби звідти до нас не переходили!

27 Той же відказав: Благаю тебе, батьку, пошли його до дому мого батька,

28 бо маю п’ятьох братів, нехай засвідчить їм, щоб і вони не прийшли на це місце страждання!

29 Та Авраам відповів: Вони мають Мойсея та пророків: хай їх слухають!

30 А той продовжував: Ні, батьку Авраме, коли ж хто з мертвих прийде до них, то покаються!

31 Він же сказав йому: Якщо Мойсея і пророків не слухають, не повірять і тому, хто з мертвих воскресне.

17

Горе тому, через кого приходять спокуси

1 А до Своїх учнів Він промовив: Неможливо, щоби спокуси не прийшли, та горе тому, через кого вони приходять;

2 йому було б краще почепити жорновий камінь на свою шию і кинутися в море, ніж щоби спокусив одного із цих малих.

Учіться прощати

3 Зважайте на себе! Коли згрішить твій брат, — докори йому, а коли покається, — прости йому.

4 І якщо сім разів на день згрішить проти тебе і сім разів [на день] звернеться до тебе, кажучи: Каюся! — прости йому.

Про силу віри

5 І сказали апостоли Господу: Додай нам віри!

6 А Господь промовив: Коли б ви мали віру, хоч як гірчичне зернятко, і повеліли б цій смоківниці: Вирви себе з корінням і посади себе в морі! — то послухала б вас.

Ми — нікчемні раби

7 Хто з вас, маючи раба, який оре або пасе, скаже йому, коли він прийде з поля: Негайно йди та сідай до столу?

8 Але хіба не скаже йому: Приготуй щось поїсти, підпережися і прислуговуй, поки я наїмся і нап'юся, а потім ти їстимеш і питимеш?

9 Чи подякує він рабові, який виконав наказане? [Не думаю].

10 Так і ви, коли зробите все наказане вам, кажіть: Ми, нікчемні раби, зробили те, що повинні були зробити!

Оздоровлення десятьох прокажених

11 І сталося, як ішов Він до Єрусалима, то проходив через Самарію і Галилею.

12 І як входив Він до одного села, зустріли Його десять прокажених мужів, які стали здалека.

13 Вони піднесли голос, гукаючи: Ісусе, Наставнику, помилуй нас!

14 Побачивши їх, Він сказав: Підіть і покажіться священикам! І сталося так, що коли вони йшли, — очистилися.

15 Один з них, побачивши, що видужав, повернувся, прославляючи Бога гучним голосом,

16 упав обличчям до ніг Його, дякуючи Йому; це був самарієць.

17 У відповідь Ісус сказав: Хіба не десять очистилося? А де ж дев'ять?

18 Не здогадалися повернутися, щоб віддати славу Богові, а тільки цей чужинець?

19 І сказав Він йому: Підведися і йди; твоя віра тебе спасла.

Царство Боже приходить непомітно

20 А як фарисеї запитали: Коли прийде Боже Царство? — Він відповів їм і сказав: Боже Царство не прийде помітно,

21 і не скажуть: Ось тут воно, або там! Адже Боже Царство всередині вас!

Про другий прихід Ісуса Христа

22 І сказав учням: Настануть дні, коли забажаєте побачити один із днів Людського Сина, — та не побачите.

23 І скажуть вам: Ось тут! — або: Ось там! — не виходьте і не біжіть слідом.

24 Адже як блискавка, блиснувши, світить від краю до краю неба, — так буде і Людський Син Свого дня.

25 Та спершу Він має багато постраждати і бути відкинутим цим родом.

26 І як було за днів Ноя, так буде і за днів Людського Сина:

27 їли, пили, женилися, виходили заміж — до дня, коли ввійшов Ной до ковчега; і настав потоп, і вигубив усіх.

28 Так само, як було за днів Лота: їли, пили, купували, продавали, садили, будували,

29 а того дня, коли Лот вийшов із Содома, вогонь і сірка впали з неба і вигубили всіх.

30 Так буде в день, коли з'явиться Людський Син.

31 Того дня, хто буде на даху, а речі його в домі, хай не сходить взяти їх, а хто на полі, також хай не повертається назад.

32 Згадайте дружину Лота.

33 Хто лише прагнутиме душу свою зберегти, він погубить її, а хто погубить, той оживить її.

34 Кажу вам: тієї ночі будуть двоє на одному ліжку, — одного візьмуть, а другого залишать;

35 будуть дві разом молоти, — одну візьмуть, а другу залишать.

36 [Двоє будуть на полі, — одного візьмуть, а другого залишать].

37 І кажуть Йому у відповідь: Де, Господи? А Він відповів їм: Де труп, там зберуться і орли.

18

Притча про неправедного суддю

1 Він розповів їм притчу, що треба завжди молитися і не занепадати духом,

2 кажучи: В якомусь місті був один суддя, який Бога не боявся і людей не соромився.

3 Була в тому місті й вдова, яка приходила до нього й говорила: Захисти мене від мого супротивника!

4 А він певний час не хотів, та згодом сказав собі: Хоч я і Бога не боюся, і людей не соромлюся,

5 але через те, що мені докучає ця вдова, захищу її, щоб не приходила й не надокучала мені!

6 І промовив Господь: Слухайте, що каже неправедний суддя.

7 То хіба Бог не захистить вибраних Своїх, які кличуть до Нього день і ніч? Чи буде Він зволікати щодо них?

8 Кажу вам: Він оборонить їх негайно! Однак, як прийде Людський Син, то чи знайде Він віру на землі?

Притча про фарисея і митника

9 А для тих, які надіються на себе, ніби вони праведні й за ніщо мають інших, розповів таку притчу:

10 Два чоловіки ввійшли до храму помолитися: один фарисей, а другий митник.

11 Фарисей, ставши, про себе так молився: Боже, дякую Тобі, що я не такий, як інші люди, — грабіжники, несправедливі, перелюбники, або як оцей митник;

12 я пощу двічі на тиждень, даю десятину з усього, що надбаю.

13 А митник, здалека стоячи, не смів навіть очей звести до неба, але бив себе в груди, промовляючи: Боже, будь милосердний до мене, грішного!

14 Кажу вам, що цей повернувся до свого дому оправданий більше, ніж той, бо кожний, хто підноситься, — буде понижений, а хто себе понижує, — піднесений буде!

Ісус благословляє немовлят

15 Приносили ж до Нього й немовлят, щоби до них доторкнувся; учні, побачивши, забороняли їм.

16 А Ісус покликав їх, та й каже: Пустіть дітей, хай приходять до Мене, не забороняйте їм, бо таких є Царство Боже!

17 Запевняю вас: хто не прийме Божого Царства, як дитина, той не ввійде до нього!

Багатим тяжко увійти до Божого Царства

18 І запитав Його якийсь знатний, кажучи: Учителю добрий, що мені робити, аби успадкувати вічне життя?

19 Ісус же йому відповів: Чому звеш Мене добрим? Ніхто не є добрий, тільки Сам Бог.

20 Заповіді знаєш: Не чини перелюбу, не вбивай, не кради, не свідчи неправдиво, шануй батька свого та матір [свою]?

21 Він же сказав: Усе це я зберіг змолоду.

22 Почувши це, Ісус сказав йому: Ще одного бракує тобі: усе, що маєш, продай і роздай бідним — і будеш мати скарб на небесах, та приходь і слідуй за Мною.

23 Він же, почувши це, зажурився, бо був дуже багатий.

24 Коли Ісус побачив, що той зажурився, то сказав: Як тяжко багатим увійти до Божого Царства!

25 Бо легше верблюдові пройти крізь вушко голки, ніж багатому ввійти до Божого Царства.

26 А ті, які слухали, запитали: То хто ж тоді може спастися?

27 Він же відповів: Неможливе для людей є можливе для Бога.

Нагорода вірним

28 І промовив Петро: Ось ми, залишивши своє, пішли за Тобою.

29 Він же сказав їм: Запевняю вас, що немає нікого, хто, залишивши дім, або дружину, або братів, або батьків, або дітей заради Божого Царства,

30 не одержав би значно більше тепер, а в прийдешньому віці — вічне життя!

Ісус провіщає про Свою смерть

31 Узявши дванадцятьох, Він промовив до них: Ось ідемо в Єрусалим, і збудеться все, написане пророками про Сина Людського,

32 бо Він буде виданий язичникам, буде висміяний, зневажений, опльований;

33 після бичування вб'ють Його, але третього дня Він воскресне!

34 Та вони нічого того не збагнули; це слово було приховане від них, — і вони не розуміли сказаного.

Зцілення сліпого біля Єрихона

35 І сталося, коли Він наближався до Єрихона, якийсь сліпий сидів при дорозі й жебрав.

36 Почувши юрбу, яка проходила, він запитав, що це таке.

37 Йому відказали, що проходить Ісус Назарянин.

38 І він закричав, гукаючи: Ісусе, сину Давидів, помилуй мене!

39 А ті, які йшли попереду, погрожували йому, щоби замовк, та він ще дужче кричав: Сину Давидів, помилуй мене!

40 Спинившись, Ісус наказав привести його до Себе. Коли він наблизився, запитав його:

41 Що ти хочеш, щоб Я для тебе зробив? Він же сказав: Господи, щоб я знову бачив!

42 Ісус сказав йому: Прозрій, твоя віра спасла тебе!

43 І він враз почав бачити і пішов за Ним, прославляючи Бога. А весь народ, побачивши це, віддав хвалу Богові.

19

Ісус у домі Закхея

1 Увійшовши в місто, Ісус переходив через Єрихон.

2 І ось чоловік, якого звали Закхей, — це був старший над митниками і був багатий, —

3 прагнув побачити Ісуса, хто Він, але не міг через натовп, бо був малого зросту.

4 Побігши наперед, він виліз на смоківницю, щоби Його побачити, коли Він там проходитиме.

5 Прийшовши на те місце, Ісус поглянув, [побачив його і] звернувся до нього: Закхею, негайно злізай, бо сьогодні потрібно Мені бути у твоєму домі!

6 І він швидко зліз, і прийняв Його, радіючи.

7 А всі, побачивши це, нарікали, кажучи: Навіщо зайшов Він, щоби зупинитися в грішної людини!

8 Устав Закхей і сказав Господу: Ось, Господи, даю бідним половину свого майна, і якщо кого чим скривдив, повертаю вчетверо!

9 А Ісус промовив до нього: Сьогодні завітало спасіння до цього дому, бо й він — син Авраама;

10 Син Людський прийшов знайти та спасти те, що загинуло!

Притча про десять мін

11 Коли вони слухали це, Він розповів ще одну притчу, оскільки був близько до Єрусалима, і вони сподівалися, що ось-ось має об’явитися Боже Царство.

12 Отже, — сказав Він, — один чоловік шляхетного роду пішов у далеку країну, щоби прийняти царство і повернутися.

13 Він покликав десятьох своїх рабів, дав їм десять мін і сказав їм: Торгуйте, доки прийду!

14 Та громадяни ненавиділи його і послали посланців слідом за ним, кажучи: Не хочемо, щоби цей панував над нами!

15 І сталося, що, одержавши царство, він повернувся і звелів покликати до себе тих рабів, яким дав гроші, аби довідатися, що вони вторгували.

16 Приходить перший і каже: Пане, міна твоя принесла десять мін.

17 І відказав йому: Гаразд, добрий рабе, так як в малому ти був вірний, володій десятьма містами.

18 Прийшов другий, кажучи: Пане, міна твоя принесла п'ять мін.

19 Сказав і цьому: І ти будь над п'ятьма містами.

20 І ще один прийшов, кажучи: Пане, ось твоя міна, яку мав я відкладену в хусточці.

21 Адже я боявся тебе, бо ти жорстока людина: береш те, чого не поклав, і жнеш те, чого не посіяв!

22 Каже йому: Устами твоїми суджу я тебе, лукавий рабе. Ти знав, що я жорстока людина, що беру те, чого не поклав, і що жну те, чого не посіяв.

23 Чому ж не дав ти моїх грошей купцям, і я, повернувшись, узяв би своє з прибутком?

24 А тим, які стояли поряд, сказав: Візьміть від нього міну і дайте тому, хто має десять мін!

25 І відповіли йому: Пане, він же десять мін вже має!

26 Кажу вам: кожному, хто має, дасться, а від того, хто не має, і те, що має, буде забране [від нього].

27 А тих моїх ворогів, які не хотіли, щоб я царював над ними, приведіть сюди і повбивайте їх переді мною!

28 Сказавши це, Він пішов попереду, прямуючи в Єрусалим.

Славний в'їзд у Єрусалим

29 І сталося, як наблизився Він до Витфагії і Витанії, до гори, що зветься Оливна, то послав двох учнів,

30 кажучи: Ідіть у село, що навпроти, а ввійшовши до нього, знайдете прив'язане осля, на яке ніхто з людей ніколи не сідав; відв'яжіть його і приведіть.

31 Коли хто запитає вас, навіщо відв'язуєте, то скажете [йому], що Господь потребує його.

32 Посланці пішли й знайшли все так, як Він їм сказав.

33 Коли відв'язували осля, запитали його господарі: Навіщо відв'язуєте осля?

34 Вони ж відказали, що Господь потребує його.

35 Тож вони привели осля до Ісуса і, накинувши на нього свою одіж, посадили Ісуса.

36 А коли Він їхав, стелили свою одежу на дорозі.

37 Як наблизився Він до підніжжя Оливної гори, багато учнів почали з радістю хвалити Бога гучним голосом за всі чудеса, які побачили,

38 вигукуючи: Благословенний Цар, Який іде в Ім'я Господнє! Мир на небі і слава на висотах!

39 Та деякі фарисеї з натовпу сказали Йому: Учителю, заборони це Своїм учням!

40 У відповідь Він сказав: Кажу вам, коли вони замовкнуть, кричатиме каміння.

Плач над Єрусалимом

41 А коли Він наблизився і побачив місто, то заплакав над ним,

42 кажучи: Якби ти зрозуміло хоч у цей день, що потрібне для [твого] миру! Тепер же це сховано від очей твоїх.

43 Адже прийдуть на тебе дні, — і твої вороги оточать тебе валом, візьмуть тебе в облогу, тіснитимуть тебе звідусіль,

44 поб'ють тебе й твоїх дітей у тобі, не залишать каменя на камені в тобі, бо не зрозуміло ти часу своїх відвідин!

Ісус звільняє храм від торговців

45 Увійшовши в храм, Він почав виганяти тих, котрі продавали [в ньому й купували],

46 кажучи їм: Написано: Дім Мій буде домом молитви, а ви зробили його печерою розбійників!

47 І навчав щодня в храмі. А первосвященики, книжники та старші народу прагнули Його погубити,

48 але не знаходили, як це зробити, оскільки всі люди, слухаючи, не відходили від Нього.

20

Питання про Ісусову владу

1 І сталося одного дня, коли навчав Він народ у храмі й благовістив, то прийшли первосвященики та книжники зі старшими

2 і промовили до Нього, запитуючи: Скажи нам, якою владою Ти це робиш, або хто дав Тобі цю владу?

3 У відповідь Він сказав їм: Запитаю вас і Я [одну] річ; скажіть Мені:

4 хрещення Івана було з неба чи від людей?

5 Вони міркували собі, кажучи: Коли скажемо: З неба, — відкаже: Чому ж ви не повірили йому?

6 Якщо ж скажемо: Від людей, — увесь народ поб'є нас камінням, бо впевнений, що Іван — пророк.

7 І вони відповіли, що не знають звідкіля.

8 А Ісус сказав їм: То і Я не скажу вам, якою владою це роблю!

Притча про робітників у винограднику

9 І почав Він розповідати людям таку притчу: Один чоловік насадив виноградник, віддав його робітникам, та й відбув на довгий час.

10 У певну пору послав до робітників раба, щоби дали йому з врожаю винограднику, а робітники, побивши його, відіслали ні з чим.

11 І знову послав другого раба; вони й того побили, зневажили, та й відіслали ні з чим.

12 І знову послав — третього; вони й цього, завдавши йому ран, вигнали.

13 Сказав тоді господар виноградника: Що маю робити? Пошлю свого улюбленого сина, — може, [побачивши] його, посоромляться?

14 Угледівши його, робітники міркували собі, кажучи: Це ж спадкоємець! Убиймо його, щоби спадщина стала наша!

15 І, викинувши його геть з виноградника, вбили. Що ж зробить їм господар виноградника?

16 Прийде й вигубить цих робітників та віддасть виноградника іншим! Почувши, вони сказали: Хай так не буде!

17 Він же, поглянувши на них, сказав: Що означає написане: Камінь, який відкинули будівничі, цей став наріжним?

18 Кожний, хто впаде на той камінь, розіб'ється, [а] на кого він сам упаде, того розчавить.

19 Саме в той час хотіли первосвященики та книжники накласти руки на Нього, бо зрозуміли, що цю притчу Він сказав проти них, та побоялися народу.

Кесареве — кесареві, а Боже — Богові

20 Стежачи, вони послали підглядачів, які видавали себе за праведних, щоби спіймати Його на слові та видати Його урядові й владі намісника.

21 Тож вони запитали Його, кажучи: Учителю, знаємо, що правильно говориш і навчаєш, не дивишся на обличчя, але по правді наставляєш на Божу дорогу.

22 Чи належить нам давати данину кесареві, чи ні?

23 Зрозумівши їхню підступність, Він сказав їм: [Чому Мене спокушаєте?]

24 Покажіть Мені динарій. Чий там образ і напис? [У відповідь] вони сказали: Кесаря.

25 А Він відказав їм: Тож кесареве віддайте кесареві, а Боже — Богові!

26 І не могли піймати Його на слові перед народом, і здивувавшись Його відповіддю, вони замовкли.

Про воскресіння мертвих

27 Підійшли деякі з садукеїв, які стверджували, що немає воскресіння, та й запитали Його,

28 кажучи: Учителю, Мойсей записав нам, що якби у когось помер брат, котрий має дружину, і помер бездітний, то нехай його брат візьме її за дружину та відновить потомство для свого брата.

29 Отже, було сім братів. Перший, узявши дружину, помер бездітним.

30 І другий, [узявши дружину, також помер бездітним].

31 І третій узяв, — і так само всі семеро; жодний не залишив дітей, усі померли.

32 Останньою померла й жінка.

33 У воскресінні котрому з них вона буде дружиною? Бо ж семеро мали її за дружину.

34 Ісус же [у відповідь] сказав їм: Сини цього віку женяться і виходять заміж,

35 а ті, які будуть гідні досягнути того віку й воскреснуть з мертвих, не женяться і не виходять заміж,

36 адже вони більше вмерти не можуть, оскільки є рівні ангелам, є Божими синами, будучи синами воскресіння.

37 А що мертві встають, то й Мойсей показав біля куща, коли назвав Господа Богом Авраама, і Богом Ісаака, і Богом Якова.

38 Бог же не є Богом мертвих, а живих, бо всі для Нього живуть!

39 У відповідь деякі з книжників сказали: Учителю, добре Ти сказав!

40 Тож більше не наважувалися Його ні про що запитувати.

Чий Син Христос?

41 А Він промовив до них: Як же це кажуть, що Христос є сином Давида?

42 Таж сам Давид говорить у книзі Псалмів: Промовив Господь до мого Господа: Сядь праворуч Мене,

43 поки не покладу ворогів Твоїх підніжком для Твоїх ніг!

44 Отже, Давид називає Його Господом, як же Він йому син?

Стережіться книжників

45 Коли весь народ слухав, Він казав Своїм учням:

46 Стережіться книжників, які бажають ходити в шатах і люблять вітання на майданах та перші місця в синагогах і перші місця на гостинах,

47 які поїдають доми вдовиць і напоказ довго моляться; вони приймуть дуже тяжкий осуд!

21

Дар бідної вдови

1 Звівши очі, Він побачив тих, які кидали свої багаті дари до скарбниці.

2 Помітив і одну бідну вдову, яка вкидала туди дві лепти,

3 і сказав: Правду кажу вам, що ця бідна вдова більше від усіх кинула,

4 бо всі ці зі свого достатку кидали в дар [Богові], а вона зі своєї вбогості вкинула все, що мала на прожиток.

Про зруйнування храму

5 І коли дехто говорив про храм, що прикрашений коштовним камінням та дарами, Він сказав:

6 Настануть дні, коли з того, що бачите, не залишиться і камінь на камені, який не був би зруйнований.

Ознаки кінця світу

7 Вони запитали Його, кажучи: Учителю, коли ж це буде і яка ознака того, коли це має статися?

8 Він же відповів: Стережіться, щоб вас ніхто не ввів у оману, бо багато хто прийде під Моїм Ім’ям, кажучи: Це я! — і: Час наблизився! — Не йдіть за ними!

9 Коли ж почуєте про війни та розрухи, — не бійтеся, бо має це раніше статися, але це ще не кінець.

10 Тоді говорив їм: Повстане народ проти народу і царство проти царства;

11 і будуть місцями великі землетруси, голод, пошесті й жахливі події, і будуть великі ознаки з неба.

12 А перед цим усім накладуть на вас свої руки і будуть переслідувати, видаючи в синагоги та в'язниці; поведуть вас до царів і володарів через Моє Ім'я;

13 станеться ж вам це на свідчення.

14 Отже, покладіть у серцях ваших не турбуватися наперед, що відповідати,

15 бо Я вам дам слова та мудрість, яким не зможуть протистояти чи відповісти всі противники ваші.

16 Видаватимуть вас і батьки, і брати, і родичі, і друзі, і вб'ють декого з вас,

17 і будуть ненавидіти вас усі через Моє Ім'я.

18 Але й волосина з вашої голови не пропаде.

19 У вашій терпеливості здобудете ваші душі.

Про спустошення Єрусалима

20 Коли ж побачите, що Єрусалим оточений військами, тоді знайте, що наблизилося його спустошення.

21 Тоді ті, хто в Юдеї, хай втікають у гори, а хто всередині міста, хай виходять; ті, хто в околицях, хай не входять до нього,

22 бо то будуть дні помсти, щоби сповнилося все написане.

23 Горе ж вагітним і тим, хто годуватиме грудьми в ті дні. Бо буде велике горе на землі й гнів на цьому народі;

24 і впадуть від вістря меча, і потраплять у полон до всіх народів, а Єрусалим буде топтаний язичниками, доки не закінчаться часи язичників.

Прихід Сина Людського

25 І будуть ознаки на сонці, і місяці, і зорях, а на землі тривога народів від раптового морського реву та розбурханих хвиль,

26 коли люди ціпенітимуть від страху й очікування того, що надходить на цілий світ, бо сили небесні захитаються.

27 І тоді побачать Сина Людського, Який йде на хмарі з силою і великою славою.

28 Коли ж почне це збуватися, випростайтеся і підійміть свої голови, бо наближається ваше визволення!

29 І розповів їм притчу: Погляньте на смоківницю і на всі дерева:

30 коли вже пускають листя, і ви бачите це, то самі знаєте, що близько літо;

31 так і ви, коли побачите, що це збувається, — знайте, що близько Боже Царство.

32 Запевняю вас, що не мине рід цей, як усе станеться.

33 Небо і земля проминуть, а Мої слова не проминуть.

Треба бути готовими до приходу Господа

34 Стережіться, щоб ваші серця не обтяжувалися ненаситністю, пияцтвом і життєвими клопотами, і щоб не надійшов на вас той день несподівано,

35 наче пастка, бо прийде він на всіх, хто проживає на поверхні всієї землі.

36 Тож пильнуйте, постійно моліться, щоби змогли ви уникнути всього того, що має відбутися, — і стати перед Сином Людським!

37 Удень Ісус був у храмі й навчав, а вночі виходив і перебував на горі, що зветься Оливною.

38 Зранку всі люди приходили до Нього в храм, щоби послухати Його.

22

Юдина зрада

1 Наближалося свято Опрісноків, що зветься Пасхою.

2 Первосвященики та книжники шукали, як убити Його, але боялися народу.

3 Та сатана ввійшов у Юду, якого звали Іскаріотом, котрий був із числа дванадцятьох,

4 і він пішов, домовився з первосвященниками та начальниками варти, як Його видати їм.

5 Ті зраділи й погодилися дати йому срібняків.

6 І він пристав та шукав нагоди, щоб видати Його їм не при народі.

Господня Вечеря

7 Настав день Опрісноків, коли належало приносити в жертву пасху.

8 І послав Він Петра й Івана, сказавши: Підіть і приготуйте нам пасху, щоб ми її спожили.

9 Вони сказали Йому: Де хочеш, щоб ми приготували?

10 А Він відповів їм: Ось, як будете входити до міста, зустріне вас чоловік, який у глечику нестиме воду; йдіть за ним до того дому, куди він увійде,

11 і скажіть господареві дому: Учитель питає тебе: Де світлиця, в якій споживатиму пасху зі Своїми учнями?

12 І він вам покаже велику прибрану світлицю, там приготуйте.

13 Пішовши, вони знайшли, як Він сказав їм, і приготували пасху.

14 І коли настав час, Він сів при столі й апостоли з Ним.

15 І Він сказав їм: Я дуже забажав спожити з вами цю пасху, перш ніж страждатиму;

16 кажу вам, що вже не буду споживати її, аж поки вона не сповниться в Божому Царстві.

17 Взявши чашу та віддавши подяку, Він сказав: Візьміть її і поділіть між собою.

18 Кажу вам, що не питиму відтепер з плоду виноградного, аж доки не прийде Царство Боже.

19 І взявши хліб та віддавши подяку, переломив і дав їм, кажучи: Це тіло Моє, яке за вас віддається; це робіть на спомин про Мене.

20 Так само й чашу по вечері, кажучи: Ця чаша — Новий Завіт у Моїй крові, яка за вас проливається.

21 Ось і рука того, хто видає Мене, зі Мною на столі.

22 Хоча Син Людський іде, як призначено, але горе тій людині, яка Його видає.

23 І вони почали з'ясовувати між собою, хто з них міг би бути тим, хто це зробить.

Більший нехай буде як менший

24 Була й суперечка між ними, хто з них більший.

25 А Ісус сказав їм: Царі народів панують над ними, а ті, хто володіє ними, звуться доброчинцями.

26 Ви ж не так, але більший між вами хай буде як менший, і начальник — як слуга.

27 Хто більший: той, хто сидить, чи той, хто обслуговує? Хіба не той, хто сидить? Я ж серед вас як Той, Хто обслуговує.

Апостоли судитимуть дванадцять племен Ізраїля

28 Ви є ті, які залишилися зі Мною в Моїх випробуваннях;

29 як заповів Мені Мій Отець Царство, так і Я заповідаю вам, —

30 щоб ви їли й пили за Моїм столом у Моєму Царстві, щоб сиділи на престолах і судили дванадцять племен Ізраїля.

Ісус говорить про відречення Петра

31 [Сказав же Господь]: Симоне, Симоне, ось сатана випросив вас, щоби пересіяти, як пшеницю;

32 Я ж благав за тебе, щоб не забракло тобі віри; і ти, коли навернешся, зміцни своїх братів!

33 Той відказав Йому: Господи, з Тобою я готовий іти і до в'язниці, і на смерть.

34 Ісус же мовив: Кажу тобі, Петре, не заспіває півень сьогодні, як ти тричі зречешся Мене, стверджуючи, що не знаєш Мене!

В Ісусі справджуються пророцтва

35 І сказав їм: Коли Я послав вас без гаманця, без торби і без взуття, то хіба чогось вам бракувало? Вони ж сказали: Нічого.

36 А Він сказав їм: Але тепер, хто має гаманця, нехай візьме також і торбу, а хто не має, нехай продасть свій одяг і купить меча.

37 Кажу вам, що в Мені має збутися те, що написано: До злочинців зараховано Його, бо те, що сказане про Мене, звершується!

38 Вони сказали: Господи, ось тут два мечі. А Він відповів їм: Достатньо.

Ісусова молитва в Гетсиманії

39 Вийшовши, Він попрямував за звичаєм на Оливну гору, а за Ним пішли учні.

40 Прийшовши на місце, Він сказав їм: Моліться, щоб не потрапили ви у спокусу.

41 А Сам відійшов від них на віддаль, як кинути каменем, упав на коліна й молився,

42 промовляючи: Отче, коли хочеш, зроби, щоб минула Мене чаша ця; однак не Моя хай буде воля, але Твоя!

43 З'явився Йому ангел з неба, який додав Йому сили.

44 Перебуваючи у великій тривозі, Він ще ревніше молився; піт Його став, як краплини крові, що капали на землю.

45 Уставши від молитви, Він підійшов до учнів і знайшов, що вони заснули від смутку.

46 І сказав їм: Чому спите? Устаньте й моліться, щоб ви не потрапили у спокусу.

Схоплення Ісуса

47 Він ще говорив, як з'явилася юрба і з нею той, хто зветься Юдою, один із дванадцятьох; він ішов перед ними і наблизився до Ісуса, щоби поцілувати Його, [бо дав їм цей знак: Кого поцілую, — Той і є].

48 Ісус сказав йому: Юдо, то ти поцілунком видаєш Сина Людського?

49 Ті, хто був з Ним, коли побачили те, що відбувається, сказали: Господи, чи не вдарити нам мечем?

50 І один з них вдарив раба первосвященика і відтяв йому праве вухо.

51 Та Ісус озвався і сказав: Облиште, вже досить; і доторкнувшись до вуха, зцілив його.

52 А до тих, які виступили проти Нього, — до первосвящеників, начальників варти храму та старших, — Ісус сказав: Наче проти розбійника вийшли ви з мечами і киями.

53 Жодного дня, коли Я був з вами у храмі, ви не підняли руки на Мене. Але це ваш час і влада темряви.

Петро відрікається від Ісуса

54 Вони ж схопили Його, повели й привели у двір первосвященика. А Петро йшов слідом на віддалі.

55 Коли розклали вогонь серед двору і разом сиділи, Петро сидів серед них.

56 Коли він сидів при світлі, помітила його якась служниця і, поглянувши на нього, сказала: І цей був з Ним!

57 Він же відрікся, кажучи: Жінко, я не знаю Його!

58 Невдовзі другий, побачивши його, сказав: І ти — один з них! Петро ж сказав: Чоловіче, я — ні!

59 Минула приблизно одна година, і ще якийсь твердив, кажучи: Справді, і цей був з Ним, бо він — галилеєць.

60 Та Петро промовив: Чоловіче, не знаю, про що ти говориш! І тут же, як він говорив, заспівав півень.

61 Обернувшись, Господь поглянув на Петра; і Петро згадав слова Господа, коли Він йому сказав: Перше ніж півень сьогодні заспіває, відречешся від Мене тричі!

62 І, вийшовши геть, він гірко заплакав.

Знущання над ув'язненим Ісусом

63 А мужі, які тримали Ісуса, глумилися з Нього, б'ючи;

64 вони, зав'язавши Йому очі, [били Його в обличчя і] запитували Його, кажучи: Пророкуй, хто Тебе вдарив?

65 І багато іншого, зневажливого, наговорювали на Нього.

Перед збором старших, первосвящеників і книжників

66 Коли почався день, зібралася рада старших народу, первосвящеників і книжників, і повели Його на свої збори,

67 кажучи: Якщо Ти — Христос, то скажи нам! Він відповів їм: Якщо Я вам скажу, не повірите;

68 якщо ж запитаю, не відповісте [Мені й не відпустите].

69 Віднині ж буде, що Син Людський сидітиме по правиці Божої сили.

70 Тоді всі запитали: Чи Ти — Син Божий? А Він їм відповів: Ви самі говорите, що Я є.

71 Вони ж сказали: Навіщо нам потрібне ще якесь свідчення? Адже ми самі почули з Його вуст!

23

Ісус перед Пилатом

1 І встали всі вони, і повели Його до Пилата.

2 Почали Його звинувачувати, кажучи: Ми знайшли Цього, Який бунтує наш народ, забороняє давати кесареві данину і каже, що Він — Сам Христос, Цар.

3 Пилат запитав Його, кажучи: Ти є Цар юдеїв? А Він у відповідь сказав йому: Ти кажеш!

4 Пилат же сказав первосвященикам і юрбі: Жодної вини я не знаходжу в Цій Людині.

5 Та вони ще наполегливіше твердили, запевняючи, що Він підбурює народ, навчає по всій Юдеї, починаючи з Галилеї і аж сюди.

6 Пилат, почувши це, запитав, чи Він галилеєць.

7 Переконавшись, що Він з підвладних Ірода, відіслав Його до Ірода, який тими днями перебував у Єрусалимі.

Ісус перед Іродом

8 Ірод, побачивши Ісуса, дуже зрадів; давно бажав Його бачити, бо чув [багато] про Нього і сподівався побачити від Нього якусь ознаку.

9 Ставив Йому багато запитань, але Він нічого йому не відповідав.

10 Первосвященики та книжники стояли, завзято обвинувачуючи Його.

11 Ірод зі своїми воїнами, принизивши та висміявши Його, одягнув у світлий одяг і відіслав Його до Пилата.

12 Того дня Ірод і Пилат стали друзями, хоча раніше вони ворогували між собою.

Засуджений на смерть

13 Пилат, покликавши первосвящеників, начальників та людей,

14 сказав їм: Привели ви мені Цю Людину як Того, Хто підбурює народ. І ось, я перед вами допитував і не знайшов у Цій Людині жодної провини з того, у чому Її обвинувачуєте.

15 Так само й Ірод, який повернув Його нам. Отже, нічого вартого смерті Він не зробив;

16 тож, покаравши Його, відпущу.

17 [Треба ж було йому щосвята відпускати їм когось одного].

18 Та вони всі разом закричали, вигукуючи: Візьми Цього, а відпусти Варавву!

19 Варавва був ув'язнений за якийсь заколот у місті й за вбивство.

20 А Пилат, бажаючи відпустити Ісуса, знову заговорив до них.

21 Та вони кричали, вигукуючи: Розіпни, розіпни Його!

22 Тож він утретє сказав їм: Яке ж зло Він зробив? Нічого вартого смерті не знайшов я в Ньому. Я покараю Його й відпущу.

23 Однак вони наполягали гучними голосами, вимагали Його розіп'яти, і голоси їхні [та первосвящеників] перемогли.

24 І Пилат присудив згідно з їхніми вимогами:

25 відпустив того, за кого вони просили, який за бунт і вбивство був посаджений до в'язниці, а Ісуса видав на їхню волю.

Ісуса ведуть на розп'яття

26 І повели Його. Взявши якогось Симона з Киринеї, який ішов з поля, поклали на нього нести за Ісусом хрест.

27 Ішла ж за Ним велика юрба народу та жінки, які голосили й оплакували Його.

28 Повернувшись до них, Ісус сказав: Дочки єрусалимські, не плачте за Мною, краще плачте за собою та за своїми дітьми,

29 бо ось настають дні, коли скажуть: Блаженні неплідні й утроби, які не родили, і груди, які не годували.

30 Тоді почнуть казати горам: Упадіть на нас! — і горбам: Покрийте нас!

31 Адже коли із зеленим деревом це роблять, то що станеться із сухим?

32 І вели з Ним на страту також інших двох злочинців.

Розп'яття Ісуса

33 І коли прийшли на місце, яке зветься Череповище, тут розіп'яли Його й злочинців — одного праворуч, а другого — ліворуч.

34 Ісус говорив: Отче, прости їм, бо вони не знають, що роблять! А ті, які ділили Його одяг, кидали жереб.

Глузування з розп'ятого Ісуса

35 А народ стояв і дивився. Насміхалися і начальники [з ними], кажучи: Він інших спасав, тож нехай спасе і Себе Самого, якщо Він Христос, Божий Обранець!

36 Глузували з Нього й воїни; вони, приступаючи, подавали Йому оцет

37 і казали: Якщо Ти — юдейський Цар, спаси Себе!

38 Над Ним був напис, [зроблений грецьким, латинським та єврейським письмом]: Це — Цар юдеїв.

Молитва розбійника на хресті

39 Один із розп'ятих злочинців лихословив Його, кажучи: Хіба Ти не Христос? Спаси Себе й нас!

40 А другий обізвався і, докоряючи йому, сказав: Чи ти не боїшся Бога, коли й сам на таке засуджений?

41 Але ми — справедливо, бо дістаємо належне за те, що вчинили; Він же нічого поганого не зробив!

42 І додав: Ісусе, згадай мене, коли прийдеш у Царство Твоє!

43 А Він сказав йому: Запевняю тебе: сьогодні ти будеш зі Мною в раю!

Смерть Ісуса

44 І коли настала шоста година, наступила темрява по всій землі — до дев'ятої години;

45 померкло сонце, а завіса храму роздерлася надвоє.

46 Скрикнувши гучним голосом, Ісус промовив: Отче, у Твої руки передаю Свій дух! Сказавши це, Він віддав духа.

47 Побачивши те, що сталося, сотник прославив Бога, промовляючи: Справді, праведний був Цей Чоловік!

48 Численні юрби, які прийшли на це видовище, спостерігаючи те, що сталося, били себе в груди й верталися.

49 На віддалі стояли й дивилися всі Його знайомі та жінки, які йшли за Ним із Галилеї.

Поховання Ісуса

50 Один чоловік, на ім'я Йосиф, який був радником, людина добра й праведна,

51 з юдейського міста Ариматеї, — не пристав до ради та до їхньої справи, бо він очікував Божого Царства;

52 підійшовши до Пилата, він попросив тіло Ісуса;

53 знявши його, він обгорнув полотном і поклав у висічену гробницю, де ще ніколи ніхто не лежав.

54 Була п'ятниця, і надходила субота.

55 А жінки, котрі йшли слідом, — ті, які прибули з Ним із Галилеї, — побачили гріб і як було покладене Його тіло.

56 Повернувшись, вони приготували пахощі та миро, а в суботу спочивали, згідно із заповіддю.

24

Ангели сповіщають жінкам про воскресіння Ісуса

1 Першого ж дня тижня дуже рано вони [і ще дехто з ними] прийшли до гробу, несучи пахощі, які приготували.

2 Та вони виявили, що камінь відвалений від гробниці,

3 а ввійшовши, не знайшли тіла Господа Ісуса.

4 І сталося, як були вони через це розгублені, то два мужі стали біля них у блискучому одязі.

5 Вони налякалися і посхиляли обличчя до землі, а ті сказали їм: Чому ви шукаєте Живого між мертвими?

6 Немає Його тут, бо воскрес! Згадайте, як казав вам, коли ще був у Галилеї.

7 Він говорив: Потрібно, щоб Син Людський був виданий у руки грішних людей, був розп’ятий і воскрес на третій день.

8 Тоді вони пригадали Його слова.

9 Повернувшись від гробу, вони сповістили про все це одинадцятьом і всім іншим.

10 То були Марія Магдалина, Іванна, Марія, мати Якова, та інші з ними. Вони розповіли про це апостолам.

11 Та їхні слова здалися тим вигадкою, — не вірили їм.

12 Підвівшись, Петро побіг до гробу і, схилившись, побачив полотно, [яке лежало] окремо, — і пішов до себе, дивуючись з того, що сталося.

Ісус з’являється Своїм учням по воскресінні

13 Двоє з них ішли того дня до села, віддаленого на шістдесят стадій від Єрусалима, яке називалося Емаус;

14 вони говорили між собою про все, що відбулося.

15 І сталося, коли вони розмовляли й обмірковували, Сам Ісус, наблизившись, пішов разом з ними,

16 та очі їхні були стримані, щоби Його не впізнали.

17 Тож Він запитав їх: Що це за справа, над якою міркуєте між собою, ідучи? І чого ви сумні?

18 У відповідь один, на ім’я Клеопа, сказав Йому: Ти хіба єдиний чужинець у Єрусалимі, Який не знає того, що сталося в ньому цими днями?

19 І запитав їх: Що саме? А вони розповіли Йому про Ісуса Назарянина, Мужа Пророка, сильного ділом і словом перед Богом і перед усім народом;

20 як видали Його первосвященики й наші старші на смертний присуд і розіп’яли Його.

21 А ми сподівалися, що Він Той, Хто має визволити Ізраїля. І до того ж, оце третій день, відколи те сталося.

22 Та деякі наші жінки здивували нас: побувавши рано в гробниці

23 й не знайшовши Його тіла, вони прийшли й розповіли, що бачили появу ангелів, які сповістили, що Він живий.

24 Тоді пішли деякі з нас до гробу — і знайшли все, як говорили жінки; Самого ж Ісуса не побачили!

25 Тоді Ісус сказав їм: О нерозумні й повільні серцем, аби вірити в усе, що говорили пророки!

26 Хіба не треба було Христові постраждати й увійти у Свою славу?

27 І, почавши від Мойсея та від усіх пророків, Він пояснив їм з усього Писання те, що стосувалося Його.

28 І вони наблизилися до села, до якого йшли. А Він удавав, що йде далі.

29 Та вони просили Його, кажучи: Залишайся з нами, бо вечоріє, вже день закінчується! І Він увійшов, щоби залишитися з ними.

30 І сталося, як сів Він за столом з ними, то, взявши хліб, поблагословив і, переломивши, давав їм;

31 тут і відкрилися їхні очі, і вони впізнали Його. Та Він став невидимий для них.

32 І сказали вони один одному: Хіба не палало наше серце, коли Він говорив нам у дорозі та пояснював нам Писання?

33 Уставши, тієї ж години вони повернулися до Єрусалима та знайшли зібраних одинадцятьох і тих, які були з ними;

34 вони говорили, що справді Господь воскрес і з'явився Симонові.

35 А ці розповіли про те, що сталося в дорозі, та як Він відкрився їм під час ламання хліба.

36 Коли вони говорили про це, Сам [Ісус] став посеред них і сказав їм: Мир вам!

37 Та злякавшись, охоплені жахом, вони думали, що бачать духа.

38 А Він сказав їм: Чому ви стурбовані, чому такі думки входять до ваших сердець?

39 Гляньте на Мої руки, на Мої ноги! Це ж Я Сам! Доторкніться до Мене — подивіться, що дух тіла й костей не має, а Я, як бачите, їх маю!

40 Сказавши це, Він показав їм руки та ноги.

41 А як вони ще дивувалися і не вірили з радості, Він сказав їм: Чи маєте тут щось із їжі?

42 Вони дали Йому частину печеної риби [і бджолиного меду].

43 Тож, взявши, Він їв перед ними.

44 І промовив до них: Ось слова, які Я сказав вам, коли ще був з вами: Має збутися все написане про Мене і в Законі Мойсея, і в Пророків, і в Псалмах!

45 Тоді розкрив їхній розум, щоби зрозуміли Писання.

46 І Він сказав їм: Так написано, і [необхідно було] постраждати Христові та воскреснути з мертвих на третій день,

47 щоб, почавши з Єрусалима, проповідувалося в Ім'я Його покаяння для прощення гріхів між усіма народами.

48 Ви [ж є] свідками цього.

49 І ось Я посилаю на вас обітницю Мого Отця, а ви залишайтеся в місті [Єрусалимі], доки не зодягнетеся силою з висоти!

Вознесіння Ісуса на небо

50 Вивівши їх за місто до Витанії, Він підняв Свої руки і поблагословив їх.

51 І сталося, що коли благословляв їх, Він віддалився від них і почав підійматися на небо.

52 А вони, поклонившись Йому, з великою радістю повернулися до Єрусалима

53 і були постійно в храмі, [хвалячи і] прославляючи Бога. [Амінь].

Івана

1

Слово стало тілом

1 На початку було Слово, і Слово було в Бога, і Слово було Бог.

2 Воно на початку було в Бога.

3 Усе через Нього постало, і без Нього не постало нічого з того, що постало.

4 У Ньому було життя, — і життя було Світлом людей.

5 І Світло світить у темряві, і темрява Його не огорнула.

6 З'явився чоловік, посланий від Бога; ім'я йому Іван.

7 Він прийшов, аби свідчити, свідчити про Світло, щоб усі повірили через нього.

8 Не був він Світлом, а прийшов засвідчити про Світло.

9 То було справжнє Світло, яке освічує кожну людину, котра приходить у світ.

10 У світі Він був, і світ через Нього постав, але світ Його не пізнав.

11 До своїх Він прийшов, та свої Його не прийняли.

12 А тим, які прийняли Його, дав владу стати Божими дітьми, — тим, які вірять у Його Ім'я.

13 Вони не народилися ні від крові, ні через тілесне бажання, ні через бажання чоловіка, але народилися від Бога.

14 І Слово стало тілом, і перебувало між нами, і ми побачили славу Його, — славу як Єдинородного від Отця, повного благодаті й істини.

15 Іван свідчить про Нього і закликає, промовляючи: Він Той, про Кого я говорив, що Він іде за мною, та Він був переді мною, оскільки був раніше від мене!

16 Адже з Його повноти ми всі одержували благодать за благодаттю,

17 оскільки Закон був даний через Мойсея, а благодать та істина з'явилися через Ісуса Христа.

18 Бога ніхто ніколи не бачив, та Єдинородний Бог, Який у лоні Отця, — Він явив Його.

Свідчення Івана Хрестителя про Ісуса Христа

19 І це свідчення Івана, коли юдеї з Єрусалима послали до нього священиків і левітів, щоб вони запитали його: Хто ти?

20 І він визнав, не відмовився, а визнав: Я — не Христос.

21 І запитали його: То хто ж ти? Ти Ілля? І він відповів: Ні! — Ти пророк? І він відповів: Ні!

22 Вони ж сказали йому: То хто ж ти такий? Щоб ми дали відповідь тим, які послали нас, що ти сам про себе скажеш?

23 Він відповів: Я — голос того, хто кличе в пустелі: Рівняйте дорогу Господу! — як сказав пророк Ісая.

24 Були послані й від фарисеїв.

25 Тож вони запитали його і сказали йому: Чому ти хрестиш, коли ти не Христос, не Ілля і не пророк?

26 Іван у відповідь їм сказав: Я хрещу водою, але серед вас стоїть Той, Кого ви не знаєте,

27 Який іде за мною, [але був ще до мене], — я Йому не гідний розв'язати ремінця на взутті!

28 Це сталося у Витанії, на другому боці Йордану, де Іван хрестив.

29 Наступного дня він бачить Ісуса, Який іде до нього, і каже: Ось Агнець Божий, що на Себе бере гріх світу!

30 Це Той, про Кого я казав, що за мною іде Чоловік, Який був ще до мене, бо Він був раніше від мене.

31 Я не знав Його, але я прийшов хрестити у воді, щоб Він з'явився Ізраїлеві!

32 І засвідчив Іван, промовляючи: Бачив я, що Дух сходив, мов голуб, із неба, і залишився на Ньому.

33 Я не знав Його, але Той, Хто послав мене хрестити водою, сказав мені: Над Ким побачиш Духа, Який сходить і перебуває над Ним, — Він Той, Хто хрестить Духом Святим.

34 І я побачив, і засвідчив, що Він — Божий Син.

Перші учні Ісуса

35 Наступного дня Іван знову стояв з двома своїми учнями.

36 Побачивши Ісуса, Який ішов, він промовив: Ось Агнець Божий!

37 І коли він говорив, почули це обидва його учні й пішли за Ісусом.

38 А Ісус, обернувшись і побачивши, що вони йдуть за Ним, каже їм: Що ви шукаєте? Вони ж сказали йому: Равві, — що в перекладі означає Вчитель, — де Ти живеш?

39 Він каже їм: Ходіть і подивитеся! Вони прийшли й побачили, де Він перебував, і залишилися в Нього того дня. Було це близько десятої години.

40 Андрій, брат Симона-Петра, був одним із двох, які почули це від Івана і які пішли за Ним.

41 Він спочатку розшукав свого брата Симона, та й каже йому: Ми знайшли Месію, що в перекладі означає Христос.

42 І він привів його до Ісуса. Ісус же, поглянувши на нього, сказав: Ти — Симон, син [Йони]; ти будеш називатися Кифа, що в перекладі означає Петро.

43 Наступного дня забажав Він піти в Галилею; знайшов там Ісус Филипа, та й каже йому: Іди за Мною!

44 Филип же був з Витсаїди, з міста Андрія і Петра.

45 Филип знаходить Натанаїла, та й каже йому: Ми знайшли Того, про Кого писали Мойсей у Законі й пророки, — Ісуса з Назарета, сина Йосифа!

46 А Натанаїл сказав йому: Чи може бути щось доброго з Назарета? Каже йому Филип: Іди — і подивися.

47 Побачив Ісус Натанаїла, який ішов до Нього, і каже про нього: Ось справжній ізраїльтянин, в якому немає підступу!

48 Каже Йому Натанаїл: Звідки мене знаєш? А Ісус у відповідь йому сказав: Ще до того, як закликав тебе Филип, Я бачив тебе, як ти був під смоківницею.

49 Відповів Натанаїл [і сказав] Йому: Равві, Ти — Син Божий, Ти — Цар Ізраїлю!

50 Ісус у відповідь сказав йому: Ти повірив, бо Я сказав тобі, що бачив тебе під смоківницею? Ще більше від цього побачиш!

51 І Він сказав йому: Знову й знову запевняю вас: [відтепер] побачите відкрите небо й Божих ангелів, які піднімаються і опускаються над Людським Сином!

2

Весілля в Кані Галилейській

1 Третього дня було весілля в Кані Галилейській; була там мати Ісуса.

2 Ісус зі Своїми учнями також був запрошений на весілля.

3 Як забракло вина, Ісусова мати каже Йому: Не мають вина!

4 А Ісус їй каже: Що до того Мені й тобі, жінко? Ще не настав Мій час.

5 Його мати промовила до слуг: Зробіть, що тільки Він вам скаже.

6 Було там шість кам'яних посудин для води, яку використовували для юдейського очищення; кожна вміщала дві чи три міри.

7 Каже їм Ісус: Наповніть посудини водою! І наповнили їх ущерть.

8 Ще каже їм: Тепер зачерпніть і занесіть до старости! І вони понесли.

9 Коли староста покуштував воду, яка стала вином, то не знав, звідки воно; слуги ж, які зачерпували воду, знали, тоді староста закликав молодого,

10 та й каже йому: Кожна людина подає спочатку добре вино, а гірше — як нап'ються; [а] ти зберіг добре вино дотепер!

11 Такий початок чудес зробив Ісус у Кані Галилейській, виявивши славу Свою; і Його учні повірили в Нього.

Ісус звільняє храм від торговців

12 Після цього Ісус пішов у Капернаум: Він Сам, Його мати, Його брати та Його учні; і пробули вони там декілька днів.

13 Та наближалася юдейська Пасха, і Ісус прийшов у Єрусалим.

14 І побачив у храмі тих, які продають овець, волів і голубів, і сидять міняльники грошей.

15 Зробивши бича з мотузків, Він вигнав усіх із храму, овець і волів, розсипав гроші у міняльників, а столи поперевертав.

16 А тим, які продавали голубів, сказав: Заберіть їх звідси! Не робіть дому Мого Отця домом торгівлі!

17 Згадали Його учні, що написано: Ревність до Твого дому з'їдає Мене!

18 У відповідь на це юдеї запитали Його: Яку ознаку покажеш нам, що таке Ти робиш?

19 Відповів Ісус і сказав їм: Зруйнуйте цей храм, — і за три дні Я підніму його.

20 Тоді юдеї сказали: Сорок шість років будувався цей храм, а Ти за три дні піднімеш його?

21 Він же говорив про храм Свого тіла.

22 Коли Він воскрес із мертвих, то згадали Його учні, що Він це говорив, — тож повірили і в Писання, і в сказані Ісусом слова.

23 А коли Він був у Єрусалимі на святі Пасхи, то багато людей, побачивши ті чудеса, які Він творив, повірили в Його Ім'я.

24 Сам же Ісус не звірявся їм, бо Сам знав усе

25 і не мав потреби, щоби хтось свідчив про людину, адже Сам знав, що було в людині.

3

Нічна розмова з Никодимом

1 Був один чоловік із фарисеїв на ім'я Никодим, старійшина юдейський.

2 Він прийшов до Ісуса вночі й сказав Йому: Равві, знаємо, що Ти прийшов від Бога як Учитель, бо ніхто не може робити таких чудес, які Ти робиш, коли би Бог не був з ним.

3 У відповідь Ісус сказав йому: Знову й знову запевняю тебе: коли хто не народиться згори, то не може побачити Божого Царства!

4 А Никодим Йому каже: Як може людина, будучи старою, народитися? Чи може вона вдруге увійти в утробу своєї матері й народитися?

5 Ісус відповів: Знову й знову запевняю тебе: коли хто не народиться від води й Духа, не може увійти до Божого Царства!

6 Народжене від тіла є тілом, а народжене від Духа є духом.

7 Не дивуйся з того, що Я сказав тобі: Вам потрібно народитися згори.

8 Вітер віє, де хоче, і ти чуєш його шум, але не знаєш, звідки приходить і куди прямує. Так буває з кожним, хто народжений від Духа.

9 Відповів Никодим і сказав Йому: Як може це статися?

10 Ісус у відповідь промовив до нього: Ти — учитель Ізраїля, і не знаєш цього?

11 Знову й знову запевняю тебе, що ми говоримо про те, що знаємо, і про те, що бачили, свідчимо, — та нашого свідчення ви не приймаєте.

12 Якщо про земне Я сказав вам, і ви не вірите, то як повірите, якщо скажу вам про небесне?

13 Ніхто не підіймався на небо, тільки Той, Хто зійшов з неба: Син Людський, [Який на небі].

14 Як Мойсей підняв змія в пустелі, так має бути піднятий Син Людський,

15 щоб кожний, хто вірить у Нього, [не загинув, але] мав вічне життя.

16 Бо так Бог полюбив світ, що дав [Свого] Єдинородного Сина, щоб кожний, хто вірить у Нього, не загинув, але мав життя вічне.

17 Адже не послав Бог [Свого] Сина у світ, щоб судити світ, але щоби через Нього спасти світ.

18 Хто вірить у Нього, не буде засуджений, а хто не вірить, той уже засуджений, бо не повірив в Ім'я Єдинородного Божого Сина.

19 Це і є суд, що світло прийшло у світ, але люди полюбили темряву більше, ніж світло, бо їхні діла були погані.

20 Адже кожний, хто чинить зло, ненавидить світло і не приходить до світла, щоби його вчинки не були осуджені, [тому що вони погані].

21 А хто чинить правду, той іде до світла, щоб виявилися його діла, бо зроблені вони в Бозі!

Іван свідчить про небесне походження Ісуса

22 Після цього Ісус з учнями прийшов в Юдею і там перебував з ними та хрестив.

23 Іван також хрестив у Еноні, що поблизу Салима, бо там було багато води; люди приходили й хрестилися,

24 бо Іван [ще] не був укинутий до в'язниці.

25 Якось виникла суперечка між Івановими учнями та юдеями щодо очищення.

26 Прийшли вони до Івана і сказали йому: Равві, Той, Хто був з тобою на тому боці Йордану, про Кого ти засвідчив, хрестить і всі йдуть до Нього!

27 Іван у відповідь сказав: Людина не може нічого приймати, якщо не буде дано їй з неба.

28 Ви самі мені свідчите про те, що я казав: Я не Христос, а лише посланий перед Ним.

29 Хто має молоду, є молодим, а друг молодого, стоячи поряд і слухаючи його, радіє від голосу молодого. Оце і є моя радість, вона тепер сповнилася.

30 Йому належить зростати, а мені — меншати.

31 Хто приходить згори, Той над усіма. Хто із землі, той земний і по-земному говорить. Хто приходить з неба, Той над усіма.

32 Те, що Він побачив і почув, про це і свідчить; але Його свідчення ніхто не приймає.

33 Хто ж прийняв Його свідчення, той підтвердив, що Бог правдивий.

34 Бо Кого Бог послав, Той говорить Божі слова, тому що [Бог] дає Духа без міри.

35 Отець любить Сина і передав усе в Його руки.

36 Хто вірить у Сина, той має вічне життя, а хто в Сина не вірить, той життя не побачить, але Божий гнів перебуває на ньому.

4

Ісус залишає Юдею

1 Як тільки Ісус дізнався, що фарисеї почули, що Він збирає та хрестить більше учнів, ніж Іван, —

2 хоч Сам Ісус не хрестив, а лише Його учні, —

3 то Він залишив Юдею і знову пішов до Галилеї.

Розмова Ісуса з жінкою-самарійкою

4 Потрібно Йому було перейти через Самарію.

5 Він приходить до самарійського міста, що називається Сихар, поблизу поля, яке Яків дав своєму синові Йосифові.

6 Була там криниця Якова. Ісус, втомившись з дороги, сів отак біля криниці. Було десь близько шостої години.

7 Приходить жінка із Самарії по воду. Каже їй Ісус: Дай Мені напитися!

8 Учні ж Його пішли в місто, щоб купити їжі.

9 Тоді жінка-самарійка промовила до Нього: Як Ти, будучи юдеєм, просиш пити у мене, коли я — жінка-самарійка? Адже юдеї не спілкуються із самарійцями!

10 Ісус у відповідь сказав їй: Коли б ти знала Божий дар і Хто Той, що говорить тобі: Дай мені напитися! — ти просила б у Нього, і Він дав би тобі живої води.

11 Каже йому жінка: Пане, Ти не маєш відра, а криниця глибока, звідки маєш живу воду?

12 Хіба Ти більший за нашого батька Якова, який дав нам криницю: і сам з неї пив, і сини його, і худоба його?

13 У відповідь Ісус сказав їй: Кожний, хто п'є цю воду, буде спраглий знову,

14 а хто питиме воду, яку Я йому дам, не матиме спраги повік, бо вода, яку Я йому дам, стане в ньому джерелом води, що тече в життя вічне.

15 Каже Йому жінка: Пане, дай мені цієї води, щоб я не мала спраги й не приходила сюди черпати!

16 Говорить їй [Ісус]: Іди, поклич свого чоловіка і приходь сюди.

17 У відповідь жінка сказала Йому: Не маю я чоловіка. Каже їй Ісус: Добре ти сказала, що не маєш чоловіка,

18 бо п'ятьох чоловіків ти мала, і той, якого нині маєш, не є твоїм чоловіком. Це ти правду сказала.

19 Каже жінка Йому: Пане, я бачу, що Ти — Пророк.

20 Наші предки поклонялися на цій горі, а ви кажете, що в Єрусалимі те місце, де потрібно поклонятися.

21 Ісус промовив до неї: Жінко, вір Мені, що надходить час, коли ні на цій горі, ні в Єрусалимі не будете поклонятися Отцеві.

22 Ви поклоняєтеся Тому, Кого не знаєте; ми ж поклоняємося Тому, Кого знаємо, бо спасіння від юдеїв.

23 Але надходить час, — і вже тепер він є, — коли правдиві поклонники будуть поклонятися Отцеві в Дусі та істині, бо Отець шукає Собі таких поклонників.

24 Бог є Дух, і хто Йому поклоняється, повинен поклонятися у Дусі та істині.

25 Відказує Йому жінка: Знаю, що прийде Месія, Який називається Христос; коли Він прийде, то сповістить нам усе!

26 Каже їй Ісус: Це Я — Той, Хто говорить з тобою!

27 І тоді надійшли Його учні й дивувалися, що Він розмовляв із жінкою. Однак ніхто з них не спитав: Чого хочеш? — або: Чому розмовляєш з нею?

28 А жінка залишила своє відро, пішла до міста й каже людям:

29 Ходіть і подивіться на Чоловіка, Який мені сказав усе, що я зробила! Чи часом Він не Христос?

30 Вони вийшли з міста й пішли до Нього.

31 Тим часом учні просили Його, кажучи: Равві, їж!

32 Та Він сказав їм: Я маю їсти поживу, якої ви не знаєте.

33 Тоді учні почали перемовлятися між собою: Чи не приніс хто Йому їсти?

34 Каже їм Ісус: Моя пожива — чинити волю Того, Хто послав Мене, та довершити Його справу.

Ниви готові для жнив

35 Чи не кажете ви, що за чотири місяці настануть жнива? А я кажу вам: Підійміть ваші очі й погляньте на ниви, які вже дозріли для жнив.

36 Хто жне, той одержує нагороду і збирає врожай для вічного життя, щоб разом раділи ті, хто сіє і хто жне.

37 Адже тут справджується приказка: Один сіє, а інший жне.

38 Я послав вас жати там, де ви не трудилися; інші трудилися, а ви пожинаєте їхню працю!

Самарійці увірували в Христа

39 Багато самарійців з того міста повірило в Нього через слова, які засвідчила жінка: Він сказав мені все, що я зробила.

40 Ось чому, коли прийшли до Нього самарійці, то просили Його, щоби побув у них. І Він пробув там два дні.

41 Значно більше повірило через Його слово.

42 Жінці ж казали: Вже не через твоє свідчення віримо, а тому, що самі чули та знаємо, що Він — справжній Спаситель світу, [Христос].

Ісус знову приходить у Галилею

43 А через два дні Він вийшов звідти [і пішов] до Галилеї,

44 бо Сам Ісус засвідчив, що пророк не має пошани на своїй батьківщині.

45 Отже, коли прийшов у Галилею, галилейці прийняли Його, побачивши все, що Він учинив у Єрусалимі на святі, оскільки й вони ходили на свято.

Зцілення сина придворного

46 Отож, [Ісус] знову прийшов до Кани Галилейської, де перетворив воду у вино. У Капернаумі був якийсь придворний, син котрого нездужав.

47 Почувши, що Ісус прийшов з Юдеї до Галилеї, він пішов до Нього і просив [Його], щоби прийшов і оздоровив його сина, який був при смерті.

48 А Ісус сказав йому: Якщо не побачите ознак і чудес, не повірите!

49 Каже Йому придворний: Господи, прийди, поки не померло моє дитя!

50 Говорить йому Ісус: Іди, твій син живе! І повірив чоловік у слова, які сказав йому Ісус, і пішов.

51 Відразу ж, як він входив, його раби зустріли його [і сповістили йому], кажучи, що його син живий.

52 Він же запитав у них про час, коли йому покращало. А йому сказали, що вчора о сьомій годині залишила його гарячка.

53 Тож батько зрозумів, що то була якраз та година, о котрій сказав йому Ісус: Твій син живе! Тож повірив він сам і весь його дім.

54 Це вже було друге чудо, яке вчинив Ісус, прийшовши з Юдеї в Галилею.

5

Зцілення поблизу Витезди

1 Після цього було юдейське свято, і Ісус прийшов у Єрусалим.

2 Є в Єрусалимі біля Овечої брами купальня, що по-юдейському називається Витезда, вона має п’ять критих входів.

3 У них лежало багато недужих, сліпих, кривих, сухих, [які очікували руху води.

4 Бо ангел Господній час від часу сходив до купальні й збурював воду. Хто перший заходив після збурення води, той ставав здоровим, хоч би якою була його недуга].

5 Був там один чоловік, який тридцять вісім років нездужав.

6 Ісус, побачивши його, як лежав, і, знаючи, що довго він уже хворіє, сказав йому: Чи ти хочеш стати здоровим?

7 Хворий відповів Йому: Пане, не маю людини, яка вкинула б мене до купальні, коли забурлить вода. Коли ж я приходжу, то інший уже заходить раніше за мене.

8 Каже йому Ісус: Устань, візьми постіль свою і ходи!

9 І чоловік тут же став здоровим, узяв свою постіль і почав ходити.

10 Була тоді субота. Тому юдеї казали до того, хто видужав: Нині субота, і не годиться тобі носити свою постіль.

11 Він же відповів їм: Той, Хто мене оздоровив, сказав мені: Візьми свою постіль і ходи!

12 Вони запитали його: Хто Той Чоловік, Який сказав тобі взяти й ходити?

13 Оздоровлений не знав, Хто Він, бо Ісус увійшов у натовп, який був на тому місці.

14 Згодом Ісус зустрів його в храмі й сказав йому: Ось видужав ти. Не гріши більше, щоби чого гіршого не сталося тобі.

15 Пішов цей чоловік і сповістив юдеям, що його оздоровив Ісус.

Ісус — Син Божий

16 І стали юдеї переслідувати Ісуса [й намагалися Його вбити] за те, що робив таке в суботу.

17 Ісус же відповів їм: Мій Отець працює дотепер, — працюю і Я.

18 Отже, юдеї ще більше намагалися Його вбити не тільки за те, що порушував суботу, але й що Бога називав Своїм Отцем, роблячи Себе рівним Богові.

19 У відповідь Ісус говорив їм: Знову й знову запевняю вас: Син не може робити нічого Сам від Себе, а тільки те, що бачить, як Отець робить; що Він робить, — те й Син також робить.

20 Адже Отець любить Сина й показує Йому все, що Сам робить, і покаже Йому діла ще більші від цих, щоб ви дивувалися.

21 Отож, як Отець воскрешає мертвих і оживляє, так і Син, кого хоче, оживляє,

22 оскільки Отець не судить нікого, але весь суд передав Синові,

23 щоб усі шанували Сина, як шанують Отця. Хто не шанує Сина, той не шанує і Отця, Який Його послав.

24 Знову й знову запевняю вас, що хто слухає Моє слово і вірить у Того, Хто послав Мене, має вічне життя і на суд не приходить, але перейшов він від смерті до життя.

Про воскресіння мертвих

25 Знову й знову запевняю вас, що надходить час, — і він вже є, — коли мертві почують голос Сина Божого і, почувши, оживуть.

26 Бо як Отець має життя в Собі, так дав і Синові мати в Собі життя.

27 І дав Йому владу [і] суд чинити, бо він є Сином Людським.

28 Не дивуйтеся цьому, бо надходить час, коли всі, хто в могилах, почують Його голос;

29 і вийдуть ті, які робили добро, у воскресіння життя, а ті, які робили зло, — у воскресіння суду.

30 Не можу Я Сам від Себе робити нічого. Як Я чую, так і суджу, і Мій суд справедливий, бо не шукаю Своєї волі, але волі Того, Хто Мене послав, — [Отця].

Істинне свідчення про Ісуса

31 Якщо Я свідчу Сам про Себе, то Моє свідчення неправдиве.

32 Є інший, Хто свідчить про Мене; і знаю, що свідчення, яким Він свідчить про Мене, істинне.

33 Ви посилали до Івана, і він засвідчив істину.

34 Я ж не від людини приймаю свідчення, але кажу це для того, щоб ви були спасенні.

35 Він був світильником, який горів і світив, ви ж хотіли порадуватися від його світла на якийсь час.

36 Я ж маю свідчення більше, ніж свідчення Івана, адже діла, які Мені доручив Отець, щоб Я їх довершив, — ті діла, які Я роблю, свідчать про Мене, що Отець Мене послав.

37 І Сам Отець, Який послав Мене, засвідчив про Мене. А ви голосу Його ніколи не чули і виду Його ніколи не бачили,

38 і не маєте Його слова, яке перебувало б у вас, тому що не вірите Тому, Кого Він послав.

39 Дослідіть Писання! Адже ви думаєте через них мати вічне життя, а вони свідчать про Мене.

40 Та ви не хочете прийти до Мене, щоб мати життя.

41 Слави від людей Я не приймаю,

42 але знаю вас, що Божої любові ви не маєте в собі.

43 Я прийшов у Ім'я Мого Отця, — і ви не приймаєте Мене. Якщо ж інший прийде у своє ім'я, того приймете.

44 Як ви можете повірити, коли приймаєте одне від одного славу, а слави, що від єдиного Бога, — не шукаєте?

45 Не думайте, що Я буду оскаржувати вас перед Отцем; є той, хто вас звинувачує, — Мойсей, на якого ви надієтеся.

46 Бо коли б ви вірили Мойсеєві, то вірили б і Мені, адже він написав про Мене.

47 Якщо ж ви не вірите його Писанням, то як ви повірите Моїм словам?

6

Нагодування п'ятитисячного натовпу

1 Після цього Ісус пішов на другий бік Тиверіадського моря Галилеї.

2 І за Ним ішов великий натовп, оскільки бачили чудеса, які Він здійснював над хворими.

3 Ісус вийшов на гору й сидів там зі Своїми учнями.

4 Наближалася Пасха — юдейське свято.

5 Тоді Ісус, піднявши очі, побачив, що великий натовп іде до Нього, і каже Филипові: За що купимо хліба, щоб вони поїли?

6 Він говорив це, випробовуючи його, бо Сам знав, що мав робити.

7 Відповів йому Филип: На двісті динаріїв хліба буде недостатньо, щоб кожний хоч трохи одержав.

8 Каже Ісусові один із Його учнів, Андрій, брат Симона-Петра:

9 Тут є [один] хлопець, який має п'ять ячмінних хлібів та дві риби, але що це на таку кількість?

10 Промовив Ісус: Розсадіть людей! Було тут багато трави. Тож посідали люди, числом тисяч зо п'ять.

11 Ісус узяв хліби і, віддавши хвалу, подав [учням; учні ж] — тим, які посідали; також і рибу, скільки бажали.

12 Коли наїлися, Він сказав Своїм учням: Зберіть залишені куски, щоб нічого не пропало.

13 Зібрали й наповнили дванадцять кошиків шматками з п’ятьох ячмінних хлібів, що
залишилися після тих, які їли.

14 Тоді люди, побачивши чудо, яке [Ісус] учинив, говорили, що Він є справжній
Пророк, Який має прийти у світ.

15 А Ісус, знаючи, що вони мають намір прийти, взяти й проголосити Його Царем,
відійшов знову Сам на гору.

Ісус іде по морю

16 З настанням вечора Його учні спустилися до моря,

17 увійшли в човен і попливли на другий бік моря, до Капернаума. Уже стемніло, а Ісус
ще не приходив до них;

18 море розхвилювалося, бо подув сильний вітер.

19 Коли вони попливли десь двадцять п’ять чи тридцять стадій, то побачили, що Ісус
іде по морю й наближається до човна, — і налякалися.

20 Він же каже їм: Це Я, не бійтеся!

21 Вони хотіли взяти Його до човна, а тим часом човен пристав до берега, куди вони
прямували.

Ісус — хліб життя

22 Наступного дня юрба, яка перебувала на другому боці моря, побачила, що іншого
човна там не було, крім [того] одного, [до якого ввійшли Його учні], і що Ісус не входив до
човна зі Своїми учнями, а відпливли лише самі Його учні.

23 Тим часом з Тиверіади припливли інші човни поблизу того місця, де їли хліб після
того, як Господь віддав хвалу.

24 Коли люди побачили, що там немає ні Ісуса, ні Його учнів, вони самі посідали у
човни й попливли до Капернаума, шукаючи Ісуса.

25 Коли знайшли Його на тому боці моря, сказали Йому: Равві, коли Ти прибув сюди?

26 У відповідь Ісус сказав їм: Знову й знову запевняю вас: ви шукаєте Мене не тому,
що побачили чудеса, але тому, що їли хліб і наситилися.

27 Не працюйте для поживи, яка гине, але для поживи, яка залишається на вічне життя,
яку дасть вам Син Людський, бо Його призначив Бог Отець!

28 Запитали в Нього: Що нам робити, аби чинити Божі діла?

29 У відповідь Ісус їм сказав: Боже діло є те, щоб ви повірили в Того, Кого Він послав.

30 Тоді сказали Йому: Яку ознаку Ти зробиш, щоб ми побачили і повірили Тобі? Що
Ти зробиш?

31 Наші батьки їли манну в пустелі, згідно з написаним: Хліб з неба дав їм їсти!

32 А Ісус їм відказав: Знову й знову запевняю вас: не Мойсей дав вам хліб з неба, але
Мій Отець дає вам справжній хліб з неба,

33 бо хлібом Божим є Той, Хто сходить з неба і дає світові життя.

34 Тоді сказали Йому: Господи, давай нам завжди цей хліб!

35 Сказав їм Ісус: Я — хліб життя! Хто приходить до Мене, — не буде голодувати, і хто
вірить у Мене, — ніколи не буде спраглим.

36 Але Я сказав вам, що ви хоч і побачили Мене, але не вірите.

37 Усе, що дає Мені Отець, прийде до Мене; і того, хто приходить до Мене, Я не вижену геть,

38 бо Я зійшов з неба виконувати не Мою волю, а волю Того, Хто Мене послав, — [Отця].

39 А воля Того, Хто Мене послав, — [Отця], — є та, аби все, що Він Мені дав, Я не втратив, але воскресив це останнього дня.

40 Воля Мого Отця є та, щоб кожний, хто бачить Сина й вірить у Нього, мав вічне життя, — і Я воскрешу його останнього дня.

41 Тож нарікали на Нього юдеї, бо Він сказав: Я — хліб, який зійшов з неба, —

42 і казали: Хіба це не Ісус, син Йосифа, батька й матір Якого ми знаємо? Як же тепер [Він] каже: Я зійшов з неба?

43 У відповідь Ісус сказав їм: Не ремствуйте між собою.

44 Ніхто не може прийти до Мене, коли Отець, Який Мене послав, не притягне його, — і Я воскрешу його останнього дня.

45 Написано в пророків: І всі будуть навчені Богом! Кожний, хто чув Отця і навчився, приходить до Мене.

46 Не тому, що Отця хтось бачив; хіба лише Той, Хто є від Бога, — Він і бачив Отця.

47 Знову й знову запевняю вас: той, хто вірить [у Мене], має вічне життя.

48 Я — хліб життя!

49 Ваші батьки їли манну в пустелі, — і повмирали.

50 Цей же — хліб, який сходить із неба, аби той, хто його їсть, не помер.

51 Я — хліб живий, який зійшов з неба; якщо хто буде їсти цей хліб, житиме вічно. Хліб, який Я дам, — це Моє тіло, [яке Я віддам] для життя світу!

52 Тоді стали сперечатися між собою юдеї, кажучи: Як це може Він дати нам їсти Своє тіло?

53 А Ісус сказав їм: Знову й знову запевняю вас: якщо не будете їсти тіла Сина Людського і не будете пити Його крові, не будете мати в собі життя.

54 Хто їсть Моє тіло і п’є Мою кров, той має вічне життя, і Я його воскрешу останнього дня.

55 Адже Моє тіло — справжня пожива, а Моя кров — справжній напій.

56 Хто споживає Моє тіло і п’є Мою кров, той перебуває в Мені, і Я в ньому.

57 Як послав Мене живий Отець, так і Я живу через Отця, — і той, хто буде споживати Мене, житиме через Мене.

58 Це є хліб, який зійшов із неба. Не так, як батьки [ваші манну] їли й померли, а хто споживатиме цей хліб, буде жити вічно!

59 Так говорив Він, навчаючи в синагозі в Капернаумі.

Багато хто з учнів покидає Ісуса

60 Чимало Його учнів, почувши це, казали: То жорстокі слова! Хто може їх слухати?

61 Ісус же, знаючи в Собі, що Його учні нарікають через це, сказав їм: Чи це вас спокушує?

62 А що ж буде, як ви побачите, що Син Людський підіймається туди, де був раніше?

63 Дух оживляє, а тіло ніяк не допомагає. Слова, які Я вам сказав, є дух і життя.

64 Але є деякі з вас, які не вірять! Ісус із самого початку знав, хто є ті, які не вірять, і хто є той, котрий Його зрадить.

65 І Він додав: Тому Я сказав вам, що ніхто не може прийти до Мене, якщо йому не було дано від [Мого] Отця.

66 Від того часу багато хто з Його учнів відійшов геть і вже не ходив з Ним.

67 Тоді Ісус сказав дванадцятьом: Може, і ви хочете відійти?

68 А Симон-Петро відповів Йому: Господи, до кого ми підемо? Ти маєш слова вічного життя;

69 і ми повірили й пізнали, що Ти є Святий — [Син живого] Бога!

70 Відповів їм Ісус: Чи не дванадцятьох вас Я вибрав? Але один з вас є дияволом.

71 Він говорив про Юду Іскаріота, сина Симона, бо він, будучи одним із дванадцятьох, мав Його зрадити.

7

Брати не вірять в Ісуса

1 Після цього Ісус подорожував по Галилеї, бо не хотів ходити по Юдеї, тому що юдеї прагнули Його вбити.

2 А наближалося юдейське свято Кучок.

3 І сказали Ісусові Його брати: Вийди звідси й піди до Юдеї, щоб і Твої учні побачили діла, які Ти робиш.

4 Адже ніхто такого не робить таємно, але сам шукає, як стати відомим. Якщо робиш таке, то вияви Себе світові!

5 Оскільки і Його брати не вірили в Нього.

6 На це Ісус сказав їм: Мій час ще не настав, але ваш час завжди готовий.

7 Світ не може вас ненавидіти. Мене ж він ненавидить, бо Я свідчу про нього, що його діла лихі.

8 Ідіть на свято; Я не йду на це свято, бо Мій час ще не сповнився!

9 Сказавши це, Він залишився в Галилеї Сам.

Ісус таємно іде на свято Кучок

10 Коли ж Його брати пішли на свято, то й Він пішов, але не явно, а наче таємно.

11 Тож юдеї розшукували Його під час свята й запитували: Де Він?

12 І була щодо Нього велика суперечка між людьми. Деякі казали, що Він добрий; інші ж казали, що ні, — Він обманює народ.

13 Та відкрито ніхто не говорив про Нього, бо боялися юдеїв.

Ісус навчає в храмі

14 Посередині свята Ісус увійшов до храму й почав навчати.

15 Тому дивувалися юдеї, кажучи: Як Він знає Писання, хоч не вчився?

16 Тоді у відповідь Ісус їм сказав: Моя наука — не Моя, але Того, Хто Мене послав.

17 Якщо хто хоче чинити Його волю, той пізнає вчення, чи воно від Бога, чи Я говорю від Себе.

18 Хто говорить від себе самого, той шукає власної слави, а Хто шукає слави для Того, Хто послав Його, Той правдивий, і немає в Ньому неправди.

19 Чи не Мойсей дав вам Закон? А ніхто з вас не виконує Закону. Чому ж ви Мене хочете вбити?

20 Натовп відповів [і сказав]: Біса маєш! Хто Тебе хоче вбити?

21 У відповідь Ісус сказав їм: Одне діло зробив Я, — і ви всі дивуєтеся.

22 Мойсей заповідав вам обрізатися не тому, що воно від Мойсея, але тому, що воно від батьків, і ви в суботу обрізуєте людину.

23 Якщо чоловік приймає обрізання в суботу, щоб не був порушений Закон Мойсея, то чого ж ви палаєте на Мене гнівом, що Я зробив здоровою в суботу всю людину?

24 Не судіть за зовнішнім виглядом, але судіть справедливим судом!

25 Тоді деякі жителі Єрусалима почали говорити: Хіба це не Той, Кого хочуть убити?

26 І ось, Він говорить відкрито і нічого Йому не кажуть. Чи справді впевнилися старші, що Він Христос?

27 Але ж ми знаємо, звідки Він; коли ж прийде Христос, ніхто не знатиме, звідки Він.

28 Тоді Ісус, навчаючи й розповідаючи в храмі, голосно промовив: І Мене знаєте, і звідки Я, ви знаєте; Я не прийшов від Себе, але правдивим є Той, Хто послав Мене, Котрого ви не знаєте.

29 Я ж Його знаю, бо Я від Нього, і Він Мене послав!

30 Тому вони намагалися схопити Його, але ніхто не наклав на Нього рук, бо ще не настав Його час.

31 Багато людей повірили в Нього і казали: Коли прийде Христос, хіба Він буде робити більші чудеса від тих, які Цей зробив?

32 Почули фарисеї, що юрба гомоніла таке про Нього. І послали фарисеї та первосвященики своїх слуг, щоб вони схопили Його.

Ісус піде до Свого Отця

33 Тому сказав Ісус: Ще короткий час буду з вами, та й піду до Того, Хто послав Мене.

34 Будете шукати Мене — і не знайдете; і де Я буду, ви туди не зможете прийти!

35 Міркували між собою юдеї: Куди це Він хоче йти, що ми не знайдемо Його? Чи до розсіяних між греками хоче йти, та й греків навчати?

36 Що то за слово Він сказав: Будете шукати Мене — і не знайдете; і де Я буду, ви туди не зможете прийти?

Ісус заповідає прихід Святого Духа

37 Останнього великого дня свята Ісус стояв і закликав, кажучи: Якщо хто спраглий, нехай приходить до Мене і п’є.

38 Хто вірить у Мене, як каже Писання, ріки живої води з нутра його потечуть.

39 Це Він сказав про Духа, Якого мали одержати ті, котрі повірили в Нього. Але Духа ще не було, бо Ісус ще не був прославлений.

Незгода в народі через Ісуса

40 [Багато хто] з народу, почувши ці слова, міркував: Це справді Пророк!

41 Інші твердили: Це Христос! Ще інші говорили: Хіба з Галилеї прийде Христос?

42 Хіба в Писанні не сказано, що Христос прийде з нащадків Давида, з Вифлеєма — села, звідки був Давид?

43 Тож через Нього в народі постала незгода.

Невдала спроба схопити Ісуса. Заступництво Никодима

44 Деякі ж з них хотіли схопити Його, але ніхто не накладав на Нього рук.

45 Отже, слуги повернулися до первосвящеників і фарисеїв, а ті дорікали їм: Чому ви не привели Його?

46 Слуги відповіли: Ніколи ще жодна людина не говорила так, [як Цей Чоловік].

47 Тоді фарисеї їм відповіли: Чи й ви також обмануті?

48 Хіба хтось зі старших чи з фарисеїв повірив у Нього?

49 Але цей народ, який не знає Закону, — проклятий він!

50 Каже їм Никодим, який приходив до Нього раніше і був одним із них:

51 Хіба судить наш Закон людину, не вислухавши її спочатку і не дізнавшись, що вона робить?

52 Та вони у відповідь сказали йому: А ти часом не з Галилеї? Досліди і побачиш, що пророк не приходить з Галилеї!

53 І розійшлися всі по своїх домах.

8

Ісус прощає жінці-перелюбниці

1 Ісус пішов на Оливну гору.

2 Та вдосвіта знову прийшов до храму, і весь народ приходив до Нього, і Він, сівши, навчав їх.

3 А книжники й фарисеї привели [до Нього] жінку, схоплену під час перелюбу і, поставивши її посередині,

4 кажуть Йому: Учителю, ця жінка явно була схоплена в перелюбі.

5 У Законі Мойсей наказав нам таких побивати камінням. А Ти що на це скажеш?

6 Це вони говорили, випробовуючи Його, щоб мати підставу звинуватити Його. Ісус же, схилившись додолу, писав пальцем по землі, [не звертаючи на них уваги].

7 Оскільки вони продовжували запитувати Його, Він підвівся і сказав їм: Хто з вас без гріха, нехай перший кине в неї камінь!

8 І знову, схилившись, писав по землі.

9 Вони ж, почувши, [і засоромлені совістю], відходили один за одним, починаючи зі старших [до останніх]; і залишився Сам [Ісус] та жінка, яка стояла посередині.

10 Ісус, підвівши голову [і не побачивши нікого, лише саму жінку], сказав їй: Жінко, де вони, [ті, хто звинувачував тебе]? Ніхто тебе не осудив?

11 Вона відповіла: Ніхто, Господи. А Ісус їй сказав: Я тебе також не засуджую. Іди й відтепер більше не гріши.

Ісус — Світло для світу

12 Тоді Ісус знову промовляв до них, кажучи: Я — Світло для світу! Хто піде за Мною, той не ходитиме в темряві, але матиме Світло життя.

13 Однак фарисеї Йому сказали: Ти свідчиш про Себе Сам, тож Твоє свідчення не є правдивим.

14 У відповідь Ісус сказав їм: Хоч Я свідчу про Себе, Моє свідчення є правдивим, бо Я знаю, звідки прийшов і куди йду, а ви не знаєте, звідки Я і куди йду.

15 Ви по-тілесному судите, — Я ж не суджу нікого.

16 А якщо Я і суджу, то Мій суд є правдивим, бо Я не один, але з Тим, Хто Мене послав, — з Отцем.

17 У вашому ж таки Законі написано, що свідчення двох людей є правдивим.

18 Я Сам свідчу про Себе, та свідчить про Мене і Той, Хто Мене послав, — Отець!

19 Тоді запитали Його: Де Твій Отець? Ісус відповів: Ні Мене не знаєте, ні Мого Отця; коли б ви Мене знали, то знали б і Мого Отця.

20 Ці слова Він сказав біля скарбниці, навчаючи в храмі, і ніхто не схопив Його, бо ще не прийшов Його час.

Ісус робить те, що до вподоби Отцю

21 Тоді знову сказав їм [Ісус]: Я відходжу, і ви будете шукати Мене, і в гріховності своїй помрете. Куди Я іду, туди ви не можете піти!

22 Тож юдеї міркували між собою, чи Сам Себе Він не вб'є, коли каже: Куди Я іду, туди ви не можете піти?

23 А Він говорив їм: Ви — здолу, Я — звисока; ви від цього світу, Я не від цього світу.

24 Тому Я сказав вам, що помрете у ваших гріхах. Бо коли не повірите, що Я є, то помрете у ваших гріхах.

25 А вони запитали Його: Хто Ти? Сказав їм Ісус: Я — Початок, що й кажу вам.

26 Багато Я маю про вас говорити і судити, але Той, Хто послав Мене, є правдивий, і Я світові те кажу, що від Нього почув.

27 Вони ж не зрозуміли, що Він говорив їм про Отця.

28 Тому Ісус їм сказав: Коли піднесете Сина Людського, тоді зрозумієте, що це Я і що від Себе нічого не роблю, а тільки як навчив Мене [Мій] Отець, — те й говорю.

29 Той, Хто послав Мене, є зі Мною; [Отець] не залишив Мене Самого, бо Я завжди роблю те, що Йому до вподоби!

30 Коли Він це говорив, багато хто повірив у Нього.

Істина вільними вас зробить

31 Тож промовив Ісус до тих юдеїв, які повірили в Нього: Якщо ви будете перебувати в Моєму слові, тоді справді будете Моїми учнями

32 і пізнаєте істину, а істина вас вільними зробить!

33 Вони відповіли Йому: Ми є потомством Авраама і не були ні в кого й ніколи невільниками. То як же Ти кажеш, що станемо вільними?

34 Відповів їм Ісус: Знову й знову запевняю вас, що кожний, хто чинить гріх, є невільником гріха.

35 Але невільник не залишається в домі навіки; Син же залишається навіки.

36 Отже, якщо Син визволить вас, то справді будете вільні.

37 Знаю, що ви є потомством Авраама, але прагнете Мене вбити, бо Моє слово не вміщається у вас.

38 Я кажу те, що побачив у [Мого] Отця, а ви чините те, що чули від [вашого] батька.

Діти Авраама і діти диявола

39 У відповідь вони Йому сказали: Авраам наш батько! Каже їм Ісус: Якби ви були дітьми Авраама, ви чинили б діла Авраамові;

40 нині ж ви шукаєте вбити Мене — Людину, Котра сказала вам істину, яку почула від Бога. Авраам такого не робив.

41 Ви робите діла вашого батька! Тоді вони сказали Йому: Ми народилися не від перелюбу; маємо одного Отця — Бога!

42 Сказав їм Ісус: Якби Бог був вашим Отцем, ви полюбили б Мене, бо Я від Бога вийшов і прийшов, — не Сам від Себе прийшов, але Він Мене послав.

43 Чому ви не розумієте Моєї мови? Бо ви не можете слухати Моїх слів.

44 Ви від вашого батька — диявола, і ви хочете виконувати бажання вашого батька. Той був душогубом від самого початку і в істині не встояв, бо немає в ньому істини. Коли говорить неправду, тоді своє говорить, бо він неправдомовець і батько неправди.

45 А коли Я істину кажу, — ви не вірите Мені.

46 Хто з вас оскаржить Мене за гріх? А якщо Я істину кажу, то чому ви Мені не вірите?

47 Хто від Бога, той слухає Божі слова; ви ж тому й не слухаєте, що ви не від Бога!

48 Відповідаючи на це, юдеї сказали: Хіба не так ми говоримо, що Ти самарієць і біса маєш?

49 Ісус відповів: Я біса не маю, але шаную Мого Отця, а ви Мене зневажаєте.

50 Я не шукаю власної слави: є Той, Хто шукає і судить.

Хто береже Моє слово, не побачить смерті повік

51 Знову й знову запевняю вас, що коли хто збереже Моє слово, не побачить смерті повік!

Ісус знає Отця і зберігає Його слово

52 Тоді юдеї сказали Йому: Тепер ми довідалися, що Ти маєш біса. І Авраам помер, і пророки, а Ти кажеш: Коли хто збереже Моє слово, не скуштує смерті ніколи.

53 Хіба Ти більший від нашого батька Авраама, який помер? Та й пророки повмирали. Ким Ти Себе Самого робиш?

54 Ісус відповів: Якщо Я буду прославляти Себе Самого, то слава Моя — ніщо. Це Мій Отець Мене прославляє, — Той, про Кого ви кажете: Він — наш Бог;

55 ви Його не пізнали, Я ж Його знаю. І якщо Я скажу, що не знаю Його, то буду подібним до вас — неправдомовцем, але Я Його знаю та зберігаю Його слово.

Христос був до Авраама

56 Авраам, ваш батько, радий був би побачити Мій день — і побачив, і зрадів!

57 На це юдеї Йому сказали: Ти не маєш ще й п’ятдесяти років, а вже бачив Авраама?

58 Та Ісус їм сказав: Знову й знову запевняю вас: Перш ніж був Авраам, — Я є!

59 Тоді схопили каміння, щоб кидати в Нього. Ісус же скрився і вийшов з храму, [пройшовши між ними, і попрямував далі].

9

Зцілення сліпонародженого

1 А коли Він ішов, то побачив чоловіка, сліпого від народження.

2 Його учні запитали Його, кажучи: Учителю, хто згрішив: він чи батьки його, що сліпим народився?

3 Ісус відповів: Ні він не згрішив, ні його батьки, але щоб виявилися на ньому Божі діла.

4 Доки є день, потрібно, щоб ми робили діла Того, Хто Мене послав; надходить ніч, коли ніхто не зможе робити.

5 Поки Я є у світі, Я — Світло для світу!

6 Сказавши це, Він плюнув на землю, зробив грязиво зі слини й помазав ним очі сліпому,

7 і сказав йому: Піди вмийся в купальні Силоам! Силоам у перекладі означає «посланий». Отже, він пішов, умився і прийшов зрячим.

8 Сусіди ж і ті, котрі бачили його раніше, як він був жебраком, казали: Хіба це не той, хто сидів і жебрав?

9 Деякі говорили, що це він; інші говорили, що ні, але подібний до нього. Він [же] казав: Це я!

10 Тоді випитували в нього: Як тобі відкрилися очі?

11 Він відповів: Чоловік, Якого звуть Ісус, зробив грязиво й помазав мої очі та сказав мені: Іди в [купальню] Силоам і вмийся. Я пішов, умився і прозрів.

12 І запитали в нього: Де Він? Той каже: Я не знаю.

13 Тож повели того, який був колись сліпий, до фарисеїв.

14 А того дня, коли Ісус зробив грязиво й відкрив йому очі, була субота.

15 Знову запитували його фарисеї, як він прозрів. Він сказав їм: Грязиво поклав мені на очі, я вмився і бачу.

16 Деякі з фарисеїв говорили: Ця Людина не є від Бога, бо не дотримується суботи. Інші ж казали: Як може грішна людина робити такі чудеса? І виник між ними поділ.

17 Знову кажуть сліпому: Що ти скажеш про Нього, оскільки Він відкрив твої очі? Він же сказав: Це Пророк!

18 Але юдеї не повірили в те, що він був сліпим і став зрячим, аж поки не покликали батьків того, хто прозрів,

19 і не запитали їх, говорячи: Чи це ваш син, про якого ви кажете, що народився сліпий? Як же він тепер бачить?

20 У відповідь його батьки сказали [їм]: Знаємо, що він — наш син і що народився сліпий,

21 а чому тепер бачить, — не знаємо, або хто відкрив йому очі, — ми не знаємо. Він дорослий, його й запитайте; нехай говорить сам за себе!

22 Таке сказали його батьки, оскільки боялися юдеїв; а юдеї вже змовилися, що коли хто визнає його за Христа, то буде відлучений він від синагоги.

23 Ось чому його батьки сказали: Він дорослий, тож запитайте його самого.

24 Отже, вдруге покликали чоловіка, який був сліпий, і сказали йому: Віддай славу Богові! Ми знаємо, що Той Чоловік грішний!

25 У відповідь він сказав: Чи Він грішний, — я не знаю; одне знаю, що я був сліпий, а тепер бачу!

26 [Ще раз] запитали його: Що Він тобі зробив? Як відкрив твої очі?

27 Він відповів їм: Я вам уже сказав, та ви не вислухали. Що ще хочете почути? Чи й ви хочете стати Його учнями?

28 І докорили йому, кажучи: Це ти Його учень, а ми — учні Мойсея.

29 Ми знаємо, що з Мойсеєм говорив Бог, а Цей — ми не знаємо звідки Він!

30 Чоловік сказав їм у відповідь: Дивно, що ви не знаєте, звідки Він, а Він відкрив мені очі.

31 Адже відомо, що грішників Бог не слухає, але коли хто Бога шанує і чинить Його волю, того Він слухає.

32 Споконвіку не чувано, щоби хтось відкрив очі тому, хто народився сліпим.

33 Якби Він не був від Бога, то не міг би робити нічого!

34 А вони йому у відповідь сказали: Ти весь у гріхах народився, і ти ще нас учиш? І вигнали його геть.

Духовна сліпота

35 Почувши, що його вигнали геть, Ісус знайшов його і сказав [йому]: Чи віриш ти в Сина Людського?

36 Той у відповідь сказав: А хто Він, Господи, щоб я повірив у Нього?

37 Ісус сказав йому: І ти Його бачив, оце Він говорить з тобою.

38 Він же сказав: Вірю, Господи! — і вклонився Йому.

39 А Ісус сказав: На суд Я прийшов у цей світ, щоб сліпі бачили, а зрячі щоб ставали сліпими!

40 Почули це деякі фарисеї, які були з Ним, і сказали Йому: Невже й ми сліпі?

41 Відповів їм Ісус: Якби ви були сліпі, то не мали би гріха, але ви кажете, що бачите, тож гріх ваш залишається на вас.

10

Притча про пастиря овець

1 Знову й знову запевняю вас: хто не входить до овечої кошари дверима, але перелазить в іншому місці, той злодій і розбійник,

2 а хто входить дверима, той пастир овець.

3 Йому воротар відчиняє, і вівці слухаються його голосу; він кличе своїх овець по імені й виводить їх.

4 Коли він усіх своїх овець веде, то йде перед ними, а вівці йдуть за ним, бо знають його голос;

5 за чужим же вони не підуть, а втікатимуть від нього, бо не знають чужого голосу!

6 Таку притчу розповів їм Ісус. Та вони не зрозуміли, що означало те, про що Він говорив їм.

Я — Пастир добрий

7 Тоді ще сказав [їм] Ісус: Знову й знову запевняю вас, що Я — двері для овець.

8 Усі, котрі приходили переді Мною, були злодії та розбійники, але вівці не слухали їх.

9 Я — двері! Якщо хто Мною ввійде, то буде спасенний; він увійде і вийде, і знайде пасовисько.

10 Злодій приходить тільки для того, щоб украсти, вбити і погубити. Я ж прийшов, щоб ви мали життя і щоб над міру мали.

11 Я — Пастир добрий! Пастир добрий кладе Свою душу за овець.

12 Наймит же і той, хто не є пастирем, якому вівці не належать, коли бачить наближення вовка, кидає овець і втікає, а вовк хапає і розполохує [овець];

13 [наймит утікає], адже він — наймит і про овець не дбає.

14 Я — Пастир добрий. І Я знаю Своїх, і Мої знають Мене;

15 як знає Мене Отець, так і Я знаю Отця, і кладу Свою душу за овець.

16 Я маю й інших овець, які не з цієї кошари, тож Мені треба і їх привести; вони почують Мій голос, і буде одна отара й один Пастир.

17 Саме тому любить Мене Отець, що Я кладу Свою душу, аби знову прийняти її.

18 Ніхто не бере її від Мене, але Я Сам віддаю її. Владу маю її віддати, і владу маю знову її прийняти; цю заповідь Я одержав від Мого Отця.

19 Через ці слова знову виникла незгода між юдеями.

20 Багато з них казали: Він має біса та є несамовитим! Навіщо слухаєте Його?

21 Інші казали: Ні, це не слова біснуватого. Хіба може біс відкрити очі сліпому?

Я і Отець — Ми одне

22 Було тоді в Єрусалимі свято Відновлення; стояла зима.

23 Ісус ходив у храмі — в притворі Соломона.

24 Його обступили юдеї і говорили Йому: Доки будеш тримати нас у непевності? Якщо Ти Христос, скажи нам відкрито!

25 Ісус відповів їм: Я вам сказав, а ви не вірите. Справи, які Я чиню в Ім'я Мого Отця, вони свідчать про Мене.

26 Але ви не вірите, бо ви не з Моїх овець,

27 [як Я вам сказав]. Мої вівці слухаються Мого голосу, і Я знаю їх, і вони йдуть за Мною,

28 і Я даю їм вічне життя, і вони не загинуть повік, і ніхто не забере їх з Моїх рук.

29 Мій Отець, Який дав їх Мені, є більший від усіх, і ніхто не може забрати [їх] з руки [Мого] Отця.

30 Я і Отець — Ми одне!

31 І знову юдеї взялися за каміння, щоб Його каменувати.

32 Ісус відповів їм: Багато добрих діл показав Я вам від [Мого] Отця. За яке із цих діл хочете Мене каменувати?

33 Відповіли Йому юдеї, [кажучи]: Не за добрі діла каменуємо Тебе, але за богозневагу, за те, що Ти, будучи людиною, робиш Себе Богом!

34 Ісус відповів їм: Хіба не написано у вашому Законі: Я сказав: ви боги?

35 Якщо богами назвав Він тих, до кого було слово Боже, — а Писання не може бути порушене, —

36 то про Того, Кого Отець освятив і послав у світ, ви кажете, що Він зневажає Бога, бо Я сказав: Я Божий Син?

37 Якщо Я не роблю діл Мого Отця, то не вірте Мені;

38 якщо ж Я роблю, то хоч не вірите Мені, — вірте ділам, щоб ви зрозуміли й пізнали, що Отець у Мені, а Я — в Отці.

39 І знову намагалися схопити Його, але Він уникнув їхніх рук.

Намагання схопити Ісуса. Ісус іде за Йордан

40 Тож пішов знову на другий бік Йордану, на те місце, де Іван колись хрестив, і залишився там.

41 І багато людей прийшло до Нього. Вони говорили, що Іван не зробив жодного чуда, проте все, що говорив Іван про Нього, було істинним.

42 І багато хто там повірив у Нього.

11

Смерть і воскресіння Лазаря

1 Був один хворий, Лазар з Витанії, із села Марії та її сестри Марти.

2 Це була та Марія, яка помазала Господа миром та обтерла Його ноги своїм волоссям; її брат Лазар хворів.

3 Сестри послали передати Йому: Господи, той, кого Ти любиш, хворіє.

4 Почувши це, Ісус сказав: Ця хвороба не на смерть, але для Божої слави, щоби Божий Син прославився через неї!

5 Ісус любив Марту, і сестру її, і Лазаря.

6 Та коли почув, що він хворіє, то залишався два дні на тому місці, де перебував.

7 Після цього звелів учням: Підемо знову в Юдею!

8 А учні сказали Йому: Учителю, таж ось юдеї намагалися Тебе камінням побити, а Ти знову туди йдеш?

9 Ісус відповів: Хіба не дванадцять годин є на день? Якщо хто ходить вдень, не спотикається, адже бачить світло цього світу.

10 Якщо хто ходить уночі, то спотикається, бо немає світла в ньому!

11 Сказавши це, вів далі: Наш друг Лазар заснув, — піду розбудити його.

12 А Його учні сказали: Господи, якщо заснув, то одужає!

13 Ісус сказав про його смерть, а вони подумали, що Він говорить про звичайний сон.

14 Тоді Ісус сказав їм прямо: Лазар помер;

15 і радію за вас, що Я там не був, щоб ви повірили; та ходімо до нього.

16 Тоді Хома, званий ще Близнюком, сказав іншим співучням: Ходімо й ми, щоб померти з Ним!

17 Коли Ісус прийшов, то знайшов, що він уже чотири дні як перебуває в гробі.

18 Витанія була поблизу Єрусалима, якихось п'ятнадцять стадій,

19 тож багато юдеїв прийшло до Марти й Марії, щоб розрадити їх за брата.

20 Коли ж Марта почула, що йде Ісус, то вийшла Йому назустріч. Марія ж сиділа вдома.

21 Марта сказала Ісусові: Господи, якби Ти був тут, не помер би мій брат.

22 Але й тепер знаю, що Бог дасть Тобі те, що лише попросиш у Бога.

23 Ісус каже їй: Твій брат воскресне!

24 Говорить Йому Марта: Знаю, що воскресне у воскресінні, останнього дня.

25 Та Ісус їй сказав: Я є воскресіння і життя; хто вірить у Мене, — хоч і помре, буде жити.

26 І кожний, хто живе й вірить у Мене, — не помре повік. Чи віриш ти в це?

27 Каже Йому: Так, Господи, я повірила, що Ти — Христос, Син Божий, Який приходить у світ.

28 Сказавши це, вона пішла й покликала свою сестру Марію. Вона пошепки промовила: Учитель прийшов і кличе тебе!

29 Та ж, як почула, швидко встала й пішла до Нього,

30 оскільки Ісус ще не прийшов до села, а був на тому місці, де зустріла Його Марта.

31 А юдеї, які були з нею в хаті й потішали її, побачивши, що Марія швидко встала й вийшла, подалися за нею, гадаючи, що вона пішла до гробниці, щоб там поплакати.

32 Коли Марія прийшла туди, де був Ісус, і побачила Його, то впала Йому до ніг і промовила: Господи, якби Ти був тут, мій брат не помер би!

33 Ісус, побачивши, що вона плаче, та юдеї, які прийшли з нею, також плачуть, розжалобився духом і Сам зворушився.

34 І Він запитав: Де ви його поклали? Йому відповіли: Господи, іди поглянь!

35 Ісус заплакав.

36 А юдеї загомоніли: Дивись, як Він любив його!

37 Деякі з них зауважили: Хіба не міг Той, Хто відкрив очі сліпому, зробити так, щоб і цей не помер?

38 Перебуваючи у внутрішній жалобі, Ісус підходить до гробниці. Це була печера, до якої прилягав камінь.

39 Ісус промовив: Відваліть камінь! Марта, сестра померлого, сказала Йому: Господи, вже чути запах, бо чотири дні вже минуло!

40 Ісус їй відповів: Хіба не сказав Я тобі, що коли будеш вірити, — побачиш Божу славу?

41 Відвалили камінь від печери, [де лежав померлий]. Ісус звів очі вгору й промовив: Отче, дякую Тобі, що Ти вислухав Мене.

42 Я знав, що Ти завжди Мене вислуховуєш, але задля натовпу, який стоїть довкола, Я сказав, — аби повірили, що Ти Мене послав!

43 Промовивши це, Він вигукнув гучним голосом: Лазарю, вийди сюди!

44 І померлий вийшов. Руки й ноги його були обмотані полотном, а його обличчя обв’язане хусткою. Каже їм Ісус: Розв’яжіть його й звільніть, щоб міг ходити.

Первосвященики і фарисеї змовляються вбити Ісуса

45 Тоді багато юдеїв, які прийшли до Марії та побачили, що Він зробив, повірили в Нього.

46 Деякі з них пішли до фарисеїв і розповіли їм, що вчинив Ісус.

47 Зібрали первосвященики й фарисеї раду і говорили: Що нам робити? Адже Ця Людина робить багато чудес!

48 Якщо залишимо Його, то всі повірять у Нього; і прийдуть римляни, і віднімуть у нас і храм, і народ!

49 Один же з них, Каяфа, який був того року первосвящеником, сказав їм: Ви нічого не знаєте!

50 Хіба не розумієте, що краще для вас, щоб Одна Людина померла за народ, а не щоб увесь народ загинув?

51 Це він сказав не від себе, але, бувши того року первосвящеником, пророкував, що Ісус мав померти за народ, —

52 і не тільки за народ, але щоб і розсіяних Божих дітей зібрати разом.

53 Отже, із цього дня вони змовилися вбити Його.

54 Ісус більше не ходив відкрито між юдеями, але пішов звідти в край, що біля пустелі, до міста, яке називається Єфрем, і там залишався з учнями.

55 Наближалася юдейська Пасха, і багато людей з країни пішли в Єрусалим перед Пасхою, щоб очиститися.

56 Шукали тоді Ісуса і, стоячи в храмі, говорили між собою: Як ви вважаєте, чи прийде Він на свято?

57 А первосвященики та фарисеї видали наказ: якщо хто довідається, де Він перебуває, щоб доніс, аби схопити Його.

12

Помазання Ісуса дорогоцінним миром

1 За шість днів до Пасхи Ісус прийшов до Витанії, де був Лазар, [який помер] і якого Ісус воскресив із мертвих.

2 Там Йому влаштували вечерю, а Марта обслуговувала. Лазар був одним із тих, хто був з Ним при столі.

3 Марія, взявши літру мира зі справжнього дорогоцінного нарду, помазала Ісусові ноги й своїм волоссям обтерла їх. Дім наповнився запахом мира.

4 Каже один з Його учнів, Юда Іскаріотський, [син Симона], який мав Його видати:

5 Чому б не продати це миро за триста динаріїв і не роздати бідним?

6 Він сказав це не тому, що турбувався про бідних, але тому, що був злодієм і, маючи скриньку на гроші, носив те, що вкидали.

7 А Ісус сказав: Облиш її, це вона на день Мого похорону зберегла:

8 бідних ви завжди із собою маєте, Мене ж — не завжди маєте.

Змова проти Лазаря

9 Багато юдеїв довідалося, що Він там, і прийшли не тільки задля Ісуса, а й щоби побачити Лазаря, якого Він воскресив із мертвих.

10 Тож первосвященики змовилися, щоб і Лазаря вбити,

11 бо через нього багато хто відходив від юдеїв і починав вірити в Ісуса.

Урочистий в'їзд Ісуса в Єрусалим

12 Наступного дня велика кількість людей, котрі, почувши, що Ісус іде в Єрусалим, прийшли на свято.

13 Вони взяли віття пальм, вийшли назустріч Йому і вигукували, [промовляючи]: Осанна! Благословенний, Хто йде в Ім'я Господнє! Цар Ізраїлю!

14 А Ісус, знайшовши осля, сів на нього, — згідно з написаним:

15 Не бійся, дочко Сіонська! Ось Цар твій іде, сидячи на молодому ослі.

16 Його учні спочатку не зрозуміли цього. Але коли Ісус був прославлений, тоді згадали, що це було про Нього написано, і це Йому зробили.

17 Свідчили люди, які були з Ним, коли Він викликав Лазаря з гробу і воскресив його з мертвих.

18 Тому і зустрів Його натовп, бо почув, що Він зробив це чудо.

19 А фарисеї гомоніли між собою: Дивіться, нічого не вдієте: ось увесь світ пішов за Ним!

Греки шукають Ісуса

20 Деякі з тих, хто прийшов поклонитися у свято, були греками.

21 Вони підійшли до Филипа, який був з Витсаїди Галилейської, і просили його, кажучи: Пане, ми хочемо бачити Ісуса!

22 Филип іде і каже про це Андрієві, а [далі] Андрій з Филипом ідуть, та й повідомляють Ісуса.

Отець з неба прославляє Сина

23 А Ісус сказав їм у відповідь: Прийшов час прославитися Синові Людському.

24 Знову й знову запевняю вас: якщо зерно пшениці, упавши на землю, не вмре, воно залишиться одне. Якщо ж умре, — принесе великий урожай.

25 Хто любить душу свою, той погубить її; хто ж ненавидить душу свою в цьому світі, той збереже її для вічного життя.

26 Якщо хто Мені служить, нехай іде за Мною, і де Я, там буде і Мій слуга. Якщо хто Мені служить, того пошанує [Мій] Отець.

Ісус говорить про Свій відхід

27 Нині душа Моя стривожена. І що Я скажу? Отче, спаси Мене від цієї години! Але ж задля цього Я і прийшов — на цю годину.

28 Отче, прослав Своє Ім'я! Почувся тоді голос із неба: І прославив Я, і знову прославлю!

29 А люди, які стояли й чули це, говорили: То був грім. Інші казали: То ангел до Нього заговорив.

30 У відповідь Ісус сказав: Не для Мене був цей голос, а для вас.

31 Нині настав суд цьому світові; нині князь цього світу буде вигнаний геть.

32 Якщо Я буду піднятий від землі, то притягну всіх до Себе!

33 Він говорив це, зазначаючи, якою смертю мав померти.

34 А з юрби Йому відповіли: Ми чули із Закону, що Христос перебуває вічно, а Ти кажеш, що Син Людський має бути піднятий. Хто Цей Син Людський?

35 Тоді Ісус сказав їм: Ще деякий час Світло є між вами. Ходіть, доки маєте Світло, щоб вас не огорнула темрява, а хто ходить у темряві, не знає, куди йде.

36 Доки маєте Світло, вірте у Світло, щоб ви стали синами Світла! Сказавши це, Ісус скрився і відійшов від них.

Зневіра народу

37 Хоча Він зробив перед ними стільки чудес, вони не повірили в Нього,

38 щоби сповнилося слово пророка Ісаї, яке він сказав: Господи, хто повірив нашій вістці? І кому відкрилася Господня правиця?

39 Вони не могли вірити ще й тому, що, як казав Ісая:

40 Засліпив їхні очі, зробив кам’яними їхні серця, аби вони не побачили очима, не зрозуміли серцем і не навернулися, щоб Я оздоровив їх!

41 Це сказав Ісая, коли побачив славу Його і сповістив про Нього.

42 Усе ж таки багато зі старших повірило в Нього, але через фарисеїв вони не зізнавалися, щоб їх не вигнали із синагоги;

43 вони бо полюбили людську славу більше, ніж славу Божу.

Заповідь Божа — це вічне життя

44 Тож Ісус гучним голосом сказав: Хто вірить у Мене, той вірить не в Мене, а в Того, Хто послав Мене!

45 І хто бачить Мене, той бачить Того, Хто послав Мене.

46 Я — Світло, яке прийшло у світ, щоб кожний, хто вірить у Мене, не перебував у темряві.

47 Якщо хто почує Мої слова і не зберігатиме, Я його не суджу, бо Я не прийшов, аби судити світ, але щоб спасти світ.

48 Хто відрікається від Мене і не приймає Моїх слів, той має свого суддю: слово, яке Я сказав, — воно судитиме його останнього дня.

49 Бо не від Себе Я говорив, а Отець, Який послав Мене, це Він дав Мені заповідь, що маю сказати і що говорити.

50 І Я знаю, що Його заповідь — це вічне життя. А що Я кажу, то так кажу, як сказав Мені Отець!

13

Ісус умиває ноги Своїм учням

1 Перед святом Пасхи Ісус, знаючи, що настала Його година перейти із цього світу до Отця, виявив любов до Своїх, — тих, які у світі, — до кінця полюбив їх.

2 Під час вечері, як диявол уже вкинув у серце Юди Іскаріотського, сина Симона, видати Його,

3 [Ісус], знаючи, що все дав Йому Отець у руки і що від Бога вийшов та до Бога йде,

4 устав з вечері, зняв одяг і, узявши рушника, підперезався.

5 Потім налив води до вмивальниці й почав мити ноги учням і обтирати рушником, яким був підперезаний.

6 Підходить Він до Симона-Петра. [А той] каже Йому: Господи, чи ж Тобі мити мої ноги?

7 Ісус у відповідь йому сказав: Що Я роблю, того ти нині не знаєш, але згодом зрозумієш.

8 Каже Йому Петро: Ти не помиєш моїх ніг повіки! Ісус йому відповів: Якщо не вмию тебе, не матимеш частки зі Мною.

9 Симон-Петро каже Йому: Господи, не тільки мої ноги, але й руки та голову.

10 А Ісус говорить йому: Хто вмитий, тому потрібно тільки ноги обмити, оскільки весь чистий; і ви чисті, але не всі.

11 Адже Він знав того, хто зрадить Його, тому й сказав, що не всі вони чисті.

12 А коли помив їхні ноги і надів Свій одяг, знову сів при столі й сказав їм: Чи ви знаєте, що Я зробив вам?

13 Ви називаєте Мене Вчителем і Господом, і добре ви кажете, бо Я Ним є.

14 Отже, коли Я, Господь і Вчитель, помив вам ноги, то й ви повинні мити ноги один одному.

15 Адже Я дав вам приклад, щоб і ви робили так, як Я зробив вам.

16 Знову й знову запевняю вас, що раб не більший за свого пана, як і посланець не більший від того, хто послав його.

17 Якщо це знаєте, то ви блаженні, коли це виконуєте.

Один з учнів зрадить Христа

18 Не про всіх вас кажу. Я знаю, кого вибрав, але щоби збулося Писання: Хто хліб споживає зі Мною, той підняв проти Мене свою п’яту.

19 Тепер кажу вам, ще перед тим, як це станеться, щоб коли воно станеться, ви повірили, що то Я.

20 Знову й знову запевняю вас: Хто приймає того, кого Я пошлю, — Мене приймає, а хто Мене приймає, — приймає й Того, Хто Мене послав!

21 Промовивши це, Ісус стривожився духом, засвідчив і сказав: Знову й знову запевняю вас, що один із вас зрадить Мене!

22 Учні почали споглядати один на одного, не здогадуючись, про кого Він говорить.

23 Один з учнів, якого любив Ісус, лежав на грудях Ісуса.

24 Тож Симон-Петро кивнув йому, щоби запитав, хто це міг би бути, про кого Він говорить.

25 А той, прихилившись до грудей Ісуса, каже Йому: Господи, хто це?

26 Ісус відповів: Це той, кому Я, вмочивши, подам хліб. Умочивши хліб, Він бере і дає Юді Іскаріотському, синові Симона.

27 І тоді, після цього шматка хліба, ввійшов у нього сатана. А Ісус сказав йому: Що робиш, роби швидше!

28 Ніхто з тих, хто був при столі, не зрозумів, до чого Він сказав це йому.

29 Оскільки в Юди була скринька на гроші, то деякі подумали, що Ісус звелів йому купити те, що потрібне на свято, або щоби дав щось бідним.

30 Отже, взявши той шматок хліба, він відразу вийшов. Була ніч.

31 А коли він вийшов, Ісус говорить: Нині прославився Син Людський, і Бог прославився в Ньому.

32 Якщо Бог прославився в Ньому, то і Бог прославить Його в Собі, — і цієї ж миті прославить Його!

Любіть один одного

33 Діти, Я з вами буду недовго. Будете Мене шукати, і як Я казав юдеям, — куди Я іду, ви не можете прийти, — те й вам нині кажу.

34 Нову заповідь даю вам: Любіть один одного! Як Я полюбив вас, щоб і ви любили так один одного.

35 З того дізнаються всі, що ви — Мої учні, коли любов матимете між собою.

Петро відречеться від Ісуса

36 Каже Йому Симон-Петро: Господи, куди Ти йдеш? Ісус йому відповів: Куди [Я] іду, ти не можеш нині за Мною йти, але підеш пізніше.

37 Каже Йому Петро: Господи, чому я не можу нині піти за Тобою? Душу свою за Тебе я покладу.

38 Відповідає [йому] Ісус: Душу свою за Мене ти покладеш? Знову й знову запевняю тебе: не проспіває півень, як ти тричі відречешся від Мене.

14

Прощальні слова Ісуса. Обітниця Святого Духа

1 Хай не тривожиться ваше серце: вірте в Бога і в Мене вірте.

2 У домі Мого Отця багато осель. А якби не так, то Я сказав би вам, оскільки йду приготувати вам місце.

3 І коли піду та приготую вам місце, то Я знову прийду і візьму вас до Себе, щоби де Я, там і ви були.

4 А куди Я йду, ви дорогу знаєте.

5 Каже Йому Хома: Господи, ми не знаємо, куди Ти йдеш. [Тож] як можемо знати дорогу?

6 Ісус говорить йому: Я є дорога, і правда, і життя! Ніхто не приходить до Отця, якщо не через Мене.

7 Якби ви Мене знали, то знали б і Мого Отця. Відтепер знаєте Його і бачили Його!

8 Каже Йому Филип: Господи, покажи нам Отця, — і цього нам вистачить.

9 Говорить йому Ісус: Стільки часу Я з вами, і ти не знаєш Мене, Филипе? Хто Мене бачив, той і Отця бачив. Як же ти говориш: Покажи нам Отця?

10 Хіба ти не віриш, що Я є в Отці, й Отець є в Мені? Слова, які Я кажу вам, не від Себе кажу. Отець, Який у Мені перебуває, — Він і творить ті діла.

11 Вірте Мені, що Я в Отці, а Отець у Мені. Якщо ж ні, то через Мої діла повірте [Мені].

12 Знову й знову запевняю вас, що той, хто вірить у Мене, робитиме діла, які Я роблю, — навіть більші від них чинитиме, бо Я іду до Отця.

13 І що тільки попросите в Моє Ім’я, те й зроблю, щоби прославився Отець у Сині.

14 Коли Мене про щось попросите в Моє Ім’я, — Я те зроблю.

15 Якщо любите Мене, ви будете дотримуватися Моїх заповідей.

16 І Я попрошу Отця, і дасть вам іншого Утішителя, щоб навіки перебував з вами, —

17 Духа Істини, Якого світ не може прийняти, бо не бачить Його і не знає [Його]. А ви знаєте Його, бо Він при вас перебуває, і у вас буде Він.

18 Я не залишу вас сиротами, Я прийду до вас.

19 Ще трохи, і світ більше не побачить Мене. Ви ж будете бачити Мене, бо Я живу, і ви будете жити.

20 Того дня ви пізнаєте, що Я в Моєму Отці, і ви в Мені, і Я у вас.

21 Хто має Мої заповіді та виконує їх, той Мене любить. А хто Мене любить, того любитиме і Мій Отець, і Я любитиму його, і з'являюся йому Сам.

22 Каже Йому Юда, — не Іскаріотський: Господи, чому це так, що Ти маєш намір з'явитися нам, а не світові?

23 У відповідь Ісус сказав йому: Якщо хто любить Мене, той буде виконувати Моє слово; і Мій Отець любитиме його, і Ми прийдемо до нього, і зробимо оселю в ньому.

24 Хто ж не любить Мене, слів Моїх не виконує. Слово, яке ви чуєте, є не Моє, але Того, Хто послав Мене, — Отця.

25 Це говорив Я вам, перебуваючи між вами.

26 А Утішитель — Дух Святий, Якого Отець пошле в Моє Ім'я, Той вас навчить усього і пригадає вам усе, що Я вам говорив.

27 Мир залишаю вам, Мій мир Я даю вам. Не так, як світ дає, Я даю вам. Хай не тривожиться ваше серце і не лякається.

28 Ви чули, що Я сказав вам: Я йду, але Я повернуся до вас. Якби ви любили Мене, то втішилися б, тому що [Я сказав], — іду до Отця. Адже Отець більший від Мене!

29 Я сказав вам раніше, ніж це станеться, щоб тоді, коли воно станеться, ви повірили.

30 Не довго вже говоритиму з вами, бо надходить князь світу, та в Мені Він не має нічого.

31 Але щоби зрозумів світ, що Я люблю Отця і, як заповів Мені Отець, так Я і роблю. Уставайте, ходімо звідси!

15

Без Мене не можете робити нічого

1 Я є справжня Виноградна Лоза, а Мій Отець — Виноградар.

2 Усяку галузку в Мені, яка не приносить плоду, Він відтинає, а всяку, яка родить плід, очищає, щоб рясніше родила.

3 Ви вже чисті через слово, яке Я вам сказав.

4 Перебувайте в Мені, а Я — у вас. Як галузка не може приносити плоду сама по собі, якщо не буде на виноградній лозі, так і ви, якщо не будете перебувати в Мені.

5 Я є Виноградна Лоза, ви — галузки. Хто перебуває в Мені, а Я в ньому, той приносить рясний урожай, бо без Мене не можете робити нічого.

6 Хто в Мені не перебуває, буде відкинений геть, мов та гілка, і всохне; їх збирають і
кидають у вогонь, і вони згорають.
7 Якщо ж будете перебувати в Мені, а Мої слова перебуватимуть у вас, то чого б тільки
забажали, просіть — і станеться вам.
8 У цьому прославлений Мій Отець, щоб ви приносили багатий урожай і стали Моїми
учнями.
9 Як полюбив Мене Отець, так і Я полюбив вас; тож перебувайте в Моїй любові.
10 Якщо будете зберігати Мої заповіді, то перебуватимете в любові Моїй, так само, як
Я, зберігши заповіді Мого Отця, перебуваю в Його любові.
11 Це Я сказав вам, щоб Моя радість перебувала у вас і щоб ваша радість була повною.
Найбільша любов
12 Ось Моя заповідь: щоб ви любили один одного так, як Я вас полюбив.
13 Більшої любові ніхто не має за ту, коли хто душу свою кладе за друзів своїх.
14 Ви — друзі Мої, якщо чините те, що Я заповідаю вам.
15 Не називаю вас більше рабами, бо раб не знає, що робить його пан; вас же назвав Я
друзями, оскільки сказав вам усе, що почув від Мого Отця.
16 Не ви Мене вибрали, але Я вибрав вас і настановив вас, щоб ви йшли та плід
приносили, і щоби плід ваш залишався, аби те, що тільки попросите від Отця в Моє Ім'я,
Він вам дав.
17 Заповідаю вам, щоб ви любили один одного.
Ви не від світу
18 Якщо світ вас ненавидить, знайте, що Мене він раніше від вас зненавидів.
19 Коли б ви були від світу, то світ своє любив би; ви ж не від світу, а Я вибрав вас зі
світу, тому світ і ненавидить вас.
20 Згадуйте слова, які Я сказав вам: Раб не більший за свого пана. Якщо Мене
переслідували, то й вас будуть переслідувати; якщо Моє слово зберегли, то й ваше
зберігатимуть.
21 Але це все будуть робити вам задля Мого Імені, бо ж не знають Того, Хто Мене
послав.
22 Якби Я не прийшов і не говорив їм, то вони не мали б гріха, а тепер не мають уже
виправдання за свій гріх.
23 Хто ненавидить Мене, — ненавидить і Мого Отця.
24 Якби Я серед них не зробив тих діл, яких ніхто інший не зробив, то гріха не мали б,
а тепер і побачили, і зненавиділи Мене й Мого Отця.
25 Але це сталося, щоби збулося слово, написане в їхньому Законі: Зненавиділи Мене
безпідставно.
26 Коли [ж] прийде Утішитель, Якого Я вам пошлю від Отця, Дух Істини, Який
походить від Отця, то Він засвідчить про Мене.
27 Та й ви свідчіть, адже ви від початку зі Мною!

16

Учнів будуть переслідувати

1 Це сказав Я вам, щоб ви не були спокушені.

2 Із синагог виганятимуть вас. Надходить час, коли кожний, хто вбиватиме вас, буде вважати, ніби тим служить Богові.

3 Вони робитимуть це, бо не пізнали ні Отця, ні Мене.

4 Отже, Я сказав вам це, щоб коли прийде їхній час, ви згадували, що Я вам сказав. Цього вам не сказав спочатку, бо Я був з вами.

Я пошлю Утішителя до вас

5 Нині ж іду до Того, Хто послав Мене, і ніхто з вас не питає Мене: Куди відходиш?

6 Та від того, що Я сказав вам, смутком наповнилося ваше серце.

7 Але Я істину вам кажу: краще для вас, щоб Я пішов. Бо якщо Я не піду, то Утішитель не прийде до вас. Якщо ж піду, — пошлю Його до вас.

8 Прийшовши, Він обвинуватить світ за гріх, за праведність і за суд.

9 Тож за гріх, що не вірять у Мене,

10 а за праведність, що Я йду до [Мого] Отця, і більше Мене не побачите,

11 а за суд, що князь цього світу засуджений.

12 Ще багато чого Я маю сказати вам, але тепер ви не можете знести.

13 Коли ж прийде Він, Дух Істини, то поведе вас до повної істини, бо не від Себе буде говорити, але що почує, те й говоритиме, і сповістить вам те, що має настати.

14 Він Мене прославить, бо від Мого одержить і сповістить вам.

15 Усе, що має Отець, є Моє; тому Я і сказав, що з Мого одержить і сповістить вам.

Смуток зміниться радістю

16 Незабаром не побачите Мене більше, і знову незабаром побачите Мене, [бо Я іду до Отця].

17 А деякі учні говорили між собою: Що означає те, що нам говорить: Незабаром не побачите Мене, і знову незабаром побачите Мене? Або: Я іду до Отця?

18 Тоді казали: Що ж означає в Нього — незабаром? Не знаємо, що Він говорить!

19 Знаючи, що хочуть Його запитати, Ісус сказав їм: Чи про те допитуєтеся між собою, що Я сказав: Незабаром не побачите Мене, і знову — незабаром побачите Мене?

20 Знову й знову запевняю вас, що ви будете плакати й ридати, а світ буде радіти; ви будете сумувати, але ваш смуток на радість зміниться.

21 Жінка, коли родить, терпить муки, бо прийшов її час. Коли ж народить дитину, то вже не пам’ятає страждань через радість, що народилася людина на світ.

22 Тож і ви нині маєте смуток, та Я знову побачу вас, і зрадіє ваше серце, і вашої радості вже ніхто не забере від вас.

Просіть — і отримаєте

23 І того дня Мене не проситимете нічого. Знову й знову запевняю вас: чого тільки попросите від Отця в Моє Ім’я, — дасть вам.

24 Дотепер в Моє Ім’я ви не просили нічого. Просіть — і отримаєте, щоб ваша радість була повна.

Сам Отець любить вас

25 Це Я в притчах сказав вам; надходить година, коли більше в притчах не говоритиму вам, але відкрито сповіщу вам про Отця.

26 Того дня попросите в Моє Ім’я, — і не кажу вам, що проситиму Отця за вас,

27 бо Сам Отець любить вас, — адже ви Мене полюбили й повірили, що Я вийшов від Бога.

28 Я вийшов від Отця і прийшов у світ; знову залишаю світ і йду до Отця!

29 Кажуть [Йому] Його учні: Ось нині відкрито говориш і жодної притчі не розказуєш.

30 Тепер бачимо, що знаєш усе і не потребуєш, щоби хтось Тебе запитував. Тому віримо, що Ти вийшов від Бога.

31 Ісус відповів їм: Тепер вірите?

32 Ось надходить година, і [вже] настала, що розбіжитеся кожний до свого, а Мене Самого залишите. Та Я не Сам, бо зі Мною Отець.

33 Це Я сказав вам, щоб у Мені ви мали мир. У світі зазнаєте страждання, але будьте відважні: Я переміг світ!

17

Молитва Ісуса за учнів

1 Після цих слів Ісус підвів очі до неба й сказав: Отче, прийшов час. Прослав Свого Сина, щоби [Твій] Син прославив Тебе.

2 Оскільки Ти дав Йому владу над усяким тілом, щоб усім тим, кого Ти дав Йому, Він дав їм вічне життя.

3 Вічне життя є те, щоби знали Тебе, єдиного істинного Бога, і Того, Кого Ти послав, — Ісуса Христа.

4 Я прославив Тебе на землі, завершив справу, яку Ти доручив Мені виконати.

5 А тепер Ти прослав Мене, Отче, у Себе тією славою, яку Я мав у Тебе ще перед тим, як світ постав.

6 Я виявив Твоє Ім’я людям, яких Ти Мені дав зі світу. Твої вони були, і Мені дав Ти їх, і вони зберегли Твоє слово.

7 Нині вони зрозуміли, що все, що Ти дав Мені, є від Тебе.

8 Адже слова, які Ти Мені дав, Я передав їм, і вони прийняли і справді зрозуміли, що Я вийшов від Тебе, повіривши, що Ти Мене послав.

9 Я за них благаю, — не за світ благаю, але за тих, кого Ти Мені дав, бо вони Твої;

10 і все Моє — Твоє, а Твоє — Моє; і Я прославився в них.

11 Я більше не є у світі, а вони у світі; Я ж іду до Тебе! Отче Святий, збережи їх у Твоє Ім’я — тих, кого Ти Мені дав, — щоби були одне, як і Ми.

12 Коли Я був з ними [у світі], Я оберігав їх у Твоє Ім’я, — тих, кого Ти Мені дав, — і Я їх зберіг, і ніхто з них не загинув, крім сина погибелі, щоби сповнилося Писання.

13 Нині ж до Тебе Я іду, і кажу про це у світі, щоб вони в собі мали повноту Моєї радості.

14 Я дав їм Твоє Слово, але світ їх зненавидів, бо вони не від світу, як і Я не від світу.

15 Не благаю, щоб Ти забрав їх від світу, але щоби зберіг їх від злого.

16 Вони не від світу, як і Я не від світу.

17 Освяти їх істиною [Своєю]! Твоє Слово — то істина.

18 Як Ти послав Мене у світ, так і Я послав їх у світ.

19 За них Я посвячую Себе, щоб і вони були освячені істиною.

20 Та благаю не лише за них, а й за тих, хто повірить у Мене через їхнє слово,

21 щоб усі були одне, — так, як Ти, Отче, у Мені, а Я в Тобі, — щоб і вони в Нас були; аби світ повірив, що Ти Мене послав.

22 І Я передав їм славу, яку Ти Мені дав, — щоби були одне, як і Ми одне.

23 Я в них, а Ти — в Мені; хай будуть досконалі в єдності, аби світ пізнав, що Ти Мене послав і полюбив їх, як і Мене полюбив.

24 Отче, хочу, щоб ті, яких Ти Мені дав, були зі Мною там, де Я, щоби бачили Мою славу, яку Ти Мені дав, бо Ти полюбив Мене раніше від створення світу.

25 Отче Праведний! Світ Тебе не пізнав, але Я Тебе пізнав. І вони пізнали, що Ти Мене послав.

26 І Я виявив їм Твоє Ім’я, і виявлятиму, щоб любов, якою Ти полюбив Мене, була в них, і Я — в них.

18

Схоплення Ісуса

1 Сказавши це, Ісус зі Своїми учнями перейшов на другий бік потоку Кедрону, де був сад, до якого ввійшов Він та Його учні.

2 Знав же це місце і Юда, який зрадив Його, бо часто Ісус збирався там зі Своїми учнями.

3 Юда, взявши загін і слуг первосвящеників та фарисеїв, прийшов туди зі смолоскипами, ліхтарями та зброєю.

4 Ісус, знаючи все, що Його очікує, вийшов і запитав їх: Кого шукаєте?

5 Йому відповіли: Ісуса Назарянина! Каже їм: Це Я! Стояв з ними і Юда, зрадник Його.

6 Коли ж Він сказав їм: Це Я! — вони подалися назад і попадали на землю.

7 Він знову запитав їх: Кого шукаєте? Вони ж знов: Ісуса Назарянина.

8 Ісус відповів: Я ж сказав вам, що це Я. Тож якщо Мене шукаєте, то відпустіть цих, хай ідуть.

9 Щоби сповнилося те слово, яке Він сказав: З тих, кого Ти дав Мені, Я не втратив жодного з них.

10 Тоді Симон-Петро, маючи меча, витягнув його, вдарив раба первосвященика й відтяв йому праве вухо; ім'я того раба — Малх.

11 Та Ісус сказав Петрові: Сховай меча в піхви. Невже Мені не пити чаші, яку дав Мені Отець?

Ісуса ведуть до Анни

12 Тоді воїни, тисяцький і юдейські прибічники схопили Ісуса і зв'язали Його.

13 Повели спочатку до Анни, тестя Каяфи, який був того року первосвящеником.

14 Це був той Каяфа, який дав пораду юдеям, що краще одній людині вмерти за народ.

Відречення Петра

15 За Ісусом ішов Симон-Петро та ще один учень. Первосвященик знав цього учня, тож він і ввійшов з Ісусом до подвір'я первосвященика.

16 А Петро стояв біля воріт ззовні. Вийшов учень, який був знайомий первосвященикові, сказав придверниці й провів Петра.

17 Служниця, яка при дверях, каже Петрові: А ти часом не з учнів Цього Чоловіка? Той відповів: Ні!

18 Стояли тут раби й слуги, які запалили вогонь, оскільки було холодно, і грілися. Петро також стояв з ними й грівся.

Первосвященик допитує Ісуса

19 А первосвященик запитав Ісуса про Його учнів, про Його вчення.

20 Ісус відповів йому: Я говорив світові відкрито. Я завжди навчав у синагогах і в храмі, де сходяться всі юдеї, і таємно не говорив нічого.

21 Чому ти Мене питаєш? Запитай тих, які слухали, що Я говорив їм. Ось вони знають, що Я говорив.

22 Коли Він це сказав, то один з присутніх слуг ударив Ісуса в обличчя, промовивши: Оце так Ти відповідаєш первосвященикові?

23 Ісус йому відповів: Якщо Я зле сказав, то доведи, що зле! Якщо ж добре, то чому Мене б'єш?

24 Тоді Анна послав Його зв'язаним до первосвященика Каяфи.

Петро вдруге і втретє відрікається від Ісуса

25 А Симон-Петро стояв і грівся. І тут запитали його: А ти не з Його учнів? Він заперечив і сказав: Ні!

26 Один із рабів первосвященика, родич того, якому Петро відтяв вухо, каже: Чи не тебе я бачив з Ним у саду?

27 Тоді знову Петро відрікся. І враз заспівав півень.

Суд над Ісусом у Пилата

28 А Ісуса повели від Каяфи в преторій. Був уже ранок, тому вони не ввійшли до преторію, щоб не опоганитися, але щоб могли їсти пасху.

29 Пилат вийшов до них надвір і каже: Яке обвинувачення висуваєте проти Цього Чоловіка?

30 Вони йому у відповідь сказали: Якби Він не був злочинцем, ми не видали б Його тобі.

31 Тоді Пилат їм сказав: Візьміть Його і судіть Його за вашим Законом. Сказали йому юдеї: Нам не можна нікого страчувати, —

32 щоби сповнилися Ісусові слова, які Він сказав, зазначаючи, якою смертю мав померти.

33 Тоді Пилат знову ввійшов у преторій, покликав Ісуса і запитав Його: Чи Ти Цар юдеїв?

34 Ісус [йому] відповів: Чи ти це від себе говориш, чи інші тобі сказали про Мене?

35 Пилат відповів: Хіба я юдей? Твій народ і первосвященики видали Тебе мені. Що Ти зробив?

36 Ісус відповів: Царство Моє не від цього світу; якби Моє царство було від цього світу, Мої прибічники подбали би, щоб Мене не видали юдеям. Нині ж Моє царство не звідси.

37 Тоді Пилат Його запитав: То Ти Цар? Ісус відповів: Ти сам кажеш, що [Я] Цар. Я для того народився і для того прийшов у світ, щоби свідчити про істину. Кожний, хто від істини, слухає Мій голос.

38 Каже Йому Пилат: А що таке істина? І сказавши це, він знову вийшов до юдеїв і заявив їм: Жодної вини я в Ньому не знаходжу.

39 Та є у вас звичай, щоб я вам відпускав одного на Пасху. Чи хочете, щоб я вам відпустив Царя юдеїв?

40 Тоді вони знову закричали, вигукуючи: Не Його, а Варавву! Варавва ж був розбійником.

19

1 Тоді Пилат звелів узяти Ісуса й бичувати.

2 Воїни, сплівши вінок із терну, поклали Йому на голову й одягнули Його в багряницю; вони підходили до Нього

3 й казали: Радій, Царю юдеїв! — і били Його в обличчя.

4 І Пилат знову вийшов у двір і сказав їм: Ось виводжу Його вам у двір, щоб ви знали, що я не бачу в Ньому жодної провини.

5 Вийшов Ісус у двір, маючи на Собі терновий вінок та багряний одяг. І Пилат каже їм: Оце — Людина!

6 Коли Його побачили первосвященики й слуги, то закричали, гукаючи: Розіпни, розіпни Його! Каже їм Пилат: Візьміть і розіпніть Його ви, бо я не знаходжу в Ньому провини.

7 Юдеї відповіли йому: Ми маємо Закон, і за Законом Він повинен померти, бо видає Себе за Божого Сина!

8 Коли Пилат почув ці слова, то ще більше злякався.

9 Ще раз зайшов у преторій і каже Ісусові: Звідки Ти? Ісус не дав йому відповіді.

10 Каже Йому Пилат: Чому до мене не говориш? Хіба не знаєш, що маю владу Тебе відпустити і маю владу розіп'яти Тебе?

11 Ісус йому відповів: Не мав би ти жодної влади наді Мною, якби не була вона тобі дана з висоти. Тому той, хто Мене видав тобі, має більший гріх.

12 Відтоді Пилат намагався відпустити Його, та юдеї закричали, гукаючи: Якщо Його відпустиш, ти не є другом кесаря! Кожний, хто себе робить царем, противиться кесареві!

13 Почувши це слово, Пилат вивів Ісуса у двір, сів на місце судді, що зветься літостротон, — єврейською мовою: гаввата.

14 Була ж п'ятниця перед Пасхою, близько шостої години. Він каже юдеям: Ось ваш Цар!

15 Тоді вони зчинили галас: Візьми, візьми та розіпни Його! Пилат їх запитує: Вашого Царя розіп'яти? Та первосвященики відповіли: Ми не маємо царя, крім кесаря!

Розп'яття Ісуса

16 І тоді він видав Його їм на розп'яття. Ісуса взяли [й повели].

17 Несучи Свій хрест, Він вийшов на місце, яке називається Череповище, — єврейською мовою: Голгофа,

18 де розіп'яли Його, і з Ним двох інших: з одного та з другого боку, а Ісуса — посередині.

19 Пилат зробив напис і помістив на хресті. Було написано: Ісус Назарянин, Цар юдеїв!

20 Цей напис читало багато юдеїв, тому що місце, де розіп'яли Ісуса, було поблизу міста, написано ж було по-єврейськи, по-грецьки і по-латинськи.

21 Та юдейські первосвященики говорили Пилатові: Не пиши: Цар юдеїв, але те, що Він Сам заявляв: Я — Цар юдеїв!

22 Пилат відповів: Що я написав, — те написав!

Розподіл Ісусового одягу

23 А воїни, розіп'явши Ісуса, взяли Його одяг і розділили його на чотири частини, кожному воїнові по частині, а також хитон. Хитон був не шитий, а весь згори тканий.

24 Тож міркували між собою: Не роздираймо його, але киньмо жереб на нього, — кому припаде. Це щоби збулося Писання, яке гласить: Розділили Мій одяг між собою і за Мій плащ кидали жереб. Воїни так і зробили.

Піклування про Свою матір

25 Біля Ісусового хреста стояли Його мати, сестра Його матері, Марія Клеопова, і Марія Магдалина.

26 Побачивши матір і учня, який стояв поряд і якого любив, Ісус промовив до [Своєї] матері: Жінко, ось твій син!

27 Потім звернувся до учня: Ось твоя мати! І відтоді взяв її учень до себе.

Смерть Ісуса

28 Після цього, знаючи, що все вже завершилося, каже Ісус, аби збулося Писання: Прагну!

29 Стояла повна посудина оцту. Воїни, настромивши на тростину губку, намочену в оцті, піднесли до Його уст.

30 Спробувавши оцту, Ісус сказав: Звершилося! І схиливши голову, віддав духа.

Кістка Його не буде поламана

31 Оскільки була п'ятниця, то юдеї, щоб не залишилися на хресті тіла в суботу, тому що був великий день тієї суботи, просили Пилата, аби перебили їхні голінки й забрали.

32 Тож воїни прийшли і перебили голінки першому й другому, розп'ятому з Ним.

33 Підійшовши до Ісуса, побачили, що Він уже помер, і не стали перебивати Йому голінок.

34 Але один з воїнів списом проколов Йому бік, і тут же витекли кров та вода.

35 А той, хто бачив, засвідчив, — і правдиве його свідчення. Він знає, що каже правду, щоб і ви повірили.

36 Бо сталося це, аби збулося Писання: Кістка Його не буде поламана.

37 І знову ж, в іншому місці Писання говориться: Будуть дивитися на Того, Кого прокололи.

Поховання Ісуса

38 Після цього Йосиф з Ариматеї, який був учнем Ісуса, — але таємним, оскільки боявся юдеїв, — попросив Пилата, щоби зняти тіло Ісуса. І Пилат дозволив. Тож прийшов і взяв Його тіло.

39 Прибув також і Никодим, який раніше приходив вночі до Нього, несучи суміш смирни з алое, близько ста літрів.

40 Отже, вони взяли тіло Ісуса та обгорнули його полотном з пахощами, — згідно зі звичаєм поховання в юдеїв.

41 На тому місці, де Він був розп'ятий, був сад, а в саду — нова гробниця, в якій ніколи ніхто не був похований.

42 Тут і поклали Ісуса, з огляду на юдейську п'ятницю, бо гробниця була близько.

20

Воскреслий Ісус з'являється Марії Магдалині

1 Першого ж дня тижня Марія Магдалина прийшла вдосвіта, як ще було темно, до гробниці й побачила, що камінь від гробниці відвалений.

2 Тож вона побігла й прибула до Симона-Петра та до другого учня, якого Ісус любив, і каже їм: Забрали Господа з гробниці й невідомо, де Його поклали!

3 Тоді вийшов Петро з іншим учнем, і вони пішли до гробниці.

4 Бігли обидва разом, та інший учень побіг швидше за Петра й прибув першим до гробниці.

5 Нахилившись, побачив, що лежить полотно, однак він не ввійшов.

6 Тут прибув слідом за ним і Симон-Петро; він увійшов до гробниці й побачив, що лежить полотно

7 та хустка, яка була на Його голові; вона лежала не з полотном, але згорнена окремо, в іншому місці.

8 Тоді ж увійшов й інший учень, який прибіг першим до гробниці, — і побачив, і повірив.

9 Оскільки вони ще не знали Писання, що Він мав воскреснути з мертвих.

10 Отже, учні повернулися знову до себе.

11 А Марія стояла надворі біля гробниці й плакала. Плачучи, нахилилася до гробниці

12 й побачила двох ангелів, які сиділи в білому: один у головах, а один у ногах, де лежало тіло Ісуса.

13 Вони сказали їй: Жінко, чому ти плачеш? Відповідає їм: Тому що взяли мого Господа і не знаю, де поклали Його!

14 Сказавши це, вона обернулася назад і побачила Ісуса, Який стояв, та не впізнала, що то Ісус.

15 Каже їй Ісус: Жінко, чого ти плачеш? Кого шукаєш? Вона, думаючи, що це садівник, каже Йому: Пане, якщо Ти Його взяв, то скажи мені, де Ти Його поклав; я заберу Його!

16 Каже їй Ісус: Маріє! Обернувшись, вона каже Йому єврейською мовою: Раввуні! — тобто: Учителю!

17 Каже їй Ісус: Не доторкайся до Мене, бо Я ще не зійшов до [Мого] Отця. Іди до Моїх братів і скажи їм, що Я іду до Мого Отця і вашого Отця, до Мого Бога і вашого Бога!

18 Приходить Марія Магдалина і звіщає учням, що бачила Господа і що Він сказав їй це.

Ісус з’являється Своїм учням

19 Того ж першого дня тижня, пізньої пори, коли двері, де зібралися [Його] учні, були замкнені зі страху перед юдеями, прийшов Ісус, став посередині й каже їм: Мир вам!

20 Промовивши це, показав їм руки та бік. Побачивши Господа, учні зраділи.

21 Тоді Ісус знову сказав їм: Мир вам! Як послав Мене Отець, — і Я посилаю вас!

22 Промовивши це, Він дихнув і каже їм: Прийміть Святого Духа!

23 Кому простите гріхи, — будуть прощені їм; кому затримаєте, — будуть затримані.

24 Хома, один із дванадцятьох, званий Близнюком, не був з ними, коли прийшов Ісус.

25 Тож інші учні розповідали йому: Ми бачили Господа! Та він сказав їм: Поки не побачу на Його руках ран від цвяхів і не вкладу мого пальця в рани від цвяхів, не вкладу своєї руки в Його бік, — не повірю!

26 Через вісім днів знову були всередині будинку Його учні, і Хома з ними. Прийшов Ісус крізь замкнені двері та став посередині й сказав: Мир вам!

27 Потім каже Хомі: Поклади сюди свій палець, поглянь на Мої руки, простягни свою руку і доторкнися до Мого боку, — і не будь невіруючий, але віруючий!

28 У відповідь Хома сказав Йому: Господь мій і Бог мій!

29 Каже йому Ісус: Тому що ти побачив Мене, ти повірив? Блаженні ті, які не бачили, а повірили!

Мета написання цієї книги

30 Багато інших чудес зробив Ісус перед Своїми учнями, які не записані в цій книзі.

31 А це було написане, щоб ви повірили, що Ісус є Христос, Син Божий, і щоб вірячи, життя мали ви в Його Ім'я.

21

Ісус з'являється учням біля Тиверіадського моря

1 Після цього знову з'явився Ісус [Своїм] учням [по воскресінні з мертвих] біля Тиверіадського моря. А з'явився так:

2 були разом Симон-Петро й Хома, прозваний Близнюком, і Натанаїл, який був з Кани Галилейської, і сини Зеведеєві, й інші два Його учні.

3 Каже їм Симон-Петро: Іду рибу ловити! Говорять йому: Ідемо й ми з тобою. Вони вийшли, [тут же] сіли в човен, та тієї ночі не зловили нічого.

4 Як настав ранок, став Ісус на березі, але учні не впізнали, що це Ісус.

5 Каже їм Ісус: Діти, чи є у вас щось поїсти? Відповіли йому: Немає.

6 Він же сказав їм: Закиньте невода праворуч човна — і зловите. Вони закинули, і вже не могли витягти його від великої кількості риби.

7 Тоді учень, якого любив Ісус, каже Петрові: Це ж Господь! Симон-Петро, почувши, що це Господь, накинув на себе одяг, бо був нагий, і кинувся в море.

8 А інші учні попливли човном, оскільки були недалеко від землі, якихось двісті ліктів , тягнучи невода з рибою.

9 Коли вийшли на землю, бачать, що розкладений жар і лежить на ньому риба й хліб.

10 Ісус каже їм: Принесіть тієї риби, яку ви нині зловили.

11 Симон-Петро пішов і витяг на землю невода, повного великих риб, — сто п'ятдесят три; і хоч стільки було, невід не порвався.

12 Каже їм Ісус: Підходьте, їжте. Жодний учень не наважився запитати Його: Хто Ти? — бо знали, що це Господь.

13 Ісус підходить, бере хліб, дає їм, а також рибу.

14 Це вже втретє з'явився Ісус учням після воскресіння з мертвих.

Прощення і нове покликання Петра

15 Коли поснідали, Ісус каже Симонові-Петрові: Симоне [Йонин], чи ти любиш Мене більше, ніж вони? Той відповідає Йому: Так, Господи, Ти знаєш, що люблю Тебе! Каже йому: Паси ягнята Мої!

16 Каже йому знову вдруге: Симоне [Йонин], чи ти любиш Мене? Той відповідає Йому: Так, Господи, Ти знаєш, що люблю Тебе. Каже йому: Паси вівці Мої!

17 Каже йому втретє: Симоне [Йонин], чи ти любиш Мене? Засмутився Петро, що запитав його втретє, «чи любиш Мене?», і відповів Йому: Господи, Ти все знаєш! Ти знаєш, що люблю Тебе! А Ісус йому говорить: Паси вівці Мої!

18 Знову й знову запевняю тебе: коли ти був молодий, то підперізувався сам і ходив, куди хотів; коли ж постарієш, простягнеш свої руки й інший тебе підпереже та поведе, куди ти не захочеш.

19 Він сказав це, вказуючи, якою смертю той прославить Бога. Сказавши це, звелів йому: Іди за Мною!

Свідчення учня, якого любив Ісус

20 Обернувшись, Петро побачив учня, якого любив Ісус, котрий йшов за ним, — того, який на вечері припав до Його грудей і запитував: Господи, хто зрадить Тебе?

21 І як побачив його Петро, то питає Ісуса: Господи, а цей що?

22 Відповідає йому Ісус: Якщо хочу, щоб він залишився, доки прийду, — що тобі до того? Ти йди за Мною!

23 І рознеслося це слово між братами, що той учень не помре. Але Ісус не сказав йому, що не помре, але: Якщо хочу, щоб він залишився, доки прийду, — що тобі до того?

Закінчення

24 Це той учень, котрий свідчить про це, який і написав оце. І знаємо, що його свідчення правдиве.

25 Є багато іншого, що вчинив Ісус. Якби докладно описати все, то, думаю, що світ не вмістив би написаних книг. [Амінь].

Дії

1

Передмова

1 Першу книгу я написав про все, Теофіле, що Ісус почав робити й навчати,

2 аж до того дня, коли, давши через Святого Духа накази апостолам, яких вибрав, Він вознісся.

3 Після Своїх страждань Він постав живий перед ними, з багатьма доказами, з'являючись їм упродовж сорока днів і розповідаючи про Царство Боже.

Вознесіння Ісуса на небо

4 І як були зібрані разом, Він звелів їм з Єрусалима не відходити, але очікувати обітниці від Отця, про котру, — сказав Він, — ви чули від Мене,

5 бо Іван хрестив водою, ви ж за декілька тих днів будете хрещені Духом Святим!

6 А вони зійшлися й запитували Його, кажучи: Господи, чи не в цей час Ти відновиш царство Ізраїля?

7 Та Він сказав їм: Не вам знати час і строки, котрі Отець встановив Своєю владою,

8 але ви приймете силу, коли Святий Дух зійде на вас, і ви будете Моїми свідками в Єрусалимі, по всій Юдеї та Самарії — і аж до краю землі!

9 Сказавши це, коли вони дивилися, Він став підійматися, і хмара забрала Його з їхніх очей.

10 Як вони вдивлялися в небо, коли Він віддалявся, то два мужі в білих одежах постали перед ними

11 і сказали: Галилейські мужі, чого стоїте і вдивляєтеся в небо? Цей Ісус, Який вознісся від вас на небо, прийде так само, як оце ви бачили, коли Він відходив на небо!

12 Тоді вони повернулися в Єрусалим з гори, званої Оливною, що недалеко від Єрусалима, — на відстані ходи в суботу.

13 Прийшовши, вони увійшли в горницю, де були Петро та Іван, Яків і Андрій, Филип і Хома, Вартоломій та Матвій, Яків Алфеїв та Симон Зилот і Юда Яковів.

14 Усі вони з жінками, з Марією, матір'ю Ісуса, та Його братами перебували однодушно в молитві [й благанні].

Замість Юди обирають Маттія

15 Тими ж днями Петро, ставши серед братів, а людей було близько ста двадцяти осіб, сказав:

16 Мужі, брати! Треба було, аби сповнилося Писання, яке провіщав Дух Святий устами Давида про Юду, котрий привів тих, які схопили Ісуса,

17 бо він був зарахований до нас і отримав частку в цьому служінні.

18 Він здобув місце ціною неправди і, коли впав сторчма головою, розпоров живіт, і випали всі його нутрощі.

19 Це стало відомо всім мешканцям Єрусалима, тому те місце їхньою мовою зветься Акелдама, тобто Поле крові.

20 Адже в книзі Псалмів написано: Нехай стане його житло пусткою і хай не буде нікого, хто жив би в ньому! А також: Служіння його нехай візьме інший!

21 Отже, треба, щоб один з тих мужів, який був з нами впродовж усього часу, коли Господь Ісус перебував і спілкувався з нами, —

22 почавши від хрещення Івана і до дня, як Він вознісся від нас, — щоб разом із нами один з них був свідком Його воскресіння.

23 І поставили двох: Йосифа, якого називали Варсавою, котрий був прозваний Юстом, і Маттія,

24 та, помолившись, сказали: Ти, Господи, Який знаєш серця всіх, покажи, кого з цих двох Ти вибрав

25 зайняти місце служіння і апостольства, замість Юди, який відпав, щоби піти на своє місце!

26 І кинули жереб. І випав жереб на Маттія, якого й зараховано до одинадцятьох апостолів.

2

Дух Святий сходить на учнів

1 Коли настав день П'ятидесятниці, усі вони були однодушно разом.

2 Раптом з неба долинув шум, наче подув бурхливий вітер, і наповнив увесь дім, де вони сиділи.

3 І з'явилися їм поділені язики, наче вогняні, і осіли на кожного з них.

4 І всі вони наповнилися Духом Святим і почали говорити іншими мовами, як Дух велів їм промовляти.

5 А в Єрусалимі перебували юдеї та побожні люди з кожного народу, який під небом.

6 Коли ж стався цей шум, зібрався натовп, і були збентежені, коли почули, що кожний говорить до них їхньою власною мовою.

7 Вони в нестямі дивувалися і говорили [один до одного]: Хіба всі ці, які говорять, не галилейці?

8 Як же це, що ми чуємо кожний своєю рідною мовою, в якій ми народилися?

9 Партянці й мідянці, еламітці й ті, хто з Месопотамії, з Юдеї та Кападокії, з Понту й Азії,

10 Фригії і Памфилії, Єгипту й околиць Лівії, що біля Киринеї, і захожі римляни,

11 юдеї і прозеліти, критяни й араби, — чуємо, як вони говорять нашими мовами про Божу велич!

12 Тож усі дивувалися і, розгублені, говорили одне одному: Що ж це має бути?

13 Інші, глузуючи, казали, що вони понапивалися вина.

Проповідь Петра

14 А Петро, ставши з одинадцятьма, підвищив свій голос і сказав їм: Мужі юдейські й усі мешканці Єрусалима! Нехай буде це вам відоме, — прислухайтеся до моїх слів!

15 Вони не п'яні, як ви думаєте, бо щойно третя година дня.

16 Але це те, що провістив пророк Йоіл:

17 І буде останніми днями, — каже Бог, — Я виллю від Духа Мого на всяке тіло, і будуть пророкувати ваші сини і ваші дочки, а ваші юнаки видіння побачать, і вашим старцям будуть снитися сни.

18 І в ті дні виллю від Духа Мого на Моїх рабів і на Моїх рабинь, і будуть пророкувати.

19 І дам чудеса на небі вгорі й ознаки на землі внизу: кров, вогонь і куряву диму.

20 Сонце обернеться на темряву, а місяць — на кров, перш ніж прийде Господній день, великий та славний!

21 І станеться, що кожний, хто покличе Господнє Ім'я, спасеться!

22 Мужі ізраїльські, послухайте оці слова: Ісуса Назарянина, мужа, про Котрого вам засвідчив Бог могутніми проявами, чудесами й ознаками, які Бог учинив через Нього серед вас, як самі знаєте,

23 Його, виданого згідно з Божим задумом і передбаченням, ви вбили, прибивши до хреста руками беззаконників;

24 та Бог Його воскресив, звільнивши від мук смерті, бо не під силу було їй втримати Його.

25 Давид говорить про Нього: Я завжди бачив Господа переді мною, бо Він — праворуч мене, щоб я не похитнувся.

26 Тому зраділо моє серце і звеселився мій язик, навіть тіло моє сповниться надією,

27 бо Ти не залишиш душі моєї в аді й не даси Своєму Святому побачити тління.

28 Ти дав мені пізнати дороги життя і сповниш мене радістю присутності Своєї!

29 Мужі-брати! Потрібно сміливо сказати вам про патріарха Давида, який помер і був похований, і його гріб у нас аж дотепер.

30 Будучи пророком і знаючи, що Бог клятвою пообіцяв йому з його нащадків [підняти Христа за тілом і] посадити на його престолі,

31 він пророче говорив про воскресіння Христа, що Він не залишиться в аді, і тіло Його не побачить тління.

32 Цього Ісуса воскресив Бог, свідками чого є ми всі.

33 Отже, правицею Божою був Він вознесений, обітницю Святого Духа одержав від Отця і вилив те, що ви бачите і чуєте.

34 Давид не піднявся на небо, бо сам говорить: Сказав Господь Господу моєму: Сядь праворуч Мене,

35 доки не покладу Твоїх ворогів під Твої ноги!

36 Тому нехай певно знає весь дім Ізраїля, що і Господом, і Христом зробив Його Бог — Цього Ісуса, Якого ви розіп'яли!

Тисячі людей приймають хрещення

37 Почувши, вони розчулилися серцем і сказали Петрові й іншим апостолам: Що ж нам робити, мужі-брати?

38 А Петро [сказав] їм: Покайтеся, і нехай охреститься кожний з вас в Ім'я Ісуса Христа на прощення ваших гріхів, і приймете дар Святого Духа!

39 Адже для вас ця обітниця і для ваших дітей, і для всіх тих, хто далеко, кого лише покличе Господь, Бог наш!

40 Багатьма іншими словами він свідчив та заохочував їх, кажучи: Спасайтеся від цього лукавого роду!

41 Отже, вони, прийнявши [з любов'ю] його слово, охрестилися; і приєдналися до них того дня зо три тисячі душ.

Життя перших християн

42 Перебували вони постійно в навчанні апостолів і в братерській спільності, у ламанні хліба та в молитвах.

43 І страх охопив кожну душу, бо багато чудес і ознак сталося через апостолів; [в Єрусалимі панував великий страх серед усіх].

44 А всі, які повірили, були разом і мали все спільне.

45 Вони продавали маєтки та майно і ділилися ним з усіма, хто потребував.

46 І щодня вони однодушно перебували в храмі та, ламаючи по домах хліб, у радості й простоті серця приймали їжу,

47 вихваляючи Бога та маючи милість у всіх людей. Господь же додавав до них щодня тих, які спасалися.

3

Петро зціляє кривого

1 Петро та Іван ішли до храму на молитву на дев'яту годину.

2 І був тут один чоловік, кривий від народження; його приносили і садовили щодня перед воротами храму, котрі називали Гарними, аби просив милостиню у тих, хто приходив до храму.

3 Побачивши Петра й Івана, які хотіли увійти до храму, він почав просити милостиню.

4 Поглянули на нього Петро з Іваном і сказали: Подивися на нас!

5 Він пильно дивився на них, сподіваючись щось від них одержати.

6 А Петро сказав: Срібла й золота не маю, але що маю, те й даю тобі: в Ім'я Ісуса Христа Назарянина встань і ходи!

7 І, узявши його за праву руку, підвів його. Відразу ж зміцніли його стопи й суглоби. Підскочивши, він устав і почав ходити.

8 Тож ввійшов з ними в храм, ходив і підскакував, хвалячи Бога.

9 І весь народ побачив, як він ходив і вихваляв Бога.

10 Коли ж дізналися, що це той, який сидів заради милостині біля Гарних воріт храму, переповнилися страхом і подивом від того, що з ним сталося.

11 Оскільки він був біля Петра й Івана, то збігся до них весь здивований народ у притвор, який називається Соломоновим.

Проповідь у храмі

12 Побачивши це, Петро звернувся до народу: Мужі ізраїльські! Чого дивуєтеся із цього? Чому дивитеся на нас так, наче ми своєю силою або побожністю зробили, щоб він ходив?

13 Бог Авраама, Бог Ісаака і Бог Якова, Бог наших батьків, прославив Свого слугу Ісуса, Якого ви видали й відреклися перед Пилатом, який присудив Його відпустити.

14 Ви відреклися від Святого й Праведного, а випросили звільнити вам людину-вбивцю.

15 Володаря життя ви вбили, та Бог воскресив Його з мертвих, свідками чого є ми.

16 І вірою в Ім'я Його — Його Ім'я оздоровило того, кого бачите й знаєте. Віра, яка від Нього, дала йому це зцілення перед усіма вами.

17 А тепер, [мужі-] брати, знаю, що зробили ви так через незнання — і так само ваші володарі.

18 Бог провістив наперед устами всіх пророків, що Христос має постраждати; так Він і виконав.

19 Тож покайтеся і наверніться, аби були стерті ваші гріхи,

20 щоб від обличчя Господнього прийшов час відлиги, щоби послав наперед призначеного вам Ісуса Христа,

21 бо треба, щоб небо прийняло Його до часу відновлення всього, про що Бог говорив устами Своїх святих відвічних пророків.

22 Мойсей провіщав [батькам], що Господь, Бог ваш, підійме вам Пророка з братів ваших, як і мене: Його слухайте в усьому, що тільки скаже вам.

23 Буде так, що кожна душа, яка не послухає Того Пророка, буде вигублена з народу.

24 І так само всі пророки — від Самуїла й пізніших — говорили й сповіщали про ці дні.

25 Ви — сини пророків і Завіту, який Бог заповів вашим батькам, кажучи Авраамові: І в нащадкові твоєму благословляться всі народи землі!

26 Воскресивши Слугу Свого, Бог насамперед послав Його вам, і Він благословить вас, щоб відвернувся кожний з вас від свого зла!

4

Ув'язнення Петра та Івана

1 Коли вони промовляли до народу, підійшли до них священики, начальник сторожі храму та садукеї,

2 обурені тим, що вони навчали народ, проповідували воскресіння з мертвих в Ісусі.

3 Вони наклали на них руки і посадили у в'язницю до ранку, оскільки був уже вечір.

4 Багато з тих, які чули слово, повірили; кількість таких людей сягала п'яти тисяч.

Проповідь перед синедріоном

5 А наступного дня в Єрусалимі зібралися їхні начальники, старші й книжники;

6 і Анна — первосвященик, і Каяфа, і Іван, і Олександр, і всі інші, які були з первосвященицького роду;

7 поставивши їх посередині, вони допитувалися: Якою силою чи яким ім'ям ви це зробили?

8 Тоді Петро, сповнений Святим Духом, сказав їм: Начальники народу і старші [ізраїльські]!

9 Якщо нас нині допитують про добрий учинок хворій людині, як вона одужала,

10 то хай буде всім вам і всьому народові ізраїльському відомо: Ім'ям Ісуса Христа, Назарянина, Якого ви розіп'яли. Його Бог воскресив із мертвих; це Він зцілив того, хто стоїть перед вами.

11 Він є камінь, знехтуваний вами, будівничими, — камінь, що став наріжним.

12 І в нікому іншому немає спасіння, бо під небом немає іншого імені, даного людям, яким належить нам спастися!

Заборона говорити про Ісуса

13 Помітивши відвагу Петра й Івана і дізнавшись, що це люди невчені й прості, вони дивувалися, бо знали їх, що були з Ісусом.

14 І дивлячись на оздоровленого чоловіка, який стояв з ними, вони нічого не могли сказати проти.

15 Наказавши їм вийти із синедріону, вони радилися між собою,

16 кажучи: Що нам робити з цими людьми? Адже через них зроблено явне чудо, яке відоме всім, хто живе в Єрусалимі, — і не можемо того заперечувати.

17 Але щоби більше не поширювалося між народом, заборонімо їм [під загрозою], щоби далі нікому з людей не говорили про це Ім'я!

18 І, покликавши їх, наказали зовсім не говорити і не навчати в Ім'я Ісуса.

19 А Петро та Іван у відповідь сказали їм: Розсудіть, чи справедливо перед Богом більше слухати вас, аніж Бога?

20 Адже ми не можемо не розповідати про те, що бачили і чули!

21 Вони ж, погрозивши, відпустили їх, нічого не знаходячи, щоби покарати їх, — через народ, бо всі прославляли Бога за те, що сталося.

22 А чоловік, з яким сталося це чудо зцілення, мав понад сорок років.

Спільна молитва віруючих

23 Коли їх відпустили, вони прийшли до своїх і переказали те, що їм говорили первосвященики і старші.

24 Ті, коли почули, однодушно піднесли голос до Бога й сказали: Владико [Боже], Ти, Котрий створив небо і землю, море й усе, що в них!

25 Який Святим Духом устами нашого батька, Твого слуги Давида, сказав: Чому розбушувалися люди, і народи задумали марноту?

26 Зійшлися земні царі, зібралися правителі разом проти Господа та проти Його Христа!

27 Адже справді в цьому місті зібралися проти святого Слуги Твого Ісуса, Якого Ти помазав, — Ірод і Понтій Пилат із язичниками та людьми Ізраїлю,

28 аби здійснити те, що наперед призначила Твоя рука і Твоя воля, щоб воно сталося.

29 Тепер же, Господи, поглянь на їхні погрози і дай Своїм рабам з усією сміливістю говорити Твоє слово.

30 Коли простягнеш Свою руку для оздоровлення, ознак і чудес, щоби збувалися вони святим Ім'ям Твого слуги Ісуса!

31 І як вони помолилися, затряслося те місце, де вони були зібрані, і всі наповнилися Святим Духом і сміливо почали говорити Боже Слово.

Життя перших християн

32 Усі ті, які повірили, мали одне серце і душу; і ніхто нічого зі свого майна не називав власним, бо все було в них спільне.

33 Апостоли з великою силою свідчили про воскресіння Господа Ісуса, і велика благодать була на них усіх.

34 Не було між ними жодного нужденного. Бо ті, хто мав поле або дім, продавали їх та приносили кошти від проданого

35 і клали біля ніг апостолів, а кожному давалося те, чого хто потребував.

36 Так Йосиф, прозваний апостолами Варнавою, — що в перекладі означає «син потіхи», — левіт, родом з Кіпру,

37 мав поле; він продав його, приніс гроші й поклав біля ніг апостолів.

5

Обман Ананії та Сапфіри

1 А один чоловік на ім'я Ананій зі своєю дружиною Сапфірою продав маєток

2 і приховав частину грошей — про це знала й дружина, — а якусь частину приніс і поклав біля ніг апостолів.

3 Петро сказав: Ананію, як це так, що сатана наповнив твоє серце, щоб обманути Святого Духа й приховати частину вартості поля?

4 Невже воно не твоє було? Хіба продане не було у твоїй владі? Навіщо ти поклав це діло у своє серце? Ти ж сказав неправду не людям, а Богові!

5 Почувши це, Ананій упав і помер. І найшов великий страх на всіх, хто це почув.

6 Юнаки встали, обгорнули його, винесли й поховали.

7 Коли минуло зо три години, прийшла його дружина, ще не знаючи того, що трапилося.

8 Петро промовив до неї: Скажи мені, чи за стільки ви продали поле? Вона відповіла: Так, за стільки.

9 А Петро до неї: Як це сталося, що ви змовилися випробовувати Господнього Духа? Ось при дверях ті, які поховали твого чоловіка, — і тебе винесуть!

10 Упала й вона одразу біля його ніг і померла. Юнаки, увійшовши, виявили її мертвою; винесли й поховали біля її чоловіка.

11 І великий страх напав на всю Церкву, на всіх, хто це чув.

Руками апостолів здійснюються чудеса

12 Руками апостолів у народі здійснювалися численні ознаки та чудеса. І всі однодушно перебували в притворі Соломона.

13 Ніхто зі сторонніх не наважувався приєднатися до них, але народ їх величав.

14 Віруючих у Господа множилося — багато чоловіків та жінок.

15 Недужих виносили на роздоріжжя і клали на носилках і постелях, щоб, як проходить Петро, хоч тінь його впала на декого з них.

16 Багато людей сходилося з довколишніх міст до Єрусалима; вони приносили недужих і тих, які страждали від злих духів. Усі вони одужували.

Ув'язнення і порятунок апостолів

17 Піднявся первосвященик і всі його прибічники із садукейської течії, — вони наповнилися заздрощами,

18 наклали [свої] руки на апостолів і посадили їх у громадську в'язницю.

19 Та ангел Господній уночі відчинив двері в'язниці, вивів їх і сказав:

20 Ідіть, ставайте у храмі й кажіть народові всі слова цього життя!

21 Почувши це, вони пішли вдосвіта до храму й навчали. Тим часом первосвященик і ті, котрі з ним, прийшовши, скликали синедріон, усіх старших з-поміж синів Ізраїля і послали до в'язниці, щоб їх привести.

22 Слуги пішли, та у в'язниці їх не знайшли. Повернувшись, сповістили,

23 кажучи, що в'язницю знайшли ретельно замкненою, з охороною, яка стояла перед дверима. Але, відчинивши, усередині вони нікого не знайшли.

Потрібно більше слухатися Бога, ніж людей

24 Коли почули ці слова [священик], начальник охорони храму та первосвященики, то дивувалися, як це все могло статися.

25 Тут прийшов хтось і сповістив їм, що мужі, яких вони посадили до в'язниці, перебувають у храмі, стоять і навчають народ.

26 Тоді начальник охорони пішов зі слугами, привів їх без застосування сили, бо боялися народу, щоб не побив їх камінням.

27 Привівши, вони поставили їх у синедріоні. І первосвященик запитав їх,

28 кажучи: Чи не з погрозою заборонили ми вам навчати в це Ім'я? А ви наповнили Єрусалим вашою наукою і хочете навести на нас кров цього Чоловіка?

29 Та Петро й апостоли у відповідь сказали: Потрібно більше слухатися Бога, ніж людей!

30 Бог батьків наших воскресив Ісуса, Якого ви вбили, повісивши на дереві.

31 Бог підняв Його Своєю правицею як Князя і Спасителя, щоби дати Ізраїлеві покаяння і прощення гріхів.

32 І ми та Дух Святий, Якого дав Бог тим, хто кориться Йому, є [Його] свідками щодо цих слів!

33 Почувши це, вони лютували і змовлялися їх убити.

Мудра порада Гамалиїла

34 Та один фарисей у синедріоні на ім'я Гамалиїл, — законовчитель, шанований усім народом, — уставши, наказав, щоб апостолів вивели на короткий час,

35 а їм сказав: Мужі ізраїльські, поміркуйте між собою щодо цих людей, що ото хочете з ними зробити.

36 Недавно об'явився Тевда, кажучи, що він є кимось, — до нього пристало щось із чотириста людей. Він був убитий, і всі, котрі вірили в нього, розсіялися і зійшли на ніщо.

37 Після нього під час перепису об'явився галилеєць Юда, потягнувши за собою [чимало] народу. І він також загинув, а всі, хто слухав його, розпорошилися.

38 І нині кажу вам: відступіться від цих людей і залишіть їх. Бо якщо цей задум і ця справа від людей, — вона загине;

39 якщо ж від Бога, то ви не зможете зруйнувати її, — щоби часом не стати вам богоборцями! Тож вони послухали його,

Апостолів побили й відпустили

40 і, покликавши апостолів, побили їх, пригрозили не говорити в Ім'я Ісуса й відпустили.

41 А вони вийшли із синедріону, радіючи, що за Ім'я Господа [Ісуса] удостоїлися прийняти зневагу.

42 І щодня в храмі й по домах вони не переставали навчати й благовістити про Ісуса Христа.

6

Обрання перших дияконів

1 Тими днями, коли зростала кількість учнів, почалися нарікання елліністів на юдеїв, що про їхніх вдів не дбають при щоденному служінні.

2 Скликавши громаду своїх учнів, дванадцятеро сказали: Не годиться нам, облишивши Боже Слово, прислуговувати при столах.

3 Виберіть, брати, з-поміж вас сімох надійних мужів, сповнених [Святого] Духа та мудрості, і ми поставимо їх на це служіння.

4 Ми ж постійно перебуватимемо в молитві та служінні слова!

5 Усій громаді сподобалося це слово. І вони вибрали Степана — мужа, сповненого віри і Святого Духа, Филипа, Прохора, Никанора, Тимона, Пармена і проселіта з Антіохії Миколу.

6 Їх поставили перед апостолами, і, помолившись, ті поклали на них руки.

7 А Боже Слово росло; кількість учнів у Єрусалимі дуже множилася; і серед священиків дуже багато були слухняними вірі.

Суд над дияконом Степаном

8 Степан же, сповнений благодаттю і силою, здійснював у народі великі ознаки й чудеса.

9 Та піднялися деякі із синагоги, що називалася лібертинською, а також з киринейської та олександрійської, і ті, хто з Килікії й Азії, — і сперечалися зі Степаном,

10 але не могли протистояти мудрості й Духові, Яким він говорив.

11 Тоді вони підмовили людей, котрі казали, що чули, начебто він говорив зневажливі слова проти Мойсея і Бога.

12 Вони підбурили народ, старших, книжників і, накинувшись, схопили його та привели до синедріону.

13 Поставили фальшивих свідків, які говорили: Цей чоловік не перестає говорити [зневажливі] слова про це святе місце і проти Закону.

14 Адже ми чули, як він казав, що Ісус Назарянин зруйнує це місце та змінить звичаї, які нам передав Мойсей!

15 Поглянувши на нього, усі, хто сидів у синедріоні, побачили, що його обличчя було подібне до обличчя ангела.

7

Промова перед синедріоном. Авраам

1 Первосвященик запитав: Чи це так?

2 А він промовив: Мужі, брати і батьки, послухайте! Бог слави з’явився нашому батькові Авраамові, коли він був у Месопотамії перед тим, як він оселився в Харані.

3 І сказав йому: Вийди зі своєї землі, від свого роду та піди в край, який Я тобі покажу.

4 Тоді він вийшов з Халдейської землі й оселився в Харані. А звідти, після смерті його батька, Бог переселив його в цю землю, де ви тепер живете.

5 І не дав йому спадщини в ній навіть на стопу ноги, але обіцяв дати її для володіння йому та його нащадкам після нього, хоч не було в нього дитини.

6 І сказав йому Бог, що нащадки його будуть переселенцями в чужій землі, будуть поневолені й гнобитимуть їх чотириста років.

7 Але Я, — сказав Бог, — судитиму народ, якому вони служитимуть, і після цього вийдуть і будуть служити Мені на цьому місці!

8 І дав йому завіт обрізання. І він породив Ісаака й обрізав його восьмого дня, Ісаак — Якова, Яків — дванадцятьох патріархів.

Йосиф

9 А патріархи позаздрили Йосифові й продали його в Єгипет. Та з ним був Бог

10 і визволив його від усіх утисків, дав йому мудрість і милість перед фараоном, царем єгипетським, і поставив його правителем над Єгиптом і над усім своїм домом.

11 Настав же голод по всій [землі] Єгипетській та Ханаанській, і прийшла велика скрута, — наші батьки не знаходили поживи.

12 Почувши, що в Єгипті є пшениця, Яків послав спочатку наших батьків.

13 Коли ж вони прибули вдруге, Йосиф признався своїм братам, і рід Йосифа став відомим фараонові.

14 Йосиф послав покликати свого батька Якова з усім родом, — сімдесят п'ять душ.

15 Тож Яків переселився в Єгипет, де помер сам і батьки наші;

16 і перенесли їх до Сихема й поклали до гробниці, яку Авраам купив за срібло в синів Емора в Сихемі.

Мойсей

17 Коли наближався час виконання обітниці, яку Бог проголосив Авраамові, народ в Єгипті збільшився і помножився,

18 доки не постав у Єгипті інший цар, який не знав Йосипа.

19 Він, замисливши зло проти нашого роду, гнобив наших батьків, примушуючи їх викидати своїх немовлят, аби не давати їм жити.

20 У цей час народився Мойсей, і був він гарний перед Богом; його годували три місяці в батьківському домі.

21 Коли ж його покинули, то дочка фараона взяла його й вигодувала собі за сина.

22 І Мойсей був навчений усієї єгипетської мудрості, був сильний у своїх ділах та словах.

23 А коли сповнилося йому сорок років, прийшло йому на серце відвідати своїх братів — синів Ізраїля.

24 Побачивши, як кривдили одного з них, допоміг і, убивши єгиптянина, помстився за покривдженого.

25 Він думав, що його брати зрозуміють, що це Бог його рукою дає їм спасіння. Та вони не зрозуміли.

26 Наступного дня з'явився перед ними, коли вони билися, і намагався їх помирити, сказавши: Мужі, та ви ж брати, навіщо кривдите один одного?

27 А той, який кривдив ближнього, відштовхнув його, сказавши: Хто тебе поставив старшим і суддею над нами?

28 Чи ти хочеш мене вбити так само, як учора вбив єгиптянина?

29 Через цю справу Мойсей утік і став чужинцем у Мадіямській землі, де породив двох синів.

Старший і Визволитель

30 Коли минуло сорок років, з'явився йому в пустелі при Сінайській горі ангел [Господній] у вогняному полум'ї куща.

31 Побачивши це, Мойсей дивувався з видіння. А коли він підійшов, щоб роздивитися, то пролунав голос Господа:

32 Я, Бог твоїх батьків, Бог Авраама й Ісаака та [Бог] Якова! Охоплений трепетом, Мойсей не наважився поглянути.

33 Та Господь сказав йому: Зніми взуття зі своїх ніг, бо місце, на якому стоїш, — це свята земля!

34 Я поглянув і побачив гноблення Мого народу, який у Єгипті, Я почув їхній стогін, тож зійшов визволити їх. А тепер іди, Я посилаю тебе до Єгипту!

35 Цього Мойсея, якого відкинули, сказавши: Хто тебе поставив старшим і суддею? — його, з'явившись у кущі, Бог рукою ангела послав як старшого й визволителя.

36 Саме він вивів їх, зробивши чудеса й ознаки в Єгипетській землі та на Червоному морі й упродовж сорока років у пустелі.

37 Це той Мойсей, який сказав синам ізраїльським: Пророка поставить вам Бог з ваших братів, як мене, [Його слухайте]!

38 Це той, хто в пустелі на зібранні був разом з Ангелом, який на Сінайській горі говорив до нього та до наших батьків, хто одержав живі слова, щоби дати нам;

Протидія Богові

39 якого не схотіли послухатися наші батьки, але відкинули його й повернулися своїми серцями до Єгипту,

40 сказавши Ааронові: Зроби нам богів, які йтимуть перед нами, бо не знаємо, що сталося з цим Мойсеєм, який вивів нас із Єгипетської землі!

41 І тими днями вони зробили теля, принесли жертву ідолові й веселилися з витвору своїх рук.

42 Тож Бог відвернувся і передав їх служити небесному війську, як написано в книзі Пророків: Доме Ізраїля, чи приносили ви Мені сорок років у пустелі заколення і жертви?

43 Ви ж підняли намет Молоха і зірку вашого бога Райфана — зображення, які самі зробили, щоби поклонятися їм! Я переселю вас аж за Вавилон!

44 Наші батьки мали в пустелі намет свідчення, як наказав Той, Хто велів Мойсеєві зробити його за зразком, який він бачив.

45 Узявши його, батьки наші занесли його разом з Ісусом у землю тих народів, які вигнав Бог з-перед обличчя наших батьків, — і так аж до днів Давида,

46 який знайшов благодать у Бога і просив, щоби знайти дім для Бога Якова.

47 Та дім Йому збудував Соломон.

48 Але Всевишній проживає не в рукотворному, як каже пророк:

49 Небо — Мій престол, а земля — підніжжя для Моїх ніг. Який дім збудуєте Мені, — каже Господь, — або яке місце для Мого спочинку?

50 Хіба не Моя рука все це зробила?

51 Ви, твердошиї, з необрізаними серцями й вухами! Ви завжди противитеся Святому Духові, — як батьки ваші, так і ви!

52 Кого з пророків не переслідували ваші батьки? І повбивали тих, які наперед провіщали про прихід Праведника, Якого ви тепер зрадили й убили.

53 Ви, котрі одержали Закон через веління ангелів, але не зберегли його!

Мученицька смерть Степана

54 Слухаючи це, вони палали гнівом у своїх серцях і скреготали на нього зубами.

55 Але Степан, сповнений Святого Духа, поглянув на небо, побачив славу Божу й Ісуса, Який стояв праворуч Бога,

56 і сказав: Ось я бачу відкриті небеса й Сина Людського, Який стоїть праворуч Бога!

57 Голосно закричавши й затуливши свої вуха, вони одностайно накинулися на нього.

58 І, вивівши за місто, вони почали побивати його камінням. А свідки поклали свій одяг біля ніг юнака, якого звали Савлом.

59 І побивали камінням Степана, а він молився і казав: Господи Ісусе, прийми дух мій!

60 Ставши на коліна, він скрикнув голосно: Господи, не зарахуй їм це за гріх! І, промовивши це, він упокоївся.

8

Переслідування християн

1 А Савло схвалював його вбивство. У ті дні настало велике переслідування Єрусалимської Церкви. Усі, за винятком апостолів, розсіялися по околицях Юдеї та Самарії.

2 Побожні мужі поховали Степана й гідно оплакали його.

3 Савло ж нищив Церкву, входячи до домів і виволікаючи чоловіків та жінок, укидав їх до в’язниці.

Филип проповідує в Самарії

4 А ті, які були розпорошені, ходили й благовістили Слово.

5 Филип, прибувши до міста Самарії, проповідував їм про Христа.

6 А натовпи людей прислухалися до того, що говорив Филип, і однодушно приймали почуте, бо бачили чудеса, які він чинив.

7 З багатьох, сповнених нечистими духами, вони виходили й гучно кричали, а багато паралізованих і кривих оздоровлялися.

8 І настала велика радість у тому місті.

Чаклун Симон приєднався до віруючих

9 Був у місті один чоловік на ім’я Симон. Перед тим він займався чаклунством і дивував народ Самарії, видаючи себе за когось великого.

10 Його слухали від малого до великого, кажучи: Це велика сила Божа!

11 Слухали його, бо довго дивував їх чаклунством.

12 Але коли повірили Филипові, який благовістив про Боже Царство й Ім’я Ісуса Христа, то охрестилися і чоловіки, і жінки.

13 Повірив і сам Симон; охрестившись, він постійно перебував з Филипом і дивувався, коли бачив прояви великої сили й чудеса.

Самарія приймає Слово Боже

14 Апостоли, які перебували в Єрусалимі, почули, що Самарія прийняла Боже Слово, і послали до них Петра та Івана.

15 Прийшовши, ті помолилися за них, щоб вони одержали Святого Духа.

16 Адже на жодного з них Він ще не зійшов, бо ті були тільки хрещені в Ім'я Господа Ісуса.

17 Тоді поклали на них руки — і вони одержали Святого Духа.

Божий дар не дається за гроші

18 Коли Симон побачив, що покладанням рук апостолів дається [Святий] Дух, то приніс їм гроші

19 й промовив: Дайте і мені таку владу, щоб на кого я покладу руки, той одержував би Святого Духа!

20 Та Петро сказав йому: Твої гроші хай з тобою загинуть, бо ти думаєш за гроші набути дар Божий.

21 Немає тобі частки й наділу в цій справі, бо твоє серце не чесне перед Богом.

22 Отже, покайся за це своє зло й молися Богові, може, проститься тобі задум твого серця.

23 Бо ти, я бачу, переповнений жовчною гіркотою і перебуваєш в оковах неправди!

24 У відповідь Симон сказав: Помоліться за мене до Господа, щоб мене не спіткало ніщо з того, що ви сказали.

25 А вони засвідчили й після проповіді Слова Господнього повернулися в Єрусалим. Благовістили вони й у багатьох самарійських селах.

Филип та ефіопський вельможа

26 Ангел Господній промовив до Филипа, кажучи: Встань і йди на південь, — на шлях, що йде з Єрусалима до Гази, бо пустинний він!

27 Він устав і пішов. І ось муж, — євнух з Ефіопії, — вельможа ефіопської цариці Кандаки, який був над усіма її скарбами. Він їздив на поклоніння в Єрусалим;

28 повертаючись, він сидів у своїй колісниці й читав пророка Ісаю.

29 Дух же сказав Филипові: Підійди і пристань до цієї колісниці!

30 Филип підбіг і почув, що він читав пророка Ісаю, і запитав: Чи ти розумієш те, що читаєш?

31 Той відказав: Як же можу я розуміти, коли ніхто не наставить мене? І попросив Филипа, щоб увійшов і сів біля нього.

32 А місце з Писання, яке він читав, було: Неначе вівцю на заріз, повели Його; неначе ягня безголосе перед тим, хто стриже його, — Він не відкриває уст Своїх.

33 У Його приниженні відмовлено Йому в суді. [Але] хто розповість про рід Його? Бо життя Його забирається із землі!

34 А євнух обізвався і сказав Филипові: Благаю тебе, про кого це пророк каже? Про себе самого чи про когось іншого?

35 Відкривши уста й почавши з цього Писання, Филип благовістив йому про Ісуса.

36 Тим часом вони, мандруючи дорогою, під'їхали до якоїсь води. І євнух каже: Ось вода. Що ж забороняє мені охреститися?

37 [А Филип йому сказав: Якщо віриш усім своїм серцем, — то можна. Він у відповідь промовив: Вірю, що Ісус Христос є Сином Божим!]

38 І він наказав зупинити колісницю. Вони обидва ввійшли у воду — Филип і євнух; і він охрестив його.

39 Коли вони вийшли з води, Господній Дух забрав Филипа, і євнух більше не бачив його. І їхав він своєю дорогою та радів.

40 Филип же опинився в Азоті. Проходячи, він благовістив усім містам, аж поки не прийшов до Кесарії.

9

Ісус з'являється Савлові

1 Савло, ще дихаючи погрозою і вбивством на Господніх учнів, підійшов до первосвященика

2 й випросив у нього листів у Дамаск — до синагог, аби привести зв'язаними в Єрусалим тих, кого знайде з того напряму вчення, — чоловіків і жінок.

3 Коли ж він ішов і наближався вже до Дамаска, раптом його осяяло світло з неба.

4 Він упав на землю і почув голос, який говорив йому: Савле, Савле, чому ти Мене переслідуєш?

5 А він запитав: Хто ти, Господи? Він же відповів: Я — Ісус, Якого ти переслідуєш. [Важко тобі бити ногою колючку!]

6 Тож встань, увійди до міста, і скажуть тобі, що тобі потрібно робити!

7 Люди, які подорожували з ним, стояли й дивувалися, бо чули голос, але нікого не бачили.

8 Савло ж підвівся із землі, і хоч очі його були відкриті, він нічого не бачив. Тож, ведучи його за руку, вони ввійшли в Дамаск.

9 Три дні він не бачив, не їв і не пив.

Господь посилає Ананію до Савла

10 У Дамаску був один учень на ім'я Ананій. І Господь у видінні сказав йому: Ананію! А той відповів: Ось я, Господи!

11 Господь же промовив до нього: Встань, піди на вулицю, що зветься Рівна, у домі Юди шукай тарсянина на ім'я Савло, бо ось він молиться.

12 У видінні він побачив, що муж на ім'я Ананій прийшов і поклав на нього руки, щоб він прозрів.

13 Та Ананій відповів: Господи, чув я від багатьох про цього чоловіка, скільки зла він наробив твоїм святим у Єрусалимі!

14 І тут має владу від первосвящеників ув'язнювати всіх, хто кличе Твоє Ім'я.

15 А Господь йому сказав: Іди, бо для Мене він є вибраною посудиною, аби понести Моє Ім’я до народів, до царів і до синів Ізраїля.

16 Тому що Я покажу йому, скільки має він постраждати за Моє Ім’я!

17 Тож Ананій пішов, увійшов до хати, поклав на нього руки й сказав: Савле, брате! Послав мене Господь Ісус, Який з’явився тобі в дорозі, котрою ти йшов, щоб ти прозрів і наповнився Духом Святим.

18 І в мить наче якась луска відпала з його очей, і він став бачити, а вставши, охрестився

19 і прийняв їжу, аби підкріпитися. Декілька днів він пробув з учнями, які перебували в Дамаску.

Савло проповідує Ісуса

20 І в синагогах він відразу ж почав проповідувати про Ісуса, що Він — Син Божий.

21 Тож дивувалися всі, хто слухав, і говорили: Хіба це не той, котрий переслідував у Єрусалимі тих, які прикликають це Ім’я, а сюди прийшов, щоби в’язати їх і вести до первосвящеників?

22 Савло ще більше міцнів і бентежив юдеїв, які жили в Дамаску, доводячи, що Він є Христос.

23 А як минуло чимало днів, юдеї змовилися вбити його.

24 Савлові ж їхня змова стала відома. І вони стерегли брами день і ніч, щоб його вбити.

25 Та учні, взявши його, вночі спустили по стіні в кошику.

Повернення в Єрусалим

26 Прийшовши в Єрусалим, він намагався приєднатися до учнів, та всі боялися його, не вірячи, що він є учнем.

27 А Варнава, взявши його, привів до апостолів і розповів їм, як Павло в дорозі побачив Господа, Який говорив до нього, та як у Дамаску він відважно промовляв в Ім’я Ісуса.

28 І він був з ними, входячи й виходячи з Єрусалима, сміливо проповідуючи в Ім’я Господа.

29 Говорив же й диспутував з елліністами, а вони шукали його, щоб убити.

Загроза для апостола

30 Довідавшись про це, брати повели його до Кесарії, а звідти відіслали до Тарса.

Петро в Лідді. Оздоровлення Енея

31 Отже, Церква по всій Юдеї, Галилеї та Самарії мала мир, збудовуючись і ходячи в Господньому страсі, наповнювалася втіхою Святого Духа.

32 Коли Петро обходив усіх, прибув він і до святих, які жили в Лідді.

33 Знайшов там одного чоловіка на ім’я Еней, котрий вісім років лежав у ліжку, бо був паралізований.

34 І сказав йому Петро: Енею, зціляє тебе Ісус Христос! Устань і прибери свою постіль! І той відразу встав.

35 Побачили його всі, які жили в Лідді та в Сароні, і навернулися до Господа.

Петро в Йопії. Воскресіння Тавити

36 А в Йопії була одна учениця на ім’я Тавита, що в перекладі означає Сарна; вона була сповнена добрих діл і милостинь, які чинила.

37 А сталося так, що вона тими днями захворіла й померла. Обмили її й поклали у верхній кімнаті.

38 Оскільки Лідда була близько до Йопії, то учні, почувши, що Петро там, послали до нього двох мужів, благаючи: Не полінуйся прийти до нас!

39 Уставши, Петро пішов з ними. Коли прийшов, завели його до верхньої кімнати. Усі вдови обступили його, плачучи й показуючи одяг і покривала, які робила Сарна, коли була з ними.

40 А Петро, випровадивши всіх і схилившись на коліна, помолився. І повернувшись, сказав тілу: Тавито, встань! Вона розплющила свої очі і, побачивши Петра, сіла.

41 Подавши їй руку, він підвів її. І, покликавши святих і вдовиць, він поставив її перед ними живою.

42 Це стало відомо по всій Йопії, і люди повірили в Господа.

43 Сталося так, що багато днів він залишався в Йопії, в одного Симона, який виправляв шкури.

10

Сотник Корнилій

1 У Кесарії [жив] один чоловік на ім’я Корнилій — сотник полку, який називався Італійським.

2 Був він побожний і богобоязний разом з усім своїм домом: давав багато милостинь людям і завжди молився Богові.

3 Близько дев’ятої години дня він явно побачив у видінні, що Божий ангел зійшов до нього і сказав йому: Корнилію!

4 Він же, поглянувши на нього, охоплений страхом, запитав: Що, Господи? А Той сказав йому: Твої молитви й твої милостині згадані перед Богом.

5 Тепер пошли людей до Йопії і поклич Симона, того, який зветься Петром.

6 Він гостює в одного Симона, що виправляє шкури і живе біля моря, [він скаже тобі слова, якими спасешся ти і весь твій дім].

7 Коли відійшов ангел, котрий говорив з ним, він покликав двох слуг і одного побожного воїна з тих, які служили в нього.

8 І, розповівши їм усе, він послав їх до Йопії.

Петро бачить видіння

9 А наступного дня, як ішли вони дорогою і наближалися до міста, Петро в шостій годині піднявся на покрівлю помолитися.

10 Він був голодний і хотів їсти. Поки вони готували, найшло на нього видіння.

11 І побачив він відкрите небо і якусь річ, яка спускалася [до нього], немов велика скатертина, [прив'язана] із чотирьох країв; вона спускалася на землю.

12 Там були всі земні чотириногі [звірі], плазуни й небесні птахи.

13 І пролунав голос до нього: Встань, Петре, заріж і їж!

14 Та Петро сказав: У жодному разі, Господи! Адже я ніколи не їв нічого поганого і нечистого!

15 І знову, вдруге до нього голос: Що Бог очистив, того не вважай за погане!

16 Це сталося тричі, але відразу піднялася та річ на небо.

Посланці від Корнилія

17 Коли Петро дивувався сам у собі, що ж це було за видіння, яке він побачив, — саме тоді люди, послані Корнилієм, розпитавши про дім Симона, стали перед воротьми

18 і, гукнувши, запитали, чи тут гостює Симон, який зветься Петром.

19 Коли Петро роздумував над видінням, то Дух сказав йому: Ось, троє людей розшукують тебе;

20 встань, зійди й, анітрохи не вагаючись, іди з ними, бо це Я їх послав!

21 Зійшовши, Петро сказав людям: Я той, кого шукаєте. Яка причина спонукала вас прийти?

22 Вони ж сказали: Корнилій — сотник, чоловік праведний, який боїться Бога, засвідчений усім юдейським народом, — дістав повеління від святого ангела покликати тебе до свого дому і послухати від тебе слово.

23 Тоді він, запросивши, гостинно прийняв їх. А наступного дня, уставши, пішов з ними; деякі з братів, які були з Йопії, також пішли з ним.

У домі Корнилія

24 А назавтра вони прийшли до Кесарії. Корнилій закликав своїх родичів та близьких друзів і очікував їх.

25 Коли ввійшов Петро, Корнилій зустрів його і, упавши до ніг, поклонився.

26 Та Петро підвів його, кажучи: Встань, я ж така сама людина!

27 Розмовляючи з ним, він увійшов і знайшов, що зібралося чимало людей.

28 І він сказав їм: Ви знаєте, що не годиться мужеві-юдеєві приставати або приходити до чужинця. Та мені Бог показав, щоби жодної людини не називати поганою або нечистою.

29 Тому і прийшов я без вагання, коли покликали мене. Питаю, з якої причини послали ви по мене?

30 А Корнилій сказав: Від четвертого дня і до цієї години [я постив]; о дев'ятій годині я молився у своєму домі. І ось муж у сяючому одязі став переді мною

31 і сказав: Корнилію, твою молитву вислухано і твої милостині згадані перед Богом.

32 Пошли до Йопії і поклич Симона, який зветься Петром; він гостює біля моря в домі Симона, який виправляє шкури. [Він прийде й говоритиме до тебе].

33 Отже, я відразу послав по тебе. Ти добре зробив, що з'явився. Нині всі ми стоїмо перед Богом, аби слухати все, що Господь тобі звелів.

Петро проповідує про Ісуса

34 Відкривши уста, Петро промовив: Справді розумію, що не на обличчя дивиться Бог,
35 але в кожному народі є той, хто прийнятний для Нього, хто боїться Його і чинить праведне.
36 Він послав синам Ізраїля слово, звіщаючи мир через Ісуса Христа. Він — Господь для всіх.
37 Ви знаєте про справу, що сталася у всій Юдеї, починаючи від Галилеї, після хрещення, яке проповідував Іван,
38 про Ісуса з Назарета: як помазав Його Бог Духом Святим і силою, і Він ходив, роблячи добро й оздоровлюючи всіх поневолених дияволом, тому що Бог був з Ним!
39 І ми є свідками всього, що Він робив у юдейському краї та в Єрусалимі. Його вбили, повісивши на дереві;
40 та Бог воскресив Його на третій день і дав Йому з'явитися, —
41 не всім людям, але свідкам, які були наперед призначені Богом, — нам, які з Ним їли й пили по Його воскресінні з мертвих.
42 І Він наказав нам проповідувати народові та засвідчити, що Він призначений Богом Суддя живих і мертвих.
43 Про Нього свідчать усі пророки, що кожний, хто вірить у Нього, Його Ім'ям отримує прощення гріхів!

Хрещення язичників

44 Коли Петро ще промовляв ці слова, то Дух Святий зійшов на всіх, які слухали слово.
45 І віруючі з обрізаних, які прийшли з Петром, здивувалися, що й на язичників зійшов дар Святого Духа,
46 бо чули, як вони говорили мовами і величали Бога. Тоді Петро сказав:
47 Хіба може хто стримати воду, щоб не хрестилися ті, хто, як і ми, одержав Святого Духа?
48 І звелів хрестити їх в Ім'я Ісуса Христа. Тоді вони попросили його залишитися в них на декілька днів.

11

Господь приймає як юдеїв, так і язичників

1 Апостоли й брати, які були в Юдеї, почули, що і язичники прийняли Боже Слово.
2 Коли Петро прийшов у Єрусалим, з ним почали сперечатися ті, хто з обрізаних,
3 кажучи: Чому ти ходив до людей, які не обрізані, чому їв з ними?
4 І, розпочавши, Петро виклав їм за порядком, кажучи:
5 Я був у місті Йопії, молився і, бувши в захопленні, побачив видіння: з неба спускалася якась річ, неначе велика скатертина, яка висіла, прив'язана за чотири кінці, і наблизилася аж до мене.

6 Поглянувши на неї, роздивившись, я побачив земних чотириногих — звірів, плазунів, небесних птахів —

7 і почув голос, який говорив мені: Встань, Петре, заріж і з'їж!

8 Та я сказав: У жодному разі, Господи, бо погане або нечисте ніколи не входило до моїх уст!

9 А голос із неба зазвучав удруге: Що Бог очистив, того не вважай за погане!

10 Це сталося тричі, — і все піднялося назад на небо.

11 Тут же троє людей з'явилися перед домом, в якому я був, — вони були послані до мене з Кесарії.

12 І Дух мені сказав іти з ними без жодних вагань. Пішли зі мною шестеро цих братів, і ми увійшли в дім чоловіка.

13 Той розповів нам, як побачив у своєму домі ангела, який став і сказав [йому]: Пошли до Йопії і поклич Симона, який зветься Петром,

14 котрий промовлятиме до тебе слова, якими спасешся ти і весь твій дім!

15 Коли ж я почав говорити, то злинув на них Святий Дух, — як і на нас спочатку.

16 І мені пригадалося Господнє слово, як Він говорив: Іван хрестив водою, ви ж будете хреститися Духом Святим!

17 Якщо Бог дав їм однаковий дар, як і нам, які повірили в Господа Ісуса Христа, то хто я такий, щоби чинити перешкоду Богові?

18 Почувши це, вони замовкли і прославили Бога, кажучи: Отже, і язичникам Бог дав покаяння для життя.

Церква в Антіохії

19 Ті, хто був розсіяний через утиски, які виникли у зв'язку зі Степаном, пішли до Фінікії, Кіпру й Антіохії, не проголошуючи слова нікому, крім юдеїв.

20 Між ними були деякі люди з Кіпру та Киринеї, які, прийшовши до Антіохії, говорили і до греків, проповідуючи Євангеліє Господа Ісуса.

21 І Господня рука була з ними; тож велика кількість тих, які повірили, навернулися до Господа.

22 Вістка про них донеслася до Єрусалимської Церкви. І вони послали Варнаву, щоби пішов до Антіохії.

23 Він, прийшовши і побачивши Божу благодать, зрадів і заохочував усіх рішучістю серця триматися Господа,

24 оскільки він був доброю людиною і сповнений Духа Святого та віри. І багато людей приєдналося до Господа.

25 Він пішов у Тарс, щоб відшукати Савла.

26 А знайшовши, привів до Антіохії. Сталося, що вони цілий рік збиралися в Церкві, навчаючи велику громаду. Уперше в Антіохії учнів почали називати християнами.

27 Тими днями прибули з Єрусалима до Антіохії пророки.

28 Один з них на ім'я Агав, уставши, Духом провістив великий голод, який мав бути в усьому світі, який і настав за Клавдія.

29 Тоді постановили учні, кожний з них, по спроможності надіслати допомогу братам, які жили в Юдеї.

30 Це й зробили, відправивши до старших через руки Варнави і Савла.

12

Ірод убиває Якова та ув’язнює Петра

1 На той час цар Ірод простягнув руки, щоби декому з Церкви заподіяти зло.

2 Він убив мечем Якова, брата Івана.

3 А коли побачив, що це подобається юдеям, задумав схопити й Петра. Були тоді дні Опрісноків.

4 Він схопив його і посадив до в’язниці, передав чотирьом четвіркам воїнів, щоб стерегли його, бажаючи вивести його до народу після Пасхи.

5 Отже, Петра стерегли у в’язниці. А ревна молитва за нього підіймалася від Церкви до Бога.

6 Тієї ночі, коли Ірод мав його вивести, Петро спав між двома воїнами, скований двома залізними ланцюгами, і вартові перед дверима стерегли в’язницю.

Дивовижне звільнення Петра

7 І ось Господній ангел став перед ним, і світло засяяло в кімнаті. Штовхнувши Петра в бік, він підвів його, кажучи: Швидко вставай! І залізні кайдани поспадали з його рук.

8 Ангел же сказав йому: Підпережися і надінь своє взуття! Тож він зробив це. І каже йому: Одягнися у свій одяг і йди за мною!

9 Вийшовши, він попрямував за ним, не знаючи, чи те, що відбувається через ангела, є дійсністю, бо думав, що бачить видіння.

10 Минувши першу і другу сторожі, вони прийшли до залізної брами, яка вела до міста, — вона сама собою їм відчинилася. Вийшовши, проминули одну вулицю, — і раптом ангел відступив від нього.

11 Отямившись, Петро сказав: Нині твердо знаю, що Господь послав свого ангела і вирвав мене з рук Ірода та від усього, чого сподівався юдейський народ!

Петро приходить до дому Марії

12 Поміркувавши, він прийшов до дому Марії, матері Івана, прозваного Марком. Тут зібралося багато людей; вони молилися.

13 Коли він постукав у ворота двору, вийшла служниця на ім’я Рода, щоби довідатися.

14 Упізнавши голос Петра, з радості не відчинила дверей, а прибігла і повідомила, що Петро стоїть біля воріт.

15 Вони їй сказали: Ти не в собі! Вона ж наполягала, що так воно є. А вони говорили: Це його ангел!

16 Петро ж стукав далі. Відчинивши, побачили його й жахнулися.

17 Давши їм знак рукою, щоб мовчали, він розповів їм, як Господь вивів його із в’язниці. Сказав: Сповістіть це Якову й братам! І, вийшовши, він вирушив до іншого місця.

18 Коли настав день, поміж воїнами зчинилася велика тривога: Що сталося з Петром?

19 Ірод, пошукавши його і не знайшовши, допитав вартових і наказав їх відвести. Потім пішов з Юдеї до Кесарії і перебував [там].

Раптова смерть Ірода

20 Ірод був розлючений на тирців і сидонців. Вони прийшли до нього й однодушно благали Власта, царського постельника, просили примирення, бо їхні території забезпечувалися із царської.

21 Призначеного дня Ірод, зодягнений у царські шати, сівши на судилищі, красномовно виступив перед ними.

22 А юрба почала кричати: Це голос Бога, а не людини!

23 Та раптово вразив його Господній ангел, бо не віддав славу Богові. І з’їли [його] черви, і він помер.

Боже Слово поширюється

24 А Боже Слово зростало і множилося.

25 Варнава й Савло, закінчивши служіння, повернулися в Єрусалим, взявши Івана, якого прозвали Марком.

13

Перша подорож Павла до язичників

1 В Антіохійській Церкві були [деякі] пророки та учителі: Варнава, Симон, прозваний Нігером, Луцій киринеєць, Манаїл, вихований разом з тетрархом Іродом, і Савло.

2 Як служили вони Господу й постили, Святий Дух сказав: Відділіть Мені Варнаву та Савла на діло, на яке Я покликав їх.

3 Попостивши, вони поклали на них руки й помолилися, а тоді відпустили.

4 Вони були послані Святим Духом і пішли до Селевкії, а звідти відпливли до Кіпру.

5 Бувши в Саламіні, звіщали Боже Слово в юдейських синагогах. І мали Івана до послуг.

Навернення проконсула

6 Пройшовши весь острів аж до Пафи, знайшли якогось чоловіка-ворожбита, лжепророка, юдея на ім’я Вар-Ісус,

7 який був при проконсулі Сергії Павлі, розумному чоловікові. Той, покликавши Варнаву й Савла, намагався почути Боже Слово.

8 Та проти них виступив Еліма — ворожбит, — так перекладається його ім’я, — намагаючись відвернути проконсула від віри.

9 Але Савло, він же Павло, сповнившись Духом Святим і поглянувши на нього,

10 сказав: О, сповнений усякого підступу й усякої злоби сину диявола, ти ворог усякої правди! Чи не перестанеш ти перекручувати рівні Господні дороги?

11 І нині рука Господня на тобі: ти будеш сліпий, не бачитимеш деякий час сонця! І зненацька морок і темрява огорнули його, і, ходячи навпомацки, він шукав провідника.

12 Тоді проконсул, побачивши, що сталося, повірив, дивуючись ученню Господа.

Проповідь в Антіохії Пісидійській

13 Відпливши з Пафи, ті, хто був з Павлом, прийшли до Пергії Памфилійської. Іван же, відлучившись від них, повернувся в Єрусалим.

14 Вийшовши з Пергії, вони прибули до Антіохії Пісидійської і, ввійшовши до синагоги в суботній день, сіли.

15 Після читання Закону й Пророків послали начальники синагоги до них, кажучи: Брати, якщо є у вас слово потіхи для людей, говоріть!

16 Підвівшись і давши знак рукою, Павло сказав: Мужі ізраїльські й ви, хто боїться Бога, слухайте!

17 Бог цього народу, Ізраїля, вибрав наших батьків і підняв народ, який перебував у Єгипетській землі, могутньою рукою вивів їх із неї.

18 І сорок років годував їх у пустелі.

19 Підкоривши сім народів у Ханаанській землі, дав їм у спадщину їхню землю —

20 майже через чотириста п’ятдесят років. А після цього дав суддів — до пророка Самуїла.

21 Потім просили царя — і Бог дав їм Саула, сина Киса, мужа з племені Веніамина, — на сорок років.

22 Відкинувши його, Він поставив їм царем Давида, якому засвідчив і сказав: Знайшов Я Давида, сина Єссея, людину Мого серця, — він виконає всі Мої наміри!

23 З його потомства Бог за обітницею дав Ізраїлеві Спасителя Ісуса.

24 Іван перед Його приходом проповідував хрещення на покаяння всьому ізраїльському народові.

25 А коли Іван завершував свій шлях, то сказав: За кого ви мене вважаєте? Це не я! Але йде за мною Той, Якому я не гідний розв’язати ремінця від взуття!

26 Мужі-брати, сини Авраамового роду, і ті між вами, хто боїться Бога, вам послано слово спасіння.

27 Бо ті, хто живе в Єрусалимі, і їхні правителі не зрозуміли цього і, засудивши Його, виконали слова пророків, які читаються щосуботи.

28 Не знайшовши жодної вини, вартої смертної кари, попросили Пилата стратити Його.

29 Коли ж виконали все написане про Нього, то зняли з дерева й поклали до гробниці.

30 Та Бог воскресив Його з мертвих!

31 Він багато днів з’являвся тим, які пішли з Ним з Галилеї в Єрусалим, які нині і є Його свідками перед людьми.

32 І ми благовістимо вам ту обітницю, яка була дана батькам;

33 Бог виконав її для нас, їхніх дітей, воскресивши Ісуса, як і написано в другому
псалмі: Ти — Мій Син, Я сьогодні Тебе породив.

34 А що Він воскресив Його з мертвих, що вже більше не повернеться в тління, так
сказав: Я дам вам справжні святощі Давида!

35 Тому і в іншому місці говорить: Ти не даси Своєму Святому побачити тління.

36 А Давид, послуживши своєму родові, з Божої волі заснув і прилучився до своїх
батьків, — і побачив тління.

37 Але Той, Кого Бог воскресив, — не побачив тління.

38 Тому нехай буде відомо вам, мужі-брати, що через Нього звіщається вам прощення
гріхів і всього, від чого ви не могли оправдатися Законом Мойсея, —

39 у цьому кожний, хто вірить, оправдується.

40 Стережіться, щоб не прийшло [на вас] сказане в пророків:

41 Дивіться, глумителі, дивуйтеся і зникніть, бо справу роблю за днів ваших, — справу,
в яку ви не повірите, якщо хтось і розкаже вам!

42 Коли виходили вони [з юдейської синагоги, язичники] просили, щоб наступної
суботи говорити їм ці ж слова.

43 Як розійшлися із синагоги, багато з юдеїв і богобоязні проселіти пішли за Павлом і
Варнавою. Ті, говорячи до них, переконували їх перебувати в Божій благодаті.

44 А наступної суботи майже все місто зібралося, щоби послухати Господнє Слово.

Опір юдеїв

45 Коли юдеї побачили натовп, то сповнилися заздрістю і заперечували те, що говорив
Павло, [сперечалися і] хулили.

46 Та, набравшись відваги, Павло і Варнава сказали: Треба було в першу чергу вам
проповідувати Боже Слово, оскільки ж ви відкинули Його і самі себе робите недостойними
вічного життя, то ми звертаємося до язичників.

47 Бо так заповів нам Господь: Поставив Я Тебе як світло язичникам, щоб Ти був для
спасіння аж до краю землі!

48 Чуючи це, язичники раділи і прославляли Господнє Слово; і повірили ті, хто був
призначений для вічного життя.

49 І Слово Господнє ширилося по всій країні.

50 А юдеї підбурили побожних і шляхетних жінок та визначних громадян, і почали
переслідувати Павла й Варнаву, і вигнали їх зі своєї території.

51 Вони ж, обтрусивши на них пил з ніг, прийшли до Іконії.

52 А учні сповнювалися радістю і Духом Святим.

14

Павло і Варнава проповідують в Іконії та Лістрі

1 В Іконії сталося таке, що вони разом увійшли до юдейської синагоги і говорили так, що повірила дуже велика кількість юдеїв і греків.

2 Ті ж юдеї, які не повірили, підбурили та озлобили душі язичників проти братів.

3 Втім, вони були тут досить часу, відважно діючи в Господі, Який підтверджував слово Своєї благодаті, роблячи ознаки та чудеса їхніми руками.

4 І розділилися люди в місті: деякі були з юдеями, інші — з апостолами.

5 Коли язичники та юдеї зі своїми керівниками здійснили напад, щоб над ними поглумитися й побити їх камінням,

6 вони, довідавшись про це, втекли до лікаонських міст: у Лістру, Дервію та в околиці

7 і там благовістили.

8 У Лістрі був один чоловік, хворий на ноги, кривий від народження; він ніколи не ходив.

9 Він слухав Павла, який говорив. Поглянувши на нього і побачивши, що має віру для зцілення,

10 Павло дуже голосно сказав: Устань прямо на ноги! Той підскочив і почав ходити.

11 Люди побачили, що зробив Павло, і піднесли свій голос, вигукуючи по-лікаонському: До нас зійшли боги в людській подобі!

12 І почали називати Варнаву Зевсом, а Павла — Гермесом, оскільки той був провідним у слові.

13 Жрець Зевса, який перебував за містом, привів до брами биків з вінками, збираючись разом з юрбою приносити жертву.

14 Почувши це, апостоли Варнава й Павло роздерли свій одяг і кинулися між людей, гукаючи:

15 Люди, що ви робите? Ми є такими ж людьми, як і ви, котрі благовістять вам відвертатися від цієї марноти до Живого Бога, Який створив небо, землю, море і все, що в них.

16 Він у минулих поколіннях допустив, щоб усі народи ходили своїми дорогами.

17 Проте Він не переставав свідчити про Себе, творячи добро, даючи вам дощ з неба і вчасно врожай, насичуючи їжею та веселістю ваші серця!

18 І, говорячи це, вони ледь стримали людей приносити їм жертву.

19 Але прийшли з Антіохії та Іконії юдеї і, підбуривши людей, побили Павла камінням і виволокли його за місто, думаючи, що він помер.

20 Коли учні оточили його, він устав і ввійшов у місто. А назавтра пішов з Варнавою до Дервії.

Повернення в Антіохію

21 Звістивши Євангеліє тому місту та навчивши багатьох, повернули назад до Лістри, Іконії та Антіохії.

22 Вони зміцнювали душі учнів, закликали залишатися у вірі. Бо ми маємо, — казали вони, — через великі утиски увійти до Царства Божого.

23 І вони, настановивши їм пресвітерів для всіх Церков і помолившись з постом, передали їх Господу, в Якого повірили.

24 Пройшовши Пісидію, вони прийшли в Памфилію

25 і, проголосивши слово в Пергії, спустилися до Атталії.

26 Звідти вони відпливли до Антіохії, де були передані Божій благодаті на справу, яку вони і завершили.

27 Прибувши туди і зібравши Церкву, розповіли, що Бог зробив через них, як відчинив язичникам двері віри.

28 І немало часу перебували вони з учнями.

15

Собор в Єрусалимі

1 Та деякі, прийшовши з Юдеї, навчали братів: Якщо ви не будете обрізані за звичаєм Мойсея, не зможете спастися!

2 Коли ж виникло протистояння і чималі диспути Павла та Варнави з ними, то постановили, аби Павло й Варнава та деякі інші з них пішли до апостолів і старших у Єрусалим із цим питанням.

3 Тож вони, послані Церквою, проходили Фінікію і Самарію, розповідали про навернення язичників і приносили велику радість усім братам.

4 Прийшовши в Єрусалим, були прийняті Церквою, апостолами і старшими. Вони розповіли, що Бог зробив через них.

5 Та піднялися деякі з партії фарисеїв, які повірили, і говорили, що їм треба обрізатись і наказати, аби вони зберігали Закон Мойсея.

6 Тож зібралися апостоли та старші, щоб розглянути цю справу.

7 Після тривалого обговорення Петро, уставши, сказав їм: Мужі-брати, ви знаєте, що з перших днів Бог зробив серед нас вибір, щоб моїми устами язичники почули слово Євангелія і повірили.

8 І Серцезнавець Бог засвідчив їм, давши [їм], як і нам, Святого Духа;

9 жодної різниці не зробив між нами й ними, вірою очистивши їхні серця.

10 То чому ж тепер випробовуєте Бога, намагаючись накласти учням на шию ярмо, якого не змогли понести ні наші батьки, ні ми?

11 Але віримо, що ми, як і вони, спасемося благодаттю Господа Ісуса.

12 Замовкли всі люди й слухали Варнаву та Павла, які розповідали, скільки через них зробив Бог ознак і чудес між язичниками.

13 Коли вони закінчили, Яків у відповідь сказав: Мужі-брати, послухайте мене.

14 Симон розповів, як від самого початку навідався Бог, щоб вибрати з язичників народ для Свого Імені.

15 І з цим узгоджуються слова пророків, як написано:

16 Після цього повернуся і відбудую зруйнований намет Давида, і руїну його відбудую, і підніму його,

17 щоб решта людей і всі язичники, над якими закликається Моє Ім’я, шукали Господа, — говорить Господь, Який чинить це [все];

18 відомі від віку [Богові всі Його діла]!

19 Тому я вважаю, що не треба завдавати турбот тим язичникам, які навертаються до Бога,

20 але застерегти їх, щоби стримувалися від ідольських жертв, розпусти, задушеного і крові.

21 Адже Мойсей з давніх поколінь має своїх проповідників у містах, і вони читають його книги в синагогах щосуботи.

Постанова апостолів і пресвітерів

22 Тоді апостоли, старші й уся Церква вважали за потрібне послати в Антіохію з Павлом і Варнавою обраних з-поміж себе мужів: Юду, якого називали Варсавою, і Силу, — провідних мужів між братами.

23 І написали [таке] своєю рукою: Апостоли і старші, [і] брати, — вітання тим, хто в Антіохії, Сирії і Килікії, братам, які з язичників!

24 Ми почули, що деякі, кого ми не посилали, пішовши від нас, викликали у вас замішання вченням, яке схвилювало ваші душі, [навчаючи, що треба обрізатися і зберігати Закон];

25 ми, однодушно вибравши мужів, вважали за потрібне послати їх до вас із нашими улюбленими Варнавою і Павлом —

26 людьми, які посвятили свої душі Імені нашого Господа Ісуса Христа.

27 Отже, послали ми Юду й Силу, і вони словами перекажуть те саме.

28 Сподобалося Духові Святому і нам не накладати на вас жодного більшого тягаря, за винятком цього необхідного:

29 стримуватися від жертв ідолам, крові, задушеного і розпусти. Добре зробите, як цього будете уникати. Бувайте здорові!

30 Посланці прийшли до Антіохії і, зібравши людей, передали послання.

31 Прочитавши, ті зраділи від цієї потіхи.

32 Юда і Сила, будучи самі пророками, багатьма словами втішали і зміцнювали братів.

33 А коли вони перебули деякий час, брати їх відпустили з миром до тих, хто їх послав.

34 [Але Сила захотів залишитися там, а Юда сам повернувся в Єрусалим].

35 Павло ж і Варнава жили в Антіохії, навчаючи та разом з багатьма іншими благовістячи Господнє Слово.

Друга подорож Павла. Павло залишає Варнаву

36 А через декілька днів Павло сказав Варнаві: Ходімо знову, відвідаймо братів у всіх містах, де ми проповідували Господнє Слово, щоби побачити, як поживають.

37 Варнава забажав узяти із собою й Івана, прозваного Марком,

38 а Павло вважав за краще не брати того, хто покинув їх у Памфилії і не пішов разом з ними на працю.

39 І постала незгода, так що розійшлися вони один з одним. Варнава, взявши Марка, відплив до Кіпру,

40 а Павло, переданий братами благодаті Божій, вибравши Силу, пішов.

41 І проходив він Сирією та Килікією, зміцнюючи Церкви.

16

Тимофій приєднується до Павла і Сили

1 Прибув він до Дервії і Лістри. І ось був тут один учень на ім’я Тимофій, син жінки-юдейки, яка повірила, і батька грека.

2 Про нього добре свідчили ті брати, які були в Лістрі та Іконії.

3 Павло забажав, щоб він ішов з ним, тож узяв і обрізав його через юдеїв, які були в тих місцевостях, бо всі знали, що його батько був грек.

4 Коли вони переходили через міста, то передавали братам зберігати постанови, які схвалили в Єрусалимі апостоли і старші.

5 Церкви ж зміцнювалися у вірі та щодня кількісно зростали.

6 Вони пройшли через Фригію і Галатійську країну, оскільки Святий Дух заборонив їм звіщати слово в Азії,

7 а дійшовши до Мисії, вони намагалися піти до Витинії, та Дух Ісуса їм не дозволив.

8 Перейшовши через Мисію, вони прибули до Троади.

Нічне видіння. Павло поспішає в Македонію

9 І вночі з’явилося Павлові видіння: якийсь чоловік, македонець, стояв і благав його, закликаючи: Прийди до Македонії, допоможи нам!

10 Коли побачив він те видіння, ми відразу постаралися піти до Македонії, зрозумівши, що Бог покликав нас благовістити їм.

11 Відпливши з Троади, ми прибули до Самотракії, а наступного дня — до Неаполя;

12 звідти — до Филип — міста-колонії, що є першою частиною Македонії. У тому місті ми перебували декілька днів.

13 А в суботу вийшли за браму до річки, де, за звичаєм, було місце молитви, і, посідавши, говорили до жінок, які зібралися.

Навернення Лідії

14 І слухала одна жінка на ім’я Лідія, продавщиця кармазину з міста Тиятир, яка шанувала Бога. Господь відкрив їй серце, аби сприймати те, що говорив Павло.

15 Коли охрестилася вона та її дім, то просила, кажучи: Якщо ви вважаєте мене вірною Господу, то прийдіть у мій дім, та й живіть! І змусила нас.

Павло виганяє віщунського духа. Побиття та ув’язнення

16 І сталося, як ішли ми на молитву, зустріла нас одна рабиня, яка мала дух віщуна; віщуючи, вона приносила великий прибуток своїм господарям.

17 Вона йшла слідом за Павлом і за нами й кричала, вигукуючи: Ці люди — раби Бога Всевишнього, вони провіщають вам шлях спасіння!

18 Вона робила це багато днів. Тож надокучило [це] Павлові, і він, обернувшись, сказав духові: Наказую тобі Ім'ям Ісуса Христа — вийди з неї! І він вийшов у той же час.

19 Її пани, побачивши, що пропала надія на їхній заробіток, взяли Павла і Силу та потягли на майдан, до влади;

20 провівши їх до воєвод, вони сказали: Ці люди, будучи юдеями, бунтують наше місто

21 і навчають звичаїв, котрих нам, римлянам, не годиться ні переймати, ні виконувати!

22 І юрба напала на них, а воєводи, подерши на них одяг, наказали бити їх палицями.

23 Тож завдавши їм багато побоїв, посадили у в'язницю, давши вказівку в'язничному сторожеві пильно їх охороняти.

24 Він, діставши таку вказівку, засадив їх до внутрішньої темниці й забив їхні ноги в колодки.

Навернення в'язничного сторожа

25 Опівночі Павло й Сила, молячись, співом прославляли Бога, а в'язні слухали їх.

26 Раптом стався великий землетрус, аж порушилася основа в'язниці; враз повідчинялися всі двері, і з усіх поспадали кайдани.

27 А коли прокинувся сторож в'язниці й побачив, що двері в'язниці відчинено, витягнув меча і хотів себе вбити, думаючи, що в'язні повтікали.

28 Та Павло закричав сильним голосом, гукаючи: Не заподій собі ніякого зла, бо всі ми тут!

29 Той, попросивши світла, вскочив і, тремтячи, припав до Павла та Сили,

30 і, вивівши їх надвір, запитав: Добродії, що потрібно мені робити, аби спастися?

31 А вони сказали: Віруй у Господа Ісуса [Христа] — і спасешся ти та твій дім!

32 І говорили йому Господнє Слово й усім, хто в його домі.

33 І забравши їх тієї ж пори ночі, обмив їхні рани і тут же охрестився сам і вся його родина.

34 Завівши їх до хати, запросив до столу і радів з усім своїм домом, що повірив у Бога.

35 Коли ж настав день, воєводи послали виконавців сказати: Відпусти цих людей!

36 І сторож в'язниці переказав ці слова Павлові: Воєводи прислали наказ вас відпустити. Тож виходьте тепер і йдіть з миром.

37 Але Павло відповів їм: Нас, римських громадян, прилюдно побито, без суду посаджено у в'язницю, а тепер таємно виводять нас? Ні, хай самі прийдуть і виведуть нас!

38 Ці слова виконавці сповістили воєводам. Ті ж, почувши, що вони римські громадяни, налякалися,

39 тож прийшли, попросили їх вийти і, вивівши, благали піти з міста.

40 Вийшовши із в'язниці, вони прибули до Лідії і, побачивши братів, потішили [їх], та й пішли.

17

Заснування Церкви в Солуні

1 Пройшовши Амфиполь і Аполонію, вони прийшли в Солунь, де була юдейська
синагога.

2 За звичаєм, Павло ввійшов до них і впродовж трьох субот диспутував з ними щодо
Писання,

3 пояснюючи й доводячи, що Христос мав постраждати й воскреснути з мертвих і що
Той Ісус, — Якого я вам проповідую, — запевняв він, — є Христос.

4 І деякі з них повірили й приєдналися до Павла та Сили — дуже багато побожних
греків і чимало шляхетних жінок.

Обурення юдеїв

5 Юдеї ж позаздрили і, зібравши з вулиць якихось негідних людей, учинили
збіговисько та викликали безпорядок у місті. І, прийшовши до дому Ясона, шукали їх, щоб
вивести до натовпу.

6 Та коли їх не знайшли, потягли Ясона і декого з братів до начальників міста,
вигукуючи: Це ті, які перевернули світ і дійшли вже сюди!

7 Їх прийняв Ясон, а всі вони діють усупереч наказам кесаря, кажучи, що є інший цар
— Ісус!

8 Тож вони підбурили юрбу і начальників міста, які це слухали.

9 А ті, взявши запоруку від Ясона та інших, відпустили їх.

Павло у Вереї

10 Брати негайно відіслали вночі Павла і Силу до Вереї. Прибувши, вони пішли до
юдейської синагоги.

11 Ці були шляхетніші від тих, які в Солуні. Вони прийняли слово з усією ревністю,
щодня досліджуючи Писання, чи так воно є.

12 Тож багато хто з них увірував, і чимало з грецьких шляхетних жінок та чоловіків.

13 А як довідалися ті юдеї, які із Солуня, що й у Вереї Павло проповідує Боже Слово,
прибули і там підбурювали та бунтували людей.

14 Тоді негайно брати відіслали Павла, щоб ішов аж до моря, а там залишилися Сила і
Тимофій.

Павло в Афінах

15 Ті, хто супроводжував Павла, провели його до Афін і, одержавши наказ для Сили і
Тимофія, аби ті якомога швидше прийшли до нього, відбули.

16 Як Павло очікував їх у Афінах, дух його обурювався в ньому, коли бачив, що місто
переповнене ідолами.

17 Він проводив бесіди з юдеями та з побожними в синагозі, і щодня на майдані із
зустрічними.

18 Деякі з філософів, епікурейців і стоїків сперечалися з ним; одні говорили: Що ж то хоче сказати цей балакун? А інші: Здається, він проповідник чужих богів! Оскільки він благовістив [їм] про Ісуса та воскресіння.

19 Взявши, вони повели його в Ареопаг, кажучи: Не можемо зрозуміти, що це за нова наука, яку ти проповідуєш,

20 бо вкладаєш щось чуже до наших вух. Отже, хочемо знати, що б це могло бути!

21 Усі мешканці Афін та захожі чужинці нічим іншим не займалися, а лише говорили або слухали щось нове.

Виступ Павла в Ареопазі

22 Тож Павло, ставши серед Ареопага, сказав: Мужі-афінці, з усього бачу, що ви дуже побожні,

23 бо проходячи й оглядаючи ваші святині, я знайшов також жертовника, на якому написано: Невідомому Богові! Отже, я вам і проповідую Того, Кого, не знаючи, ви побожно шануєте.

24 Бог, Який створив світ і все, що в ньому, будучи Господом неба і землі, не живе в рукотворних храмах.

25 Він не приймає служіння людських рук, — тому що не потребує нічого, оскільки Сам дає всім життя, дихання й усе.

26 Створив Він з одного весь людський рід, щоби жив по всій поверхні землі, визначивши заздалегідь окреслені пори та межі їхнього проживання,

27 щоб шукали Бога: може, відчують Його і знайдуть, бо ж недалеко Він від кожного з нас.

28 У Ньому ми живемо, рухаємося та існуємо, як деякі з ваших поетів казали: Адже і ми з Його роду!

29 Таким чином, будучи з Божого роду, ми не повинні вважати, що Божество подібне до золота, або срібла, або каміння — мистецького витвору та вигадок людини.

30 Отже, Бог, незважаючи на часи незнання, тепер наказує всім людям скрізь каятися,

31 тому що Він визначив день, коли має справедливо судити цілий світ через Мужа, Якого настановив, даючи віру всім, воскресивши Його з мертвих!

32 Почувши про воскресіння з мертвих, деякі почали глузувати, а інші сказали: Про це послухаємо тебе іншого разу!

33 Тому Павло вийшов з-поміж них.

34 А деякі чоловіки, приєднавшись до нього, повірили; серед них — Діонисій Ареопагіт, жінка, на ім’я Дамара, та інші з ними.

18

Павло в Коринті

1 Після цього [Павло], залишивши Афіни, прибув до Коринта.

2 Він знайшов одного юдея на ім’я Акила, родом з Понту, який недавно прибув з Італії, та Прискилу, його дружину, — бо Клавдій наказав усім юдеям залишити Рим, — і прийшов до них.

3 Оскільки вони були того самого ремесла, то залишився в них і працював; їхнім ремеслом було виготовляти намети.

4 Щосуботи він проводив бесіди в синагозі, переконуючи юдеїв та греків.

5 А коли прибули з Македонії Сила й Тимофій, Павло, захоплений Словом, свідчив юдеям, що Ісус є Христос.

6 Та оскільки вони чинили опір і хулили, то він обтрусив свій одяг і промовив до них: Кров ваша — на вашу голову. Я чистий. Відтепер піду до язичників!

7 І, пішовши звідти, прибув у дім одного мужа на ім’я Тит Юст, який шанував Бога; його дім був поблизу синагоги.

8 А Крисп, старший синагоги, повірив у Господа з усім своїм домом; і багато з коринтян, почувши, увірували й охрестилися.

9 У видінні вночі Господь сказав Павлові: Не бійся, але говори і не мовчи,

10 бо Я з тобою, і ніхто не накинеться на тебе, щоби заподіяти тобі зло, тому що маю в цьому місті багато людей!

11 І він залишився на рік і шість місяців, навчаючи в них Божого Слова.

12 А коли Галіон був проконсулом в Ахаї, юдеї одностайно накинулися на Павла і привели його на суд,

13 кажучи: Він підбурює людей не за Законом шанувати Бога!

14 Коли ж Павло хотів відкрити уста, Галіон сказав юдеям: О юдеї! Якби справді був якийсь злочин або велика кривда, то я підтримав би вас у цій справі.

15 Але коли суперечка йде про принципи, про імена та про ваш Закон, розглядайте самі, [бо] в цьому я не бажаю бути суддею!

16 І вигнав їх із суду.

17 Тоді всі [греки] схопили Состена, старшого синагоги, та били перед судом, а Галіонові те було зовсім байдуже.

Повернення в Антіохію

18 А Павло, пробувши ще багато днів, попрощався з братами й відплив до Сирії, і з ним Акила та Прискила. Він обстриг голову в Кенхреях, бо дав обітницю.

19 Причалив у Ефесі й залишив їх там, а сам, увійшовши до синагоги, розмовляв з юдеями.

20 Як просили вони залишитися [в них] на довший час, то він не погодився,

21 а попрощався і сказав: [Мені неодмінно потрібно провести свято, яке наступає, в Єрусалимі]; я знову повернуся до вас, як на те буде воля Божа! Та й відплив з Ефеса.

22 І, прибувши до Кесарії, зайшов та привітав Церкву і відбув до Антіохії.

Третя подорож Павла. Аполлос

23 Пробувши певний час, він вирушив далі, проходячи за порядком Галатійську країну та Фригію, підтримуючи всіх учнів.

24 Один юдей на ім’я Аполлос, родом з Олександрії, чоловік красномовний, який був сильний у Писанні, прибув до Ефеса.

25 Був він наставлений на Господню дорогу і, палаючи духом, упевнено говорив і навчав про Ісуса, знаючи тільки хрещення Івана.

26 І він почав сміливо промовляти в синагозі. Почувши його, Акила й Прискила прийняли його та докладніше йому виклали про Божу дорогу.

27 А коли він хотів піти в Ахаю, брати заохотили його і написали учням, щоби прийняли його. І як він прибув, то дуже допоміг тим, які повірили через благодать,

28 бо він завзято доказував юдеям їхню неправоту, прилюдно доводячи Писанням, що Ісус є Христос.

19

Павло в Ефесі. Послідовники Івана стають християнами

1 І сталося, як Аполлос був у Коринті, Павло, пройшовши внутрішні території, прибув до Ефеса і, знайшовши деяких учнів,

2 запитав їх: Коли ви увірували, чи отримали ви Духа Святого? Вони відповіли йому: Та ми й не чули, що є Дух Святий!

3 А він [їм] сказав: То в що ж ви хрестилися? Вони відповіли: В хрещення Івана.

4 Тож Павло промовив: Іван хрестив хрещенням на покаяння, кажучи людям, щоби повірили в Того, Хто йде за ним, тобто в Ісуса [Христа].

5 Почувши, вони охрестилися в Ім’я Господа Ісуса,

6 а коли Павло поклав на них руки, зійшов на них Дух Святий, і вони почали говорити мовами й пророкували.

7 А було їх усіх чоловік з дванадцять.

Павло проповідує ефесянам

8 Увійшовши до синагоги, він рішуче три місяці переконував і говорив про Царство Боже.

9 А коли деякі опиралися і не вірили, злословлячи Господню дорогу на очах у безлічі народу, він відступив від них, відокремив учнів і викладав щодня в школі [одного] Тирана.

10 Це було впродовж двох років, тож усі, які жили в Азії, почули Господнє Слово, — юдеї і греки.

Господь творить чудеса

11 Бог чинив надзвичайні чудеса руками Павла,

12 так що на хворих клали хусточки й пояси з його тіла, і вони оздоровлялися від недуг, а злі духи виходили.

13 Деякі з мандруючих юдейських заклиначів почали закликати Ім’я Господа Ісуса на тих, хто мав злих духів, кажучи: Заклинаємо вас Ісусом, Якого проповідує Павло!

14 То були семеро синів одного юдейського первосвященика Скеви, — вони це робили.

15 А злий дух у відповідь сказав їм: Ісуса я знаю і Павла знаю, а ви хто такі?

16 І накинувся на них чоловік, в якому був злий дух, і, перемігши обох, подужав їх, так що втекли з того дому нагі та побиті.

17 Це стало відомо всім юдеям і грекам, які жили в Ефесі, і страх напав на них усіх, і величалося Ім'я Господа Ісуса.

18 Чимало хто з тих, які повірили, приходили, визнаючи й розповідаючи про свої вчинки.

19 А багато ворожбитів, зібравши книги, спалили в усіх на очах. І підрахували їхню ціну та знайшли, що це п'ятдесят тисяч срібняків.

20 Отак, завдяки Господній силі, Слово зростало і міцніло.

21 А як це завершилося, Павло в Дусі задумав, пройшовши через Македонію і Ахаю, попрямувати до Єрусалима, говорячи: Як побуваю там, то потрібно мені й Рим побачити!

22 Пославши до Македонії двох із тих, які прислуговували йому, Тимофія і Ераста, сам затримався на якийсь час в Азії.

Заколот проти вчення Павла

23 Того часу зчинився чималий заколот щодо Господньої дороги.

24 Бо один золотар на ім'я Дмитро, який виготовляв маленькі срібні храми Артеміди, давав ремісникам чималий заробіток.

25 Зібравши їх та інших, які цим займалися, він сказав: Мужі, ви знаєте, що наш прибуток — від цієї роботи;

26 і бачите й чуєте, що не тільки в Ефесі, а майже по всій Азії цей Павло переконав і відвернув багатьох людей, говорячи, начебто те, що зроблено руками, — то не боги.

27 Є небезпека, що не тільки наше ремесло прийде в занепад, але й храм великої богині Артеміди вважатимуть за ніщо. І буде знищена велич тієї, якій поклоняється вся Азія та цілий світ!

28 Почувши це й переповнившись гнівом, вони кричали, вигукуючи: Велика Артеміда Ефеська!

29 Тож у місті зчинилася колотнеча. Схопивши Гая та Аристарха — македонців, супутників Павла, усі, як один, кинулися до амфітеатру.

30 Коли ж Павло хотів вийти до натовпу, то учні не дозволяли йому.

31 Дехто з азійських начальників, які були його приятелями, послали до нього і благали, щоб не йшов він до амфітеатру.

32 Отож, кожний кричав щось своє. Збори були бурхливі, та багато хто не знав, чому зібралися.

33 З юрби висунули Олександра, якого запропонували юдеї. Олександр, зробивши знак рукою, хотів дати пояснення юрбі.

34 Та довідавшись, що він юдей, усі зо дві години вигукували в один голос: Велика Артеміда Ефеська!

35 А міський писар, заспокоївши юрбу, сказав: Мужі ефеські, чи є якась людина, яка не знає, що місто Ефес шанує велику Артеміду та її образ, що впав з неба?

36 Отже, оскільки це незаперечне, треба вам вгамуватися і не робити нічого необачного.

37 А ви привели цих людей, які ані храму не обікрали, ані богині нашої не зневажають.

38 Тому коли Дмитро й ті ремісники, які з ним, мають до когось справу, то є судді та проконсули, хай позивають один одного.

39 А як чогось іншого домагаєтеся, то нехай вирішиться це на законних зборах.

40 Оскільки нам загрожує небезпека бути за сьогоднішнє звинуваченими в заколоті, і немає жодної причини, котрою зможемо виправдати цей безпорядок! Сказавши це, він розпустив збори.

20

З Ефеса до Троади

1 Коли колотнеча вгамувалася, Павло скликав учнів, потішив і поцілував їх, та й вибрався йти до Македонії.

2 Пройшовши ті краї й підбадьоривши тамтешніх багатьма виступами, він прибув до Греції

3 і прожив там три місяці. Оскільки юдеї вчинили змову проти нього, коли він хотів відплисти до Сирії, то він надумав повернутися через Македонію.

4 З ним пішов [аж до Азії] син Пірра Сопатер з Вереї, солуняни Аристарх і Секунд, дервієць Гай, Тимофій та азійці Тихик і Трохим.

5 Вони вирушили раніше й очікували нас у Троаді,

Павло в Троаді

6 а ми відпливли після днів Опрісноків із Филип і прибули до них через п’ять днів у Троаду, де прожили сім днів.

Оздоровлення Євтиха

7 Першого ж дня тижня, коли ми зібралися для ламання хліба, Павло промовляв до них і, бажаючи відбути наступного дня, затягнув слово до півночі.

8 У горниці, де ми зібралися, було багато світильників.

9 А один юнак на ім’я Євтих сидів на підвіконні. Оскільки Павло довго промовляв. Його здолав глибокий сон. Зморений сном, він упав додолу з третього поверху; його підняли мертвим.

10 Зійшовши, Павло припав до нього, обняв і сказав: Не тривожтеся, бо його душа в ньому!

11 Повернувшись, він переломив хліб і спожив, і довго промовляв, аж до світанку, а після того відбув.

12 А юнака привели живим, і безмірно зраділи.

Продовження подорожі

13 Ми ж, прийшовши до корабля, відпливли до Асона, маючи намір звідти взяти Павла, — він так нам наказав, тому що сам бажав іти пішки.

14 Коли ж він приєднався до нас у Асоні, ми взяли його, та й прибули до Мітилени;

15 наступного дня ми відпливли звідти і причалили напроти Хіоса. А через день відпливли до Самоса [і, перебувши в Трогилії], наступного дня прибули до Мілета,

16 оскільки Павло надумав обминути Ефес, щоб не затриматися в Азії, бо він поспішав, аби при можливості бути в Єрусалимі на день П'ятидесятниці.

Настанова ефеським пресвітерам

17 А з Мілета, пославши в Ефес, він закликав пресвітерів Церкви.

18 Коли вони прибули до нього, він промовив до них: Ви знаєте, що з першого дня, відколи прийшов до Азії, я перебував з вами весь час,

19 служачи Господу з усією покірливістю, зі слізьми та випробуваннями, яких зазнав через змови юдеїв;

20 я не ухилявся ні від чого, що вам корисне, аби говорити вам і навчати вас прилюдно і по домах,

21 засвідчуючи юдеям і грекам покаяння перед Богом і віру в Господа нашого Ісуса.

22 І ось тепер я, зв'язаний Духом, іду в Єрусалим, не знаючи, що там мене спіткає,

23 проте Святий Дух у кожному місці свідчить мені, кажучи, що мене очікують кайдани та муки.

24 Але Я [ні про що не турбуюся] і не дорожу [своєю] душею, лише б [з радістю] закінчити свою дорогу та служіння, яке я одержав від Господа Ісуса: засвідчити Радісну Звістку Божої благодаті!

25 І ось тепер я знаю, що більше не побачите мого обличчя всі ви, між якими я ходив, проповідуючи [Боже] Царство.

26 Тому свідчу вам сьогодні, що я чистий від крові всіх!

27 Адже я не ухилявся від того, щоб об'явити вам усю Божу волю.

28 Пильнуйте себе та всю отару, в якій вас Дух Святий поставив єпископами, щоби пасти Церкву [Господа і] Бога, яку Він придбав Своєю кров'ю.

29 [Бо] я знаю, що після мого відходу прийдуть до вас хижі вовки, які не будуть щадити отари.

30 І з-поміж вас самих постануть мужі, які будуть говорити перекручене, аби потягти учнів слідом за собою.

31 Тому пильнуйте, пам'ятаючи, що я зі слізьми три роки, день і ніч, не переставав навчати кожного з вас.

32 І тепер доручаю вас Богові та Слову Його благодаті, яке може збудувати й дати спадщину між усіма освяченими.

33 Срібла, золота чи одягу я не жадав ні від кого.

34 Самі знаєте, що моїм потребам і тим, хто був зі мною, послужили ось ці руки.

35 Я вам увесь час показував, що так працюючи, треба захищати немічних і згадувати слова Господа Ісуса, Який Сам сказав: Блаженніше давати, ніж брати!

36 Промовивши це, він опустився на коліна та помолився з ними всіма.

37 Великий же був плач усіх! Припадаючи Павлові до шиї, вони цілували його,

38 сумуючи найбільше через слова, які сказав, що більше не побачать його обличчя. І вони провели його до корабля.

21

Тривожні передчуття

1 А коли ми розлучилися з ними і відчалили, то попливли прямо і прибули до Коса; наступного дня — до Родоса, а звідти — до Патари.

2 Знайшовши корабель, який плив до Фінікії, ми сіли й попливли.

3 Коли показався Кіпр, ми залишили його ліворуч і попливли до Сирії; причалили в Тирі, бо тут корабель мав вивантажити товар.

4 Тож знайшовши учнів, ми пробули тут сім днів; вони, натхненні Духом, говорили Павлові не йти в Єрусалим.

5 Коли закінчилися дні нашого перебування, ми вирушили й пішли; нас супроводжували всі з жінками та дітьми аж за межі міста. Схилившись на березі на коліна, помолилися.

6 Попрощавшись одне з одним, ми сіли в корабель, а вони повернулися додому.

7 Почавши плавання з Тира, ми причалили в Птолемаїді і, привітавши братів, залишилися в них на один день.

8 Наступного дня вийшли [ті, хто з Павлом], і прибули до Кесарії та завітали до дому євангеліста Филипа, одного із семи, і залишилися в нього.

9 Він мав чотирьох дочок — дівчат, які пророкували.

Пророцтво Агава

10 Оскільки [ми] перебували тут багато днів, то прийшов з Юдеї якийсь пророк на ім’я Агав.

11 І коли прибув до нас, то взяв пояс Павла, зв’язав собі руки та ноги і сказав: Так звіщає Святий Дух: Мужа, власника цього пояса, отак зв’яжуть юдеї в Єрусалимі й видадуть у руки язичників.

12 Коли ми це почули, то благали — і ми, і тутешні, — щоб він не йшов у Єрусалим.

13 А Павло відповів: Що ви робите, плачучи й надриваючи мені серце? Адже я готовий не тільки бути ув’язненим, але й померти в Єрусалимі за Ім’я Господа Ісуса!

14 Оскільки він не піддавався, ми замовкли, сказавши: Нехай буде Господня воля.

15 Після цих днів, приготувавшись, пішли ми в Єрусалим.

16 Прийшли з нами і деякі учні з Кесарії, які привели нас до того, у кого ми мали гостювати, — до одного Мнасона з Кіпру, давнього учня.

Павло в Єрусалимі

17 Коли ми прибули в Єрусалим, брати прийняли нас з любов’ю.

18 А наступного дня пішов Павло з нами до Якова; посходилися і всі старші.

19 Привітавши їх, він докладно розповідав про все, що зробив Бог між язичниками завдяки його служінню.

20 Вони ж, почувши, славили Бога і сказали йому: Чи бачиш, брате, скільки тисяч юдеїв, які повірили? І всі вони ревні прихильники Закону!

21 Але донеслося до них про тебе, що навчаєш усіх тих юдеїв, які між язичниками, відступати від Мойсея, говориш їм не робити обрізання дітям і не дотримуватися звичаїв.

22 Тож як бути? Напевне, [збереться натовп], бо почують, що ти прийшов.

23 Тому зроби те, що тобі радимо. Є в нас четверо чоловіків, які пов'язані обітницею.

24 Візьми їх і очистися з ними, заплати за них витрати, щоб вони обстригли голови. І всі довідаються, що чутки про тебе неправдиві, але що й сам дотримуєшся Закону, живеш згідно з ним.

25 А стосовно язичників, які повірили, ми, обміркувавши, написали, щоб [вони не дотримувалися нічого з того, а тільки щоб] оберігали себе від посвяченого ідолам, крові, задушеного і розпусти.

26 Тоді Павло, взявши чоловіків, очистився з ними наступного дня і ввійшов до храму сповістити, коли закінчаться дні очищення і за кожного з них буде принесено жертву.

Схоплення Павла в храмі

27 А коли мали закінчитися сім днів, юдеї, які з Азії, побачивши Павла в храмі, підбурили весь натовп і наклали на нього руки,

28 вигукуючи: Мужі ізраїльські, допоможіть! Це людина, яка всіх усюди навчає проти народу, Закону і цього місця! Та ще й греків увів до храму і збезчестив це святе місце!

29 Бо вони побачили з ним у місті Трохима з Ефеса й думали, що Павло ввів його в храм.

30 Заметушилося все місто, і було збіговисько народу; схопивши Павла, потягли його геть із храму, а двері негайно зачинили.

31 Коли ж намагалися вони його вбити, вістка, що заворушився весь Єрусалим, дійшла до тисяцького когорти.

32 Узявши воїнів та сотників, він негайно подався до них, а вони, побачивши тисяцького й воїнів, перестали бити Павла.

33 Тоді тисяцький підійшов, схопив його, наказав скувати двома залізними ланцюгами та випитував, хто він і що зробив.

34 Але кожний у натовпі кричав щось своє. Він же, не маючи змоги докладно зрозуміти через колотнечу, наказав відвести його до казарми.

35 Коли ж ступив на сходи, воїни були змушені нести його через несамовитість юрби,

36 бо слідом ішов незліченний натовп, який кричав: Геть його!

37 Як мали ввійти в казарми, Павло сказав тисяцькому: Чи можна мені щось тобі сказати? Той відповів: То ти знаєш по-грецькому?

38 Ти часом не той єгиптянин, який перед цими днями вчинив заколот і вивів у пустелю чотири тисячі вбивць?

39 А Павло відповів: Я — чоловік, юдей із Тарса в Килікії, громадянин славного міста. Благаю тебе, дозволь мені промовити до народу!

40 Коли той дозволив йому, Павло, стоячи на сходах, дав народові знак рукою. А як настала велика тиша, звернувся юдейською мовою, кажучи:

22

Виправдання Павла перед народом

1 Мужі-брати і батьки! Вислухайте тепер моє виправдання перед вами.

2 Почувши, що заговорив до них єврейською мовою, ще більше притихли. А він сказав:

3 Я — чоловік-юдей, який народився в Тарсі в Килікії, вихований у цьому ж місті, біля ніг Гамалиїла, докладно навчений батьківського закону: я — ревнитель Бога, як усі ви сьогодні.

4 Я цей напрям учення переслідував аж до смерті, в'яжучи і передаючи до в'язниці чоловіків і жінок, —

5 як засвідчать про мене всі старші й первосвященик. Від них я одержав листи до братів у Дамаску й пішов, аби зв'язаними привести в Єрусалим для покарання тих, які там були.

6 Але сталося, коли я йшов і наближався до Дамаска, десь опівдні раптом з неба засяяло довкола мене велике світло.

7 Я впав на землю і почув голос, який говорив мені: Савле, Савле, чому Мене переслідуєш?

8 Я відповів: Хто Ти, Господи? Сказав мені: Я — Ісус Назарянин, Якого ти переслідуєш.

9 А ті, хто був зі мною, побачили світло [і перелякалися], але голосу, який говорив до мене, не чули.

10 Я запитав: Господи, що мені робити? А Господь промовив до мене: Встань, іди в Дамаск, а там скажуть тобі про все, що потрібно тобі робити!

11 І оскільки від того яскравого світла я не бачив, то ті, хто був зі мною, вели мене в Дамаск за руку.

12 А один Ананій, побожний, згідно із Законом, муж, про якого добре свідчать усі юдеї — мешканці [Дамаска], —

13 прийшов до мене, став і сказав мені: Савле, брате, прозрій! І в тій хвилині я побачив його.

14 Він же сказав: Бог наших батьків призначив тебе, щоб ти пізнав Його волю і побачив Праведного та почув голос з Його уст,

15 бо ти будеш Йому свідком перед усіма людьми про те, що побачив і почув.

16 А тепер чого очікуєш? Устань, охрестися та обмий свої гріхи, прикликавши Його Ім’я!

17 І сталося, коли я повернувся до Єрусалима і молився в храмі, — в пориві захоплення

18 я побачив Його… Він говорив до мене: Поспіши, швидше виходь з Єрусалима, бо не приймуть твого свідчення про Мене!

19 А я сказав: Господи, вони самі знають, що я кидав до в’язниць та бив по синагогах тих, які вірять у Тебе,

20 а коли лилася кров Твого свідка Степана, то я сам стояв і, схвалюючи [його вбивство], стеріг одяг тих, які його вбивали!

21 Та Він сказав мені: Іди, тому що Я пошлю тебе далеко — до народів.

22 Слухали його аж до цього слова, а тоді піднесли свої голоси, вигукуючи: Геть такого із землі, бо не годиться йому жити!

23 Вони кричали, кидали одяг і жбурляли порох у повітря.

Павла ув’язнюють у римській казармі

24 Тож тисяцький звелів відвести його до казарми, наказавши бичуванням допитати його, щоби зрозуміти, з якої причини так кричали проти нього.

25 А коли розтягли його ременями, то Павло сказав сотникові, який стояв: Хіба вам дозволено бичувати чоловіка — римлянина і не засудженого?

26 Почувши, сотник підійшов до тисяцького й сповістив, кажучи: [Вважай], що хочеш робити, бо цей чоловік — римлянин!

27 Наблизившись, тисяцький запитав його: Скажи мені, ти римлянин? Він відказав: Так.

28 А тисяцький відповів: Я набув це громадянство за великі гроші. Павло ж сказав: А я в ньому й народився.

29 Тоді від нього негайно відступили ті, які мали його допитувати, а тисяцький налякався, довідавшись, що він римлянин і що він його зв’язав.

30 А наступного дня, бажаючи краще дізнатися, у чому його звинувачують юдеї, звільнив його [з кайданів] і наказав, аби прийшли первосвященики й увесь синедріон. І, привівши Павла, поставив його перед ними.

23

Павло перед синедріоном

1 Поглянувши на синедріон, Павло сказав: Мужі-брати, я до цього дня служив Богові з усієї доброї совісті!

2 Та первосвященик Ананій наказав своїм прислужникам бити його в уста.

3 Тоді Павло сказав йому: Бог тебе битиме, стіно побілена! Ти ж сидиш, щоб судити мене за Законом, а наказуєш, переступаючи Закон, бити мене!

4 А прислужники сказали: Ти докоряєш первосвященикові Божому?

5 Павло ж промовив: Не знав я, брати, що це первосвященик, адже написано, що начальника свого народу не лихословитимеш!

6 Зрозумівши, що одна частина тут — садукеї, а друга — фарисеї, Павло вигукнув у синедріоні: Мужі-брати, я ж фарисей, син фарисеїв! За надію на воскресіння мертвих мене судять!

7 Як тільки він це промовив, виникла незгода між фарисеями та садукеями, і збори поділилися.

8 Адже садукеї твердять, що немає ні воскресіння, ні ангела, ні Духа, а фарисеї це визнають.

9 І зчинився великий галас, і деякі книжники, які були з групи фарисеїв, підійнявшись, чинили опір, кажучи: Ми не знаходимо нічого лихого в цій людині. Що ж, як Дух заговорив до нього чи ангел? [Не будемо воювати з Богом!]

10 А як здійнялася велика колотнеча, тисяцький, боячись, щоб вони Павла не роздерли, наказав воїнам увійти, забрати його з-посеред них і відвести до казарми.

Павла відводять у Кесарію

11 А наступної ночі Господь, ставши перед ним, промовив: Кріпися, [Павле]! Бо як ти свідчив про Мене в Єрусалимі, так тобі треба свідчити й у Римі!

12 А коли настав день, [деякі] юдеї, вчинивши змову, дали клятву, запевняючи, що не їстимуть і не питимуть, доки не вб'ють Павла.

13 Було понад сорок тих, які склали цю спільну клятву.

14 Вони, підійшовши до первосвящеників і старших, сказали: Ми дали клятву нічого не їсти, доки не вб'ємо Павла.

15 Тож ви тепер із синедріоном скажіть тисяцькому, щоби [завтра] привів його до вас, ніби бажаєте докладніше довідатися про нього. Ми ж, перш ніж він прибуде, готові його вбити.

16 А син сестри Павла, почувши про засідку, прибув і, ввійшовши до казарми, сповістив Павлові.

17 Павло ж, покликавши одного із сотників, сказав: Проведи цього юнака до тисяцького, бо має йому щось сказати.

18 А тоді той, узявши його, привів до тисяцького й сказав: В'язень Павло, покликавши мене, попросив провести до тебе цього юнака, який має щось тобі сказати.

19 Узявши його за руку й відвівши вбік, тисяцький запитав: Що ти маєш мені сповістити?

20 Той розповів: Юдеї змовилися попросити тебе, щоби завтра привів ти Павла до синедріону, ніби бажають вони докладніше випитати його.

21 Ти ж не вір їм, бо на нього чекають у засідці понад сорок чоловік із них, які між собою склали клятву не їсти і не пити, доки не вб'ють його. Тож тепер вони готові й очікують від тебе розпорядження.

22 Тоді тисяцький відпустив юнака, наказавши: Нікому не розповідай, що ти мене повідомив про це.

23 І, покликавши якихось двох сотників, сказав: Приготуйте двісті воїнів, сімдесят кіннотників і двісті стрільців, щоби після третьої години ночі вони вирушили до Кесарії;

24 і приведіть в'ючних тварин, щоби посадити Павла та відпровадити до намісника Фелікса!

25 І написав листа такого змісту:

26 Клавдій Лисій — шановному намісникові Феліксові: вітання!

27 Цього мужа, якого схопили юдеї та хотіли вбити, я врятував, приступивши з воїнами та довідавшись, що він римлянин.

28 Бажаючи дізнатися про причину, у чому його звинувачували, я повів [його] до їхнього синедріону.

29 Я виявив, що його звинувачували в питаннях їхнього Закону і що немає жодної провини, вартої смерті або кайданів.

30 Коли мені стало відомо про лихий задум, який мали [юдеї] проти цього мужа, негайно послав я його до тебе, наказавши і обвинувачам говорити перед тобою те, що мають проти нього. [Будь здоровий!]

31 Тож воїни, згідно з наказом, взяли Павла, повели вночі до Антипатриди,

32 а наступного дня, залишивши кіннотників, щоб ішли з ним, повернулися до табору.

33 А ті прибули до Кесарії й, давши листа намісникові, поставили перед ним і Павла.

34 Прочитавши листа та запитавши, з якого він краю, і довідавшись, що з Килікії,

35 Фелікс сказав: Вислухаю тебе, коли твої обвинувачі прийдуть! І наказав його стерегти в преторію Ірода.

24

Звинувачення перед Феліксом

1 А через п'ять днів прибув первосвященик Ананій зі старшими та якимсь промовцем Тертилом, котрі скаржилися намісникові на Павла.

2 Коли його закликали, Тертил почав звинувачувати, кажучи: Маємо тривалий мир — завдяки тобі, і завдяки твоїй дбайливості цей народ має добробут;

3 це ми, преславний Феліксе, завжди й усюди зі щирою вдячністю визнаємо.

4 Але щоби довго тебе не турбувати, прошу тебе з властивою тобі доброзичливістю коротко вислухати нас.

5 Бо знайшовши цього згубного чоловіка, який провокує колотнечу між усіма юдеями в цілому світі, який є провідником назорейської єресі

6 та намагався збезчестити храм, ми схопили його [й хотіли судити за нашим Законом.

7 А тисяцький Лисій, надійшовши з великою силою, вирвав його з наших рук, наказавши його обвинувачам з'явитися до тебе].

8 Від нього зможеш сам, розпитавши, про все це довідатися, у чому ми його звинувачуємо.

9 Приєдналися і юдеї, стверджуючи, що так воно і є.

Захист Павла

10 А Павло, коли намісник дав йому знак говорити, відповів: Знаючи, що ти багато років є суддею цього народу, відважно себе захищатиму,

11 бо ти можеш довідатися, що не більше дванадцяти днів, як я прийшов у Єрусалим поклонитися.

12 І ні в храмі, ні в синагогах, ні в місті не знайшли мене, щоб я з кимсь сперечався або зчиняв колотнечу між людьми;

13 не можуть вони довести тобі й того, у чому тепер мене звинувачують.

14 Визнаю перед тобою, що згідно із цим напрямом вчення, який вони звуть єрессю, я служу Богові батьків, вірячи в усе, що написано в Законі та в Пророків.

15 І маю в Бозі надію на те, чого вони й самі очікують: що має бути воскресіння [мертвих] — праведних і неправедних.

16 І я пильно дбаю про те, щоби завжди мати незаплямовану совість перед Богом і людьми.

17 А по багатьох роках прийшов я, щоби принести моєму народові милостиню та пожертвування.

18 При цьому знайшли мене очищеного в храмі, а не з юрбою і не із заколотом.

19 Деяким же юдеям з Азії належало б перед тобою стати й говорити, коли мають щось проти мене.

20 Або хай вони самі скажуть, яку неправду знайшли [в мене], коли я стояв перед синедріоном;

21 хіба що цей єдиний вислів, який я вигукнув, стоячи між ними: Сьогодні ви мене судите за воскресіння мертвих!

Дворічне ув’язнення

22 [Почувши це], Фелікс, дуже добре обізнаний із цим напрямом учення, відклав їхню справу, кажучи: Коли тисяцький Лисій прийде, розсуджу вас!

23 І він наказав сотникові охороняти його, але дати полегшення і нікому з близьких не забороняти йому прислуговувати [чи приходити] до нього.

24 А через декілька днів прийшов Фелікс зі своєю дружиною Друзилою, яка була юдейкою, покликав Павла, щоби почути від нього про віру в Ісуса Христа.

25 Коли він говорив про праведність, стриманість та майбутній суд, Фелікс, перелякавшись, відповів: Тепер досить, іди, а відповідного часу я покличу тебе!

26 Водночас він сподівався, що Павло дасть йому грошей, [щоб він його відпустив]. Тому й часто його викликав та розмовляв з ним.

27 Коли минуло два роки, на зміну Феліксові прибув його наступник Порцій Фест. Та Фелікс, бажаючи догодити юдеям, залишив Павла ув’язненим.

25

Звинувачення перед Фестом

1 А Фест, перебравши владу, через три дні прийшов з Кесарії до Єрусалима.

2 Первосвященики та провідники юдеїв поскаржилися йому на Павла і благали його,

3 ласкаво просячи, щоби прислав його в Єрусалим, а самі готували засідку, аби вбити його по дорозі.

4 Фест же сказав, щоб стерегли Павла в Кесарії, оскільки він сам мав незабаром туди піти.

5 Отже, — сказав він, — ті з вас, хто може, хай ідуть зі мною, і якщо є якесь порушення в [цьому] чоловікові, хай звинувачують його!

6 Пробувши в них не більше як вісім або десять днів, повернувся до Кесарії; наступного дня, сівши на місце судді, наказав привести Павла.

7 Коли його привели, оточили його ті юдеї, котрі прийшли з Єрусалима, висуваючи багато тяжких звинувачень, яких не могли довести.

8 Павло ж захищався: Я нічим не згрішив ні проти юдейського Закону, ні проти храму, ні проти кесаря!

9 Тоді Фест, бажаючи догодити юдеям, промовив Павлові у відповідь: Чи ти хочеш піти в Єрусалим і там щодо цього суд від мене прийняти?

Павло вимагає суду кесаря

10 А Павло сказав: Я стою перед судом кесаря, де мені належить суд прийняти. Юдеїв нічим я не скривдив, і ти це добре знаєш.

11 Якщо ж кривду або щось варте смерті я вчинив, то не відмовляюся вмерти. Якщо ж немає нічого того, у чому вони мене звинувачують, ніхто мене не може їм видати. Покликаюся на кесаря!

12 Тоді Фест, порозмовлявши з радниками, відповів: Ти покликався на кесаря, то й підеш до кесаря!

Цар Агрипа слухає справу Павла

13 Коли минуло декілька днів, цар Агрипа й Верніка прибули до Кесарії поздоровити Феста.

14 Через те, що перебували там чимало днів, Фест розповів цареві про Павла, кажучи: Є один чоловік, в’язень, залишений Феліксом,

15 на якого, коли я був у Єрусалимі, первосвященики і юдейські старші подали скаргу, домагаючись його засудження.

16 Я відповів їм, що в римлян немає звичаю видавати якусь людину [на страту], поки обвинувачений не має перед собою тих, які його звинувачують, і не матиме змоги боронитися від звинувачень.

17 Коли ж вони тут зійшлися, я без жодної затримки наступного ж дня сів на місце судді й наказав привести чоловіка.

18 Обступивши його, обвинувачі не вказали жодної провини з тих, про які я підозрював,

19 а мали з ним якісь суперечки про свої забобони і про Якогось померлого Ісуса, про Якого Павло запевняв, що Він живий.

20 Розгубившись у цьому питанні, я сказав, чи не хоче він піти в Єрусалим і там судитися щодо цього.

21 Оскільки Павло вимагав, щоби його залишили на розсуд Августа, то я наказав охороняти його, доки не відішлю його до кесаря.

22 Агрипа ж промовив до Феста: Хотів би я і сам того чоловіка послухати. [Той же] сказав: Завтра почуєш його.

23 А наступного дня прийшли Агрипа й Верніка з великою пишнотою і ввійшли до судової зали разом із тисяцькими та знатними мужами міста. Коли наказав Фест, привели Павла.

24 І каже Фест: Агрипо, царю, і всі мужі, які прийшли з нами! Ви бачите того, за кого настирливо просила мене вся юдейська громада і в Єрусалимі, і тут, викрикуючи, що не належить йому більше жити.

25 Я ж, довідавшись, що нічого вартого смерті він не зробив, та й сам він покликався на кесаря, тож я вирішив послати його.

26 Не маю нічого певного написати про нього володареві, тому привів я його до вас, особливо до тебе, Агрипо, царю, щоб як розпитаєш його, мав що написати.

27 Бо здається мені недоречним посилати в'язня, не зазначивши звинувачення проти нього.

26

Захист Павла перед Агрипою

1 Агрипа сказав Павлові: Дозволяється тобі про себе самого говорити. Тоді Павло, простягнувши руку, почав оборону:

2 Царю Агрипо, вважаю себе щасливим, що сьогодні перед тобою можу дати відповідь на все те, у чому звинувачують мене юдеї;

3 особливо тому, що ти обізнаний з усіма юдейськими звичаями та питаннями. Тому прошу тебе терпеливо вислухати мене.

4 Отже, життя моє, яке змалку, із самого початку, пройшло між моїм народом у Єрусалимі, знають усі юдеї.

5 Вони знають мене здавна: аби тільки хотіли посвідчити, що я жив фарисеєм — згідно з дуже строгою течією нашої віри.

6 А тепер я стою, і мене судять за надію обітниці, яку Бог дав нашим батькам,

7 до якої дванадцять наших поколінь, служачи безнастанно ніч і день, надіються дійти, — за цю надію, царю, я звинувачений юдеями!

8 Чи вважаєте ви неймовірним, що Бог воскрешає мертвих?

9 Правда, я вважав, що мені належить багато зробити проти Імені Ісуса Назарянина.

10 Це я і зробив у Єрусалимі: багатьох зі святих я замкнув у в'язниці, одержавши владу від первосвящеників. Коли ж їх убивали, я давав згоду.

11 І дуже часто, караючи їх по всіх синагогах, примушував їх хулити. А сильно лютуючи на них, переслідував їх — навіть по далеких містах.

12 Ідучи в Дамаск у цих справах з уповноваженнями і наказом від первосвящеників,

13 опівдні в дорозі побачив я, царю, світло з неба, яскравіше від сонячного світла, яке осяяло мене та тих, хто йшов зі мною.

14 Коли ми всі попадали на землю, я почув голос, який говорив до мене [й промовляв] єврейською мовою: Савле, Савле, чого Мене переслідуєш? Тяжко тобі бити ногою колючку!

15 Я запитав: Хто Ти, Господи? Господь відповів: Я — Ісус, Якого ти переслідуєш.

16 Але підведися і стань на свої ноги, бо на те Я і з'явився тобі, щоби зробити тебе служителем і свідком того, що ти бачив, і того, що Я покажу тобі,

17 визволяючи тебе від твого народу та від язичників, до яких Я тебе посилаю, —

18 відкрити їм очі, щоб вони навернулися від темряви до світла та від влади сатани до Бога, щоб одержали вони прощення гріхів і спадок між освяченими вірою в Мене.

19 Тому, царю Агрипо, я не став чинити опір небесному видінню,

20 а проповідував: спочатку тим, які були в Дамаску, а потім тим, котрі в Єрусалимі, у кожній юдейській околиці, та язичникам, — щоби покаялися і навернулися до Бога, щоби чинили діла, гідні покаяння.

21 Через це юдеї, схопивши мене в храмі, намагалися розірвати.

22 Та одержавши допомогу від Бога, аж до цього дня стою, щоб свідчити малому й великому, не розповідаючи нічого, крім того, що говорили пророки і Мойсей, що має статися:

23 що має постраждати Христос, що Він, перший воскреслий з мертвих, має проповідувати світло Своєму народові та язичникам.

Павлове звернення до царя

24 Коли він отак захищався, Фест гучним голосом сказав: Безумствуєш ти, Павле! Велика вченість приводить тебе до божевілля!

25 Я не божевільний, високоповажний Фесте, — сказав Павло, — а звіщаю правдиві й розумні слова.

26 Адже цар, до якого я сміливо говорю, знає про це, бо я не вірю, щоби щось із цього було скрите від нього, адже це не відбулося десь у закутку!

27 О, царю Агрипо! Чи віриш, пророкам? Знаю, що віриш!

28 Агрипа ж Павлові: Ще трохи і мене переконаєш стати християнином!

29 А Павло: Чи трохи, чи багато, але благав би я Бога, щоб не тільки ти, а й усі, хто сьогодні мене чує, стали такими, як я, за винятком оцих кайданів.

30 [І як сказав це йому], підвівся цар, і намісник, і Верніка, і ті, які сиділи з ними,

31 і, відійшовши, говорили одне одному, зауважуючи, що нічого, вартого смерті або кайданів, цей чоловік не робить.

32 Агрипа ж сказав Фестові: Цього чоловіка можна було би звільнити, якби не покликався на кесаря.

27

Павла везуть до Італії

1 Коли вирішили, що ми маємо відплисти до Італії, передали Павла та деяких інших в'язнів сотникові полку кесаря, на ім'я Юлій.

2 Тож сівши на адрамитський корабель, який мав пливти до азійських місць, ми відпливли. З нами був Аристарх, македонець із Солуня.

3 Наступного дня ми причалили в Сидоні. Юлій ставився до Павла по-людськи і дозволив піти до друзів скористатися їхньою турботою.

4 Вирушивши звідти, прибули ми до Кіпру, бо був зустрічний вітер.

5 Коли перепливли килікійське й памфилійське моря, прибули ми до Мири, що в Ликії.

6 І тут сотник, знайшовши олександрійський корабель, який плив до Італії, посадив нас на нього.

7 Повільно пливучи багато днів і ледь допливши до Кніда, бо не дозволяв нам вітер, ми пропливли повз Крит біля Салмони.

8 Ледве минувши його, ми пристали до одного місця, що зветься Добра Пристань, поблизу якого було місто Ласея.

9 Як минуло чимало часу і плавання вже стало небезпечним, бо й піст уже минув, Павло радив,

10 кажучи їм: Мужі, я бачу, що плавання буде небезпечним і з великими втратами — не тільки для вантажу та корабля, а й для наших душ.

11 Та сотник довіряв більше керманичеві й власникові судна, ніж тому, що говорив Павло.

12 Оскільки пристань не була зручною для зимівлі, більшість радила відпливти звідти, щоби при можливості дістатися до Фініки й перезимувати в критській пристані, зверненій до півдня і відкритій для північно-західних вітрів.

13 Тож як повіяв південний вітер, подумали, що досягли бажаного, тому підняли вітрила й попливли повз Крит.

Буря на морі. Порятунок

14 Та незабаром повіяв супротивний рвучкий вітер, який зветься евракилон.

15 Коли підхопило корабель, і він не міг протистояти вітрові, ми здалися, і нас понесло.

16 Підпливши до одного острова, що зветься Клавда, насилу змогли втримати рятувальний човен,

17 якого витягли, і вжили допоміжних засобів, обв'язуючи корабель. Побоюючись, щоб не попасти на мілину Сирту, спустили вітрило; і так нас носило.

18 Наступного дня, як нас сильно кидала буря, ми почали викидати вантаж,

19 а третього дня власноручно повикидали корабельне знаряддя.

20 Тому що багато днів не з'являлися ні сонце, ні зорі, а буря сильно налягала, ми повністю втратили надію на порятунок.

21 Оскільки довго не їли, то Павло, ставши серед них, сказав: О, мужі! Потрібно було слухати мене й не відпливати з Криту, — то ми не зазнали би цього лиха та втрати.

22 Тепер же благаю вас: кріпіться, бо не загине душа жодного з вас, а тільки корабель.

23 Тому що цієї ночі переді мною постав ангел Бога, Якому я належу та Якому служу,

24 і сказав: Не бійся, Павле! Тобі треба стати перед кесарем, і ось подарував тобі Бог усіх, хто пливе з тобою!

25 Тому кріпіться, мужі! Бо я вірю Богові, що станеться так, як мені було сказано.

26 Ми маємо добратися до якогось острова.

27 А коли надійшла чотирнадцята ніч, як носило нас в Адріатиці, опівночі моряки здогадувалися, що наближаються до якоїсь землі.

28 І закинувши лот, виявили, що було двадцять сажнів; пропливши ще трохи й знову закинувши, з'ясували, що було п'ятнадцять сажнів.

29 А боячись, аби якось не наскочити на скелясті місця, кинули з корми корабля чотири якорі й молилися, аби настав день.

30 Коли ж моряки намагалися втекти з корабля і спустили човен у море, вдаючи, ніби з носа хочуть закинути якорі,

31 Павло сказав сотникові й воїнам: Якщо вони не залишаться на кораблі, ви не зможете врятуватися!

32 Тоді воїни перерізали канати човна й дали йому впасти.

33 А коли почало розвиднятися, Павло благав усіх вживати їжу, кажучи: Сьогодні чотирнадцятий день ви продовжуєте чекати голодними, нічого не ївши.

34 Тому благаю вас вживати їжу, бо це для вашого порятунку. Жодному з вас і волосина з голови не впаде.

35 Сказавши це й узявши хліб, він у всіх на очах віддав хвалу Богові та, переломивши, почав їсти.

36 Тоді всі підбадьорилися і почали вживати їжу.

37 Було нас усіх на кораблі двісті сімдесят шість душ.

38 Наситившись їжею, почали полегшувати корабель, викидаючи збіжжя в море.

39 А коли настав день, не розпізнали землі та побачили якусь затоку з піщаним берегом, до якої і хотіли, при можливості, причалити кораблем.

40 Піднявши якорі, пустилися в море, водночас послабили канати на стерні й, піднявши мале вітрило, оскільки дув вітер, попрямували до берега.

41 Наскочивши на мілину, корабель застряг; ніс загруз і став нерухомий, а корму розбивало силою хвиль.

42 Воїни радили повбивати в’язнів, щоб ніхто не поплив і не втік.

43 Але сотник, бажаючи врятувати Павла, стримав їх від цього наміру й наказав тим, хто може плавати, першими стрибати й добиратися до берега,

44 а інші — хто на дошках, хто на уламках з корабля. І сталося так, що всі врятувалися на землю.

28

На острові Мальта. Павло творить чудеса

1 А коли ми врятувалися, то довідалися, що острів зветься Мальта.

2 Тубільці виявили нам надзвичайну людяність; запаливши вогонь, вони приймали нас усіх, тому що був дощ і холод.

3 Коли Павло назбирав купу хмизу й поклав на вогонь, то змія, виповзши через жар, учепилася в його руку.

4 Як тубільці побачили, що змія звисає з його руки, то говорили один одному: Напевно, цей чоловік — убивця, оскільки йому, врятованому від моря, помста не дозволила жити!

5 А він струснув змію у вогонь, не зазнавши жодної шкоди.

6 Вони ж очікували, що він спухне або вмить упаде мертвий. Як того довго очікували і бачили, що нічого злого йому не стається, змінили думку й почали говорити, що він — бог.

7 Навколо того місця були володіння начальника острова на ім’я Публій, який, прийнявши нас, три дні щиро виявляв гостинність.

8 І сталося, що батько Публія лежав хворий на гарячку і дизентерію; Павло, ввійшовши до нього і помолившись, поклав на нього руки й оздоровив його.

9 Коли ж це сталося, то й інші на острові, хто мав недуги, приходили й оздоровлялися.

10 І вони вшанували нас великими почестями, а як ми відпливали, давали нам усе, що було потрібно.

З Мальти до Рима

11 А по трьох місяцях ми відпливли олександрійським кораблем зі знаком Діоскурів, що перезимував на острові.

12 Допливши до Сіракуз, ми пробули там три дні.

13 Відпливши звідти, прибули до Регії. А як через день повіяв південний вітер, то наступного дня ми прибули до Путеол,

14 де знайшли братів, а вони вмовили нас пробути з ними сім днів. Таким чином, ми підійшли до Рима.

15 А звідти брати, почувши про нас, вийшли нам назустріч аж до форуму Апія і до Трьох Таверн. Побачивши їх, Павло подякував Богові й підбадьорився.

Дворічне перебування в Римі

16 Коли ж ми прийшли в Рим, [сотник передав в’язнів воєводі], а Павлові дозволено було перебувати окремо зі своїм сторожем, воїном.

17 І сталося, що через три дні Павло скликав знатних юдеїв. Коли вони зійшлися, сказав їм: Мужі-брати, хоч я нічого не зробив проти народу або батьківських звичаїв, мене передали з Єрусалима в'язнем у руки римлян,

18 які, розсудивши мою справу, хотіли відпустити, бо жодної провини, вартої смерті, не було на мені.

19 Та юдеї були проти, тому я змушений був покликатися на кесаря, — не для того, щоб народ мій у чомусь звинуватити.

20 Саме з цієї причини попросив, щоб вас побачити й порозмовляти, бо заради надії Ізраїля закований я в ці кайдани.

21 А вони відказали йому: Ми ні листа про тебе не одержали з Юдеї, і жоден із братів, прийшовши, не сповістив і не сказав чогось злого про тебе.

22 Хочемо від тебе почути, що думаєш, бо про цю секту відомо нам, що їй скрізь чинять опір.

23 У призначений день багато хто прийшов до нього в господу. Він від ранку аж до вечора говорив їм, засвідчуючи про Боже Царство, переконував їх про Ісуса із Закону Мойсея і пророків.

24 Та деякі вірили в те, про що він говорив, а інші не вірили.

25 Коли ж не погодилися одні з одними та стали відходити, Павло промовив так: Добре сказав Дух Святий через пророка Ісаю до ваших батьків,

26 проголошуючи: Іди до цього народу і скажи: Слухом почуєте, та не зрозумієте; вдивляючись, будете дивитися, та не побачите.

27 Адже серце цього народу загрубіло, і вухами важко стали сприймати, і свої очі примружили, аби часом не побачити очима, і не почути вухами, і не зрозуміти серцем, і не навернутися, — щоб Я оздоровив їх.

28 Тож нехай буде вам відомо, що це Боже спасіння послано до язичників, — і вони почують!

29 [І як він це казав, відійшли юдеї, ведучи між собою велику суперечку].

30 А він цілих два роки перебував на власному утриманні й приймав усіх, хто приходив до нього,

31 проповідуючи Боже Царство і з усією відвагою безборонно навчаючи про Господа Ісуса Христа.

Римлян

1

Вітання для Церкви в Римі

1 Павло, раб Ісуса Христа, покликаний апостол, вибраний для Божого Євангелія,

2 яке Він заздалегідь пообіцяв через Своїх пророків у Святих Писаннях,

3 про Свого Сина, Який тілом був нащадком Давида

4 і настановлений Сином Божим у силі, за Духом Святості, через воскресіння з мертвих — про Ісуса Христа, Господа нашого,

5 через Якого ми прийняли благодать і апостольство, щоби через Його Ім'я були послушні вірі всі народи,

6 між якими і ви, покликані Ісуса Христа, —

7 усім, хто в Римі, улюбленим Божим, покликаним святим: благодать і мир вам від Бога, нашого Отця, і Господа Ісуса Христа!

Прагнення відвідати вірних у Римі

8 Насамперед дякую моєму Богові через Ісуса Христа за всіх вас, що ваша віра звіщається в усьому світі.

9 І свідком мені є Бог, Якому служу своїм духом у Євангелії Його Сина, що завжди про вас пам'ятаю,

10 постійно прошу у своїх молитвах, щоб колись вдалося, з Божої волі, відвідати вас.

11 Прагну побачити вас, щоби передати вам якийсь духовний дар для вашого зміцнення;

12 тобто разом з вами втішитися спільною вірою — вашою і моєю.

13 Не хочу, брати, щоб ви не знали того, як часто я бажав, аби мати якийсь плід і серед вас, як і серед інших язичників, прийти до вас, але все щось перешкоджало — аж до сьогодні.

14 Я боржник перед греками і варварами, мудрими і немудрими;

15 тому, щодо мене, то я готовий і вам, які в Римі, звістити Євангеліє.

Радісна Звістка — Божа сила

16 Адже я не соромлюся Радісної Звістки [Христа], тому що вона — Божа сила на спасіння кожному, хто вірить: перше — юдеєві, а тоді — грекові.

17 Адже праведність Божа відкривається в ній з віри у віру, як написано: А праведний вірою житиме.

Гнів Божий на неправедність

18 Оскільки гнів Божий з'являється з неба на всяку безбожність і неправедність людей, які правду стримують неправедністю;

19 адже те, що можна знати про Бога, відоме їм, тому що Бог їм відкрив.

20 Тож Його невидиме — Його вічна сила і Божественність — від створення світу через творіння стає зрозумілим. Так що немає їм виправдання.

21 Адже пізнавши Бога, вони не прославили Його як Бога, не подякували Йому. Але їхні думки стали нікчемними, а нерозумні їхні серця — оповиті темрявою.

22 Називаючи себе мудрими, вони стали нерозумними,

23 і славу нетлінного Бога вони замінили подобою тлінної людини, птахів, чотириногих і плазунів.

Покинуті Богом

24 Тому Бог через пожадання їхніх сердець віддав їх нечистоті, щоб вони самі між собою безчестили свої тіла.

25 Вони замінили Божу істину на неправду, поклонялися і служили творінню більше, ніж Творцеві, Який є благословенний навіки! Амінь.

26 Тому Бог віддав їх ганебним пристрастям: їхні жінки замінили природне єднання на протиприродне;

27 так само й чоловіки, залишивши природне єднання з жінкою, розпалилися своєю пристрастю один до одного; чоловіки із чоловіками роблять ганьбу і самі в собі пожинають належну відплату за свій блуд.

28 Оскільки вони вважали за непотрібне пізнати Бога, то видав їх Бог їхньому перекрученому розумові, щоби чинили те, чого не личить.

29 Вони сповнені всякої неправди, лукавства, зажерливості, злоби; повні заздрості, вбивства, суперечок, підступу, поганих звичок, пліткарства;

30 вони наклепники, богоненависники, напасники, зухвалі, горді, хвалькуваті, винахідники зла, непокірні батькам,

31 нерозумні, зрадливі, безсердечні, [непримиренні], немилосердні.

32 Вони, знаючи про суд Божий, що ті, хто таке коїть, варті смерті, не тільки продовжують це робити, але й схвалюють інших, які таке чинять.

2

Бог не зважає на зовнішність

1 Тому немає оправдання тобі, будь-яка людино, котра осуджуєш, — бо в чому осуджуєш іншого, у тому сама себе осуджуєш, адже робиш те саме, що осуджуєш.

2 Ми ж знаємо, що є справедливий Божий суд на тих, хто таке робить.

3 Людино, невже ти вважаєш, що уникнеш Божого суду, осуджуючи інших за те, що сама робиш?

4 Або нехтуючи багатством Його доброти, лагідності й довготерпіння, не знаєш, що доброта Божа веде тебе до покаяння?

5 Через власну черствість і нерозкаяність серця збираєш собі гнів на день гніву і виявлення справедливого Божого суду.

6 Він відплатить кожному згідно з його вчинками:

7 тим, хто настирливістю в добрих ділах шукає слави, честі й нетління, — вічне життя,

8 а сварливим і тим, хто противиться правді, але віддається неправді, — лють і гнів.

9 Страждання і горе кожній душі людини, яка чинить зло, — насамперед юдеєві, потім грекові;

10 слава, честь і мир кожному, хто робить добро, — насамперед юдеєві, потім грекові,

11 бо не зважає Бог на обличчя.

Про виконання Закону

12 Адже ті, які без Закону згрішили, і загинуть без Закону, а які згрішили в Законі, будуть суджені згідно із Законом.

13 Оскільки не слухачі Закону праведні перед Богом, але виконавці Закону будуть оправдані.

14 Бо коли інші народи, не маючи Закону, природно діють згідно із Законом, то вони, не маючи Закону, самі собі є Законом.

15 Вони виявляють, що діло Закону написане в їхніх серцях, про що свідчить їм їхнє сумління і думки, які то засуджують, то виправдовують одна одну,

16 в той день, коли Бог, згідно з моїм благовістям, через Ісуса Христа судитиме таємне в людях.

17 Ось ти звешся юдеєм, заспокоюєш себе Законом, хвалишся Богом,

18 знаєш Його волю і, навчений Законом, розрізняєш, що є краще;

19 переконав себе, що ти є провідником для сліпих, світлом для тих, які в темряві,

20 вихователем нерозумних, учителем дітей; що ти маєш взірець знання та істини в Законі.

21 Чому ж тоді, навчаючи іншого, себе самого не навчаєш? Проповідуєш не красти, а сам крадеш?

22 Кажеш не робити перелюбу, а сам чиниш перелюб? Гидуєш ідолами, а здійснюєш святокрадство?

23 Ти хвалишся Законом, а порушенням Закону зневажаєш Бога, —

24 як ото написано, що через вас Боже Ім’я зневажається між народами.

Духовне обрізання

25 Адже обрізання дає користь, якщо виконуєш Закон; якщо ж ти є порушником Закону, то твоє обрізання стало необрізанням.

26 Якщо необрізаний виконує постанови Закону, то хіба його необрізання не вважатиметься обрізанням?

27 І той, хто від природи не був обрізаний, але виконує Закон, він осудить тебе — того, хто через Писання та обрізання є порушником Закону.

28 Тому що не той юдей, хто є ним з вигляду, і не те обрізання, що є назовні, на тілі.

29 Але той юдей, хто всередині такий; і те обрізання, що є в серці за Духом, а не за буквою; і такому похвала не від людей, а від Бога.

3

Усі — невільники гріха

1 Отже, які переваги мають юдеї, або яка користь з обрізання?

2 Велика — у всіх відношеннях. Насамперед їм були довірені Слова Божі.

3 Що ж, коли деякі не увірували, то хіба їхнє невірство знищить Божу вірність?

4 Зовсім ні! Адже Бог істинний, а кожна людина говорить неправду, як написано: Щоб Ти був виправданим у Своїх словах, і переможеш, коли будеш судитися!

5 А коли наша неправедність виявляє Божу праведність, то що скажемо на це? Хіба Бог несправедливий, коли виявляє гнів? Говорю по-людському.

6 Але воно не так! Як же буде судити Бог світ?

7 Якщо моєю неправдою надмірно виявляється Божа правда для Його слави, то чому мене ще судити як грішника?

8 Хіба не так, як деякі нас ганьблять, наговорюючи, що начебто ми кажемо: Робімо зло, щоб вийшло [нам] на добро? Справедливий суд на таких!

9 То що ж? Чи маємо ми перевагу? Зовсім ні! Ми вже раніше довели, що як юдеї, так і греки, — усі під гріхом,

10 як написано: Немає ні одного праведного,

11 немає того, хто розуміє; немає того, хто шукає Бога.

12 Усі збилися з дороги, зробилися непридатними; немає такого, хто б робив добро, немає ні одного!

13 Їхня гортань — то гріб відкритий; своїми язиками кажуть неправду; отрута зміїна на їхніх губах.

14 Їхні уста повні прокляття та гіркоти;

15 їхні ноги швидкі, щоби проливати кров;

16 на їхніх дорогах — руїни і нещастя,

17 а шлях миру їм не відомий.

18 Немає Божого страху перед їхніми очима!

19 Знаємо, що, коли говорить Закон, він говорить до тих, які перебувають під Законом, щоби замовкли кожні уста і щоб увесь світ підлягав під Божий суд.

20 Бо жодне тіло не оправдається ділами Закону, адже через Закон пізнається гріх!

Виправдання через віру в Ісуса Христа

21 Нині ж, незалежно від Закону, виявилася Божа праведність, про яку свідчать Закон і Пророки.

22 А праведність Божа — через віру в Ісуса Христа в усіх [і на всіх], хто вірить, — бо немає різниці;

23 адже всі згрішили й позбавлені Божої слави,

24 але оправдуються даром, Його благодаттю, через викуплення, що в Ісусі Христі.

25 Його Бог дав як жертву примирення в Його крові через віру, щоби показати Свою справедливість у прощенні раніше вчинених гріхів, —

26 у Божому довготерпінні; щоби показати Свою справедливість нинішнього часу, — що Він справедливий і оправдує того, хто вірить в Ісуса.

27 Тоді де те, чим хвалитися? Воно виключене! Яким законом? Ділами? Ні, тільки Законом віри!

28 Бо вважаємо, що людина оправдується вірою, незалежно від діл Закону.

29 Хіба Бог тільки для юдеїв, а не для всіх народів? Так, Він і для інших народів.

30 Є один Бог, Який оправдує обрізання згідно з вірою і необрізання через віру.

31 То що, ми скасовуємо Закон вірою? Зовсім ні! Ми утверджуємо Закон!

4

Віра зарахована за праведність

1 Що, скажемо, здобув Авраам, наш прабатько за тілом?

2 Якщо Авраам оправдався ділами, то він має похвалу, але не перед Богом.

3 Бо що каже Писання? Повірив Авраам Богові, і це зараховано йому за праведність!

4 Адже тому, хто робить діла, нагорода зараховується не як благодать, а як належне.

5 А тому, хто не робить, але вірить у Того, Хто оправдує нечестивого, віра його зараховується за праведність.

6 Давид також називає блаженною ту людину, якій Бог зараховує праведність незалежно від діл:

7 Блаженні, кому прощені беззаконня і кому покриті гріхи.

8 Блаженна людина, якій Господь не зарахує гріха!

9 Отже, чи це блаженство є лише щодо обрізання, чи також і щодо необрізання? Ми кажемо, що Авраамові віра зарахована за праведність.

10 Але як зарахована? Тоді, коли він був обрізаний, чи коли був необрізаний? Не після обрізання, а до обрізання!

11 А знак обрізання він одержав як печать праведності через віру, що її мав ще до обрізання, щоби йому бути батьком усіх віруючих, які необрізані, — аби і їм це було зараховано за праведність;

12 щоб так само бути й батьком обрізаних, — не тільки тих, які обрізані, але й тих, хто йде слідами віри, яку, ще будучи необрізаним, мав наш батько Авраам.

Спадкоємці за обітницею

13 Адже не Законом дано обітницю Авраамові та його нащадкам, що він стане спадкоємцем світу, а через праведність віри.

14 Бо якщо ті, хто від Закону, — спадкоємці, тоді віра втрачає силу, а обітниця скасовується.

15 Адже Закон спричиняє гнів, а де немає Закону, там немає і переступу.

16 Через це обітниця, — щоб вона була з благодаті, аби бути непорушною для всіх нащадків, — є з віри; і не тільки для того, хто від Закону, а й для того, хто є з віри Авраама, який для нас усіх є батьком;

17 як ото написано: Я настановив тебе батьком багатьох народів — перед Богом, в Якого він повірив, Який оживляє мертвих та називає те, що не існує, як існуюче.

18 Він, всупереч сподіванню, повірив надії, що стане батьком багатьох народів, згідно зі сказаним: Таким буде твоє потомство.

19 Він не ослаб у вірі й не вважав свого тіла, — хоча мав майже сто років, — змертвілим, як і змертвілою утробу Сарри;

20 він не мав сумніву й недовіри щодо Божої обітниці, але зміцнився вірою і віддав славу Богові,

21 і був упевнений, що Бог спроможний виконати те, що йому обіцяв.

22 Тому й зараховано йому це за праведність.

23 Та не було написано тільки для нього одного те, що зараховано йому,

24 але й для нас, бо має бути зараховано й нам, що віримо в Того, Хто воскресив Господа нашого Ісуса з мертвих,

25 Який був виданий за наші переступи й воскрес для нашого оправдання.

5

Мир з Богом через Ісуса Христа

1 Отже, виправдавшись вірою, маємо мир з Богом через нашого Господа Ісуса Христа,

2 через Якого ми вірою одержали доступ до тієї благодаті, в якій перебуваємо і хвалимося надією на Божу славу.

3 І не лише нею, а й хвалимося, коли страждаємо, знаючи, що страждання виробляє терпеливість,

4 а терпеливість — досвід, а досвід — надію.

5 Надія ж не засоромлює, адже Божа любов влилася в наші серця через даного нам Святого Духа.

6 Бо Христос, коли ми ще були безсилі, у відповідний час помер за нечестивих.

7 Навряд чи хто помре за праведного; хіба, може, хтось за доброчинця наважиться померти.

8 Але Бог виявляє Свою любов до нас тим, що Христос за нас помер, коли ми були ще грішниками.

9 Тим більше тепер, оправдані Його кров'ю, ми завдяки Йому спасемося від гніву.

10 Коли, ще бувши ворогами, ми примирилися з Богом смертю Його Сина, тим більше, примирившись, спасемося Його життям.

11 І не тільки це, але й хвалимося в Бозі через нашого Господа Ісуса Христа, через Якого ми тепер одержали примирення.

Великий дар благодаті

12 Бо як через одну людину гріх увійшов у світ, а з гріхом і смерть, так у всіх людей увійшла смерть, тому що всі згрішили.

13 Гріх був у світі й до Закону, але гріх не зараховується, коли немає Закону.

14 Та смерть панувала від Адама до Мойсея і над тими, які не згрішили подібно до переступу Адама, котрий є прообразом майбутнього.

15 Але дар благодаті не такий, як гріх. Бо якщо через переступ одного багато померло, то наскільки більше благодаттю однієї Людини, Ісуса Христа, Божа благодать і дари щедро вилилися на багатьох.

16 І дар не такий, як осуд через одного, який згрішив. Бо за переступ одного — осуд, а дар благодаті — для оправдання від багатьох гріхів.

17 Адже коли через переступ одного смерть запанувала через одного, то тим більше ті, хто приймає щедру благодать і дар праведності, запанують у житті через одного Ісуса Христа.

18 Як через переступ одного на всіх людей прийшов осуд, так і через праведність Одного на всіх людей прийшло оправдання для життя.

19 Бо як непослухом однієї людини багато стали грішними, так і послухом Одного багато стануть праведними.

20 Закон увійшов, щоб намножився переступ. А де намножився гріх, там безмірно виявилася благодать.

21 Щоб так, як гріх запанував через смерть, аби так само й благодать запанувала через праведність для вічного життя через Ісуса Христа, Господа нашого.

6

Хай гріх не панує над вами

1 То що скажемо? Будемо залишатися в гріху, аби множилася благодать?

2 Зовсім ні! Ми, що померли для гріха, як далі будемо жити в ньому?

3 Чи ви не знаєте, що ті з нас, які хрестилися в Ісуса Христа, хрестилися в Його смерть?

4 Тож ми поховані з Ним через хрещення в смерть, щоб так, як Христос устав із мертвих славою Отця, так і ми почали би ходити в оновленні життя.

5 Бо якщо ми з’єдналися з Ним подобою Його смерті, то з’єднаємося з Ним і подобою воскресіння.

6 Знаємо, що стара наша людина розп’ята разом з Ним, щоби гріховне тіло позбавити влади, щоб ми більше не служили гріхові,

7 бо хто помер, той оправданий від гріха.

8 Якщо ми померли з Христом, то віримо, що й будемо жити з Ним,

9 знаючи, що Христос, уставши з мертвих, більше не вмирає — смерть над Ним більше не панує.

10 Бо як Він помер, то тільки один раз помер для гріха, а як живе, то для Бога живе.

11 Так само й ви вважайте себе мертвими для гріха і живими для Бога в [нашому Господі] Ісусі Христі.

12 Хай же гріх не панує у вашому смертному тілі, щоб не підкорятися його пожаданням;

13 не давайте ваших членів гріхові як знаряддя неправедності, але, як ожилі з мертвих, віддавайте себе Богові, а ваші члени віддавайте Богові як знаряддя праведності.

14 Тож хай гріх не панує над вами, бо ви не під Законом, а під благодаттю.

15 То що, будемо грішити, бо ми не під Законом, а під благодаттю? Зовсім ні!

16 Хіба ви не знаєте, що кому віддаєте себе як раби на послух, рабами того ви і є; кого слухаєте: або гріха — на смерть, або послуху — на праведність?

17 Дякувати Богові, що ви були рабами гріха, але сприйняли серцем те вчення, якому віддалися.

18 Звільнившись від гріха, ви стали рабами праведності.

19 Кажу це по-людському, з огляду на немічність вашого тіла. Бо як ви віддавали ваші члени в рабство нечистоті й беззаконню для беззаконня, так тепер віддайте ваші члени в рабство праведності — для освячення.

20 Бо коли ви були рабами гріха, то були вільні від праведності.

21 Який же плід ви тоді мали? Його ви нині соромитеся, бо його кінець — смерть.

22 Нині ж, звільнившись від гріха і ставши рабами Бога, маєте ваш плід — освячення, а кінець — вічне життя.

23 Адже заплата за гріх — смерть, а Божий дар благодаті — вічне життя в Ісусі Христі, нашому Господі.

7

Шлях до звільнення від Закону

1 Хіба ви не знаєте, брати, — а звертаюся я до тих, хто знає Закон, — що Закон має владу над людиною, доки вона живе?

2 Одружена жінка, доки живе її чоловік, пов’язана з ним законом; коли ж помре чоловік, вона звільняється від закону чоловіка.

3 Тому, доки її чоловік живий, її вважатимуть перелюбницею, якщо стане дружиною іншого чоловіка. Коли ж помре чоловік, вона звільняється від Закону і не буде перелюбницею, якщо вийде заміж за іншого.

4 Тому, брати мої, і ви померли для Закону тілом Христа, аби належати іншому, — Тому, Хто встав із мертвих, щоб ми принесли плід Богові.

5 Бо коли ми були в тілі, то гріховні пристрасті, які виявляються через Закон, діяли в наших членах, щоби приносити плід смерті.

6 Нині ж ми звільнилися від Закону, померли для того, що нас зв’язувало, щоб служити в оновленні духа, а не в стародавності букви.

Гріх пізнається через Закон

7 То що ж скажемо? [Хіба] Закон — то гріх? Зовсім ні! Але я пізнав гріх тільки через Закон. Я не знав би пожадливості, якби Закон не говорив: Не пожадай.

8 Тож гріх, узявши привід від заповіді, викликав у мені всяку пожадливість, адже гріх без Закону — мертвий.

9 Я жив колись без Закону, а як прийшла заповідь, гріх ожив,

10 а я помер, тому заповідь, дана для життя, спричинила мені смерть.

11 Бо гріх, що взяв привід через заповідь, звів мене й умертвив нею.

12 Отже, Закон — святий, і заповідь — свята, праведна та добра.

13 Хіба те, що добре, спричинило мені смерть? Зовсім ні! Але гріх, щоб і виявитися гріхом, спричинив мені смерть через добро, аби гріх став надмірно грішним завдяки заповіді.

Закон Божий і закон гріха

14 Бо знаємо, що Закон є духовний, а я — тілесний, проданий гріхові.

15 Адже я не розумію, що чиню: роблю не те, що хочу, а те, що ненавиджу.

16 Коли ж я роблю те, чого не хочу, то погоджуюся із Законом, що він добрий.

17 Бо тепер уже не я це виконую, але гріх, який живе в мені.

18 Адже знаю, що не живе в мені, тобто в моєму тілі, добро: бажання є в мені, але щоб виконувати це добро, того не [знаходжу].

19 Тож не роблю те добре, яке хочу, але те недобре, якого не хочу, — те роблю.

20 Якщо ж я роблю те, чого не хочу, то вже не я це роблю, а той гріх, який живе в мені.

21 Отже, я відкриваю такий закон: коли я хочу робити добро, то зло налягає на мене.

22 За внутрішньою людиною я насолоджуюся Божим Законом,

23 та бачу інший закон у моїх членах, який воює із законом мого розуму й полонить мене законом гріха, що міститься в моїх членах.

24 Нещасна я людина! Хто визволить мене від цього тіла смерті?

25 Подяка Богові через Ісуса Христа, Господа нашого! Отже, я сам розумом служу Божому Законові, а тілом — законові гріха.

8

Життя в Дусі — визволення від закону гріха

1 Тож немає тепер жодного осуду тим, які в Ісусі Христі [ходять не за тілом, а за Духом].

2 Тому що Закон Духа, тобто життя в Ісусі Христі, визволив тебе від закону гріха і смерті.

3 Адже що було неможливе для Закону через немічність тіла, — Бог, пославши Свого Сина в подобі гріховного тіла і задля гріха, засудив гріх у тілі,

4 щоб оправдання Закону здійснилося в нас, які ходимо не за тілом, а за Духом.

5 Тому що ті, котрі за тілом, думають про тілесне, а ті, які за Духом, — про духовне.

6 Адже тілесні задуми — то смерть, а задуми Духа — то життя і мир,

7 оскільки тілесні задуми — ворожнеча проти Бога, тому що вони не коряться Божому Законові, та й не можуть.

8 І ті, хто живе по-тілесному, догодити Богові не можуть.

9 Ви живете не по-тілесному, а Духом, тому що Божий Дух живе у вас. Якщо ж хто не має Христового Духа, той не Його.

10 А коли Христос є в вас, то хоча тіло мертве через гріх, але дух живе через праведність.

11 Якщо Дух Того, Хто воскресив Ісуса з мертвих, живе у вас, то Той, Хто підняв Христа з мертвих, оживить і ваші мертві тіла тим самим Духом, Який живе у вас.

12 Тому, брати, ми не боржники тіла, щоби по-тілесному жити.

13 Бо якщо живете по-тілесному, то маєте померти; якщо ж Духом умертвляєте тілесні вчинки, то будете жити.

Не раби, а діти Божі

14 Адже всі, яких веде Божий Дух, — сини Божі.

15 Тому що ви не одержали духа рабства знову на страх, але одержали Духа синівства, яким кличемо: Авва, Отче!

16 Сам Дух свідчить нашому духові, що ми — діти Божі.

17 Якщо ж ми діти, то й спадкоємці, — спадкоємці Бога і співспадкоємці Христа, якщо тільки з Ним страждаємо, щоби з Ним і прославитися.

18 Бо я вважаю, що страждання теперішнього часу нічого не варті порівняно з майбутньою славою, яка має з'явитися нам.

19 Усе творіння з надією очікує з'явлення Божих синів.

20 Адже творіння підкорилося марноті не добровільно, а через того, хто його підкорив, з надією,

21 що саме творіння буде визволене від рабства тління — для свободи слави дітей Божих.

22 Бо знаємо, що все творіння разом стогне і страждає аж донині.

23 Та не тільки воно, але й ми самі, маючи зачаток Духа, самі в собі стогнемо, очікуючи всиновлення та викуплення нашого тіла.

24 Адже ми надією спаслися. Надія ж, яку бачимо, вже не є надією, бо хіба надіється хтось на те, що бачить?

25 Коли ж надіємося на те, чого не бачимо, то з терпінням очікуємо його.

26 Отак і Дух допомагає нам у наших немочах, адже не знаємо, за що і як маємо молитися, але сам Дух заступається [за нас] невимовними зітханнями.

27 А Той, Хто досліджує серця, знає, які бажання Духа, бо Він заступається за святих з Божої волі.

Божа любов до нас

28 Знаємо, що тим, які люблять Бога, котрі покликані за Його передбаченням, усе сприяє до добра.

29 Адже кого Він наперед пізнав, тих і визначив наперед, щоби були вони подібні до образу Його Сина, аби бути Йому первістком серед багатьох братів,

30 а кого наперед визначив, тих і покликав, кого ж покликав, тих і оправдав, а кого оправдав, тих і прославив.

31 Що ж скажемо на це? Якщо Бог за нас, то хто проти нас?

32 Той, Хто Свого Сина не пощадив, а видав Його за нас усіх, то хіба разом з Ним не подарує нам і всього?

33 Хто буде звинувачувати Божих обранців? Бог — Той, Хто оправдує!

34 А хто судитиме? Ісус Христос, Який помер і воскрес, Який по правиці Бога, — Він і заступається за нас!

35 Хто нас відлучить від любові Христа? Чи страждання, чи утиски, чи переслідування, чи голод, чи нагота, чи небезпека, чи меч?

36 Так, як написано: За Тебе вбивають нас щодня, нас вважають за овець, призначених на заріз.

37 Але в цьому всьому перемагаємо — завдяки Тому, Хто нас полюбив.

38 Адже я переконаний, що ні смерть, ні життя, ні ангели, ні влади, ні теперішнє, ні майбутнє, ні сили,

39 ні висота, ні глибина, ні будь-яке інше творіння не зможе нас відлучити від Божої любові, яка в Ісусі Христі, нашому Господі!

9

Справжні сини Ізраїля

1 Істину кажу в Христі, не обманюю, як свідчить мені моя совість у Дусі Святому:

2 я маю великий смуток і безупинний біль у своєму серці!

3 Адже я бажав би сам бути відлученим від Христа задля моїх братів, моїх рідних за тілом,

4 тобто ізраїльтян, яким належить синівство, слава, завіти, законодавство, служіння й обітниці.

5 Їхніми є батьки, від них же тілом і Христос, Який є Бог над усіма, благословенний навіки. Амінь.

6 Не те, щоби Боже слово не збулося. Та не всі, хто від Ізраїля, є Ізраїлем.

7 І не всі нащадки Авраама є його дітьми, але: В Ісаакові буде названо тобі нащадка!

8 Тобто не тілесні діти є Божими дітьми, а діти обітниці вважаються за потомство.

9 Бо ось якими були слова обітниці: Цієї ж пори прийду — і в Сарри буде син!

10 І не тільки це, а й Ревекка зачала в той самий час близнят від нашого батька Ісаака.

Боже передбачення у виборі

11 Та ще до їхнього народження, коли нічого — ні доброго, ні злого — вони ще не зробили, щоби передбачення Боже виявилося у виборі,

12 не від учинків, але від Того, Хто кличе, — їй було сказано, що старший служитиме меншому,

13 згідно з написаним: Якова Я полюбив, а Ісава зненавидів.

14 Що ж скажемо? Може, у Бога несправедливість? Зовсім ні!

15 Адже Він сказав Мойсеєві: Помилую, кого хочу помилувати, і змилосерджуся, над ким хочу змилосердитися!

16 Отже, це не залежить ні від того, хто бажає, ні від того, хто біжить, але від Бога, Який милує.

17 Бо Писання каже фараонові: Власне, на те Я і поставив тебе, аби показати на тобі Свою силу, щоби прославилося Моє Ім'я на всій землі!

18 Отже, кого хоче, Він милує, а кого хоче, робить черствим.

19 А ти скажеш мені: Тож чому Він ще докоряє? Бо хто може протистояти Його волі?

20 О, людино! Хто ти, що сперечаєшся з Богом? Чи скаже витвір Тому, Хто його створив: Чому Ти зробив мене саме таким?

21 І хіба не має влади гончар над глиною, щоби з тієї самої глини зробити одну посудину на честь, а іншу — на нечесть?

22 Тож Бог, бажаючи показати гнів і виявити Свою могутність, щадив з великим терпінням посудини гніву, які були готові для знищення,

23 щоби показати багатство Своєї слави на посудинах милості, які заздалегідь приготував для слави, —

24 нас, яких покликав не тільки з юдеїв, але і з язичників.

25 Як і в Осії, каже: Назву не Мій народ — Моїм народом, і нелюбиму — улюбленою.

26 І буде: на місці, де сказано їм: Ви — не Мій народ, там їх назвуть синами Живого Бога!

27 Ісая виголошує про Ізраїль: Хоч буде кількість синів Ізраїля, як піску в морі, але спасеться останок!

28 Адже Господь, завершуючи і остаточно вирішуючи, здійснить [по справедливості] справу на землі, [бо справа вирішена остаточно].

29 Так, як про це провіщав Ісая: Якщо би Господь Саваот не залишив нам потомства, ми стали б, як Содом, і уподібнилися би до Гоморри!

Праведність, що з віри

30 Що ж скажемо? Язичники, які не шукали праведності, осягнули праведність, — ту праведність, що з віри,

31 а Ізраїль, який шукав Закону праведності, не осягнув Закону [праведності].

32 Чому? Тому що шукали не з віри, а з діл [Закону]. Вони спіткнулися об камінь спотикання,

33 як написано: Ось, кладу на Сіоні камінь спотикання та скелю спокуси, і хто вірить у Нього, не буде засоромлений!

10

Два види праведності

1 Брати, бажання мого серця і молитва до Бога — [за Ізраїль] на спасіння.

2 Свідчу їм, що вони мають Божу ревність, але не розумну.

3 Оскільки не розуміючи Божої праведності й силкуючись встановити власну праведність, вони не підкорилися Божій праведності.

4 Завершення Закону — Христос: для оправдання кожного, хто вірує.

5 Мойсей пише про ту праведність, що від Закону: Людина, яка виконуватиме його, буде ним жити.

6 А про праведність, що з віри, говорить так: Не кажи у своєму серці: Хто ж підніметься на небо? — це значить — звести Христа додолу;

7 або: Хто ж зійде в безодню? — це значить — Христа з мертвих підняти.

8 А що каже [Писання]? Близько до тебе слово, воно у твоїх устах і у твоєму серці, — тобто слово віри, яке проповідуємо.

9 Якщо визнаєш своїми устами Господа Ісуса й повіриш у своєму серці, що Бог підняв Його з мертвих, то спасешся.

10 Бо серцем віримо для праведності, а устами визнаємо для спасіння.

11 Писання каже: Кожний, хто вірить у Нього, не буде засоромлений!

Не всі послухалися Євангелія

12 Немає різниці між юдеєм і греком, бо один Бог для всіх — щедрий для всіх, хто кличе Його.

13 Бо кожний, хто тільки прикличе Господнє Ім’я, буде спасенний.

14 Але як прикликатимуть Того, у Кого не повірили? І як повірять у Того, про Кого не чули? І як почують без проповідника?

15 А як можуть проповідувати, якщо не будуть послані? Так, як написано: Які гарні ноги в благовісників [миру, у благовісників] добра!

16 Але не всі послухалися Євангелія! Ісая каже: Господи, хто ж повірив тому, що почув від нас?

17 Тому віра — від слухання, а слухання — через Слово Христа.

18 Але я кажу: Хіба вони не чули? Адже по всій землі понеслася їхня вістка, і їхні слова — до кінців світу!

19 І ще кажу: Хіба Ізраїль не знав? Першим говорить Мойсей: Я пробуджу у вас ревнощі «не народом», — народом нерозумним викличу у вас обурення!

20 Ісая сміливо каже: Знайшли Мене ті, які Мене не шукали; відкрився Я тим, які про Мене не розпитували.

21 А до Ізраїля говорить: Весь день простягав Я Свої руки до народу непокірного, який Мені суперечить.

11

Останок Ізраїля

1 Отже, я запитую: Хіба відкинув Бог Свій народ? Зовсім ні! Адже і я ізраїльтянин — з нащадків Авраама, з Веніаминового племені.

2 Не відкинув Бог Свого народу, який Він наперед знав. Хіба не знаєте, що Писання каже про Іллю, коли він скаржиться Богові на Ізраїль:

3 Господи, повбивали Твоїх пророків, порозбивали Твої жертовники, а я залишився сам; шукають і моєї душі!

4 І що ж каже йому Бог у відповідь? Я залишив Собі сім тисяч чоловіків, які не схилились на коліна перед Ваалом.

5 Так само і тепер, за вибором благодаті, залишився останок.

6 Якщо ж за благодаттю, то не за ділами, бо тоді благодать вже не була б благодаттю. [А коли за ділами, то це вже не благодать, бо тоді діло вже не є ділом].

7 І що ж? Того, що шукає Ізраїль, він не одержав, але одержали вибрані; інші ж стали закам'янілими,

8 як ото написано: Наслав на них Бог духа затьмарення: щоб очі не бачили і вуха щоб не чули, — аж до нинішнього дня.

9 Давид каже: Нехай стане їхня їжа сильцем, пасткою і спокусою — на відплату їм!

10 Хай їхні очі стануть темними, щоб не бачили, нехай їхня спина завжди буде зігнута!

Спасіння язичників

11 Отже, запитую: Чи спіткнулися вони, щоб упасти? Зовсім ні! Але через їхнє падіння прийде спасіння язичникам, щоб їх самих спонукати до ревнощів.

12 Якщо ж їхнє падіння є багатством для світу, а їхня втрата є багатством для язичників, то наскільки більшою була б їхня повнота!

13 Кажу вам, язичникам: Оскільки я є апостол для язичників, то прославляю моє служіння;

14 може, цим я викличу ревність своїх рідних за тілом і спасу декого з них.

15 Бо коли їхнє відкинення є примиренням світу, то чим же є їхнє прийняття, як не життям із мертвих?

16 Якщо перший сніп святий, то й тісто святе; і якщо корінь святий, то й гілля святе.

17 Коли ж деякі з гілок відломилися, а ти, будучи дикою оливкою, прищепився до них і живишся з кореня та соку оливкового дерева,

18 то не хвалися перед гілками. Якщо ж хвалишся, то пам'ятай, що не ти корінь носиш, а корінь носить тебе.

19 Скажеш: Галузки відламано, щоб я прищепився.

20 Гаразд. Вони відломилися через невірство, а ти тримаєшся вірою. Не величайся, але бійся.

21 Бо коли Бог не пощадив природних галузок, то Він і тебе не пощадить.

22 Отже, поглянь на Божу милість і суворість: на тих, які відпали, — суворість, а на тебе — Божу милість, якщо будеш залишатися в милості; якщо ж ні, то будеш відрубаний.

23 Та й вони, якщо не залишаться в невірстві, будуть прищеплені, адже Бог має силу їх знову прищепити.

24 Тому що коли ти, відтятий від дикої за своєю природою оливки, був проти природи прищеплений до доброї оливки, — то наскільки легше будуть прищеплені до своєї ж оливки вони, природні?

Ізраїль спасеться

25 Адже не хочу, брати, щоб ви не знали цієї таємниці, аби не були високої думки про себе: Ізраїль залишатиметься частково запеклим, доки не ввійде повнота язичників.

26 Таким чином, весь Ізраїль спасеться, як написано: Визволитель прийде із Сіону, Він відверне безбожність від Якова.

27 Ось їм від Мене Завіт, коли усуну їхні гріхи!

28 Тож згідно з Євангелієм вони — вороги задля вас, а згідно з обранням — улюблені задля батьків.

29 Адже Боже покликання та дари — непохитні.

30 Бо як ви колись не корилися Богові, а тепер помилувані через їхній непослух,

31 так і вони нині не покорилися задля милосердя над вами, щоб тепер і вони самі були помилувані.

32 Тож Бог замкнув усіх у непокорі, щоб усіх помилувати.

Незбагненні Божі дороги

33 О, глибино багатства, премудрості й знання Божого! Які незбагненні Його суди і недослідимі Його дороги!

34 Бо хто пізнав розум Господній? Або хто був порадником Йому?

35 Хіба хтось дав Йому щось наперед, щоб воно було повернуто йому назад?

36 Адже все з Нього, через Нього і для Нього! Йому слава навіки. Амінь.

12

Як єдиний організм

1 Тож благаю вас, брати: заради Божого милосердя, принесіть ваші тіла як живу, святу, приємну Богові жертву, як ваше служіння розуму.

2 І не пристосовуйтеся до цього віку, але змінюйтеся оновленням [вашого] розуму, щоб ви пізнавали, що є Божа воля: добре, приємне і досконале.

3 Кажу кожному з вас через дану мені благодать: не думати про себе більше, ніж належить думати, а думати скромно, згідно з мірою віри, якою Бог кожного наділив.

4 Бо як в одному тілі маємо багато членів, а всі члени виконують не однакові дії,

5 так само, хоч і багато нас, але ми є одним тілом у Христі, а окремо ми один для одного є членами.

6 Маємо різноманітні дари, згідно з даною нам благодаттю: якщо пророцтво, — то в міру віри;

7 якщо служіння, — перебувай у служінні; якщо вчитель, — у навчанні;

8 коли хто потішає, — потішай, хто подає, — давай у простоті, хто керує, — керуй з ревністю, хто виявляє милосердя, — нехай робить це з привітністю.

Любіть один одного

9 Любов — нелицемірна. Ненавидьте зло, шукайте добра,

10 любіть один одного по-братерськи, пошаною один одного випереджайте;

11 у наполегливості не лінуйтеся, духом палайте, Господу служіть,

12 радійте надією, труднощі переносьте, перебувайте в молитві;

13 беріть участь у потребах святих, виявляйте гостинність.

14 Благословляйте тих, хто переслідує вас, — благословляйте, а не проклинайте.

15 Радійте з тими, які радіють, і плачте з тими, котрі плачуть.

16 Тримайтеся між собою однієї думки, не будьте зарозумілими, наслідуйте лагідних. Не вважайте себе мудрими.

Перемагайте зло добром

17 Нікому не платіть злом за зло, дбайте про добро перед усіма людьми.

18 Якщо це залежить від вас, — живіть з усіма людьми в мирі.

19 Не мстіть за себе, любі, але дайте місце гніву Божому, як написано: У Моїй владі є помста, і Я віддам, — каже Господь.

20 Але якщо твій ворог голодний, — нагодуй його; якщо спраглий, — дай йому пити; роблячи це, ти нагортаєш йому на голову палаюче вугілля.

21 Не будь переможений злом, але перемагай зло добром.

13

Коріться владі

1 Кожна людина нехай кориться вищій владі, бо немає влади, яка не була б від Бога, а чинні [влади] встановлені Богом.

2 Хто противиться владі, противиться Божій постанові; хто противиться, той накликає на себе осуд.

3 Правителі страшні не для добрих діл, а для злих. Хочеш не боятися влади? Роби добро — і матимеш від неї похвалу.

4 Правитель — Божий слуга, він тобі на добро. А якщо зло робиш, бійся, бо не даремно він носить меч. Він є Божим слугою, який відплачує покаранням тому, хто чинить зло.

5 Йому треба коритися не тільки з огляду на його гнів, а й заради власної совісті.

6 Тому ви й податки платите, бо вони — слуги Божі, які саме за цим і стежать.

7 Віддавайте всім належне: кому податок — податок, кому мито — мито, кому страх — страх, кому пошану — пошану.

Любов — виконання Закону

8 Нікому нічого не будьте винні, за винятком любові одне до одного. Адже хто любить іншого, той виконав Закон.

9 Оскільки: Не чини перелюбу, не вбивай, не кради, не пожадай… та будь-яка інша заповідь міститься в цьому вислові: Люби ближнього свого, як самого себе!

10 Любов не чинить ближньому зла, тож любов — це виконання Закону.

Пора відкинути діла темряви

11 Отже, ви знаєте час, що пора вже нам від сну прокинутися. Бо тепер спасіння ближче до нас, ніж тоді, коли ми повірили.

12 Ніч минула, день наблизився, тому відкиньмо діла темряви і зодягнімося в броню світла.

13 І будемо жити пристойно, як удень, — не в гульні та пияцтві, не в розпусті й розбещеності, не у сварках і заздрощах,

14 але зодягніться Господом Ісусом Христом і турботу про тіло не перетворюйте на пожадливості.

14

Не осуджуйте один одного!

1 Слабкого у вірі приймайте без суперечок щодо переконань.

2 Адже один вірить, що можна все їсти, а слабкий їсть зелень.

3 Хто їсть, хай не зневажає того, хто не їсть. А хто не їсть, хай не осуджує того, хто їсть, бо і його Бог прийняв.

4 Хто ти такий, що судиш чужого раба? Перед своїм паном він або стоїть, або падає. Але він встоїть, тому що Бог має силу підтримати його.

5 Хтось відрізняє один день від іншого, а хтось вважає всі дні однаковими. Нехай кожний тримається свого власного переконання.

6 Хто розрізняє дні, — для Господа розрізняє. [І хто не розрізняє днів, — для Господа не розрізняє]. Хто їсть, — для Господа їсть, адже заносить подяку Богові. А хто не їсть, — для Господа не їсть, і дякує Богові.

7 Бо ніхто з нас не живе сам для себе, і ніхто сам для себе не вмирає.

8 Якщо живемо, — для Господа живемо; якщо вмираємо, — для Господа вмираємо. Отже, чи живемо, чи вмираємо, — ми є Господні!

9 Адже Христос тому і помер, і ожив, щоби панувати і над мертвими, і над живими.

10 Тож чому ти осуджуєш свого брата? Чому свого брата зневажаєш? Адже всі ми станемо перед Божим судом,

11 як написано: Я живу, — каже Господь, — і схилиться переді Мною кожне коліно, і визнає Бога кожний язик!

12 Отже, кожний з нас сам за себе дасть відповідь Богові.

Не будете спокусою для ближніх

13 Так що вже не осуджуймо один одного, але радше судімо про те, щоб не ставити братові перешкоди чи спокуси.

14 Я знаю і певний у Господі Ісусі, що немає нічого нечистого самого в собі; тільки тому, хто вважає щось нечистим, — воно і є нечисте.

15 Бо якщо через їжу твій брат страждає, то ти вже не з любов'ю поводишся, — не губи своєю їжею того, за кого помер Христос.

16 Отже, нехай ваше добре не зневажається.

17 Адже Царство Боже — не їжа й не пиття, а праведність, мир і радість у Святому Дусі.

18 Хто цим служить Христові, той і Богові до вподоби, і людьми шанований.

19 Тому дбаймо про мир і про те, що служить для збудування одне одного.

Усе, що не з віри, — гріх

20 Заради їжі не руйнуй Божого діла. Бо все чисте, але біда тій людині, яка їсть на спокусу.

21 Добре не їсти м'яса, не пити вина, — не робити нічого, через що твій брат спотикається, [або спокушується, або слабне].

22 Ти маєш переконання? Май його для себе самого перед Богом. Блаженний той, хто не осуджує себе за те, у чому впевнений.

23 А хто сумнівається, коли їсть, — уже осуджений, бо робить це не з віри. А все, що не з віри, — гріх.

16:25 [Тому, Хто за моїм Євангелієм і проповіддю Ісуса Христа може вас зміцнити згідно з відкриттям тайни, яка споконвіку замовчувалася,

16:26 а нині, за наказом вічного Бога, виявлена через Писання пророків і розголошена для утвердження віри між усіма народами,

16:27 Єдиному премудрому Богові, через Ісуса Христа, слава навіки! Амінь].

15

Обов'язок сильних — підтримувати слабких

1 Ми, сильні, повинні носити немочі слабких і не догоджати собі.

2 Кожний з нас нехай догоджає ближньому — для його добра, для збудування.

3 Адже й Христос не догоджав Собі, але як написано: Зневага тих, які зневажали Тебе, упала на Мене.

4 А все, що раніше було написане, написане для нашого навчання, щоби через терпіння і втіху з Писання ми мали надію.

5 Бог терпіння і втіхи нехай дасть вам бути однодумними між собою — за прикладом Ісуса Христа,

6 щоб однодушно, одними вустами, ви славили Бога і Отця Господа нашого Ісуса Христа.

Боже милосердя до язичників

7 Тому приймайте одне одного, як і Христос прийняв вас до Божої слави.

8 Кажу, що Христос став Служителем обрізаних — заради Божої правди, щоби підтвердити батьківські обітниці

9 і щоб язичники прославляли Бога за Його милість, як написано: Тому прославлятиму Тебе між язичниками й оспівуватиму Ім'я Твоє.

10 І також говорить: Радійте, язичники, з Його народом!

11 І знову: Хваліть Господа, усі народи, хваліть Його, усі люди!

12 А Ісая каже: Буде корінь Єссея, який стане панувати над язичниками, — і на нього будуть надіятися народи.

13 Бог же надії нехай наповнить вас усякою радістю і миром у вірі, щоб ви силою Святого Духа збагатилися надією.

Павло — апостол язичників

14 Певний я, мої брати, за вас, що ви сповнені доброти, сповнені всякого знання і можете інших навчити.

15 Написав я вам дещо сміливіше, [брати], мовби нагадуючи вам через благодать, дану мені від Бога,

16 що я є служителем Ісуса Христа між язичниками, виконуючи священицьке служіння Божого Євангелія, щоби жертва язичників виявилася прийнятною й була освячена Духом Святим.

17 Тож я маю чим похвалитися в Христі Ісусі щодо Божих справ,

18 бо не смію говорити про те, чого не вчинив Христос через мене для навернення язичників, — словом і ділом,

19 силою ознак і чудес, силою Божого Духа. Отже, від Єрусалима та його околиць і аж до Ілірика я завершив Євангеліє Христа.

20 До того ж намагався благовістити не там, де вже було відоме Ім'я Христа, щоб не будувати на чужій основі,

21 як і написано: Ті, кому не сповіщено про Нього, побачать, і ті, які не почули, зрозуміють.

Прагнення відвідати римлян

22 Багато разів мені чинили перешкоди прийти до вас.

23 Нині ж, не маючи більше місця в цих землях та впродовж багатьох років маючи бажання прийти до вас,

24 як тільки вирушатиму до Іспанії, [я прийду до вас]. Маю надію побачити вас під час подорожі, і що ви будете супроводжувати мене туди після того, як спочатку я хоча би частково задовольню своє бажання.

25 А тепер я йду в Єрусалим, щоби послужити святим,

26 оскільки Македонія та Ахая виявили бажання зробити деякий збір для вбогих святих, які живуть в Єрусалимі.

27 Зволили, бо є їхніми боржниками. Адже якщо язичники стали співучасниками в їхніх духовних справах, то повинні й у тілесних послужити їм.

28 Як тільки це зроблю і вручу їм цей збір, то піду через ваші місця до Іспанії.

29 Певний, що коли прийду до вас, то прийду в повноті благословення [Євангелія] Христа.

30 Благаю вас, брати, нашим Господом Ісусом Христом і любов'ю Духа, — разом зі мною ревно перебувайте в молитвах за мене до Бога,

31 щоб визволитися мені від невірних у Юдеї і щоб моє служіння в Єрусалимі було прийнятне святим;

32 щоби з Божої волі з радістю прийти до вас і відпочити з вами.

33 Бог миру нехай буде з усіма вами! Амінь.

16

Вітання і настанови

1 Поручаю вам нашу сестру Фиву, служительку Церкви в Кенхреях,

2 щоб ви її прийняли в Господі, як і личить святим; допомагайте їй у тій справі, в якій вона від вас матиме потребу, бо й вона допомагала багатьом і мені самому.

3 Вітайте Прискилу й Акилу — моїх співробітників у Ісусі Христі,

4 які за мою душу свої голови клали; не тільки я їм дякую, але й усі Церкви з язичників;

5 вітайте і їхню домашню Церкву. Вітайте улюбленого мого Епенета, який є первістком Азії для Христа.

6 Вітайте Марію, яка багато потрудилася для вас.

7 Вітайте Андроника та Юнію — родичів та співв'язнів моїх, які є видатними між апостолами і які раніше від мене прийняли Христа.

8 Вітайте Амплія, мого улюбленого в Господі.

9 Вітайте Урбана, нашого співпрацівника у Христі, та улюбленого мого Стахія.

10 Вітайте Апелеса, випробуваного в Христі. Вітайте тих, хто з дому Аристовула.

11 Вітайте мого родича Іродіона. Вітайте Наркисових, які в Господі.

12 Вітайте Трифену й Трифосу, які потрудилися в Господі. Вітайте улюблену Персиду, яка багато потрудилася в Господі.

13 Вітайте Руфа, вибраного в Господі, і матір його та мою.

14 Вітайте Асинкрита, Флегонта, Ерма, Патрова, Ермію і тих братів, які з ними.

15 Вітайте Філолога та Юлію, Нирея та його сестру, Олимпа і всіх святих, які з ними.

16 Вітайте одне одного святим поцілунком. Усі Христові Церкви вас вітають!

Застереження від розділення

17 Благаю вас, брати, остерігайтеся тих, хто сіє розділення і спокуси всупереч ученню, яке ви опанували; уникайте їх,

18 бо вони не служать нашому Господу Христові, але своєму власному череву, і приємними, лагідними словами обманюють серця простодушних.

19 Ваша слухняність дійшла до всіх. Радію за вас, але хочу, щоб ви були мудрими в доброму і незаплямовані злом.

20 Бог миру незабаром зітре сатану під ваші ноги. Благодать Господа нашого Ісуса [Христа] нехай буде з вами! Амінь.

Привіти від співробітників

21 Вітає вас мій співпрацівник Тимофій, і Лукій, і Ясон, і Сосипатер, мої родичі.

22 Вітаю вас у Господі також і я, Терцій, який писав це послання.

23 Вітає вас Гай — гостинний для мене і для всієї Церкви. Вітає вас міський скарбник Ераст і брат Кварт.

Закінчення листа

24 [Благодать нашого Господа Ісуса Христа нехай буде з усіма вами, амінь].

25 Тому, Хто за моїм Євангелієм і проповіддю Ісуса Христа може вас зміцнити, згідно з відкриттям тайни, яка споконвіку замовчувалася,

26 а нині, за наказом вічного Бога, виявлена через Писання пророків і розголошена для утвердження віри між усіма народами,

27 Єдиному премудрому Богові, через Ісуса Христа, слава навіки! Амінь.

1 Коринтян

1

Вітання коринтянам

1 Павло, апостол Ісуса Христа, покликаний Божою волею, і брат Состен —

2 Божій Церкві в Коринті, освяченим у Христі Ісусі, покликаним святим, з усіма, які на кожному місці прикликають Ім’я нашого Господа Ісуса Христа, їхнього й нашого:

3 благодать вам і мир від Бога, нашого Отця, і Господа Ісуса Христа!

Вдячність Богові за дар благодаті

4 Завжди дякую моєму Богові за вас і за благодать Божу, дану вам у Христі Ісусі,

5 що в Ньому ви збагатилися всім: усяким словом і всяким знанням.

6 Оскільки свідчення Христа утвердилося у вас,

7 тому вам, які очікуєте з’явлення нашого Господа Ісуса Христа, не бракує жодного дару благодаті.

8 Він і зміцнить вас до кінця бути бездоганними в день Господа нашого Ісуса Христа.

9 Вірним є Бог, Який покликав вас до спільності з Його Сином — Ісусом Христом, нашим Господом.

Заклик до єдності

10 Благаю вас, брати, Ім’ям Господа нашого Ісуса Христа, щоб ви всі говорили те саме, щоб не було між вами поділу, але щоб ви були поєднані однаковим розумінням і однією думкою.

11 Бо посланці від Хлої сказали мені про вас, мої брати, що між вами є суперечки.

12 Маю на увазі те, що кожний з вас каже: я Павлів, а я Аполлосів, а я Кифин , а я Христів.

13 Невже Христос поділився? Хіба Павло був розп’ятий за вас, чи, може, ви хрестилися в ім’я Павла?

14 Дякую Богові, що я не хрестив нікого з вас, крім Криспа і Гая,

15 щоб ніхто не сказав, що ви хрестилися в моє ім’я.

16 Хрестив же я і дім Степана; більше не знаю, чи хрестив я кого іншого.

Божа сила і мудрість

17 Адже Христос не послав мене хрестити, але звіщати Євангеліє, і то не в премудрості слова, щоб не був позбавлений сили хрест Христа.

18 Тому що слово про хрест є безумством для тих, хто гине, а для нас, які спасаємося, це — Божа сила.

19 Адже написано: Знищу мудрість премудрих, а розум розумних відкину!

20 Де мудрий? Де грамотний? Де вчений віку цього? Хіба мудрість [цього] світу Бог не обернув на безумство?

21 Оскільки світ своєю мудрістю так і не зрозумів Бога в Його Божій премудрості, то Бог забажав спасти тих, хто вірить, безумством проповіді.

22 Бо юдеї вимагають чудес, а греки шукають мудрості.

23 Ми ж проповідуємо розп’ятого Христа: для юдеїв — це спокуса, а для греків — безумство.

24 А саме для покликаних — і юдеїв, і греків — Христа, Божу силу й Божу премудрість.

25 Адже «немудре» Боже є розумнішим від людського, і «немічне» Боже є сильнішим від людського.

26 Гляньте, брати, на ваше покликання: небагато мудрих тілом, небагато сильних, небагато шляхетних.

27 Але Бог вибрав немудре світу, щоби засоромити премудрих, і Бог вибрав немічне світу, щоби засоромити сильних;

28 Бог вибрав понижене у світі, погорджене і неіснуюче, щоби позбавити сили існуюче,

29 щоби жодне тіло не хвалилося перед Богом.

30 Від Нього ж і ви є в Христі Ісусі, Який став для нас мудрістю від Бога, праведністю, освяченням і викупленням,

31 щоби збулося написане: Хто хвалиться, нехай хвалиться Господом!

2

Проповідувати тільки Христа

1 І я, брати, коли прийшов до вас, не прийшов звіщати вам Божу таємницю вишуканими словами й мудрістю,

2 бо я вважав за правильне не знати серед вас нічого, крім Ісуса Христа, і то розп’ятого.

3 Тож перебував я серед вас у немочі, у страху і у великому трепеті;

4 і моє слово, і моя проповідь — не в переконливих словах мудрості, але в проявах Духа та сили,

5 щоб ваша віра була не через людську мудрість, а через Божу силу.

Божа мудрість

6 Ми говоримо про мудрість досконалих, а не про мудрість цього віку чи правителів цього віку, які минають.

7 Але ми говоримо про Божу премудрість, заховану в таємниці, яку відкрив Бог перед віками для нашої слави;

8 її ніхто з правителів цього віку не пізнав, бо коли б пізнали, то не розіп’яли би Господа слави.

9 Але, як написано: Чого око не бачило й вухо не чуло і що на серце людині не приходило, — те приготував Бог тим, які люблять Його!

10 Нам це Бог відкрив через [Свого] Духа, бо Дух досліджує все, навіть глибини Божі.

11 Бо хто з людей знає те, що є в людині, крім духа людини, який живе в ній? Так само й Божого ніхто не пізнав, хіба тільки Дух Божий.

12 Ми ж одержали не духа світу, але Духа, Який від Бога, щоби знати те, що дароване нам Богом;

13 про що й говоримо не вченими словами людської мудрості, але навченими [Святим] Духом, порівнюючи духовне з Духовним.

14 Адже душевна людина не приймає того, що від Божого Духа, бо для неї це безумство й вона не може цього зрозуміти, тому що це досліджується духовно.

15 Духовна ж людина про все це судить, а її саму ніхто не судить.

16 Бо хто пізнав розум Господа, хто повчатиме Його? Ми ж маємо розум Христа!

3

Принципи духовного зростання

1 Однак, брати, я не міг говорити до вас як до духовних, але як до тілесних, як до немовлят у Христі.

2 Я годував вас молоком, а не твердою їжею, тому що ви не могли їсти, та й тепер ще не можете,

3 бо ви ще тілесні. Адже коли між вами є заздрість, суперечки [й розділення], то хіба ви не тілесні, хіба ви не поводитеся по-людському?

4 Бо коли хтось каже: Я — Павлів, а інший: Я — Аполлосів, то чи ж ви не [тілесні] люди?

5 Хто такий Аполлос? Або хто Павло? [Вони тільки] служителі, через яких ви повірили, — кому скільки вділив Господь.

6 Я посадив, Аполлос поливав, та зростив Бог.

7 Тому ні той, хто садить, ні той, хто поливає, не є чимось, але Бог, Який вирощує!

8 Хто садить і хто поливає, є одне; кожний одержить особисту нагороду згідно зі своєю працею.

9 Бо ми є Божими співпрацівниками; ви є Божою нивою, Божою будівлею.

10 Згідно з Божою благодаттю, яка мені дана, я, немов той мудрий будівничий, поклав підвалину, а інший будує на ній. Тож нехай кожний пильнує, як будує!

11 Адже ніхто не може покласти іншої основи, крім уже покладеної, а нею є Ісус Христос.

12 Коли хто будує на [цій] основі із золота, срібла, коштовного каміння, дерева, сіна чи соломи,

13 то діло кожного виявиться; день покаже, бо виявляється вогнем; сам же вогонь і випробує діло кожного, — яким воно є.

14 Коли чиєсь діло, яке він збудував, устоїть, той одержить нагороду,

15 а чиє діло згорить, той зазнає шкоди; втім, сам він спасеться, та наче через вогонь.

Ми — Божий храм

16 Хіба не знаєте, що ви — храм Божий, і що Божий Дух живе в вас?

17 Якщо хто нищить Божий храм, того знищить Бог, адже Божий храм святий, а ним є ви.

18 Хай ніхто себе не обманює. Якщо комусь між вами здається, що він мудрий у цьому віці, нехай стане нерозумним, аби стати мудрим.

19 Адже мудрість цього світу є безумством у Бога. Як написано: Він ловить премудрих у їхніх хитрощах.

20 І знову: Господь знає думки мудрих, що вони марні.

21 Тому хай ніхто не хвалиться між людьми, бо все воно ваше:

22 чи Павло, чи Аполлос, чи Кифа, чи світ, чи життя, чи смерть, чи теперішнє, чи майбутнє — усе ваше!

23 Ви ж — Христові, а Христос — Божий.

4

Передчасно нічого не судіть!

1 Нехай кожний вважає нас слугами Христовими та управителями Божих таємниць.

2 А від управителів вимагається, щоб кожний був вірний.

3 Тож Мені найменше залежить, як про мене судите ви або який взагалі людський суд, бо я і сам себе не суджу.

4 І хоч я ні в чому не відчуваю себе винним, але цим я не є виправданий. Адже Той, Хто мене судить, то Господь.

5 Тому передчасно нічого не судіть, доки не прийде Господь, Який і освітить таємниці пітьми, і виявить задуми сердець, — тоді кожному буде похвала від Бога.

Немає підстав величатися

6 Це, брати, відніс я до себе й до Аполлоса задля вас, щоб ви навчилися від нас [думати] не більше від того, що написано, аби ви один перед одним не ставили себе вище за інших.

7 Бо хто тебе виділяє? Що ти маєш, чого б ти не отримав? А якщо отримав, то чому хвалишся, неначе той, хто не одержав?

8 Ось ви наситилися, ось ви збагатилися і без нас стали панувати. О, якби ви насправді запанували, щоб і нам з вами панувати!

9 Але я вважаю, що Бог поставив нас, апостолів, останніми, наче приречених на смерть, адже ми стали видовищем для світу, для ангелів і для людей.

10 Ми нерозумні заради Христа, ви ж мудрі в Христі; ми немічні, ви сильні; ви в пошані, ми в безчесті.

11 Навіть тепер ми голодні та спраглі, голі й биті; ми тиняємося,

12 трудимося, працюючи власними руками. Коли нас ображають, ми благословляємо, коли переслідують — терпимо,

13 коли лають — молимося; ми стали, наче сміття для світу, як покидьки для всіх аж досі.

Заклик до наслідування

14 Не соромлячи вас, це пишу, але повчаю, як своїх любих дітей.

15 Бо хоч і маєте безліч учителів у Христі, але батьків небагато; я ж через Євангеліє породив вас у Христі Ісусі.

16 Тож благаю я вас: наслідуйте мене, [як і я — Христа].

17 Задля цього послав я до вас Тимофія, який є моїм улюбленим і вірним сином у Господі; він вам пригадає мої дороги в Христі Ісусі, як я всюди, у кожній Церкві навчаю.

18 Бо деякі загорділи, наче б я не мав прийти до вас.

19 Якщо Господь забажає, я прийду незабаром до вас і пізнаю не слово гордіїв, а силу.

20 Адже Царство Боже не в слові, а в силі.

21 Чого бажаєте? Чи маю прийти до вас з різкою, чи з любов'ю та духом лагідності?

5

Застереження від розпусти

1 Ходять чутки, що між вами є розпуста, і то така розпуста, якої навіть між язичниками немає, що хтось має за дружину — дружину батька.

2 А ви загорділи, замість того, аби плакати, щоб видалений був з-посеред вас той, хто зробив це діло.

3 Тому, будучи відсутній тілом, але присутній духом, я, немов присутній між вами, так розсудив того, хто таке вчинив:

4 коли в Ім'я Господа нашого Ісуса [Христа] зберетеся ви і мій дух, із силою Господа нашого Ісуса, —

5 віддати такого сатані на погибель тіла, щоби дух спасся в день [нашого] Господа [Ісуса Христа].

6 Не личить вам хвалитися. Хіба не знаєте, що невелика кількість закваски заквашує все тісто?

7 [Тому] усуньте стару закваску, щоби бути новим тістом, бо ви прісні, адже наша Пасха — Христос, принесений [за нас] у жертву.

8 Тому святкуймо не в старій заквасці й не в заквасці злоби та лукавства, а в прісності щирості та істини.

Вилучіть з-поміж себе лихого

9 Написав я вам у посланні не спілкуватися з розпусниками;

10 [і] то не взагалі з розпусниками цього світу — з користолюбцями, грабіжниками чи з ідолопоклонниками, бо інакше ви мали б вийти з цього світу;

11 але тепер я написав вам не спілкуватися з тим, хто називає себе братом, але є розпусником або користолюбцем, ідолопоклонником чи наклепником, п'яницею або грабіжником, — з такими навіть не їсти разом.

12 Тож чого мені судити тих, хто зовні? Хіба ви не судите внутрішніх?

13 А зовнішніх судитиме Бог. Вилучіть з-поміж себе лихого!

6

Вирішення суперечок

1 Як наважується хтось із вас, маючи справу з іншим, судитися в неправедних, а не у святих?

2 Хіба ви не знаєте, що святі будуть судити світ? І якщо ви будете судити світ, то чи не є ви гідними судити менші справи?

3 Чи не знаєте, що ми будемо судити ангелів, а не тільки життєві справи?

4 А ви, маючи життєві судові справи, настановляєте суддями тих, хто нічого не значить у Церкві?

5 На сором вам це кажу. Хіба між вами немає жодного розумного, який міг би розсудити поміж своїми братами?

6 Але брат з братом судиться, та ще й перед невірними!

7 Ганебним для вас є вже те, що маєте між собою судові справи. Чому краще не стерпіти кривди? Чому краще не зазнати втрати?

8 А ви кривдите і обманюєте, і до того ж братів.

Неправедних у Божому Царстві не буде

9 Хіба ви не знаєте, що неправедні не успадкують Божого Царства? Не обманюйте себе: ні розпусники, ні ідолопоклонники, ні перелюбники, ні блудники, ні мужоложники,

10 ні злодії, ні користолюбці, ні п'яниці, ні наклепники, ні розбійники Божого Царства не успадкують.

11 І такими були деякі з вас, але ви обмилися, ви освятилися, ви виправдалися Ім'ям Господа Ісуса Христа і Духом нашого Бога.

Свобода в Христі і праведність

12 Усе мені можна, та не все на користь. Усе мені можна, та ніщо не повинно заволодіти мною.

13 Їжа для шлунка, і шлунок для їжі, але Бог і одне й друге знищить. Тіло не для розпусти, але для Господа, і Господь для тіла.

14 Адже Бог і Господа воскресив, воскресить і нас Своєю силою.

15 Хіба не знаєте, що ваші тіла є члени Христа? Тож невже, взявши члени Христа, зроблю їх членами розпусниці? Зовсім ні!

16 Хіба ви не знаєте, що той, хто єднається з розпусницею, стає з нею одним тілом? Адже сказано: Обоє будуть одним тілом.

17 А хто з Господом єднається, стає з Ним одним духом.

18 Утікайте від розпусти. Кожний гріх, який тільки чинить людина, є поза тілом. А хто чинить розпусту, той грішить проти власного тіла.

19 Хіба ви не знаєте, що ваші тіла — це храм Святого Духа, Який є у вас і Якого ви маєте від Бога, і що ви не належите самим собі?

20 Адже ви викуплені за ціну. Тому прославляйте Бога у вашому тілі [та у вашому дусі, які належать Богові].

7

Про подружнє життя

1 А про те, що ви написали [мені], то добре було б чоловікові не торкатися жінки.

2 Але щоб уникнути розпусти, нехай кожний чоловік має свою дружину і кожна жінка нехай має свого чоловіка.

3 Нехай чоловік віддає дружині належну [любов], так само й дружина чоловікові.

4 Дружина не має влади над своїм тілом, а чоловік; так само й чоловік не має влади над своїм тілом, а дружина.

5 Не ухиляйтеся одне від одного, хіба що за згодою, тимчасово, коли перебуваєте в [пості й] молитві, — і знову будьте разом, щоб сатана не спокушав вас нестриманістю вашою.

6 Кажу це як пораду, не як наказ.

7 Бажаю, щоб усі люди були, як і я, але кожний має свій дар від Бога: один такий, другий інший.

8 Неодруженим і вдовам кажу: добре їм, якщо залишаться, як і я.

9 Коли ж не можуть стримуватися, хай одружуються, бо краще одружитися, ніж розпалюватися.

10 А тим, які одружилися, не я наказую, а Господь: щоби дружина із чоловіком не розлучалася.

11 Якщо ж і розлучиться, нехай залишається неодруженою або ж нехай помириться із чоловіком; і чоловік хай не розлучається з дружиною.

12 Іншим вже кажу я, а не Господь: якщо якийсь брат має невіруючу дружину, і та згідна жити з ним, хай її не покидає.

13 А коли яка жінка має невіруючого чоловіка і той погоджується жити з нею, хай не покидає чоловіка.

14 Бо невіруючий чоловік освячується через дружину, а невіруюча дружина освячується через брата. А в іншому випадку ваші діти були б нечисті; тепер же вони святі.

15 Якщо ж невіруючий розлучається, — хай розлучається; брат чи сестра в таких випадках не зв’язані, адже для миру покликав вас Бог.

16 Звідки знаєш, дружино, що ти не спасеш чоловіка? Або звідки ти знаєш, чоловіче, що не спасеш дружини?

Поведінка християнина

17 Нехай тільки кожний так поводиться, як кому визначив Господь, коли був покликаний Богом. І так я навчаю в усіх Церквах.

18 Коли хто був покликаний в обрізанні, — хай він не цурається цього. Коли хто був покликаний в необрізанні, — хай не обрізається.

19 Обрізання ніщо і необрізання ніщо; головне — зберігати Божі заповіді.

20 Кожний нехай залишається в тому покликанні, в якому був покликаний.

21 Ти був покликаний, будучи рабом? Не журися! Та коли можеш стати вільним, — скористайся цим.

22 Адже раб, покликаний Господом, є вільним у Господа. Так само покликаний вільним є рабом Христа.

23 Ви викуплені за ціну, тож не ставайте рабами людей.

24 Кожний, брати, нехай залишається перед Богом у тому стані, в якому був покликаний.

Поради дівчатам і вдовам

25 Що ж до дівчат, то я наказу від Господа не маю, а даю пораду як той, хто помилуваний Господом і гідний довіри.

26 Тому, з огляду на теперішні утиски, визнаю за краще, що людині добре залишатися так.

27 Ти зв’язаний з дружиною? Не шукай розлучення. Вільний від дружини? Не шукай дружини.

28 Якщо ж і одружишся, — ти не згрішив; і якщо дівчина вийде заміж, — не згрішила. Але вони матимуть тілесні страждання, тож мені вас шкода.

29 Це кажу, брати, бо час короткий, — тому хай і ті, хто має дружину, будуть як ті, які їх не мають,

30 а хто плаче, хай будуть як ті, котрі не плачуть, а ті, хто радіє, — як ті, котрі не радіють, а ті, хто купує, — як ті, котрі нічим не володіють,

31 і ті, хто користується світом, — як ті, котрі ним не користуються, бо минає образ цього світу.

32 Я ж бажаю, щоб ви не мали клопотів. Хто не одружився, — турбується про Господнє, як догодити Господу,

33 а хто одружився, — турбується про світське, як догодити дружині,

34 і тому він роздвоєний. І незаміжня жінка, і дівчина турбується про Господнє, щоби бути святою тілом і духом, а та, яка вийшла заміж, турбується про світське, як догодити чоловікові.

35 Кажу це для вашої користі, а не для того, щоб ярмо на вас накласти, щоб ви з гідністю і ревно трималися Господа.

36 Як хтось думає про свою дівчину, що недобре, коли вона так залишиться і в зрілому віці, то нехай робить, як хоче, — він не грішить: хай такі виходять заміж.

37 А як хто непохитний серцем і без примусу має владу над своєю волею, і постановив у своєму серці зберегти її дівчиною, той добре зробить.

38 Отже, хто видає заміж дівчину, добре робить, а хто не видає її, робить ще краще.

39 Жінка зв’язана [законом], доки живе її чоловік. Якщо ж помре чоловік, вона вільна вийти заміж за кого хоче, тільки щоб у Господі.

40 Однак блаженнішою вона є, якщо за моєю порадою залишатиметься так. Думаю, що і я маю Божого Духа.

8

Ставлення до посвяченої ідолам їжі

1 А щодо ідольських жертв, розуміємо, що ми всі маємо знання. Проте знання приводить до зарозумілості, а любов збудовує!

2 Якщо хто вважає, ніби щось знає, то він нічого не знає так, як належить знати.

3 Але хто любить Бога, той був пізнаний Ним.

4 Адже про їжу, яка приноситься в жертву ідолам, знаємо, що ідол у світі — ніщо, і немає іншого Бога, крім Єдиного.

5 Якщо і є так звані боги чи то на небі, чи то на землі, оскільки є багато богів і багато володарів,

6 то для нас один Бог — Отець, від Якого походить усе, і для Якого є ми, і один Господь — Ісус Христос, через Якого все, і ми через Нього. [І один Святий Дух, в Якому — усе; і ми є в Ньому].

7 Та не у всіх таке знання. Адже деякі, призвичаївшись до ідолів, ще й досі їдять так, наче споживають ідольські жертви, і їхнє сумління, будучи немічним, опоганюється.

Їжа не має бути спокусою для інших

8 Їжа не наближає нас до Бога, бо коли не їмо, нічого не втрачаємо, і коли їмо, нічого не набуваємо.

9 Та вважайте, щоби це ваше право якось не стало причиною спотикання для немічних.

10 Адже коли хто бачить, як ти, маючи знання, перебуваєш в ідольській святині, — то хіба його сумління, яке є немічне, не буде заохочене їсти ідольські жертви?

11 І через твоє знання загине немічний брат, за якого Христос помер.

12 Таким чином, коли ви грішите проти братів, вражаючи їхнє немічне сумління, ви грішите проти Христа.

13 Отже, якщо їжа спокушує мого брата, не їстиму м’яса повіки, щоб не спокусити мого брата.

9

Права апостола

1 Хіба я не вільний? Хіба я не апостол? Хіба я не бачив нашого Господа Ісуса Христа? Хіба ви не є моїм ділом у Господі?

2 Коли я не апостол для інших, то для вас я апостол, бо ви є печаттю мого апостольства в Господі.

3 Ось моя відповідь тим, які судять мене!

4 Чи ми не маємо права їсти та пити?

5 Чи ми не маємо права водити із собою сестру-жінку, як і інші апостоли, як брати Господні, як Кифа ?

6 Хіба я особисто і Варнава не маємо права не працювати?

7 Хто з воїнів служить за свої кошти? Хто садить виноград і не їсть його плоду? Або хто пасе отару і не споживає молока з отари?

8 Чи я лише по-людському це кажу? Хіба й Закон не говорить про це?

9 Адже в Законі Мойсея написано: Не зав’язуй рота волові, який молотить! Хіба Бог турбується про волів?

10 Чи Він це говорить зокрема для нас? Так, це написано для нас, бо хто оре, повинен орати з надією, і хто молотить, повинен молотити з надією, що отримає те, на що сподівається.

11 Якщо ми вам посіяли духовне, то чи велика то справа, коли ми пожнемо ваше тілесне?

12 Якщо інші на вас мають право, то хіба ми — не більшою мірою? Але ми не скористалися цим правом, а все терпимо, щоб у чомусь не перешкодити Євангелію Христа.

13 Хіба ви не знаєте, що ті, які працюють у святому, харчуються зі святилища? А ті, які служать при жертовнику, отримують частку з жертовника?

14 Так само й Господь наказав тим, які проповідують Євангеліє, жити з Євангелія.

15 Але я зовсім не скористався цим. І написав я про це не для того, щоб так було для мене, бо краще мені померти, ніж щоби хто знівечив мою похвалу!

Служити для інших

16 Адже якщо я звіщаю Євангеліє, то немає чим мені хвалитися, — це мій обов'язок. І горе мені, коли я не звіщатиму Євангелія.

17 Якщо я це здійснюю добровільно, то маю нагороду; якщо не добровільно, то виконую доручену мені службу.

18 Яка ж моя нагорода? А та, що проповідуючи Євангеліє, я безкорисливо викладатиму Радісну Вістку, щоб не користуватися своїм правом, яке маю з Євангелія.

19 Будучи вільним від усіх, я себе підкорив усім, щоби багатьох придбати.

20 Для юдеїв я був юдеєм, аби придбати юдеїв. Для тих, які під Законом, я був як той, хто під Законом, щоби придбати тих, котрі під Законом, хоч насправді під Законом я не був.

21 Для тих, які без Закону, я жив як той, хто без Закону, хоч не був без Божого Закону, а перебував у Законі Христа, щоби придбати тих, котрі без Закону.

22 Став я для немічних, як той немічний, щоб немічних здобути. Для всіх я став усім, щоб в усякому разі деяких спасти.

23 Усе це я роблю задля Радісної Звістки, щоб стати її співучасником.

Стриманість заради перемоги

24 Хіба не знаєте, що ті, які біжать на змаганнях, вони всі біжать, але нагороду одержує один? Тож біжіть, щоб і ви її здобули!

25 Кожний, хто змагається, стримується від усього. Вони, — щоб одержати тлінний вінець, ми, — щоб нетлінний.

26 Тому я не біжу в непевності та веду кулачний бій не так, аби тільки бити повітря.

27 Але я виснажливо вправляюся і приборкую своє тіло, щоби, проповідуючи іншим, самому не виявитися недостойним.

10

Повчальні приклади

1 Не хочу, брати, щоб ви не знали, що всі наші батьки були під хмарою, і всі перейшли через море;

2 усі хрестилися в Мойсея — у хмарі та в морі;

3 усі їли ту саму духовну їжу;

4 усі пили той самий духовний напій, бо пили з духовної скелі, що йшла слідом за ними, а тою скелею був Христос.

5 Але небагатьох їх уподобав Бог, тож вони полягли в пустелі.

6 Вони стали прикладом для нас, щоб ми не були пожадливі на зло, як були пожадливі вони.

7 Не служіть ідолам, як деякі з них, як написано: Народ сів їсти й пити, і встали, щоби забавлятися.

8 Не піддаваймося розпусті, як деякі з них чинили блуд, і полягло їх одного дня двадцять три тисячі.

9 Не будемо спокушати Христа, як деякі з них спокушали і загинули від змій.

10 Не нарікайте, як деякі з них нарікали і загинули від губителя.

11 [Усе] це сталося з ними як прообраз, і записано як пересторога для нас, для яких настав кінець віків.

12 Тому, хто вважає, що він стоїть, нехай стережеться, аби не впав.

13 Вам випало лише людське випробування. Та вірний Бог не допустить, щоб ви випробовувалися понад міру, але при випробуванні дасть і вихід, аби ви могли його витримати.

Не бути спільниками демонів

14 Тому, мої улюблені, втікайте від служіння ідолам.

15 Кажу як мудрим: судіть самі про те, що я говорю.

16 Чаша благословення, яку благословляємо, — хіба не є вона спільністю в Христовій крові? Хліб, який ломимо, — хіба не є він спільністю в Христовому тілі?

17 Оскільки є один хліб, то ми, численні, становимо одне тіло, бо всі ми причащаємося одним хлібом.

18 Погляньте на Ізраїля за тілом: хіба ті, котрі їдять жертви, не є спільниками жертовника?

19 То що ж я кажу? Що жертва ідолам є чимось чи ідол є чимось?

20 Ні, але те, що жертвують [язичники], — демонам жертвують, а не Богові. Я ж не хочу, щоб ви були спільниками демонів.

21 Не можете пити з Господньої чаші та з чаші демонської; не можете бути спільниками Господнього столу і столу демонського.

22 Чи будемо викликати ревнощі в Господа? Невже ми сильніші за Нього?

Робити те, що славить Бога

23 Усе [мені] можна, але не все на користь. Усе [мені] можна, але не все будує.

24 Хай ніхто не шукає свого власного, але [кожний] те, що для ближнього.

25 Їжте все, що продають на ринку, без жодного докору сумління,

26 адже Господня земля і все, що на ній!

27 Коли хто з невірних запросить вас, і захочете піти, їжте все, що вам запропонують, без жодного докору сумління.

28 Та якщо хтось вам скаже: Це з принесеного в жертву ідолам, — не їжте заради того, хто сказав, та через сумління. [Адже Господня земля і все, що на ній].

29 Маю на увазі не своє сумління, але іншого. Однак, чому моя свобода має визначатися сумлінням іншого?

30 Коли я дякую за їжу, то чому мені дорікають за те, за що я дякую?

31 Отже, коли ви їсте, коли п'єте чи щось інше робите, усе робіть на славу Божу.

32 Не вводьте в спокусу юдеїв, греків і Божу Церкву,

33 як і я в усьому всім догоджаю, не шукаючи своєї користі, але користі багатьох, щоб вони спаслися.

11

Приклади для наслідування

1 Наслідуйте мене, як я — Христа.

2 Хвалю вас, брати, що про все моє пам'ятаєте й дотримуєтеся передань так, як я вам передав.

3 Хочу, щоб ви знали, що Христос є головою для кожного чоловіка, для жінки голова — чоловік, а голова Христа — Бог.

4 Кожний чоловік, який молиться або пророкує з покритою головою, соромить свою голову.

5 Кожна жінка, яка молиться або пророкує з відкритою головою, соромить голову свою, бо це те саме, якби була обстрижена.

6 Тож якщо жінка не покривається, нехай острижеться. А якщо жінці соромно стригтися чи голитися, нехай покривається.

7 Чоловік, будучи образом і славою Бога, не повинен покривати голову, а жінка є славою чоловіка.

8 Адже чоловік не походить від жінки, але жінка від чоловіка,

9 оскільки чоловік не був створений задля жінки, але жінка — задля чоловіка.

10 Через це жінка повинна мати на голові знак влади задля ангелів.

11 Однак у Господі — ні чоловік без жінки, ні жінка без чоловіка.

12 Бо як жінка від чоловіка, так і чоловік через жінку, але все — від Бога.

13 Посудіть самі: чи годиться жінці молитися Богові непокритою?

14 Чи ж сама природа вас не вчить, що коли чоловік запускає довге волосся, це сором для нього?

15 Коли жінка відрощує довге волосся, це для неї слава: їй дано волосся замість покривала.

16 Та якщо хто бажає сперечатися, то такого звичаю не маємо ні ми, ні Божі Церкви.

17 Даючи ці зауваження, не хвалю, що збираєтеся ви не на краще, а на гірше.

18 По-перше, чую, що коли ви збираєтеся в Церкві, між вами є розділення, чому я частково і вірю.

19 Бо так треба, щоб між вами були відмінності в поглядах, аби виявилися між вами й досвідчені.

20 Крім того, коли ви сходитеся разом, то не на те, щоби приймати Господню вечерю,

21 адже кожний, випереджаючи інших, споживає свою вечерю, тож один голодує, а інший упивається.

22 Невже не маєте домів, щоб їсти й пити? Хіба цим ви не зневажаєте Божу Церкву і не соромите тих, які не мають? Що вам сказати? Може, похвалити вас? Ні, за це не похвалю!

Господня Вечеря

23 Адже я прийняв це від Господа і вам передав: що Господь Ісус тієї ночі, коли був виданий, узяв хліб,

24 і поблагословивши, переломив і сказав: [Прийміть, споживайте], це — тіло Моє, що за вас [ламається]. Робіть це на спомин про Мене!

25 Так само й чашу взяв Він по вечері й сказав: Ця чаша — Новий Завіт у Моїй крові. Робіть це щоразу, коли будете пити, — на спомин про Мене!

26 Бо щоразу, як тільки будете їсти цей хліб і чашу [цю] пити, ви звіщаєте смерть Господа, аж поки Він прийде!

27 Так що, хто їстиме [цей] хліб і питиме Господню чашу недостойно, буде винний супроти тіла й крові Господньої!

28 Тож нехай людина випробовує себе і так нехай їсть хліб та п’є із чаші.

29 Бо хто [недостойно] їсть і п’є, не розрізняючи [Господнє] тіло, той на осуд їсть і п’є.

30 Через це між вами багато хворих і недужих, і чимало тих, які впокоїлися.

31 Бо якби ми самих себе судили, то нас би не судили.

32 А як Господь судить, то повчає нас, щоб ми не були осуджені зі світом.

33 Тому, брати мої, як сходитеся їсти, очікуйте один одного.

34 Якщо хто голодний, нехай їсть удома, щоб ви не сходилися на осуд. А про решту я дам розпорядження, коли прийду.

12

Про духовні дари

1 Не хочу, брати, щоб ви були необізнані з духовними дарами.

2 Знаєте, як ще ви були язичниками, то ходили до німих ідолів, ніби хто водив вас.

3 Тому й кажу вам, що ніхто з тих, які промовляють Божим Духом, не скаже: Анатема Ісус! І ніхто не може сказати: Господь Ісус! — хіба тільки Духом Святим.

4 Дари є різноманітні, а Дух — той самий.

5 І служіння різноманітні, а Господь той самий.

6 І дії різноманітні, а Бог той самий, — Він робить усе в усіх.

7 Кожному дається виявлення Духа на спільну користь.

8 Одному Дух дає слово мудрості, іншому — слово знання тим же Духом,

9 іншому — віру тим же Духом, іншому — дари оздоровлень тим самим Духом,

10 іншому — робити чудеса, іншому — пророкувати, іншому — розпізнавати духів, іншому — різні мови, іншому — пояснення мов.

Об'єднані одним Духом

11 А все це робить один і той же Дух, даючи окремо кожному, як хоче.

12 Бо як тіло одне, але має багато членів, так і всі члени: хоч їх багато, становлять [одне] тіло, — так і Христос.

13 Адже всі ми хрещені одним Духом в одне тіло: чи то юдеї, чи греки, чи раби, чи вільні, — усі одним Духом напоєні.

14 Бо тіло складається не з одного члена, а з багатьох.

15 Якщо скаже нога, що «я не рука і тому не належу до тіла», то хіба через це вона не належить до тіла?

16 І якщо вухо скаже, що «я не око і тому не належу до тіла», то хіба через це воно не належить до тіла?

17 Якщо все тіло є оком, то де слух? Якщо все є слухом, то де нюх?

18 Тепер же Бог розмістив члени в тілі — кожного з них, як забажав.

19 Якби всі були одним членом, то де тіло?

20 Тепер же — членів багато, а тіло одне.

21 Не може око сказати руці: Ти мені не потрібна. Або знову — голова ногам: Ви мені не потрібні.

22 Але ті члени тіла, що вважаються слабшими, значно більше потрібні.

23 А ті, які вважаємо непристойними в тілі, саме їх більше шануємо; і непоказні наші члени одержують більшу повагу,

24 а наші показні члени цього не потребують. Бог склав тіло так, що нижчому дав більшу пошану,

25 щоб не було поділу в тілі, але щоби члени одні про одних дбали.

26 І якщо страждає один член, з ним страждають усі члени; якщо в пошані один член, з ним радіють усі члени.

27 Ви — тіло Христа, а окремо ви члени.

28 Деяких Бог поставив у Церкві: по-перше — апостолами, по-друге — пророками, по-третє — учителями; потім — чудеса, тоді — дари оздоровлення, допомоги, управління, знання різних мов.

29 Чи всі апостоли? Чи всі пророки? Чи всі вчителі? Чи всі творять чудеса?

30 Чи всі мають дари оздоровляти? Чи всі мовами говорять? Чи всі пояснюють?

31 Тож ревно дбайте про більші дари, а далі я вам показую ще кращий шлях.

13

Гімн любові

1 Коли я говорю людськими й ангельськими мовами, але любові не маю, то став я
дзвінкою міддю або гучним кимвалом.

2 І коли маю пророцтво, осягнув усі таємниці й повноту знання, коли маю повноту
віри, так що гори переставляю, але любові не маю, — то я ніщо.

3 І коли я роздам усе своє майно, коли віддам своє тіло на спалення, але любові не маю,
то жодної користі не матиму.

4 Любов довго терпить, любов милосердна, не заздрить, любов не величається, не
гордиться,

5 не поводиться непристойно, не шукає свого власного, не спалахує гнівом, не задумує
лихого,

6 не радіє з несправедливості, а радіє з істини;

7 усе переносить, усьому довіряє, завжди надіється, усе перетерпить.

8 Любов ніколи не минає. Хоч існують пророцтва, та припиняться; хоч є мови, та
замовкнуть; хоч є знання, та зникне.

Попереду — досконале

9 Адже ми знаємо частково й пророкуємо частково.

10 Коли ж настане досконале, [тоді] припиниться часткове.

11 Коли я був дитиною, то й говорив, як дитина, думав, як дитина, розумів, як дитина.
Коли став дорослим чоловіком, то відкинув дитяче.

12 Тепер бачимо, як у дзеркалі, неясно; тоді ж — обличчям до обличчя. Тепер знаю
частково, а тоді пізнаю так, як і сам був пізнаний.

13 Тепер залишаються ці три: віра, надія, любов; та найбільша з них — любов.

14

Використання духовних дарів

1 Дбайте про любов, прагніть до духовного, особливо, щоби пророкувати.

2 Як хто говорить мовами, той говорить не людям, а Богові, бо ніхто не розуміє; він же
духом говорить таємне.

3 А хто пророкує, той промовляє до людей для збудування, втіхи і розради.

4 Хто говорить мовами, той збудовує себе, а хто пророкує, той збудовує Церкву.

5 Бажаю, щоб ви всі говорили мовами, але краще — щоби пророкували, адже той
більший, хто пророкує, ніж той, хто говорить мовами; хіба що хтось пояснює, щоби Церкві
було на збудування.

6 Тепер же, брати, коли прийду до вас і буду говорити мовами, то яку користь вам принесу, якщо не говоритиму вам або відкриттям, або знанням, або пророцтвом, або повчанням?

7 Бо й бездушні речі, які видають звук, — чи то сопілка, чи то арфа, — якщо вони не звучать по-різному, то як зрозуміти, що грає або що звучить?

8 Бо якщо й сурма дасть непевний звук, то хто готуватиметься до бою?

9 Так і ви: якщо язиком не вимовите зрозумілого слова, то як дізнатися, про що йдеться? Ви будете говорити на вітер.

10 Хоч справді є багато мов у світі, та жодна [з них] не без значення.

11 Отже, якщо не розумію значення слів, то буду чужинцем для того, хто говорить, а той, хто промовляє, — чужинцем для мене.

12 Так само і ви: оскільки прагнете духовних дарів, — просіть, щоб мати їх щедро на збудування Церкви.

13 Той, хто говорить мовами, нехай молиться, щоб умів пояснити.

14 Адже коли молюся мовою, молиться мій дух, а мій розум без плоду.

15 Як же тоді бути? Помолюся духом — помолюся і розумом; заспіваю духом — заспіваю і розумом.

16 Бо коли благословляєш духом, то як після твоєї подяки скаже амінь той, хто є на місці простої людини? Адже не зрозуміє, що ти говориш!

17 Ти добре дякуєш, але інший не будується.

18 Дякую Богові, що більше за всіх вас розмовляю мовами.

19 Але в Церкві волію п’ять слів сказати своїм розумом, щоб і інших навчити, ніж десятки тисяч слів незрозумілою мовою.

20 Брати, не будьте дітьми розумом. Будьте дітьми щодо зла, а розумом ставайте досконалими.

21 У Законі написано: Іншими мовами й іншими вустами заговорю до цього народу, але й тоді вони Мене не послухають, — каже Господь.

22 Тож мови є знаком не для вірних, а для невірних, пророцтво ж не для невірних, а для вірних.

23 Коли зійдеться вся Церква разом, і всі говоритимуть мовами, а ввійдуть туди прості або невіруючі люди, то хіба вони не скажуть, що ви збожеволіли?

24 Коли ж усі пророкують, а ввійде якийсь невіруючий або простий, то його всі звинуватять і всі засудять;

25 отже, приховане в його серці виявиться: він упаде ниць, поклониться Богові, заявляючи, що справді є Бог між вами.

26 Як же тоді бути, брати? Коли сходитеся, кожний [з вас] має псалом, має повчання, має мову, має відкриття, має пояснення, — то все нехай служить на збудування.

27 Якщо хто говорить мовою, говоріть по двоє або найбільше по троє, і то по черзі, а один нехай пояснює.

28 Якщо ж не буде того, хто пояснює, нехай у Церкві мовчить, а говорить собі та Богові.

29 А пророки хай промовляють по двоє або по троє, а інші хай розмірковують.

30 Коли ж іншому з тих, які сидять, буде відкриття, то першому слід замовкнути.

31 Бо всі можете один за одним пророкувати, щоб усі навчалися і всі втішалися.

Бог миру і порядку

32 Адже духи пророків коряться пророкам,

33 тому що Бог не є Богом безладдя, але миру. Як і по всіх святих Церквах,

34 хай [ваші] жінки в Церкві мовчать. Бо їм не дозволяється говорити, а тільки коритися, як про це і Закон каже.

35 Якщо ж хочуть чогось навчитися, хай удома запитують своїх чоловіків, бо не личить жінці в Церкві говорити.

36 Хіба від вас вийшло Боже Слово? Чи прийшло воно до вас одних?

37 Якщо хто вважає себе за пророка або за духовного, нехай розуміє, що оце пишу я вам, бо то — Господня заповідь.

38 Коли хто не розуміє, — хай не розуміє.

39 Тому, брати [мої], майте ревність пророкувати, та не забороняйте говорити мовами.

40 Але все нехай відбувається пристойно і організовано.

15

Добра Звістка

1 Звіщаю вам, брати, Євангеліє, яке я вам сповістив, яке ви прийняли, в якому стоїте і

2 яким спасаєтеся, коли дотримуєте слово таким, яким я вам його сповістив; якщо ж ні, — ви повірили надаремно.

3 Найперше я вам передав те, що й прийняв, що Христос, згідно з Писанням, помер за наші гріхи,

4 і Він був похований, і третього дня воскрес, згідно з Писанням;

5 і з'явився Кифі, тоді дванадцятьом;

6 після того Він з'явився одночасно понад п'ятистам братам, з яких багато хто живе ще й донині, а деякі спочили.

7 Пізніше з'явився Якову, а тоді — усім апостолам;

8 нарешті з'явився і мені, — наче якомусь недоноскові.

9 Адже я найменший з апостолів, недостойний називатися апостолом, оскільки я переслідував Божу Церкву.

10 Та благодаттю Божою я є тим, ким є. Його благодать, що в мені, не була марною, бо я трудився більше за них усіх; втім, не я, а Божа благодать, що була зі мною.

11 Тож чи я, чи вони, але ми так проповідуємо, і так ви повірили.

12 Коли ж про Христа проповідується, що Він воскрес із мертвих, то як деякі з вас кажуть, що немає воскресіння мертвих?

13 Якщо немає воскресіння мертвих, то й Христос не воскрес.

14 А якщо Христос не воскрес, тоді марна й проповідь наша, марна й віра ваша.

15 Ми ж виявляємося неправдивими Божими свідками, бо засвідчили про Бога, що Він воскресив Христа, Якого не воскресив, якщо насправді мертві не воскресають.

16 Адже коли мертві не воскресають, то й Христос не воскрес.

17 Якщо ж Христос не воскрес, тоді віра ваша марна: ви все ще в гріхах ваших.

18 Тоді й ті, які упокоїлися у Христі, загинули!

Про воскресіння мертвих

19 Коли ми надіємося на Христа тільки в цьому житті, то ми найнещасніші з усіх людей!

20 Та тепер Христос устав з мертвих, — первісток з покійних.

21 Оскільки смерть через людину, — то через людину й воскресіння мертвих.

22 Як в Адамі всі помирають, так у Христі всі оживуть.

23 Кожний у своєму порядку: первісток Христос, потім ті, які Христові, — під час Його приходу,

24 а потім — кінець, коли Він передасть царство Богові й Отцеві, коли знищить усяку владу, усяке панування та силу.

25 Бо Йому належить царювати, доки не покладе всіх Своїх ворогів Собі під ноги.

26 Останній ворог, який буде знищений, — це смерть,

27 бо все підкорив Йому під ноги. Коли ж каже, що все вже підкорене, то ясно, що це за винятком Того, Хто підкорив Йому все.

28 Коли ж підкорить Йому все, тоді й Сам Син підкориться Тому, Хто підкорив Йому все, щоб Він був Богом усім і в усьому.

29 Бо що роблять ті, які хрестяться заради мертвих? Якщо мертві взагалі не встають, то навіщо хреститися задля мертвих?

30 Для чого ми постійно наражаємося на небезпеки?

31 Я щодня помираю; така ваша похвала, брати, яку маю в Христі Ісусі, нашому Господі.

32 Коли я боровся зі звірами в Ефесі як людина, то яка мені від того користь? Якщо мертві не встають, то «будемо їсти і пити, бо завтра помремо».

33 Не давайте себе обманути: погане товариство псує добрі звичаї.

34 Станьте насправді тверезими й не грішіть, бо деякі, кажу вам на сором, Бога не знають.

35 Але дехто скаже: Як же мертві встануть? В якому тілі прийдуть?

36 Нерозумний! Те, що ти сієш, не оживе, якщо не помре.

37 І те, що ти сієш, то не майбутнє тіло сієш, а тільки зерно, яке прийдеться, — пшениці чи чогось іншого.

38 А Бог дає йому тіло, яке забажає: кожному насінню — власне тіло.

39 Не кожне тіло є таким самим тілом; інше тіло в людей, інше — у тварин, інше — в риб, інше — у птахів.

40 Є тіла небесні й тіла земні. Але одна слава в небесних, а інша — у земних.

41 Інша слава в сонця, інша слава в місяця, інша слава в зірок, бо зірка від зірки відрізняється славою.

42 Так само й воскресіння мертвих: сіється в тлінні, встає в нетлінні;

43 сіється в неславі, встає в славі; сіється в немочі, встає в силі;

44 сіється тіло душевне, встає тіло духовне. Якщо є тіло душевне, то є й духовне.

45 Так і написано: Перша людина — Адам — став живою душею, а останній Адам — Дух, Який оживляє.

46 Але не духовний спочатку, а душевний; потім — духовний.

47 Перша людина — із землі, земна. Друга Людина, [Господь], — з неба.

48 Який земний — такі й земні, і Який небесний — такі й небесні.

49 І як ми носили образ земного, так носитимемо образ небесного.

50 Ось що кажу, брати: тіло й кров Божого Царства успадкувати не можуть, і тління нетлінного не успадковує.

51 Ось кажу вам таємницю: не всі ми впокоїмося, але всі перемінимося, —

52 раптово, миттєво, при останній сурмі; вона засурмить — і мертві воскреснуть нетлінними, а ми перемінимося.

53 Адже це тлінне має зодягнутися в нетління, і це смертне має зодягнутися в безсмертя.

54 Коли ж це тлінне зодягнеться в нетління, а смертне зодягнеться в безсмертя, тоді збудуться написані слова: Смерть поглинута перемогою!

55 Смерте, де твоя перемога? Де твоє, смерте, жало?

56 Жало смерті — це гріх, а сила гріха — Закон.

57 Та подяка Богові, що Він дає нам перемогу через Господа нашого Ісуса Христа.

58 Тому, мої любі брати, будьте стійкі, непохитні, завжди відзначайтеся в Господньому ділі, знаючи, що ваша праця в Господі не даремна.

16

Пожертви для святих

1 Щодо збирання пожертвувань для святих, то робіть так само, як я постановив для галатійських Церков.

2 Першого дня тижня нехай кожний із вас відкладає в себе, зберігаючи те, що може дати, аби не збирати тоді, коли прийду.

3 Коли ж прийду, то пошлю з листом тих, кому довірите віднести ваш дар у Єрусалим.

4 Якщо ж потрібно буде і мені йти, то вони підуть зі мною.

Широко відчинені двері

5 Прийду до вас, як перейду Македонію, бо проходжу через Македонію.

6 У вас же, коли буде можливо, я залишуся, а то й перезимую, щоб ви мене провели, куди піду.

7 Тепер же не хочу бачитися з вами мимохідь, бо маю надію, якщо Господь дозволить, якийсь час перебути між вами.

8 В Ефесі ж пробуду до П’ятидесятниці,

9 бо переді мною відкрилися великі й широкі двері, та противників багато.

Шануйте служителів

10 Коли ж прийде Тимофій, подбайте, щоб він у вас почувався безпечно, бо він, як і я, робить Господнє діло.

11 Хай ніхто не погордує ним, але відпровадьте його з миром, щоби прийшов до мене, оскільки я з братами очікую його.

12 Щодо брата Аполлоса, то я дуже просив його, щоби з братами прийшов до вас, але він не виявив бажання прийти тепер; прийде, коли матиме нагоду.

13 Пильнуйте, стійте у вірі, будьте мужніми та сильними!

14 Усе між вами нехай робиться з любов’ю.

15 Прошу вас, брати: ви знаєте дім Степана, оскільки він є початком в Ахаї, — вони віддали себе на служіння святим, —

16 і ви підкоряйтеся таким, — як і кожному, хто співслужить і трудиться.

17 Радію я з приходу Степана, Фортуната і Ахаїка, бо вони заповнили вашу відсутність,

18 і мій і ваш дух заспокоїли. Шануйте таких.

Заключні привітання

19 Вітають вас Церкви Азії. Щиро вітають вас у Господі Акила й Прискила з їхньою домашньою Церквою.

20 Вітають вас усі брати. Вітайте одне одного святим поцілунком.

21 Привітання моєю рукою — рукою Павла.

22 Хто не любить Господа, нехай буде відлучений. Марана-та!

23 Благодать Господа Ісуса [Христа] нехай буде з вами!

24 Любов моя з усіма вами у Христі Ісусі. [Амінь].

2 Коринтян

1

Вітання і підбадьорення

1 Павло, з Божої волі апостол Ісуса Христа, та брат Тимофій — до Божої Церкви в Коринті з усіма святими, які в усій Ахаї:

2 благодать вам і мир від Бога, нашого Отця, і Господа Ісуса Христа.

3 Благословенний Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, Отець співчуття і Бог усякої втіхи,

4 Який розраджує нас у всіх наших скорботах, аби і ми могли потішати тих, хто перебуває у різних скорботах, утіхою, якою Бог потішає нас самих.

5 Наскільки в нас множаться страждання Христа, настільки через Христа множиться і наша втіха.

6 Якщо терпимо, то це для вашої втіхи та спасіння; коли втішаємося, то це для вашої втіхи [та спасіння], що дає вам силу терпеливо переносити ті страждання, які й ми переносимо.

7 І наша надія щодо вас певна, бо знаємо, що ви є нашими співучасниками як у стражданнях, так і в радощах.

8 Не хочемо, щоб ви, брати, не знали про наші труднощі, що трапилися [з нами] в Азії, бо нам було надзвичайно важко, понад силу, так що й не надіялися вже жити.

9 Але самі в собі ми мали присуд смерті, щоб не надіятися на себе самих, але на Бога, Який воскрешає мертвих,

10 Який і визволив нас від такої смерті, і визволить; на Нього ми надіємося, що й надалі визволятиме,

11 через сприяння вашої молитви за нас, щоби за дар, одержаний нами від багатьох, багато хто дякував за нас.

12 Наша похвала така: свідчення нашого сумління, що ми жили на світі, — особливо серед вас, — у простоті та Божій чистоті, не в тілесній мудрості, але в Божій благодаті.

Важливість співпраці та взаєморозуміння

13 І ми пишемо вам не що інше, як те, що читаєте і що розумієте; і я сподіваюся, що повністю зрозумієте,

14 як частково ви вже зрозуміли нас, що ми є для вас похвалою, як і ви для нас, у день Господа нашого Ісуса.

15 Із цією певністю я хотів прибути до вас раніше, щоб ви вдруге мали благодать,

16 а від вас піти в Македонію, а з Македонії знову прийти до вас, щоб ви відпровадили мене до Юдеї.

17 Задумавши так, чи вчинив я щось легковажно? Або коли щось задумую, то тілесно задумую, щоб «так» було в мене «так», а «ні» — «ні»?

18 Але вірний Бог, що наше слово до вас не було і «так», і «ні».

19 Божий Син, Ісус Христос, Якого між вами проповідував я, Силуан і Тимофій, не був «так» і «ні»; у Ньому завжди було — «так»!

20 Бо скільки є Божих обітниць, то всі в Ньому — «так»! І в Ньому — «амінь»: для слави Бога через нас!

21 Той, Хто зміцнює нас з вами у Христі і Хто помазав нас, — це Бог.

22 Він дав нам печать, дарував завдаток Духа в наші серця.

23 Тож я закликаю Бога за свідка моєї душі, Який щадив вас і не прийшов у Коринт дотепер.

24 Не тому, що хочемо панувати над вашою вірою, але разом співпрацюємо для вашої радості, адже у вірі ви стоїте твердо!

2

Смуток апостола

1 Я про себе вирішив не приходити до вас знову зі смутком.

2 Бо коли я спричиняю вам прикрість, то хто потішить мене, як не той, хто зазнав від мене прикрості?

3 Те саме я писав [вам], щоб коли прийду, не мав смутку [за смутком] від тих, від кого належить мені мати радість, бо я переконаний щодо вас, що моя радість — вона є для всіх вас.

4 З великим сумом і болем серця писав я вам, обливаючись слізьми, не для того, щоби засмутити вас, але щоб ви знали про ту надмірну любов, яку маю до вас.

5 Якщо ж хтось засмутив, то не мене засмутив, але до деякої міри, щоб не перебільшити, — усіх вас.

6 Такому досить того покарання, що від багатьох.

7 Тому краще вам йому вибачити й потішити, щоби часом не охопив його великий смуток.

8 Так що прошу вас виявити до нього любов.

9 Втім, для того я і писав, щоби пізнати вашу досвідченість, чи слухняні ви в усьому.

10 Бо кому ви прощаєте щось, тому і я, адже коли я щось простив кому, то простив задля вас перед обличчям Христа,

11 щоб нас не перехитрив сатана, бо його задуми нам добре відомі.

12 Коли ж я прийшов до Троади звіщати Добру Звістку Христа, хоч мені й були відчинені двері в Господі,

13 не мав я спокою для мого духа, бо не знайшов там мого брата Тита; попрощавшись з ними, я вирушив у Македонію.

Любі пахощі, які несуть життя

14 Подяка Богові, Який завжди робить нас переможцями в Христі й на кожному місці виявляє через нас любі пахощі Свого знання.

15 Тому що для Бога ми є любими пахощами Христа між тими, хто спасається, і між тими, хто гине.

16 Отже, для одних запах смерті — на смерть, для інших запах життя — на життя. І хто на це здатний?

17 Адже ми не є такими, як багато хто, які торгують Божим Словом, але ми проповідуємо щиро — так, як від Бога, перед Богом, у Христі.

3

Лист, написаний Духом Живого Бога

1 Хіба ми починаємо знову самих себе представляти? Чи потребуємо, як деякі, рекомендаційних листів до вас або від вас?

2 Наш лист — це ви; він написаний у наших серцях, його знають і читають усі люди.

3 Ви показуєте собою, що, завдяки нашому служінню, ви — лист Христа, написаний не чорнилом, а Духом Живого Бога, не на кам'яних скрижалях, а на тілесних скрижалях ваших сердець.

4 Таку довіру до Бога ми маємо через Христа

5 не тому, що ми спроможні самі собою над чимось роздумувати, наче самі від себе, але наша спроможність — від Бога,

6 Який і дозволив нам стати служителями Нового Завіту — не букви, але Духа, адже буква вбиває, а Дух оживляє.

7 І якщо служіння смерті, викарбуване буквами на камені, було таке славне, що ізраїльські сини не могли дивитися на обличчя Мойсея через минаючу славу його обличчя,

8 то наскільки славнішим буде служіння Духа!

9 Бо коли служіння осуду — слава, то служіння праведності набагато перевершує його в славі.

10 Адже в цьому відношенні не прославилося прославлене — через надмірну славу.

11 Бо коли те, що минає, — славне, то набагато більшим є те, що постійно перебуває в славі.

Де Господній Дух, там свобода

12 Тому, маючи таку надію, діємо з великою сміливістю,

13 а не як Мойсей, який ховав під покривалом своє обличчя, аби сини Ізраїлеві не дивилися на кінець того, що проминає.

14 Але їхнє сприйняття закрите. Бо аж по цей день під час читання Старого Завіту залишається не знятим це покривало, адже воно знімається в Христі.

15 І сьогодні, коли читають книги Мойсея, покривало все ще лежить на їхньому серці.

16 Коли ж хто навертається до Господа, покривало спадає.

17 Господь є Дух, а де Господній Дух, [там] свобода.

18 Ми ж усі з відкритим обличчям, мов у дзеркалі, оглядаємо Господню славу і перетворюємося в той самий образ від слави в славу, як від Господнього Духа.

4

Видиме — тимчасове, невидиме — вічне

1 Ось тому, маючи, як помилувані, таке служіння, не втрачаємо відваги.

2 Адже ми, відрікшись таємних ганебних діл, не живемо в лукавстві й не перекручуємо Божого Слова, а через виявлення істини доручаємо себе перед Богом кожному людському сумлінню.

3 Якщо наше Євангеліє закрите, то воно закрите для тих, які гинуть, —

4 для невіруючих, яким бог цього віку засліпив розум, щоби [для них] не засяяло світло Євангелія слави Христа, а Він — образ Бога.

5 Ми не проповідуємо себе, але Господа Ісуса Христа; ми ж — ваші раби через Ісуса.

6 Бог, Який сказав: Нехай із темряви засяє світло! — освітив наші серця, щоби просвітити пізнання Божої слави в особі Ісуса Христа.

7 Цей скарб ми носимо в глиняних посудинах, щоб велич сили була Божа, а не наша.

8 У всьому нас тіснять, але ми не пригноблені; ми в скрутних обставинах, але не впадаємо в розпач;

9 нас переслідують, але ми не залишені; нас принижують, але ми не вигублені;

10 ми завжди носимо в тілі мертвість Ісуса, щоб і життя Ісуса проявилося в нашому тілі.

11 Ми, живі, постійно віддаємо себе на смерть задля Ісуса, щоб і життя Ісуса проявилося в нашому смертному тілі.

12 Тому смерть діє в нас, а життя — у вас.

13 Маючи ж той самий дух віри, згідно з Писанням: Увірував я, тому й заговорив, — ми віримо, тому й говоримо.

14 Оскільки знаємо, що Той, Хто воскресив Господа Ісуса, і нас воскресить з Ісусом та поставить разом з вами.

15 Адже все — для вас, щоби благодать, примножена багатьма, щедро принесла подяку для Божої слави.

16 Тому ми не втрачаємо відваги. Хоч наша зовнішня людина зітліває, проте наша внутрішня людина оновлюється день у день.

17 Адже наше тимчасове легке терпіння готує нам понад міру вічну славу,

18 оскільки ми не дивимося на видиме, а на те, що невидиме, бо видиме — тимчасове, а невидиме — вічне.

5

Нас чекає дім на небесах

1 Адже ми знаємо, що коли наш земний дім тіла буде зруйнований, то маємо будівлю від Бога: дім нерукотворний, вічний, на небесах.

2 Тому ми й зітхаємо, прагнучи зодягнутися в нашу небесну будівлю,

3 щоб, хоч і [одягнені], ми не виявилися нагими.

4 Бо ми, які перебуваємо в наметі, зітхаємо під тягарем, оскільки хочемо не роздягтися, а зодягнутися, щоб смертне було поглинуте життям.

5 Той, Хто створив нас для цього, це — Бог, Який дав нам завдаток Духа.

6 Отже, завжди маючи відвагу, знаємо, що коли живемо в тілі, перебуваємо далеко від Господа,

7 адже ми живемо вірою, а не тим, що бачимо.

8 Відвагу ж маємо та вподобання для того, щоб краще покинути тіло та перебувати з Господом.

9 Тому ми і стараємося, — чи перебуваючи в тілі, чи покидаючи його, — бути любими Йому.

10 Адже всі ми маємо з'явитися перед судовим престолом Христа, щоб кожний одержав згідно з тим, що в тілі робив: добро чи зло.

Служіння примирення

11 Отже, знаючи Господній страх, ми переконуємо людей; перед Богом же ми відкриті; маю надію, що й перед вашим сумлінням ми відкриті.

12 Не доручаємо себе вам знову, але даємо вам нагоду похвалитися нами, щоб ви мали відповідь для тих, які хваляться обличчям, а не серцем.

13 Коли ми виходимо із себе, — то для Бога; коли ж помірковані, — то для вас.

14 Адже любов Христа охоплює нас, коли ми думаємо так: [якщо] один помер за всіх, то й усі померли.

15 А Він помер за всіх, щоб ті, які живуть, більше не жили для самих себе, але для Того, Хто за них помер і воскрес.

16 Тому ми відтепер нікого не знаємо за тілом. Хоч ми знали Христа за тілом, але тепер більше не знаємо.

17 Отже, хто в Христі, той нове творіння; давнє минуло, — ось постало [все] нове!

18 Усе — від Бога, Який примирив нас із Собою через Христа і дав нам служіння примирення.

19 Адже Бог у Христі примирив світ із Собою, не зараховуючи їм їхні переступи, і доручив нам слово примирення.

20 Отже, ми — посли від Імені Христа, і тому наче Сам Бог просить через нас. Від Імені Христа благаємо: примиріться з Богом!

21 Того, Хто не знав гріха, Він зробив за нас гріхом, щоб ми в Ньому стали Божою праведністю.

6

Тепер — день спасіння

1 Ми, як співпрацівники, благаємо, щоб ви Божої благодаті не приймали надаремно.

2 Адже сказано: У сприятливий час Я вислухав тебе і в день спасіння допоміг тобі. Ось тепер — час сприятливий! Ось тепер — день спасіння!

3 Ми нікому не чинимо жодної перешкоди, щоб служіння було бездоганним,

4 але в усьому виявляємо себе як слуги Бога: у великому терпінні, у стражданнях, у нещастях, у пригніченнях,

5 у ранах, у в’язницях, у заворушеннях, у труднощах, у недосипаннях, у постах,

6 в очищенні, у пізнанні, у терпеливості, у лагідності, у Святому Дусі, у щирій любові,

7 у слові істини, у силі Божій, зі зброєю праведності в правій та лівій руці,

8 у славі й безчесті, у ганьбі й похвалі; як ті, які сіють оману, але ми правдомовні;

9 як невідомі, але добре знані; як ті, які вмирають, однак ми живі; як карані, але не страчені;

10 як ті, які сумують, але завжди радіють; як убогі, але багатьох збагачуємо; наче ті, які нічого не мають, але всім володіють.

11 Наші уста відкрилися до вас, коринтяни; наше серце широке.

12 У нас вам не тісно, проте тісно у ваших серцях.

13 Кажу вам, наче дітям: майте широке серце й ви.

Ми — храм Живого Бога

14 Не впрягайтеся разом з невірними в чуже ярмо. Що може бути спільного в праведності з беззаконням? Що спільного між світлом і темрявою?

15 Яка згода Христа з Веліяром? Яка частка вірного з невірним?

16 Або яка згода між Божим храмом та ідолами? Адже ми — храм Живого Бога, як сказав Бог: Оселюся в них і ходитиму з ними, і буду їхнім Богом, а вони будуть Моїм народом!

17 Тому вийдіть з-поміж них і відділіться, — говорить Господь, — і до нечистого не доторкайтеся, і Я прийму вас,

18 і буду для вас Отцем, а ви будете для Мене синами й дочками, — каже Господь Вседержитель!

7

Майте широке серце!

1 Отже, маючи такі обітниці, улюблені, очистьмо себе від усякої нечистоти тіла та духа, звершуючи святі справи в Божому страху.

2 Зробіть місце для нас. Ми нікого не скривдили, нікому не нашкодили, нікого не використали.

3 Не на осуд кажу, бо раніше сказав я, що ви в наших серцях, так щоб нам разом померти або ж разом жити.

4 Маю велику впевненість щодо вас, дуже пишаюся вами; при всій нашій журбі я сповнився втіхою і переповнився радістю.

5 Бо коли ми прийшли до Македонії, наше тіло не мало жодного спочинку, ми в усьому бідували: зовні — боротьба, усередині — страх.

6 Але Бог — Той, Хто втішає покірних, — потішив нас приходом Тита,

7 і не лише його приходом, а й утіхою, коли, розповідаючи нам про вашу журбу, ваш смуток, вашу ревність за мене, радів за вас; тому я ще більше зрадів.

Смуток на покаяння та спасіння

8 Бо хоч і засмутив я вас посланням, та не каюся, хоч і каявся, оскільки бачу, що послання, хоч і тимчасово, засмутило вас;

9 тепер я радію не тому, що ви були засмучені, а тому, що засмутилися на покаяння. Бо ви по-Божому засмутилися, щоб ні в чому не зазнати втрати через нас.

10 Адже смуток, що по-Божому, приносить покаяння на спасіння, — ним не слід журитися, а смуток світу спричиняє смерть.

11 Саме це засмучення по-Божому, — дивіться, яку старанність у вас викликало, яке виправдання, яке обурення, який страх, яке бажання, яку ревність, яку відплату! У всьому ви показали себе чистими в справі.

12 А коли я і написав вам, то не через того, хто скривдив, і не задля скривдженого, а щоб ваша турбота про нас виявилася для вас перед Богом.

13 Тому ми втішилися. При нашій радості ми ще значно більше втішилися радістю Тита, що ви всі заспокоїли його дух.

14 Тож коли я перед ним чимось похвалився вами, то не був засоромлений, але оскільки все, про що ми говорили, є правдою, то й те, чим ми хвалилися перед Титом, виявилося правдою.

15 А його серце дуже прихильне до вас, коли згадує про послух усіх вас, як ви зі страхом і трепетом прийняли його.

16 Радію, що в усьому можу покластися на вас.

8

Практичні докази любові

1 Повідомляємо вам, брати, про Божу благодать, яка була дана македонським Церквам,

2 тому що серед великого досвіду переживання їхня надмірна радість при крайній убогості переросла в багатство їхньої щиросердечності.

3 Бо я свідчу, що по змозі й понад змогу, добровільно,

4 з наполегливим проханням вони благали нас про благодать і участь у служінні для святих.

5 І не так, як ми сподівалися, але спочатку віддали себе Господу, а, з Божої волі, і нам,

6 щоб ми попросили Тита, аби він, як розпочав у вас цю благодійну справу, так і закінчив.

7 І оскільки ви в усьому маєте достаток: у вірі, слові, знанні, у різних турботах, у вашій любові до нас, — то і в цій доброчинній справі збагачуйтеся.

8 Не кажу це як наказ, але турботами про інших випробовую щирість вашої любові.

9 Адже ви знаєте благодать нашого Господа Ісуса Христа, що, будучи багатим, заради вас Він став убогим, аби ви збагатилися Його зубожінням.

10 І в цьому даю пораду: адже це вам на користь, — вам, які від минулого року не тільки почали здійснювати це, а першими виявили до цього бажання.

11 Тепер же закінчіть справу, щоб як ревно бажали, так щоб і виконали в міру можливості.

12 Бо коли є готовність, вона сприймається згідно з тим, що хто має, а не з тим, чого хто не має.

13 Та й не для того, щоб інші мали полегшення, [а] ви — труднощі, але для рівності.

14 У нинішній час ваш достаток нехай їм допоможе в їхній нестачі, щоб і їхній достаток допоміг вам у вашій нестачі, — щоб існувала рівність;

15 як написано: Той, хто зібрав багато, не мав надміру, а хто зібрав мало, не мав нестачі.

16 Подяка Богові, що наділив серце Тита такою самою турботою про вас,

17 адже він, будучи старанним, прийняв прохання і добровільно пішов до вас.

18 Ми послали з ним брата, якого по всіх Церквах хвалять за Євангеліє,

19 а, крім того, він був вибраний Церквами, аби бути нашим співучасником у цій благодаті, котрій ми служимо на славу Самого Господа і для вашої ревності,

20 остерігаючись того, щоб від когось нам не зазнати нарікань за той достаток, яким ви нам послужили,

21 бо дбаємо про добро не тільки перед Господом, а й перед людьми.

22 Послали ми з ними нашого брата, старанність якого ми випробували за багатьох обставин багато разів, і який тепер ще старанніший через велике довір’я до вас.

23 Щодо Тита, то він — мій спільник, а ваш співпрацівник. Щодо наших братів, то вони — посланці Церков, слава Христа.

24 Тому дайте їм доказ вашої любові й нашої похвали щодо вас перед Церквами.

9

Бог любить, коли дають з радістю

1 А про служіння святим мені зайве писати вам,

2 бо знаю вашу готовність; нею хвалюся за вас перед македонцями, що Ахая від минулого року готова, — ваша ревність заохотила багатьох.

3 Тож я послав братів, щоб те, чим ми хвалилися щодо вас, не виявилося в цьому випадку даремним, а щоб, як я сказав, ви були готові.

4 Як прийдуть зі мною македонці й знайдуть вас неготовими, щоб ми не були засоромлені з приводу того, [чим хвалилися], а про вас і не говорю.

5 Отже, я вважав необхідним просити братів, аби пішли до вас заздалегідь і підготували щедрий дар, про який ви наперед сповістили, щоб він був готовий — саме як щедрий дар, а не як вимушений.

6 Втім, хто сіє скупо, той скупо і жатиме, а хто сіє щедро, той щедро і пожне.

7 Кожний нехай дає за велінням серця, а не з жалем чи з примусу, адже Бог любить того, хто дає з радістю.

8 А Бог спроможний збагатити вас усякою благодаттю, щоб ви завжди в усьому мали повний достаток і збагачувалися всяким добрим ділом,

9 як написано: Розсипав, роздав бідним; його праведність перебуває навіки!

10 А Той, Хто дає насіння та хліб сіячеві на поживу, нехай зростить і примножить ваше «насіння» і нехай виростить плоди вашої праведності.

11 У всьому збагачуйтеся різноманітною щирістю, яка через нас складає подяку Богові.

12 Бо справа цього служіння не тільки задовольняє потреби святих, вона переповнена численними подяками Богові.

13 Завдяки досвідові цього служіння вони славлять Бога за ваше підкорення Євангелію Христа, яке ви сповідуєте, та за щирість спілкування з ними та з усіма.

14 Тож у своїй молитві за вас вони прагнуть до вас через превелику Божу благодать, яка над вами.

15 Подяка Богові за Його невимовний дар!

10

Відповідь на звинувачення

1 Тож я, Павло, сам закликаю вас лагідністю і покірністю Христа, — я, який «покірний, коли присутній» між вами, «а коли відсутній — відважний» стосовно вас.

2 Тож прошу: коли я прийду, то щоб мені не довелося вдатися до сміливості, яку розраховую рішуче виявити щодо деяких, котрі вважають, що ми чинимо по-тілесному.

3 Але, перебуваючи в тілі, ми не по-тілесному воюємо!

4 Бо зброя нашої боротьби не тілесна, а сильна завдяки Богові, щоби знищити твердині; ми руйнуємо задуми

5 та всяку гордість, що повстає проти Божого пізнання; ми підпорядковуємо кожний задум на послух Христові;

6 ми готові відплатити за будь-який непослух, коли сповниться ваш послух.

7 Ви дивитеся на обличчя. Коли хто переконаний, що він належить Христові, тоді нехай сам врахує ось що: як він, так і ми — Христові.

8 Якби ж я значно більше хвалився нашою владою, яку дав [нам] Господь для вашого збудування, а не для руйнування, то не був би засоромлений.

9 Втім, хай вам не здається, ніби я хочу залякати вас посланнями.

10 Адже мої послання, кажуть, «вагомі та сильні», а коли я «особисто присутній, — то немічний», і мова моя жалюгідна.

11 Та нехай знає такий, що які ми на словах у посланнях, коли відсутні, такі ми й на ділі, коли присутні.

Боже мірило

12 Не сміємо судити чи рівняти себе до інших, які вихваляють самі себе; але ті, котрі самі себе міряють по собі та порівнюють себе із собою, не є розумними.

13 Ми ж не будемо безмірно хвалитися, але згідно з мірою еталона, що його дав нам Бог як міру, яку застосовуємо і до вас.

14 Тож не сягаємо занадто, наче ми не досягли вас: адже ми досягли вас Євангелієм Христа!

15 Надмірно не хвалимося чужою працею, а маємо надію, що коли у вас зросте ваша віра, ми надміру звеличимося, згідно з нашим взірцем,

16 щоби звіщати Євангеліє далеко за вашими околицями, а не хвалитися готовим на чужому полі.

17 Хто ж хвалиться, нехай хвалиться в Господі.

18 Бо досвідчений не той, хто сам себе ставить, а той, кого ставить Господь.

11

Застереження від лжевчителів

1 О, коли б ви трохи потерпіли моє безумство. Та ви й так терпите мене.

2 Адже я палаю до вас Божою ревністю, бо я заручив вас одному чоловікові, щоб, наче чисту діву, поставити перед Христом.

3 Та боюся, щоби часом, як змій звів Єву своїм лукавством, аби не зіпсувалися ваші думки, щоб ви не відхилилися від простоти й чистоти, яка в Христі.

4 Бо як прийшов би хто і проповідував іншого Ісуса, якого ми не проповідували, або прийняв іншого духа, якого ви не прийняли, або інше євангеліє, яке ви не прийняли, то ви з радістю терпіли б.

5 Думаю, що я нічим не менший від архиапостолів.

6 Хоч я і простий у слові, але не в знанні, адже в усьому ми завжди були відкритими перед вами.

7 Хіба я вчинив який гріх, коли принижував себе для того, аби ви були звеличені? Адже я даром благовістив вам Боже Євангеліє!

8 Від інших Церков забрав я, приймаючи плату, щоб вам служити.

9 А коли я прийшов до вас, то терпів нестатки, але нікому не був тягарем, бо мої нестатки поповнили брати, які прибули з Македонії. Я в усьому стримував себе, щоб не бути вам тягарем, — і буду стримувати.

10 Істина Христа є в мені; і цю похвалу не відніме в мене ніхто в країнах Ахаї.

11 Чому? Тому, що я не люблю вас? Те знає Бог.

12 А що роблю, те й буду робити, аби тим, котрі шукають підстави здаватися такими, як ми, усунути підставу того, чим вони хваляться.

13 Адже вони — лжеапостоли, робітники лукаві, які видають себе за апостолів Христа.

14 І не дивно, бо сам сатана видає себе за ангела світла.

15 Тому не є щось надзвичайне, коли і його слуги видають себе за служителів праведності: їхній кінець буде за їхніми вчинками.

Самовіддана праця приносить задоволення

16 Знову кажу: хай ніхто не вважає мене за божевільного. А коли ні, то прийміть мене хоча б як божевільного, щоб і я трохи похвалився.

17 Те, що кажу із цього приводу похвали, не кажу це від Господа, а наче в безумстві.

18 Оскільки багато хто хвалиться тілом, то і я похвалюся.

19 Тому що будучи мудрими, ви радо зносите безумних.

20 Адже ви терпите, коли вас хто поневолює, коли хто об'їдає, коли хто обдирає, коли хто величається, коли хто б'є вас в обличчя.

21 На сором кажу, що ми наче стали безсилими. Якщо хто наважується на щось, то — кажу це в безумстві — відважусь і я.

22 Вони юдеї? — І я. Вони ізраїльтяни? — І я. Вони нащадки Авраама? — І я.

23 Вони слуги Христові? — Кажу як нерозумний: я — більшою мірою! У труднощах — більше, у ранах — дуже багато, у в'язницях — надмірно, на межі смерті — часто.

24 Від юдеїв я дістав п'ять разів по сорок ударів без одного.

25 Тричі киями був я битий. Один раз був каменований. Тричі корабель розбивався зі мною, — ніч і день я провів у безодні.

26 Часто перебував у подорожах: у небезпеках на ріках, у небезпеках від розбійників, у небезпеках від одноплемінників, у небезпеках від язичників, у небезпеках у місті, у небезпеках у пустелі, у небезпеках на морі, у небезпеках від лжебратів;

27 у клопотах і труднощах; часто в недосипанні, у голоді й спразі; дуже часто в постах, у холоді та в наготі.

28 Крім цього зовнішнього, налягають на мене щоденні турботи за всі Церкви.

29 Якщо хто хворий, то хіба я не хворію? Якщо хто спокушається, то я хіба не палаю?

30 Коли вже маю хвалитися, то буду хвалитися своєю неміччю.

31 Бог і Отець Господа Ісуса, Який є благословенний навіки, знає, що не кажу неправди.

32 У Дамаску намісник царя Арети стеріг місто Дамаск, [вистежуючи], щоб мене схопити,

33 але мене через вікно спустили в кошику по стіні, — і я вирвався з його рук.

12

Ознаки апостольства

1 Доводиться хвалитися, однак це не корисно; тож перейду до Господніх видінь та об’явлень.

2 Знаю чоловіка в Христі, який чотирнадцять років тому, — не знаю, чи в тілі, не знаю, чи без тіла, Бог знає, — був підхоплений аж до третього неба.

3 І знаю, що той чоловік, — чи в тілі, чи без тіла, не знаю, Бог знає, —

4 був підхоплений у рай і почув невимовні слова, яких людина не може висловити.

5 Ось таким похвалюся, а собою — не хвалитимуся, хіба що своїми немочами.

6 Адже коли захочу хвалитися, то не виявлюся безумним, бо говоритиму правду; та стримаюся, щоби про мене хтось більше не подумав, крім того, що бачить у мені та що чує від мене.

7 І щоб я через численні об’явлення не пишався, то дано мені колючку в тіло — посланця сатани, — аби бити мене в обличчя, щоб я не величався.

8 Задля цього тричі благав Господа, щоб він відступився від мене,

9 та Він сказав мені: Досить тобі Моєї благодаті, адже [Моя] сила виявляється в немочі! Тому краще радо буду хвалитися своїми немочами, щоб оселилася в мені сила Христа.

10 Через це радію в немочах, у клопотах, у нестатках, у вигнаннях та утисках за Христа, бо коли я немічний, — тоді я сильний.

11 [Хвалячись], став я нерозумним, — ви до того мене змусили. Бо ви мали б мене хвалити, оскільки я нічим не поступаюся архіапостолам, хоч я ніщо.

12 Адже ознаки апостольства виявилися у вас у всякому терпінні, в ознаках, а також у чудесах і проявах сили.

13 Бо в чому ви поступаєтеся іншим Церквам? Хіба тільки в тому, що я не був для вас тягарем? Даруйте мені цю «провину».

14 Оце втретє я готовий прийти до вас, та не буду тягарем, бо шукаю не вашого, а вас. Адже не діти повинні батькам збирати маєток, а батьки — дітям.

15 Я ж охоче потрачуся на вас і пожертвую собою за ваші душі, — і хоч дуже люблю вас, я менш улюблений.

16 Припустимо, що я не обтяжував вас, але, будучи хитрим, здобув вас підступом.

17 Хіба я коли-небудь використав вас через тих, кого до вас посилав?

18 Я вмовив Тита й послав разом з ним брата, — чи використав вас Тит? Хіба не діяли ми в одному дусі? Хіба не ходили ми тими самими слідами?

19 Може, ви знову думаєте, що ми виправдовуємося перед вами? Перед Богом у Христі кажемо: все чинимо, улюблені, для вашого збудування.

20 Та боюся, аби часом, коли прийду, не знайти вас такими, якими б не хотів, і щоб сам не був для вас таким, якого б ви не бажали. Щоб не було сварок, заздрощів, обурення, суперництва, обмов, пліток, пихи, безладдя;

21 щоби знову, коли прийду, не впокорив мене мій Бог перед вами, і я не оплакував би багатьох, які раніше згрішили та не покаялися в нечистоті, у розпусті, у безсоромності, що їх учинили.

13

Жити Божою силою

1 Оце втретє іду до вас. Устами двох або трьох свідків буде стверджене кожне слово.

2 Я попереджав і попереджаю, — як був у вас удруге, та й тепер, коли я відсутній, коли прийду знову, то не помилую тих, котрі раніше згрішили, як і всіх інших.

3 Ви шукаєте доказу, чи промовляє через мене Христос: для вас Він не є немічним, але сильний у вас.

4 Бо хоч Він і був розп'ятий у немочі, та живе Божою силою. Адже й ми немічні в Ньому, але Божою силою, яка у вас, будемо жити з Ним.

5 Випробовуйте себе самих, чи перебуваєте ви у вірі, пізнавайте себе. Хіба ви не знаєте себе, що Ісус Христос у вас? Чи, може, ви недосвідчені?

6 Маю надію, ви розумієте, що ми не є недосвідченими!

7 Благаємо Бога, щоб ви не робили ніякого зла: не для того, аби ми виявилися досвідченими, але щоб ви чинили добро, а ми були як недосвідчені.

8 Адже ми нічого не можемо проти істини, але за істину.

9 Ми радіємо, коли ми немічні, а ви — сильні. Про це й молимося: за вашу досконалість.

10 Саме тому пишу це тепер, коли відсутній, щоб коли прийду, нещадно не скористатися тією владою, яку дав мені Господь на збудування, а не на руйнування.

Закінчення

11 Отак, брати: радійте, вдосконалюйтеся, втішайтеся, будьте однодумні, зберігайте мир — і Бог любові та миру буде з вами!

12 Вітайте один одного святим поцілунком. Вас вітають усі святі.

13 Благодать Господа Ісуса Христа, любов Бога і спільність Святого Духа — з усіма вами. [Амінь].

Галатів

1

Вітання галатам

1 Павло, апостол не від людей, не через людину, але через Ісуса Христа і Бога Отця,
Який воскресив Його з мертвих,

2 та всі брати, що зі мною, — до галатійських Церков:

3 благодать і мир вам від нашого Бога Отця і від Господа Ісуса Христа,

4 Який віддав Самого Себе за наші гріхи, щоб визволити нас від теперішнього
лукавого віку, за волею Бога і нашого Отця,

5 Якому слава навіки-віків. Амінь .

Євангеліє — не від людей

6 Дивуюся, що ви так швидко залишаєте Того, Хто покликав вас благодаттю Христа, і
переходите до іншого євангелія.

7 Втім, воно не інше, але є деякі, котрі бентежать вас і хочуть змінити Євангеліє
Христа.

8 Але якби й ми чи сам ангел з неба благовістили вам щось інше, ніж те, що ми вам
благовістили, — нехай буде відлучений!

9 Як ми раніше говорили, я і тепер знову кажу: коли вам хто благовістить щось інше,
ніж те, що ви прийняли, — нехай буде відлучений!

10 Хіба тепер я покладаюся на людей, чи на Бога? Хіба я намагаюся догодити людям?
Якби я і досі догоджав людям, то не був би рабом Христа.

11 Повідомляю вам, брати, що Євангеліє, яке я вам звістив, не від людей.

12 Адже я не прийняв його і не навчився від людини, але — через об’явлення Ісуса
Христа.

Початок служіння апостола Павла

13 Ви чули про моє життя колись у юдействі, що я несамовито переслідував Божу
Церкву та руйнував її;

14 я досягнув у юдействі більших успіхів, ніж багато ровесників мого роду, будучи
завзятим прихильником моїх батьківських передань.

15 Коли ж Бог, Який вибрав мене з лона моєї матері й покликав Своєю благодаттю,
уподобав

16 об’явити через мене Сина Свого, щоб я благовістив Його між язичниками, — я не
став того часу радитися з тілом і кров’ю

17 і не пішов у Єрусалим до тих, які переді мною були апостолами, але я пішов у
Аравію і знову повернувся в Дамаск.

18 Потім, після трьох років, пішов я в Єрусалим, щоби побачити Кифу, і перебув у нього п’ятнадцять днів.

19 Когось іншого з апостолів я не бачив, крім Якова, брата Господнього.

20 І те, що пишу вам, — перед Богом пишу, не обманюю.

21 Потім я прийшов у землі Сирії та Килікії.

22 Церкви Христові в Юдеї не знали мене особисто.

23 Вони тільки чули, що той, хто колись переслідував, тепер благовістить віру, яку раніше нищив.

24 І прославляли через мене Бога.

2

Свобода в Христі

1 Потім, по чотирнадцяти роках, я знову прибув з Варнавою в Єрусалим, взявши із собою Тита.

2 Пішов, як мені було об’явлено, і там виклав їм Євангеліє, яке проповідую язичникам, а видатним — окремо, чи часом не даремно я працюю або працював.

3 Але навіть Тит, який був зі мною, бувши греком, не був примушений обрізатися.

4 А щодо фальшивих братів, які приєдналися, щоби підглянути за нашою свободою, яку маємо в Ісусі Христі, аби нас поневолити,

5 то ми їм ні на мить не піддалися, щоб істина Євангелія збереглася у вас.

6 Стосовно тих, які вважають себе кимось, — для мене немає жодної різниці, якими вони були колись, — то Бог не дивиться на обличчя людини. Адже ті, хто вважає себе кимось, мені нічого не додали.

7 Навпаки, побачивши, що мені довірено Євангеліє між язичниками, як і Петрові між обрізаними, —

8 адже Той, Хто допоміг Петрові бути апостолом між обрізаними, допоміг і мені між язичниками, —

9 та визнавши дану мені благодать, Яків, Кифа та Іван, котрі вважаються стовпами, подали мені й Варнаві, як співучасникам, руки, щоб ми йшли до язичників, а вони — до обрізаних,

10 аби тільки ми пам’ятали про вбогих, що, власне, я і намагався робити.

Петро та Павло в Антіохії

11 Коли ж Кифа прийшов до Антіохії, я особисто виступив проти нього, бо він заслуговував на докір.

12 Ще до того, як деякі прийшли від Якова, він їв разом з язичниками. А коли ті надійшли, він став сторонитися і відмежовуватися, боячись обрізаних.

13 Лицемірили з ним й інші юдеї, так що й Варнава приєднався до їхнього лицемірства.

14 Але коли я побачив, що вони не послідовні щодо істини Євангелія, то я прилюдно
сказав Кифі: Якщо ти, юдей, живеш як язичник, а не як юдей, то чому змушуєш язичників
жити по-юдейському?

15 Ми від природи юдеї, а не грішники з язичників.

Ніхто не виправдається ділами Закону

16 Знаючи, що людина не може оправдатися ділами Закону, але тільки вірою в Ісуса
Христа, ми повірили в Ісуса Христа, щоб оправдатися вірою в Христа, а не ділами Закону.
Бо жодна людина не буде оправдана ділами Закону.

17 Якщо, шукаючи оправдання в Христі, ми й самі виявилися грішниками, то невже
Христос є служителем гріха? Зовсім ні!

18 Бо коли я знову відбудовую те, що зруйнував, то роблю себе порушником.

19 Адже через Закон я помер для Закону, щоби жити для Бога. Я розп'ятий разом з
Христом.

20 І живу вже не я, а Христос живе в мені. А що тепер живу в тілі, то живу вірою в
Божого Сина, Який полюбив мене й віддав Себе за мене.

21 Я не відкидаю Божої благодаті. Бо якщо праведність через Закон, то даремно помер
Христос.

3

Праведний житиме вірою

1 О, нерозумні галати! Хто звів вас [не коритися істині], адже перед вашими очима був
зображений розп'ятий Ісус Христос?

2 Лише про одне хочу від вас довідатися: ви одержали Духа через діла Закону чи від
віри в те, що почули?

3 Чи вже настільки ви нерозумні, що, почавши Духом, тепер закінчуєте тілом?

4 Як багато ви натерпілися! І невже все даремно? О, коли б тільки даремно!

5 Той, Хто вселяє у вас Духа і робить чудеса серед вас, чи здійснює Він це ділами
Закону чи вірою в почуте?

6 Авраам повірив Богові, і це зараховано йому за праведність.

7 Зрозумійте, що ті, хто від віри, — сини Авраама.

8 Адже Писання, передбачивши, що Бог через віру оправдає язичників, благовістило
Авраамові: В тобі благословляться всі народи!

9 Тому ті, хто від віри, будуть благословенні разом з вірним Авраамом.

10 А ті, які живуть ділами Закону, перебувають під прокляттям, бо написано, що
проклятий кожний, хто не дотримується всіх приписів книги Закону, щоб їх виконувати.

11 А що Законом ніхто не оправдується перед Богом, то це ясно, оскільки праведний
житиме вірою.

12 Закон же не від віри, але хто виконує його, той житиме ним.

13 Христос викупив нас від прокляття Закону, ставши за нас прокляттям, тому що
написано: Проклятий кожний, хто висить на дереві, —
14 аби благословення Авраама поширилося на язичників у Ісусі Христі, щоб ми
одержали обітницю Духа через віру.
15 Брати, кажу вам по-людському: навіть затвердженого людьми заповіту ніхто не
відкидає і нічого не додає до нього.
16 Авраамові ж та його Нащадкові були дані обітниці. Не сказано, що нащадкам, наче
про багатьох, але як про одного: і твоєму Нащадкові, — Яким є Христос.
17 Я кажу, що Завіту [про Христа], попередньо затвердженого Богом, Закон, який
прийшов через чотириста тридцять років, не відкидає, аби скасувати обітницю.
18 Адже коли спадщина є від Закону, то вже не за обітницею. Авраамові ж Бог дав
спадщину через обітницю!
Закон — провідник до Христа
19 Тоді навіщо ж Закон? Він був даний для виявлення переступів і встановлений через
ангелів рукою посередника, аж поки не прийде Нащадок, Якому була дана обітниця.
20 Але посередник не є для одного, тоді як Бог один.
21 Та невже Закон є проти Божих обітниць? Зовсім ні! Якби був даний Закон, здатний
оживляти, тоді праведність була б від Закону.
22 Але Писання замкнуло все під гріхом, щоб обітниця з віри в Ісуса Христа була дана
тим, які вірять.
23 А поки прийшла віра, ми були бережені Законом, замкнені до майбутнього
відкриття віри.
24 Тому Закон був нашим вихователем до Христа, щоб нам оправдатися вірою.
25 Коли ж прийшла віра, то ми вже не під вихователем.
26 Адже через віру в Ісуса Христа ви всі — сини Божі.
27 Оскільки ви, які в Христа хрестилися, у Христа зодягнулися.
28 Немає юдея, ні грека; немає ані раба, ані вільного; немає чоловічого роду, ні
жіночого, бо в Ісусі Христі ви всі — одно.
29 А якщо ви Христові, то ви є нащадками Авраама і, згідно з обітницею, —
спадкоємці.

4

Не раби, а сини
1 Тож кажу я: доки спадкоємець є малолітній, він нічим не відрізняється від раба, хоч і
є володарем усього.
2 Але до часу, призначеного батьком, він перебуває під опікунами й управителями.
3 Так і ми, доки були дітьми, то були поневолені природними стихіями світу.

4 Коли ж прийшла повнота часу, Бог послав Свого Сина, Який народився від жінки і був під Законом,

5 аби викупити тих, які під Законом, щоб ми одержали всиновлення.

6 А оскільки ви — сини, то Бог послав у наші серця Духа Свого Сина, Який кличе: Авва, Отче!

7 Тому ти вже не раб, а син, а якщо син, то [через Христа] й спадкоємець Божий.

8 Але тоді, не знаючи Бога, ви служили тим, які за своєю природою не є богами.

9 Тепер же, пізнавши Бога, а краще, як Бог пізнав вас, — навіщо знову повертаєтеся до безсилих і убогих стихій, яким бажаєте знову, як і колись, служити?

10 Ви уважно стежите за днями й місяцями, за порами й роками.

Батьківська турбота апостола

11 Я боюся за вас: чи не даремно я трудився для вас?

12 Прошу вас, брати: будьте, як я, бо я такий же, як ви. Нічим ви мене не образили.

13 Ви знаєте: хоч я в немочі тіла звіщав вам раніше Євангеліє,

14 та ви [моїм] тілесним випробуванням не погордували, не відштовхнули мене, а прийняли мене як Божого ангела, як Ісуса Христа.

15 Тож куди поділося ваше блаженство? Свідчу вам, що якби було можливим, то ви вирвали б свої очі й дали б мені.

16 Невже я став вашим ворогом, тому що говорю вам правду?

17 Не на добро виявляють вони ревність до вас, але хочуть вас відлучити, щоб ви про них уболівали.

18 Адже добре завжди вболівати про добро, а не тільки тоді, коли я присутній у вас.

19 Діти мої, я знову терплю нестерпні муки за вас, доки не відобразиться у вас Христос.

20 Хотів би я бути з вами сьогодні та змінити тон своєї мови, тому що вболіваю за вас.

Ми — сини вільної

21 Скажіть мені ви, які хочете бути під Законом, хіба ви не чули Закону?

22 Адже написано, що Авраам мав двох синів — одного від рабині, а другого від вільної.

23 Але той, хто від рабині, народився по-тілесному, а той, хто від вільної, — згідно з обітницею.

24 Розуміти це потрібно образно, адже тут — два Завіти. Один із Сінайської гори: це Агар, яка народжує в рабство.

25 Агар означає гору Сінай в Аравії та відповідає теперішньому Єрусалиму, який перебуває в рабстві разом зі своїми дітьми.

26 А горішній Єрусалим вільний; він є матір'ю для [всіх] нас.

27 Адже написано: Звеселися, неплідна, яка не родила! Радій і викликуй ти, яка не терпіла мук родів, бо набагато більше дітей у покинутої, ніж у тієї, яка має чоловіка!

28 Ви ж, брати, є дітьми обітниці — як Ісаак.

29 Але як тоді народжений за тілом переслідував народженого за духом, так і тепер.

30 Та що каже Писання? Прожени рабиню та її сина, адже син рабині не буде спадкоємцем разом із сином вільної.

31 Отже, брати, ми є дітьми не рабині, а вільної!

5

Христос дав нам свободу

1 Христос визволив нас для свободи, тож стійте в ній і не впрягайтеся знову в ярмо рабства.

2 Ось я, Павло, кажу вам: коли обрізуєтеся, Христос вам нічим не допоможе.

3 Свідчу також кожному чоловікові, який обрізується, що він є боржником щодо виконання всього Закону.

4 Ви, які оправдуєтеся Законом, залишилися без Христа, відпали ви від благодаті!

5 Ми ж духом очікуємо надію праведності з віри.

6 Бо в Христі Ісусі ані обрізання, ані необрізання не мають сили, а тільки віра, яка проявляється через любов.

7 Бігли ви добре; хто перешкодив вам коритися істині?

8 Таке переконання не від Того, Хто вас покликав.

9 Трохи закваски заквашує все тісто.

10 Я впевнений щодо вас у Господі, що ви не будете думати інакше. Той, хто підбурює вас, зазнає осуду, ким би він не був.

11 Чому, брати, мене все ще переслідують, якщо я і досі проповідую обрізання? Тоді усувається спокуса хреста.

12 О, якби обрізаними були ті, хто непокоїть вас!

13 Адже ви, брати, покликані до свободи. Тільки б свобода ваша не стала причиною жити по-тілесному, але любов'ю служіть один одному,

14 бо весь Закон міститься в одному виразі, а саме: Люби свого ближнього, як себе самого.

Учинки тіла і плід Духа

15 Коли ж ви один одного кусаєте та гризете, то глядіть, щоб ви не знищили один одного.

16 Кажу: живіть духом, і не чинитимете пожадань тіла.

17 Бо тіло бажає протилежного духові, а дух — протилежного тілу: вони протидіють одне одному, щоб ви не чинили того, чого бажаєте.

18 Коли ж вас веде Дух, то ви не під Законом.

19 Учинки тіла очевидні, а саме: [перелюб], розпуста, нечистота, безсоромність,

20 ідолослужіння, чародійство, ворожнеча, сварки, заздрощі, гнів, суперечки, розділення, єресі,

21 злоба, пияцтво, гульня і тому подібне. Попереджаю вас, як і раніше попереджав: хто таке робить, Божого Царства не успадкує!

22 Плід же Духа — любов, радість, мир, довготерпіння, ласкавість, доброта, віра,

23 лагідність, стриманість. На таких немає Закону!

24 А ті, хто є Ісуса Христа, вони розіп'яли своє тіло з його пристрастями та пожадливостями.

25 Коли живемо духом, то духом і ходімо.

26 Не ставаймо марнославними, не дратуймо одне одного, не заздрім одне одному!

6

Що людина посіє, те й пожне

1 Брати, якщо і впаде людина в якийсь переступ, то ви, духовні, виправляйте такого духом лагідності, кожний пильнуючи за собою, щоб і самому не потрапити в спокусу.

2 Носіть тягарі один одного і таким чином виконаєте Закон Христа.

3 Бо коли хто думає, що він є кимось, будучи нічим, то сам себе обманює.

4 Нехай кожний випробовує своє діло, і тоді матиме похвалу тільки в собі, а не перед іншими.

5 Бо кожний нестиме власний тягар.

6 Той, хто навчається слова, нехай ділиться всім добром із тим, хто його навчає.

7 Не обманюйтеся, — Бог осміяний бути не може. Бо що лише людина посіє, те й пожне.

8 Адже хто сіє для свого тіла, — пожне від тіла тління, а хто сіє для духа, — пожне від Духа вічне життя.

9 Роблячи добро, не втрачаймо запалу, бо свого часу пожнемо, якщо не ослабнемо.

10 Тому, поки маємо час, робімо добро всім, а найперше тим, які рідні у вірі.

Нове творіння

11 Погляньте, якими великими літерами написав я вам своєю рукою!

12 Ті, хто бажає хвалитися тілом, змушують вас обрізатися, щоб не бути переслідуваними за хрест Христа.

13 Адже ті, хто обрізується, самі Закону не дотримують, але бажають, щоб ви були обрізані, аби хвалитися вашим тілом.

14 А я не став би хвалитися нічим іншим, як тільки хрестом Господа нашого Ісуса Христа, яким для мене розп'ятий світ, а я — для світу.

15 Адже [в Ісусі Христі] не має значення ні обрізання, ні необрізання, але нове творіння.

16 І на всіх, хто буде дотримуватися цього правила, нехай на них і на Божому Ізраїлі спочине мир і милість.

17 Зрештою, хай ніхто не завдає мені труднощів, бо я ношу на моєму тілі рани [Господа] Ісуса.

18 Благодать Господа нашого Ісуса Христа з вашим духом, брати! Амінь.

Ефесян

1

Вітання ефесянам

1 Павло, з Божої волі апостол Ісуса Христа, — святим у Ефесі й вірним в Ісусі Христі.

2 Благодать і мир вам від Бога, нашого Отця, і Господа Ісуса Христа!

Призначені для всиновлення

3 Благословенний Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, Який поблагословив нас усяким духовним благословенням на небесах у Христі.

4 Оскільки Він вибрав нас у Ньому раніше від створення світу, щоб ми були святі й непорочні перед Ним у любові,

5 наперед призначивши нас для того, щоб усиновити Собі через Ісуса Христа, згідно з уподобанням Своєї волі,

6 для прославлення величі Своєї благодаті, якою Він обдарував нас в улюбленому Сині.

7 У Ньому маємо викуплення Його кров'ю, прощення переступів, згідно з багатством Його благодаті,

8 яку Він безмірно помножив у нас у всякій мудрості та розумінні,

9 відкривши нам таємницю Своєї волі, за Своїм уподобанням, яке раніше наперед ухвалив у Ньому

10 для впорядкування повноти часів, щоб об'єднати в Христі все те, що на небі та що на землі.

11 У Ньому й ми стали спадкоємцями, які були наперед призначені за передбаченням Того, Хто все здійснює за рішенням Своєї волі,

12 щоб ми були для прославлення Його величі, ми, які раніше мали надію на Христа.

13 У Ньому й ви, почувши слово правди, Радісну Звістку нашого спасіння, та повіривши в Нього, були відзначені печаттю, Святим Духом обітниці,

14 Який є завдатком нашої спадщини для викуплення придбаного, для прославлення Його величі!

Голова Церкви — Христос

15 Тому і я, почувши про вашу віру в Господа Ісуса та про любов до всіх святих,

16 не перестаю дякувати за вас, згадуючи [вас] у своїх молитвах,

17 щоби Бог Господа нашого Ісуса Христа, Отець слави, дав вам Духа мудрості й відкриття для Його пізнання,

18 просвітивши очі вашого серця, щоб ви знали, якою є надія Його покликання, яке багатство слави Його спадщини у святих,

19 яка неосяжна велич Його сили в нас, котрі віримо в дію могутності Його сили,

20 що Він її здійснив у Христі, воскресивши Його з мертвих і посадивши праворуч Себе на небесах, —

21 вище від усякого начальства, влади, сили, панування і всякого імені, яким іменують не тільки в теперішньому віці, але й у майбутньому.

22 І Він усе підкорив під Його ноги і поставив Його над усім — як Голову Церкви,

23 яка є Його тілом, повнотою Того, Хто наповняє все в усьому!

2

Бог воскресив нас до нового життя

1 І вас, котрі були мертвими через ваші переступи й гріхи,

2 в яких ви колись жили за звичаєм цього світу, як і князь, який панує в повітрі, згідно з духом, що тепер діє в синах непокори.

3 Між ними всі ми колись жили в пожадливостях нашого тіла, виконуючи волю тіла та думок, були від природи, як і інші, дітьми гніву,

4 але Бог, Який багатий на милість, через велику Свою любов, якою нас полюбив, —

5 нас, котрі були мертві через наші переступи, оживив разом із Христом, адже ви спасенні благодаттю, —

6 і воскресив нас разом з Ним, і в Ісусі Христі посадив разом на небесах,

7 щоб у доброті до нас в Ісусі Христі в майбутніх віках показати надзвичайно велике багатство Своєї благодаті.

8 Адже ви спасенні благодаттю через віру, і це не від вас, це Божий дар,

9 не від діл, щоб ніхто не хвалився.

10 Тому що ми — Його творіння, ми створені в Христі Ісусі для добрих діл, які Бог наперед приготував для нас, щоб ми в них перебували.

Нас поріднила кров Христа

11 Отже, пам’ятайте, що колись ви були за тілом язичниками, яких так звані за тілом «рукотворно обрізані» називали необрізаними,

12 бо ви того часу були без Христа, відчужені від громади Ізраїля, далекі від завітів обітниці, позбавлені надії і без Бога на світі.

13 А нині, в Ісусі Христі, ви, які колись були далекими, кров'ю Христа стали близькими.

14 Адже Він — наш мир, Який зробив з двох одне, зруйнував Своїм тілом серединну перегородку — ворожнечу,

15 усунувши Закон заповідей в навчаннях, аби з двох збудувати в [Самому Собі] одну Нову Людину, встановити мир

16 і в одному тілі хрестом примирити обох з Богом, знищивши на ньому ворожнечу.

17 Прийшовши, Він благовістив мир вам — далеким, і мир вам — близьким;

18 так що через Нього обоє маємо доступ до Отця в одному Дусі.

19 Тож ви більше не чужі й не захожі, а співгромадяни святих і домашні для Бога,

20 збудовані на основі апостолів і пророків, де наріжним каменем є Сам Ісус Христос;

21 на Ньому вся будівля, досконало збудована, зростає у святий храм у Господі,

22 в Якому й ви разом будуєтеся Духом у Божу оселю.

3

Язичники — співучасники обітниці

1 Із цієї причини для вас, язичники, я, Павло, став в'язнем Ісуса Христа.

2 Ви ж, напевно, чули про служіння Божої благодаті, яка дана мені для вас,

3 бо мені через об'явлення відкрита таємниця, про що я раніше коротко написав;

4 із чого, коли читаєте, ви можете збагнути моє розуміння Христової таємниці.

5 В інших поколіннях вона не була виявлена людським синам так, як ось тепер Духом відкрита святим апостолам і пророкам,

6 що і язичники є співспадкоємцями, одним тілом і співучасниками обітниці в Ісусі Христі через Євангеліє,

7 служителем якого я став через дар Божої благодаті, яка була дана мені дією Його сили.

8 Мені, найменшому з усіх святих, дана ця благодать: благовістити між язичниками незбагненне багатство Христа

9 і просвітити всіх, у чому полягає здійснення таємниці, що від віків була схована в Бозі, Який усе створив [через Христа],

10 щоби правителям і владам на небесах тепер могла виявитися через Церкву багатогранна Божа премудрість,

11 згідно з відвічним рішенням, яке Він здійснив у Ісусі Христі, нашому Господі,

12 у Котрому ми маємо відвагу й доступ у надії через віру в Нього.

Щоби Христос оселився в наших серцях

13 Тому прошу вас не занепадати духом з приводу моїх страждань за вас, бо це — ваша слава.

14 Для цього я схиляюсь на свої коліна перед Отцем [Господа нашого Ісуса Христа],

15 від Якого має ім’я кожна родина на небесах і на землі,

16 щоби за багатством Своєї слави Він дав вам через Свого Духа зміцнитися силою у внутрішній людині,

17 щоби через віру Христос оселився у ваших серцях, аби ви, укорінені й засновані на любові,

18 разом з усіма святими змогли зрозуміти, що це за ширина й довжина, висота й глибина,

19 і пізнати Христову любов, яка сягає за межі пізнання, щоб наповнилися ви всякою Божою повнотою.

20 А Тому, Хто силою, яка діє в нас, може зробити значно більше всього, що ми просимо або думаємо, —

21 Йому слава в Церкві й у Христі Ісусі на всі покоління і навіки-віків, амінь!

4

Заклик до духовного зростання

1 Отже, я, в’язень у Господі, прошу вас, щоб ви поводилися гідно звання, до якого були покликані,

2 з усякою покірністю і лагідністю, з довготерпінням, у любові підтримуючи одне одного,

3 намагаючись зберігати єдність духа в союзі миру.

4 Одне Тіло й один Дух, — як і були ви покликані в одній надії вашого покликання.

5 Один Господь, одна віра, одне хрещення,

6 один Бог і Отець усіх, Який над усіма, і через усіх, і в усіх [нас].

7 А кожному з нас дана благодать згідно з даром Христа.

8 Тому сказано: Піднявшись на висоту, Він полон полонив і дав дари людям.

9 А що означає «піднявшись», як не те, що [раніше] Він зійшов до найнижчих місць землі?

10 Хто зійшов, Той і піднявся вище від небес, щоб наповнити все.

11 Він і поставив одних апостолами, інших пророками, ще інших благовісниками, а тих — пастирями та вчителями,

12 щоби приготувати святих для справи служіння, для збудування Христового тіла,

13 аж поки всі досягнемо єдності віри й пізнання Божого Сина, досконалого змужніння, міри зрілості — повноти Христа;

14 щоб ми не були більше малими дітьми, які носяться хвилями і захоплюються всяким вітром учення, людською підступністю, лукавством, що вводить в оману,

15 а щоб ми в любові були правдомовні, щоб у всьому досягли зросту Того, Хто є Голова, — Христа.

16 Від Нього — усе тіло, складене і надійно сполучене різними зв’язками в міру дії кожного окремого члена тіла, зростає на збудування самого себе в любові.

Залишити попередній спосіб життя

17 Усе це я кажу й свідчу в Господі, щоб ви більше не були, як [ті] язичники, які ходять у марноті свого розуму,

18 маючи затьмарену свідомість, вони відчужені від Божого життя через їхнє незнання, через закам’янілість їхніх сердець.

19 Вони стали нечутливими, піддалися розпусті, щоб у нестримності чинити всяку нечистоту.

20 Але ви не так пізнали Христа,

21 оскільки ви чули Його і в Нього навчилися, — адже істина в Ісусі, —

22 то треба, щоб ви відкинули стару людину з її попереднім способом життя, яка зітліває в оманливих пожадливостях,

23 аби ваш розум оновлювався духом,

24 щоб ви зодягнулися в нову людину, створену за подобою Божою, у праведності та святості істини.

Життя, кероване Духом

25 Тому, відкинувши неправду, кожний говоріть своєму ближньому правду, бо ми є членами одне одного.

26 Гніваючись, — не грішіть; сонце хай не заходить у вашому гніві,

27 і не давайте місця дияволові.

28 Хто крав, хай більше не краде, але краще нехай працює, роблячи своїми руками добро, аби мав що подати тому, хто має потребу.

29 Жодне погане слово хай не виходить з ваших уст, а тільки добре для зміцнення [віри], щоб воно принесло користь тим, хто слухає.

30 І не засмучуйте Святого Божого Духа, Яким ви запечатані на день викуплення.

31 Усяке роздратування, гнів, лють, крик і зневага хай віддаляться від вас разом з усякою злобою.

32 Будьте ж добрими один до одного, милосердними, прощаючи одне одному, як і Бог через Христа вам простив!

5

Поводьтеся, як діти світла

1 Отже, наслідуйте Бога, як улюблені діти,

2 та живіть у любові, як і Христос полюбив нас і видав Себе за нас як дар і жертву Богові, як приємні пахощі.

3 А розпуста й усяка нечистота чи жадоба до наживи навіть хай не згадуються між вами, як це личить святим;

4 також і безсоромність, і пусті балачки, чи грубі жарти — вони недоречні; але найкраще — подяка.

5 Бо знайте, що жодний розпусник або нечистий, або жадібний до наживи, котрий є ідолослужителем, не має спадщини в Царстві Христа і Бога.

6 Хай ніхто з вас не піддається обманові марних слів, бо через це Божий гнів приходить на неслухняних синів.

7 Тому не ставайте їхніми спільниками,

8 бо ви були колись темрявою, а тепер є світлом у Господі. Поводьтеся, як діти світла.

9 Адже плід світла — в усякій доброті, праведності й правді.

10 Досліджуйте те, що до вподоби Богові,

11 і не ставайте спільниками в неплідних ділах темряви, а краще їх викривайте.

12 Адже про те, що вони таємно роблять, соромно навіть говорити.

13 Усе, що засуджується, виявляється світлом,

14 оскільки все, що виявляється, стає світлом. Через це й сказано: Встань, ти, котрий спиш, і воскресни з мертвих, — і Христос освітить тебе!

Наповняйтеся Духом

15 Отже, уважно слідкуйте, щоби поводитися не як немудрі, але як мудрі,

16 цінуючи час, бо дні лукаві.

17 Тому не будьте нерозумними, але пізнавайте, у чому полягає Господня воля.

18 І не впивайтеся вином, в якому розпуста, а наповнюйтеся Духом,

19 повчаючи самих себе псалмами, урочистими та духовними піснями, співаючи і прославляючи у ваших серцях Господа,

20 дякуючи завжди і за все Богові й Отцеві в Ім’я Господа нашого Ісуса Христа,

21 підкоряючись одне одному в Христовому страху.

Чоловік і дружина

22 Дружини, [коріться] своїм чоловікам, як Господу,

23 адже чоловік є голова дружини, як Христос — Голова Церкви, Він же — Спаситель тіла.

24 Як Церква кориться Христові, так і дружини — чоловікам у всьому.

25 Чоловіки, любіть [своїх] дружин, як Христос полюбив Церкву й віддав Себе за неї,

26 щоб її освятити, очистивши купіллю води в слові,

27 щоби поставити її Собі славною Церквою, яка не має ні плями, ні вади, і нічого такого подібного, але щоб вона була свята й непорочна.

28 Так і чоловіки повинні любити своїх дружин, як власні тіла. Хто любить свою дружину, той і себе любить.

29 Адже ніхто ніколи свого тіла не зненавидів, але годує і гріє його, як і Христос Церкву,

30 бо ми — члени Його тіла: [з Його тіла і з Його кісток].

31 Тому чоловік залишить батька й матір та пристане до своєї дружини, і будуть обоє одним тілом.

32 Це велика таємниця, адже я говорю про Христа й Церкву.

33 Тож кожний з вас нехай любить свою дружину, як себе самого, а дружина нехай боїться свого чоловіка.

6

Діти і батьки

1 Діти, слухайтеся своїх батьків у Господі, бо це справедливо.

2 Шануй свого батька та матір — така перша заповідь з обітницею, —

3 щоб тобі було добре і щоб ти був довголітній на землі.

4 А ви, батьки, не дратуйте своїх дітей, а виховуйте їх у послуху та вченні Господа.

Раби і пани

5 Раби, слухайтеся земних панів зі страхом і тремтінням, у простоті вашого серця, як Христа;

6 не служіть тільки про людське око, як ті підлабузники, але як раби Христа: виконуйте Божу волю щиро,

7 охоче служіть, як Господу, а не як людям.

8 Знайте, що кожний одержить від Господа відповідно до того, що зробив доброго, — чи він раб, чи вільний.

9 І ви, пани, так само робіть їм, — облиште погрози, знаючи, що й ви, і вони мають Господа на небесах, а Він не зважає на особу.

Могутня Божа зброя

10 Нарешті, зміцнюйтеся Господом та могутністю Його сили.

11 Зодягніться у всю Божу зброю, щоб ви могли протистати підступності диявола.

12 Адже наша боротьба не з тілом і кров'ю, але з началами, з владами, зі світовими правителями темряви цього [віку], з піднебесними духами злоби.

13 Тому візьміть усю Божу зброю, щоб ви змогли дати опір у день зла і, усе подолавши, вистояти.

14 Отже, стійте, підпережіться істиною, зодягніться в броню праведності,

15 взуйтеся в готовність благовістити мир.

16 Понад усе візьміть щит віри, яким зможете погасити всі вогненні стріли лукавого;

17 візьміть шолом спасіння і духовний меч, яким є Боже Слово.

18 Постійно моліться духом усякою молитвою і проханням, дбайте про це з усякою витривалістю і благанням за всіх святих

19 і за мене, щоб, коли відкриваю свої уста, мені було дано слово, аби відважно проповідувати таємницю Євангелія,

20 за яку я є послом у кайданах, щоб сміливо про неї говорити, як мені й належить.

Закінчення

21 А щоб і ви довідалися, що зі мною, чим я займаюся, то все вам розповість Тихик, улюблений брат, вірний служитель у Господі,

22 якого я послав до вас саме для того, щоб ви довідалися про нас, і щоб він потішив ваші серця.

23 Мир братам і любов з вірою від Бога Отця і Господа Ісуса Христа.

24 Благодать з усіма, хто незмінно любить Господа нашого Ісуса Христа. [Амінь].

Филип'ян

1

Вітання филип'янам

1 Павло і Тимофій, раби Ісуса Христа, — усім святим в Ісусі Христі, які у Филипах, з єпископами і дияконами:

2 благодать вам і мир від Бога, нашого Отця, і Господа Ісуса Христа.

3 При кожній згадці про вас я дякую моєму Богові;

4 завжди, у кожній моїй молитві за всіх вас, з радістю молюся

5 за вашу участь у поширенні Євангелія — від першого дня і аж дотепер.

Любов повинна зростати

6 Я впевнений у тому, що Той, Хто розпочав у вас добре діло, завершить його до дня Ісуса Христа.

7 Справедливо мені думати так про всіх вас, адже ви — у моєму серці; усі ви є в моїх кайданах, в обороні та в утвердженні Євангелія: мої співучасники в благодаті.

8 Бог мені свідок, що в сердечній любові Ісуса Христа я тужу за всіма вами.

9 Молюся про те, щоб ваша любов усе більше й більше зростала в пізнанні та в усякому досвіді,

10 щоб ви досліджували все краще та були чисті й бездоганні в день Христа,

11 сповнені плодами праведності через Ісуса Христа — для Божої слави та похвали.

Перевага страждати за Христа

12 Хочу, брати, щоб ви знали: те, що зі мною сталося, ще більше пішло на користь Євангелія,

13 оскільки мої кайдани за Христа стали відомі всім іншим та в усьому преторію.

14 Багатьом братам у Господі мої кайдани додали сміливості, і вони набралися відваги безстрашно звіщати Слово.

15 Втім, деякі проповідують Христа через заздрощі та суперництво, а інші — з добрих спонукань.

16 Декотрі — з любові, знаючи, що я поставлений для захисту Євангелія,

17 а інші — підступно, нещиро звіщають Христа, прагнучи збільшити тягар моїх кайданів.

18 Що ж? Однак, як би не проповідували про Христа, — удавано чи правдиво, — я цим радію. І далі радітиму,

19 бо знаю, що це мені буде на спасіння через вашу молитву і допомогу Духа Ісуса Христа,

20 згідно з очікуванням і з моєю надією, що ні в чому не буду засоромлений, але з усією сміливістю, як завжди, так і нині, буде звеличений Христос у моєму тілі: чи то життям, чи то смертю.

21 Адже для мене життя — це Христос, а смерть — це надбання.

22 Та якщо життя в тілі — це для мене плід діл, тоді я не знаю, що вибрати.

23 Те й друге вабить мене: маю бажання звільнитися і бути з Христом, бо це набагато краще,

24 а залишатися в тілі — потрібніше для вас.

25 І я вже з певністю знаю, що залишуся і перебуватиму з усіма вами для вашого успіху й радості віри,

26 щоби через мене, коли знову прийду до вас, ваша похвала надмірно примножилася в Ісусі Христі.

27 Тільки живіть згідно з Євангелієм Христа, щоб коли прийду й побачу вас, а навіть якщо буду відсутній, чув би про вас, що стоїте в одному дусі, однодушно відстоюючи віру Євангелія,

28 і зовсім не боїтеся ваших противників, бо для них це доказ загибелі, а для вас — доказ спасіння. І це від Бога.

29 Адже вам даровано через Христа не тільки вірити в Нього, а й за Нього страждати,

30 здійснювати той подвиг, який ви побачили в мені, а тепер чуєте про мене.

2

Приклад самовідданої любові

1 Отже, коли є якась втіха в Христі, коли є якась відрада в любові, коли є якась спільність духа, коли є якесь милосердя і щедрість,

2 доповніть мою радість, щоб ви думали те саме, мали ту саму любов, були однодушні й однієї думки.

3 Нічого не робіть наперекір чи з марнославства, але в покорі вважайте одне одного більшим за себе.

4 Нехай кожний дбає не про себе, а про інших.

5 Плекайте в собі ті самі думки, що й у Христі Ісусі.

6 Він, маючи Божу природу, не вважав посяганням бути рівним Богові,

7 але понизив Самого Себе, прийнявши образ раба, постав у подобі людини і з вигляду був як людина;

8 Він упокорив Себе, був слухняним аж до смерті, і до смерті хресної.

9 Тому Бог надзвичайно звеличив Його та дав Йому Ім'я, яке вище всякого іншого імені,

10 аби перед Ім'ям Ісуса поклонилося кожне коліно — і піднебесних, і земних, і підземних;

11 і щоб кожною мовою для слави Бога Отця було визнано, що Ісус Христос — це Господь.

Діти Божі — світло для світу

12 Тому, мої любі, так як ви завжди були слухняні, не тільки коли я був присутній, але значно більше тепер, коли я відсутній, зі страхом і трепетом звершуйте своє спасіння.

13 Адже то Бог за Своєю доброю волею викликає у вас і бажання, і дію.

14 Усе робіть без нарікань і сумніву,

15 щоб ви, непорочні та чисті, були бездоганними Божими дітьми серед лукавого й розбещеного роду, серед якого ви сяєте, мов світила у світі,

16 дотримуючи слово життя мені для похвали в день Христа, що я недаремно біг, недаремно трудився.

17 Та хоч і приношу себе на служіння і в жертву вашої віри, я радію і веселюся разом з усіма вами.

18 Так само й ви радійте та веселіться разом зі мною.

19 Маю в Господі Ісусі надію незабаром послати до вас Тимофія, щоб і я заспокоївся духом, довідавшись, що з вами.

20 Оскільки я не маю нікого іншого з такою ж душею, хто би щиріше дбав про вас,

21 адже всі шукають свого, а не того, що належить Ісусу Христу.

22 Його ж досвідченість ви знаєте, що він, наче син батькові, послужив мені для Євангелія.

23 Надіюся послати його, як тільки довідаюся, що буде зі мною.

24 Але переконаний у Господі, що й сам незабаром прийду.

25 Вважав за потрібне послати до вас Епафродита — мого брата, помічника і співвоїна, а вашого посланця і служителя в моїй потребі.

26 Адже він побивався за всіма вами й був дуже стривожений, оскільки ви почули, що він захворів.

27 Бо він захворів і був при смерті, але Бог помилував його, і не тільки його, а й мене, щоб я не мав смутку за смутком.

28 Тому я швидко послав його, аби, побачивши його, ви знову зраділи, та щоб і я не страждав.

29 Прийміть же його в Господі з повною радістю і шануйте таких,

30 бо він за справу Христа був близько до смерті, наражаючи своє життя на небезпеку, аби доповнити недостаток вашого служіння для мене.

3

Християнські цінності

1 Зрештою, брати мої, радійте в Господі! Писати мені вам саме це не прикро, бо це вам для утвердження.

2 Стережіться собак, стережіться поганих працівників, стережіться нарізок на тілі.

3 Адже обрізання — це ми, які поклоняємося Богові духом і хвалимося Ісусом Христом, і не покладаємо надію на тіло,

4 хоч я і міг би покладатися на тіло. Коли хто й думає покладатися на тіло, то я тим паче:

5 обрізаний восьмого дня, з роду Ізраїля, з племені Веніамина, єврей з євреїв, щодо Закону — фарисей,

6 щодо ревності — гонитель Церкви, щодо праведності, яка від Закону, — бездоганний.

7 Але що було для мене надбанням, те я визнав ради Христа за втрату.

8 І взагалі, усе визнаю за втрату, порівняно з величчю пізнання мого Господа Ісуса Христа, задля Якого я все втратив і вважаю за сміття, аби здобути Христа,

9 і виявитися в Ньому не зі своєю праведністю, яка від Закону, але з тією, що через віру в Христа, з праведністю, яка від Бога, через віру;

10 щоби пізнати Його, і силу Його воскресіння, і бути спільником у Його стражданнях, уподібнюючись Його смерті,

11 аби якось досягти воскресіння мертвих.

Прямуючи до мети

12 Не тому, що я вже осягнув або вже став досконалим, але борюся, щоб осягнути — для цього і здобув мене Ісус Христос.

13 Брати, я не вважаю себе тим, хто осягнув. Але забуваючи те, що позаду, і прямуючи до того, що попереду,

14 я відчайдушно біжу до мети — до нагороди високого Божого покликання в Ісусі Христі.

15 Отже, хто досконалий, нехай так і думає. Коли ж щось інше думаєте, то й це Бог вам відкриє.

16 Втім, чого ми досягли, у тому треба жити.

17 Будьте моїми послідовниками, брати, і приглядайтеся до тих, які поводяться згідно з нашим взірцем.

18 Адже багато хто, — про них я часто говорив вам, а нині з плачем кажу, — поводяться, як вороги Христового хреста.

19 Їхній кінець — загибель, їхній бог — черево, і сором — їхня слава; вони про земне думають.

20 Адже наше життя — на небесах, звідки й очікуємо Спасителя, Господа Ісуса Христа,

21 Котрий силою, якою Він може все підкорити Собі, перемінить наше принижене тіло так, щоб воно було подібне до Його прославленого тіла.

4

Радійте завжди в Господі

1 Тому, мої любі й милі брати, ви — моя радість і вінець, — стійте так у Господі, улюблені!

2 Прошу Еводію, прошу також і Синтихію: думайте однаково в Господі!

3 Так само прошу і тебе, вірний приятелю, допомагай тим, які співпрацювали зі мною в поширенні Євангелія, і з Климентом, і з іншими моїми помічниками, імена яких — у книзі життя.

4 Радійте завжди в Господі; і ще раз кажу: радійте!

5 Нехай ваша лагідність стане відомою всім людям. Господь близько!

6 Нічим не журіться, але в усьому молитвою та благаннями з подякою висловлюйте ваші прохання Богові.

7 І мир Божий, який перевищує всяке розуміння, нехай береже ваші серця і ваші думки в Христі Ісусі.

8 Наостанку, брати: те, що істинне, що чесне, що справедливе, що чисте, що любе, що гідне хвали, — коли яка чеснота або коли яка похвала, — про це роздумуйте.

9 Чого навчилися і що прийняли, що почули й побачили в мені, — оце й робіть. І Бог миру буде з вами.

Вдячність апостола Павла

10 Я дуже зрадів у Господі, що ви тепер знову отримали змогу піклуватися про мене. Ви й раніше піклувалися, але не мали відповідної нагоди.

11 Кажу це не тому, що чогось потребую, бо я навчився бути задоволеним тим, що є.

12 Умію жити і в нестатках, умію жити і в достатку. Звик до всього і в усьому: і насичуватися, і голодувати, мати достаток і терпіти нестаток.

13 Усе можу в Тому, Хто мене зміцнює, — [в Ісусі Христі].

14 Втім, ви добре зробили, взявши участь у моїх труднощах.

15 Знайте ж ви, филип'яни, що на початку поширення Євангелія, коли я вийшов з Македонії, жодна Церква не взяла участі в праві давання і приймання, — тільки ви одні;

16 так що аж двічі посилали ви до Солуня на мої потреби.

17 Не тому, що я шукаю дарів; ні, я шукаю плоду, який примножує вашу славу.

18 Я одержав усе і повністю забезпечений. Мені вистачає всього, відколи я одержав від Епафродита те, що ви послали, це — ніжні пахощі, приємна жертва, яка до вподоби Богові.

Закінчення

19 А мій Бог, згідно зі Своїм багатством, нехай задовольнить усяку вашу потребу — у славі, в Ісусі Христі.

20 Богові ж, нашому Отцеві, — слава навіки-віків! Амінь.

21 Вітайте кожного святого в Ісусі Христі! Вітають вас ті брати, які зі мною.

22 Вітають вас усі святі, особливо ті, які з дому кесаря.

23 Благодать Господа Ісуса Христа з духом вашим. [Амінь].

Колосян

1

Вітання колосянам

1 Павло, з Божої волі апостол Ісуса Христа, і брат Тимофій

2 до святих і вірних у Христі братів, які в Колосах: благодать вам і мир від Бога, нашого Отця, [і Господа Ісуса Христа].

Зростати в пізнанні Бога

3 Дякуємо Богові, Отцеві Господа нашого Ісуса Христа; завжди молимося за вас,

4 почувши про вашу віру в Ісуса Христа, про любов, яку маєте до всіх святих

5 через надію, що зберігається для вас на небесах, про яку ви раніше чули в слові істини Євангелія,

6 яка між вами пробуває, і відтоді, як ви почули та пізнали Божу благодать в істині, приносить плоди та зростає — як по всьому світі, так і у вас.

7 Цього ви навчилися від Епафра, нашого улюбленого співраба, який є для вас вірним слугою Христа,

8 який і повідомив нас про вашу любов у Дусі.

9 Тому й ми від того дня, коли це почули, не перестаємо за вас молитися і просити, щоб ви сповнилися пізнанням Його волі в усякій мудрості й духовному розумінні;

10 щоб ви поводилися гідно Господа, аби догодити Йому в усьому, приносити плід кожною доброю справою та зростати в пізнанні Бога,

11 зміцнюючись усякою силою — за могутністю Його слави, для всякої витривалості та терпеливості. З радістю

12 дякуймо Отцеві, Який знайшов нас гідними частки в спадщині святих у світлі.

13 Він визволив нас від влади темряви та переніс до Царства Свого улюбленого Сина,

14 в Якому маємо викуплення [Його кров'ю], прощення гріхів.

15 Він — образ невидимого Бога, первородний усього творіння.

16 У Ньому створене все, що на небі й на землі, — видиме й невидиме, — чи престоли, чи панування, чи начала, чи влади, — усе через Нього і для Нього створене.

17 Він — раніш усього, і все існує в Ньому.

18 Він є Головою тіла — Церкви. Він — початок, первонароджений з мертвих, щоб у всьому Він мав першість.

19 Тому що Бог уподобав, аби в Ньому перебувала вся повнота,

20 щоби через Нього примирити із Собою все, примирити кров'ю Його хреста, — і земне, і небесне.

21 І вас, які колись були відчужені, непримиренні розумом у лукавих ділах,

22 нині примирив Він смертю тіла Своєї плоті, щоби зробити вас святими, непорочними й невинними перед Собою, —

23 якщо лише перебуваєте у вірі, тверді й непохитні, утверджені в надії Радісної Звістки, яку ви почули і яка була проповідувана між усім творінням, котре є під небом, і якої я, Павло, став служителем.

Мета — досконалість в Ісусі Христі

24 Тепер я радію в моїх стражданнях за вас і доповнюю недостатність Христових страждань у моєму тілі задля Його тіла, яким є Церква.

25 Я став її служителем за Божим дорученням, яке було дане мені щодо вас, аби виконати Боже Слово, —

26 таємницю, заховану від віків і поколінь, а тепер відкриту Його святим.

27 Бог забажав показати їм, яке багатство слави є в цій таємниці між язичниками, — тобто Христос у вас, надія слави!

28 Його ми проповідуємо, переконуючи кожну людину й навчаючи кожну людину з усією мудрістю, аби зробити кожну людину досконалою в [Ісусі] Христі.

29 І для цього я відчайдушно працюю, борючись Його силою, яка могутньо діє в мені.

2

У Христі заховані всі скарби

1 Хочу, щоб ви знали, яку велику боротьбу я маю за вас і за тих, хто перебуває у Лаодикії, і за всіх тих, котрі не бачили мого тілесного обличчя.

2 Хай утішаться їхні серця, з'єднавшись у любові для всього багатства повноти розуміння і для пізнання таємниці Бога [і Отця та] Христа,

3 в Якому заховані всі скарби премудрості й пізнання.

4 Кажу це, щоб ніхто вас не звів хитрими доказами.

5 Бо хоч я і далеко від вас тілом, але духом я з вами; і радію, спостерігаючи за вашим порядком і твердістю вашої віри в Христа.

6 Отже, як ви прийняли Господа Ісуса Христа, так і ходіть у Ньому;

7 будьте вкорінені й збудовані в Ньому, зміцнюйтеся вірою, як ви навчилися, переповнюючись [у Ньому] подякою.

8 Стережіться, щоб ніхто вас не звів філософією і пустим обманом людських переказів, згідно з принципами світу, а не за Христом.

9 Адже в Ньому тілесно перебуває вся повнота Божества.

10 І ви в Ньому маєте повноту. Він — Голова всякого начальства та влади.

Ми воскресли разом з Ісусом

11 У Ньому ви були обрізані нерукотворним обрізанням, скинувши в Христовому обрізанні тіло плоті.

12 Поховані з Ним через хрещення, ви воскресли разом з Ним через віру в силу Бога, Який воскресив Його з мертвих.

13 І вас, які були мертві в переступах і в «необрізанні» вашого тіла, Він оживив вас разом із Собою, простивши нам усі переступи,

14 знищивши розписку стосовно нас, яка своїми приписами була проти нас, Він забрав її з-поміж нас і прибив до хреста.

15 Скинувши начальства і влади, Він відважно викрив їх і переміг у Собі.

Нерукотворне обрізання

16 Тому хай ніхто не судить вас за їжу чи за напій, чи за участь у святі, чи за новомісяччя, чи за суботи,

17 адже це — тінь майбутнього, а тіло — Христове.

18 Хай ніхто вас не зводить удаваною покорою і служінням ангелам, вдаючись до того, чого не бачив, безпідставно пишаючись своїм тілесним розумом,

19 не тримаючись Голови, від Якої все тіло єднається і зміцнюється суглобами та зв’язками, зростає Божим ростом.

20 Отже, якщо ви з Христом померли для принципів світу, то навіщо, подібно до тих, хто живе у світі, дотримуєтеся приписів:

21 не бери, не їж, не доторкайся?

22 Адже все це при вживанні нищиться, згідно з людськими заповідями та вченнями.

23 Воно має вигляд мудрості в самовільному служінні, у покорі, у недбалості про тіло, але не має якогось значення, — хіба що для тілесного задоволення.

3

Роздуми про небесне

1 Отже, коли ви з Христом воскресли, то шукайте горішнього — того, де Христос сидить праворуч Бога.

2 Думайте про горішнє, — не про земне.

3 Адже ви померли, і ваше життя поховане з Христом у Бозі.

4 Коли з’явиться Христос — ваше життя, тоді й ви з’явитеся з Ним у славі.

5 Тому умертвіть [ваші] земні члени: розпусту, нечистоту, пристрасть, потяг до зла і жадобу до наживи, що є ідолослужінням.

6 Через це приходить гнів Божий на неслухняних синів,

7 між якими й ви колись ходили, як жили між ними.

8 Нині ж і ви відкиньте те все: гнів, лють, злобу, богозневагу, безсоромні слова з ваших уст.

9 Не кажіть неправди одне одному, скиньте із себе стару людину з її вчинками

10 й зодягніться в нову, яка оновлюється для пізнання образу Того, Хто її створив,

11 де немає ні грека, ні юдея, ні обрізання, ні необрізання, ні варвара, ні скіфа, ні раба, ні вільного, але все й у всьому — Христос.

Любов — понад усе

12 Отже, зодягніться, як обрані Богом, святі й улюблені, у щире милосердя, доброту, покірність, лагідність, довготерпіння,

13 вибачаючи і прощаючи одне одному, коли хто проти кого має якусь скаргу. Як Христос простив вам, так само й ви робіть.

14 А понад усе — любов; вона — зв’язок досконалості.

15 Нехай перебуває у ваших серцях мир Христа, до якого ви були покликані в одному тілі, і будьте вдячні.

16 Слово Христове нехай перебуває у вас щедро, у всякій мудрості. Навчайте і застерігайте самі себе, з вдячністю співаючи Богові у своїх серцях псалми, прославлення, духовні пісні.

17 І все, що тільки робите, — словом або ділом, — усе робіть в Ім’я Господа Ісуса, дякуючи через Нього Богові Отцеві.

18 Дружини, слухайтеся своїх чоловіків, як личить у Господі.

19 Чоловіки, любіть дружин і не будьте суворі до них.

20 Діти, слухайтеся батьків у всьому, бо це до вподоби Господу.

21 Батьки, не дратуйте ваших дітей, щоб не занепадали духом.

22 Раби, слухайтесь у всьому тілесних панів, не служіть їм про людське око, як ті, хто підлещується до людей, але в простоті серця, боячись Бога.

23 Що тільки робите, робіть від душі, наче для Господа, а не для людей.

24 Знайте, що від Господа одержите нагороду — спадщину, адже служите Господу Христові!

25 А хто кривдить, той одержить за свою кривду, без огляду на особу.

4

Молитвою, словом і ділом

1 Пани, віддайте рабам справедливе й належне, знаючи, що й ви маєте Господа на небі.

2 У молитві будьте постійні, перебуваючи в ній з подякою.

3 Моліться також і за нас, щоби Бог відчинив нам двері Слова, аби звіщати таємницю Христа, через яку я і ув'язнений,

4 щоб я відкрив її так, як мені належить звістити.

5 Поводьтеся мудро із зовнішніми, використовуючи час.

6 Слово ваше нехай завжди буде ласкаве, приправлене сіллю, щоб ви знали, як вам належить кожному відповідати.

7 Щодо мене, то все розповість вам Тихик, улюблений брат і вірний служитель та співпрацівник у Господі;

8 його я послав до вас саме для того, щоб ви довідалися про наші справи і щоби потішив ваші серця,

9 разом з Онисимом, вірним і улюбленим братом, який є з-поміж вас. Вони вам розкажуть про все, що тут діється.

Заключні привітання та настанови

10 Вітає вас Аристарх, мій співв'язень, і Марко — родич Варнави. Щодо нього ви одержали вказівки; коли прийде до вас, то прийміть його;

11 ще й Ісус на прізвище Юст, — вони з обрізаних; це єдині співпрацівники для Царства Божого, які були мені втіхою.

12 Вітає вас Епафрас — він з ваших, — раб Ісуса Христа. Він завжди дуже піклується про вас у молитвах, щоб ви були досконалі й сповнені всією Божою волею.

13 Свідчу про нього, що дуже непокоїться про вас і про тих, які в Лаодикії та в Гієраполі.

14 Вітає вас Лука — улюблений лікар, і Димас.

15 Привітайте братів у Лаодикії, Нимфана та його домашню Церкву.

16 А коли послання буде прочитане вами, то зробіть так, щоб і в Лаодикійській Церкві воно було прочитане, а те, що з Лаодикії, прочитайте і ви.

17 І скажіть Архипові: Бережи те служіння, яке одержав у Господі, щоб ти його виконав!

18 Привітання моєю рукою, рукою Павла. Пам'ятайте про мої кайдани. Благодать — з вами. [Амінь].

Солунян

1

Вітання та приємні спогади

1 Павло, Силуан і Тимофій — Солунській Церкві в Бозі Отці й Господі Ісусі Христі:
благодать вам і мир [від Бога, нашого Отця, і Господа Ісуса Христа].

2 Ми завжди дякуємо Богові за всіх вас, згадуючи в наших молитвах; постійно

3 пам’ятаємо перед Богом, нашим Отцем, про ваше діло віри, про відчайдушну працю
любові та терпіння в надії на нашого Господа Ісуса Христа.

4 Знаємо, улюблені Богом брати, про ваш вибір.

5 Адже наше Євангеліє до вас було не тільки в слові, а й у силі та у Святому Дусі, і з
повним переконанням. Ви знаєте, якими були ми між вами і задля вас.

6 І ви стали наслідувати нас та Господа, прийнявши серед великих утисків слово з
радістю Святого Духа,

7 тому ви стали взірцем для всіх вірних у Македонії та Ахаї.

8 Адже від вас рознеслося Господнє Слово не лише по Македонії та Ахаї, а ваша віра в
Бога долинула до кожної місцевості. Так що нам не потрібно щось говорити,

9 бо вони самі про нас промовляють, який був наш прихід до вас, і як ви від ідолів
навернулися до Бога, щоб служити живому й істинному Богові

10 та очікувати з небес Його Сина, Якого Він воскресив з мертвих — Ісуса, Котрий
визволяє нас від майбутнього гніву.

2

Апостоли не шукають людської слави

1 Адже ви самі знаєте, брати, що наш прихід до вас не був даремним.

2 Хоч ми раніше натерпілися і зазнали зневаг, та у Филипах, як вам відомо, ми з
великими труднощами наважилися в нашому Бозі проповідувати вам Боже Євангеліє.

3 Адже наш заклик не від омани, ні через нечистоту, ні від лукавства.

4 Але, як Бог знайшов нас гідними, щоби довірити Євангеліє, ми так і говоримо,
догоджаючи не людям, але Богові, Який випробовує наші серця.

5 Бо ніколи, як вам відомо, у нас не було ні підлесливих слів, ні корисливих мотивів, —
Бог свідок.

6 Ми не шукали слави в людей, ані у вас, ані в інших,

7 хоч ми, як Христові апостоли, могли бути вимогливими. Але ми були тихими серед
вас, немов та годувальниця, яка доглядає своїх дітей.

8 Ми так прив’язалися до вас, що бажали передати вам не лише Боже Євангеліє, але й
свої душі, бо ви стали для нас любими.

9 Тож згадайте, брати, нашу працю та труднощі: ніч і день ми працювали, щоб не обтяжити когось із вас, і проповідували вам Боже Євангеліє.

10 Ви та Бог — свідки, які святі, праведні та непорочні були ми для вас, котрі повірили.

11 Ви знаєте, як кожного з вас, немов батько своїх дітей,

12 ми просили, вмовляли і свідчили вам, щоб ви гідно ходили перед Богом, Який покликав вас у Своє Царство і славу.

Опір юдеїв

13 Тому ми постійно дякуємо Богові за те, що ви, прийнявши почуте від нас Слово Боже, сприйняли його не як людське слово, а як істинно Боже Слово, яке й діє у вас, віруючих.

14 Адже ви, брати, стали наслідувати Божі Церкви, які в Ісусі Христі є в Юдеї, бо і ви так само потерпіли від своїх земляків, як і вони від юдеїв,

15 які вбили й Господа Ісуса та [Його] пророків, та й нас переслідували; і Богові не догодили, і ворожо настроєні до всіх людей,

16 перешкоджають нам говорити язичникам, аби спаслися, і тим самим вони постійно доповнюють свої гріхи. Зрештою, спіткав же їх гнів.

Солуняни — слава апостолів

17 А ми, брати, були розлучені з вами на короткий час, — особисто, але не серцем, — та з великим бажанням намагалися побачити ваші обличчя.

18 Тому ми хотіли прийти до вас, — я, Павло, і один раз, і другий, — але перешкодив нам сатана.

19 Бо хто є нашою надією, радістю чи вінцем похвали, якщо не ви перед нашим Господом Ісусом під час Його приходу?

20 Адже ви — наша слава і радість!

3

Звістка, отримана через Тимофія

1 Тому, не спроможні більше терпіти, ми вирішили за краще самим залишитися в Афінах,

2 а Тимофія, нашого брата і Божого [служителя, а нашого] помічника в Євангелію Христа, послати, щоби запевнити вас і потішити [вас] у вашій вірі.

3 Щоб ніхто не захитався серед цих труднощів. Адже ви самі знаєте, що на те ми призначені.

4 Бо коли ми були у вас, ми вам казали наперед, що маємо страждати; так воно й сталося, і вам це відомо.

5 Тому-то і я, не витримавши більше, послав довідатися про вашу віру, щоби часом не спокусив вас спокусник, і наша праця не виявилася даремною.

6 А тепер, коли від вас повернувся Тимофій і приніс нам радісну вістку про вашу віру та любов, і що ви завжди про нас згадуєте добром, бажаючи бачити нас, як і ми вас,

7 саме тому, брати, ми втішилися вами серед усієї нашої біди й горя, через вашу віру.

8 Адже ми тепер ожили, якщо ви стоїте в Господі!

9 Яку ж подяку можемо віддати Богові за вас, за всю радість, якою через вас тішимося перед нашим Богом?

10 Ніч і день ревно молимося, щоби побачити ваші обличчя і доповнити те, чого бракує вашій вірі.

11 Сам же Бог і наш Отець, і наш Господь Ісус нехай вирівняє нашу дорогу до вас.

12 І Господь нехай помножить і наповнить вас любов'ю один до одного і до всіх, — такою ж, яку ми маємо до вас,

13 аби зміцнити ваші серця, зробити бездоганними у святості перед Богом і нашим Отцем під час приходу Господа нашого Ісуса з усіма Його святими. Амінь.

4

Заклик жити у святості

1 А далі, брати, просимо вас і благаємо в Господі Ісусі, щоб так, як прийняли ви від нас, яким чином вам поводитися і догоджати Богові, — саме так ви й поводитеся, аби ви все більше в цьому зростали.

2 Бо знаєте, які вказівки дали ми вам у Господі Ісусі.

3 Це ж воля Божа — ваше освячення, щоб ви берегли себе від розпусти,

4 щоб кожний з вас умів свої посудини берегти у святості й честі,

5 а не в пожадливій похоті, як язичники, котрі не знають Бога.

6 Не чиніть насильства і не кривдьте ні в чому свого брата, бо Господь є месником за все це, як раніше ми вам говорили й засвідчили.

7 Адже Бог покликав нас не до нечистоти, а до освячення.

8 Тому-то, хто це відкидає, не людину зневажає, а Бога, Який дав нам Свого Святого Духа.

9 Про братолюбство немає потреби писати вам, бо ви самі Богом навчені любити один одного,

10 адже те й робите всім братам, які перебувають у всій Македонії. Просимо вас, брати, аби ви в цьому все більше зростали

11 і пильно дбали про те, щоби жити спокійно і робити свою справу, працювати своїми власними руками, як ми вам звеліли,

12 щоб ви гідно поводилися перед чужими і ні в чому не мали нестатків.

Про померлих

13 Не хочемо, щоб ви, брати, не знали про померлих, аби не сумували, як інші, котрі не мають надії.

14 Бо коли віримо, що Ісус помер і воскрес, то й померлих в Ісусі Бог приведе з Ним.

15 Це говоримо вам Словом Господнім: що ми, живі, які залишимося до приходу Господнього, не випередимо померлих.

16 Адже Сам Господь з наказом, при голосі архангела і при Божій сурмі, зійде з неба, — і першими воскреснуть померлі в Христі.

17 Потім ми, живі, які залишимося, разом з ними будемо підхоплені на хмари, на зустріч з Господом у повітрі, — і так завжди будемо з Господом.

18 Тому потішайте одне одного цими словами.

5

День Господній

1 А про часи та про пори, брати, вам не потрібно писати,

2 адже самі з певністю знаєте, що день Господній приходить, як злодій уночі.

3 [Бо] коли говоритимуть: Мир і безпека, — тоді раптово прийде на них погибель, як біль тієї, яка носить в утробі, і вони не втечуть.

4 А ви, брати, не в темряві, щоб той день захопив вас, як злодій.

5 Бо ви всі — сини світла й сини дня. Ми не належимо ні ночі, ні темряві.

6 Тож не спімо, як інші, а пильнуймо та будьмо тверезі!

7 Адже ті, які сплять, сплять уночі, а ті, які впиваються, вночі впиваються.

8 Ми ж належимо дневі, тож будьмо тверезі, одягнувшись у панцир віри й любові та в шолом надії спасіння.

9 Адже Бог призначив нас не на гнів, а на те, щоб ми одержали спасіння через Господа нашого Ісуса Христа,

10 Який помер за нас, щоб ми, чи пильнуємо, чи спимо, — разом з Ним жили.

11 Тому втішайте один одного і збудовуйте один одного, як ви і робите.

В очікуванні приходу Господа

12 Просимо вас, брати: шануйте тих, хто працює між вами, наставлені над вами в Господі, і тих, хто напоумляє вас;

13 виявляйте до них велику любов за їхню працю. Майте мир між собою.

14 Просимо вас, брати: напоумляйте тих, хто порушує порядок, підбадьорюйте малодушних, захищайте немічних, будьте терпеливими до всіх.

15 Стережіться, щоб ніхто нікому не віддавав злом за зло, але завжди дбайте про добро один для одного і для всіх.

16 Завжди радійте,

17 невпинно моліться,

18 за все дякуйте, бо це Божа воля в Ісусі Христі щодо вас.

19 Духа не вгашайте,

20 пророцтвом не нехтуйте,

21 усе досліджуйте і доброго держіться,

22 стримуйтеся від усякого роду зла.

23 А Сам Бог миру нехай повністю освятить вас: нехай ваш дух, душа й тіло бездоганно будуть збережені в цілості до приходу нашого Господа Ісуса Христа.

24 Вірний Той, Хто покликав вас; Він і здійснить!

Закінчення

25 Брати, моліться і за нас.

26 Привітайте всіх братів святим поцілунком.

27 Заклинаю вас Господом прочитати послання всім братам.

28 Благодать Господа нашого Ісуса Христа з вами. [Амінь].

2 Солунян

1

Вітання солунянам

1 Павло, Силуан і Тимофій — Солунській Церкві в Бозі, нашому Отці, і Господі Ісусі Христі:

2 благодать вам і мир від Бога, нашого Отця, і Господа Ісуса Христа.

3 Ми повинні постійно дякувати Богові за вас, брати, як і належить, бо ваша віра дуже зростає, і посилюється любов один до одного — кожного з усіх вас.

4 Тож ми самі хвалимося вами в Божих Церквах за вашу терпеливість і віру в усіх ваших переслідуваннях і утисках, які ви зазнаєте.

Справедлива Божа відплата

5 Це доказ праведного Божого суду, щоб ви стали гідні Божого Царства, задля якого й терпите,

6 оскільки справедливим у Бога є відплатити утисками тим, хто вас пригноблює.

7 А вам, які зазнаєте утисків, — відпочинок з нами, коли з'явиться з неба Господь Ісус з ангелами Своєї сили,

8 в полум'яному вогні, що дає відплату тим, хто Бога не знає і не слухається Євангелія Господа нашого Ісуса.

9 Вони приймуть покарання, вічну погибель від Господньої присутності та від слави Його могутності

10 того дня, коли Він прийде прославитися між Своїми святими на подив усім віруючим, бо ви повірили нашому свідченню між вами.

11 Ось чому і молимося завжди за вас, щоб наш Бог зробив вас гідними покликання і наповнив силою кожне бажання до добра та кожне діло віри,

12 щоб у вас прославилося Ім'я Господа нашого Ісуса, а ви — в Ньому, за благодаттю нашого Бога і Господа Ісуса Христа.

2

Події перед приходом Христа

1 Просимо вас, брати, стосовно приходу Господа нашого Ісуса Христа, коли ми зберемося до Нього.

2 Щоб ви не відразу вагалися розумом та не тривожилися ні духом, ні словом, ні посланням, яке нібито від нас, начебто настав Господній день.

3 Хай ніхто вас не ошукає жодним способом. Адже раніше має прийти відступлення та виявитися людина беззаконня, син погибелі,

4 який противиться і підноситься над усім тим, що зветься Богом чи святинею; він у Божому храмі сяде [як Бог] і видаватиме себе за Бога.

5 Хіба ви не пам'ятаєте, що я вам про це говорив, коли ще був у вас?

6 І тепер знаєте те, що його стримує з'явитися свого часу.

7 Адже таємниця беззаконня вже діє; однак тепер є Той, Хто стримує, поки не буде усунений з-поміж нас.

8 І тоді з'явиться беззаконник, якого Господь Ісус погубить духом Своїх уст і знищить появою Свого приходу.

9 Його прихід — за сприяння сатани — буде з усякою силою, ознаками, фальшивими чудесами,

10 з усякою оманою неправди для тих, які гинуть, бо любові до правди вони не прийняли, аби спастися.

11 І за це Бог посилає їм дію омани, щоб вони повірили в неправду,

12 аби суд прийняли всі, хто не повірив правді, а вподобав неправду.

Покликані осягнути славу Господа

13 Ми ж повинні постійно дякувати Богові за вас, брати, улюблені Господом, адже Бог вибрав вас як перші плоди для спасіння в освяченні Духа та вірою в істину;

14 до цього й покликав вас нашою проповіддю Євангелія, щоб осягнути славу Господа нашого Ісуса Христа.

15 Отже, брати, стійте й дотримуйтеся передань, яких ви навчилися чи то через слово, чи через наше послання.

16 Сам же Господь, наш Ісус Христос, і Бог, наш Отець, Який полюбив нас і в благодаті дав вічну втіху та добру надію,

17 нехай потішить ваші серця і нехай зміцнить вас у всякому доброму ділі та слові.

3

Молитися і невтомно працювати

1 Далі, брати, моліться за нас, аби Господнє Слово поширювалося і славилося, як і у вас;

2 щоб і ми визволилися від невідповідних та злих людей, бо віра — не в усіх.

3 Та вірний Господь, Який зміцнить вас і збереже від лукавого.

4 Ми на Господа покладаємо надію за вас, що ви робите і робитимете те, що наказуємо [вам].

5 Нехай спрямує Господь ваші серця до Божої любові та до Христової терпеливості.

6 Наказуємо ж вам, брати, Ім'ям нашого Господа Ісуса Христа, щоб ви цуралися всякого брата, який порушує порядок, а не живе за переданням, яке ви одержали від нас.

7 Тому що самі знаєте, як належить наслідувати нас, адже ми не були у вас без діла

8 і даром хліба не їли ні в кого, а працювали в утомі й напруженні день і ніч, аби не бути тягарем нікому з вас.

9 Не тому, що ми не маємо влади, але щоби подати себе як приклад вам, аби ви стали подібними до нас.

10 Бо коли ми були у вас, то заповідали вам: якщо хто не хоче працювати, хай не їсть.

11 Оскільки чуємо, що деякі між вами бездіяльно живуть, нічого не роблять, лише пхаються до всього,

12 то таким наказуємо і просимо в [нашому] Господі Ісусі Христі, щоб вони мовчки працювали та їли свій хліб.

13 А ви, брати, не втомлюйтеся робити добро.

14 Коли ж хто не слухає нашого слова, що в посланні, відзначте такого [і] не спілкуйтеся з ним; нехай буде посоромлений.

15 Та не майте його за ворога, а напоумляйте, як брата.

Закінчення

16 А сам Господь миру нехай завжди й усякими способами дасть вам мир. Господь з усіма вами!

17 Привітання моєю рукою, рукою Павла, що є знаком у кожному посланні: так пишу я.

18 Благодать Господа нашого Ісуса Христа з усіма вами! [Амінь].

1 Тимофія

1

Вітання Тимофієві

1 Павло, апостол Ісуса Христа, за велінням Бога, нашого Спасителя, та Ісуса Христа — нашої надії,

2 до Тимофія, справжнього сина у вірі: благодать, милість і мир від Бога, [нашого] Отця і нашого Господа Ісуса Христа!

Про лжевчителів

3 Коли я йшов до Македонії, то просив тебе залишитися в Ефесі, щоби декому ти заборонив навчати чогось іншого,

4 не зважати на байки та на безкінечні родоводи, які викликають більше суперечок, ніж Божого утвердження у вірі.

5 Метою ж повеління є любов від чистого серця, від доброго сумління та нелицемірної віри.

6 Деякі, відступивши від цього, вдалися до пустих балачок,

7 бажаючи бути вчителями Закону і не розуміючи ні того, що говорять, ні того, на чому наполягають.

Призначення Закону

8 Знаємо, що Закон добрий, коли хто його законно застосовує;

9 знаємо й те, що Закон не даний для праведного, але для беззаконних і нестриманих, безбожних і грішників, несправедливих і нечестивих, для тих, хто зневажає батька й матір, для вбивць,

10 розпусників, мужоложників, викрадачів людей, неправдомовців, клятвопорушників і для всього іншого, що противиться здоровому вченню,

11 за Євангелієм слави блаженного Бога, яка мені була довірена.

Сила благодаті

12 Дякую Тому, Хто зміцнює мене, — Ісусові Христові, Господу нашому, оскільки, настановивши на служіння, Він відніс мене до числа вірних, —

13 мене, який колись зневажав, переслідував і нападав на Господа! Але я був помилуваний, бо це я робив через незнання, у невірстві.

14 Тож благодать нашого Господа надмірно збільшилася в мені — з вірою та любов'ю, що в Ісусі Христі.

15 Вірним є слово і гідне повного прийняття, що Ісус Христос прийшов у світ, аби спасти грішників, серед яких я — перший.

16 Але я тому був помилуваний, щоб у мені першому Ісус Христос показав усе довготерпіння, як приклад для тих, хто має повірити в Нього для вічного життя.

17 А Цареві віків — нетлінному, невидимому, єдиному, [премудрому] Богові — честь і слава навіки-віків, амінь!

18 Це веління передаю тобі, сину Тимофію, згідно з пророцтвами, які раніше були дані про тебе, аби ти, згідно з ними, боровся доброю боротьбою,

19 маючи віру та добру совість, яку декотрі відкинули і відпали від віри.

20 Серед них — Гіменей та Олександр, котрих я передав сатані, щоб навчилися не хулити Бога.

2

Молитися за всіх

1 Отже, насамперед прошу, щоби звершувати молитви, благання, прохання, подяки за всіх людей,

2 за царів і за всіх, хто при владі, щоб нам жити тихим і спокійним життям — в усякій побожності та чистоті.

3 [Бо] це добре і до вподоби нашому Спасителеві, Богові,

4 Який бажає, щоб усі люди спаслися і прийшли до пізнання істини.

5 Адже один є Бог і один Посередник між Богом та людьми — Людина Ісус Христос,

6 Який дав Себе як викуп за всіх, — свідчення свого часу;

7 для цього я був поставлений проповідником і апостолом, — істину кажу [в Христі], не ввожу в оману, — вчителем язичників у вірі та істині.

8 Тому я хочу, щоби чоловіки молилися на кожному місці, здіймаючи чисті руки — без гніву та сумніву.

У чому краса жінки

9 Так само й жінки хай одягаються скромно, із соромливістю та розсудливістю, хай прикрашають себе не заплітанням волосся, не золотом, не перлами, не коштовним вбранням,

10 а добрими ділами, як це й належить жінкам, котрі присвятили себе побожності.

11 Жінка нехай мовчки навчається в повній покорі.

12 Жінці навчати не дозволяю, ні панувати над чоловіком, але нехай перебуває в мовчанні.

13 Бо Адам був створений першим, а потім Єва.

14 І не Адам спокусився, а жінка, бувши спокушена, потрапила в переступ.

15 Та спасеться вона народженням дітей, якщо буде перебувати у вірі, любові та святості з розсудливістю.

3

Про священнослужителів

1 Вірне слово: якщо хто бажає єпископства, той бажає доброї справи.

2 Але єпископ має бути бездоганний, чоловік однієї дружини, тверезий, розважливий, чесний, гостинний, здатний навчати,

3 не п’яниця, не задерикуватий, але лагідний, не сварливий, не грошолюбний,

4 який добре управляє своїм домом, дітей тримає в послуху, з усякою повагою.

5 Адже коли хто не вміє управляти власним домом, тоді як він зможе дбати про Божу Церкву?

6 Щоб не був новонавернений, аби не запишався та не підпав під той же осуд, що й диявол.

7 Треба, щоб він мав добре свідчення від сторонніх осіб, аби не потрапив у зневагу і в пастку диявола.

8 Диякони також повинні бути поважними, не двомовними, не схильними до надмірного вживання вина, не користолюбними,

9 але які мають таємницю віри в чистому сумлінні.

10 Втім, їх слід спочатку випробувати, а потім, якщо бездоганні, хай служать.

11 Жінки також мають бути поважними, не осудливими, тверезими, вірними в усьому.

12 Диякони, — кожний нехай буде чоловіком однієї дружини, — які добре виховують дітей та порядкують у своїх домах.

13 Бо добрі служителі здобувають собі високий ступінь та велику відвагу у вірі в Ісуса Христа.

Церква Живого Бога

14 Пишу тобі це, сподіваючись, що незабаром прийду до тебе,

15 а коли забарюся, то щоб ти знав, як належить поводитися в Божому домі, — це Церква живого Бога, стовп і підвалина істини.

16 Безперечно, що таємниця благочестя велика: Той, Хто з’явився в тілі, оправдався в Дусі, показався ангелам, був проповідуваний між народами, в Нього повірили у світі, Він вознісся у славі.

4

Обов’язки Божого служителя

1 Дух же ясно говорить, що в останні часи деякі відступлять від віри, прислухаючись до спокусливих духів та вчення бісів;

2 говорячи в лицемірстві неправду, вони знищили власне сумління,

3 тож забороняють одружуватися, наказують стримуватися від їжі, яку Бог створив для тих, котрі повірили і пізнали правду, аби приймати з подякою.

4 Адже всяке Боже творіння добре, і ніщо з того, що з подякою приймається, не підлягає відкиненню,

5 бо воно освячується Божим Словом і молитвою.

6 Якщо говоритимеш це братам, то, вигодований словами віри та добрим ученням, за яким пішов, ти будеш добрим служителем Ісуса Христа.

7 А зневажливих і безглуздих байок остерігайся. Вправляйся ж у побожності,

8 адже тілесні вправи до деякої міри корисні, а побожність на все корисна, тому що має обітницю як теперішнього життя, так і майбутнього.

9 Вірне це слово й гідне всякого прийняття.

10 Бо для цього ми і працюємо й зазнаємо утисків, поклавши надію на живого Бога, Який є Спасителем усіх людей, особливо вірних.

11 Це проповідуй і навчай.

12 Хай ніхто не зневажає твого молодого віку, але будь прикладом для вірних — словом, життям, любов'ю, вірою та чистотою.

13 Поки прийду, приділяй увагу читанню, розраді та навчанню.

14 Не занедбуй свого дару, який був тобі даний за пророцтвом, — з покладанням рук пресвітерської ради.

15 Про це піклуйся, у цьому перебувай, щоб твій успіх був очевидним для всіх.

16 Пильнуй себе і навчання; тримайся цього, бо, роблячи так, і себе спасеш, і тих, хто тебе слухає.

5

Не докоряти, а вмовляти

1 Старшому не докоряй, але вмовляй, як батька, молодих — як братів;

2 старших жінок — наче матерів; дівчат — наче сестер, з усякою чистотою.

Про вдів

3 Шануй вдів, — але справжніх вдів.

4 Якщо ж якась вдова має дітей чи внуків, хай вони спочатку вчаться побожно шанувати свою родину й бути вдячними батькам, бо це до вподоби Богові.

5 Справжня і самотня вдова надіється на Бога, день і ніч перебуває в молитвах і благаннях.

6 А та, яка розкошує, померла ще за життя.

7 І від цього застерігай, щоб вони були бездоганні.

8 Якщо хто про своїх, а найбільше про домашніх, не дбає, той зрікся віри і є ще гірший від невірного.

9 Нехай вдовою рахується та, яка має не менше шістдесяти років і була дружиною одного чоловіка,

10 котра відома своїми добрими ділами: якщо виховала дітей, якщо приймала подорожніх, якщо вмивала ноги святим, якщо втішала пригнічених, якщо виконувала всяке добре діло.

11 Молодших же вдів оминай, бо коли через пристрасть погорджують Христом, то хочуть виходити заміж.

12 Цим накликають на себе осуд, бо зреклися першої віри.

13 До того ж вони нероби: привчаються ходити по хатах, і не тільки нічого не роблять, а й розносять плітки та надто цікаві; говорять те, чого не личить.

14 Тому молодшим наказую виходити заміж, народжувати дітей, управляти домом і не давати жодного приводу противникові, щоб лихословити.

15 Бо деякі вже пішли за сатаною.

16 Якщо якийсь [віруючий або] якась віруюча мають вдів, то хай їм допомагають і не обтяжують Церкви, щоби допомагала справжнім вдовам.

Повага до пресвітера

17 А пресвітери, які добре керують, хай удостояться подвійної честі, особливо ті, які працюють у слові й навчанні.

18 Адже Писання каже: Не в’яжи рота волові, який молотить; і: Працівник гідний своєї нагороди.

19 На пресвітера не приймай скарги, хіба що при двох або трьох свідках.

Взаємовідносини між людьми

20 Тих, хто грішить, картай прилюдно, — хай також й інші мають страх.

21 Засвідчую тобі перед Богом і [Господом] Ісусом Христом та вибраними ангелами, щоб ти зберіг це без пересуду, нічого не роблячи з упередженням.

22 Рук поспішно не покладай ні на кого, не бери участі в чужих гріхах. Бережи себе чистим.

23 Води більше не пий, але вживай трохи вина задля [свого] шлунка і своїх частих захворювань.

24 Гріхи деяких людей очевидні й випереджають їх ще до суду, а за деякими вони йдуть слідом.

25 Так само й добрі діла очевидні; коли ж вони не добрі, то сховатися не можуть.

6

Раби і пани

1 Ті, хто перебуває в ярмі рабства, хай шанують своїх панів, аби Боже Ім’я і вчення не зневажалися.

2 Ті ж, хто має віруючих панів, хай ними не нехтують, бо вони є братами, але хай ще більше служать, адже ті, хто користується їхніми послугами, є вірними та улюбленими. Навчай і нагадуй про це.

Правдиве благочестя

3 Якщо хто по-іншому навчає і не дотримується здорових слів Господа нашого Ісуса Христа та благочестивого вчення,

4 той став гордим, нічого не розуміє, але хворий на суперечки й диспути, з яких виникають заздрість, сварки, зневага, лукаві підозри,

5 постійні суперечки людей із зіпсованим розумом і позбавлених істини, які вважають побожність засобом наживи. [Ухиляйся від таких].

6 Адже благочестя із задоволенням — велике надбання.

7 Бо ми нічого не принесли у світ і нічого не можемо винести.

Грошолюбство — корінь зла

8 Маючи їжу та одяг, цим будемо задоволені.

9 Ті ж, хто прагне до збагачення, потрапляють у спокуси, у тенета, у численні нерозумні та шкідливі пожадання, які приводять людей до знищення і загибелі.

10 Адже коренем усього зла є грошолюбство, віддавшись якому, деякі ухилилися від віри й самі наштовхнулися на великі страждання.

11 А ти, людино Божа, уникай цього. Шукай праведності, побожності, віри, любові, терпеливості та лагідності.

12 Борися добрим подвигом віри, тримайся вічного життя, до якого ти був покликаний, склавши добре визнання перед багатьма свідками.

13 Заповідаю тобі перед Богом, Який усе оживляє, та Ісусом Христом, Котрий склав добре свідчення при Понтії Пилаті, —

14 щоб ти зберіг заповідь незаплямованою, бездоганною, аж до Приходу Господа нашого Ісуса Христа,

15 про який свого часу об’явить блаженний і єдиний сильний, Цар царів і Володар володарів,

16 єдиний, Хто має безсмертя і живе в неприступному світлі, Якого ніхто з людей не бачив і бачити не може. Йому честь і влада вічна! Амінь.

17 Багатим нинішнього часу нагадуй, аби не носилися високо й не покладали надії на непевне багатство, але на Бога, Який нам усе дає щедро, для насолоди,

18 щоб ми чинили добро, збагачувалися в добрих ділах, були щедрими, радо ділилися,

19 збираючи собі скарб, — добру основу на майбутнє, — аби осягнути справжнє життя.

Застереження від лжезнання

20 О, Тимофію! Зберігай передання, уникай марних балачок, суперечливих тверджень, лжезнання,

21 яким деякі, хвалячись, відпали від віри. Благодать з вами! [Амінь].

2 Тимофія

1

Вітання Тимофієві

1 Павло, з волі Божої апостол Ісуса Христа, за обітницею життя, що в Ісусі Христі, —

2 до Тимофія, улюбленого сина: благодать, милість і мир, від Бога Отця та Ісуса Христа, Господа нашого.

3 Дякую Богові, Якому від предків служу із чистим сумлінням, що постійно, вдень і вночі, пам’ятаю про тебе в моїх молитвах,

4 бажаючи бачити тебе, згадуючи твої сльози, аби наповнитися радістю.

5 Згадую твою щиру віру, яка спочатку оселилася у твоїй бабусі Лоїді та у твоїй матері Євникії; я впевнений, що вона є і в тобі.

Зігрівати Божий дар

6 Я тому нагадую тобі це, щоб ти зігрівав Божий дар, який є в тобі через покладання моїх рук.

7 Адже Бог не дав нам духа страху, але духа сили, любові й розсудливості.

8 Тому не соромся свідчити про нашого Господа, ні мене — Його в’язня. Але злигодні за Євангеліє перенось силою Бога,

9 Який спас нас і покликав святим покликанням, — не за наші діла, але згідно зі Своїм наміром і благодаттю, яка дана нам в Ісусі Христі ще перед вічними часами;

10 тепер же вона відкрилася через з’явлення Спасителя нашого Ісуса Христа, Який знищив смерть, а життя і нетління освітив Євангелієм,

11 для якого я поставлений проповідником, апостолом і вчителем [язичників].

12 Через це я і страждаю, але не соромлюся, бо знаю, Кому я повірив, і переконаний, що Він має силу зберегти довірене мені до того дня.

13 За приклад май здорові слова, які ти від мене почув у вірі й любові, що в Ісусі Христі.

14 Добре, довірене тобі, збережи Святим Духом, Який живе в нас.

15 Ти знаєш, що від мене відвернулися всі, хто в Азії, між ними й Фіґел та Гермоґен.

16 Нехай Господь дасть милість домові Онисифора, адже багато разів він давав мені відраду і не соромився моїх кайданів.

17 Але коли він прибув у Рим, то наполегливо шукав мене — і знайшов.

18 Нехай же дасть йому Бог знайти милість від Господа того дня! А скільки він послужив мені в Ефесі, ти краще знаєш.

2

Сила благодаті Христа

1 Отже, мій сину, міцній у благодаті, яка в Ісусі Христі.

2 І що ти почув від мене при багатьох свідках, те передай вірним людям, які будуть спроможні й інших навчити.

3 [Ти ж] перенось злигодні, як добрий воїн Ісуса Христа.

4 Жодний воїн, щоби догодити тому, хто найняв його, не зв'язує себе життєвими справами.

5 Якщо ж хто й буде змагатися, то не отримає вінця, якщо не буде боротися законно.

6 Робітникові, який працює, першим належить одержати з плоду.

7 Зрозумій те, що кажу: [нехай] Господь дасть тобі розуміння в усьому.

Боже Слово не ув'язнити!

8 Пам'ятай про воскреслого з мертвих Ісуса Христа, Який з нащадків Давида — згідно з моєю Доброю Звісткою,

9 за яку я переношу злигодні — до кайданів включно, наче злочинець. Але Боже Слово не ув'язнити!

10 Тому все терплю заради вибраних, щоб і вони отримали спасіння в Ісусі Христі з вічною славою.

11 Вірне слово: якщо ми з Ним померли, то з Ним і житимемо;

12 якщо терпимо, то будемо з Ним і царювати; якщо відречемося, то й Він відречеться від нас;

13 якщо ми невірні, то Він залишиться вірним, бо Себе зректися не може.

Ухилятися від нерозумних змагань

14 Нагадуй про це й застерігай перед Богом, щоб не займалися словесними змаганнями, бо це не приносить користі, хіба лише слухачам на руїну.

15 Постарайся представити себе гідним перед Богом, бездоганним працівником, який наставляє на принципи істини.

16 А пустих балачок уникай, бо вони дедалі більше підштовхуватимуть до безбожності.

17 Їхнє слово буде поширюватися, немов гангрена. Такими є Гіменей і Филит,

18 які відпали від істини, заявляючи, ніби воскресіння вже було, і цим відвертають декого від віри.

19 А тверда Божа основа стоїть, маючи таку печать: Господь знає Своїх, а також: Нехай відступить від неправди кожний, хто прикликає Господнє Ім'я!

20 У великому домі є не лише золоті й срібні посудини, а й дерев’яні та глиняні; одні для почесного вжитку, інші — для непочесного.

21 Отже, якщо хто очистить себе від цього, то буде посудом для почесного вжитку — освячений, корисний для Володаря, готовий для кожного доброго діла.

22 Уникай молодечих пожадань, настирливо шукай праведності, віри, любові, миру з тими, які кличуть до Господа від чистого серця.

23 А нерозумні й необґрунтовані суперечки обминай, знаючи, що вони породжують сварки.

24 Адже Господній раб не повинен сваритися, але має бути до всіх привітний, здатний навчати, терпеливий,

25 такий, хто з лагідністю наставляє противників, чи не дасть їм Бог покаяння, щоби пізнали істину

26 і вирвалися з тенет диявола, який зловив їх живцем, аби вони виконували його волю.

3

Останні тяжкі часи

1 Знай же, що в останні дні настануть скрутні часи.

2 Бо люди будуть самолюбні, грошолюбні, чванливі, горді, наклепники, батькам неслухняні, невдячні, нечестиві,

3 недружелюбні, непримиренні, обмовники, нестримані, жорстокі, які не люблять добро,

4 зрадники, нахабні, бундючні, котрі більше люблять розкоші, ніж Бога,

5 які мають вигляд благочестя, але сили його відреклися. Таких уникай.

6 До них належать і ті, які прокрадаються в доми і полонять жінок, обтяжених гріхами й відданих різним пожадливостям;

7 вони завжди вчаться, та ніколи не можуть прийти до пізнання істини.

8 Як Янній та Ямврій протиставилися Мойсеєві, так само й ці противляться правді, — люди, які зітліли розумом, недосвідчені у вірі.

9 Але великого успіху вони не матимуть, бо їхнє безумство стане очевидним для всіх, як сталося і з тими.

10 Ти ж пішов слідом за моїм ученням, поведінкою, наміром, вірою, довготерпінням, любов’ю, витривалістю,

11 переслідуваннями, стражданнями, які мене спіткали в Антіохії, в Іконії, у Лістрах. Цих переслідувань я зазнав, та Господь від усіх мене визволив.

12 Адже всі, хто в Ісусі Христі бажає жити благочестиво, будуть переслідувані.

13 А лихі люди і шахраї матимуть успіх у злому, обманюючи й самі будучи обмануті.

Богонатхненне Писання

14 Ти ж тримайся того, чого ти навчився і що тобі довірено, пам’ятаючи, від кого ти навчився.

15 І ти змолоду знаєш Святе Писання, яке може тебе зробити мудрим для спасіння через віру в Ісуса Христа.

16 Усе Писання богонатхненне й корисне для навчання, для докору, для виправлення, для виховання в праведності,

17 щоби Божа людина була досконала, на всяке добре діло готова.

4

Божий суд і нагорода

1 [Тому] свідчу перед Богом та Ісусом Христом, Який має судити живих і мертвих підчас Свого приходу і у Своєму Царстві.

2 Проповідуй Слово, утверджуй за сприятливих і несприятливих обставин, докоряй, потішай, закликай — з усякою терпеливістю і повчанням.

3 Бо настане час, коли не слухатимуть здорового вчення, а виберуть собі вчителів за своїми пожадливостями, щоб лестили слух,

4 аби відвернути вуха від істини та схилитися до небилиць.

5 Ти ж будь тверезий в усьому, терпи злидні, виконуй діло благовісника, звершуй своє служіння.

6 Адже я вже стаю жертвою, і настає час мого відходу.

7 Я звершив добрий подвиг, свій біг закінчив, віру зберіг.

8 А тепер приготовлено мені вінець праведності, який того дня дасть мені Господь, справедливий Суддя, і не лише мені, а й усім, хто полюбив Його прихід.

Закінчення

9 Постарайся незабаром прибути до мене.

10 Адже Димас, полюбивши нинішній вік, мене покинув, — він подався до Солуня, Крискент — до Галатії, а Тит — до Далматії.

11 Зі мною лише Лука. Візьми Марка, приведи із собою, бо він мені дуже потрібний для служіння.

12 Тихика ж я послав в Ефес.

13 Ідучи, принеси плаща, якого я залишив у Троаді в Карпа, і книги, особливо пергаментні.

14 Олександр, коваль, накоїв мені багато лиха; [нехай] Господь віддасть йому за його вчинками.

15 Остерігайся його й ти, бо надто противиться нашим словам!

16 При моїй першій обороні нікого не було зі мною, але всі мене покинули. Хай не буде їм це зараховано.

17 А Господь став при мені й підкріпив мене, аби через мене сповнилася проповідь: щоб усі язичники почули, і я був визволений з пащі лева.

18 [І] Господь визволить мене від усякого лихого діла і спасе для Свого Небесного Царства. Йому слава навіки-віків. Амінь.

19 Привітай Прискилу й Акилу та дім Онисифора.

20 Ераст залишився в Коринті, а Трохима я зоставив хворим у Мілеті.

21 Постарайся прийти до зими. Вітають тебе Евул, Пуд, Лін, Клавдія і всі брати.

22 Господь [Ісус Христос] — з твоїм духом! Благодать — з вами! [Амінь].

Тита

1

Вітання Титові

1 Павло, раб Божий, апостол Ісуса Христа, згідно з вірою Божих вибраних і пізнанням істини, згідно з побожністю,

2 в надії на вічне життя, яке обіцяв перед вічними часами Бог, в Якому немає неправди.

3 Він же свого часу об’явив Своє Слово проповіддю, яка була доручена мені за наказом нашого Спасителя Бога, —

4 до Тита, справжнього сина за спільною вірою: благодать і мир від Бога Отця і [Господа] Ісуса Христа, нашого Спасителя.

Божі управителі

5 Для того я залишив тебе на Криті, щоб ти впорядкував недокінчене й наставив пресвітерів у містах, як я тобі звелів:

6 коли хто бездоганний, є чоловіком однієї дружини, має віруючих дітей, не звинувачених у розпусті чи в неслухняності.

7 Бо треба, щоб єпископ — як Божий управитель — був бездоганний, не гордий, не гнівливий, не п’яниця, не задерикуватий, не користолюбець,

8 але гостинний, який любить добро, мудрий, справедливий, побожний, стриманий,

9 який дотримується вірних принципів згідно з ученням, аби був здатний потішати здоровим навчанням і переконувати противників.

Учинками не відрікатися Бога

10 Тому що є багато таких, які не коряться, пустослівних і обманщиків, особливо з обрізаних,

11 яким треба затуляти рота, бо вони руйнують цілі сім'ї, навчаючи того, чого не слід, задля ганебної наживи.

12 Сказав один із них — їхній власний пророк: Критяни — постійні брехуни, люті звірі, ліниві ненажери.

13 Це свідчення правдиве. Із цієї причини викривай їх нещадно, аби ставали здоровими у вірі,

14 не приймаючи ні юдейських небилиць, ні заповідей людей, які відвертаються від істини.

15 [Адже] для чистих — усе чисте, а для нечистих і невірних ніщо не є чистим, оскільки в них нечистий і розум, і сумління.

16 Вони стверджують, що знають Бога, та вчинками відрікаються, будучи мерзенними й непокірними, нездатними до жодного доброго діла.

2

Бути прикладом

1 Ти ж говори те, що відповідає здоровому вченню.

2 Щоб старші чоловіки були тверезі, поважні, помірковані, здорові у вірі, любові та терпеливості.

3 Старші жінки також хай поводяться, як належить святим: щоб не були обмовницями, не піддавалися пияцтву, аби навчали добра

4 і вчили молодих любити своїх чоловіків, любити дітей,

5 щоби були скромними, чистими, добрими господинями, корилися своїм чоловікам, аби не зневажалося Слово Боже.

6 Молодь також заохочуй, щоби була стримана.

7 У всьому самого себе подавай як приклад добрих діл: у постійному навчанні, статечності, [чистоті],

8 у здоровому й бездоганному слові, щоб супротивник засоромився, не маючи нічого поганого про нас сказати.

9 Раби щоб корилися в усьому своїм панам, аби їм догоджали, не перечили,

Дія Божої благодаті

10 не крали, але постійно виявляли всіляку добру відданість, щоб у всьому були прикрасою вчення нашого Спасителя — Бога.

11 Адже для всіх людей з'явилася спасаюча Божа благодать;

12 вона навчає нас, щоб, відрікшись безбожності й світських пожадань, ми жили чесно, праведно і побожно в теперішньому віці,

13 очікуючи блаженної надії і появи слави великого Бога і Спасителя нашого Ісуса Христа,

14 Який віддав Себе за нас, щоб викупити нас від усякого беззаконня, очистити Собі особливий народ, ревний до добрих діл.

15 Говори це і заохочуй, і викривай з усією владою, щоб тобою ніхто не нехтував.

3

Віра і діла

1 Нагадуй їм, щоб корилися начальникам [і] владі, аби слухалися і були готові на всяке добре діло,

2 щоб нікого не зневажали, не були сварливі, а тихі, виявляючи повну лагідність до всіх людей.

3 Адже колись і ми були нерозумними, непокірними, які заблудили і стали рабами різних пожадань і насолод, живучи в злобі й заздрощах, були ненависні та ненавиділи одне одного.

4 Коли ж з’явилася благодать і любов до людей нашого Спасителя — Бога,

5 Він нас спас не з причини праведних учинків, які ми вчинили, але зі Своєї милості через купіль відродження та оновлення Святим Духом,

6 Якого вилив на нас щедро через Ісуса Христа — нашого Спасителя,

7 щоб, оправдавшись Його благодаттю, ми надією стали спадкоємцями вічного життя.

8 Вірне слово, і я бажаю, аби на цьому ти наполягав, щоб ті, які повірили в Бога, дбали про добрі діла. Це корисно й добре для людей.

9 А нерозумні дослідження, родоводи, суперечки і сварки про Закон оминай, бо вони некорисні й марні.

10 Людину-єретика після першого й другого напоумлення оминай,

11 знаючи, що повністю зіпсутий і грішить, засуджуючи самого себе.

Закінчення

12 Коли пошлю до тебе Артема або Тихика, поспіши прийти до мене в Никополь, бо там я вирішив перезимувати.

13 Законника Зину й Аполлоса дбайливо випровадь, аби їм нічого не забракло.

14 Хай і наші вчаться дбати про добрі діла в нагальних потребах, щоб не були безплідні.

15 Вітають тебе всі ті, хто зі мною. Привітай тих, котрі люблять нас у вірі. Благодать з усіма вами! [Амінь].

Филимона

1

Привітання

1 Павло, в’язень Ісуса Христа, та брат Тимофій — улюбленому Филимонові, нашому помічникові,

2 і [улюбленій] сестрі Апфії, і Архипові, нашому сподвижникові, і твоїй домашній Церкві:

3 благодать вам і мир від Бога, нашого Отця, і Господа Ісуса Христа.

Вдячність апостола Павла

4 Завжди дякую моєму Богові, пам’ятаючи про тебе в моїх молитвах,

5 почувши про твою любов і віру, яку маєш до Господа Ісуса і до всіх святих,

6 аби спільність твоєї віри була діяльною в пізнанні всього доброго, що є в нас в [Ісусі] Христі.

7 Через твою любов я маю велику радість і втіху, бо ти, брате, заспокоїв серця святих.

8 Отже, хоч я і маю велику відвагу в Христі тобі наказувати про те, що потрібне, —

9 проте радше з любові благаю. Я, Павло, старець, а тепер ще й в’язень Ісуса Христа,

Прохання за Онисима

10 благаю тебе за мого сина, якого я породив у кайданах, за Онисима,

11 який колись тобі був непотрібний, та нині й тобі, і мені дуже потрібний.

12 Його відіслав я тобі, він — моє серце. [Тож ти прийми] його.

13 Я його бажав у себе залишати, щоби замість тебе послужив мені в кайданах за Євангеліє,

14 але без твого відома я не хотів нічого робити, аби твоє добродійство не було примусовим, але добровільним.

15 Можливо, він задля цього відлучився на якийсь час, щоб ти прийняв його навіки, —

16 вже не як раба, але вище від раба, — як улюбленого брата, — особливо для мене, і тим більше для тебе: і за тілом, і в Господі.

17 Отже, коли маєш мене за друга, прийми його, як мене.

18 Коли ж він у чомусь скривдив тебе або що винен, то зарахуй це мені.

19 Я, Павло, написав своєю рукою: я віддам; не кажу тобі, що й самого себе ти мені винен.

20 Так, брате: нехай одержу від тебе те, що прошу в Господі. Заспокой же моє серце в Христі!

21 Переконаний у твоїй слухняності, я написав тобі, знаючи, що зробиш більше того, що кажу.

22 А разом з тим приготуй мені помешкання, бо сподіваюся, що завдяки вашим молитвам буду вам подарований.

Закінчення

23 Вітає тебе Епафрас — мій співв'язень у Христі Ісусі,

24 Марко, Аристарх, Димас, Лука — мої співпрацівники.

25 Благодать [нашого] Господа Ісуса Христа з вашим духом. [Амінь].

Євреїв

1

Бог говорить через Сина

1 Багато разів і багатьма способами колись через пророків говорив Бог до [наших] батьків.

2 А цими останніми днями заговорив до нас через Сина, Якого поставив спадкоємцем усього і через Якого створив віки.

3 Він, будучи сяйвом слави та образом Його сутності, утримуючи все словом Своєї сили, здійснивши [Собою] очищення [наших] гріхів, сів праворуч Величності на висотах.

Вищий за ангелів

4 Він настільки кращий за ангелів, наскільки преславніше від них Його Ім'я, яке Він успадкував.

5 Бо кому з ангелів і коли мовилося: Ти є Мій Син, Я нині породив Тебе? Або: Я буду Йому за Отця, а Він буде Мені за Сина?

6 І коли знову вводить Первородного у світ, то каже: І хай поклоняться Йому всі Божі ангели!

7 А щодо ангелів каже: Ти робиш духів Своїми ангелами, а палючий вогонь — Своїми слугами.

8 А до Сина: Боже, Твій престол навіки-віків, і скіпетр Твого Царства — це скіпетр справедливості.

9 Ти полюбив праведність і зненавидів беззаконня, тому помазав Тебе, Боже, Твій Бог олією радості — більше, ніж друзів Твоїх.

10 І ще: Ти, Господи, на початку заснував землю, і небеса — діло Твоїх рук.

11 Вони загинуть, а Ти стоятимеш; і всі, мов одяг, постаріють.

12 Наче накидку, згорнеш їх, — і як одяг, вони будуть замінені. А Ти — Той Самий, і рокам Твоїм не буде кінця.

13 Кому з ангелів і коли Він сказав: Сядь праворуч Мене, доки не покладу Твоїх ворогів підніжком для Твоїх ніг?

14 Хіба не всі вони є духами служіння, які посилаються на служіння задля тих, хто має успадкувати спасіння?

2

Велич Божого спасіння

1 Ось чому ми повинні бути надзвичайно уважними до почутого, щоби часом не відпасти.

2 І якщо слово, сказане ангелами, було непохитним, і кожний переступ та непослух отримали справедливу відплату,

3 то як ми уникнемо її, коли знехтуємо таким великим спасінням? Воно мало початок у проповіді Господа і було підтверджене нам тими, хто почув.

4 А Бог свідчив ознаками і чудесами, різноманітними проявами сили і дарами Святого Духа згідно зі Своєю волею.

Хто така людина?

5 Адже не ангелам Він підпорядкував майбутній світ, про який говоримо.

6 А дехто засвідчив десь, кажучи: Хто така людина, що пам’ятаєш про неї, або людський син, що навідуєшся до нього?

7 Ти зробив її дещо меншою від ангелів, Ти увінчав її славою і честю;

8 усе підкорив Ти під її ноги. Коли ж підпорядкував їй усе, то не залишив нічого, що було б їй не підпорядковане. Однак тепер ще не бачимо, щоб їй усе було підпорядковане.

9 А бачимо Ісуса, Який, через те, що витерпів смерть, був увінчаний славою і честю. Він став дещо меншим за ангелів, щоби за Божою благодаттю зазнати за всіх смерть.

Першопричина нашого спасіння

10 Оскільки так і мало бути, щоб Той, задля Якого все і через Якого все, Хто привів багатьох синів до слави, — Того, Хто є Першопричиною їхнього спасіння, через страждання зробити завершеним.

11 Адже і Той, Хто освячує, і ті, які освячуються, — усі від Одного. Через це Він не соромиться називати їх братами,

12 кажучи: Сповіщу Твоє Ім’я Моїм братам, серед Церкви оспівуватиму Тебе.

13 І знову: Я буду надіятися на Нього! І ще: Ось Я і діти, яких Мені дав Бог.

14 А що діти стали спільниками крові й тіла, то й Він подібним чином став їхнім спільником, аби Своєю смертю знищити того, хто має владу смерті, тобто диявола,

15 і визволити тих, які через страх смерті все життя утримувалися в рабстві.

16 Адже не ангелів Він приймає, але приймає нащадків Авраама.

17 Тому треба було Йому в усьому уподібнитися братам, аби бути милосердним і вірним Первосвящеником перед Богом, для ублагання за гріхи людей.

18 Бо в чому Сам постраждав, бувши випробуваним, Він може допомогти і тим, хто переносить випробування.

3

Христос вищий за Мойсея

1 Тому, святі брати, учасники небесного покликання, роздумуйте про Апостола й Первосвященика нашого віровизнання — Ісуса,

2 Який вірний Тому, Хто поставив Його, як і Мойсей, у всьому Його домі.

3 Тому що Він настільки гідний більшої слави, ніж Мойсей, наскільки більшу честь має будівничий, ніж дім.

4 Адже кожний дім хтось будує, а Той, Хто збудував усе, є Бог.

5 Отже, Мойсей був вірний у всьому його домі, як слуга — для засвідчення того, що мало бути сказане,

6 а Христос — як Син у Своєму домі. Цим домом є ми, якщо [аж до кінця непохитно] збережемо відвагу та похвалу надії.

Сьогодні — день спасіння

7 Тому так промовляє Святий Дух: Сьогодні, коли почуєте Його голос,

8 не робіть закам'янілими ваші серця, як ото було під час нарікання в день випробування в пустелі,

9 де [Мене] спокушували ваші батьки, випробовували [Мене] й бачили Мої вчинки

10 впродовж сорока років. Тому Я обурився на цей рід і сказав: Постійно вони блукають серцем, вони не пізнали Моїх доріг, —

11 тому Я поклявся у Своєму гніві, що вони не ввійдуть до Мого відпочинку!

12 Бережіться, брати, щоби часом не було в когось з вас лукаве серце, повне невірства, щоб відступити від Живого Бога,

13 але потішайте себе щодня, доки ще «сьогодні» триває, щоб не закам'янів дехто з вас через підступність гріха.

14 Тому що ми стали співучасниками Христа, якщо цей початковий стан твердо збережемо аж до кінця,

15 як сказано: Сьогодні, коли почуєте Його голос, не зробіть закам'янілими ваші серця, як було під час нарікання.

16 Адже хто ті, які почули, але повстали? Хіба не всі ті, котрі вийшли з Єгипту з Мойсеєм?

17 На кого ж Він був обурений сорок років? Чи не на тих, які згрішили й чиї кості полягли в пустелі?

18 Кому присягав, що не ввійдуть до Його відпочинку, як не тим, хто не послухався?

19 І ми бачимо, що вони не змогли ввійти через своє невірство!

4

Заклик увійти до Божого відпочинку

1 Тому, поки діє обітниця увійти до Його відпочинку, біймося, аби не здалося комусь із вас, що він запізнився.

2 Адже ми, як і вони, одержали Добру Звістку, але слово, яке слухали, не принесло їм користі, бо не слухали з вірою.

3 Ми, які повірили, входимо до відпочинку, як Він провістив: Я присягнув у Моєму гніві, що не ввійдуть до Мого відпочинку, — хоча діла Його були закінчені при створенні світу.

4 Тому що сказав десь про сьомий день ось так: І відпочив Бог сьомого дня від усіх Своїх діл.

5 І знову тут: Не ввійдуть до Мого відпочинку.

6 Отже, виходить, що деякі ввійшли до нього, а ті, хто раніше одержав Добру Звістку, не ввійшли через непослух.

7 І знову призначає якийсь день — сьогодні, — кажучи через Давида по багатьох роках те, про що раніше говорилося: Сьогодні, коли почуєте Його голос, не зробіть закам'янілими ваші серця.

8 Якби Ісус Навин дав їм відпочинок, то не говорив би після цього про інший день.

9 Отже, для Божих людей залишається дотримання суботи,

10 бо хто ввійшов до Його відпочинку, той і відпочив від своїх діл, як Бог від Своїх.

11 Тож поспішімо ввійти до того відпочинку, щоби хтось не впав у непокору за тим же прикладом.

12 Адже Слово Боже — живе і діяльне, гостріше від усякого двосічного меча: воно проникає аж до поділу душі й духа, суглобів і мозку кісток, судить думки й наміри серця.

13 І немає створіння, яке б сховалося від Нього, але все оголене й відкрите перед Його очима, — Йому дамо звіт!

Христос — Первосвященик

14 Тому, маючи великого Первосвященика, Який пройшов небеса, — Ісуса, Божого Сина, — тримаймося визнання.

15 Адже маємо не Такого Первосвященика, Який не може співчувати нашим слабкостям, але Який подібно до нас був випробуваний у всьому, за винятком гріха.

16 Тому приступаймо сміливо до престолу благодаті, щоб одержати милість і знайти благодать для своєчасної допомоги.

5

1 Оскільки кожний первосвященик, який вибирається з-поміж людей, настановляється для людей у Божих справах, аби приносити дари та жертви за гріхи,

2 щоб міг співчувати необізнаним і тим, які заблукали, адже й сам оточений неміччю, —

3 і тому він повинен як за людей, так і за себе приносити жертви за гріхи.

4 Та ніхто сам по собі не приймає честі, а тільки тоді, коли покликаний Богом, — як Аарон.

5 Так і Христос не Сам Себе прославив, аби стати Первосвящеником, але Той, Хто сказав Йому: Ти — Мій Син, Я сьогодні породив Тебе.

6 І в іншому місці говорить: Ти — Священик навіки, за чином Мелхиседека.

7 Він, перебуваючи у Своєму тілі, з великим риданням і слізьми заніс благання і молитви до Того, Хто може спасти Його від смерті, і був вислуханий за благочестя;

8 хоча був Він Сином, проте навчився послуху через те, що постраждав.

9 Досягнувши досконалості, Він став причиною вічного спасіння для всіх, хто Йому покірний, —

10 і Бог назвав Його Первосвящеником за чином Мелхиседека.

Тверда їжа — для дорослих

11 Про це нам слід було би багато що сказати, та нелегке воно, щоб висловити, оскільки ви стали нездатними слухати.

12 Адже ви, з огляду на вік, мали би бути вчителями, однак знову потребуєте, щоби хтось вас навчав початкових принципів слів Божих, — потребуєте молока, а не твердої їжі.

13 Адже кожний, хто вживає молоко, ще недосвідчений у слові праведності, оскільки є немовлям.

14 А тверда їжа — для дорослих, які мають вироблені звичкою почуття розрізняти добро і зло.

6

Міцна Божа основа

1 Тому, залишивши початки Христового вчення, скеруймо себе до досконалості, щоби знову не покладати основу: покаяння від мертвих діл та віри в Бога,

2 науки про хрещення, про покладання рук, про воскресіння мертвих і вічний суд.

3 І це зробимо, якщо Бог дозволить.

4 Адже неможливо, щоб ті, які раз були просвічені й скуштували небесного дару, стали співучасниками Святого Духа,

5 скуштували доброту Божого Слова, силу майбутнього віку,

6 і відпали, аби знову обновлятися для покаяння, повторно розпинаючи в собі та зневажаючи Божого Сина!

7 Бо земля, що напилася дощу, який її часто зрошує, і родить корисну зелень тим, котрі її обробляють, — одержує благословення від Бога.

8 А та, що зростила терня і бур'ян, — не потрібна і близька до прокляття; її кінець — спалення.

9 Улюблені, хоча ми так і говоримо, але ми впевнені, що з вами справи кращі й що ви тримаєтеся спасіння.

10 Адже Бог не є несправедливий, щоби забути ваше діло і [працю] любові, яку ви виявили Його Імені, послуживши і продовжуючи служити святим.

Надія — якір для душі

11 Тож бажаємо, щоб кожний з вас аж до кінця виявляв ту саму дбайливість для повної певності надії,

12 аби ви не розлінилися, а наслідували тих, які вірою і терпінням успадковують обітниці.

13 Коли Бог давав обітницю Авраамові, не маючи ким більшим поклястися, поклявся Собою,

14 кажучи: Я поблагословлю тебе вельми і дуже розмножу!

15 Тож, будучи довготерпеливим, він одержав обітницю.

16 Люди клянуться вищим, адже клятва для підтвердження кладе край усякої їхньої незгоди.

17 Тим більше Бог, бажаючи показати спадкоємцям обітниці незмінність Своєї волі, дав клятву,

18 щоби через ті дві незмінні речі, в яких неможливо, аби Бог сказав неправду, ухопившись за надію, що перед нами, ми, котрі знайшли захист, мали велику втіху.

19 Вона, немов якір для душі, міцний і надійний, що входить усередину, за внутрішню завісу,

20 куди, як предтеча, увійшов задля нас Ісус, ставши навіки Первосвящеником за чином Мелхиседека.

7

Мелхиседек — прообраз Христа

1 Адже цей Мелхиседек, цар Салимський, священик Бога Всевишнього, зустрів Авраама, коли той повертався з бою із царями, і благословив його.

2 Авраам же виділив йому десятину з усього; він, ім'я якого насамперед означає «цар праведності», потім вже «цар Салимський», тобто «цар миру», —

3 без батька, без матері, без родоводу, не має ані початку днів, ані кінця життя; він — подібний до Божого Сина — назавжди залишається священиком.

4 Бачите, який великий той, кому патріарх Авраам дав десятину з найкращої здобичі!

5 Ті з синів Левія, які одержують священство, мають заповідь за Законом: брати десятину від людей, тобто від своїх братів, хоч і вони з роду Авраама.

6 А той, хто не був з їхнього роду, взяв десятину від Авраама і поблагословив того, котрий мав обітниці.

7 Без жодного заперечення: менше благословляється більшим.

8 Отже, тут десятини одержують смертні люди, а там — Той, про кого засвідчено, що Він живий.

9 Тож, так би мовити, і Левій, який бере десятини, дав через Авраама десятину,

10 оскільки він ще не народився від батька, коли його зустрів Мелхиседек.

11 Отже, якби досконалість була через левітське священство, адже через нього народ одержав Закон, то чому мав з'явитися ще інший Священик за чином Мелхиседека, а не названий за чином Аарона?

12 Це тому, що зі зміною священства потрібно, щоби змінився і Закон.

13 Адже Той, про Кого йде мова, належав до іншого племені, з якого ніхто не мав участі в жертовнику.

14 Бо ж відомо, що наш Господь походив від Юди, а про це плем'я Мойсей нічого не говорив щодо священства.

15 Це стає ще яснішим, коли за подобою Мелхиседека з'являється інший Священик,

16 Який став таким не за Законом тілесної заповіді, а за силою незнищенного життя.

17 Тому що є свідчення: Ти — Священик навіки за чином Мелхиседека.

Ісус — запорука кращого Завіту

18 Отже, попередня заповідь скасовується через її немічність і некорисність,

19 бо Закон нічого не вдосконалив, тож нововведене — краща надія, якою ми наближаємося до Бога.

20 І оскільки це не без клятви, бо ті стали священиками без клятви, —

21 Цей же — з клятвою Того, Хто до Нього каже: Поклявся Господь і не розкається, що Ти — Священик навіки [за чином Мелхиседека], —

22 то настільки й Ісус став запорукою кращого Завіту.

23 Крім того, тих священиків було багато, оскільки смерть не давала залишатися їм,

24 а Цей, перебуваючи вічно, має священство нескінченне.

25 Тому, будучи завжди живим, Він може завжди спасати тих, хто приходить до Бога через Нього, аби заступатися за них.

26 Такого потрібно було нам Первосвященика: святого, невинного, непричетного до зла, відділеного від грішників, вищого за небо.

27 Він не має потреби щодня, як первосвященики, приносити жертви, — спочатку за Свої гріхи, а потім за гріхи народу, бо Він це зробив один раз, принісши Самого Себе.

28 Адже Закон велів наставляти первосвященниками людей, які мають немочі, а слово клятви, що після Закону, настановило навіки досконалого Сина.

8

Маємо такого Первосвященика

1 У тому, про що я веду мову, головним є ось що: ми маємо такого Первосвященика, Який сів на небі праворуч престолу Величності.

2 Він — Служитель святині та істинного намету, який поставив Господь, а не людина.

3 Адже кожний первосвященик настановляється на те, аби приносити дари й жертви, тому й потрібно, щоб і Він мав що принести.

4 Тому, коли б Він був на землі, то не був би священиком, адже є ті, які приносять дари за Законом,

5 які служать образові й тіні небесного, як було вказано Мойсеєві, коли мав спорудити намет: Пильнуй, кажу, зроби все за зразком, який був показаний тобі на горі!

Новий Завіт

6 А тепер Він прийняв значно краще служіння, оскільки Він є Посередником кращого Завіту, узаконеного на кращих обітницях.

7 Бо якщо б перший Завіт був бездоганним, то для другого не шукалося б місця.

8 Докоряючи їм, Він говорить: Ось надходять дні, — мовить Господь, — коли з домом Ізраїля і з домом Юди Я укладу Новий Завіт, —

9 не за Завітом, який Я уклав з їхніми батьками того дня, коли взяв Я їх за руку, щоб вивести їх з Єгипетської землі. Оскільки вони порушили Мій Завіт, то і Я їх покинув, — каже Господь.

10 Ось Завіт, який Я укладу з домом Ізраїля по тих днях, — говорить Господь, — Мої Закони Я вкладу в їхній розум, напишу їх на їхніх серцях і буду для них Богом, а вони будуть для Мене народом.

11 І ніхто не буде навчати свого ближнього та свого брата, кажучи: Пізнай Господа! — бо всі вони пізнають Мене, від малого до великого.

12 Тому що Я буду милосердний до їхньої неправедності й більше не згадаю їхніх гріхів [та їхнього беззаконня].

13 Коли йде мова про «новий», то тим самим перший Він визнав «старим», а те, що стає давнім і старіє, близьке до зотління.

9

Старозавітне служіння

1 Отже, перший Завіт мав постанови, служіння та земну святиню.

2 Тож був збудований перший намет, в якому були світильник, стіл і хліби покладання, який називається Святе.

3 За другою завісою — намет, що називається Святе Святих;

4 він мав золоту кадильницю, ковчег Завіту, повністю покритий золотом, в якому містилася золота посудина, в якій була манна, розквітла палиця Аарона і скрижалі Завіту.

5 А над ним — херувими слави, які затінюють престол благодаті, про що нині не час говорити докладно.

6 Згідно з установленням, до першого намету постійно входили священики, щоб виконувати служіння;

7 до другого — один раз на рік входив лише первосвященик, не без крові, яку приносив за себе і за гріхи народу.

8 Святий Дух засвідчує те, що дорога до святині ще не відкрита, доки стоїть перший намет.

9 Він — образ теперішнього часу, в якому приносяться дари й жертви, які не можуть зробити досконалим сумління того, хто служить;

10 які стосуються тільки їжі, напоїв, різних обмивань, постанов щодо тіла, і залишаються до часу виправлення.

Жертва Христа

11 А Христос, Первосвященик майбутніх благ, прийшов через більший, досконаліший, нерукотворний намет, тобто неземної будови;

12 і не завдяки крові козлів і телят, а завдяки власній крові Він увійшов один раз до святині й здійснив вічне викуплення.

13 Бо якщо кров козлів і телят та з водою змішаний попіл телиці, коли ним покропити, освячує нечистих для очищення тіла,

14 то наскільки більше кров Христа, Який вічним Духом приніс Себе, непорочного, Богові, очистить наше сумління від мертвих діл, щоб ми служили Живому Богові!

15 І тому Він є Посередником Нового Завіту, щоби через смерть для викуплення від переступів першого Завіту покликані одержали обітницю вічної спадщини.

16 Тому що де є заповіт, там має бути смерть заповідача,

17 адже заповіт вступає в силу після його смерті й не має жодної вартості, поки живе заповідач.

18 Тож і перший Завіт був освячений не без крові.

19 Адже Мойсей, проголосивши всім людям усі заповіді за Законом і взявши кров козлів і телят, — разом з водою, червоною вовною та гісопом — покропив і саму книгу, і весь народ,

20 промовляючи: Це кров Завіту, що його заповів вам Бог.

21 І намет, і весь посуд для служіння також окропив кров'ю.

22 І відтоді все за Законом очищається кров'ю, і без пролиття крові немає прощення.

23 Отже, треба було, щоби подоби небесних речей отак очищалися, а саме небесне — жертвами, які кращі від цих.

24 Адже Христос увійшов не в рукотворну святиню, яка відображала істинну, але в саме небо, щоб тепер з'явитися перед Божим обличчям за нас.

25 І не для того, аби багато разів приносити Себе, як первосвященик, входячи щороку до святині із чужою кров'ю, —

26 у такому випадку від створення світу Він мав би багато разів страждати. Тепер же Він з'явився один раз наприкінці віків, щоб Своєю жертвою виявити гріх.

27 І так, як призначено людям один раз померти, а потім суд,

28 так і Христос: один раз приніс Себе, аби понести гріхи багатьох; другий же раз Він з'явиться не задля гріха, а тим, які очікують Його на спасіння [через віру].

10

Прообраз майбутніх благ

1 Адже Закон, маючи тінь майбутніх благ, а не сам образ речей, не може ніколи тими самими жертвами, які щороку постійно приносяться, зробити досконалими тих, які приходять.

2 Інакше вони перестали б приноситися, бо в тих, які здійснюють служіння і які раз очистилися, не було би більше жодного усвідомлення гріхів.

3 Але в них — щорічне нагадування про гріхи,

4 оскільки неможливо, щоб кров телят і козлів усувала гріхи.

5 Тому, входячи у світ, Він каже: Жертв і приношень Ти не схотів, але Ти підготував Мені тіло.

6 Всепалення і жертви за гріх Тобі не до вподоби.

7 Тоді Я сказав: Ось іду, — на початку книги написано про Мене, — щоб виконати, Боже, Твою волю.

8 Сказавши спочатку, що ні жертв, ні приношень, ні всепалень за гріхи, які приносяться, згідно із Законом, — не забажав Ти і не вподобав Собі,

9 а потім додав: Ось іду, щоб виконати волю Твою. Він скасовує перше, щоби поставити друге.

10 Згідно з цією волею ми освячені одноразовим принесенням тіла Ісуса Христа.

11 І кожний священик стояв щоденно на служінні, аби багато разів приносити ті самі жертви, які ніколи не можуть усунути гріхів.

12 Він же, принісши один раз жертву за гріхи, назавжди сів праворуч Бога,

13 далі очікуючи, доки Його вороги не будуть покладені до підніжка Його ніг.

14 Адже одним принесенням Він назавжди вдосконалив тих, які освячуються.

15 Свідчить нам і Дух Святий, згідно зі сказаним:

16 Оце Завіт, який Я укладу з ними по тих днях, — говорить Господь, — дам Мої Закони в їхні серця і запишу їх у їхній розум,

17 і більше не згадаю їхніх гріхів та їхнього беззаконня!

18 А де є прощення їх, там вже немає приношення за гріх.

Нова жива дорога

19 Тому, брати, маючи відвагу входити до святині через кров Ісуса —

20 новою і живою дорогою, яку Він відкрив нам через завісу, тобто через Своє тіло, —

21 і маючи Великого Священика в Божому домі,

22 приступаймо зі щирим серцем, у повноті віри, очистивши серця від недоброго сумління, обмивши тіла чистою водою.

23 Непохитно тримаймося визнання надії, адже вірний Той, Хто обіцяв.

24 Будьмо уважні один до одного, заохочуймо до любові та добрих діл;

25 не залишаймо своїх зібрань, як то деякі ввели у звичку, але заохочуймо один одного, і тим більше, чим більше бачите, що наближається день.

Не зневажити Духа благодаті

26 Адже коли ми добровільно грішимо після того, як одержали пізнання істини, то за гріхи немає більше жертви,

27 а є якесь страшне очікування суду і палаючого вогню, що має пожерти противників.

28 Як хто відрікся Закону Мойсея, той без милосердя гине при двох або трьох свідках.

29 Зважте, наскільки суворішого покарання заслужить той, хто потоптав Божого Сина, хто не пошанував крові Завіту, якою освятився, хто зневажив Духа благодаті?

30 Ми знаємо Того, Хто сказав: У Мене — помста, і Я відплачу, — [говорить Господь]. І знову: Господь судитиме Свій народ.

31 Страшно попасти в руки Живого Бога!

32 Тож згадуйте минулі дні, коли ви, просвітившись, витерпіли великий подвиг страждань:

33 або будучи виставленими на посміховисько та знущання, або ж як спільники тих, які опинилися в такому становищі.

34 Адже ви терпіли разом із в’язнями, з радістю приймали розграбування вашого майна, знаючи, що маєте для себе краще і вічне майно [на небі].

35 Тому не залишайте вашої відваги, оскільки вона варта великої нагороди.

36 Вам потрібна терпеливість, щоб виконати Божу волю і одержати обітницю.

37 Адже ще трохи, дуже недовго — і прийде Той, Хто йде, — і не забариться.

38 Праведний Мій житиме вірою, а коли відступить, то Моя душа не матиме вподобання в ньому.

39 Ми ж не з тих, які відступають на загибель, але з тих, які вірять для спасіння душі.

11

Сила віри

1 Віра є підставою для надії, те, що переконує про речі, недоступні для споглядання.

2 Нею були засвідчені стародавні.

3 Вірою розуміємо, що віки були створені Божим Словом, так що з невидимого постало видиме.

4 Вірою Авель приніс Богові кращу, ніж Каїн, жертву, якою засвідчено, що він праведний, бо про його дари засвідчив Бог; нею він і після смерті промовляє.

5 Вірою Енох був перенесений, щоб не побачити смерті; і його не знайшли, тому що Бог його переніс. Адже перед перенесенням було засвідчено, що він догодив Богові.

6 Без віри неможливо догодити Богові. Тим, які приходять до Бога, треба вірити, що Він є і що винагороджує тих, які Його шукають.

7 Вірою Ной, одержавши об'явлення про те, чого ще не бачив, зі страхом зробив ковчег для спасіння свого дому, чим осудив увесь світ і став спадкоємцем тієї праведності, що походить з віри.

8 Вірою Авраам, коли був покликаний іти на місце, яке мав одержати в спадок, — послухався і пішов, не знаючи, куди йде.

9 Вірою прибув до обіцяної землі, немов до чужої, оселившись у шатрах з Ісааком і Яковом — співспадкоємцями тієї самої обітниці,

10 тому що він очікував міста з підвалинами, творцем і будівничим якого є Бог.

11 Вірою ж і сама Сарра, будучи неплідною, дістала силу зачати і [народила], незважаючи на похилий вік, оскільки вважала вірним Того, Хто обіцяв.

12 І тому від одного — і до того ж завмерлого — народилося так багато, наче зірок на небі, наче незліченного піску край моря.

13 Усі вони повмирали у вірі, не одержавши обітниць, але здалека побачили їх і привітали, визнаючи, що вони є чужинцями і приходьками на землі.

14 Адже ті, які так кажуть, визнають, що шукають батьківщини.

15 А якби пам'ятали ту батьківщину, звідки вийшли, то мали б нагоду повернутися.

16 Нині ж кращої бажають, тобто небесної. Тому Бог не соромиться називати Себе їхнім Богом, адже Він приготував їм місто.

17 Авраам, будучи випробовуваний, вірою привів Ісаака і, маючи обітниці, приносив у жертву єдинородного сина;

18 йому було сказано, що в Ісаакові назветься твій нащадок.

19 Оскільки він зрозумів, що Бог має силу воскресити з мертвих, тому й одержав його як прообраз.

20 Вірою в майбутнє поблагословив Ісаак Якова та Ісава.

21 Вірою Яків, помираючи, поблагословив кожного з Йосифових синів і схилився на руків'я свого посоха.

22 Вірою Йосиф, помираючи, нагадував про вихід синів Ізраїля і зробив заповіт про свої кості.

23 Вірою Мойсей, коли народився, три місяці був переховуваний своїми батьками, адже побачили вони, що дитя гарне, тож не злякалися наказу царя.

24 Вірою Мойсей, коли виріс, відмовився називатися сином дочки фараона;

25 він краще зволів терпіти з Божим народом, ніж тимчасово мати насолоду від гріха.

26 Він вважав наругу Христа за більше багатство, ніж скарби Єгипту, тому що споглядав на нагороду.

27 Вірою він покинув Єгипет, не злякавшись гніву царя, адже стояв непохитно, як той, хто бачить Невидимого.

28 Вірою справив він Пасху й пролиття крові, аби той, хто вигублював первістків, не торкнувся їх.

29 Вірою перейшли Червоне море, наче суходіл, на що спокусилися і єгиптяни, та потонули.

30 Вірою впали по семиденному обході єрихонські мури.

31 Вірою блудниця Рахав, прийнявши з миром розвідників, не загинула з невірними.

32 І що ще скажу? Адже мені забракне часу, як розповідатиму про Гедеона, Варака, Самсона, Єфтая, Давида, Самуїла та про інших пророків,

33 які вірою перемогли царства, чинили справедливість, одержали обітниці, замкнули лев'ячі пащі,

34 згасили силу вогню, втекли від вістря меча, одужали від недуги, були сильними у війні, обернули до втечі полки чужинців.

35 Жінки одержували своїх померлих через воскресіння; інші були закатовані, не отримавши звільнення, щоб осягнути краще воскресіння.

36 Ще інші зазнали знущань і побоїв, а також кайданів і ув'язнення.

37 Їх каменували, перепилювали навпіл, вони вмирали, зарубані мечем, тинялися в овечих і козячих шкурах — збідовані, знедолені, покривджені.

38 Ті, яких світ не був гідний, тинялися в пустелях, у горах, у печерах, у земних яругах.

39 І всі вони, засвідчені вірою, не одержали обітниці,

40 оскільки Бог передбачив для нас щось краще, щоб вони не без нас осягли завершення.

12

Дивлячись на Проводиря

1 Тому й ми, маючи довкола себе таку велику хмару свідків, відкиньмо всяку гордість та гріх, що нас легко обплутує, з терпінням прямуймо до тієї боротьби, яка перед нами,

2 дивлячись на Проводиря і Вершителя віри, на Ісуса, Який, незважаючи на сором, замість належної Йому радості перетерпів хрест і сів праворуч Божого престолу.

3 Подумайте ж про Того, Хто від грішників перетерпів таку наругу над Собою, щоб ви не знемоглися та не ослабли вашими душами.

4 Ви ще не боролися до крові, воюючи з гріхом.

Кого Бог любить, того й карає

5 І забули про заклик, що звернений до вас як до синів: Сину мій, не нехтуй Господніми картаннями і не падай духом, коли Він докоряє.

6 Адже кого Господь любить, того й карає, і б'є кожного сина, якого приймає.

7 Якщо зазнаєте докору, то з вами Бог поводиться, як із синами. Хіба є такий син, якого батько не картає?

8 Якщо ж ви залишаєтеся без картання, якого зазнавали всі, тоді ви незаконні діти, а не сини.

9 До того ж ми мали наших тілесних батьків, які карали, і ми соромилися, то чи не значно більше повинні коритися Отцеві духів, аби жити?

10 Ті — на короткий час нас карали, коли вважали це за потрібне, а Цей — для нашої користі, щоб ми стали учасниками Його святості.

11 Усяке ж покарання в даний час не здається радістю, але смутком; та згодом ті, які навчені ним, приносять мирний плід праведності.

Жити у Божій присутності

12 Тому випростайте опущені руки і знеможені коліна,

13 і стежки для ваших ніг зробіть прямими, аби кульгаве не збочило, але радше щоб виправилося.

14 Майте мир з усіма і святість, без яких ніхто не побачить Господа.

15 Пильнуйте, щоб ніхто не був позбавлений Божої благодаті, аби хто не наробив прикрощів, коли випустить гіркий корінь, та щоб ним багато хто не опоганився;

16 аби не був хто блудником або нечестивим, як Ісав, який за одну страву віддав своє первородство.

17 Тож знайте, що й тоді, коли він забажав успадкувати благословення, — був відкинутий, хоча зі слізьми його шукав, бо не знайшов можливості покаятися.

18 Адже ви приступили не [до гори], до котрої можна доторкнутися, ні до палаючого вогню, і хмари, і темряви, і бурі,

19 і звука сурми, і голосу мови; його почувши, вони просили, аби більше не звучало до них слово,

20 тому що не могли знести наказу: Коли б і тварина доторкнулася до гори, то нехай буде побита камінням!

21 І таким страшним було те видовище, що Мойсей сказав: Я наляканий і тремчу.

22 Але ви приступили до гори Сіон, до міста Живого Бога, до небесного Єрусалима, до десятків тисяч ангелів, до торжества,

23 до Церкви первістків, записаних на небі, до Бога — Судді всіх, до духів праведників, які досягли досконалості,

24 до Посередника Нового Завіту — Ісуса — і до крові очищення, яка краще промовляє від крові Авеля.

25 Пильнуйте, аби не відректися Того, Хто говорить. Якщо ті, котрі зреклися того, хто пророкував на землі, не уникнули кари, то тим більше ми, коли зрікаємося Того, Хто з неба,

26 і голос Якого тоді захитав землею, і Який тепер обіцяв, кажучи: Ще раз Я захитаю не тільки землею, але й небом.

27 Оце «ще раз» означає заміну того, що хитається, як такого, що створене, аби залишилося непохитним.

28 Тому, одержуючи непохитне Царство, маємо благодать, якою служимо до вподоби Богові з побожністю і страхом.

29 Адже наш Бог — це нищівний вогонь.

13

Заклик до праведного життя

1 Нехай утверджується братолюбність!

2 Не забувайте гостинності, бо завдяки їй деякі, не відаючи, гостинно прийняли ангелів.

3 Пам’ятайте про в’язнів, наче з ними ув’язнені, — про тих, які страждають, бо й ви самі перебуваєте в тілі.

4 Шлюб у всіх нехай буде у великій пошані, і ложе незаплямоване, а розпусників і перелюбників судитиме Бог.

5 У поведінці будьте не грошолюбні, задоволені тим, що маєте. Бо Він сказав: Я тебе не покину і не відступлю від тебе!

6 Тому ми відважуємося говорити: Господь — мені помічник, тож я не боятимусь. Що зробить мені людина?

7 Згадуйте ваших наставників, які проповідували вам Боже Слово, і, дивлячись на кінець їхнього життя, наслідуйте їхню віру.

8 Ісус Христос учора, сьогодні й навіки Той Самий!

9 Не піддавайтеся різним чужим ученням. Адже добре підкріпляти серця благодаттю, а не стравами, від чого не отримали користі ті, які так живуть.

10 Маємо жертовника, з якого не мають права їсти ті, які служать наметові.

11 Адже тіла тих тварин, кров яких за гріх первосвященик вносить до Святого, спалюються поза табором.

12 Тому й Ісус, щоб освятити народ Своєю кров’ю, постраждав поза брамою.

13 Тож виходьмо до Нього поза табір, несучи Його наругу,

14 бо ми не маємо тут постійного міста, але шукаємо майбутнього.

15 Отже, через Нього завжди приносьмо жертву хвали Богові, тобто плід уст, що прославляють Його Ім’я.

16 Не забувайте про доброчинність і спілкування, бо такі жертви до вподоби Богові.

17 Слухайтеся ваших наставників, підкоряйтеся їм, тому що вони дбають про ваші душі, оскільки мають дати звіт. Хай же вони роблять це з радістю, а не з зітханням, адже це для вас не корисне.

18 Моліться за нас, бо ми переконані, що маємо добре сумління, у всьому бажаючи поводитися чесно.

19 Особливо ж прошу робити це, щоб я швидше був повернений вам.

20 А Бог миру, Який кров'ю вічного Завіту підняв з мертвих Великого Пастиря овець — Господа нашого Ісуса,

21 нехай удосконалить вас у всякому доброму ділі, аби виконати Його волю, здійснюючи у вас все, що Йому до вподоби, — через Ісуса Христа, Якому слава навіки-віків! Амінь .

Закінчення

22 Прошу вас, брати: прийміть слова втіхи. Адже я, стисло написавши, послав вам.

23 Знайте, що наш брат Тимофій звільнений, — і я разом з ним; якщо він незабаром прийде, то я вас побачу.

24 Вітайте всіх ваших наставників та всіх святих. Вітають вас ті, хто в Італії.

25 Благодать з усіма вами! [Амінь].

Якова

1

Випробування ведуть до досконалості

1 Яків, раб Бога й Господа Ісуса Христа, — дванадцятьом племенам, які в розсіянні: Вітаю!

2 Брати мої, майте велику радість, коли попадаєте в різні випробування,

3 знаючи, що випробування вашої віри розвиває терпеливість.

4 А терпеливість нехай має досконалу дію, щоб ви були досконалі та бездоганні й щоб нічого вам не бракувало.

Просити мудрості в Бога

5 Якщо комусь із вас бракує мудрості, нехай просить у Бога, Який дає всім щедро і не докоряє, тож буде йому дано.

6 Та нехай просить з вірою, без жодного сумніву. Бо хто має сумнів, той подібний до морської хвилі, котру підіймають та женуть вітри.

7 Така людина хай не думає, що отримає щось від Господа,

8 адже двоєдушний чоловік непостійний на всіх своїх шляхах.

Долаючи спокуси

9 Тож нехай покірний брат хвалиться своїм високим становищем,

10 а багатий — своїм пониженням, бо промине, як цвіт рослин:

11 зійшло сонце, припекло, висушило траву — і їхній цвіт осипався, і краса їхнього вигляду зникла, отак і багатий на своїх дорогах зів'яне.

12 Блаженний муж, який подолає спокусу, бо коли буде випробуваний, то одержить вінець життя, що його [Господь] обіцяв тим, хто любить Його.

13 Ніхто зі спокушуваних хай не каже, що Бог його спокушує, адже Бог не спокушується злом, і Сам не спокушає нікого.

14 Кожний випробовується власною пожадливістю, яка затягує і вловлює.

15 Пожадливість дає зачаток і породжує гріх, а вчинений гріх породжує смерть.

16 Не піддавайтеся обманові, любі мої брати!

Гнів — не від Бога

17 Усе добре, що нам дане, і кожний досконалий дар походить згори, сходить від Отця світла, в Якого немає зміни, ні тіні переміни.

18 Він забажав і породив нас Словом істини, щоб ми стали наче початком Його творіння.

19 Знайте, мої улюблені брати: кожна людина нехай буде швидкою до слухання, стримана в словах, повільна на гнів.

20 Адже людський гнів не здійснює Божої справедливості.

Бути виконавцями Слова

21 Тому, відкинувши всяку нечистоту і рештки злоби, з лагідністю прийміть посіяне Слово, що може спасти ваші душі.

22 Будьте виконавцями Слова, а не лише слухачами, які обманюють самих себе.

23 Бо коли хто є слухачем Слова, а не виконавцем, той подібний до людини, яка розглядає природні риси свого обличчя у дзеркалі:

24 тож побачив себе, відійшов і тут же забув, який він.

25 А хто дивиться на досконалий закон свободи і перебуває в ньому, той не слухач-забудько, а виконавець діла; він буде блаженний у своїх діях.

26 Коли хто думає, що він [між вами] побожний, але не приборкує свого язика, той лише обманює своє серце: його побожність — примарна.

27 Чиста й непорочна побожність перед Богом і Отцем — це відвідувати сиріт і вдів у їхньому горі, зберігати себе чистим від світу.

2

Не зважайте на особу

1 Брати мої, не зважайте на особу, майте віру в нашого Господа слави — Ісуса Христа!

2 Адже коли до вашого зібрання ввійде чоловік із золотим перснем, у блискучих шатах, та ввійде бідний у вбогому одязі,

3 а ви поглянете на того, хто в шатах блискучих, і скажете: Ти сядь отут зручно, а бідному скажете: Ти стань отам або сядь тут на моєму підніжку, —

4 то хіба не вчинили ви поділ між собою, хіба не стали суддями з лихими задумами?

5 Слухайте, любі брати мої: хіба не обрав Бог бідних світу як багатих вірою і спадкоємців Царства, яке пообіцяв тим, хто любить Його?

6 А ви зневажили бідного. Хіба не багаті гнітять вас, і хіба не вони тягнуть вас на суди?

7 Хіба не вони ганьблять добре ім'я, яким вас названо?

Закон, суд і милосердя

8 Отже, коли ви виконуєте царський Закон згідно з написаним: Люби свого ближнього, як самого себе, — добре робите.

9 Коли ж зважаєте на особу, то чините гріх: Закон звинувачує вас як порушників.

10 Адже хто весь Закон виконує, а згрішить в одному, той став винним у всьому,

11 бо Хто сказав: Не чини перелюбу, — Той і сказав: Не вбивай! Коли ж не чиниш перелюбу, а вбиваєш, ти став порушником Закону.

12 Так говоріть і так робіть, як ті, хто має бути суджений Законом свободи.

13 Тому що суд без милосердя на того, хто не чинив милосердя. Милосердя ставиться вище суду.

Віра без добрих діл — мертва

14 Яка користь, брати мої, коли хтось каже, що віру має, а діл не має? Чи віра може його спасти?

15 Коли брат або сестра будуть голі й позбавлені щоденної їжі,

16 а хтось із вас їм скаже: Ідіть з миром, грійтеся та їжте, але не дасть їм потрібного для тіла, яка з цього користь?

17 Так і віра, коли не має діл, сама по собі є мертвою.

18 Але хтось скаже: Ти маєш віру, а я маю діла; покажи мені свою віру без діл, а я покажу тобі [свою] віру зі своїх діл.

19 Чи віриш ти, що один Бог? Добре робиш! Але й біси вірять і тремтять.

20 О, марна людино! Чи ж не хочеш зрозуміти, що віра без діл не дає плоду?

21 Наш батько Авраам хіба не з діл оправдався, коли приніс свого сина Ісаака на жертовник?

22 Хіба не бачиш, що віра діяла разом з його ділами, і віра стала досконалою через діла?

23 І здійснилося Писання, що каже: Повірив Авраам Богові, і це зараховано йому за праведність, і був названий Божим другом!

24 Хіба не бачите, що людина оправдується ділами, а не самою вірою.

25 Так само й блудниця Рахав хіба не з діл оправдалася, прийнявши розвідників і вивівши їх іншою дорогою?

26 Адже як тіло без духа мертве, так і віра без діл — мертва.

3

Приборкати свого язика

1 Брати мої, хай не буде багато таких, які стають учителями, знаючи, що приймемо більший осуд.

2 Адже всі ми багато грішимо. Коли ж хто не грішить словом, — то досконалий чоловік, здатний приборкати й усе тіло.

3 Ось і коням вкладаємо вуздечку в рот, щоб нам корилися, і керуємо всім їхнім тілом.

4 Ось і кораблі, хоч які великі та гнані бурхливими вітрами, але керуються малим стерном, куди [лише] хоче стерновий.

5 Так само і язик: хоч і малий орган, а дуже хвалиться. Ось який невеликий вогонь, а спалює такий великий ліс!

6 І язик — це вогонь, світ неправди. Язик [так] поставлений між нашими органами, що опоганює все тіло і підпалює круг життя, а його самого запалює геєна.

7 Адже всякий рід звірів і птахів, плазунів і риб приборкується, — вони освоєні людською природою.

8 А язика ніхто з людей не може приборкати; він — зло невгамовне, повний смертоносної отрути.

9 Ним благословляємо Господа й Отця і ним проклинаємо людей, які створені за Божою подобою.

10 З тих самих уст виходить благословення і прокляття. Не годиться, брати мої, щоб так воно було!

11 Хіба з одного джерела виходить солодка й гірка вода?

12 Чи може, брати мої, смоківниця родити оливки, а виноградна лоза — смокви? І солончак не може давати солодкої води.

Мудрість, що від Бога

13 Хто мудрий і досвідчений між вами? Нехай покаже свої діла в лагідній мудрості доброго способу життя.

14 Коли ж маєте гірку заздрість і суперництво у ваших серцях, не хваліться і не говоріть неправди на правду.

15 Це не та мудрість, яка сходить згори, а земна, душевна, бісівська.

16 Тому що де заздрість та чвари, там безладдя і всяке лихе діло.

17 А та мудрість, що згори, насамперед чиста, потім мирна, лагідна, покірна, повна милосердя і добрих плодів, безстороння, нелукава.

18 Адже плід праведності сіється в мирі — і творцями миру.

4

Джерело ворожнечі

1 Звідки війни і звідки ворожнеча між вами? Хіба не звідси — не з ваших пристрастей, які воюють у ваших членах?

2 Ви прагнете — і не маєте, вбиваєте й заздрите — і не можете осягнути. Ворогуєте і воюєте. Не маєте, тому що не просите;

3 просите й не одержуєте, бо не на добро просите, а щоб розтратити на ваші пристрасті.

4 [Перелюбники й] перелюбниці, хіба ви не знаєте, що любов світу — це ворожнеча проти Бога? Адже хто хоче дружити зі світом, той стає ворогом Божим.

5 Чи ви думаєте, що Писання даремно каже: Прагне до заздрощів той дух, який оселився в нас?

6 Та більшу дає благодать, через те й говорить: Бог гордим противиться, а покірним дає благодать.

Підкоритися Богові

7 Тож підкоріться Богові, протидійте дияволові, і він утече від вас.

8 Наблизьтеся до Бога, і Він наблизиться до вас. Очистіть руки, грішники, і очистіть серця, двоєдушні.

9 Журіться, сумуйте і плачте. Нехай ваш сміх обернеться на плач, а радість — на смуток.

10 Упокорте себе перед Господом, і Він піднесе вас.

Не осуджувати ближнього

11 Не обмовляйте, брати, один одного. Той, хто обмовляє брата або судить свого брата, обмовляє Закон і судить Закон. А коли осуджуєш Закон, то ти не виконавець Закону, а суддя.

12 Є один Законодавець і Суддя, Який може спасти й погубити. А хто ти такий, що осуджуєш ближнього?

Покладатися тільки на Бога

13 Тепер слухайте ви, які кажете: Сьогодні або завтра підемо до цього міста й перебудемо там [один] рік, і будемо торгувати та заробляти!

14 Ви, котрі не знаєте, що завтра станеться, яке ваше життя? Адже це пара, що на мить з'являється, а потім зникає.

15 Замість того, щоб вам говорити: Коли Господь забажає, і ми будемо живі, то зробимо те чи інше.

16 А тепер ви хвалитеся у своїх гордощах. Усяка така хвальба лиха.

17 Отже, хто знає, як робити добро, але не робить його, той має гріх.

5

Застереження багатим

1 Тепер слухайте, ви, багатії, плачте й ридайте над жахливими вашими злиднями, які надходять.

2 Ваше багатство зотліло, а ваш одяг сточила міль.

3 Ваше золото й срібло поржавіло, і їх іржа свідчитиме проти вас і з'їсть ваші тіла, як вогонь. Ви назбирали скарбів на останні дні.

4 Ось затримана вами платня робітників, які жали на ваших нивах, вже волає, і зойки женців досягли вух Господа Саваота.

5 Ви розкошували на землі й насолоджувалися, наситили свої серця, [немов] на заколення.

6 Ви засудили й убили Праведника; Він вам не чинив опору.

Терпеливо очікувати Господа

7 Отже, брати, будьте довготерпеливі до Господнього приходу. Ось хлібороб очікує дорогоцінного врожаю від землі, терпляче очікує його, доки випадуть ранній та пізній дощі.

8 Довготерпеливі будьте й ви; зміцніть ваші серця, адже прихід Господа вже близько.

9 Не нарікайте один на одного, брати, щоб вам не бути засудженими. Ось Суддя стоїть перед дверима.

10 Брати [мої], майте за приклад страждання і довготерпіння пророків, які промовляли Господнім Ім'ям.

11 Тому що блаженними називаємо тих, які терпіли. Ви чули про терпіння Йова і знаєте Господній кінець, що Господь дуже милосердний та щедрий.

Сила молитви

12 Та насамперед, брати мої, не кляніться ні небом, ні землею, ні якоюсь іншою клятвою. Нехай же буде у вас «так» — це «так», а «ні» — це «ні», щоб ви не підпали під осуд.

13 Як хтось між вами страждає, нехай молиться. Як хтось радіє, нехай співає псалми.

14 Як хтось між вами хворіє, нехай покличе пресвітерів Церкви, і хай помоляться над ним, намастивши його олією в Ім'я Господнє.

15 І молитва віри спасе хворого, і Господь підійме його, а коли він учинив гріхи, вони йому будуть прощені.

16 Тому визнавайте один перед одним гріхи, моліться один за одного, щоби зцілитися, бо має велику силу ревна молитва праведного.

17 Ілля був людиною з подібними до нас нахилами, та помолився молитвою, аби не було дощу, і дощу не було на землі три роки й шість місяців.

18 І він помолився знову, — і небо дало дощ, а земля зростила свій урожай.

Навертати грішників

19 Брати мої, коли хтось із вас відхилиться від правди, а його хтось наверне,

20 то нехай знає, що той, хто навернув грішника з його облудної дороги, спасе свою душу від смерті й покриє безліч гріхів.

1 Петра

1

Привітання

1 Петро, апостол Ісуса Христа, — вибраним у розсіянні на чужині: в Понті, Галатії,
Кападокії, Азії і Витинії

2 за передбаченням Бога Отця, освяченням Духа, на послух і окроплення кров'ю Ісуса
Христа, — благодать вам і мир хай помножаться!

Віра для спасіння

3 Благословенний Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, Який зі Свого великого
милосердя через воскресіння з мертвих Ісуса Христа відродив нас до живої надії,

4 до нетлінної, непорочної і нев'янучої спадщини, збереженої для вас на небі, —

5 котрі силою Божою зберігаєтеся через віру для спасіння, яке готове з'явитися в
останній час.

6 З того радійте, навіть якщо тепер ви маєте бути дещо засмучені всілякими
випробовуваннями,

7 щоб випробування вашої віри — набагато цінніщої за золото, яке гине, хоч і
випробовується у вогні, — виявилося для похвали, слави і честі при з'явленні Ісуса Христа.

8 Ви Його любите, не бачивши, ви вірите в Нього, хоча не бачите нині, радієте
невимовною і преславною радістю,

9 тому що досягаєте мети вашої віри — спасіння душ!

10 Про це спасіння розвідували та допитувалися пророки, які провістили для вас
благодать.

11 Вони досліджували, на що або на який час у них вказував Дух Христа, наперед
провіщаючи Христові страждання і славу, яка настане після цього.

12 Їм було відкрито, що не для них самих, а й для нас служило те, що нині сповіщено
вам через благовісників Духом Святим, посланим з неба, що бажають побачити ангели.

Відроджені живим Словом

13 Тому, підперезавши стегна вашого розуму, будучи тверезими, повністю покладіть
надію на благодать, що приноситься вам у з'явленні Ісуса Христа.

14 Як діти послуху, не потураючи в незнанні вашим попереднім пожадливостям,

15 але як Той, Хто покликав вас, є святий, будьте й ви святі в усьому вашому житті,

16 адже написано: Будьте святі, як Я Святий!

17 І коли Отцем називаєте Того, Хто нелицемірно судить кожного за вчинок, у страху
проводьте час вашого життя,

18 знаючи, що ви були викуплені від марного вашого життя, переданого батьками, не тлінним сріблом або золотом,

19 а дорогоцінною кров'ю Христа, як непорочного й чистого Агнця,

20 Який був передбачений ще перед заснуванням світу, але з'явився заради вас у кінці часів.

21 Через Нього ви повірили в Бога, Який підняв Його з мертвих і дав Йому славу, щоб ваша віра й надія були на Бога.

22 Очистивши [Духом] ваші душі на нелицемірне братолюбство через послух істині, ревно й щиросердечно любіть один одного,

23 бо відроджені ви не з тлінного насіння, а з нетлінного, — живим Божим Словом, що перебуває [вічно].

24 Адже кожне тіло, немов трава, і всяка слава людини, як квітка рослини: засохла трава — і цвіт [її] опав.

25 А Слово Господнє перебуває вічно! А це те Слово, яке сповіщене вам у Євангелії.

2

З темряви до світла

1 Отже, відкладіть усяке зло, усякий обман, лицемірство, заздрість та всілякі обмови

2 і, як новонароджені немовлята, жадайте чистого духовного молока, щоб на ньому ви зросли для спасіння,

3 бо ви скуштували, що Господь добрий.

4 Приходьте до Нього — живого коштовного Каменя, знехтуваного людьми, але вибраного Богом.

5 І ви самі, немов живе каміння, збудовуйтеся в духовний дім, щоби бути святим священством, приносити духовні жертви, приємні Богові, через Ісуса Христа.

6 Адже в Писанні зазначено: Ось, Я кладу на Сіоні Камінь наріжний, вибраний, коштовний, і хто вірить у Нього, не буде засоромлений!

7 Отже, для вас, які вірите, — дорогоцінність, а для тих, хто не вірить, — камінь, яким знехтували будівничі. Він став наріжним каменем,

8 і каменем спотикання, і скелею спокуси! Вони спотикаються, не вірячи в Слово; на це вони й поставлені.

9 А ви — рід вибраний, царське священство, святий народ, придбаний, аби звіщати чесноти Того, Хто вас покликав із темряви до дивного Його світла.

10 Ви колись були «ненарод», а тепер народ Божий; ви колись були «непомилувані», а тепер ви помилувані.

Бути добрим прикладом

11 Улюблені, благаю вас, як чужинців і мандрівників, стримуватися від тілесних пожадливостей, які воюють проти душі,

12 мати добру поведінку серед язичників, щоби через те, за що вас обмовляють, мов злочинців, побачивши добрі діла, прославили Бога в день відвідин.

13 Отже, підкоріться всякій людській владі задля Господа, — чи цареві, як володареві,

14 чи правителям, як від Нього посланих, аби карати злочинців і хвалити тих, хто чинить добро.

15 Оскільки така Божа воля, щоб вони добрими вчинками приборкували неуцтво немудрих людей,

16 як вільні, — котрі не використовують свободу як прикриття для зла, — але як раби Божі.

17 Шануйте всіх, любіть братерство, бійтеся Бога, поважайте царя.

18 Слуги, із повним страхом коріться панам не тільки добрим та лагідним, а й прикрим.

19 Тому що це благодать [перед Богом], коли хто свідомо, задля Бога переносить злидні, страждаючи несправедливо.

20 Адже яка честь, коли зазнаєте покарання за провини? Але коли терпите й страждаєте, роблячи добро, — це благодать перед Богом.

21 На це ви були покликані, тому що й Христос постраждав за нас, залишивши нам приклад, щоб ми йшли Його слідами.

22 Він не вчинив гріха, і не знайдено підступу в устах Його;

23 коли Його лихословили, Він не лихословив; страждаючи, не погрожував, а передавав Тому, Хто судить справедливо.

24 Він Сам Своїм тілом підняв наші гріхи на дерево, щоб ми, померши для гріхів, жили для праведності; Його ранами ви оздоровлені.

25 Адже ви були як блукаючі вівці, а тепер повернулися до пастиря і наставника ваших душ.

3

Дружини і чоловіки

1 Так само дружини: підкоряйтеся своїм чоловікам, аби і деякі з тих, хто не кориться Слову, були й без Слова полонені поведінкою дружин,

2 побачивши ваше чисте життя у пошані.

3 Нехай окрасою для них буде не зовнішнє, не заплітання волосся та навішування золота чи прикрашання одягу,

4 а прихована сердечна людина, у нетлінності лагідного і мовчазного духа, що є дорогоцінним перед Богом.

5 Адже так колись і святі жінки, котрі надіялися на Бога, прикрашали себе тим, що підкорялися своїм чоловікам.

6 Так, Сарра слухалася Авраама, називаючи його паном, а ви — її діти, якщо робите добро і не боїтеся жодного залякування.

7 Так само чоловіки: живіть зі своїми дружинами в порозумінні, поводячись, немов з тендітною вазою, сповненою жіночості, виявляючи їм шану як співспадкоємцям благодаті життя, щоб не було перепон для ваших молитов.

Не відплачуйте злом за зло

8 Нарешті, усі будьте однієї думки, співчутливі, братолюбні, милосердні, покірливі;

9 не відплачуйте злом за зло або лайкою за лайку, а навпаки, благословляйте, [знаючи], що ви були покликані на те, аби успадкувати благословення.

10 Бо хто хоче життя любити й бачити добрі дні, нехай утримує [свій] язик від зла й уста від лукавої мови;

11 нехай ухиляється від зла і чинить добро, нехай шукає миру та побивається за ним.

12 Адже очі Господні — на праведних, а Його вуха звернені до їхньої молитви; обличчя ж Господнє проти тих, хто робить зло!

13 І хто заподіє вам зло, коли ви будете прагнути добра?

14 А коли й терпите через праведність, то ви — блаженні. Їхнього залякування не бійтеся і не тривожтеся!

15 Господа Христа освячуйте у ваших серцях і будьте завжди готові дати відповідь кожному, хто запитує вас про вашу надію,

16 але з лагідністю і страхом, маючи добру совість, аби тим, чим обмовляють [вас як злочинців], були посоромлені ті, хто кепкує з вашого доброго способу життя в Христі.

17 Адже краще, якщо на те Божа воля, страждати, будучи доброчинцем, аніж злочинцем.

18 Тому що й Христос один раз за гріхи постраждав, — праведний за неправедних, аби привести вас до Бога; убитий тілом, але оживлений Духом;

19 Ним Він і духам, які були у в’язниці, прийшов і проповідував;

20 тим, які колись були непокірні, коли їх за днів Ноя очікувало Боже довготерпіння, як він будував ковчег, в якому мало — усього вісім душ — врятувалося від води.

21 Цей прообраз — хрещення — не позбавлення від тілесної нечистоти, а обітниця доброго сумління Богові, — і нині вас спасає через воскресіння Ісуса Христа,

22 Який зійшов на небо і перебуває праворуч Бога; Йому підкорилися ангели, влади і сили.

4

Жити по-Божому

1 Отже, Христос постраждав [за вас] тілом; і ви озбройтеся тією ж думкою, бо той, хто постраждав тілом, перестав грішити,

2 щоб решту часу жити в тілі вже не за людськими пожаданнями, але за Божою волею.

3 Адже достатньо минулого часу [життя], коли ви виконували волю язичників, жили в розпусті, у пожаданнях, у пияцтві, у пристрастях, у гульні та в беззаконному служінні ідолам.

4 І вони тим дивуються, що ви не кидаєтеся разом в той вир розпусти, і зневажають вас.

5 Вони дадуть звіт Тому, Хто готовий судити живих і мертвих!

6 Адже тому і померлим благовістилося, щоб вони прийняли суд як люди — за тілом, і жили по-Божому — за духом.

Любов покриває багато гріхів

7 Та наблизився всьому кінець. Тому будьте мудрі й ревні в молитвах!

8 Насамперед майте щиру любов один до одного, бо любов покриває багато гріхів.

9 Будьте гостинні один до одного — без нарікання;

10 служіть один одному — кожний тим даром, якого одержав, наче добрі управителі різноманітної Божої благодаті.

11 Коли хто говорить, — нехай говорить, як Божі слова; коли хто служить, — нехай служить, наче із сили, яку дає йому Бог, щоб у всьому прославлявся Бог через Ісуса Христа, Якому слава і влада навіки-віків! Амінь.

Християнські страждання

12 Любі! Не дивуйтеся вогневі, що трапляється вам для вашого випробування, — наче якомусь дивному випадкові;

13 але радійте, що ви є учасниками Христового страждання, щоб і при з'явленні Його слави ви раділи та веселилися.

14 Ви блаженні, коли вас зневажають за Христове Ім'я, бо з вами перебуває Божий Дух слави. [Отже, ними зневажається, а вами прославляється].

15 Ніхто з вас хай не страждає як убивця або як злодій, або як злочинець, або як той, хто втручається в чужі справи.

16 А коли як християнин, то хай не соромиться, але нехай прославляє Бога цим ім'ям.

17 Адже час розпочати суд з Божого дому; і коли він починається з нас, то який же кінець тих, хто противиться Божому Євангелію?

18 І коли праведний ледь спасається, то де виявиться безбожник і грішник?

19 Тому й ті, які терплять з Божої волі, хай, творячи добро, вручать свої душі Йому як вірному Творцеві.

5

Пресвітери — будьте прикладом

1 Як співпресвітер і свідок Христових страждань, співучасник слави, що має відкритися, я прошу пресвітерів, які є між вами:

2 пасіть те Боже стадо, що є у вас; наглядайте не з примусу, а добровільно, по-Божому; не задля ненаситної жадоби користі, а з ревності;

3 не як ті, хто панує над спадком, але як ті, хто сам є прикладом для стада;

4 і коли з'явиться Архипастир, одержите нев'янучий вінець слави.

5 Також і ви, молодші, коріться старшим; та й усі виявляйте покору один до одного, адже Бог гордим противиться, а покірним дає благодать.

6 Тож покоріться під міцну Божу руку, щоб Він вас підняв свого часу.

Покладіть турботи на Бога

7 Покладіть на Нього всі ваші турботи, бо Він дбає про вас.

8 Будьте тверезі, пильнуйте. Ваш ворог — диявол — ходить і ричить, мов лев, шукаючи, кого б поглинути.

9 Протидійте йому міцною вірою, знаючи, що тих же самих страждань зазнають і ваші брати у світі.

10 А Бог усякої благодаті, Який в Ісусі Христі покликав вас до Своєї вічної слави, нехай тих, хто трохи постраждав, поновить; нехай укріпить, нехай зміцнить, нехай твердо поставить!

11 Йому [слава і] влада навіки [-віків]! Амінь.

12 Коротко, як я вважаю, написав вам через вірного брата Силуана, закликаючи й засвідчуючи, що це істинна Божа благодать, в якій ви стоїте.

13 Вітає вас вибрана, як і ви, Церква, що у Вавилоні, та мій син Марко.

14 Вітайте один одного поцілунком любові. Мир усім вам у Христі [Ісусі. Амінь].

2 Петра

1

Привітання

1 Симон-Петро, раб і апостол Ісуса Христа, — до тих, хто завдяки праведності нашого Бога і Спасителя Ісуса Христа прийняв віру, рівноцінну нашій.

2 Благодать вам і мир хай помножаться в пізнанні Бога й Ісуса, нашого Господа!

Плоди віри

3 Усе те, що потрібне для життя і побожності, подарувала нам Його Божа сила — пізнанням Того, Хто покликав нас власною славою і чеснотою.

4 Через них даровані нам дорогоцінні та великі обітниці, щоби через них ви стали учасниками Божественної природи, уникнувши морального розтління, яке є у світі.

5 Тому докладіть усі старання, покажіть у вашій вірі чесноту, а в чесноті — пізнання,

6 в пізнанні — стриманість, у стриманості — терпеливість, у терпеливості — побожність,

7 у побожності — братерство, а в братерстві — любов.

8 Адже коли це у вас є та примножується, то не залишить вас без діла, ні без плоду для пізнання Господа нашого Ісуса Христа.

9 А в кому цього нема, той сліпий, короткозорий; він забув про очищення від своїх попередніх гріхів.

10 Тому, брати, усе більше намагайтеся утвердити ваше покликання та обрання, тому що роблячи так, ніколи не спіткнетеся.

11 Адже таким чином щедро забезпечиться вам вхід до вічного Царства нашого Господа і Спасителя Ісуса Христа.

Постійні нагадування

12 Тому я буду постійно нагадувати вам про це, хоч ви й знаєте і впевнені в теперішній істині.

13 Бо вважаю за справедливе, доки я ще в цій оселі, спонукувати вас нагадуванням,

14 знаючи, що невдовзі покину свою оселю, як і Господь наш Ісус Христос показав мені.

15 Дбатиму, щоб і після мого відходу ви завжди про це пам'ятали.

16 Адже ми сповістили вам про силу та присутність Господа нашого Ісуса Христа, не йдучи за хитрими вигадками, але будучи очевидцями Його величі.

17 Тому що Він прийняв честь і славу від Бога Отця, коли до Нього донісся від величної слави такий голос: Це — Мій Син, Мій улюблений, Якого Я вподобав!

18 І ми, будучи з Ним на святій горі, чули цей голос, що пролунав з неба.

Пророче слово — світильник

19 І ми маємо ще непорушне пророче слово. Ви добре робите, зважаючи на нього як на світильник, який світить у темному місці, — доки почне розвиднятися, і ранкова зоря засяє у ваших серцях,

20 насамперед знаючи те, що жодне пророцтво в Писанні не постає з власного тлумачення.

21 Адже пророцтво ніколи не було з волі людини, але від Бога звіщали мужі, натхнені Святим Духом.

2

Лжепророки та лжевчителі

1 А були і в народі лжепророки, як і між вами будуть лжевчителі, які вноситимуть згубні єресі й відречуться від Того Владики, Який їх викупив, і тим наведуть на себе швидку погибель.

2 І багато хто піде за їхньою розбещеністю, а через них дорога істини буде зневажатися.

3 І в ненаситності вони ловитимуть вас улесливими словами. Суд на них віддавна не бариться, а їхня погибель не дрімає.

4 Адже коли Бог не пощадив ангелів, які згрішили, а в кайданах темряви вкинув до аду, аби берегти на суд,

5 і стародавнього світу не пощадив, а зберіг восьмого Ноя, проповідника праведності, навівши на безбожних світовий потоп,

6 спопелив міста Содом і Гоморру, засудивши їх на знищення, дав як приклад для майбутніх безбожників,

7 та врятував праведного Лота, стомленого розбещеною поведінкою беззаконних,

8 адже праведник, живучи між ними, коли бачив і чув безбожні діла, день у день мучив свою праведну душу, —

9 Господь уміє рятувати побожних від спокуси, а неправедних зберігати на день суду для покарання,

10 особливо ж тих, які ходять слідом за нечистим тілесним пожаданням і зневажають владу. Вони, зухвалі свавільці, не бояться зневажати славу,

11 тоді як ангели, котрі силою і міццю є більші, не виносять на них перед Господом зневажливого осуду.

12 Вони, мов нерозумні тварини, які природно народжені, щоб їх ловили і знищували, зневажають те, чого не розуміють, — і у своєму розтлінні загинуть,

13 прийнявши кару як відплату за неправедність; вони повсякденні розкоші вважають за щастя; брудні й мерзенні, вони насолоджуються своїм обманом, коли бенкетують з вами.

14 Маючи очі, повні перелюбу й безнастанних гріхів, і серце, привчене до ненаситності, вони спокушують нестійкі душі; вони — діти прокляття.

15 Покинувши пряму дорогу, вони заблукали і йдуть слідом за Валаамом з Восора, який полюбив неправедну нагороду

16 і отримав докір за своє беззаконня: німа під'яремна ослиця, заговоривши людським голосом, спинила безумство пророка!

17 Вони — безводні джерела, гнані вітром хмари, [імла]; їм приготований морок темряви.

18 Адже висловлюючи пишномовні нісенітниці, вони зваблюють тілесними пожадливостями та розбещеністю людей, які ледве втекли від тих, хто живе в обмані.

19 Вони обіцяють їм волю, а самі є рабами тління, бо хто ким переможений, той тому і раб.

20 Бо коли ті, які від опоганення світу втекли до пізнання нашого Господа і Спасителя Ісуса Христа, знову оплутані ним терплять поразку, — то останнє для них є гірше від першого.

21 Адже краще їм було не пізнавати дороги праведності, ніж пізнавши, відвернутися від переданої їм святої заповіді.

22 Справдилася щодо них приказка: Пес повернувся до своєї блювотини, а свиня, помившись, валяється в багні!

3

День Господнього суду

1 Це вже, улюблені, пишу вам друге з послань, в яких через нагадування пробуджую у вас чисте мислення,

2 аби ви пам’ятали ті слова, які раніше сказали святі пророки, і заповідь Господа й Спасителя, передану вашими апостолами.

3 Знайте насамперед те, що в останні дні прийдуть з насмішками кепкуни, які живуть за власними пожаданнями,

4 і скажуть: Де обітниця Його приходу? Адже відколи упокоїлися батьки, усе залишається так, як від початку творення!

5 Тож є заховане — для тих, які цього бажають, що небо було з прадавнини, і земля — з води та водою — створена Божим Словом,

6 через те тодішній світ, потоплений водою, загинув.

7 А сьогоднішнє небо й земля збережені тим самим Словом і тримаються для вогню на день суду і погибелі безбожних людей.

8 Це одне хай не буде приховане від вас, улюблені: один день у Господа — немов тисяча років, а тисяча років — неначе один день!

9 Не бариться Господь з обітницею, хоч це деякі вважають за зволікання, але є довготерпеливий до нас, не бажаючи, аби хтось загинув, а щоб усі прийшли до каяття.

10 А Господній день прийде, мов злодій [уночі], коли небо з гуркотом пройде, а розпечені стихії розплавляться, і земля та діла, що на ній, згорять.

11 Коли все це таким чином буде знищене, то якими треба бути у святому житті й у побожності вам,

12 котрі чекаєте й прагнете приходу Божого дня, під час якого небо, охоплене полум’ям, зникне, а розжарені стихії розплавляться?

Боже спасіння

13 Ми за Його обітницею чекаємо нових небес і нової землі, в яких проживає праведність.

14 Тому, улюблені, очікуючи цього, постарайтеся, щоб Він знайшов вас у мирі, чистими і незаплямованими.

15 А довготерпіння нашого Господа вважайте за спасіння, як і написав вам з притаманною йому мудрістю наш улюблений брат Павло, —

16 так, як і в усіх посланнях, де він про це говорить. У них є дещо важко зрозуміле, що ненавчені та нестійкі перекручують, як і інші Писання, — собі на власну погибель.

17 Тож ви, любі, заздалегідь знаючи про це, стережіться, щоб не були ви зведені оманою безбожних і не відступили від своєї непохитності,

18 але зростайте в благодаті й пізнанні нашого Господа і Спасителя Ісуса Христа. Йому слава і нині, і в день вічний! Амінь.

1 Івана

1

Про Слово життя

1 Про те, що було від початку, що ми почули, що побачили на власні очі, що ми оглядали і до чого доторкнулися наші руки, — про Слово життя;

2 і життя з’явилося, і ми побачили, і свідчимо, і сповіщаємо вам вічне життя, яке було в Отця і з’явилося нам.

3 Те, що ми побачили й почули, сповіщаємо й вам, щоб і ви мали спільність з нами. А наша спільність — з Отцем і з Його Сином — Ісусом Христом.

4 І пишемо вам про це, щоб наша радість була повною.

Жити у світлі

5 Ось звістка, яку ми почули від Нього й сповіщаємо вам: Бог є світло, і в Ньому немає жодної темряви!

6 Коли скажемо, що маємо спільність з Ним, а ходимо в темряві, то говоримо неправду і правди не робимо.

7 Коли ж ходимо у світлі, як Сам Він є у світлі, то маємо спільність одне з одним, і кров Ісуса [Христа], Його Сина, очищає нас від усякого гріха.

8 Коли скажемо, що не маємо гріха, то самих себе обманюємо, і немає в нас правди.

9 Якщо ж визнаємо свої гріхи, то Він, вірний і праведний, щоби простити нам гріхи й очистити нас від усякої неправедності.

10 А коли скажемо, що ми не згрішили, то робимо Його неправдомовним, і Його слово в нас не перебуває.

2

Ісус — наш Заступник

1 Дітоньки мої, пишу вам це, щоб ви не грішили. А коли хто згрішить, то маємо
Заступника перед Отцем, Ісуса Христа, Праведника.

2 Він — примирення за наші гріхи, і не тільки за наші, а й за гріхи всього світу.

3 З того дізнаємося, що ми Його пізнали, якщо дотримуємося Його заповідей.

4 Хто каже, що пізнав Його, а заповідей Його не дотримується, той неправдомовець, і в
ньому немає правди.

Досконала Божа любов

5 А хто дотримується Його слова, у тому Божа любов справді є досконалою. Із цього
пізнаємо, що ми в Ньому.

6 Хто каже, що в Ньому перебуває, той має жити так само, як жив Він.

7 Любі, не нову заповідь пишу вам, але заповідь давню, яку маєте від початку. Давня
заповідь — це слово, яке ви чули.

8 Знову я вам пишу нову заповідь, яка справді є в Ньому і у вас, що темрява минає, і
вже сяє істинне світло.

9 Хто каже, що він перебуває у світлі, а ненавидить свого брата, той ще досі в темряві.

10 Хто любить свого брата, той перебуває у світлі й у ньому немає спокуси.

11 А хто ненавидить свого брата, той — у темряві, він ходить у пітьмі й не знає, куди
йде, бо темрява зробила його очі незрячими.

12 Пишу вам, дітоньки, бо Його Ім’ям прощено вам гріхи.

13 Пишу вам, батьки, тому що ви пізнали Споконвічного. Пишу вам, юнаки, бо ви
перемогли лукавого.

14 Написав вам, діти, адже ви пізнали Отця. Написав вам, батьки, бо ви пізнали Того,
Хто від початку. Написав вам, юнаки, оскільки ви сильні, і Боже Слово перебуває у вас, і ви
перемогли лукавого.

Тимчасове і вічне

15 Не любіть світу, ні того, що у світі: коли хто любить світ, у тому немає любові Отця.

16 Адже все, що у світі, це: пожадливість тіла, пожадливість очей і життєва гордість;
це не від Отця, а від світу.

17 Проминає і світ, і його пожадання, а той, хто виконує Божу волю, — залишається
вічно.

Остання година

18 Діти, це остання година, бо ви чули, що антихрист надходить, і нині з’явилося
багато антихристів. Із цього дізнаємося, що це остання година.

19 Вони вийшли від нас, але не були нашими, бо якби були з наших, то залишилися би
з нами, але це сталося, щоб виявилося, що не всі вони є з наших.

20 Та ви маєте помазання від Святого, і всі ви знаєте.

21 Я написав вам не тому, що ви не знаєте правди, але тому, що ви її знаєте, і що всякий обман не від істини.

22 Хто неправдомовець, як не той, хто відкидає, що Ісус є Христос? Це антихрист, він відрікається від Отця і Сина!

23 Кожний, хто відрікається від Сина, не має і Отця. Хто визнає Сина, той має і Отця.

24 [Отже] те, що ви почули від початку, нехай воно у вас перебуває. Якщо у вас перебуватиме те, що ви почули від початку, то й ви перебуватимете в Сині та в Отці.

25 Ось обітниця, яку Він Сам нам пообіцяв: вічне життя!

26 Це написав я вам про тих, які обманюють вас.

27 А помазання, яке ви прийняли від Нього, воно у вас перебуває, і ви не потребуєте, щоб вас хтось навчав. Але як те помазання навчає вас у всьому, — і є істинне й необманне, — так, як воно вас навчило, у тому й перебувайте.

28 А тепер, дітоньки, залишайтеся в Ньому, щоб, коли з'явиться Він, ми мали сміливість і не були засоромлені перед Ним під час Його приходу.

Діти Бога і діти диявола

29 Коли знаєте, що Він — праведний, то знайте, що й кожний, хто чинить праведність, народився від Нього.

3

1 Подивіться, яку любов дав нам Отець, щоб ми звалися Божими дітьми! І такими ми є. Світ нас не знає, тому що Його не пізнав.

2 Улюблені! Тепер ми — Божі діти, але ще не виявилося, що будемо. Знаємо, що коли Він з'явиться, ми будемо подібні до Нього, адже побачимо Його таким, який Він є.

3 І кожний, хто має цю надію на Нього, очищає себе, як і Він чистий.

4 Кожний, хто чинить гріх, чинить і беззаконня, бо гріх є беззаконням.

5 І ви знаєте, що Він з'явився, аби взяти [наші] гріхи, а в Ньому гріха немає.

6 Кожний, хто в Ньому перебуває, не грішить. Кожний, хто грішить, не бачив Його і не пізнав Його.

7 Дітоньки, хай ніхто вас не вводить в оману. Хто чинить правду, той праведний, як праведний Він.

8 Хто чинить гріх, той від диявола, адже диявол грішить від початку. Тому з'явився Божий Син, щоби знищити діла диявола.

9 Кожний, хто народився від Бога, не чинить гріха, бо Його зачаток у ньому перебуває; він не може грішити, оскільки народжений від Бога.

10 Так виявляються Божі діти і діти диявола: кожний, хто не чинить праведності, той не від Бога, як і той, хто не любить свого брата.

11 Адже це та звістка, яку ви чули від початку: щоб ми любили одне одного;

12 не так, як Каїн, котрий був від лукавого й убив свого брата. З якої причини він убив його? Тому що його діла були злі, а діла брата — праведні.

13 Не дивуйтеся, брати [мої], коли світ вас ненавидить.

Любов — то вічне життя

14 Ми знаємо, що ми перейшли від смерті до життя, бо любимо братів. А хто не любить [брата], той перебуває в смерті.

15 Кожний, хто ненавидить свого брата, той убивця. А ви знаєте, що жодний убивця не має в собі вічного життя, яке б у ньому перебувало.

16 Ми пізнали любов з того, що Він поклав Свою душу за нас; і ми маємо класти душі за братів.

17 А хто має багатство світу й бачить, що його брат у нестатках, та зачиняє своє серце від нього, то як же може Божа любов перебувати в такому?

18 Дітоньки [мої], любімо не словом та язиком, але ділом та правдою!

19 Із цього довідаємося, що ми від правди, і заспокоїмо перед Ним наше серце,

20 бо коли звинувачує наше серце, то Бог більший від нашого серця і знає все.

21 Улюблені, коли наше серце не звинувачує [нас], то маємо сміливість перед Богом,

22 і чого тільки попросимо, одержимо від Нього, оскільки зберігаємо Його заповіді й робимо те, що Йому до вподоби.

23 І це Його заповідь, щоб ми повірили в Ім’я Його Сина Ісуса Христа, і любили одне одного, як Він нам заповів.

24 А хто зберігає Його заповіді, той у Ньому перебуває, а Він — у ньому, а що Він у нас перебуває, дізнаємося від Духа, Якого Він нам дав.

4

Дух істини і дух обману

1 Улюблені, не кожному духові вірте, але випробовуйте духів, чи від Бога вони, адже багато лжепророків з’явилося у світі.

2 Пізнавайте Божого Духа тим, що кожний дух, який визнає, що Ісус Христос прийшов у тілі, є від Бога.

3 А кожний дух, який не визнає, що Ісус [Христос прийшов у тілі], не є від Бога, — це від антихриста, про якого ви чули, що надходить і вже тепер є у світі.

4 Ви, дітоньки, від Бога, і ви перемогли їх, бо більший Той, Хто у вас, ніж той, хто у світі.

5 Вони — від світу, тому по-світськи говорять, і світ їх слухає.

6 Ми — від Бога. Хто пізнав Бога, той нас слухає, а хто не від Бога, той нас не слухає. Так пізнаємо Духа істини і духа обману.

Бог є любов

7 Улюблені, любімо одне одного, адже любов є від Бога, і кожний, хто любить, народився від Бога і знає Бога.

8 Хто не любить, той не пізнав Бога, тому що Бог є любов.

9 Божа любов до нас виявилася в тому, що Бог послав Свого Єдинородного Сина у світ, щоб ми через Нього жили.

10 Любов не в тому, що ми полюбили Бога, а в тому, що Він полюбив нас і послав Свого Сина як примирення за наші гріхи.

11 Улюблені, коли Бог нас так полюбив, то й ми повинні любити одне одного!

12 Бога ніхто ніколи не бачив. Коли любимо одне одного, то в нас перебуває Бог, і Його любов у нас — досконала.

13 Що ми перебуваємо в Ньому, а Він у нас, дізнаємося з того, що Він нам дав від Свого Духа.

14 І ми побачили й свідчимо, що Отець послав Сина Спасителем світу.

15 Коли хто визнає, що Ісус є Божий Син, то в ньому перебуває Бог, а він — у Бозі.

16 І ми пізнали й повірили в любов, яку Бог має в нас. Бог є любов, і хто перебуває в любові, той перебуває в Бозі, а Бог перебуває в ньому.

17 Таким чином, любов стала в нас досконалою, щоб ми мали сміливість у день суду, бо як Він, так і ми є в цьому світі. У любові немає страху,

18 але досконала любов проганяє страх, оскільки страх несе страждання; хто ж боїться, той недосконалий у любові.

19 Ми любимо [Його], бо Він перший полюбив нас.

20 Якщо хто скаже: Я люблю Бога! — але ненавидить свого брата, той неправдомовець. Адже хто не любить свого брата, якого бачить, то як може він любити Бога, Якого не бачить?

21 І ми маємо від Нього цю заповідь, щоб той, хто любить Бога, любив і свого брата.

5

Народжені від Бога

1 Кожний, хто вірить, що Ісус — це Христос, той народився від Бога. І кожний, хто любить Того, Хто народив, любить і Того, Хто народився від Нього.

2 З того дізнаємося, що ми любимо дітей Божих, коли любимо Бога та виконуємо Його заповіді.

3 Бо це любов до Бога — дотримуватися Його заповідей! А Його заповіді не тяжкі.

4 Адже кожний, хто народився від Бога, перемагає світ. А перемога, що перемогла світ, — це наша віра!

5 А хто перемагає світ, як не той, хто вірить, що Ісус є Божий Син?

6 Той, хто прийшов водою та кров'ю, [та Духом], — це Ісус Христос. Не самою водою, але водою і кров'ю! І Дух є Тим, Хто свідчить про Нього, бо Дух — то істина.

Свідчення про Ісуса Христа

7 Тому що Тих, які свідчать [на небі], є троє: [Отець, Слово і Дух Святий; і Ці троє — одно].

8 [І троє свідчать на землі:] Дух, вода і кров; і ці троє — одно.

9 Коли ми приймаємо людське свідчення, то свідчення Боже є більшим. Адже це — свідчення Бога, Який засвідчив про Свого Сина.

10 Хто вірить у Божого Сина, той має свідчення в собі. Хто не вірить Богові, той зробив Його неправдомовцем, бо не повірив у свідчення, яким Бог засвідчив про Свого Сина.

Бог дав нам вічне життя

11 А свідчення це, що Бог дав нам вічне життя, і це життя — в Його Сині.

12 Хто має Сина, той має життя; хто не має Божого Сина, той не має життя.

13 Ось це я написав вам, [віруючим в Ім'я Божого Сина], щоб ви знали, що віруючи в Ім'я Божого Сина, маєте вічне життя.

14 І це та відвага, яку маємо до Нього, що коли чогось попросимо згідно з Його волею, Він вислуховує нас!

15 А коли знаємо, що слухає нас, — чого б тільки ми не попросили, — то знаємо, що одержуємо те, чого просили в Нього.

Моліться одне за одного

16 Коли хто побачить свого брата, який грішить гріхом не на смерть, нехай молиться, — і дасть йому життя, — тим, які грішать не на смерть. Є гріх на смерть; не кажу, щоби про нього молитися.

17 Кожна несправедливість є гріхом; та є гріх не на смерть.

18 Знаємо, що кожний, хто народився від Бога, не грішить. Адже хто народився від Бога, береже себе, і лукавий не торкається його.

19 Знаємо, що ми — від Бога, і що весь світ перебуває в злі.

20 Знаємо, що Божий Син прийшов і дав нам розуміння, щоб ми пізнали Істинного і перебували в Істинному — в Його Сині Ісусі Христі. Він є істинний Бог і вічне життя.

21 Дітоньки, остерігайтеся ідолів! [Амінь].

2 Івана

1

Привітання

1 Старець — вибраній пані та її дітям, яких я насправді люблю, і не тільки я, а й усі, хто пізнав істину,

2 через правду, що перебуває у вас і буде з нами повік!

3 Нехай буде з вами благодать, милість, мир від Бога Отця і [Господа] Ісуса Христа, Сина Отця, — в істині та в любові!

Перебувати у вченні Христа

4 Я дуже зрадів, що знайшов між твоїми дітьми таких, які ходять в істині, згідно із заповіддю, яку ми одержали від Отця.

5 І тепер прошу тебе, пані, — не так, наче нову заповідь пишу тобі, але ту, яку ми мали від початку: щоб ми любили одне одного.

6 А любов ця: аби ми жили за Його заповідями! Це заповідь, про яку чули ви від початку, — щоб у ній ви перебували.

7 Адже багато ошуканців увійшло у світ, які не визнають, що Ісус Христос прийшов у тілі; такий є обманщик і антихрист.

8 Стережіться, щоб ви не втратили того, над чим ми працювали, але щоб отримали повну нагороду.

9 Кожний, хто чинить переступ і не залишається у вченні Христа, Бога не має. Хто перебуває у вченні, той має і Отця, і Сина.

10 Коли хто приходить до вас, але не приносить цього вчення, не приймайте його в дім і не вітайте його.

11 Адже хто його вітає, той стає співучасником його злих учинків.

Закінчення

12 Багато чого мав я вам написати, та не забажав чорнилом на папері. Але сподіваюся бути у вас і говорити з уст в уста, щоб наша радість була повною.

13 Вітають тебе діти твоєї вибраної сестри. [Амінь].

3 Івана

1

Не наслідуй зло, але добро

1 Старець — улюбленому Гаєві, якого я насправді люблю.

2 Любий, молюся, щоб тобі добре велося в усьому і щоб ти був здоровий, як добре ведеться твоїй душі.

3 Бо я дуже зрадів, коли прийшли брати й засвідчили про твою правду: як ти живеш у правді.

4 Більшої радості не маю від тієї, аби чути, що мої діти живуть у правді.

5 Любий, ти правильно робиш, що працюєш для братів і, зокрема, для чужинців.

6 Вони засвідчили твою любов перед Церквою. Добре зробиш, коли їх випровадиш так, як Богові до вподоби.

7 Адже вони вийшли на діло задля [Його] Імені, нічого не беручи від язичників.

8 Тому ми повинні таких приймати, щоби стати співпрацівниками істини.

9 Я написав до Церкви, але Діотреф, який любить бути першим у них, нас не приймає.

10 Тому, коли прийду, згадаю про його вчинки, які він робить, докоряючи нам лихими словами. Та й цим не задовольняється, але і сам братів не приймає, і тим, хто хоче приймати, забороняє та викидає з Церкви.

11 Любий, не наслідуй зло, але добро. Хто робить добро, той від Бога, а хто чинить зло, не бачив Бога.

12 Про Димитрія свідчать усі, і сама правда. І ми свідчимо, а ви знаєте, що наше свідчення правдиве.

Закінчення

13 Багато мав я тобі написати, але не хочу чорнилом і пером.

14 Сподіваюся невдовзі побачити тебе й говорити з уст в уста.

15 Мир тобі! Вітають тебе друзі. Вітай друзів поіменно. [Амінь].

Юди

1

Привітання

1 Юда, раб Ісуса Христа, брат Якова, — покликаним, улюбленим у Бозі Отці та збереженим Ісусом Христом:

2 милосердя вам, мир і любов хай помножаться!

Відстоювати віру святих

3 Улюблені, докладаючи всі старання, щоби писати вам про наше спільне спасіння, я визнав за необхідне написати вам, заохочуючи вас боротися за віру, одного разу передану святим.

4 Адже ввійшли деякі люди, віддавна призначені на цей осуд, безбожні, які благодать нашого Бога обертають на розпусту та відрікаються від єдиного Володаря [Бога] і Господа нашого Ісуса Христа.

5 Хочу вам нагадати, хоча ви все знаєте, що Господь, спершу визволивши народ з Єгипетської землі, пізніше вигубив тих, які не повірили.

6 І ангелів, які не зберегли свого початкового стану, але покинули своє житло, затримав у вічних кайданах під темрявою для суду великого дня.

7 Також Содом і Гоморра та довколишні міста, що подібним до них способом чинили розпусту і ходили за іншим тілом, зазнали кари вічного вогню — і лежать вони, як приклад.

8 Так само й ці сновиди опоганюють тіло, відкидають владу і зневажають славу.

9 Та сам архангел Михаїл, коли сперечався з дияволом і говорив про тіло Мойсея, не наважився винести зневажливого суду, а сказав: Нехай докорить тобі Господь!

10 А ці зневажають те, чого не знають, а коли що знають від природи — як ті безсловесні тварини — то й тим себе гублять.

11 Горе їм, бо вони пішли дорогою Каїна та погрузли в обмані нагороди Валаама, і загинули в бунті Корея.

12 Вони є підводні скелі на ваших вечерях любові, які без остраху їдять з вами, випасаючи самих себе; це — безводні хмари, гнані вітрами, безплідні осінні дерева, двічі померлі й вирвані з корінням,

13 бурхливі морські хвилі, які піняться власним соромом, блукаючі зорі, для яких навіки зберігається морок темряви.

14 Про них пророкував Енох, сьомий від Адама, кажучи: Ось прийшов Господь з десятками тисяч Своїх святих [ангелів],

15 щоб учинити суд над усіма й звинуватити кожну душу в усіх вчинках їхньої безбожності, які вони безбожно накоїли, і за всі жорстокі [слова], які говорили проти Нього безбожні грішники!

16 Це ті, які ремствують, нарікають на долю, ходять за своїми пожадливостями, а їхні уста говорять зухвале; вони підлещуються задля користі.

17 А ви, улюблені, пам’ятайте слова, які раніше сказали апостоли Господа нашого Ісуса Христа,

18 котрі звіщали вам: Останнім часом будуть кепкуни, які ходитимуть за своїми безбожними пожаданнями.

19 Це ті, які порушують єдність; вони душевні, а Духа не мають.

Збудовувати себе вірою

20 Ви ж, улюблені, збудовуйте себе вашою найсвятішою вірою, моліться у Святому Дусі.

21 Зберігайте себе в Божій любові, очікуючи милості нашого Господа Ісуса Христа для вічного життя,

22 та будьте милосердними до тих, хто вагається!

23 Інших спасайте, вириваючи з вогню, а ще до інших будьте милосердними зі страхом, відчувайте ненависть навіть до одягу, опоганеного тілом.

Слава єдиному Богові

24 А Тому, Хто може зберегти вас від падіння і поставити перед Своєю славою непорочними в радості, —

25 єдиному Богові, нашому Спасителеві, через Господа нашого Ісуса Христа, — слава, велич, сила та влада раніше всякого віку, і нині, і на всі віки! Амінь.

Об’явлення

1

Вступ

1 Об’явлення Ісуса Христа, яке дав Йому Бог, щоби показати Своїм рабам те, що має незабаром статися. І Він показав, пославши через Свого ангела Своєму рабові Іванові,

2 який засвідчив про Боже Слово і про свідчення Ісуса Христа — усе, що побачив.

3 Блаженний той, хто читає, і ті, хто слухає слова пророцтва та дотримується написаного в ньому, адже час близький!

Ісуса побачить кожне око

4 Іван — до семи Церков, що в Азії: благодать вам і мир від Того, Хто є, і Хто був, і Хто приходить, та від семи духів, які перед Його престолом,

5 і від Ісуса Христа, Який є вірний Свідок, Первородний з мертвих, Владика земних царів. Йому, Котрий любить нас і омив нас від наших гріхів Своєю кров’ю,

6 Котрий зробив нас [царями і] священиками Богові й Своєму Отцеві, — Йому слава і влада навіки-віків! Амінь.

7 Ось Він іде з хмарами! І побачить Його кожне око, і ті, хто Його проколов; і голоситимуть за Ним усі племена землі. Так, амінь!

8 Я є Альфа й Омега, [початок і кінець], — каже Господь Бог, — Хто є, і Хто був, і Хто приходить, — Вседержитель!

Об’явлення на острові Патмос

9 Я, Іван, ваш брат і спільник у скорботі, у царюванні та в терпінні Ісуса [Христа], був на острові, що зветься Патмос, за Слово Боже і за свідчення Ісуса [Христа].

10 Я був у дусі Господнього дня і почув за собою гучний, наче сурми, голос,

11 який промовляв: [Я є Альфа й Омега, перший і останній; і] те, що бачиш, запиши в книгу і пошли до семи Церков: у Ефес, у Смирну, у Пергам, у Тиятири, у Сарди, у Філадельфію і в Лаодикію.

12 І я оглянувся, щоби подивитися, чий це голос говорив зі мною, і, обернувшись, я побачив сім золотих світильників,

13 а серед світильників — подібного до Сина Людського, одягненого в довгий одяг і оперезаного по грудях золотим поясом.

14 Голова ж Його і волосся — білі, немов біла вовна, мов сніг, а Його очі — як полум'я вогню,

15 а Його ноги подібні до блискучої бронзи, наче в печі розпеченої, а Його голос — наче шум великої води.

16 У Своїй правій руці Він тримав сім зірок, і з Його уст виходив двосічний гострий меч, а обличчя Його — мов сонце, що сяє у своїй силі.

17 І коли я Його побачив, то впав Йому до ніг, наче мертвий. А Він поклав Свою правицю на мене, та й промовив: Не бійся! Я — Перший і Останній,

18 і Живий. І був Я мертвий, і ось Я живий навіки-віків. Я маю ключі від смерті й від аду.

19 Отже, напиши, що ти побачив: і те, що є, і те, що має статися після цього.

20 Таємниця семи зірок, які ти бачив у Моїй правиці, та семи золотих світильників така: сім зірок — це ангели семи Церков, а сім світильників, [які ти бачив], — це сім Церков.

2

Послання до Ефеської Церкви

1 Ангелові Ефеської Церкви напиши: Оце говорить Той, Хто тримає сім зірок у Своїй правиці, Хто ходить серед семи золотих світильників:

2 Я знаю твої діла, [твою] працю і твою терпеливість, і що не можеш терпіти злих, і що випробував тих, які називають себе апостолами, але ними не є, і виявив їхню неправдомовність,

3 і маєш терпеливість, і постраждав за Моє Ім'я, але не знемігся.

4 Але Я маю проти тебе те, що ти залишив свою першу любов.

5 Тому згадай, звідки ти впав, покайся і роби попередні діла; коли ж ні, то прийду до тебе [незабаром] і зрушу твого світильника з його місця, якщо не покаєшся.

6 Але те маєш, що ненавидиш учинки николаїтів, які і Я ненавиджу.

7 Хто має вухо, нехай слухає, що Дух промовляє до Церков: переможцеві дам їсти з дерева життя, що є в Божому раю.

Послання до Смирнської Церкви

8 І ангелові Смирнської Церкви напиши: Так каже Перший і Останній, Котрий був мертвий і ожив:

9 Я знаю твої [діла], скорботу і бідність, проте ти багатий; знаю і зневагу тих, які називають себе юдеями, але такими не є; вони є зборищем сатани.

10 Не бійся, що будеш страждати. Ось диявол кидатиме декого з вас до в'язниці, щоб ви були випробувані; і матимете утиски протягом десяти днів. Будь вірний аж до смерті, і Я дам тобі вінець життя.

11 Хто має вухо, нехай слухає, що Дух промовляє до Церков: переможець не зазнає шкоди від другої смерті.

Послання до Пергамської Церкви

12 І ангелові Пергамської Церкви напиши: Так каже Той, Хто має гострого двосічного меча.

13 Я знаю [твої діла і] де ти живеш, — там, де престол сатани, та тримаєшся Мого Імені, і ти не зрікся Моєї віри в дні, коли у вас, — де живе сатана, — був убитий Мій вірний свідок Антипа.

14 Але Я маю дещо проти тебе, бо там у тебе є деякі, котрі тримаються вчення Валаама, який навчав Валака вводити в спокусу ізраїльських синів: їсти ідольські жертви та чинити розпусту.

15 Також ти маєш і тих, які тримаються вчення николаїтів, [яке Я ненавиджу].

16 Тому покайся, а коли ні, то прийду незабаром до тебе і боротимуся з ними мечем Моїх уст.

17 Хто має вухо, нехай слухає, що Дух промовляє до Церков: переможцеві дам [їсти] потаємної манни, і дам йому білий камінь, і на камені написане нове ім'я, якого ніхто не знає, — тільки той, хто отримує.

Послання до Тиятирської Церкви

18 І ангелові Тиятирської Церкви напиши: Оце каже Божий Син, Який має очі, мов полум'я вогню, і Його ноги подібні до блискучої бронзи.

19 Я знаю твої діла, і любов, і віру, і служіння, і твою терпеливість, і твої останні діла, що вони є більші від перших.

20 Але Я маю проти тебе те, що дозволяєш жінці Єзавелі, яка називає себе пророчицею, навчати й обманювати Моїх рабів, чинити розпусту та їсти ідольські жертви.

21 Я дав їй час, щоби покаялася, але вона не бажає покаятися від своєї розпусти.

22 Ось Я кидаю її на ложе, а тих, які чинять з нею перелюб, — у велику біду, якщо не покаються у [своїх] вчинках.

23 І дітей її Я уражу смертю. І всі Церкви дізнаються, що Я є Той, Хто досліджує нутро і серця, і Я дам кожному з вас згідно з вашими вчинками.

24 А вам та іншим, хто є в Тиятирах, які не мають цього вчення та які твердять, ніби не пізнали глибин сатани, кажу: не покладаю на вас іншого тягаря,

25 тільки тримайте те, що маєте, аж поки прийду.

26 А переможцеві й тому, хто зберігає Мої діла до кінця, Я дам владу над язичниками, —

27 він пастиме їх залізним жезлом, і вони, як череп'яний посуд, будуть розбиті, —

28 як і Я одержав владу від Мого Отця; і Я дам йому досвітню зорю.

29 Хто має вухо, нехай слухає, що Дух промовляє до Церков.

3

Послання до Сардійської Церкви

1 І ангелові Сардійської Церкви напиши: Це каже Той, Хто має сім Божих Духів і сім зірок: Я знаю твої діла, що маєш ім'я, наче ти живий, але ти мертвий.

2 Будь чуйний і зміцнюй інших, які мають померти, бо Я не знайшов твоїх діл досконалими перед Моїм Богом.

3 Тож згадай те, що ти прийняв і почув, — і зберігай та покайся. А коли не будеш пильнувати, то Я прийду [до тебе], наче злодій, і не помітиш, в яку годину найду на тебе.

4 Але маєш декілька імен у Сардах, які не заплямували свого одягу і ходитимуть зі Мною в білому, бо є того гідні.

5 Переможець зодягнеться в білий одяг, і не зітру його імені з книги життя, і визнаю його ім'я перед Моїм Отцем та перед Його ангелами.

6 Хто має вухо, нехай слухає, що Дух промовляє до Церков.

Послання до Філадельфійської Церкви

7 І ангелові Філадельфійської Церкви напиши: Так каже Святий, Істинний, Який має ключ Давида, Котрий відчиняє, — і ніхто не зачинить, і зачиняє — і ніхто не відчинить.

8 Я знаю твої діла. Ось Я перед тобою відчинив двері, і їх ніхто не може зачинити. Ти маєш малу силу, але Слово Моє зберіг і не відрікся від Мого Імені.

9 Ось Я дам зі зборища сатани тих, які називають себе юдеями, а такими не є, бо кажуть неправду, — зроблю так, що вони прийдуть, поклоняться тобі до ніг і пізнають, що Я тебе полюбив.

10 Оскільки ти зберіг слово Мого терпіння, то Я і тебе збережу від години випробування, що має прийти на Всесвіт, аби випробувати мешканців Землі.

11 Я незабаром приходжу. Тримайся ж того, що маєш, щоб ніхто не забрав твого вінця.

12 Переможця зроблю стовпом у храмі Мого Бога, і він уже не вийде звідти; і напишу на ньому Ім'я Мого Бога, а також назву міста Мого Бога — нового Єрусалима, що сходить з неба, від Мого Бога, і Моє нове Ім'я.

13 Хто має вухо, нехай слухає, що Дух промовляє до Церков.

Послання до Лаодикійської Церкви

14 І ангелові Лаодикійської Церкви напиши: Оце каже Амінь — вірний та істинний Свідок, початок Божого творіння.

15 Я знаю твої діла, що ти ні холодний, ні гарячий. О, якби був ти або холодним, або гарячим!

16 А що ти ледь теплий, — ні гарячий, ні холодний, — то Я змушений викинути тебе з Моїх уст.

17 Адже ти кажеш: Я багатий, розбагатів і нічого не потребую! А не знаєш, що ти і нужденний, і мізерний, і вбогий, і сліпий, і голий!

18 Раджу тобі купити в Мене золото, очищене у вогні, щоби збагатитися, та білий одяг, щоб одягнутися, аби не видно було сорому твоєї наготи, та мазь, щоби помазати твої очі, аби ти бачив.

19 Кого Я люблю, того докоряю і караю. Будь же ревний і покайся!

20 Ось Я стою під дверима і стукаю. Якщо хто почує Мій голос і відчинить двері, то Я ввійду до нього і буду вечеряти з ним, і він зі Мною.

21 Переможцеві дозволю сісти зі Мною на Моєму престолі, — як і Я, перемігши, сів з Моїм Отцем на Його престолі.

22 Хто має вухо, нехай слухає, що Дух промовляє до Церков.

4

Божий престол

1 Після цього я глянув, і ось — на небі двері відчинені, і перший голос, який я почув, — наче звук сурми, заговорив зі мною і сказав: Підіймися сюди, і Я покажу тобі те, що має статися після цього!

2 І одразу я був у дусі. І ось, на небі стояв престол, і Той, Хто сидів на престолі.

3 Той, Хто сидів, з вигляду був подібний до каменя яшми й сердоліку, а райдуга довкола престолу була подібна до смарагдової.

4 А навколо престолу було двадцять чотири престоли, і на престолах — двадцять чотири старці, які сиділи й були зодягнені в білий одяг, і мали на своїх головах золоті вінці.

5 І від престолу виходять блискавки, і шуми, і громи. Сім же світильників, що горять перед престолом, — то сім Божих духів.

6 А перед престолом — наче скляне море, подібне до кришталю. Серед престолу й довкола престолу — чотири істоти, повні очей спереду і ззаду.

7 Перша жива істота була подібна до лева, друга істота — подібна до теляти, третя істота мала таке обличчя, як у людини, а четверта істота — подібна до орла в польоті.

8 І чотири істоти, кожна з яких має по шість крил, довкола і всередині повні очей, не мають спочинку ні вдень, ні вночі, говорячи: Святий, святий, святий Господь Бог, Вседержитель, Який був, Який є і Який приходить!

Слава належить Богові

9 І як тільки живі істоти віддадуть славу, честь і подяку Тому, Хто сидить на престолі, Який живе віки віків, —

10 двадцять чотири старці падають перед Тим, Хто сидить на престолі, і вклоняються Тому, Хто живе віки віків, і кладуть свої вінці перед престолом, кажучи:

11 Достойний Ти, Господи і Боже наш, прийняти славу, честь і силу, адже Ти створив усе, і завдяки Твоїй волі все постало і було створене!

5

Книга із сімома печатками

1 І я побачив у правиці Того, Хто сидів на престолі, книгу, списану зсередини і ззовні, запечатану сімома печатями.

2 І я побачив могутнього ангела, який проголошував гучним голосом: Хто достойний розгорнути книгу і зняти її печаті?

3 Та ніхто не міг — ні на небі, ні на землі, ні під землею, — розгорнути книгу й подивитися в неї.

4 І я гірко плакав, тому що не знайшлося нікого, достойного розгорнути книгу і навіть подивитися в неї.

Агнець — Лев з племені Юди

5 А один зі старців каже мені: Не плач; ось Лев, Котрий з племені Юди, з кореня Давида, — Він переміг і може зняти сім печатей!

6 І я глянув: ось, серед престолу й чотирьох істот, і серед старців стоїть Агнець, наче заколений; Він має сім рогів та сім очей, а вони — сім Божих духів, посланих на всю землю.

7 Він підійшов і взяв книгу з правиці Того, Хто сидів на престолі.

8 І коли взяв книгу, чотири істоти й двадцять чотири старці впали перед Агнцем, маючи кожний гусла і золоті посудини, повні ладану: вони — молитви святих.

Гідний слави Агнець

9 Вони співають нову пісню, проголошуючи: Ти достойний узяти книгу і відкрити її печаті, бо Ти був заколений і викупив [нас] Богові Своєю кров'ю від усякого покоління і мови, племені й народу.

10 Ти зробив їх царством і священиками для нашого Бога, і вони будуть царювати на землі!

11 І я поглянув, і почув голос багатьох ангелів довкола престолу, живих істот і старців — і кількість їх була десятки тисяч разів по десять тисяч і тисячі тисяч.

12 І говорили вони гучним голосом: Заколений Агнець достойний прийняти силу і багатство, мудрість, міць, честь, славу, благословення!

13 І чув я, як кожне творіння, яке на небі й на землі, під землею і на морі, і все те, що в них, говорило: Тому, Хто сидить на престолі, і Агнцеві — благословення, честь, слава і влада навіки-віків!

14 А чотири істоти казали: Амінь! І старці впали ниць та поклонилися.

6

Знято перших шість печатей

1 І я побачив, що Агнець відкрив одну із сімох печатей; і я почув, що одна із чотирьох живих істот говорила громоподібним голосом: Іди [й подивися]!

2 І я поглянув; і ось — білий кінь. А той, хто сидів на ньому, мав лук. І дано йому вінець, і він вийшов як переможець, щоби перемогти.

3 А коли Він відкрив другу печать, я почув, що друга істота промовляла: Іди [й подивися]!

4 І вийшов інший кінь — червоний. А тому, хто на ньому сидів, дано було забрати мир із землі, щоб убивали одне одного, і дано йому великий меч.

5 А коли відкрив третю печать, я почув, що третя істота говорила: Іди [й подивися]! І я поглянув; і ось — чорний кінь. А той, хто сидів на ньому, мав у своїй руці вагу.

6 І я почув неначе голос серед чотирьох істот, що промовляв: Мірка пшениці — за динарій, і три мірки ячменю — за динарій, а олії та вину не завдай шкоди!

7 А коли Він відкрив четверту печать, я почув голос четвертої істоти, яка промовляла: Іди [й подивися]!

8 І я поглянув; і ось — кінь блідий. А той, хто сидів на ньому, мав ім’я — Смерть. І Ад ішов слідом за ним; і дано їм владу над четвертою частиною землі, щоб убивати мечем і голодом, моровицею і земними звірами.

9 А коли відкрив п’яту печать, я побачив під престолом душі вбитих за Боже Слово і за свідчення, яке вони мали.

10 І вони закричали гучним голосом, проголошуючи: Доки, Святий і Праведний Владико, не судиш і не мстиш за нашу кров мешканцям Землі?

11 І було дано кожному з них білий одяг, і сказано їм, аби спочивали ще трохи часу, поки не доповнять числа їхні співслуги та їхні брати, котрі будуть вбиті, як і вони.

12 І я глянув, коли Він відкрив шосту печать. І був великий землетрус, і сонце стало темне, як той волосяний міх, а весь місяць став, наче кров.

13 І небесні зорі попадали на землю, як смоківниця скидає свої плоди від сильного пориву вітру.

14 І небо відійшло, згорнувшись, як сувій; і кожна гора та острів зрушилися зі своїх місць.

15 А земні царі, вельможі, тисяцькі, багатії, сильні, кожний раб і [кожний] вільний сховалися в печерах та в гірських ущелинах,

16 гукаючи до гір та до скель: Упадіть на нас і сховайте нас від обличчя Того, Хто сидить на престолі, та від гніву Агнця!

17 Адже прийшов великий день Його гніву, — і хто може встояти?

7

Божих рабів відмічають печаттю

1 Після цього я побачив чотирьох ангелів, які стояли на чотирьох кутах землі. І вони
тримали чотири вітри землі, щоб не дув вітер ні на землю, ні на море, ні на жодне дерево.

2 І я побачив іншого ангела, котрий підіймався від сходу сонця і мав печать Живого
Бога. Він звернувся гучним голосом до чотирьох ангелів, яким було дано шкодити землі й
морю,

3 промовляючи: Не завдавайте шкоди ні землі, ні морю, ні дереву, доки не відмітимо
печаттю рабів нашого Бога на їхніх чолах!

4 І почув я число відмічених — сто сорок чотири тисячі позначених печаттю — від
усіх племен синів Ізраїля.

5 З племені Юди — дванадцять тисяч відмічених печаттю, з племені Рувима —
дванадцять тисяч, з племені Ґада — дванадцять тисяч,

6 з племені Асира — дванадцять тисяч, з племені Нефталима — дванадцять тисяч, з
племені Манасії — дванадцять тисяч,

7 з племені Симеона — дванадцять тисяч, з племені Левія — дванадцять тисяч, з
племені Іссахара — дванадцять тисяч,

8 з племені Завулона — дванадцять тисяч, з племені Йосифа — дванадцять тисяч, з
племені Веніамина — дванадцять тисяч, відмічених печаттю.

Величезне зібрання у білому одязі

9 Після цього я поглянув — і ось величезний натовп, якого злічити ніхто не міг, з
кожного народу, покоління, народності й племені. Вони стояли, зодягнені в білий одяг,
перед престолом і перед Агнцем, і пальмове віття було в їхніх руках;

10 і вони кликали гучним голосом, промовляючи: Спасіння нашому Богові, Який
сидить на престолі, і Агнцеві!

11 А всі ангели стояли довкола престолу, старців і чотирьох живих істот. Вони впали
долілиць перед престолом і поклонилися Богові,

12 кажучи: Амінь! Благословення, слава, мудрість, хвала, честь, сила і могутність
нашому Богові навіки-віків! Амінь!

13 А один зі старців у відповідь запитав мене: Ті, які зодягнені в білий одяг, — хто
вони й звідки прийшли?

14 І сказав я йому: Мій пане, ти знаєш! А він сказав мені: Це ті, котрі прийшли з
великої скорботи й випрали свій одяг, і вибілили його в крові Агнця.

15 Тому вони перебувають перед Божим престолом і служать Йому вдень і вночі в
Його храмі. А Той, Хто сидить на престолі, буде жити з ними.

16 Вони не будуть більше голодувати, і не будуть спраглими, і не буде палити їх сонце,
ні жодна спека,

17 тому що Агнець, Який посеред престолу, буде пасти їх і водитиме до джерел вод життя, і Бог зітре всяку сльозу з їхніх очей!

8

Зняття сьомої печаті

1 І коли відкрив сьому печать, усе затихло на небі десь на півгодини.

2 І я побачив сім ангелів, які стояли перед Богом, і дано їм було сім сурм.

3 І інший ангел прийшов і став перед жертовником із золотою кадильницею. І йому дано було багато ладану, щоби додавав до молитов усіх святих на золотий жертовник перед престолом.

4 І піднявся дим від ладану з молитвами святих — з руки ангела перед Богом.

5 І взяв ангел кадильницю, наповнив її вогнем з жертовника, та й кинув на землю. І зчинилися громи, і голоси, і блискавки, і землетрус.

Чотири перші сурми

6 А сім ангелів, які мали сім сурм, приготувалися затрубити.

7 І засурмив перший, — і зірвалися град та вогонь, перемішані з кров'ю, і впали на землю: і третина землі згоріла, і третина дерев згоріла, а зелена трава вся згоріла.

8 І другий ангел засурмив, — і наче велика, охоплена вогнем гора була вкинена в море, — і третина моря стала кров'ю,

9 і вимерла третина морських створінь, які мають душі, і загинула третина кораблів.

10 І третій ангел засурмив, — і з неба впала велика зоря, що палала, мов смолоскип, і впала на третину рік та водних джерел.

11 А назва тієї зорі — Полин. І третина вод стала як полин, і багато людей померло від води, бо вона стала гіркою.

12 І четвертий ангел засурмив, — і уражена була третина сонця, і третина місяця, і третина зірок, щоб затьмарилася їх третя частина, аби не світили вони третину дня і також ночі.

13 І я побачив, і почув, що один орел літав серед неба і кликав гучним голосом: Горе, горе, горе мешканцям землі від звуку сурми інших трьох ангелів, які мають засурмити!

9

П'ята сурма

1 І п'ятий ангел засурмив, — і я побачив зорю, що з неба впала на землю. І дано їй ключ від колодязя безодні.

2 І вона відкрила колодязь безодні, і піднявся дим із колодязя, наче дим з великої печі, і померкло сонце та повітря від диму з колодязя.

3 І з диму на землю вийшла сарана, і дано їй владу, — таку владу, яку мають земні скорпіони.

4 І сказано їй, щоб не шкодила земній траві, ані жодному зіллю, ані жодному дереву, але тільки людям, які не мають Божої печаті на чолах.

5 І дано їй не вбивати їх, але щоб мучилися п'ять місяців, а мука від неї — наче мука від скорпіона, коли вжалить людину.

6 І в ті дні люди шукатимуть смерті, але не знайдуть її; і забажають померти, та смерть втече від них.

7 А сарана та подібна була до коней, готових до бою. На головах у неї, наче вінці, подібні до золота, а обличчя її — наче обличчя людини.

8 І вона мала волосся, наче волосся в жінок, а зуби такі, як у левів;

9 і мала панцери, подібні до залізної броні, а шум її крил — як від колісниць з великою кількістю коней, які біжать до бою.

10 І має хвости та жала, такі як у скорпіонів, а в тих хвостах — її влада, аби шкодити людям п'ять місяців.

11 Мала вона над собою царя — ангела безодні. Ім'я його по-єврейськи Аваддон, а по-грецьки — Аполліон.

12 Одне горе минуло, та йдуть за ним ще два горя.

Шоста сурма

13 І шостий ангел засурмив, — і я почув один голос від чотирьох рогів золотого жертовника, що перед Богом,

14 який говорив до шостого ангела, який мав сурму: Звільни чотирьох ангелів, зв'язаних біля великої ріки Євфрат!

15 І звільнені були чотири ангели, приготовані на годину, і на день, і на місяць, і на рік, щоб вигубити третину людей.

16 А кількість кінного війська — двадцять тисяч разів по десять тисяч, я почув їхнє число.

17 Тож таким чином я у видінні побачив коней, а ті, хто сидить на них, мають броню вогненну, і гіацинтову, і сірчану. І голови коней — наче голови левів, а з їхніх уст виходить вогонь, дим і сірка.

18 Від цих трьох кар: від вогню, від диму і від сірки, що виходять з їхніх уст, загинула третина людей,

19 бо влада коней була в їхніх устах і в їхніх хвостах. Хвости ж були подібні до зміїв, які мають голови і ними завдають шкоду.

20 А решта людей, які не загинули від цих кар, не покаялися у вчинках своїх рук, щоб не поклонятися демонам, ні золотим ідолам, ні срібним, ні мідним, ні кам'яним, котрі ні бачити не можуть, ні чути, ні ходити.

21 І вони не покаялися ні за свої вбивства, ні за свої чари, ні за свою розпусту, ні за свої крадіжки.

10

Ангел з розгорнутою книжкою

1 І я побачив іншого Ангела — могутнього! Він сходив з неба, оповитий хмарою, а над
Його головою — райдуга, і обличчя Його — мов сонце, і Його ноги — як вогняні стовпи.

2 Він мав у Своїй руці розгорнуту книжку. І поставив Свою праву ногу на море, а ліву
— на землю.

3 І закликав гучним, наче ричання лева, голосом. І коли закликав, то сім громів
промовили своїми голосами.

4 І коли проголосили сім громів, я хотів записати, але почув голос з неба, який
промовляв: Запечатай те, що сказали сім громів, і цього не пиши!

5 І Ангел, Якого я бачив, Котрий стояв на морі та на землі, підняв Свою праву руку до
неба

6 і поклявся Тим, Який живе віки віків, Який створив небо й те, що на ньому, і землю й
те, що на ній, і море й те, що в ньому, — що часу вже більше не буде.

7 Але в ті дні, коли залунає голос сьомого ангела, коли він має засурмити, — тоді
завершиться Божа таємниця, яку Він сповістив Своїм рабам — пророкам.

8 І я почув Його голос із неба, який знову говорив зі мною, промовляючи: Іди, візьми
розгорнуту книгу, що в руці Ангела, Який стоїть на морі й на землі!

9 І пішов я до Ангела, і сказав Йому: Дай мені книгу! А Він мені каже: Візьми і з'їж її!
Гірка буде вона у твоєму череві, але в устах буде солодкою, наче мед.

10 І я взяв книгу з руки Ангела, і з'їв її, і була в моїх устах, наче солодкий мед, а коли
з'їв її, була гіркою у моєму череві.

11 І Він каже мені: Треба тобі знову пророкувати про народи, про язичників, про
племена і про багатьох царів.

11

Два свідки

1 І дано мені тростину, подібну до жезла, і сказано: Встань і зміряй Божий храм, і
жертовник, і тих, хто поклоняється в ньому.

2 А двір поза храмом залиши і не міряй його, бо його віддано язичникам, — і
топтатимуть святе місто сорок два місяці.

3 І дам двом Своїм свідкам, одягненим у волосяниці, щоби пророкували тисячу двісті
шістдесят днів.

4 Вони — два оливкових дерева і два світильники, які стоять перед Господом землі.

5 І коли хто бажає вчинити їм кривду, вогонь виходить з їхніх уст і спалює їхніх
ворогів. І хто захотів би їх скривдити, той таким чином має загинути.

6 Вони мають владу замкнути небо, щоб не йшов дощ у дні їхнього пророцтва; і мають владу над водами — обертати їх на кров і вражати землю будь-якою карою, скільки забажають.

Із безодні з'являється звір

7 А коли завершать своє свідчення, то звір, який виходить з безодні, вестиме з ними війну, переможе їх і повбиває.

8 І їхні трупи залишить на вулицях великого міста, яке духовно зветься Содом та Єгипет, де і їхній Господь був розп'ятий.

9 І будуть дивитися народи, племена, народності та язичники на їхні трупи три з половиною дні й не дадуть покласти їхні трупи в гроби.

10 І мешканці землі будуть радіти та веселитися з цього, і будуть надсилати одне одному подарунки, бо обидва ці пророки мучили мешканців землі.

11 А після трьох з половиною днів дух життя ввійшов у них від Бога, і вони підвелися на свої ноги, і великий страх напав на тих, які за ними спостерігали.

12 І почули вони величний голос із неба, що говорив їм: Підійміться сюди! І піднялися на небо в хмарі, — і їх побачили їхні вороги.

13 І в ту мить стався великий землетрус, і десята частина міста завалилася, і загинуло від землетрусу сім тисяч людських імен, а інші жахнулися і віддали славу Небесному Богові.

14 Друге горе минуло. Та незабаром приходить третє горе.

Сьома сурма і Царство Боже

15 І сьомий ангел засурмив, — і виникли гучні голоси на небі, що проголошували: Царство світу стало царством нашого Господа та Його Христа, і Він царюватиме навіки-віків!

16 І двадцять чотири старці, які сиділи перед Богом на своїх престолах, попадали долілиць і поклонилися Богові,

17 промовляючи: Дякуємо Тобі, Господи Боже, Вседержителю, що є, і був, бо Ти прийняв Свою велику силу і зацарював.

18 І розлютувалися народи — та прийшов Твій гнів, і настав час прийняти суд мертвим і дати нагороду Твоїм рабам: пророкам, святим і тим, хто боїться Твого Імені, малим і великим, і знищити тих, хто нищить землю.

19 І відкрився Божий храм на небі, і з'явився ковчег Його Завіту в Його храмі, і зчинилися блискавки, голоси, громи, землетрус і великий град.

12

Жінка і семиголовий змій

1 І велика ознака з'явилася на небі: жінка, зодягнена в сонце, і місяць під її ногами, а на її голові — вінець із дванадцяти зірок;

2 і маючи в утробі, вона кричала від болю — терпіла муки родів.

3 І з’явилася на небі інша ознака: ось, великий червоний дракон, який мав сім голів і десять рогів, і на його головах — сім вінців.

4 А його хвіст змів третину небесних зірок і скинув їх на землю. І змій став перед жінкою, яка мала народити, щоб, коли народить, пожерти її Дитину.

5 І вона народила Дитину чоловічої статі, Котра має пасти всі народи залізним жезлом. І взяте було її Дитя до Бога і до Його престолу.

6 А жінка втекла в пустелю, де мала місце, приготовлене Богом, щоб там утримувати її тисячу двісті шістдесят днів.

Архангел Михаїл скидає змія на землю

7 І сталася на небі війна: Михаїл та його ангели розпочали бій зі змієм. І змій воював, і його ангели.

8 І не перемогли: не знайшлося для них більше місця на небі.

9 І скинутий був великий дракон, давній змій, котрий зветься диявол і сатана, який обманює весь світ; скинутий він був на землю, і його ангели були скинуті з ним.

10 І я почув гучний голос на небі, що промовляв: Тепер настало спасіння і сила, і Царство нашого Бога, і влада Його Христа, оскільки скинуто обвинувача наших братів, який обвинувачує перед нашим Богом день і ніч.

11 І вони перемогли його кров’ю Агнця та словом свого свідчення, і не злюбили свого життя навіть до смерті.

12 Тому веселіться, небеса, і ті, хто живе на них! Горе землі й морю, бо до вас зійшов диявол, який у великій люті, знаючи, що має обмаль часу!

Змій-диявол переслідує жінку

13 І коли змій побачив, що скинений на землю, то став переслідувати жінку, яка народила Хлоп’ятко.

14 І було дано жінці два крила великого орла, щоб летіла в пустелю на своє місце, де буде переховуватися впродовж часу, часів і пів-часу від обличчя змія.

15 А змій випустив за жінкою зі своїх уст воду, наче ріку, щоби змити її рікою.

16 Та земля допомогла жінці, — земля відкрила свої уста й поглинула ріку, яку змій випустив зі своїх уст.

17 Тож змій розлютився на жінку і пішов воювати з рештою її нащадків, які зберігають Божі заповіді й мають свідчення Ісуса.

18 І опинився на морському піску.

13

Семиголовий звір виходить з моря

1 І я побачив звіра, який виходив з моря і мав сім голів і десять рогів; на його рогах — десять вінців, а на його головах — богозневажливі імена.

2 Звір, якого я побачив, був подібний до леопарда, і ноги його — наче у ведмедя, а паща його — як паща лева. І змій дав йому свою силу, і свій престол, і велику владу.

3 А одна з його голів начебто мала смертельну рану, але ця рана загоїлася. І вся земля дивувалася, спостерігаючи за звіром.

4 І вклонилися змієві, який дав владу звірові. І вклонилися вони звірові, кажучи: Хто подібний до звіра і хто може з ним поборотися?

5 І дано йому уста, які говорили гордовито й богозневажливо; і дано йому владу діяти сорок два місяці.

6 І він відкрив свої уста, щоби зневажати Бога, аби зневажати Його Ім'я та Його оселю, як і тих, хто живе на небі.

7 І дано йому вести бій зі святими й перемогти їх; і дано йому владу над кожним поколінням, народом, народностями і племенами.

8 Тож поклонилися йому всі мешканці землі, імена яких не записані в книзі життя Агнця, заколеного від заснування світу.

9 Якщо хто має вухо, нехай слухає!

10 Той, хто в полон веде, у полон і піде; якщо хто мечем буде вбивати, той буде мечем убитий. Ось терпіння і віра святих!

Інший звір виходить із землі

11 І я побачив іншого звіра, який виходив із землі; він мав два роги, такі як у ягняти, але говорив, як змій.

12 І він діє всією владою першого звіра перед ним, і робить так, щоби земля і ті, хто живе на ній, поклонилися першому звірові, який був зцілений від смертельної рани.

13 І він робить великі чудеса, так що і вогонь зводить з неба на землю перед людьми,

14 і обманює мешканців землі ознаками, які дано йому робити перед звіром, намовляючи мешканців землі створити образ того звіра, який має рану від меча і залишився живим.

15 І дано йому вдихнути духа в образ звіра, щоб образ звіра заговорив і зробив так, аби той, хто лише не поклониться образові звіра, був убитий.

16 І він робить так, щоб усім — малим і великим, багатим і бідним, вільним і рабам — було дано знак на їхній правій руці або на їхніх чолах,

17 і щоб ніхто не зміг нічого купити, ні продати, а тільки той, хто має знак імені звіра або число його імені.

18 Тут — мудрість. Хто має розум, нехай вирахує число звіра, бо те число людське. І його число — шістсот шістдесят шість.

14

Агнець на Сіонській горі

1 І я глянув, — і ось Агнець стоїть на Сіонській горі, а з Ним — сто сорок чотири тисячі, які мають Його Ім'я та Ім'я Його Отця, написані на їхніх чолах.

2 І я почув голос із неба, наче шум бурхливих потоків або як гуркіт великого грому; почув і голос, наче гуслярів, які грали на своїх гуслах.

3 І вони наче співають нову пісню перед престолом та перед чотирма живими істотами і старцями. І ніхто не міг навчитися тієї пісні, крім цих ста сорока чотирьох тисяч, викуплених від землі.

4 Це ті, які не опоганилися з жінками, які чисті. Вони йдуть слідом за Агнцем, куди б Він не йшов. Вони викуплені від людей — перші плоди для Бога та Агнця.

5 В їхніх устах не знайдено лукавства, [бо] вони непорочні.

Настає година Божого суду

6 І я побачив іншого ангела, який летів серед неба. Він мав вічне Євангеліє, щоби звіщати його жителям землі, — усякому народові, поколінню, племені й народності, —

7 проголошуючи гучним голосом: Побійтеся Бога й віддайте Йому славу, бо прийшла година Його суду! Поклоніться Тому, Хто створив небо, землю, море і джерела вод!

8 Ще інший ангел, другий, слідував за ним, проголошуючи: Упав, упав великий Вавилон, який напоїв усі народи лютим вином своєї розпусти!

9 А ще інший ангел, третій, слідував за ними, промовляючи гучним голосом: Якщо хтось поклоняється звірові та його образові й приймає знак на своє чоло або на свою руку,

10 то питиме вино Божого гніву, вино нерозбавлене, змішане в чаші Його гніву, і буде покараний у вогні та сірці перед святими ангелами та перед Агнцем.

11 І дим їхніх мук підіймається навіки-віків. І не мають спокою ні вдень, ні вночі, — ті, хто поклоняється звірові та його образові, або коли хто приймає знак його імені!

12 Тут терпіння святих, які бережуть Божі заповіді та віру Ісуса!

Блаженний, хто вмирає в Господі

13 І я почув голос із неба, що промовляв: Напиши: блаженні ті мертві, які віднині помирають у Господі. Дух промовляє: Так, нехай вони спочинуть від своїх трудів, а їхні діла йдуть слідом за ними.

Земні жнива та збір винограду

14 І я глянув: і ось біла хмара, а на хмарі сидить Той, Хто подібний до Сина Людського; Він мав на Своїй голові золотий вінець, а у Своїй руці — гострий серп.

15 А інший ангел вийшов із храму, гукаючи сильним голосом до Того, Хто сидів на хмарі: Пусти Свій серп і жни, адже прийшла пора жнив, і достигло жниво на землі!

16 І Той, Хто сидить на хмарі, пустив Свого серпа на землю, і земля була вижата.

17 А інший ангел вийшов із небесного храму; він також мав гострий серп.

18 І ще один ангел, який мав владу над вогнем, вийшов від жертовника й закликав гучним голосом до того, хто мав гострий серп, проголошуючи: Пусти свого гострого серпа й обріж грона винограду на землі, бо його грона дозріли!

19 І ангел пустив свого серпа на землю — і зібрав виноград землі, і вкинув до великої давильні Божого гніву.

20 І вичавлене було в давильні поза містом — і потекла кров із давильні аж коням до вуздечок, на тисячу шістсот стадій.

15

Сім ангелів покарання і пісня перемоги

1 І я побачив іншу ознаку на небі — велику й дивовижну: це сім ангелів, котрі мали сім останніх кар, якими довершиться гнів Божий.

2 І я побачив наче скляне море, змішане з вогнем, і тих, які перемогли звіра, та його образ, [його знак і] число його імені. Вони стояли на скляному морі, тримаючи Божі гусла.

3 Вони співали пісню Мойсея, Божого раба, та пісню Агнця, проголошуючи: Великі та дивні діла Твої, Господи Боже, Вседержителю! Праведні й правдиві дороги Твої, Царю народів!

4 Хто не буде боятися, Господи, і не прославить Імені Твого? Адже Ти єдиний Святий, і всі народи прийдуть та поклоняться перед Тобою, бо об’явилися Твої суди!

5 І після цього я глянув, — і відчинився храм намету свідчення на небі.

6 І сім ангелів, які мали сім кар, вийшли з храму. Вони були одягнені в лляний чистий світлий одяг і оперезані по грудях золотими поясами.

7 І одна із чотирьох живих істот дала сімом ангелам сім золотих чаш, наповнених гнівом Бога, Який живе навіки-віків.

8 І наповнився храм димом від Божої слави і від Його сили; ніхто не міг увійти до храму, доки не закінчаться сім кар сімох ангелів.

16

Сім чаш Божого гніву

1 І я почув гучний голос із храму, що говорив сімом ангелам: Ідіть і вилийте на землю сім чаш Божого гніву!

2 І перший пішов та вилив свою чашу на землю, — і обсіли людей страшні й жахливі болячки — тих, хто мав знак звіра, які поклонялися його образові.

3 А другий вилив свою чашу в море — і стала кров, наче в мерця, і вимерла кожна жива душа, яка в морі.

4 А третій вилив свою чашу на ріки й джерела вод — і стали кров’ю.

5 І я почув ангела вод, який промовляв: Справедливий Ти, Хто є, і Хто був, і Святий, бо Ти це присудив, —

6 за те, що вони пролили кров святих і пророків, — і Ти дав їм пити кров. Вони варті того!

7 І я чув [від] жертовника слова: Так, Господи Боже, Вседержителю, правдиві й праведні суди Твої!

8 А четвертий [ангел] вилив свою чашу на сонце — і дано йому палити людей вогнем.

9 І палила людей велика спека, а вони зневажали Ім’я Бога, Який має владу над цими карами, та не покаялися, щоб віддати Йому славу.

10 А п’ятий ангел вилив свою чашу на престол звіра — і стало царство його темним, і кусали свої язики від болю

11 та зневажали Бога Небесного від свого болю і від своїх ран, але не покаялися у своїх вчинках.

12 А шостий ангел вилив свою чашу на велику ріку Євфрат — і висохла вода, аби приготувати дорогу царям, які зі сходу сонця.

13 І я побачив, що з уст змія, і з уст звіра, і з уст лжепророка вийшли три нечисті духи, наче жаби.

14 Це демонські духи, які роблять ознаки; вони виходять до царів усього світу, щоби зібрати їх на битву великого дня Бога Вседержителя.

15 Ось, приходжу, мов злодій. Блаженний, хто пильнує і хто береже свій одяг, щоб не ходити нагим і щоб не бачили його сорому!

16 І зібрав їх на місце, що по-єврейськи називається Армаґедон.

17 А сьомий [ангел] вилив свою чашу на повітря — і залунав гучний голос із [небесного] храму, від престолу, проголошуючи: Сталося!

18 І зчинилися блискавки, голоси і громи, і стався великий землетрус, якого ще ніколи не було, відколи живуть люди на землі: такий землетрус, такий потужний!

19 І розпалося велике місто на три частини; розвалилися і міста народів. І великий Вавилон був згаданий перед Богом, щоби дати йому чашу вина Його лютого гніву.

20 І зник кожний острів, і не стало гір.

21 І величезний град завбільшки з талант падав з неба на людей; і люди зневажали Бога за кару градом, тому що та кара була дуже велика.

17

Велика розпусниця

1 І прийшов один із семи ангелів, які мали сім чаш, і говорив зі мною, кажучи: Підійди, я покажу тобі вирок великій розпусниці, яка сидить над багатьма водами,

2 з якою чинили розпусту земні царі, а вином її розпусти впивалися жителі землі.

3 І відвів мене духом у пустелю. І я побачив жінку, яка сиділа на багряному звірі, повному богозневажливих імен; він мав сім голів і десять рогів.

4 А жінка була зодягнена в пурпур і кармазин, і прикрашена золотом, і коштовним камінням, і перлами. Вона тримала у своїй руці золоту чашу, що була переповнена гидотами й нечистотою її розпусти.

5 На її чолі було написане ім’я, таємниця: Великий Вавилон — мати розпусниць і земних гидот.

6 І я побачив, що жінка сп’яніла від крові святих і від крові свідків Ісуса. Побачивши її, я здивувався великим подивом.

Таємниця жінки і звіра

7 І сказав мені ангел: Чому ти здивувався? Я розповім тобі таємницю жінки й звіра, який її носить і має сім голів та десять рогів.

8 Звір, якого ти бачив, — і був, і нема, і має прийти з безодні, і йде на загибель. І здивуються ті, котрі живуть на землі, імена яких не записані в книзі життя від створення світу, коли побачать, що звір був, і нема, і з’явиться.

9 Тут — розум, що має мудрість. Сім голів — це є сім гір, на яких сидить жінка, і сім царів:

10 п’ять упало, один є, а інший ще не прийшов. І коли прийде, то пробуде недовго.

11 А звір, який був і якого нема, — він восьмий, але з тих семи, — і йде до погибелі.

12 А десять рогів, які ти бачив, — це десять царів, які царства ще не одержали, але царську владу одержать на одну годину разом зі звіром.

13 Вони мають одну думку, і силу, і свою владу віддають звірові.

14 Вони будуть вести війну з Агнцем, і Агнець переможе їх, адже Він — Господь володарів, і Цар царів, а ті, хто з Ним, — покликані, вибрані та вірні.

15 І каже він мені: Води, які ти бачив, — де сидить розпусниця, — це народи, люди, племена й народності.

16 І десять рогів, які ти бачив, і звір, — вони зненавидять розпусницю, спустошать її, роздягнуть, з’їдять її тіло і спалять її вогнем.

17 Тому що Бог вклав у їхні серця виконати Його волю, щоби здійснили один задум і віддали своє царство звірові, доки не збудуться Божі слова.

18 І жінка, яку ти побачив, — це велике місто, що панує над царями землі.

18

Загибель Вавилона

1 Після цього я побачив іншого ангела, який сходив з неба і мав велику владу, і земля освітилася від його слави.

2 І він вигукнув гучним голосом, проголошуючи: Упав, упав великий Вавилон, розпусниця! Вона стала житлом бісів, оселею всякого нечистого духа, сховищем усіх нечистих птахів і сховищем усяких нечистих і потворних звірів.

3 Тому що вином гніву своєї розпусти напоїла всі народи, і царі землі з нею розпусту чинили, і купці землі від її розкошів збагатилися!

4 І почув я інший голос з неба, який промовив: Вийди з неї, народе Мій, щоб не був ти спільником її гріхів, і щоб ти не був захоплений її карами,

5 адже її гріхи досягли неба, і Бог згадав про її злочини.

6 Відплатіть їй так, як вона вам платила; вдвічі відплатіть за її вчинки! Чашею, якою вона черпала, — зачерпніть їй подвійно!

7 Скільки славилася вона і розкошувала, стільки дайте їй мук і плачу, бо вона каже у своєму серці: Сиджу, мов цариця, і я не вдова і не побачу лиха!

8 За це одного дня найдуть на неї кари, і смерть, і плач, і голод; і вогнем буде спалена, адже сильний Господь Бог, Який судить її!

Плач над Вавилоном

9 І заридають, і заплачуть над нею царі землі, які чинили з нею розпусту та розкошували, коли побачать дим від її пожежі.

10 Вони стоятимуть вдалині, налякані її муками, і говоритимуть: Горе, горе! О, місто велике! О, Вавилоне, — могутнє місто! За одну годину прийшов на тебе суд!

11 І купці землі заридають та заплачуть над ним, бо їхніх товарів більше ніхто не купує:

12 речей із золота, срібла, коштовного каміння, перлів, вісону, пурпуру, шовку, кармазину, усякого дерева запашного, усякого посуду зі слонової кості, усякого посуду з коштовного дерева, міді, заліза, мармуру,

13 кориці, пахощів, тиміаму, мира, ладану, вина, олії, борошна, пшениці, худоби, овець, коней, колісниць, рабів і людських душ.

14 І плоди пожадливості твоєї душі відійшли від тебе, і все сите й блискуче відійшло від тебе, — і більше їх не знайдеш.

15 Купці всього цього, які завдяки йому збагатилися, стануть здалека і будуть жахатися від його мук, будуть ридати і плакати,

16 промовляючи: Горе, горе! О, велике місто, зодягнене у вісон, і багряницю, і кармазин, і прикрашене золотом, і коштовним камінням, і перлами,

17 бо за одну годину загинуло таке багатство! І кожний керманич, і кожний, хто пливе до місця, і моряки, і хто працює на морі, здалека зупинилися,

18 і кричали, дивлячись на дим від його пожежі, і казали: Яке місто подібне до цього великого міста?

19 І посипали порохом свої голови, і кричали, і плакали, і ридали, промовляючи: Горе, горе, велике місто, — в якому збагатилися його коштовностями всі, хто мав кораблі в морі, — бо за одну годину воно спорожніло.

20 Радійте ж із цього, небеса, і святі, й апостоли, і пророки, адже Бог здійснив ваш суд над ним!

Вавилон остаточно загине

21 А один сильний ангел узяв великий, наче жорно, камінь і кинув у море, кажучи: Так стрімко буде вкинене велике місто Вавилон, і не буде його більше.

22 І звуку гуслярів, і співаків, і сопілкарів, і сурмачів більше не можна буде почути в тобі, і жодний умілець будь-якого мистецтва більше не знайдеться в тобі, і шум жорен більше не почується в тобі,

23 і світло світильника більше не світитиме в тобі, і голос нареченого та нареченої більше не звучатиме в тобі, тому що твої купці були вельможами землі, бо твоїми чарами були введені в оману всі народи.

24 І в ньому була знайдена кров пророків, і святих, і всіх убитих на землі.

19

Радість від осуду Вавилона

1 Після цього я почув наче гучний голос великого натовпу на небі. Вони говорили: Алилуя! Спасіння, слава і сила нашого Бога!

2 Адже істинні й справедливі Його суди, тому що засудив велику розпусницю, яка зіпсувала землю своєю розпустою, і помстився за кров своїх рабів з її рук!

3 І вдруге сказали: Алилуя! І її дим підіймається навіки-віків!

4 І двадцять чотири старці та чотири істоти впали ниць і поклонилися Богові, Який сидить на престолі, проголошуючи: Амінь! Алилуя!

5 І вийшов голос від престолу, що закликав: Хваліть нашого Бога, усі Його раби, і ті, хто боїться Його, малі й великі!

6 І я почув наче голос величезної кількості людей і наче шум великої води, і наче голос гучних громів, які вигукували: Алилуя, бо запанував наш Господь, Бог Вседержитель!

7 Радіймо й веселімося, віддаймо славу Йому, тому що прийшло весілля Агнця, і Його дружина приготувала себе!

8 І їй дано одягнутися в чистий світлий вісон, оскільки вісон — то праведність святих.

9 І каже він мені: Напиши: блаженні покликані на весільну вечерю Агнця. І сказав мені: Це правдиві Божі слова.

10 І я впав до його ніг, щоб вклонитися йому, та він каже мені: Гляди, не роби цього! Я співраб твій та твоїх братів, які мають свідчення Ісуса. Богові вклонися! А свідчення Ісуса — це дух пророцтва.

Цар царів на білому коні

11 І я побачив відкрите небо. І ось білий кінь, і Той, Хто сидить на ньому, Який зветься Вірний і Правдивий; і Він справедливо судить і воює.

12 Очі ж Його — наче полум’я вогню, а на Його голові — багато вінців. Він має написане Ім’я, якого ніхто не знає, тільки він Сам.

13 І Він зодягнений в одяг, окроплений кров’ю, а Його Ім’я — Боже Слово.

14 А небесні війська рухалися слідом за Ним на білих конях, одягнені в білий чистий вісон.

15 І з Його уст виходить гострий меч, щоб ним поражати народи. Він їх пастиме залізним жезлом і топтатиме у виноробній давильні лютого гніву Бога Вседержителя.

16 І Він має на одязі й на Своєму стегні написане Ім’я: Цар над царями і Господь над володарями.

Знищення звіра та його прибічників

17 І я побачив, що один ангел стояв на сонці й закричав гучним голосом, закликаючи до всіх птахів, які літають серед неба: Сюди! Зберіться на велику Божу вечерю,

18 щоби поїсти тіла царів, і тіла тисяцьких, і тіла сильних, і тіла коней, і тих, хто на них сидить, і тіла всіх вільних, і рабів, і малих, і великих.

19 І я побачив звіра, і царів землі, та їхніх воїнів, які зібралися, аби провадити війну з Тим, Хто сидить на коні, та з Його військом.

20 І звір був схоплений, а з ним лжепророк, який чинив перед ним ознаки, якими ввів у оману тих, хто прийняв знак звіра і вклоняється його образові; вони обидва були вкинені живими у вогняне озеро, що горить сіркою.

21 А інші вбиті були мечем Того, Хто сидить на коні, що вийшов з Його уст, і всі птахи наситилися їхніми тілами.

20

Сатана скутий на тисячу років

1 І я побачив ангела, який сходив з неба і мав ключ від безодні та великий ланцюг у своїй руці.

2 І схопив він дракона, прадавнього змія, яким є диявол і сатана, і зв’язав його на тисячу років;

3 укинув його в безодню та замкнув, і печать над ним поклав, щоб не зводив більше народи, аж поки скінчиться тисяча років. А після того він має бути звільнений на короткий час.

Перше воскресіння

4 І я побачив престоли й тих, котрі сидять на них, і їм дано суд, а також душі страчених за свідчення Ісуса й за Боже Слово, і тих, які не поклонилися ні звірові, ні його образові, не прийняли знак на чоло і на свою руку. Тож вони ожили й царювали з Христом тисячу років.

5 А інші мертві не ожили, аж поки не закінчиться тисяча років. Це — перше воскресіння.

6 Блаженний і святий той, хто має частку в першому воскресінні. Над ними друга смерть не матиме влади, але вони будуть священиками Бога і Христа; і будуть царювати з Ним тисячу років.

Остаточна перемога над сатаною

7 А коли скінчиться тисяча років, сатана буде звільнений зі своєї в’язниці

8 і вийде, аби зводити народи, які на чотирьох краях землі, Ґоґа й Магоґа, щоби зібрати їх на війну, а кількість їх — наче пісок морський.

9 І вийшли вони на рівнину землі, і оточили табір святих та улюблене місто; і зійшов вогонь з неба [від Бога], і пожер їх.

10 А диявол, який зводив їх, був кинутий у вогняне й сірчане озеро, де і звір, і лжепророк. І будуть вони мучені день і ніч навіки-віків.

11 І я побачив великий білий престол і Того, Хто сидів на ньому, що від Його обличчя втекло небо і земля, і для них не було місця.

12 І я побачив померлих, малих і великих, які стояли перед Богом. І розгорнули книги; була розгорнута й інша книга, що є книгою життя. І судили мертвих, як записано в книгах, за їхніми ділами.

13 І море віддало мертвих, які в ньому; і смерть, і ад віддали мертвих, які в них, і кожного судили за його вчинками.

14 А смерть і ад були вкинені у вогняне озеро. Це — друга смерть, озеро вогняне.

15 І кого не знайшли записаним у книзі життя, той був укинений у вогняне озеро.

21

Наречена Агнця

1 І я побачив нове небо і нову землю, оскільки перше небо і перша земля проминули, і моря вже не було.

2 І я побачив святе місто, новий Єрусалим, що сходив з неба від Бога, приготований, немов наречена, прикрашена для свого чоловіка.

3 І почув я гучний голос із престолу, що промовляв: Ось Божа оселя з людьми; і Він поселиться з ними, і вони будуть Його народом, і сам Бог буде з ними — їхній Бог;

4 і Він обітре кожну сльозу з їхніх очей, і більше не буде смерті, ні страждань, ні голосіння, ні болю, — вже більше не буде, тому що перше минулося.

5 І сказав Той, Хто сидить на престолі: Ось творю все нове! І каже: Напиши, бо ці слова правдиві й вірні!

6 І Він сказав мені: Звершилося! Я є Альфа й Омега, Початок і Кінець. Я спраглому дам задаром живої води з джерела.

7 Переможець успадкує все, і Я буду його Богом, а він буде Мені сином.

8 А лякливим і невірним, і нечистим, і вбивцям, і тим, які чинять розпусту та чари, ідолопоклонникам і всім неправдомовцям — їхня частка в озері, яке горить вогнем і сіркою, що є другою смертю.

9 І прийшов один із сімох ангелів, який мав сім чаш, наповнених сімома останніми карами, та й промовив до мене, кажучи: Підійди сюди, я покажу тобі наречену, дружину Агнця.

10 І повів мене духом на велику й високу гору, і показав мені [велике] святе місто Єрусалим, що сходило з неба від Бога,

11 маючи Божу славу. Його сяйво подібне до коштовного каменя, наче каменя яшми, чистого, як кришталь.

12 Воно має великий та високий мур, в якому дванадцять брам, а на брамах дванадцять ангелів і написані імена — імена дванадцятьох племен синів Ізраїля.

13 Зі сходу — три брами, з півночі — три брами, з півдня — три брами та із заходу — три брами.

14 А міський мур мав дванадцять підвалин, на яких дванадцять імен дванадцятьох апостолів Агнця.

15 І той, хто говорив зі мною, мав міру — золоту тростину, щоб виміряти місто, його брами та його мур.

16 А місто чотирикутне, і довжина його така, як і ширина. І виміряв він тростиною місто на дванадцять тисяч стадій. Його довжина, ширина і висота — рівні.

17 І зміряв він мур його на сто сорок чотири лікті міри людської, яка є мірою в ангела.

18 І [був] збудований його мур з яшми, а місто — із чистого золота, подібного до чистого скла.

19 [І] підвалини міського муру прикрашені були різним дорогим камінням: перша підвалина — яшма, друга — сапфір, третя — халцедон, четверта — смарагд,

20 п’ята — сардонікс, шоста — сердолік, сьома — хризоліт, восьма — берил, дев’ята — топаз, десята — хризопраз, одинадцята — гіацинт, дванадцята — аметист.

21 А дванадцять брам — то дванадцять перлин, і кожна брама була з однієї перлини. Вулиці міста — чисте золото, прозоре, мов скло.

22 А храму я не бачив у ньому, бо Господь Бог, Вседержитель і Агнець — то його храм.

23 І місто не потребує ні сонця, ні місяця, щоб у ньому світили, тому що Божа слава освітила його, і світильником для нього є Агнець.

24 І народи ходитимуть у його світлі, і царі землі принесуть свою славу до нього.

25 І його брами не зачинятимуться вдень, а ночі там не буде.

26 І принесуть до нього славу та честь народів.

27 І не ввійде до нього ніщо нечисте, ані той, хто чинить гидоту й неправду, але тільки ті, хто записаний в книзі життя Агнця.

22

Ріка живої води і дерево життя

1 І показав він мені [чисту] ріку живої води, прозорої, мов кришталь, що виходила від престолу Бога і Агнця.

2 Серед його вулиць — і з одного, і з другого боку ріки — дерево життя, що приносить дванадцять плодів, щомісяця приносить свій плід. А листя дерева — для оздоровлення народів.

3 І жодного прокляття більше не буде. А буде в ньому престол Бога і Агнця, і Його раби будуть служити Йому;

4 і побачать Його обличчя, а Його Ім’я на їхніх чолах.

5 І ночі вже більше не буде, і не потребуватимуть світла світильника та світла сонця, бо Господь Бог їх освічує, і вони будуть царювати навіки-віків.

Господь скоро прийде

6 І сказав він мені: Це слова вірні та істинні, а Господь, Бог пророчих духів, послав Свого ангела показати Своїм рабам те, що незабаром має статися.

7 Тож незабаром приходжу. Блаженний, хто зберігає слова пророцтва цієї книги!

8 І я, Іван, це побачив і почув. І коли почув та побачив, упав, щоби поклонитися до ніг ангела, який показував мені це.

9 Та він каже мені: Гляди, не роби цього! Я співраб твій і твоїх братів — пророків і тих, хто зберігає слова цієї книги. Богові поклонися!

10 І каже мені: Не запечатуй слів пророцтва цієї книги, бо час близько.

11 Неправедний нехай надалі чинить неправедність, і нечестивий нехай ще опоганюється, а праведний нехай далі чинить праведність, і святий нехай ще освячується.

12 Ось Я незабаром приходжу, і Моя нагорода зі Мною, щоб віддати кожному за його вчинками.

13 Я — Альфа і Омега, Перший і Останній, Початок і Кінець.

14 Блаженні ті, хто випере свій одяг, щоб мати право на дерево життя й увійти брамами до міста.

15 А назовні міста будуть пси і чаклуни, розпусники і вбивці, ідолопоклонники і кожний, хто любить і чинить неправду.

16 Я, Ісус, послав Свого ангела, щоби засвідчити вам це в Церквах. Я є корінь і рід Давидів, Зоря рання, досвітня!

17 А Дух і наречена кажуть: Прийди! І хто чує, нехай каже: Прийди! І спраглий нехай прийде, і хто бажає, нехай візьме воду життя даром.

Осторога

18 Тому що свідчу кожному, хто чує слова пророцтва, які в цій книзі: Коли хто додасть до них, то Бог накладе на нього кари, записані в цій книзі.

19 А коли хто відійме від слів цього пророцтва, які в книзі, у того Бог забере його частку з дерева життя і зі святого міста, про які записано в цій книзі.

Незабаром приходжу

20 Каже Той, Хто свідчить це: Так, незабаром приходжу! Амінь! [Так], прийди, Господи Ісусе!

21 Благодать Господа Ісуса з усіма! [Амінь].